

Thomas Hardy
Doi ochi albaștri
romani
Traducere de
Eugenia Popescu-Cîncea
Editura Eminescu

PREFAȚA

ACESTE CAPITOLE AU FOST scrise într-o vreme când mania restaurărilor bisericești, făcute la întâmplare, se răspîndise pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale vestului Angliei, unde înfățișarea sălbatică și tragică a coastei era de mult în desăvîrșită armonie cu aspra artă gotică a clădirilor ecleziastice, presărate de-a lungul ei, făcînd ca orice încercare de inovație arhitectonică să creeze un mare dezacord. Să înlături învelișul medievalismului din care pierise orice duh părea un aci nu mai puțin absurd decît să te apuci de renovarea piscurilor înconjurătoare.

Astfel s-a întîmplat ca închipuita poveste a' trei inimi omenești, ale căror simțăminte nu erau lipsite de legătură cu aceste împrejurări materiale, să-și găsească în întîm-plările inerente unor asemenea renovări ecleziastice un cadru potrivit de desfășurare.

Țarmul și regiunea de Ungă Castle Boterel încep să trezească interes și vor fi curînd recunoscute. Se cade să adaug că locurile acelea sînt printre cele mai înaintate spre apus dintre toate unherele pe care le-am ales drept potrivite înălțării scenei unor drame imperfecte ale vieții și pasiunilor de provincie ; și se află aproape sau nu prea departe de nelămuritul hotar al regatului Wessex, ce se întinde mai încolo și care, asemeni extremităților de apus ale așezărilor americane, nu era statornic, înmîntînd neconținut.

Aceste lucruri nu au, totuși, prea mare însemnătate? Locul acela este, înainte de orice (pentru un om, cel puțin), un tărîm de vis și de taină. Păsările spectrale,

1

marea ca un lințoliu, viatul ce ridică spume, veșnicul monolog al apelor, florile de o nuanță adine purpurie, ce par să se înalțe ca un abur din vîgăunile dinspre țarm, împrumută, prin ele însele, scenei o atmosferă de redenie de noapte ivită în asfințit.

O uriașă stîncă de pe malul mării ocupă un loc aparte în povestire; și, pentru un nunii- sun altul, acuma dat uitării, această stîncă a fost descrisă în istorisirea noastră ca neavînd nume. Simțul exactității ne cere să precizăm că o stîncă masivă, care seamănă în multe privințe cu stîncă din descriere, poartă un nume care nu s-a făcut celebru prin nimic.

Martie 1895.

P.S. Prima ediție a acestei povestiri în trei volume a văzut lumina tiparului la începutul verii anului /V Acțiunea ei reprezintă faza romantică a unei idei dezvoltate în altă carte, scrisă mai tîrziu. Un critic cu matura judecată al acelei ediții putea remarca, cu siguranța. O imaturitate a concepțiilor despre viață și a măiestriei artistice. Dar corectarea acestor lucruri cu experiența anilor de mai tîrziu, chiar dacă ar fi fost posibilă, ar fi avut drept urmare, cum se întîmplă îndeobște cu asemenea încercări, spulberarea, oricărei proșpețimi și spontaneități din filele ei, așa cum ne apar.

Voi adăuga un cuvînt despre topografia acestei povești de dragoste, drept răspuns unor întrebări, deși chestiunea poate părea lipsită de însemnătate. Conacul care poartă numele de „Endelstoiv House” există în mare măsură, în realitate, deși poate fi găsit într-un loc cu cîteva mile mai la sud de zona presupusă. La fel și biserica din povestea noastră, care a fost plasată mai înspre ocean decît originalul.

Iunie 1912

T.H.

O viorea în vîrsta crudă a mindrei firi Timpurie, fără vlagă, gingașă, iute pieritoare Parfum și mlădiere de o clipă Atîta doar.

1

„Vestală nîndră-nscăunată pe un tron din Soare-Apune”

ELFRIDE SWANCOURT ERA O fată eare-și da ușor în vileag emoțiile. Esența lor aparte, însă, și chipul în care se schimbau, pe măsura scurgerii orelor, nu se dezvăluiau decît celor ce erau martorii împrejurărilor în care ea își ducea viața.

Făptura ei era o îmbinare de amănunte deosebit de interesante, ce-ți părea neobișnuită, mai mult din pricina îmbinării în sine decît a elementelor îmbinate, luate în parte. Dealtfel, cînd stăteai de vorbă cu ea, forma și substanța trăsăturilor ei îți rămîneau ascunse ; și această încîntătoare putere de a împiedica o cercetare mai amănunțită a ființei sale de către un interlocutor nu era o • urmare a acelei disimulări pe care o observi în purtarea unui om bine format (căci purtarea ei era copilăroasă și abia șlefuită), ci a naivității pline de farmec a gîndurilor căror ea le dădea glas. Trăise, de cînd se știa, o viață retrasă ; acel monstrari digito 1 al oamenilor care se pierd în nimicuri nu-i măgulise orgoliul și, la vîrsta de nouăsprezece, douăzeci de ani, nu știa mai multe despre viața de societate decît o orășeancă de*incisprezece ani.

1 A fi arătat cu degetul (lat).

2

Ceva observai, totuși, la ea, și acel ceva erau ochii, în ei vedeai esența întregii sale ființe ; n-aveai de se să privești mai în adînc — toată viața ei era acolo.

Ochii aceștia erau albaștri ; albaștri ca depărtările toamnei, albaștri ca albastrul ce se întrezărește printre coamele pierdute ale dealurilor și povîrnișurilor împădurite într-o dimineață însorită de septembrie. Un albastru cețos, străbătut de umbre, fără începui, fără întindere, și pe care-l priveai în adîncuri, nu doar la suprafață*

Iar dacă e să vorbim de prezentă, trebuie*să spunem că prezența ei nu era impunătoare, ci firavă. Există Temei a căror personalitate e în stare să domine întreaga atmosferă a unei săli de petrecere ; personalitatea Elfridei nu era mai dominantă decît a unei pisicuțe.

Elfride avea expresia gînditoare de pe chipul Madonei della Sedia, lipsindu-i, însă, extazul acesteia ; căldura și vioiciunea tipului feminin, atît de comun frumuseților lui Rubens, muritoare și nemuritoare, fără senzualitatea lor obsedantă. Expresia caracteristică chipurilor de femei de pe pînzele lui Corregio, aceea a gîndurilor omenești încărcate de doruri prea adinei pentru lacrimi, se ivea,' uneori, și pe fața ei, rar, însă, în împrejurări obișnuite.

Momentul din viața Elfridei Swancourt, în care putem spune că se observă statornicirea unui curent emoțional mai profund, apăru într-o după-amiază de iarnă cînd — îndeplinindu-și oficiile de gazdă — fata se trezi față în față cu un om pe care nu-l mai văzuse niciodată și pe care-l privea cu curiozitatea și interesul Mirandei, cum nu mai privise nicicînd un muritor.

Tocmai în ziua aceea, tatăl ei, pastor văduv al unei parohii din extremitatea scăldată de valurile mării a regiunii Lower Wessex, era chinuit de un atac de gută. Isprăvind supravegherea treburilor casnice, Elfride se simți cuprinsă de nerăbdare, ieși de mai multe ori din camera ei, urcă scara și bătu la ușa odăii tatălui ei.

„Intră” se auzea, de fiecare dată, dinăuntru, o voce puternică de om trăit în aer liber.

— Tată, spuse Elfride într-un rînd bărbatului de cincizeci de ani, bine făcut și plăcut la înfățișare, care zăcea pe pat înfocolit într-un halat, bolborosind și spumegînd ca o sticlă gata să pocnească și lăsînd, cînd și cînd, să-i scape printre dinți frînturi de cuvinte care aduceau a înjurături : Tată, astă-seară nu vîi jos ?

3

Elfride vorbise cu voce ridicată, pastorul fiind cam tare de ureche.

— Nu prea cred... of, of, of !... Nu, nici pomeneală, Elfride. Uf, uf, uf ! N-aș suferi nici o batistă pe afurisitul ăsta de deget, darămite un ciorap sau un papuc... Uf, uf, uf ! Uite, iar m-apucă ! Nu, pînă mîine nu mă dau jos din pat!

— Atunci sper că omul ăla de la Londra n-o sa vină, că altfel nu știu ce-o să mă fac, tată.

;— Ei, da, o să fie cam neplăcut. '←— N-aș crede să vină astăzi, r- De ce ?

— Fiindcă bate tare vîntul.

— Vîntul ? Ai și tu niște idei, Elfride ! Unde s-a mai pomenit vînt care să țină omu' de la treburile lui ? Uf, și degetul ăsta care m-a apucat așa, pe nepusă masă !... Dacă vine, cred că ar fi bine să-1 trimiți la mine, pe urmă dă-i ceva de mîncare și rostuieste-i un loc de dormit. Doamne, ce de belele pe capul nostru !

— S-ar cădea să-i servesc cina ?

— Nu, ar fi o masă prea grea pentru un om care sosește ostenit de la drum lung.

— Atunci, un ceai ?

— Nu, nu-i destul de sățios.

— O ceașcă de ceai cu o gustare lingă ea. Ce zici ? Avem friptură rece de pasăre, plăcintă de iepure, niște prăjituri... de-alde-astea.

— Bine, ceai și o gustare.

— Ce zici, să-i torn eu ceaiul, tală ?

— Bineînțeles ! Doar ești stăpîna casei !

— Cum ? Să stau cu un străin, pînă sfîrșește masa, cum aș sta cu o cunoștință, fără să mi-1 fi prezentat nimeni înainte ?

— Ei, mai lasă prostiile astea cu prezentatul, fetițo • ce, n-ai minte ? Un specialist, un om ocupat, trudit și flămînd, aflat pe drumuri din zori, n-o să aibă nici un chef să stea o seară întregă la taclale și să umble cu politețuri. Lui nu-i trebuie decît ceva de mîncare și găzduire, și cine vrei să i le dea dacă nu tu, de vreme ce eu zac în pat ca un nevolnic ? Eu n-aș zice că-i un lucru chiar așa de cumplit. Ți-au intrat tot soiul de bazaconii în cap din romanele alea cu care te tot îndopi.

— Nu, nu-i chiar așa cumplit cînd e limpede că e necesar, ca în cazul ăsta. Dar vezi, tată, dumneata ești întotdeauna de față cînd avem oaspeți la cină, chiar cînd e vorba de oameni cunoscuți. Și, de data asta, ne vine un oaspete din Londra, și poate că și lui o să i se pară cam ciudat.

— Foarte bine. Să i se pară. ■— E partenerul lui Hewby ?

■— Nu prea cred, dar s-ar putea să fie.

— Ce vîrstă o fi avînd oare ?

■— N-aș putea să-ți spun. Copia scrisorii mele către domnul Hewby și răspunsul lui sînt în odaia mea de lucru, pe birou. Citește-le, și ai să știi și tu despre musafirul nostru atît cît știu și eu.

— Le-am citit.

— Ei, atunci ce rost mai au întrebările astea ? Acoîto-x scris tot, mai mult n-am ce să-ți spun. Uf, uf, uf !... Belea nenorocită ! Fată netrebnică ! Nu-mi pune nimic pe picior ! Și-o muscă mi se pare prea grea !

— Ah, îmi pare rău, tată ! Uitasem. Mă gîndeam să nu-ți fie, cumva, frig, spuse Elfride, trăgînd repede pătura pe care-o aruncase pe picioarele bolnavului ; și așteptînd pînă ce expresia pricinuită de greșeala ei se șterse de pe fața tatălui, ieși din odaia lui și se retrase iar în încăperile de jos.

II

„Era-ntr-o zi de iarnă, către seară”

CIND, ODATĂ CU SCURGEREA ceasurilor,, după-amiaza se contopi cu seara, niște contururi în mișcare se iviră pe fundalul cerului, în vîrfurile unui deal sălbatic și pustiu al aceluia district. Contururile delimitau doi oameni care, deocamdată, apăreau ca simple siluete într-un docar ce înainta împotriva vîntului. Pe tot drumul acesta mohorît, de-a lungul ținutului fără îngădături pe care-1 străbăteau, cei doi abia dacă zăriseră o casă singuratică sau vreun drumet stingher ; dar acum, la lăsarea serii, amurgul stins, la lumina căruia cu greu

P

izbuteau să deslușească o urmă de peisaj, se însufleți la ivirea dămoală a planetei Jupiter, ce scintea cu străluciri crescînde, și a lui Sirius, care nu se da nici el bătut, revărsînd de la locul lui raze peste umerii drumeților. Singurele lumini de pe pămînt erau niște pete de un roșu închis, sclipind ici-colo pe povîrnișurile îndepărtate ; potrivit lămuririlor pe care vizitiul ținu să le dea călătorului, acolo ardeau focurile mocnite de turbă și rădăcini de drobiță aprinse în locurile unde islazul fusese deștelenit pentru cultivare. Vîntul continua să bată, dar își mai potolise furia din timpul zilei, cîțiva nori mărunți, ușori și alburii plutind jos, pe cer, spre sud, către Canal.

Parcurseseră treisprezece din cele cincisprezece mile, distanta dintre capătul liniei de tren și locul unde se sfîrșea călătoria, cînd drumul lor o luă pe coasta unei văi lungi de cîteva mile, unde scheletele iernatice ale unei vegetații mai bogate ca cea întîlnită pînă atunci vădeau un pămînt mai gras, purtînd urme de ocoluri și lucrări mai gospodărești decît cele de pe colinele rămase în Lirmă. Ceva mai încolo, un luminiș printre ulmii ce urcau din acea vale roditoare dezvăluia privirilor celor doi călători un conac.

— Asta-i Endelstow House, proprietatea lordului Luxellian. spuse vizitiul.

— Endelstow House, proprietatea lordului Luxellian, repetă mecanic celălalt. Apoi întoarse capul și privi clădirea ce abia se zărea, cu un interes pe care imaginea ei ștearsă nu părea nicidecum în stare să-l stîrneasă. Da, proprietatea lordului Luxellian, repetă el, după un timp, fără să-și dezlipească ochii de pe clădire.

— Ce, acolo mergem ?

— Nu, la casa parohială din Endelstow, așa cum a fost vorba.

■— Ziceam că v-oți fi răzgîndit, domnule, că parcă prea v-ați uitat lung într-acolo. La nimic nu v-ați uitat așa pînă-acu'...

— Nu, nu. Mă interesează casa asta, atîta tot.

— Ei, mai e și alții pă care, vorba aia, îi interesează.

— Da, dar nu din aceleași motive.

— Păi, dacă vreți să știți, aflați că familia asta nu-i deloc mai brează ca a mea.

— Cum așa ?

III

— Tac-așa ! Aide Luxellian legau garduri și săpau șanțuri — asta era meseria lor. Da' odată, pe vremuri, Unu' de-al lor, pe cînd era la muncă, și-a schimbat hainele cu regele Charles al doilea și, iac-așa, l-a scăpat de la pieire. Regele Charles a venit la el și i-a zis așa, fără nici un fel de ifose : „Ei, tu, ăla-n salopetă, mie-mi zice Charles al doilea. Ce /ici, îmi dai hainele tale cu-rnpru-mut V" „Da, cum să nu, a răspuns Luxellian, legătoru' de garduri." Și pe loc și-au schimbat hainele. „Ascultă aici la mine. a grăit regele Charles al doilea, ca un om de rînd, pe cînd da pînteni calului, dacă ajung la domnie vino la Curte, bate-n poartă și întrebă așa, fără să te sfiești : «Acasă-i regele Charles al doilea ?» Le spui cum te cheamă, oamenii te lasă înăuntru și eu te fac lord." Ei, ce ziceți, frumos din partea lu domnu" Charley, nu ?

■— Foarte frumos !

— Mai departe povestea zice că regele s-a suit pe scaunu' domnesc și. după cîțiva ani, Luxellian, legătoru' de garduri, își ia picioarele la spinare, bate la poarta regelui și întrebă dacă domnia-sa Charles al doilea e acasă. „Nu, nu-i", i-a răspuns ăi d-acoîo. „Da' Charles al treilea e ?", a întrebat atunci Luxellian, legătoru' de garduri. „Este", a zis un bărbat în floarea vîrstei care sta la locu lui. ca un om de rînd, numa' că avea coroană pe cap. ..eu sînt Charles al treilea." Și...

■— Cred că-i vorba de-o greșeală. Nu-mj amintesc să fi citit vreodată în Istoria Angliei despre Charles al treilea, spuse drumețul pe un ton de blinda muștrare.

— Da, da- asta-i istorie adevărată, numa' că n-a pus-o nimeni în cărți. Era un om cam sucit din fire, dacă v-amintiți.

■— Bine. clă-i înainte.

— Ei, cum a fost, cum n-a fost, Luxellian, legătoru' de garduri, s-a pomenit lord și treaba a mers strună pînă ce, într-o bună zi. s-a luat la harță cu regele Charles al patrulea...

— Charles al patrulea ? Ei, pe-asta n-o mai înghit. Zău, e prea de tot !

■— Da' de ce ? N-a mai fost și unu' George al patrulea ? •— A fost, cum să nu fie.

— Ce mi-e Charles, ce mi-e George ? Ei, gata, am tăcut... Doamne, tare sucită s-a mai făcut și lumea asta... zău că da ! De ce-o fi așa, Dumnezeule ?

Pe cînd pălăvrăgeau așa, amurgul se îngroșase, iar •contururile și suprafața conacului se șterseseră, încetul cu încetul. Ferestrele care, pînă atunci, fuseseră niște pete negre pe întinderea mai deschisă a zidului, prinseră să strălucească, prefăcîndu-se în pătrate de lumină pe trupul mai peste tot întunecat al peisajului nopții, contururile clădirii fiind înghițite de nuanța-i sumbră și uniformă.

Un timp, nu mai schimbară nici o vorbă ; urcară un deal, pe urmă altul, cocoțat pe culmea celui dintîi. Apoi, cale de-o milă, înaintară pe un podiș, de unde, de-a lungul coastei de care se apropiau, se zăreau două faruri, sprijinindu-se pe linia orizontului cu lucirea lor blindă și domoală. Parohia care era ținta călătoriei lor părea să se afle nu prea departe, în interiorul coastei, cam pe undeva între Cam Beak și Tintagel. Dădură de o noua oază : la picioarele lor se deschidea o vîlcea în formă de cuib ; vizitiul mină calul într-acolo, în unghi drept, luînd-o la vale, pe un povîrniș abrupt, care se afunda printre copaci ca o vizuină de iepure. Coborau mai adînc, tot mai adînc.

— Colo-n vale e casa parohială din Endelstow, deschise iar vorba omul cu hățurile. Acu' noi trecem prin West Endelstow ; lordu' Luxellian își are casa, cu biserica ei cu tot, în East Endelstow. Preotu' Swancourt slujește la amîndouă și se tot vintură de la una la alta. Ei, tare sucită mai e și lumea asta ! Se-aude că, pe timpuri, în locul unde-i acuma casa asta era o carieră. Al de-a înălțat casa a rîciit toată țarina s-adune un pumn de pămînt împrejurul parohiei, și-a clădit un colț de rai plin de flori și de pomi pe fărîma de grădină pe care și-a făcut-o așa, cu mîna lui. Da' cîmpurile de pe care a rîciit țărîna au rămas sterpe pînă-n ziua de azi !

— Și preotul de-acum e de mult aici ?

— Să tot fie de-un an, un an jumate. Doi ani n-a împlinit, că încă nu l-a scos lumea din țîțîni, că așa se cam întîmplă, enoriașii ajung să-l scoată din țîțîni pe popă, dacă-i popă ca oricare, după vreo doi ani. Da' popa Swancourt e om de treabă. Dumnealui mă știe bine pe mine și eu îl știu bine pe dumnealui, că doar de-atîtea ori l-am dus cu docaru' !

5

Ieșiră de sub streășină pădurii și, la o cotitură, se iviră, învăluite-n umbre, coșurile și acoperișul triunghiular al parohiei. Nu se zărea nici o geană de lumină, nicăieri. Coboriră ; vizitiul nimeri pe bîjbiite în porticul casei și trase clopotul.

După ce așteptară cu răbdare vreo trei, patru minute, timp în care nu se auzi nici un zgomot ce putea fi luat drept răspuns, străinul se apropie de ușă și repetă, mai hotărît, chemarea.

Atunci i se păru că aude niște pași în sala de la intrare și că minerul ușii se tot mișcă ; dar nu se ivi nimeni.

— Poate n-or fi acasă, spuse vizitiul cu un oftat. Și trăgeam și eu nădejdea să îmbuc ceva astă seară, în bucătărie, la popa Swancourt. Să vedeți ce plăcinte grozave de carne și ce prăjituri cu smochine fac, ce cidru și ce de mai băuturici au !

— Ei, haideți, oameni buni ! Ce soi oți fi, nevoiași ori cu stare, de v-a trebuit musai să faceți atîta cale s-ajungeți aici, în capătul ăsta de lume, la ceas de noapte ? izbucni, în clipa aceea, o voce.

întorcînd capetele, dădură cu ochii de un ins prizărit, care venea dinspre ușa din dos, tîrșind picioarele, cu un felinar din corn bălăngănindu-i-se în mîna.

— ■ Auzi ! La ceas de noapte ! Și abia a bătut de șapte J Fă lumină și dă-ne drumu-n casă, William Worm !

:— A, dumneata ești, Robert Lickpan ?

■— Io-n persoană, William Worm !

— Și-a venit și oaspetele ?

— Da, răspunse străinul. Domnul Swancourt e acasă ?

— Este, domnule. Dacă nu vă e cu supărare, poftiți pe ușa din dos. A din față s-a umflat de umezeală și s-a întepenit ; așa o apucă câteodată, de nici cu turcii n-o mai deschizi. E drept că sînt un amărît, nevrednic să-i aducă laudă Domnului pentru zilele pe care i le-a dat, da' măcar atîta oi fi și eu în stare, să v-arăt drumul.

Urmîndu-și călăuza, noul venit trecu printr-o ușă mică ce se deschidea într-un zid, apoi făcu o adevărată plimbare, străbătînd o spălătorie și o bucătărie, cu ochii ațintiți drept înainte, repulsia lui înnăscută față de indiscreția de orice fel împiedicîndu-l să-și arunce privirea prin acele încăperi ale gospodăriei care arătau a dos de tapiserie. Fu condus în sala de la intrare; și, tocmai cînd

11

da să-și urmeze călăuza în odaia care-i fusese rezervată, dinspre vestibul veni plutind spre el Elfride, care tocmai ieșise să afle cauza întîrzierii lui. Tresărirea ei de uimire la vederea oaspetelui care se ivea de sub scară arăta că nu se așteptase la această surprinzătoare mișcare de flanc, a cărei cauză se datora întru totul ingeniozității lui William Worm.

Fata apăru în cel mai drăgălaș veșmînt feminin, adică într-o toaletă de după-amiază, cu un belșug ele bucle curgîndu-i în voie pe umeri. O expresie de stînjeneală îi stăruia pe chip, și nimic din înfățișarea ei n-o arăta îndeajuns de coaptă pentru a ține piept situației de față.

Oaspetele își scoase pălăria, și primele vorbe fură schimbate, Elfride privind cu viu interes, în chip de introducere, persoana față de care se cădea să îndeplinească îndatoririle ospitalității.

— Eu sînt domnul Srnith, spuse străinul cu o voce melodioasă.

— Iar eu sînt domnișoara Swancourt, răspunse Elfride. Tulburarea i se risipise. Puternicul contrast dintre

realitatea ce i se înfățișa și omul de afaceri de vîrsta înaintată, cu chip mohorît, ursuz și acru care-și făcuse loc în imaginația ei, un om cu haine îmbîcsite de fumul orașului, cu pielea îngălbenită din lipsă de soare și cu vorbirea condimentată de epigrame, produse asupra ei o asemenea ușurare, încît Elfride zîmbi, ba aproape c-o pufni rîsul în fața noului venit.

Stephen Smith, pe care, pînă acum, nu l-am văzut bine din pricina întunericului, era, în acel moment al vieții lui, un simplu tinerel ca înfățișare, iar ca ani, abia în pragul vîrstei bărbăției. Cînd te uitai ce față avea, Londra ți se părea ultimul loc din lume pe care l-ai fi putut imagina drept scenă de desfășurare a activităților lui ; nu poți avea asemenea obraji cînd trăiești în fum și noroi, ceață și praf ; un chip atît de deschis nu putea să fi contemplat nimic din „dezgustul, febra și neliniștea" celui de al doilea Babilon.

Trăsăturile îi erau tot atît de delicate ca ale Elfridei, trandafiriul obrazilor, aproape la fel de suav ; gura, cu un contur tot atît de desăvîrșit ca arcul lui Cupidon, era roșie ca cireasă, cum era și a fetei ; părul lucios și cîrlion-țat, ochii albaștri-cenușii, vioi și plini de sclipiri; purtă

6

rile de băiețandru care roșește din te miri ce ; nu tu perciuni, nu tu mustață, doar o urmă de puf de un castaniu deschis, deasupra buzei de sus, ce putea fi demnă de acest nume ; toate acestea alcătuiau înfățișarea specialistului din Londra, a cărui apropiată sosire o tulburase atît pe tînăra fată.

Elfride se grăbi să-l înștiințeze, cu părere de rău; că domnul Swancourt nu putea să-l primească în ziua aceea, și-i spuse și de ce. Domnul Smith răspunse, cu o voce de felul ei băiețească, dar strunită să sune a voce de bărbat, că regreta să afle asemenea vești, dar că, dacă era vorba doar de primirea lui, acest lucru nu-l supăra cîtuși de puțin.

Stephen fu condus în odaia lui. Cît lipsi el, Elfride o zbughi pe furiș în camera tatălui ei.

— A venit, tată ! Să vezi ce tînăr e, nici n-ai zice că-î om de afaceri !

— Nu mai spune !

:— Da, are o față... drăguță... la fel ca mine. •— Ei, altceva nu mai ai să-mi spui ?

— Nu. Asta-i tot ce știu despre el, deocamdată. E minunat, nu ?

— Om vedea noi când l-om cunoaște mai bine. Ei, acum du-te jos, pentru numele Domnului, și dă-i bietului om ceva de mâncat și de băut. Când e gata cu masa," spune-i c-aș vrea să schimb vreo două vorbe cu el, dacă nu-l supără să urce aici, la mine.

Domnișoara Swancourt o zbughi din nou jos. Cit așteaptă ea apariția tânărului Smith, n-ar strica să dăm citire scrisorilor referitoare la vizita lui.

1. Domnul Swancourt către domnul Hewby',

• Prezbiteriul din Endelstow, 18 februarie, 18...-

','Domnule,

Intenționăm să restaurăm turnul și nava laterală a bisericii din parohia noastră ; lordul Luxellian, stăpînul pămînturilor de aici, a pomenit de dumneavoastră ca de un arhitect de încredere, căruia ar fi nimerit să-i so-licit supravegherea lucrării.

Sînt cu desăvîrșire ignorant în privința măsurilor preliminare ce trebuie luate. Presupun, însă, că cea dinz

7

tîi (în cazul că, așa cum spune lordul Luxellian, veți fi dispus să ne ajutați) ar fi ca dumneavoastră sau un alt colaborator de-al dumneavoastră să vină să vadă clădirea și să prezinte un raport corespunzător, spre împlinirea dorinței enoriașilor și a altor persoane. Localitatea este foarte îndepărtată; de aici pînă la prima stație de tren sînt cincisprezece mile, iar locul cel mai apropiat unde puteți primi găzduire, considerat oraș, deși e mai curînd un sat mare, se cheamă Castle Boterel și se află la două mile de aici; ar fi, deci, mai nimerit să vă instalați la casa parohială, pe care sînt încîntat să v-o pun la dispoziție, decît să faceți atîta drum pînă la hotelul de la Castle Boterel și să vă întoarceți iar dimineața.

Specificați ziua, din săptămîna viitoare, aleasă pentru această vizită, și ne veți găsi pregătiți să vă întîmpinăm. Al dumneavoastră,

Crislopher Swancourt." 2. Domnul Heioby către domnul Swancourt;

Percy, Place, Charing Cross, 20 februarie 18...

','Stimate domn,

Conform cererii dumneavoastră din 18 ale lunii curente am luat măsuri pentru a se face cercetări și a se întocmi desene ale navei laterale și ale turnului bisericii dumneavoastră parohiale și pentru a se lua notă și de alte stricăciuni care au contribuit la degradarea clădirii, în vederea restaurării respectivei construcții.

În acest scop, asistentul meu, domnul Stephen Smith; va părăsi Londra cu primul tren mîine dimineață. Multe mulțumiri pentru propunerea de a-l găzdui. Domnul Smith se va. folosi de oferta făcută și va sosi la dumneavoastră probabil spre seară. Îi puteți acorda toată încrederea și vă puteți bizui pe discernămîntul lui în materie de arhitectură bisericească.

Încredințat că planurile de restaurare pe care le voi face după detaliile furnizate de cercetările lui vă vor satisface atît pe dumneavoastră cit și pe lordul Luxellian; rămîn, stimate domn, al dumneavoastră sincer,

\Valter Hewby."

7

III

„Suave păsări cîntă madrigaluri"

ACEASTA PRIMA CINA LA CASA parohială din Endelstow i se păru deosebit de plăcută tânărului Stephen Smith. Conform propunerii făcute de ide tatălui său, i se așternură în față toate cele trebuitoare mesei eterogene care se cheamă ceai cu gustări — un soi de hrană care prinde bine omului cînd se află departe de oraș și de ai săi și care-i foarte pe gustul tineretului. Masa era frumos împodobită cu frunze și flori de iarnă, printre care îți atrăgeau

privirile cotlete, pai, plăcintă etc. și două prăjituri din aluat de foi, care dădeau peste marginile farfuriei, creînd o imagine de belșug și voieșie.

La un capăt al mesei, înspre cămin, se afla serviciul de ceai din porțelan de Worcester, de modă veche, iar în spatele lui se înălța silueta delicată a Elfridei, care încerca să toarne ceaiul cu gesturi ce împrumutau ceva din demnitatea unei matroane, luîndu-și un aer pătruns și serios ori de cîte ori ataca probleme privind marmelada, mierea și smîiitîna. Cum luase masa înainte de sosirea oaspetelui, își dădu seama, spre și mai marea ei stinghereală, că nu-i mai rămînea altceva de făcut decît să vorbească, atunci cînd nu-l servea. Îl întrebă dacă l-ar supăra să-și termine o scrisoare începută la o masă lipită de perete și, după ce se așeză, prinse să se frămînte la gîndul că fusese grosolană și prost-crescută. Totuși, văzînd că el nu găsea nimic rău în asta, și că părea stingherit ori de cîte ori se uita atent la ceașca lui ca să i-o umple iar, Elfride se simți mai ușurată ; și cînd, pe deasupra, el lovi piciorul mesei, din greșeală, iar mai apoi fu cît pe-aci să-și răstoarne-ceașca de ceai, întocmai ca un școlar, Elfride se simți stăpîină pe situație și începu să-i vorbească fără sfială. După cîteva minute, candoarea lor și apropierea de vîrstă îi făcură să uite cu desăvîrșire că erau doi străini care abia se cunoscuseră. Stephen simți cum i se dezleagă limba și începu să trîncănească despre tot soiul de experiențe mărunte legate de îndeletnicirile lui profesionale, iar Elfride, din lipsă de experiențe la care să recurgă, istorisi cu multă însuflețire felurite

îs povești aflate de la tatăl ei, care s-ar fi minunat să audă cu cită fidelitate reda atît acțiunea, cît și tonul pe care-l folosisese el. Una peste alta, în seara aceea aveai prilejul să contempli, în casa domnului Swancourt, un tablou foarte interesant, înfățișînd dulcea vîrsta de douăzeci de primăveri.

În cele din urmă, Stephen fu nevoit să urce în odaia de sus, ca să stea de vorbă, pe un ton destul de ridicat, cu pastorul care, printre oftaturi, îl copleși cu scuze pentru lipsa de politețe de a-l fi poftit în odaia de dormit a unui străin.

— Dar, continuă domnul Swancourt, am ținut să-ți spun, chiar de astă-seară, cîteva lucruri în legătură cu treburile care te-au adus aici. Of, simt că-mi ies din fire după o zi întregă de stat în pat, din cauza dușmanului ăstuia năbădăios pe care, ce-i drept, abia acum mi-a fost dat să-l cunosc, că înainte nu prea știam ce-i aia gută. Ei, acu văd că durerea a trecut la degetul ălălalt, dar parcă s-a mai domolit, așa că trag nădejdea să mă lase de tot pînă mîine dimineată. Sper c-ai fost ospătat cum se cuvine acolo, jos ?

— Da, cum să nu, din belșug ! Ei, îmi pare rău c-a fost să fie așa și că vă găsesc la pat dar, vă rog, cît stau la dumneavoastră, să nu vă faceți nici un fel de griji din pricina mea.

— Bine, n-o să-mi fac. Dar mîine cobor și eu. Fiică-mea se pricepe grozav la doftoriceli. O lingură, două, din leacurile ei o să mă pună pe picioare mai degrabă decît toate hapurile de spițerie din lume. Ei, și-acum să trecem la problema bisericii. Poftim, ia loc. Pe-aici, pe la noi, nu prea se umblă cu politețuri și, uite, de-asta oamenii civilizați nu zăbovesc mult prin mijlocul nostru ; or n-avem noi vreme să ne apropiem cum trebuie de ei, or pleacă ei pînă apucăm să legăm prietenie. Turnul ăsta al nostru, o să vezi și dumneata, a ajuns într-o asemenea stare, că nu mai poate fi vorba de reparație ; biserica, în schimb, e destul de solidă. Ar trebui să vezi cîteva biserici de prin ținutul ăsta. Dușumele putrede, pereți năpădiți de iederă...

— Doamne sfinte !

— A, și asta nu-i nimic ! La un vecin de-al meu, cînd se pornește ploaia în timpul slujbei, credincioșii deschid umbrelele și le țin deasupra capetelor pînă se opresc

8

șiroaiele din acoperiș. Uite, fii drăguț și dă-mi hirtiile și scrisorile alea de colo, de pe masă, ca să-ți arăt cum stă treaba.

Stephen traversă Încăperea să ia hirtiile, și pastorul păru că abia acum observă mai bine trupul firav al oaspetelui.

— Sper că ești priceput la treburile astea, spuse el:

— Destul de priceput, răspunse tânărul, roșind ușor.

— Pari cam necopt... N-aș crede să ai mai mult de nouăsprezece ani...

v, — Am ceva peste douăzeci.

— Nici măcar jumătate din vârsta mea. Eu sînt trecui de cincizeci. Ei, fiindcă tot veni vorba, spuse domnul Swancourt, după ce mai pomeniră de una și de alta, parcă ziceai că numele dumitale întreg e Stephen Fitzmaurice, și că bunicul dumitale e de loc din Caxbury. Ei, uite, după asta îmi dau seama că ceva tot știam eu despre dumneata. Te tragi dintr-o familie veche și vestiții din ținutul nostru... nu ești nicidecum un Smith oarecare.

— Cred că ai mei n-au nici un strop din sîngele familiei de care vorbiți.

— Ei, fleacuri ! Cum să n-aibă ! Ia dă-ncoace Nobilimea de țară. Ei, să vedem ce zice aici.

Uite... Stephen Fitzmaurice Smith, odihnește în biserica Sfinta Mary, nu ? Ei, din neamul lui se trag cei ce poartă numele de Lease worthy Smith și, colateral, generalul Stephen Fitzmaurice Smith din Caxbury...

— Da, i-am văzut monumentul la Caxbury, zise tare Stephen. Dar între familia lui și-a mea nu e, și nici nu poate fi, nici o legătură.

— Poate nu ai dumneata cunoștința de legătura nsta.' Poftim, uită-te aici, dragă domnule, spuse pastorul, m-tărindu-și vorbele cu o izbitură de pumn în ștîlpul palului. Uite, asta ești dumneata, Stephen Fitzmaurice Smith, care locuiește la Londra, dar e de loc din Caxbury. Aici, în cartea asta, e un arbore genealogic al lui Stephen Fitzmaurice Smith de la conacul Caxbury. Poate că azi nu sînteți decît o familie de oameni cu felurite ocupații... nu-i treaba mea... nu-mi place să m-amestec... dar e bătător la ochi ca nasul de pe fața dumitale, că asta e obîrșia. Domnule Smith, te felicit pentru sîngele care-ți curge-n vine... sînge albastru, domnule ! Pe onoarea mea,

2i*

culoarea asta și-ar dori-o oricine, că, de, așa-i omu', ce să-i faci...

— Bine-ar fi să mă puteți felicita pentru o virtute adevărată, spuse tânărul cu modestie și amărăciune.

— Prostii ! Las' că vine și asta cu vremea. Ești tînăr, ai toată viața în față ! Uite, acum am să-ți arăt cît ele adînc, în negura trecutului, sînt înfipite rădăcinile familiei mele, familia Swancourt. Privește, spuse el coborînd iar ochii pe pagina cărții, aici este Geoffrey, unul din strămoșii mei care a pierdut titlul de baron fiindcă-j plăcea să se țină de șotii ! De, așa sîntem noi de felul nostru ! E o poveste cam lungă, n-am vreme să ți-o spun acum. Azi sînt și eu un biet om, mai bine zis un biet gentilom necăjit ; cu unii aș vrea eu să fiu prieten, dar nu vor ei să se împrietenească cu mine ; alții ar fi bucuroși să legăm prietenie, dar sînt cu mult sub rangul meu, așa că nu-mi dă mîna să mă-ncurc cu ei. în afară de mesele cu cîte-un protopop de pe-aici, de prin vecinătate, și cîte-un schimb de păreri, cînd și cînd, sau, uneori, un prînz ori o cină cu lordul Luxellian, un cunoscut de-al meu, îmi duc viața într-o singurăătate desăvîrșită... desă-yîrșită !

— Da, dar vă mai rănim cărțile, studiul și... fiica dumneavoastră.

— A, da, asta da, cît despre sărăcie, nu mă pot plînge. Canto corara latrone. 1 Ei, domnule Smith, să nu te mai rețin în odaia asta de bolnav. Ha ! Ha ! Asta-mi amintește de o snoavă pe earc-am auzit-o pe vremuri, în tinerețea mea. Ajuns aici, pastorul se porni să rîdă în barbă și Stephen îl privi cu un aer întrebător. A, nu, nu ! Prea e deocheată ! Nu-i de povestit ! continua domnul Swancourt, pe tonul scăzut, cu care se spun glumele sinistre. Hai, du-te jos ! Fiică-mea trebuie să facă ce-o ști să te distreze singură în seara asta. Roag-o să-ți cînte ceva... cîntă foarte bine la pian și din gură. Noapte bună. Parc-au trecut cinci, șase ani de cînd ne cunoaștem. Stai să sun să te conducă cineva jos.

— Nu vă deranjați, spuse Stephen. Mă descurc eu și singur. Și tânărul coborî, gîndindu-se ce înșelătoare era această libertate în purtări din districtele mărginașe, comparată cu rezerva londonezilor.

* Cînt în fața tîlharului (lat).

10

— Am uitat să spun că tata e cam tare de urechi, zise Elfride pe un ton îngrijorat, cînd Stephen intră în salonaș.

— Nu vă faceți griji. Mi-am clat singur seama și, de fapt, ne-am și împrietenit, răspunse omul de afaceri plin de însuflețire. Domnișoară Swancourt, vreți să fiți atît de drăguță să-mi cîntați ceva ?

Cererea i se păru domnișoarei Swancourt, și pe bună dreptate, din cale-afară de directă, deși bănuia că tatăl ei nu era străin de ea, de vreme ce mai suportase și în alte dați, pe propria ei piele, această metodă, nu prea plăcută, de a fi folosită pentru distracția vizitatorilor plicticoși. Dar, pe de altă parte, purtarea domnului Smith fiind prea deschisă ca să-i inspire sfială, Elfride se arătă dispusă — ca să nu spunem bucuroasă — să accepte. Aiegînd de pe o etajeră cîteva piese din repertoriul de familie, care, pe vremuri, fuseseră executate la pian și cîntate de mama ei, Elfride se așeză și începu : S-a petrecut pe seară, în acea zi de iarnă, cu o voce plăcută de contralto. Apoi atacă melodia : De ie va învinui, care se potrivea de minune atît vocii cit și interpretării ei.

— Vă place melodia asta veche, domnule Smith ? îl întrebă ea, cînd sfîrși de cîntat.

— Da, foarte mult, răspunse Stephen, vădit mișcat.

— Am să vă cînt o melodie scurtă de Leyre, primită-n dar de la o franțuzoaică tînră, care a stat odată aici, ia noi, la Endelstow House :

Je l'ai planté, je l'ai vu naître, Ce beaux rosier où les oiseaux... 1

și pe urmă, în încheiere, aș vrea să cînt melodia la care Un cel mai mult : poemul lui Shelley : Cînd lampa-i sfîrși-mată, pus pe note de biata mama. E atît de plăcut să cînt și pentru cineva care ține cu adevărat să te asculte !

Cînd o femeie face o impresie trainică asupra unui bărbat, ea este, îndeobște, văzută, mai apoi, cu ochii minții, așa cum s-a ivit cîndva, într-o anume împrejurare ce pare hărăzită drept cadru ideal de manifestare în filele memoriei aceluși bărbat. După cum o prea sfîntă patroană își are atitudinea și podoabele sale în ilumina-

1 Eu l-am sădit, cum crește l-am văzut Frumosul trandafir, unde păsările... (fr.).

10

rea medievală, tot așa și iubita le are pe ale ei cînd apare pe amvonul închipuirii Dragostei adevărate, și doar rareori și anevoie își poate face loc în acea închipuire sub alt chip ; și asta se întîmplă deși, cînd o cunoști mai bine, iubita ar putea să și se ivească sub nenumărate alte înfățișări, ce par cu mult mai pe potriva visului tineresc al Dragostei.

Imaginea domnișoarei Elfride alese chipul sub care se arăta ea în această clipă, cînd cînta, și avea să răsără de-a pururi în fața ochilor lui Stephen, în ceasurile de veghe și odihnă din zilele ce aveau să vină. Ea înfățișa profilul unei tinere înveșmîntate într-o rochie de mătase fumurie, cu garnituri din puf de lebedă, desfăcută în față ca o vestă purtată fără cămașă, culoarea rece a rochiei creînd un admirabil contrast cu trandafiriul cald al gîtului și chipului ei. Luminarea cea mai îndepărtată de pe pian se ridica la același nivel cu capul fetei și, fiind pe jumătate ascunsă, prefăcea părul ei, foarte involburat în clipa aceea, într-un abur de lumină ce-i învăluia creștetul ca un nimb. Mîinile erau la locul lor, pe note, buzele-i erau întredeschise, ciripind, într-un dulce diminuendo, cuvintele de încheiere ale tristei poezii :

De ce cu-atîta jale Iubire plîngi ce-i frînt, Firave-s ale tale, Leagăn, cămin, mormînt...

Capul îi era ușor aplecat înainte, iar ochii ațintiți pe primele rînduri ale partiturii pe care-o avea în față.

Apoi, privirea îi alunecă, o clipă, pe chipul lui Stephen, ca să-i alunece, îndată, înapoi pe partitură, chipul ei, acum părăsit de tristețe, căpătînd, în răstimpuri, o anume expresie de viclenie neastîmpărată care-i zăbovea o vreme pe trăsături, fără însă a se preface în zîmbetul neîndoielnic al cochetăriei. Deodată Stephen se mută de la locul lui, din dreapta ei, în partea cealaltă, la stînga, unde, între pian și colțul camerei, era un spațiu ocupat de o sofa. Se strecură acolo și și pironi privirile încărcate de doruri pe chipul Elfridei. O privea atît de grav și de stăruitor încît, cu fiecare vers al cîntecului, obrajii ei se aprindeau

11

mai tare. Sfirșind melodia și rămînînd nemișcată un minut*1 două, după ce rostise ultimul cuvînt, Elfride îndrăzni să se uite la Stephen. Pe trăsăturile lui se așternuse ceva ca o povară greu de lămurit.

— Se vede că nu prea ascuți, muzică, domnule Smithj altfel n-ai da atîta atenție cîntecelor mele.

— Am fost atent mai mult la mijlocul de exprimare a cîntecelor, adică la dumneata, răspuse Stephen cu gingășie.

■— Ei, domnule Smith...

— Da, asta-i adevărul. Nu prea ascult muzică. Am impresia că-ți par cu totul alt soi de om decît sînt cu adevărat. Fiindcă sînt un străin în locul ăsta retras, îți închipui că trebuie neapărat să fi venit din mijlocul unei vieți agitate, și că nu se poate să nu fiu la curent cu ultimele noutăți. Dar nu-i deloc așa. Duc o viață la fel de liniștită ca și dumneata, dar, în schimb, sînt mai singur, singur ca moartea.

— Moartea care vine dintr-un exces ele viață 1 Ei; să lăsăm gluma, îmi dau seama că nu ești deloc așa cum mi te închipuiam înainte de a te cunoaște. Nu ești un cusurgiu, n-ai cine știe ce experiență... nu dai prea multă bătaie de cap omului. De-asta nu-mi bat nici eu capul,' și-ți cînt melodii pe care le știu doar pe jumătate. Dar,' dîndu-și seama că, spunînd asta, îl jignise fără voia ei,' Elfride adăugă cu naivitate : Vreau să zic, domnule Smith, cări o calitate, nu un cusur, să fii tînăr și să n-ai prea, multă experiență. Înțeleg că dumitale nu ți șe pare viața pe care o duc eu aici chiar așa de searbădă și de mohorîtă.

— ■ A, nu, nicidecum, răspuse Stephen, plin de convingere. Trebuie să fie minunat de poetică, proaspătă și luminoasă...

— Ei, i-auzi ! Să știi că alții gîndesc cu totul altfel ; dacă-i trag de limbă ca să aflu ce cred cu adevărat, se arată cu totul de altă părere. După ei, viața mea trebuie să fie, în mod obișnuit, cumplit de plicticoasă, și devine plăcută doar în acele zile cu totul speciale, petrecute de ei aici.

— Eu aș fi gata să-mi petrec toată viața aici, spuse Stephen pe un ton și cu o privire care, fără voia lui,

iu al îl de grăitoare încît Elfride constată cu uimire.

că armoniile ei incendiaseră o mică Troie sub forma unei inimi de bărbat. Fata se grăbi să intervină :

— Știi doar că nu se poate să-ți petreci toată viața aici !

— Bineînțeles că nu se poate ! Și Stephen se retrase în sine ca un melc la prima atingere. Emoțiile Elfridei se aprindeau la fel de fulgerător ca cele ale lui Stephen, și ultima dintre micile slăbiciuni ale femeii, dorința de a fi admirată, trezi în Stephen un avînt înflăcărat, care, deși semăna atît de bine cu avîn-tul fetei, părea la el tot atît de lăudabil pe cît părea de vinovat la ea, dacă-l priveai prin unghiul modestiei.

IV

„Acolo unde iarba se-nalță-n movile multe, năruite"

DIN MOTIVE DOAR DE EL ȘTIUTE.

Stephen Smith se trezi, a doua zi dimineată, curînd după răsăritul soarelui. Privind de la fereastra camerei lui, primul lucru pe care-i căzură ochii fură două povîrnișurî repezi ce

coborau unul spre celălalt în forma literei V. Jos, în vale, ca un lichid într-o pîlnie, se zărea marea îngustă și cenușie. Pe culmea unuia dintre dealuri, ceva mai înalt decît cel învecinat, se afla biserica ce avea să reprezinte scena activităților lui. Edificiul singuratic, întunecat și golaș, străpungea cerul dintr-un unghi de profil al dealului. Biserica avea un turn dărăpănat, de formă pătrată, fără parapet, fără vîrf ascuțit, ca o terminație monolitică, făcînd corp comun cu coama dealului, nu ca o construcție înălțată pe temelia ei. De jur împrejurul bisericii fusese ridicat un zid scund ; pe o parcelă care, în mare parte, depășea zidul, se afla cimitirul : nu arăta ca un cimitir obișnuit, un crîmpei de peisaj cu varietatea lui firească de clar-obscur, ci doar ca o fișie de pămînt mărginită de cer, crestată de contururile mormintelor și ale cîtorva pietre funerare. Nici un copac nu putea prinde rădăcini acolo, sus ; nimic, în afara ierbii cu nuanța ei mohorîță de un verde-cenușiu.

Cinci minute după această fugară trecere în revistă," odaia era goală ; cel ce-o ocupase dispăruse din casă, pe nesimțite.

Două ceasuri mai tîrziu, Stephen se afla din nou în odaia lui, îmbujorat și radios. La început, cînd se sculase, omisese cu desăvîrșire amănunțele estetice ale toaletei lui, așa că se apucă să le pună la punct acum. Și tare înfloritor mai arăta după acea escapadă în zori de zi ! Gura lui era adevărată capodoperă a genului. Era gura precis desenată, cu buza superioară ondulată ispititor, gura lui William Pitt, așa cum apare în binecunoscutul, sau mai puțin cunoscutul bust de Nollekens, o gură ce reprezintă, în sine, o avere pentru un tînăr care se pricepe s-o folosească cum trebuie. Bărbia rotundă, cu o adînci-tură în partea de sus, își continua curba plină și desă-vîrșită, pîrînd să apese, într-un anume punct, marginea inferioară a buzei de jos, la linia lor de unire.

Deodată, se pomeni murmurînd numele Elfridei. Ah, iat-o ! Era în mijlocul pajiștii, cu o rochie simplă pe ea, fără pălărie, sau bonetă, și alerga, cu o iuțeală de băiețoi adăugată sprintenelii ei de fată, după un iepure de casă pe care se căznea să-l prindă, alternînd dezmierdări rostite pe un ton strategic cu goane desperate, care erau într-un atare dezacord cu vorbele, încît odorul, ghicind parcă prefăcătoria spuselor ei, îi oferea o replică bine cumpănită, țîșnind și sărînd în toate părțile.

Decorul acestei scene era cu totul altul decît cel de pe dealuri. Un desiș de arbuști și copaci îngrădea acest loc binecuvîntat, separîndu-l de sălbăticia din jur ; aici, chiar și în acest anotimp al anului, iarba era verde și strălucitoare. Pe locul acesta încins de brîul protegitor al plantelor perene, vîntul nu se făcea simțit, irosindu-și vlaga pe trupurile copacilor mai falnici și mai puternici de la marginea dumbrăvii.

Apoi, Stephen auzi o persoană greoaie tîrșindu-și papucii de colo-colo și strigînd : „Domnule Smith!" Smith porni spre birou, unde dădu de domnul Swancourt. Tînărul își exprimă bucuria că gazda își părăsise odaia de bolnav.

— Ei, da. Știam eu că mă lasă repede. Sînt mai bine de doi ani de cînd n-am mai avut de-a face cu guta și, cînd m-apucă, nu mă ține mai mult de-o zi și-o noapte.

12

Ei, da' pe unde-ai umblat așa de dimineață ? Parcă te-am văzut intrînd în casă mai adineauri...

— Am făcut o plimbare.

— Și-ai pornit devreme ?

— Da.

— Tare devreme, nu ?

— Da, destul de devreme.

— Și încotro ai luat-o ? Mi-nchipui că spre mare, Toată lumea într-acolo se duce.

■— Nu. Am mers în susul rîului, pînă la zidul parcului.

— Văd că nu ești ca alții de seama dumitale. Pare-mi-se că locul ăsta sălbatic e ceva nou pentru dumneata ; asta te-o fi ademenit să ieși din așternut așa devreme.

— N-aș putea spune că-i ceva nou. Dar îmi place. Tînărul nu părea dispus să dea explicații.

— Cum să nu-ți placă ? Altfel n-ai fi pornit de-acasă la cîntatul cocoșului după un drum de paișpe, ba chiar șaișpe ceasuri. Ei, gusturile nu se discută, da' măcar e bine că ale dumitale nu sînt meschine. După micul dejun, dar numai după micul dejun, domnule Smith, o să fiu în stare de o plimbare de zece mile.

Într-adevăr, vorbele lui nu păreau cîtuși de puțin exagerate. La lumina zilei, domnul Swancourt arăta ca un om care, asemeni celorlalte două ființe de sub același acoperiș, avea tot dreptul să fie socotit frumos — adică era frumos în sensul în care luna e strălucitoare, dacă nu pui la socoteală rîpele și văile ce-i pătează suprafața și pe care le observi doar la o cercetare mai atentă. Culoarea feței lui nu era mai aprinsă în obraji și mai palidă pe frunte, ci rămînea aceeași peste tot ; era binecunoscuta culoare neutră roz-portocalie, ce se-așterne pe chipul omului bine hrănit — ca să nu zicem prea bine hrănit — și care nu gîndește prea adînc, fiecă por al pielii vădînd o funcționare fără cusur. Luat în ansamblu, arăta ca un reprezentant al clasei fermierilor în plin avînt, îmbrăcat în haine de-mprumut, ca un om bine înfipt pe picioarele lui și care, dacă și-ar fi pierdut vreodată echilibrul, n-ar fi putut cădea decît pe spate.

Decorul în care parohul ne apare în acel moment este decorul în care se cuvine să apară un paroh — propriul lui birou. Pînă aici, totul se potrivește de minune. Dar pe consola căminului erau înșirate, de la un cap la celălalt, sticle cu leacuri pentru cai, porci și vite, Lai lîngă perete se afla o masă înaltă, făcută din bucăți smulse dintr-o poartă de cimitir veche, din lemn de stejar. Pe masa asta stăteau bulucite tot soiul de bufnițe, cufundări și pescăruși împăiați, iar deasupra lor se înălțau mănunchiuri de spice de grîu și orz, purtînd etichete cu anul recoltei. Cîteva dulapuri și rafturi, mai mult sau mai puțin ticsite cu cărți, dintre care îți săreau în ochi însemnări asupra romanilor de doctorul Brown, însemnări asupra corintienilor de doctorul Smith și însemnări asupra galateenilor, efesienilor și filipienilor de doctorul Robin-son, salvau onoarea încăperii, în ciuda unei jucării de fetiță — o căsuță de păpuși — a unui acvariu pus într-o fereastră și a pălăriei pe care Elfride și-o lăsase agățată într-un colț.

— La treabă ! La treabă ! strigă domnul Swancourt după micul dejun. Începuse să creadă că n-ar fi stricat să-și asume rolul unui motor care să pună în mișcare energiile cam dezordonate iile oaspetelui său.

Erau gata să pornească spre biserică ; preotul, chibzuind mai bine, se hotărî să-și încalce iapa lui neagră ca tăciunele, ca să-și mai cruțe picioarele, măcar la început. Stephen spuse că i-ar trebui un om de ajutor.

— Worm ! strigă preotul.

La vreo două minute, de după colțul clădirii, se auzi un mormăit.

— Ei, pe vremuri aveam putere, nu glumă, da' acu' s-a mai schimbat treaba ! Da' uite că am și eu rostu' meu, ca fitecine, chit că mai sînt și de ăia care, dacă-și pun numele pe hîrtie nu se lasă pînă nu-i agață și-un esquire în coadă '

— Ei. ce s-a-ntîmplat ? întrebă pastorul, dînd cu ochii de Worm. Omul repetă vorbele spuse mai înainte.

— Worm le nimerește bine, cîteodată ! zise domnul Swancourt, întorcîndu-se către Stephen. Uite, că veni vorba de cuvîntul ăsta esquire. Ei bine, domnule Smith, cuvîntul ăsta esquire s-a dus de rîpă, a ajuns să și-l pună pe epistole orice filfizon care s-a văzul cu haină neagră pe el ! Ei, ce mai e, Worm ?

— Ce să fie, iar s-au pus ăia pe prăjit!

— Doamne, Dumnezeule ! Asta nu-mi place !

■— Uite așa, răspunse Worm cu un oftat, adresîndu-se lui Stephen. Am o vîjîială-n cap că nu-i chip de trăit nici zi, nici noapte ! Parc-ar prăji careva pește ! Și tot

prăjește, și prăjește, și prăjește cât e ziua de mare în capu' ăsta prăpădit al meu, de nu mai știu nici pe ce lume mă aflu ! Ei, da' trag și eu nădejdea că Atotpu-ternicu' o să-și arunce ochii asupra mea și, mai curînd ori mai târziu, o să mă blagoslovească cu mila lui !

— Uite, vezi, surzenia mea e ca o tăcere de mormînt, spuse, plin de însuflețire, domnul Swancourt. Da' William Worm parcă-i tot aude pe unii prăjind pește în capul lui. E nemaipomenit, ce zici ?

— Aud cum le sfîrșie tigaia de parc-ar fi colea, la un pas de mine, zise Worm, în chip de confirmare.

— Da, e nemaipomenit ! răspuse domnul Smith.

■— Ciudată treabă ! Tare ciudată ! zise preotul, cu un glas ca de ecou, și porniră cu toții să suie coasta dealului, pe poteca îngrădită în dreapta și în stînga de un zid scund de piatră, în care sclipeau bucățele de cuarț și marmură roșie ca sîngele, părăind de o neprețuită valoare în montura lor de conglomerat cafeniu de aluviune. Stephen înainta cu pas apăsător, bărbătesc, pe lingă cal, Worm venea, poticnindu-se, la o aruncătură de băț în urmă, în timp ce Elfride nu se afla niciodată într-un loc anume, ci peste tot ; cînd în față, cînd în spate, cînd într-o latură, cînd în cealaltă, filfîind în jurul procesiunii lor ca un fluture ; nu părea pornită la drum cu nădejde, ci parcă își potrivea doar, din cînd în cînd, pasul cu al celorlalți.

în timp ce mergeau așa, parohul da tot soiul de lămuriri.

— De fapt, domnule Smith, eu nu mi-aș fi luat pe cap beleaua asta cu restaurarea bisericii, dar se cădea să fac ceva să mă apăr de... dizidenții ăia. Știi, eu folosesc cuvîntul ăsta în înțelesul lui din Scriptură, nu ca pe o sudalmă.

— Ce trist ! exclamă Stephen, cu acea participare pe care o presupune o prietenie temeinică.

— Trist ? Asta-i fleac față de ce se întîmplă în parohia lui Twinkley. Amîndoi episcopii sînt... nici nu vreau să spun ce sînt ! Copistul și paracliserul așijderea...

— Ce lucru ciudat ! spuse Stephen.

— Ciudat ? Dragă domnule, ăsta-i fleac față de ce se petrece în parohia lui Sinnerton. Ei, da' cât privește parohia noastră, am credința c-o să facem, curînd, un oarecare progres.

H

— Trebuie să vă puneți nădejdea în împrejurări.

— Nu există împrejurări în care să-ți poți pune nădejdea ! Ia te uită ce locuri sălbatice ! Da', pe-o zi ca asta, pot să spun că mie-mi plac !

La capătul acela, intrarea în cimitir se făcea prin-tr-o îngrăditură de piatră ; cum săreai îngrăditura, constatai că te afli tot pe același deal sălbatic, partea interioară și cea exterioară nefiind chiar așa de bine despărțite între ele încît să-ți șteargă impresia de spațiu liber. Era un loc de îngropăciune încîntător, dacă se poate spune că încîntarea a întovărășit, vreodată, omul în mormînt.

În cimitirul acela nu era nimic care să te înfioare, nimic care să semene cu acele movile îndesate, întărite cu bețe, ce par să-ți strige în urechi : „Întemnițare"4, în loc să-ți șoptească : „Odihnă", sau pe care cresc flori îngrijite de grădină, ce-ți trezesc în minte imaginea unor persoane învăluite în mătăsuri negre, nou-nouțe, și cu batiste albe în mâini, care vin să vadă de ele ; nimic care s-arate a fâgașuri de roți ce-ți amintesc de dricuri și trăsuri mortuare, sau a tufişuri de chiparoși, adevărate demonstrații ale nenorocirii, sau a scînduri de raclă și oseminte risipite pe după copaci — dovadă că nu sîntem altceva decît simpli arendași ai propriilor noastre morminte. Nu, acolo nu zăreai nimic decît iarbă înaltă, sălbatică, crescută în voie, dînd contururi felurite movilelor care, de la bun început, primiseră forme neregulate totul vîdînd o clesăvîrșită lipsă de preocupare pentru crearea unei anume impresii prin care prezența copleșitoare a bătrînului munte, ce te făcea să te simți ca-n țara nimănui, ar fi fost anihilată de disimulările artei. De cealaltă parte, se întindeau aceleași costișe, aceeași iarbă, iar mai încolo, marea liniștită, nepăsătoare, vizibilă pînă la jumătatea orizontului, apărîndu-ți ca o imensă formă concavă, asemeni interiorului unui vas albastru. Stînci desprinse din mal și

presărate pînă departe, în larg, se înălțau din valuri, înconjurată, la temelie, de gulere de spumă a căror albeață o repeta pe aceea a penajului cîrdurilor nesi'îrșite de pescăruși ce se roteau fără astîmpăr în văzduh.

— Ei, Worm ! srigă domnul Swancourt pe un ton răstit, și Worm rămase pironit locului, într-o atitudine de atenție, gata la poruncă. Treaba fu dată în seama lui Stephen și a lui Worm, care-și continuara activitatea

3»

pînă după ceasul amiezii, cînd masa fu anunțată de bucătăreasa prezbiteriului, Unity, ce dădu o fugă pînă la biserică, așa cum se afla, fără bonetă-n cap.

Elfride își făcu apariția în biserică abia tîrziu, după-amiază, ca răspuns la invitația specială făcută de Stephen la masă. Cînd pătrunse în clădirea veche și liniștită, arăta atît de plină de viață și de sprintenă, încît universul tînarului Smith se luminează de acea „lucire purpurie” ivită în toată limpezimea ei. De Worm se descotorosiră, trimițîndu-l să măsoare lungimea turnului.

Și ce putea face Elfride decît să se apropie mai mult de Stephen — atît de mult încît un mic arc format de rochia ei atinge pantoful lui — ca să-l întrebe cum mergea treaba cu schițele și să încerce să învețe de la el principiile măsurării, aplicate la clădirile asimetrice ? Pe urmă îi veni ideea să urce în amvon, ca să mai vadă o dată, pentru a suta oară, cum e cînd ești predicator.

Curînd, Elfride se aplecă peste balustrada amvonului,

— Să-ți spun ceva, domnule Smith. Dar să nu afle tata, zise ea, cuprinsă de o neașteptată dorință de mărturisire.

— A, nu, bineînțeles că nu ! răspunse Stephen, ridi-cînd privirea.

— Vreau să-ți spun că, foarte des, predicile tatei sînt scrise de mine ; pe-astea le rostește mai bine decît pe-ale lui, și pe urmă se apucă să-mi povestească mie și altora ce-a spus în predica lui din ziua aceea, uitînd că eu i-am scris-o. Nu-i așa că-i caraghios ?

— Ce deșteaptă trebuie să fii ! spuse Stephen. Eu n-aș fi în stare, pentru nimic în lume, să scriu o predică !

— A, dar nu-i cine știe ce, răspunse ea, coborînd din amvon și apropiindu-se de Stephen să-i explice, cu însuflețire sporită. Uite cum faci. Ai jucat vreodată jocul acela cu gajuri, Unde, cînd și ce ?

— Nu, nu l-am jucat niciodată !

— Ah, păcat, fiindcă, știi, cînd alcătuiești o predică e aproape ca și cum ai juca jocul ăsta. Iei textul și zici : „De ce-i așa ? Ce este asta ?”, și așa mai departe. Notezi toate astea la capitolul Generalități. Pe urmă, treci la punctul unu, punctul doi și punctul trei. Tata nu vrea s-audă de punctul patru... zice că acolo se înșiră numai istorii mincinoase. Pe urmă, în final, adaugi un Colectiv, din care mai multe pagini le pui între paran (<■/, < mari, negre, alături de care scrii : Dacă oamenii adorm, sări peste asta. Apoi vine în concluzie și, după asta* Cîteva cuvinte și am terminat. Și, între timp, nu uiți să scrii pe dosul fiecărei file : Nu ridica vocea. Adică, adăugă Elfride, corectîndu-se singură, așa scriu eu în caietul de predici al tatei, fiindcă, dacă uit, tata vorbește din ce în ce mai tare, pînă ce, la urmă, ajunge să răcnească, întocmai ca un țăran pe cîmp. Ah, tata-i tare caraghios în unele privințe !

După acest copilăros acces de sinceritate, Elfride se sperie, instinctul feminin, copleșit pentru o clipă de entuziasm, pîrînd să-i spună că se purtase prea îndrăzneț față de un om pe jumătate străin.

Tocmai atunci, Elfride dădu cu ochii de tatăl ei ; ieși afară, în bătaia vîntului și, pornind să urce costișa cimitirului, o cuprinse o rafală de yîrit ce-i împrumută mișcările, nu însă și mobilurile, unei fete emancipate ; grația, nu și gesturile teatrale, ale unei dansatoare care execută piruete. Schimbă cîteva vorbe cu tatăl ei ; apoi o luă spre casă. În timp ce domnul Swancourt porni spre biserică, să vadă ce face Stephen. Chipul lui prietenos, învăpăiat de

vînt. amintea de un paloș care aruncă scînteii. Era bine dispus și, urmărind-o pe Elfride în drumul ei spre casă, fața i se luminează de un zîmbet.

— Haimana mică ! Tare mai ești nepotolită, zise el ; apoi, întorcîndu-se către Stephen, adăugă : Și, totuși, e un copil potolit, domnule Smith. E la fel de așezată ca dumneata : că dumneata ești un băiat așezat, se vecie după sîrguința cu care te-ai pus pe treabă.

— Cred că domnișoara Swancourt e foarte isteată, remarcă Stephen.

— A, da, e isteată, cum nu, spuse tatăl ei, adoptînd, pe cît posibil, tonul neutru al analizei obiective. Uite, Smith, am să-ți spun ceva, dar fiică-rnea să nu afle pentru nimic în lume, pentru nimic în lume ! Știi, ea ține să facă din asta o taină de mormînt. De multe ori ea îmi scrie predicile, și să vezi ce treabă bună face !

— Domnișoara Swancourt ar putea să facă orice treabă !

■— Da, bine zici ! Pungășoica asta mică știe toate chițibușurile meseriei. Dar, ai grijă Smith, să nu scapi o vorbă față de ea, nici o vorbă !

^2

— Bine-nțeleș, nici o vorbă !

— Ai grijă !, repetă domnul Swancourt. Ce zici de acoperișul pe care l-am făcut ? Și, spunînd asta, arată cu bastonul către partea de acoperiș de deasupra altarului.

— ■ Dumneavoastră l-ați făcut, domnule ?

— Da, am muncit numa-n cămașă cît a ținut lucrarea.' Am scos grinzile vechi, le-am potrivit pe cele noi, am fixat leaturile, am așternut plăci de ardezie pe acoperiș ; toate astea le-am făcut eu. cu mina mea, ajutîndu-mă doar cu Worm. Am muncit ca niște robi, nu-i așa,' Worm ?

— Da, așa-i. mai dihai ca oricare de pe colea și de pe dincoale... iii. hi !. răspunse William Worm, răsărind nu se știe de unde. Ca robii, bine-ați zis... hi. hi ! Mai țineți minte cum vă ieșeați din fire, părinte, cînd se strîmbau cuiele ? Mamă. Doamne ! Ei, da' așa-i că-i mai bine să înjuri pe înfundate decît să-ți dai. drumu' în gura mare ? Ce ziceți, domnule ?

— Da... de ce întrebi ?

— Fiindcă dumneavoastră, părinte, cînd. puneți aco-perișu' înjurați numa-n gînd. și eu zic că așa nu-i. cu păcat.

— N-aș crede să știi tu ce-i în gîndu] meu.

— Cum să nu știi. părinte., hi. hi ! Oi fi eu un pîrlit,' un mațe-goale și nu mă omor cu cititu', da' măcar de buchisit știi să buchisesc la fel de bine ca oricare de pe colea și de pe dincoale. Mai țineți minte, părinte, noaptea aia cu furtună cînd mi-a ti zis să stau să vă țin luminarea în atelier, ca să faceți un scaun nou de pus în fața altarului ?

— Da. și ce-i cu asta ?

■— Ei, am stat și v-am ținut luminarea, că spuneți că vă place să vă țină careva tovărășie, măcar un cîine ori o pisică, că eu, vorba aia, ce eram ? Da' scaunu' nu ieșea, și pace !

— A, da, mi-aduc aminte !

— Nu, nu ieșea scaunu', și pace ! Așa, cînd te uitai la el, nu era rău, da' altfel... ferească Dumnezeu !

— Worm, de cîte ori să-ți mai spun să vorbești cum se cuvine ?

— Da, da, cînd te uitai la el nu era rău, da' de stat; nici chip să stai pe el ! Scaunu' ăla, cum te așezai pe el;

3 — Doi ochi albaștri

TI

se răsucea tot, ca litera Z. „Ridică-te, Worm !” ziceai

dumneata cînd vedeai că scaunu' începe să se bîfție sub mine. Pe urmă ai înșfăcat scaunu' și ai dat cu el de-a azvîrlita pînă-n capu' ălălalt al atelierului, parc-azvîrleai cu flăcări și pucioasă, de înfierbîntat ce erai. „Ia mai dați-l focului de scaun am zis eu. „Bună vorbă ai răspuns dumneata. „Eu îți citesc pe față, părinte, am zis eu, și trag nădejdea c-o să mă ierți și

dumneata și Domnu-Dumnezeu că zic vorba asta care-ți stă și dumitale pe limbă, cum îmi stă și mie. „Atunci ți-a venit să rîzi, părinte, de un biet mațe-goale care ghicea așa de bine ce-aveai în suflet. Doar n-oi fi eu mai prost ca alții de pe colea și de pe dincoala !

— M-am gîndit c-ar fi bine să-ți fac rost de un meșter să te ajute la cercetarea turnului și a bisericii, îi spuse domnul Swancourt lui Stephen, a doua zi dimineață, așa că i-am cerut învoirea lordului Luxellian să chem un om după ce sosești dumneata aici. O să se prezinte la biserică la ceasurile zece. E un om tare isteț ; de la el .o să afli tot ce poștești în legătură cu starea zidurilor. îl cheamă John Smith.

Elfride nu ținea să fie văzută iar la biserică în tovărășia lui Stephen.

— Eu rămîn aici și am să te zăresc cînd apari în vîrful turnului, spuse ea rîzînd. O să răsări chiar pe fundalul cerului.

— Cînd ajung sus, flutur batista spre dumneata, domnișoară Elfride, spuse Stephen. Peste douăsprezece minute, adăugă el, uitîndu-se la ceas, sînt în vîrful turnului și o să mă uit după dumneata.

Elfride o porni spre un colț al tufărișului de unde putea să-1 vadă pe Stephen urcînd costișa spre acea parte a dealului unde se afla biserica. Acolo văzu o pată albă, un zidar în haine de lucru, care-1 aștepta. Stephen ajunse în dreptul omului și se opri.

Spre mirarea ei, în loc s-o ia spre curtea bisericii, cei doi se așezară în tihnă pe un bolovan, aproape de locul întîlnirii, de unde nu se mai urniră, ca oamenii porniți pe vorbă lungă.

Elfride se uită la ceas ; nouă din cele douăsprezece minute trecuseră, și Stephen nu dădea semne cum c-ar fi avut de gînd să se clintească din loc. Mai trecură cîteva minute ; Elfride simți cum o pătrunde

17

frigul de atîta așteptat și începu să dîrdîie. Abia peste un sfert de ceas o porniră spre biserică în pas de melc.

— Bădăran necioplit ! zise Elfride în sinea ei, roșie de ciudă. Ai crede că s-a îndrăgostit de zidarul ăla prăpădit nu de...

Fraza rămase nerostită, dar fusese gîndită. Elfride se întoarse pe verandă.

— Ia spune, tată, omul ăla după care ai trimis dumneata e cumva vreun trîntor, vreun mototol, vreun pierde-; vară ? întrebă ea.

— Da de unde, răspunse el mirat. N-ai nimerit-o. E meșterul zidar al lordului Luxellian.

— Aha, zise Elfride cu nepăsare, și se întoarse la tristul ei post de observație, unde se puse iar pe așteptat și pe tremurat. În definitiv, era un fleac, o copilărie, să privești dintr-un turn și să fluturi o batistă. Dar noul ei prieten îi făcuse o făgăduială și, atunci, de ce-o fierbea așa ?

Efectul unei lovituri este proporționat, în egală măsură, cu structura obiectului care-i servește drept țintă, ca și cu forța loviturii ; și Elfride avea o capacitate atît de mare de a se simți rănită, încît pînă și atingerea cea mai ușoară o îndurera adînc.

Abia după o jumătate de ceas, două siluete se iviră deasupra balustradei clădirii vechi, masive și mohorîte, la fel de nemișcate ca buhail de baltă de pe ruinele unei moschei. Nici măcar atunci Stephen nu se arătă îndeajuns de credincios pentru îndeplinirea făgăduielii făcute cu atîta seriozitate ; pieri din fața ei fără să schițeze cel mai mic semn.

La amiază, Stephen se întoarse acasă. Cînd nu-și dădea seama că e privită, Elfride arăta supărată, iar cînd simțea ochii lui Stephen asupra ei, își lua un aer înțepat. În orice caz, purtarea ei rece dură cu mult mai mult decît răceala însăși și vorbele ei de prefăcută nepăsare rămaseră nerostite.

— Să știi că n-a fost frumos din partea dumitale să mă lași s-aștept în frig și să-ți calci făgăduială, spuse ea în cele din urmă, pe un ton de reproș, coborînd vocea ca să n-o audă tatăl ei.

■— Iartă-mă, te rog iartă-mă ! răspunse Stephen desperat. Am uitat, zău c-am uitat de tot! S-a întîmplat cev a care mi-a scos asta din cap.

f

18

— Altă explicație mai ai ? întrebă, bosumflată, domnișoara Năzuroasa,

— Nu, n-am nici o explicație ! spuse el pe tonul omului care tănuiește un păcat.

V

..Ascunse sus, în pomi cu des frunziș"

ERA ORA MICULUI DEJUN.

Văzute din sufrageria prezbiteriului, care împrumuta ceva din tonurile calde și din strălucirea focului, peisajul și atmosfera de afară păreau să se fi prefăcut în clișee cu nuanțe plate, cenușii. Copacii cu brațe lungi, tufișurile de ienupăr și cedru și pini de felurite soiuri erau negri-cenușii ; copacii din speciile cu frunze late și buruienile erau verzi-cenușii ; dealurile veșnic neschimbate și turnul din spate aveau nuanțe de cafeniu spre fumuriu și, în fund de tot, cerul, care cobora peste întreaga priveliște, era cenușiu precum desăvârșita tristețe.

Și, totuși, în ciuda acestui sumbru efect artistic, nu era una din acele dimineți în care te simți abătut. Era chiar o dimineață veselă. Nu ploua și nici nu se arătau semne de ploaie pentru zilele xirmătoare.

Elfride se sculase de la masă îndreptându-se spre foc, și tocmai ridica alene mîna ca un paravan în dreptul feței, cînd auzi afară trîntindu-se cu zgomot o portiță.

— Ah, a venit poștaşul ! spuse ea, văzînd un om sprinten cum intră printr-o spărtură a tufărișului și traversează pajiștea. Elfride dădu fuga afară, să-i iasă în întîmpinare pe verandă, apărînd apoi iar, cu mîinile la spate.

— Cîte sînt ? Trei pentru tata, una pentru domnul Smith, iar pentru domnișoara Swancourt nici una. Ia te uită, tată, una din scrisori e de la... de la cine crezi ? De la lordul Luxellian ! Are ceva tare înăuntru... o bucată de nu știu ce. Am simțit-o prin plic, dar nu-mi dau seama ce poate să fie.

— Mă întreb de ce mi-o fi scriind Luxellian ? spuse domnul Swancourtj acoperind vocea Elfridei. întinse o

30

scrisoare lui Stephen și le luă și el pe ale sale, chipul lui căpătînd un aer ceva mai important decît cel obișnuit, aerul unui domn fără avere, care se pregătește să citească o scrisoare din partea unui nobil înrudit cu familia sa.

Stephen își citi misiva cu o expresie cu totul diferită de cea de pe chipul pastorului.

Percy Place, joi seara.

„Dragă Smith,

Bătrînul H. e furios foc pe tine fiindcă 'întîrzi atît de mult cu planurile bisericii. Te ocărăște că-i aduci mai mult pagubă decît cîștig. Mi-a spus să-ți scriu să nu mai rămîi acolo sub nici un motiv — zice că el ar fi isprăvit toată treaba în trei ceasuri, fără nici un fel de bătaie de cap. I-am spus eu că iu nu ai experiență, lucru pe care se pare că-l uită, dar asta n-a prea ajutat. Totuși, între noi fie vorba, eu în locul tău nu mi-aș face grijă încă o zi, două, dacă mi-ar conveni să mai stau.

Mi-aș încheia săptămîna acolo, ca să-mi fac cheful pînă la capăt. Ori că apari sîmbătă, ori că lipsești pînă luni dimineață, bătrînul o să explodeze la fel.

Al tău devotat,

Simpkins Jenkins."

— Doamne sfinte, ce încurcătură ! spuse Stephen, 'oarecum en Vair ', cuprins de uluirea subalternului care, ridicat de-o întîmplare la dimensiunile unui șef, se trezește iar redus fără milă la proporțiile sale inițiale.

— Ce s-a încurcat ? întrebă domnișoara Swancourt. Intre timp, Smith își recăpătase calmul și, odată cu el,

demnitătea profesională a arhitectului cu experiență.

— Trebuie să vă anunț, cu regret, că afaceri importante îmi reclamă neîntârziat prezența la Londra, răspuse el.

— Nu mai spune ! Și-i musai să pleci chiar acum ? întrebă domnul Swancourt, privindu-l peste marginea scrisorii pe care-o ținea în mână. Afaceri importante ? Ce afaceri importante poate să aibă un tânăr ca dumneata ?

— Adevărul este, răspuse Stephen înroșindu-se la față, destul de rușinat că lăsase să se înțeleagă, cât de
1 Zăpăcit (fr.).

19

cât, că ar avea merite eare-i erau, de fapt, străine, adevărul este că domnul Hewby a trimis vorbă să mă-ntorc acasă și trebuie să-l ascult.

— Da, da, înțeleg. înțeleg. Vrei să spui Că așa-i înțelept să procedezi. Pricep eu multe, mai multe decât îți închipui dumneata. Are de gând să te ia partener. Așa te-am notat eu pe catastiful meu de cum am citit, zilele astea, scrisoarea pe care mi-a trimis-o mie și-am văzut cum vorbește de dumneata. Are o părere foarte bună despre dumneata, domnule Smith, altfel n-ar fi atât de nerăbdător să te vadă-ntors acasă.

Asemenea vorbe nu puteau să nu-i facă plăcere lui Stephen ; perspectiva care îi era sugerată cu de-a sila de a deveni partenerul unuia din marii arhitecți ai Londrei, îi ridica moralul, deși ideea i se părea cu totul fantezistă. Își dădea seama că, indiferent de ce credea domnul Hewby, domnul Swancourt avea, fără îndoială, o părere excelentă despre el, de vreme ce putuse să-și formeze o asemenea idee pe o bază atât de șubredă, sau, mai bine zis, pe nici un fel de bază. Și, în afară de asta, în mod cu totul inexplicabil, chipul lui, în timp ce vorbea, era învăluit într-un abur de tristețe care, în nici un caz, nu se putea datora gândului că, până la realizarea unei astfel de posibilități, mai era mult de așteptat.

Elfride fu izbită de expresia de pe chipul lui Stephen, expresie care nu-i scăpă nici domnului Swancourt.

— Ei, spuse el vesel, nu te mai frământa. O să mai vii pe la noi, dar ca oaspete, nu cu treburi. Fă-mi o vizită, în vacanță, de pildă... Dumneavoastră, orașenii, aveți vacanță ca școlarii.

Dumneata când ai vacanță ?

— Mi se pare că în august.

— Foarte bine, vino-n august și-atunci n-o să mai ai de ce să te grăbești. Eu, unul, o să fiu încântat să am o persoană cumsecade, cu care să mai schimb o vorbă sau care să stea să m-asculte, în această ultima Thule l. Dar, apropo, vreau să-ți spun ceva... n-ai de gând să pleci azi, nu ?

— Nu, nu-i nevoie să plec chiar azi, răspuse Stephen cu oarecare șovăială. Mai pot să-ntârzi pînă luni dimineață.

1 Regiune îndepărtată, misterioasă sau legendară (lat.),

19

— Foarte bine ! Te-am întrebat fiindcă am să-ți fac o propunere. Uite, am aici o scrisoare din partea lordului Luxellian. Cred că m-ai auzit vorbind despre el. E moșierul cel mare din districtul nostru, care are în stăpînire pămînturile de pe-aici.

— Da... am auzit de el.

— Acum e la Londra. Se pare că a plecat cu treburi pe vreo două, trei zile, și c-a luat-o și pe lady Luxellian cu el. Îmi scrie cu rugăminte să trec pe la el pe-acasă să caut, prin însemnările lui personale, o hîrtie pe care a uitat s-o ia cu dînsul.

— Și ce-a pus în plic ? întrebă Elfride.

— Cheia de la biroul lui în care se află hîrțile de care vă spuneam. O treabă ca asta nu înțelege s-o încredințeze altcuiva decât mie. Uite ce aveam eu de gând să vă propun : să ne rezervăm cu toții o după-amiază pentru această treabă. Facem, mai întîi, o plimbare cu trăsura la Targan Bay și, la întoarcere, trecem pe la Endelstow House și, în timp ce eu caut prin

documente, voi puteţi să daţi o raită prin clădire, să priviţi tot ce poftiţi. Eu pot să intru acolo la orice oră. Clădirea, dac-o priveşti pe dinafară, e toată numai frontoane, dar înăuntru are o sală de primire, o scară şi o galerie de toată frumuseţea ; şi mai sînt de văzut şi cîteva tablouri bune.

— Da, sînt, spuse Stephen.

— Cum, ai mai fost pe-acolo ?

— Nu, n-am văzut decît clădirea, cînd veneam înapoi, se grăbi Stephen să răspundă.

— A, da, dar eu mă refeream la interior. Şi biserica, biserica Sfîntul Eval, e mult mai veche decît Sfînta Agnes a noastră. Eu slujesc la amîndouă, pe rînd. Dacă stau să mă gîndesc, mi-ar cam trebui un ajutor ; nu-i nici o scofală să goneşti călare peste parcul ăla lung de două mile, pe o dimineaţă ploioasă. Dacă constituţia mea fizică n-ar fi deprinsă cu toate astea, dar slavă Domnului că este — şi, spunînd asta, domnul Swancourt se măsură cu privirea de sus şi pînă jos, de parcă şi-ar fi etalat această constituţie —, aş tuşi ca un dîne din iarnă pînă-n toamnă. Şi, cînd familia nu-i acasă, după ce alerg pîn-acolo, mă trezesc că n-am cui predica... nu m-ascultă decît vreo doi, trei servitori. Ei, atunci cum rămîne ? Vii şi tu, Elfride ?

3!)

Elfride acceptă invitaţia şi mica adunare de la masa de dimineaţă se risipi. Stephen se ridică să plece la biserică pentru ultimele măsurători ; pastorul îl petrecu pînă la uşă, purtînd pe chip o expresie întrebătoare, greu de lămurit.

— Sper că n-ai nimic împotrivă dacă ne lipsim de rugăciunea de dimineaţă ? zise el în şoaptă.

— A nu, bineînţeles că nu, răspunse Stephen.

— Drept să-ţi spun, continuă domnul Swancourt tot cu vocea scăzută, noi nu ne-am făcut chiar o regulă din asta. Dar cînd avem un străin în casă, sînt foarte ferm de părerea că aşa se cade să facem, şi aşa şi facem. Țin foarte mult la treaba asta. Dar cu dumneata e altceva, Smith, pe faţa dumitale citesc ceva care mă face să mă simt la largul meu ; cu alte cuvinte, dumneata nu umbli cu fleacuri. A, asta mi-aminteşte de o istorie grozavă, pe care^o ştiu de pe vremea cînd eram un tinerel zurbagiu... ce istorie ! Dar..., şi spunînd asta pastorul scutură din cap, în semn că nu-şi îngăduie să meargă mai departe, şi izbucni în hohote uriaşe.

— ■ Era o istorie interesantă ? întrebă tînărul Smith, zîmbind.

— A, "da, dar e prea deocheată... prea deocheată ! Nu pot să ți-o spun, pentru nimic în lume ! Stephen porni peste pajişte şi, în timp ce se îndepărta, îl auzi pe pastor chicotind de unul singur de ce-şi aducea aminte.

Porniră la ceasurile trei. Dimineaţa cenuşie se prefăcuse într-o după-amiază care iradia într-o palidă, atotpătrun-zătoare lumină solară, deşi soarele însuşi nu se arătase la faţă. Parcurseră drumul cu trăsura, în trap domol, întîi spre Parret Down; copitele calului pocneau puternic, aproape răsunînd, pe drumul cu bariere — un drum bătătorit, albicios, ce însoţea coasta netedă în linie perfect dreaptă, pierzîndu-se, parcă, în cele din urmă, în albul cerului.

Targan Bay, care avea meritul de a fi un loc foarte accesibil, fu vizitat după aceea. Străbătura apoi, în goană, drumeagurile fără număr, ce duceau spre reşedinţa lordului Luxellian, fără să întîlnească nici măcar douăzeci de iarzi de teren drept sau nivelat. O femeie cu bărbie dublă şi grumaz puternic, care-ţi amintea de portretul

20

reginei Ann pictat de Dahl. în spatele căreia se pitise un băieţuş, deschise poarta pavilionului de la intrare.

— Trebuie să-i dau ceva, săracuţul de el, spuse Elfride, scoţîndu-şi punga şi deschizînd-o grăbită. O puzderie de foiţe de hîrtie zburară în jurul băierilor pungi, ca un stol de păsări albe, ridicîndu-se în aer şi risipindu-se în toate părţile.

— Ei, ia te uită ! exclamă Stephen izbucnind în rîs.

— Ce naiba mai sînt şi astea ? întrebă domnul Swancourt. Doar n-or fi bancnote rupte-n două, Elfride ?

Elfride arăta necăjită și vinovată.

—■ Nu, sînt niște lucruri de-ale mele, tată. se bîlbîi ea, în timp ce Stephen sări din trăsură și, ajutat de băiețușul portăresei, se tîrî printre roți și printre copitele calului, pînă ce hîrțiile fură iar adunate la un loc. I le întinse Elfridei și se sui din nou în trăsură.

— îmi închipui că ești curios să afli ce era cu foițele alea de hîrtie, spuse Elfride. în timp ce lunecau lin de-a lungul aleii străjuite de sicomori. Așa că-i mai bine să-ți spun. Sînt niște însemnări pentru un roman cavaleresc, la care scriu acum.

Făcîndu-i această mărturisire nu se putu abține, oricât se strădui, să nu roșească.

— Adică o povestire ? o întrebă Stephen, în vreme ce domnul Swancourt îi asculta doar cu o ureche, prinzînd, din cînd în cînd, cîte un cuvînt din conversația lor.

— Da, La Curtea Regelui Artur, roman de dragoste din Lyonesse.¹ Știu că povestirile de felul ăsta s-au demodat, dar asta-mi place mie să scriu.

— Un roman de dragoste îndesat într-o pungă ? Dacă te-ar jefui un hoț de drumul mare s-ar păcăli, nu glumă !

— Da, așa am eu obiceiul să-mi transport manuscrisele. Adevărul este că scriu mai ales pe fragmente, pe care le notez pe bucățele de hîrtie cînd ies la plimbare și hîrțiile le țin în pungă, fiindcă așa mi-e mai la îndemînă.

— Și oe-ai de gînd să faci cu romanul dumitale de dragoste ? o întrebă Stephen.

— Nu știu, răspunse Elfride, și-ntoarse capul să privească peisajul din jur.

1 în legendele regelui Artur, țara imaginara, care s-a cufundat în mare.

21

Căci, între timp, ajunseseră aproape de Endelstow House. Trecînd printr-o poartă veche săpată într-un bloc de piatră de un cenușiu-închis, modelată în formă de arc în stil Tudor, se pomeniră într-o curte -spațioasă, închisă de cîte un zid pe fiecare dintre cele trei laturi ale sale. Părțile principale ale clădirii actuale datau de pe vremea domniei lui Henric al VUI-lea, dar acel loc pitoresc și adăpostit fusese ales pentru înălțarea unei clădiri la o dată cu mult mai veche. Autorizația de fortificare, „mansum infra manerium suum¹, fusese acordată de către Edward al II-lea cavalerului Hugo Luxellian ; dar, deși pe ici, pe colo, se mai puteau vedea încă vagi urme ale șanțului și zidului de pămînt, din clădirea originală nu mai rămăsese nimic.

Pe toate părțile, ferestrele erau lungi și cu numeroase șipci verticale, iar acoperișurile, cu liniile frînte de ochiurile lucarnelor, purtau aceleași ornamente. Pe pietrele din vîrfurile lucarnelor, ca și pe cele ale frontoanelor, se înălțau figuri grotești reprezentate în poziție de cățărare, în mers sau în repaus. Coșuri înalte, octogonale, răsucite, țîșneau în sus, spre cer, fiind, totuși, depășite în înălțime ele cîteva ploi și sicomori ce se ridicau ceva mai în spate, arătîndu-și vîrfurile mișcătoare dincolo de culme și parapet, în colțurile curții, firide poligonale, cu suprafețele acoperite în întregime de contraforturi și ferestre, frîn-geau contururile pătrate ale aceluia spațiu îngrădit, iar un foișor proiectat mult în afară, ieșind dintr-o fantastică aglomerare de ciubucuri, se ridica deasupra arcadei intrării principale a clădirii. Așa cum declarase el însuși, domnul Swancourt putea să facă tot ce poftea la conac în lipsa stăpînului. După ce pastorul spuse ce treburi îl aduseseră acolo, fură conduși în bibliotecă și lăsați singuri. Peste cîteva minute, domnul Swancourt era cufundat pînă peste urechi în cercetarea unui teanc de hîrtii, pe care le scosese din biroul descris de corespondentul său. Stephen și Elfride nu aveau nimic altceva de făcut decît să se plimbe de colo-colo, pînă ce pastorul își sfîrșea treaba.

Elfride intră în galeria de tablouri, și Stephen o urmă, așa, ca din întîmplare. Galeria era o încăpere lungă și în-

1 Locuința din interiorul domeniului său (lat.)-

21

tunecoasă, bogată în accesorii al căror stil amintea de o epocă cu un secol și ceva mai tirzie decât cea a zidurilor palatului. Decorații renescentiste sprijineau o cornișă din care se înălța un tavan curbat, acoperit cu lambriuri, având ciudatele forme răsucite și ondulate ale epocii. Vechile vitralii gotice erau încă vizibile în partea superioară a ferestrei mari din fund, deși în rest lăsaseră locul unor ochiuri de geam cu forme mai moderne.

Stephen se afla într-un capăt al galeriei și se uita spre Elfride, care stătea în mijloc, cam abătută de vecinătatea fantomelor familiei Luxellian, cu chipurile lor cadaverice ce fuseseră așternute pe pânză de Holbein, Kneier și Lely, și care păreau să se uite lung la ea și prin ea, cu priviri încărcate de dojana. Liniștea care-i învăluia parcă într-o vrajă fu întreruptă de zgomotul unei uși deschise brusc la capătul celălalt.

În încăperea năvăliră două fete îmbrăcate ușor, dar călduros. Aveau ochi sclipitori, păr înfocat, buze roșii întredeschise într-un surâs de bucurie neumbrită.

— Ah, domnișoara Swancourt ! Scumpa de Eii'ie ! Ți-am auzit glasul ! Ai venit să stai la noi ? Ești mămica noastră mică, nu-i așa ? Mămica noastră mare a plecat la Londra, spuse una din ele.

— Vleau să-ți dau un pup, spuse cealaltă, care semăna leit cu prima, dar părea croită după un tipar mai mic.

Își îngropară obrajii trandafirii și părul bălai în faldurile rochiei Elfridei, care se aplecă și le îmbrățișa cu drag pe amândouă.

— Ce curios, spuse Elfride, zîmbind și întorcîndu-se spre Stephen. Au simțit ce mult țin la ele și m-au mai și văzut, într-una din zile, purtînd ceva care semăna cu o rochie de-a mamei lor, așa că, de la o vreme, au luat obiceiul să-mi zică „mămică mică”.

Cele două fături mititele, înălțimea Sa Mary și înălțimea Sa Kate nu arătau, nicidecum, îndeajuns de răsărite ca să poată duce povara unor prefixe atît de lungi.

Erau singurii copii cu care fuseseră dăruiti lordul și lady Luxellian și, după cîte se părea, rămăseseră acasă cîteva zile, cît le lipseau părinții, în grija doicii și a guvernantei. Lordul Luxellian ținea tare mult la fete, dar se purta cam nepăsător față de soția sa, de cînd aceasta nu se arătase dispusă să-l ferească dăruindu-i un fiu.

22

Toți copiii se țineau, instinctiv, după fustele Elfridei ; își tinăra față vedeau un reprezentant mai mare și neobișnuit de drăguț al tagmei lor, nicidecum o persoană în toată firea, de altă vîrstă decât ei. Devenise aproape o regulă ca, ori de cîte ori le întâlnea — afară sau prin casă, în cilele lucrătoare sau duminica —, fetele să i se lipească una după alta, de obraz, și să se cuibărească un pic la pieptul ei, sau să se lase răsfățate, potrivit minunatului obicei al copleșirii cu porecle și minguen, pentru care fetele mai neștiutoare au o adevărată slăbiciune. Uităturile încărcate de negre presimțiri, aruncate de cele clouă fete spre ușa pe care intraseră, atraseră privirile tuturor asupra unei slujnice ivită din aceeași direcție, ca să pună capăt dulcii libertăți a înălțimilor Lor, biete Mary și Kate.

— Ce bine-ar fi să stai mereu aici, la noi, domnișoară Swancourt ! ciripi una din ele, ca un botgros amărît.

— Da, ce bine-ar fi ! ciripi și cealaltă, ca un botgros și mai amărît. Mămica nu știe să se joace cu noi așa de frumos ca tine. Cred că n-a avut cine s-o învețe să se joace cînd era mică. Cînd venim pe la tine ?

— Cit de curînd. Oricînd vreți voi, dragile mele.

— Și-o să stăm să dormim la tine peste noapte ? Mie așa-mi place să vin pe la tine, nu să dau de persoane cu pălării și bonete pe cap, care stau în picioare și se tot invîrtesc de co'.o-colo.

— Cînd o să vă dea voie mama. veniți la mine și stați cît vreți voi. La revedere.

Cele două prizoniere fură scoase pe ușă, și Elfride își îndreptă din nou atenția spre oaspetele ei, pe care-l lăsase în celălalt capăt al galeriei. Își roti ochii peste tot după el, dar nu-l zări năvăliri. Coborî iar spre bibliotecă, cu gîndul că Stephen se întorsese, poate, la tatăl ei. Dar

domnul Swancourt stătea tot singur, în lumina veselă a două luminări ; dezlega pachete de corespondență și hîr-tii și le lega apoi la loc.

Cum Elfride nu se afla în relații destul de apropiate cu obiectul interesului ei ca să se simtă îndreptățită, ca domnișoară bine crescută ce era, să pornească în căutarea lui, dînd ascultare imboldului tinereții și cum, totuși, din motive care-i încolțeau atunci în inimă și care nu erau străine de acele buze cu contur dumnezeiesc, nu-i plă-

23i

cea să-1 știe departe de ea, o luă, la întâmplare, înapoi, spre scara de stejar, uitîndu-se, cu un aer bosumflat, de jur împrejur, în speranța că va da cu ochii de silueta de băietan a lui Stephen.

În timp ce încăperile erau încă scăldate în lumina zilei, coridoarele se cufundaseră într-un hău de umbre, umed, trist și tăcut ; și numai privind de-a lungul lor, către spațiile luminate din capăt, puteai zări obiectele sau ființele aflate acolo. Una din aceste pete luminoase se dovedi a fi o ușă laterală cu geamlâc în partea de sus. Elfride o deschise și se pomeni în fața unei pajiști interioare, despărțită de pajiștea cea mare de la intrare de un șir de tufișuri.

În clipă aceea dădu cu ochii de ceva ce-o umplu de uimire. În unghi drept cu fațada aripii pe care tocmai o părăsise și la cîțiva metri de ușă se înălța o altă aripă. 7 a conacului, mai joasă și cu o arhitectură mai simplă. În zidul ei se desprindea, drept în fața Elfridei, o fereastră mare, lată, cu storul coborît, reflectînd lumina din interiorul odăii oblonite.

Asupra storului se proiecta umbra unei persoane așezate aproape de fereastră, în profil. Era, fără îndoială, profilul lui Stephen. Tot ce puteai vedea era că stătea cu brațele ridicate și că ținea ceva în mîini. Apoi o altă umbră se ivi, tot din profil, și se apropie de cea dintîi. Era o umbră de femeie. Se întoarse cu spatele spre Stephen. Stephen se sculă, ridicînd ceva ce se dovedi a fi un șal sau o mantie, o potrivi cu grijă, ah, cu cîtă grijă, pe umerii femeii ; dispăru, apoi se ivi iar în fața ei, ca să-i încheie mantia la gît. Și apoi... o sărută ? Nu, sigur nu. Și, totuși, gestul lui ar fi putut să fie un sărut. Apoi cele două umbre se despărțiră ; deveniră uriașe, luară forme ciudate și se făcură nevăzute.

Se mai scurseră două minute.

— Ah, domnișoară Swancourt ! Ce bine-mi pare c-am dat de dumneata ! Tocmai te căutam, se auzi o voce lingă umărul ei... vocea lui Stephen ! Elfride păși pe coridor.

— Cunoști pe cineva de aici, din casa asta ? 1 întrebă ea.

— De unde să cunosc? Nu cunosc pe nimeni, ră.-punse el.

VI

„Pentru o vreme, bun rămas !”

N-APUC A BINE STEPHEN SA-ȘI sfîrșească vorba, că Elfride auzi pocnetul unei uși exterioare care se închidea undeva, pe aproape. Zgomotul venise din capătul acelei aripi a casei unde se afla odaia cu fereastră luminată. Și, în clipa următoare, la lumina stinsă a amurgului, zări o făptură — bărbat sau femeie, nu se vedea bine ce era —, mergînd pe cărarea presărată cu pietriș, de-a lungul straturilor cu flori, la vale, către rîu. Silueta deveni din ce în ce mai neclară, apoi dispăru pe după copaci.

Se auzi vocea domnului Swancourt care-i striga din-tr-un coridor îndepărtat, din corpul principal al clădirii. Făcură cale întoarsă și-1 găsiră cu haina încheiată pînă-n gît și cu pălăria pe cap, așteptîndu-i, foarte încîntat că reușise să-și ducă cercetările la bun sfîrșit. Caleașca fu trasă la scară și, fără să mai zăbovească, cei trei porniră, îndepărtîndu-se de conac pe sub arcada acelei porți al cărei zgomot făcea ecou în urma lor și de-a lungul sicomorilor desfrunziți, tocmai cînd stelele începeau să-și aprindă făcliile tremurătoare, dincolo de labirintul de ramuri șirămurale.

Nici tînărul, nici fata, nu scoaseră o vorbă. Mîntea neștiutoare a Elfridei era cu totul absorbită de cercetarea a ceea ce descoperise recent. Tînărul care îi trezise un simțămînt atît de nou, sosise de la Londra în casa tatălui ei, într-o vizită de afaceri ; fusese adus de întâmplare la

Endelstow House și obținuse, printr-un mijloc sau altul, privilegiul de a se apropia de o doamnă întâlnită acolo și de a o onora cu petits soins 1 de un anume fel, și totul în intervalul unei jumătăți de ceas !

În care dintre odăi fuseseră ? se gândea Elfride. După cât putea ea să-și dea seama, acela era cabinetul de lucru sau biroul lordului Luxellian. Cine se afla atunci în casă ? Nimeni, după câte știa ea, în afara guvernantei și a slujitorilor, iar Stephen nu lăsase, în nici un fel, să se înțeleagă că ar fi cunoscut pe vreunul dintre ei. Oare persoana pe care o zărise părăsind casa avusese vreo legă-

1 Mici atenții (fr.).

tură cu cele văzute de ea ? Era cu neputință să găsească un răspuns fără să recurgă la vinovatul însuși, și asta n-ar fi putut face pentru nimic în lume. Cu cât se gândea mai bine, cu atât își dădea mai limpede seama că întrevederea fusese o simplă întâmplătoare, nu ceva fixat dinainte. Întrebându-se, în cele din urmă, cine putea fi femeia, Elfride își zise, fără să stea o clipă la îndoială, că nu putea fi de rang inferior. Stephen Smith nu era omul pe care să-l intereseze amorurile trecătoare cu femei sub condiția lui socială. Deși blînd din fire, în sclipirile ochilor lui se oglindea-ambitiția : era limpede că nutrea nădejdea — o nădejde nedefinită, dar puternică — să obțină ceva în viață. Elfride era nedumerită și, fiind nedumerită, prin ordinea firească a simțămintelor ei de fată, era supărată pe el. N-o încînta, de altfel, nici să recunoască, în sinea ei, că, începînd prin a se amuza a<!e-menindu-l, ajunsese aproape să se îndrăgostească de el, cu toate purtările lui de băiețandru și aerul lui atât de neștiutor.

Ajunseră la podul care lega jumătatea de răsărit a parohiei de cea de apus. Așezat într-o vale învecinată cu țărmul mării, podul era un punct al depresiunii, din care drumul o lua pieptiș către West Endelstow și către casa parohială. Nu era nevoie să coboare nimeni din trăsură, dar, fiindcă pastorul avea obiceiul să dea un pic de curaj calului la acest urcuș șerpuit, Elfride, din spirit, de mu tație, sări repede jos, în clipa cînd Pleasant începu șchiopăteze dinadins, cum făcea de fiecare dată cuil ajungea la acea parte a drumului.

Tînărul părea încîntat ori de câte ori se ivea vreun pretext de întrerupere a tăcerii.

— Vai, domnișoară Swancourt, ce gest necUgeUl ' exclamă el, urmîndu-i pe loc pilda și sărînd de cealaltă parte a drumului.

— Ba, nicidecum! răspunse Elfride cu riCMlfl < ft< i întâmplarea cu umbra de la Endelstow Houafl <> m.u urmărea încă.

Stephen merse singur înainte, vreme de două trei minute, învăluit în rezerva rigidă dictată de Ionul ei. Apoi, zicîndu-și, poate, că așa sini tetele, pUBC pe mofturi, apăru senin lingă ea și-i oferî ur.il.nl cu o galanterie cas-tiliană, ca s-o ajute să uree restul povîrnișului, din care mai aveau de făcut vreo trei sferturi.

24

Asta era. într-adevăr, o ispită ! Elfiidei nu i se mai întâmplase, în viața ei, să fie tratată ca o femeie în toată firea, să i se ofere brațul într-un anume fel, care-i lăsa și dreptul de a-l refuza. Pînă în seara aceea nu mai avusese prilejul să se bucure de astfel de atenții din partea un i bărbat, auzind doar dintr-acelea exprimate prin fraze banale, ca : „Elfride, dă-mi mîna”, „Elfride, ia-mă de braț”, rostite de tatăl ei. Sufletul ei tînăr trăia acum un adevărat eveniment. Trecu în revistă oastea sentimentelor ei pro și contra. Toate îi spuneau, într-un glas, „să accepte brațul ce i se oferea ; unul singur, acela de ciudă, o hotărî să-l pedepsească pe Stephen printr-un refuz.

— Nu. mulțumesc, domnule Smith : mă descurc mai bine singură.

Era o primă și firavă încercare din partea Elfiidei de a intimida un iubit. Temîndu-se mai mult de urmarea gestului decît de impresia pe care o puteau produce toanele ei asupra unui tînăr cumsecade, se hotărî brusc să-și facă cheful, schimbîndu-și atitudinea.

— M-am gândit mai bine și accept ! spuse ea. Merseră încet la deal, câțiva pași în urma trăsurii.

— Ce tăcută ești, domnișoară Swancourt ! observă Stephen.

— Poate că și dumneata îmi pari mie tăcut, i-o întoarce ea.

— Oi fi avînd motive.

— Nu prea cred. Oamenii sînt tăcuți cînd sînt triști, și dumneata n-ai de ce să fii trist !

— Ce știi dumneata ? Am și eu o supărare. Deși unii ar spune că-i mai mult o îndoială decît o supărare.

— Despre ce-i vorba ? , se grăbi Elfride să întrebe. Stephen șovăi.

•— Aș putea să-ți spun, zise el, dar totuși poate c-ar fi mai bine...

Elfride se desprinsese de brațul lui Stephen, respingîndu-l brusc, cu o scuturare din cap. Își dăduse seama, într-o clipă, că dacă pui o întrebare la care ți se refuză răspunsul, demnitatea ta are de suferit, chiar dacă ți se vorbește foarte politicos, căci, deși politețea e bună în cazul unei cereri sau a unui compromis, nu prea ajută cînd e vorba de un refuz direct.

"— Nu vreau să știu nimic ! Nu vreau ! izbucni ea. Ne așteaptă trăsura sus. pe deal. E timpul să mergem. Și Elfride o zbughi pînă-n fața trăsurii. Tăticule, uite-o pe Elfride a ta, strigă ea, adresîndu-se unui chip învăluit în umbre, chipul bătrînului domn, și așezîndu-se alături, pe locul ei, fără să catadicsească să accepte ajutorul lui Stephen.

— A, da, spuse preotul, pe un ton plin de falsă vioiciune, trezindu-se dintr-un somn adînc și repezindu-se să coboare.

— Stai, tăticule, ce vrei să faci ? Pîn-acasă mai e !

— Da, sigur că da... pîn-acasă mai e, se grăbi să spună domnul Swancourt, străduindu-se să se așeze iar, binișor, la locul lui, cu aerul omului care nici nu s-a clintit. Adevărul e că eram atît de cufundat în meditație, încît uitasem unde mă aflu. Și, după un minut, pastorul se porni iar pe sforăit.

În seara aceea, ultima petrecută la parohie, o ciudată umbră de tristețe părea să-l fi cuprins pe Stephen Smith, și invitațiile stăruitoare ale pastorului să le facă o vizită vara următoare aveau, se vede, darul mai mult să-i trezească negre presimțiri decît să-iridice moralul.

Stephen porni la drum în lumina cenușie a zorilor, cînd culorile pămîntului sînt întunecate și soarele stă încă ascuns la răsărit. Elfride se perpelise toată noaptea în patul ei îngust, de teama ca nu cumva vreunul din ai casei să se scoale dis-de-dimineață .și să-l trezească .și pe el, lipsind-o de prilejul de a-i mai vedea o dată ochii strălucitori și părul cîrlionțat care, datorită tainei nedi văruite de posesorul lor. căpătaseră o nuanță și mai pro nunțată de romantism. Se simțea, oarecum, răspunzător de plecarea lui, căci o femeie, cînd începe sa arno In teres față de cineva, nu întîrzie să-și facă tot solul ih

griji. Luară micul dejun înainte de răsăritul li

Domnul Swancourt, din ce în ce mai cucerii d.....

sarea nevinovată a oaspetelui său, se hotfli îsc < • de dimineață și să-și ia rămas bun de l.i •

l • . ■

prieten. Totuși, pastorul se cam minu.....ud

Elfride apropiindu-se de masa lor, cu lumii

în vreme ce William Worm își l.....l.1,1. 1

timpul căruia locatarii parohiei nvil111

cu răbdare îngerească), Elfride o |.....l , ,, , l . pi

• l

chioșcul din grădină. Stephen veni în urma ei. Din locul acela se vedea crîngul din vale, peste care plutea, de la un cap la altul, o pînză de ceață, ascunzînd pîrîul ce se prelingea de-a lungul ei, în timp ce deasupra capetelor Elfridei și al lui Stephen cerul se înseninase.

Statură așa, unul alături de celălalt, aplecați peste balustrada rustică ce împrejmuia umbrarul pe dinafară, alcătuiind un fel de culme a povîrnișului abrupt ce se deschidea sub picioarele lor.

Stînjenită, Elfride întinse mîna să-i arate cîteva detalii ale peisajului muntos, neregulat, ce se ridica în fața lor. Stephen, însă, avînd din născare sau numai în împrejurarea de față un simț artistic foarte nedezvoltat, asculta descrierile fetei doar cu o ureche, de parcă vorbele ei îi răpeau din timpul hărăzit altor gînduri ce-i frămîntau mintea.

— Ei, la revedere, spuse el brusc. Cred c-ar fi bine să nu ne mai vedem, domnișoară Swancourt, deși am fost poftit să mai vin pe-aici.

Mîhnirea lui sinceră atinse corzile cele mai delicate ale sufletului ei. Putea să-și îngăduie să-l ierte, deși el îi tănuise unele lucruri. De fapt, tocmai sfiala care-l împiedica pe el s-o privească în față dădu curaj ochilor și buzelor ei.

— Oh, mai vino, domnule Smith, spuse ea cu drăgălășenie.

— Aș fi încîntat, dar e mai bine să nu vin.

— De ce ?

— Există ceva în viața mea care face o astfel de vizită nepotrivită, nu pentru mine, ci pentru dumneata.

— Doamne sfinte ! Nu văd ce anume din viața dumitale ar putea să-mi facă vreun rău, spuse ea cu un aer de superioritate imperturbabilă ; dar, văzînd că tonul ales nu era cel potrivit, încercă o notă mai joasă. Ah, știu de ce n-o să mai vii. Fiindcă nu vrei ! O să te întorci la Londra și la agitația de acolo, și n-o să vrei să mai dai ochii cu noi în veci.

— Știi doar că n-aș avea nici un motiv să fac asta.

— Și-ai să-ncepi iar să-i scrii persoanei cu care ești logodit, cum ai făcut, de fapt. și pîn-acum.

— Ce vorbă-i asta ? Nu sînt logodit.

— I-ai scris o scrisoare domnișoarei Nu-știu-cum. Doar am văzut-o eu în cutia de scrisori '.

26

- Ah, e vorba de o femeie în vîrsta care tine o papei.mc l-am scris ca s-o rog să-mi păstreze scrisorile pJnfl mă întorc.

Și de ce-mi spui mie toate astea _? Nu mă privesc di- Iii. Domnișoara Swancourt se simți totuși ceva mai UȘUrntfi auzind vorbele lui Stephen. Și n-ai de gînd să mai vii Sâ l vezi pe tata ? stăruie ea.

Mi-ar face plăcere... să te văd și pe dumneata, dar,..

N .ii vrea să-mi dezvălui taina dumitale? îl în-lici ii)>■><• cri, plină de neastîmpăr.

Nu. lasă... altădată... Elfride nu avea încotro, trebuia să meargă înainte, cli'.i purtarea ei ar fi putut părea lipsită de delicatețe.

Atita îți cer să-mi spui, stăruie ea, rostind cuvintele cu hi r/e tremurătoare, întîlnirea dumitale cu doamna de la Endelstow House stă împotriva... împotriva simpatiei pe oare o ai, poate, pentru mine ? Stephen tresări ușor.

— Nu, nicidecum, răspunse el hotărît, privind-o drept în Ochi, cu acea convingere pe care doar nevinovăția și-o poale <la, și asta numai cînd ești tînăr.

Tnt nu se lămurise, dar sentimentul de apăsare o părăsi. Ce putea face decît să se încreadă în vorbele lui? Orreare ar fi fost enigma ascunsă în umbra de pe stor, de u iubire tănuită nu putea fi vorba.

Elfride porni spre casă alegînd intrarea prin seră. Sli phen ocoli pînă la ușa din față. Domnul Swancourt aștepta pe trepte, în papuci. Worm potrivea o cataramă a hamului, căinîntu-și bietul lui cap ; și totul era gata pentru plecarea lui Stephen.

Ziceai că poți să vii pe la noi în august. Atunci, așa rămîne, în august. Dar asta numai dacă te simți bine în tovărășia unei fosile conservatoare, spuse domnul Swancourt.

Domnul Smith răspunse, cu șovăială, că i-ar face plăcere să-i mai viziteze.

' i spus că vii, așa că trebuie să vii, stăruie Elfride, apărînd și ea în ușa și adresîndu-i-se pe după brațul tatălui ei.

Motivul pentru care tînărul nu voia să le mai calce pragul ca oaspete, oricare ar fi fost el, nu mai părea co-vii, i ti ii'. Stephen le făgădui, își luă rămas bun de la ei și îl sui în trăsurica la care fusese înhămat poneiul. Trăsurica o luă în sus, pe costișă, și-l șterse privirilor celor din prag.

— De cînd mă știu, nu m-am atașat de cineva atît de mult ca de tînărul ăsta... de cînd mă știu ! Și, nu pricep de ee... nu pricep și pace ! își spuse plin de patos domnul Swancourt și intră în casă.

VII

„De mine, mai mult nu știai, iubirea mea !”

STEPHEN SMITH REVENI ÎN PA-rohia de la Endelstow, după cum făgăduise. Sosirea lui avea, de fapt, o justificare de ordin estetic, deși nimeni nu părea să fi simțit nevoia unei astfel de justificări. Spătarele a treizeci și șase de jilțuri vechi, cu lucrătura aleasă a veacului al XV-lea, se distrugeau vîzînd cu ochii într-o navă laterală a bisericii, și nu strica să se facă desene după formele lor roase de cari, înainte ca aceste obiecte să fie sfărîmate și aduse într-o stare de nerecu-noscut în harababura așa-zisei restaurări.

Stephen sosi la parohie la lăsarea serii, și lumea le păru iar minunată celor două făpturi cu păr bălai. Și totuși, o clipă, durerea dezamăgirii strînse inima Elfridei cînd se dovedi că Stephen nu venise la ei acasă direct de la Londra, ci poposise pe undeva, prin apropiere, în seara din ajun. Simțămîntul acesta ar fi fost însoțit de mirare, dacă fata nu și-ar fi amintit că o groază de turiști bîn-tuiau coasta în sezonul acela și nu s-ar fi gîndit că Stephen se hotărîse, poate, să le urmeze pilda.

În seara aceea nu reușiră decît să schimbe "cîteva vorbe ; domnul Swancourt se apucă să-și descoase oaspetele, stăruitor dar părintește, în legătură cu speranțele și perspectivele pe care le avea în profesia aleasă. Stephen răspundea cam în doi peri. A doua zi vremea fu ploioasă. Seara cînd, după douăzeci și patru de ore în tovărășia Elfridei, elanul admiratorului se aprinsese iar, se propuse un joc de șah între cei doi tineri.

Jocul acesta urma să aibă un anume rol în desfășurarea viitoare a legăturii lor.

27

Elfridei nu-i trebui mult să priceapă că partenerul ei abia învăța jocul. își dădu, apoi, seama că avea un fel foarte ciudat de a minui piesele cînd plasa turnul sau cînd lua vreo piesă. Înaintea acestei partide fusese încredințată că toți jucătorii fac mutările în același fel ; privind chipul deosebit în care acționa Stephen se convinse că orice jucător obișnuit, care învață jocul urmărind partidele altora, atinge piesele, fără să-și dea seama, după un anume tipic. Această impresie de ciudățenie greu de lămurit,, pe oare i-o produsese mișcările lui Stephen o făcu, în cele din urmă. să-i spună ce gîndea, mai cu seamă după ce văzu că, vrînd să-i ia un nebun, îl împinsese cu piesa pe care o avea în mîna, în loc să-l ridice înainte de a face noua mutare.

— Ce ciudat minuiesti piesele, domnule Smith ! — Serious ? îmi pare rău !

— Ah, nu, n-are de ce să-ți pară rău. Nu-i ceva chiar atît de însemnat încît să merite să-ți pară rău. Dar, spune-mi, cine te-a învățat să joci ?

— Nimeni, domnișoară Swancourt. răspunse el. Am învățat dintr-o carte pe care mi-a împrumutat-o un prieten, domnul Knight, omul cel mai nobil din lume.

— Bine, dar alte partide n-ai mai urmărit. ?

— Nu, n-am urmărit nici măcar o singură partidă de șah. Acum e prima oară cînd am prilejul sa joc cu un adversar în carne și oase. Am rezolvat multe jocuri din cărți și am studiat cauzele diferitelor mutări, dar mai mult n-am făcut.

Asta lămurea pe deplin metoda lui de joc. Totuși, faptul că un om căruia-i plăcea să joace șah trăise așa, fără să vadă vreodată un joc de șah sau să joace o partidă cu cineva, o uimea peste măsură. Lucrul ăsta o lăcîi •,■ cadă cîteva clipe pe gînluri, cu privirile m gol și îl complice jocul.

Domnul Swancourt stătea cu ochii pe tablă de șah dar mintea părea să-i zboare aiurea. Spuse, mulțumit) către sine, în timp ce Elfride executa o nuanță de icaie >■

■— Quae finis aut quod me mane stipendium !

Stephen răspunse fără ezitare :

— Effare ; jussas cum fide poenna luam

— Excelent... prompt... perieri i , ț , l.un.i (Imunul Swancourt cu însuflețire, izbînd CU pumnul în mai I și făcînd să tremure pe pătrățelele lor, din pricina zguduirii,

28

trei pioni și un cal. Cugetam la vorbele astea în legătură cu o treabă mai deosebită pe care-o întreprind eu acum... dar nu-i momentul să vorbim despre asta. Sînt încîntat de dumneata, domnule Stephen ! în pustietatea de aici, rar mi se întîmplă să dau peste cineva îndeajuns de educat și instruit ca să poată continua un citat, fie și unul foarte cunoscut.

— Mă gîndesc și eu la vorbele astea în legătură cu viața mea, spuse încet Stephen.

— Dumneata ? Ești ultimul om de pe lume despre care aș fi crezut că gîndește în felul ăsta.

— Ei, hai, spuse Elfride, cam bosumflată, strecurîndu-se între ei. Spune-mi și mie. Hai. Tradu, tradu !

Stephen se uită țintă în ochii ei și rosti rar pe un ton greu de înțelesuri, venind parcă de departe, un ton ce părea ciudat de prematur la un om atît de tînăr.

— ... Quae finis... Care va fi sfîrșitul... aut... sau... quod stipendium... ce plată... manet me... mă așteaptă ?... Effare... Vorbește... luam... voi plăti... cum fide... cu credință... jussas poenas... pedeapsa cuvenită.

Pastorul care ascultase această recitare școlărească, strîngînd critic din buze și căruia, din pricina auzului slab, îi scăpase realismul bine accentuat din tonul lui Stephen în pronunțarea textului englezesc, spuse cu îndoială :

— Ia stai un pic, domnule Stephen, sper că o să-mi ierți curiozitatea, traducerea dumitale a fost, de la un capăt la altul, corectă și fidelă, dar ai un fel de a rosti cuvintele latinești care mi se pare cum nu se poate mai ciudat. Nu că rostirea unei limbi moarte ar avea cine știe ce importanță, totuși, accentele și cantitățile folosite de dumneata sună cam caraghios. La început mi-am zis că vei fi rămas cu obiceiul aspirării vocalelor de la vreun colegiu din nord, dar cînd e vorba de cantități, explicația asta nu mai e valabilă. Eu te-aș întreba ceva : persoana care te-a inițiat în studiul clasicilor a urmat, într-adevăr, cursuri la Oxford sau la Cambridge ?

— Da, și-a făcut studiile la Oxford, este felloiv 1 al Colegiului St. Cyprian.

— Nu mai spune !

— Da, în privința asta nu există nici o îndoială.

1 Membru al consiliului de conducere al unui colegiu (engl).

51

— De cînd sînt n-am mai auzit așa ceva ! exclamă domnul Swancourt, tresărind de uimire. Elevul unui asemenea om să...

— E cel mai bun și cel mai luminat om din toată Anglia ! spuse Stephen răspicat, plin de entuziasm.

— ■ Elevul unui asemenea om să rostească latina așa cum o rostești dumneata !

Nemaipomenit ! Și cit timp s-a ocupat de dumneata ?

— Patru ani !

— Patru ani ?

— Stați să vă explic și n-o să vi se mai pară atît de curios, se grăbi Stephen să răspundă. Uite cum procedam... prin corespondență... Eu îi trimiteam exerciții și traduceri de două ori pe săptămînă și, tot de două ori pe săptămînă, el mi le expedia înapoi, corectate și cu note îndrumătoare. Așa am învățat latina și greaca. El n-are nici o vină că scandez așa. Nu m-a auzit niciodată scandînd măcar un rînd.

■— Un caz aparte și o rară pildă de răbdare, spuse tare pastorul.

— Răbdare din partea lui, nu a mea. Ah, oameni ca Henry Knight sînt unul într-o mie ! Mi-amintesc ce îmi spunea exact în chestiunea asta a pronunțării. Spunea că, spre marele lui regret, crede că va sosi o vreme cînd fiecare va pronunța pînă și cuvintele uzuale ale limbii materne așa cum îi sună lui mai bine la ureche, și nimeni n-o să-i facă vreo vină din asta, și că epoca limbii vorbite e pe cale de a se sfîrși, pentru a fi înlocuită de epoca limbii scrise. Elfride și tatăl ei ascultaseră cu atenție, așteptînd ca Stephen să treacă la partea cea mai interesantă a istorisirii, adică să le spună de ce ajunsese să recurgă la o metodă atît de neobișnuită de educație. Dar nu mai primiră nici un fel de explicație și, judecînd după felul cum tînărul se apleca asupra tablei de șah, înțeleseră, că abia așteptase să schimbe vorba. Jocul continuă. Elfride juca mecanic, Stephen cumpănea fiecă mutare. Ar fi fost cumplit de crud din partea ei să-l facă mat după atîta trudă, gîndea Elfride. Și, tocmai fiindcă-l compătîimea, recurse la un șiretlic. Îl lăsă s-o învingă. Urmă încă o partidă, și fiindcă rezultatul o lăsa cu totul indiferentă (jocul ei depășea nivelul obișnuit atins de femei,

29

și ea știa asta), se lăsă din nou învinsă. Ultima partidă se sfîrși cu izbînda Elfridei la a douăsprezecea mutare.

Stephen ridică ochii și-i aruncă o privire bănuitoare. Inima-i zvâcnea mai tare decît inima fetei, care începuse și ea să-și întetească bătăile cînd Elfride se pusese serios pe treabă ca să profite de acest ultim prilej. Domnul Swancourt părăsise încăperea.

— Tot timpul ți-ai bătut joc de mine ! izbucni el, roșu la față. În primele două partide nu ți-ai dat silința să joci bine, nu-i așa ?

Elfride era vinovată, se vedea după fața ei. Chipul lui Stephen era imaginea însăși a jignirii și amărăciunii, lucru care, deși o încântă pentru o clipă, o făcu să regrete îndată greșeala făcută.

— Iartă-mă, domnule Smith ! îi spuse ea, cu drăgălășenie. Abia acum îmi dau seama că gestul meu poate fi luat drept dispreț față de priceperea dumitale. Dar, crede-mă, bici prin minte nu mi-a trecut așa ceva. Puteam să mă îndur să câștig, în prima și a doua partidă, cînd jucam cu un partener atît de dezavantajat și care lupta atît de curajos ?

Stephen oftă adine și spuse încet, cu amărăciune :

— Ah, ești mai deșteaptă decît mine. La toate te pricepi... Eu nu sînt bun la nimic ! Ah, domnișoară Swancourt ! izbucni el într-un strigăt nestăpînit, simțind cum inima i se umflă să-i spargă pieptul. Nu mai pot, trebuie să-ți spun cît de mult te iubesc ! Tot timpul ăsta, cît am lipsit, m-am topit de dragul dumitale !

Stephen sări de pe scaun ; cu toată înflăcărarea vîrstei lui se repezi la Elfride și, pînă să-și dea ea seama bine ce se petrece, brațul băiatului îi și înlănțuise mijlocul ' și buclele lui blonde se amestecară cu ale ei.

Pentru Elfride, această dragoste dezlănțuită era ceva atît de nou, încît noutatea emoției o înfiora tot atît cît emoția însăși. Se smulse brusc din strînsoarea lui și rămase țeapănă, furioasă că se supusese fără împotrivire îmbrățișării lui, fie și pentru o clipă. Socotea că nu sosise încă timpul pentru asemenea demonstrații.

— Te rog să nu începi cu lucruri de astea, spuse ea, " cu o semeție cochetă, al cărui dedesubt era foarte străveziu. Și... să nu mai faci una ca asta... uite, acum vine tata !

5G

•— Lasă-mă să te sărut... Doar odată, spuse el, cu delicatețea care-i era obișnuită și fără să distingă nota șagalnică din purtarea ei.

— Nu, nici vorbă de așa ceva.

— Nici măcar pe obraz ?

— Nici !

— Nici pe frunte ?

— Bineînțeles că nu.

— Atunci... ții la altcineva ? Ah, da, mi-am dat eu seama !

— Da de unde !

— Și nici la mine nu ții ?

— Cum aş putea să spun una ca asta ? zise ea cu simplitate, o simplitate care venea mai mult din felul ei obișnuit de a vorbi și de a se purta, căci semitonurile vocii și expresia ușor voalată a ochilor pot dovedi celor inițiați cit de subțire e gheața rezervei în astfel de momente. Se auzi zgomot de pași. Domnul Swancourt intră tocmai atunci în cameră și puse capăt discuției.

A doua zi după această destăinuire, domnul Swancourt propuse o plimbare cu trăsură pînă la stîncă le de dincolo de Targan Bay, care se aflau la distanță de trei-patru mile.

O jumătate de oră înaintea plecării, în curtea din dos se auzi o bufnitură și, imediat după aceea, își făcu urzica Worm care, adresîndu-se, în parte omenirii în neral, în parte propriei lui persoane și doar în mică măsură celor care-l ascultau, spuse :

— Of, of, ce să mai vorbim... ! Prăjeala asta do poște o să-ți vină de hac, William Worm !

Azi-d'imineii fl n i pornit din nou... tot așa, ea și pîn-acu... jji... jji... jji I

— Iar ai necazuri cu capul, Worm ? și întrebă domnul Swancourt. Da'ce era cu zgomotul ăla din curte "

— Ei, domnule, ce să-i faci, sînt și eu un blic IMM Toată noaptea nu m-au slăbit cu prăjilul (Un I nli I ■ I

dimineață nu s-au potolit... Uito-așn o \n ll..... |

eram atît de amețit de-atîta prăjii, că m'apnl |Mh jină peste osia trăsucii, de s-n ffU'il fliliu III

zis, mi-e necaz de parc-ar fi fu:l ha ni • hi

că am făcut boacăna asta eu cu nun i in.....

plec de-aici ajung la mila parohii I |i •• mai prăpădit ca alții de pe ru|M i , |, pi i||

— Doamne sfinte ! S-a sfărîmat osia trăsucii ! strigă Elfride. Era tare dezamăgită, iar Stephen și mai și. Pastorul își ieși din fire, de parcă s-ar fi întâmplat cine știe ce, lucru care îl făcu pe Stephen să se simtă stînjinit, uimindu-l totodată. Nu și-ar fi închipuit că o fire deschisă și cumsecade ca a domnului Swancourt putea ascunde atîta asprime.

■— Ei, n-are rost să-ți stricăm plăcerea, spuse acesta, în cele clin urmă. E cam departe ca s-o luați pe jos. Elfride o să meargă cu poneiul ei la trap, iar dumneata, Smith, poți să te folosești de gloaba mea.

Elfride exclamă triumfătoare :

— Nu m-ai mai văzut călare ! Ah, trebuie să mă vezi ! Dar, uitîndu-se la Stephen, ghici pe loc ce se petrecea în sufletul lui. Ah, nu știi să mergi călare, domnule Smith !

— îmi pare rău, dar trebuie să mărturisesc că nu.

— De necrezut ! Un bărbat să nu știe să meargă călare ! spuse ea cam de sus.

Pastorul îi sări în ajutor.

— Ei, se mai întîmplă. A avut el altele de învățat. Uite, vă spun eu cum să faceți : Elfride o să meargă călare, și dumneata, domnule Smith, o s-o însoțești pe jos.

Stephen primi propunerea pastorului cu ascunsă mulțumire. Părea să întrunească toate avantajele unei plimbări lungi și tihnite, alături de Elfride, înlăturînd posibilitatea neprevăzută ca plăcerea să le fie întunecată de oboseala fetei. Poneiul fu înșeuat și adus în fața scării.

— Ei, domnule Smith, spuse fata poruncitor — coborînd scara și apărînd în costumul ei de călărie ca o nouă ediție a unui volum minunat, așa cum apărea întotdeauna cînd își schimba îmbrăcămintea —, azi ai de îndeplinit o sarcină. Mi-am pus cerceii mei preferați, la care țin grozav de mult, deși au un cusur : cărligele lor sînt așa ele scurte, că pot să-i pierd dacă dau prea mult din cap, și cînd călăresc nu mai stau să mă gândesc la asta. Dacă vrei să fii cavalier și să-ani faci un serviciu, nu-i slăbi din ochi, urmărește-i tot timpul și, cum vezi că~mi pică

unul, spune-mi ! De câte ori nu era cât pe-aci să-i pierd, mai ții minte, Unity ? urmă ea, adresându-se slujnicei care se oprise în dreptul ușii.

— Așa-i domnișoară, de câte ori ! zise Unity holbînd ochii, în semn de compătimire.

31

— Odată am găsit unul pe alee, urmă Elfride gîndi-toare.

— Altădată lingă porțița care dă-n Eighteen Acres, se băgă-n vorbă Unity.

— Pe urmă, pe covorul din odaia mea, ciripi din nou, veselă, Elfride.

— După aia vi s-a agățat în broderia juponului, domnișoară. Și, altă dată, v-a alunecat pe spate, mai țineți minte ? Vai de mine și de mine, ce v-ați mai perpelit pînă l-ați găsit, vai de mine și de mine !

Stephen sprijini piciorul ușor al Elfridei în palma lui.

— Un, doi, trei, hop ! strigă ea.

Din păcate nu se-ntîmplă așa. Stephen se cumpăni, dădu s-o salte în șa, dar calul se mișcă din loc și Elfride se trezi, pînă la urmă, instalată jos, pe pămînt, ceva mai brusc decît și-ar fi dorit. Smith își aduse mii de învinuiri*.

— Ei, nu-i nimic, spuse pastorul încurajator. Mai fă o încercare ! Asta-i o trebușoară care cere un pic de deprindere, deși ai zice că-i un fleac. Stai mai aproape de cal, domnule Smith !

— A, nu, nu-l mai las să-ncerce, spuse Elfride cu o sclipire de mînie în priviri. Worm, vino-ncoace și aju-tă-mă să-ncalec. . .

Worm se apropie de cal și, într-o clipită, Elfride fu în șa.

Porniră și, un timp, merseră în tăcere ; briza răcoroasă ce adia de-a lungul rîpelor care urcau, șerpuind, dinspre mare, le alunga, cînd și cînd, de pe chipuri, aerul fierbinte al văii.

— Îmi închipui, spuse Stephen, că un om care nu-i în stare să se salte în șa, sau să ajute pe cineva să facă treaba asta, e ca o povară fără rost ; dar, domnișoară Swancourt, de dragul dumitale sînt gata s-o învăț și pe-asta. Da, sînt hotărît s-o învăț !

— Se petrece ceva foarte curios cu dumneata, spuse Elfride, pe un ton de dăscăleală, cum îi șade bine unei călărețe cînd se adresează unui biet drumeț. Știi o mulțime de lucruri, și-n același timp habar n-ai de altele.

Stephen ridică privirile spre ea.

— Vezi, spuse el, sînt atîtea lucruri pe care trebuie să le-nveți pe lumea asta. că nu mi-am mai bătut capul și cu fleacul ăsta. Nu credeam să-mi fie de folos vreodată ;

5'J

clar acum mi-am schimbat părerea. Am să-nvăț călăria și tot ce are a face cu ea, poate-n felul ăsta reușesc să-ți plac mai mult. Spune-mi, e ăsta un motiv să-ți plac mai pul.in ?

Elfride îl privi pieziș, cu un aer preocupat și critic care. exprimat în cuvinte, căpătă o nuanță dragăstoasă :

— Ce zici. semăn eu oare cu „La helle dame sans merci" 1 ? zise ea deodată, fără să-i răspundă, la întrebare. Ia închipuie-ți, domnule Smith. cum ți-ar sta, vorbind cam așa :

Și, pe sirepul meu săltînd-o

Nimic zărit-am ziua-ntregă ;

La piept cîntă-mi un cînt din batrie

Copilă dragă.

Dulci rădăcini mi-a căutat

Sălbatic jagur, rouă-mană...

— A, nu. spuse sfios tînărul, îmbujorîndu-se și mai tare la față. Mai e ceva :

Cu glas ciudat mi-a spus : „Mi-ești drag" Acea codană.

— Dă de unde ! se grăbi Elfride să răspundă. Ia te uită cum alerg la galop. Gata, Pansy, pornim ! Elfride țîșni și Stephen urmări trupul delicat care se micșora din ce în ce. pînă ajunse cît o pasăre și se pierdu în depărtare, într-o fluturare de plete.

Stephen porni în aceeași direcție. Trecu o vreme, dar Elfride nu se ivea de nicăieri. Trist ca floarea ce tânjește după lumina soarelui, Stephen se așază pe un bolovan : timp de un sfert de ceas nu se auzi nici zgomot de copite, nici glas de om. Apoi, Elfride și Pansy se iviră pe deal, apropiindu-se în goană mare.

— Am tras un galop grozav ! spuse ea, îmbujorată la față și cu ochii sclipitori. Elfride smuci frîul ; Stephen se ridică și amîndoi porniră mai departe. Ei, ce-ai să-mi spui, domnule Smith, după absența mea atît de lungă ?

1 Frumoasa doamnă nemiloasă (fr.).

32

■— Îți amintești de întrebarea mea, la care n-ai putut ' să-mi dai răspuns aseară... dacă eu însemn pentru dumneata mai mult ca oricare alt bărbat ?

— Nu pot să-ți răspund nici acum,

— De ce ?

— Fiindcă nici eu nu știu dacă însemn pentru dumneata mai mult ca oricare altă fată.

— Cum să nu însemni ! exclamă el, pe cel mai înflăcărat ton aprobativ, oprindu-se dinaintea ei și privind-o drept în față. Ochi în ochi ! murmură el în glumă, și Elfride, îmbujorată, se supuse, privindu-l și ea în față. Și de ce nu gură-n gură ? urmă Stephen cu îndrăzneală.

■—■ Asta nu, nici vorbă de așa ceva ! Dacă ne zărește cineva ? Ar fi o nenorocire ! Uite, îți dau voie să-mi săruți • mina, dacă vrei.

Stephen îi aruncă o privire care vroia să spună că, să săruți o mîină prin mînușă, și nu o mînușă obișnuită, ci una de călărie, nu era cine, știe ce desfătare într-o împrejurare ca cea de față.

— Ei, bine, hai să-mi scot mînușa. Am o mîină albă și frumoasă, nu-i așa ? A, după cîte văd nu îți s-o săruți ! Foarte bine, n-ai s-o mai săruți !

—■ Dacă-i așa, atunci să n-am parte de-un sărut cît oi trăi ! Răutăcioase ! Știi doar că țin nespuse de mult la tine, știi că ești stăpîna mea ! Mi-aș da și viața pentru tine.

Elfride se făcu iar roșie la față și-l privi pe Stephen visătoare. Ce clipă minunată ! Pentru prima oară în viața ei luase în stăpînire, ca un tiran atotputernic, o inimă de bărbat.

Stephen se repezi pe furiș la mîna ei.

— Nu, nici nu mă gîndesc ! rosti ea, neînduplecată. Și nu căuta să mă iei prin surprindere !

Se iscă o mică încăierare pentru mîna mult dorită, lipsa de stăpînire a băiatului și a fetei dovedindu-se mai tare ca demnitatea bărbatului și a femeii. În timpul ăsta, Pansy dădea semne de nerăbdare. Elfride își veni în fire.

— Mă faci să mă port într-un fel care numai frumos nu se poate spune că e, exclamă ea pe un ton ce nu trăda nici plăcere, nici reproș, ci ceva din amîndouă. Ce rost avea toată hîrjoana asta ? Nu mai sîntem la vîrsta cînd ne putem îngădui așa ceva !

•— Sper că nu-ți par prea... prea îndrăzneț, spii e d pe ■tonul omului care se căiește de ce-a făcut, dîndu- ; ■ una că ceea ce se petrecuse între ei știrbise oarecum -lin. demnitatea lui.

— Te porți prea familiar cu mine și asta nu-mi plan' ! Avînd în vedere că ne cunoaștem de puțină vreme, mergi prea departe, domnule Smith. Dumneata, ca orășean, te gîndești că nu-s decit o fată de ia țară și că n-are importanță cum te porți cu mine. _

— Crede-mă, domnișoară Swancourt, că asemenea idee trăznică nici nu mi-a trecut prin minte. Am vrut să aștern o sărutare caldă și plină de respect pe mina dumitale, atîta tot !

— Ei, uite, iar ești îndrăzneț ! Și, te rog, nu te mai uita așa în ochii mei, spuse ea, cu o scuturare a capului, lăsîndu-l pe Stephen ceva mai în urmă. Mergînd așa, în frunte, ca o călăuză, părăsi cărarea și o luă peste cimpuri, spre faleză. La marginea cimpului învecinat cu marea, Elfride spuse că ar vrea să descălece. Priponiră calul de un par și o luară pe o cărăruie întortocheată, care se sfîrșea pe terasa netedă de la poalele unei stînci uriașe negre-albăstrui, cam la jumătatea distanței dintre mare și vîrfurile cel mai înalt al falezei. Jos, departe, în fața lor, se desfășura eterna, nemărginită întindere albastră ; pe stîncile ce înaintau în apă se zăreau

pescărușii albi și gureși, care abia dădeau să se așeze, că și zburau mai departe. La stîngă și la dreapta se întindea linia dințată sau zimțuită a înălțimilor bîntuite de furtuni, alcătuiind un lanț de stînci ce cuimina cu cea de sub picioarele lor.

În spatele lor se aflau un fel de alcov îmbietor și o bancă, dăltuite de natură în stîncă proeminentă și destul de încăpătoare ca să adăpostească doi-trei inși. Elfridl se așeză, și Stephen veni și el lingă dînsa.

— Mă tem că nu-i deloc frumos din partea noastră c-am ajuns pîn-aici, spuse ea, pe un ton oarecum între? bător. Ne cunoaștem de prea puțină vreme pentru așa ceva, nu ți se pare ?

— Ba deloc, zise Stephen răs-picat, ne cunoaștem de destulă vreme.

— Și de ce crezi asta ?

— Fiindcă nu atît timpul care s-a scurs, cît felul cum bat minutele în inimile noastre face cunoștința noastră mai veche sau mai nouă.

33

Da, pricep. Dar ar fi fost bine să știe și tata sau să-și poată închipui în ce situație, cu totul nouă, mă aflu eu acum. Cred că nici nu-i trece prin minte așa ceva.

— Scumpa mea Elfie, ce n-aș da să ne putem căsători ! Înțeleg că nu se cuvine să spun asta pînă nu știi și tu mai multe despre mine. Dar, totuși, tare-aș vrea să ne putem căsători ! Mă iubești mult, mult ?

— Nu, spuse ea amețită.

La acest „nu” spus așa, fără ocol, Stephen întoarse brusc capul în altă parte, căzînd într-o muțenie de rău augur, nepăsător față de tot ce exista în jur, în afară, pare^se, de cele treizeci-patruzeci de păsări de mare, care se roteau departe, în văzduh.

— N-am vrut să te resping chiar de tot, se bîlbîi Elfride, cam speriată ; și, văzînd că el amuțise cu desă-vîrșire, adăugă și mai neliniștită : Dacă mai zici o dată ce-ai zis adineaori poate n-o să mai fiu chiar așa de... de încăpățînată... dacă... dacă tu ții să nu fiu...

— Ah, Elfride, draga mea ! exclamă Stephen și se repezi s-o sărute.

Elfride nu mai fusese sărutată în viața ei. Și era atît de stîngace și de nepricepută în astfel de treburi, încît o ținu tot într-o zvîrcoaleă, nu se domoli o clipă. În cazul ei, nu era vorba de una dintre acele zbateri prefăcute ca să scapi din laț, pentru ea, pînă la urmă, să te prinzi și mai zdravăn ; nici de acel abandon final ; nici de apropierea, pe nesimțite, umăr lingă umăr, mîna în mîna, obraz lingă obraz, ce duce, în ciuda sfîelii, la pecetluirea buzelor în clipa supremă. Acea grațioasă, deși aparent întîmplătoare, alunecare în unghiul potrivit care, după părerea multora, apropie sfîrșitul și-i face pe înamorați și mai plini de amor, nu se înfăptui în acest caz. De ce ? Din lipsă de experiență. O femeie trebuie să fi dăruit multe sărutări ca s-ajungă să sărute bine.

De fapt, arta de a supune buzele femeii în vederea acestor sărutări amoroase se călăuzește după principiile consemnate în tratate de prestidigitație ca bază a executării trucului cunoscut sub numele de „a forța cartea”. Cartea trebuie să fie schimbată cu abilitate, retrasă, strecurată dedesubt și, în afară de asta, nu trebuie oferită decît atunci cînd mîna partenerului, care nu bănuiește nimic, atinge pachetul cu cărți : se impune ca acest truc să fie

33

executat atît de simplu și, în același timp, atît de convingător, încît persoana păcălită să creadă că alege ceea ce de fapt îi este vîrît în mîna cu forța.

De data asta, nu se folosiseră astfel, de haruri, și Stephen înțelese și el acest lucru, încercînd mai întîi regretul trecător că sărutarea ieșise prost din pricina sfîelii cu. care fusese primită, apoi senzația plăcută că și stîngăcia făcea parte din farmecul Elfridei.

— Spune-mi, ții la mine ? Mă iubești ? o întrebă el.

— Da !

— Foarte mult ?

— Da !

— Atunci îmi dai voie să te întreb dacă ai vrea să m-aștepți, ca să fii, cândva, soția mea ?

— De ce nu ? răspunse Elfride cu candoare.

— Un motiv ar exista, draga mea Elfride. •— Eu nu cunosc nici unul.

— Închipuie-ți că există ceva în viața mea care te poate împiedica să primești să-mi fii soție, sau pentru care tatăl tău n-o să-și dea încuviințarea.

— Nimic nu mă poate împiedica să te iubesc. Nimeni nu poate găsi vreun cusur firii tale. E pură și generoasă, de asta îmi dau bine seama și, odată ce știu asta, cum aș putea să te resping ?

— Și crezi că nimic altceva nu poate avea vreo însemnătate pentru, noi ? Nimic. în afară de firea mea, nu valorează-n ochii tăi. Elfie ?

— Nu. absolut nimic, spuse ea, <u un oftai de ușurare. A.sta-i tot ? E vorba de ceva din afara la ? Asia nu mă interesează !

— Nu poți judeca, draga mea, pma nu .Iii ce o de judecat. Lasă, despre asta mai vorbim când ajungem acasă. Am încredere în tine, dar optmial nu pol. fă fiu.

— în clipa asta dragostea e, pentru noi, nouă și proaspătă ca roua și sîntem atît d<- aproape ! Pentru un îndrăgostit asta înseamnă mult. Stephen, cred ea ini duu seama ce ne deosebește pe noi doi, .sau pe bărbați «le femei, în general. Eu .sînt mulțumită ducă-ml pol clădi fericirea pe orice temelie Care mi se Ivește în eale Iu mi mi eon-
;I I llie .li ii I linie pe | ii il ri v;i fericii ii laie
Klliidc, |t| în uneori in.ie vorbo din nurii «Io parcă
il ll nobili i inii, dinii oilnlii eu eoni .ini . ulle de pildă, pUIV o "bn..... I n n ,i,i l'l
In NUI o ,• il |lldee ,ill| do
|1

înțelept, oricît m-aș strădui. Dar, spune-mi, nu te-a sărutat niciodată un bărbat ?

— Nu, niciodată !

— Mi-am dat seama ! Prea ai fost stîngace ! De eă-lărit călărești bine, dar de sărutat rtu săruți bine deloc. De fapt, prietenul meu Knight mi-a spus odată că, dacă-l întâlnești la o femeie, cusurul ăsta e ceva minunat.

— Ei, acum-gata ! E timpul să încalec că altfel în-tîrziem la masă. Și porniră spre locul unde o praponiseră pe Pansy. în loc să mă las pe mîna unui băiat nepriceput, urmă Elfride voioasă, mai bine mă folosesc de un „butuc de săltat" cum se zice pe-aici, pe la noi, că-i mai de încredere. Uite, de data asta îmi fac „butucul" dintr-o porțiță. Iac-așa ! Acum mă simt iarăși minunat !

Și o luară spre casă în același pas de plimbare. Voioșia Elfridei îl smulse pe Stephen din gîndurile lui, și amîndoi uitară totul, în afara clipei pe care o trăiau.

— Și de ce mă iubești ?, îl întrebă ea, privind, visătoare, o pasăre în zbor.

— Nu știu, răspunse el, într-o doară.

— Ba da, știi, cum să nu știi, stăruii Elfride.

— Poate pentru ochii tăi.

— Și cum sînt ochii mei ? Vezi să nu-mi dai un răspuns în doi peri, că mă supăr. Cum sînt ochii mei ?

— Ce-aș putea să-ți spun ? Sînt destul de frumoși.

— Hai, Stephen, nu-mi umbla cu de-astea ! De ce mă iubești ?

— Poate pentru gura ta.

— Și cum e gura mea ?

— Cum să zic, o gură acceptabilă...!

— Ei, asta nu-i prea încurajator.

— Un botișor drăguț, cu buze dulci dar, de fapt, e o gură ca toate gurile.

— Lasă scornelile astea ! Hai, Stephen, fii băiat de treabă... Ei... de ce mă iubești ?

— Poate pentru gâtul și părul tău, deși n-aș putea să jur... sau, poate, pentru sângele tău leneș, care nu face altceva decât să îți se scurgă din obraji și să suie iar la loc ; dar n-aș putea să jur. Sau pentru mâinile și brațele tale, care pun în umbră brațele oricui ; sau, pentru picioarele tale, care se frământă pe sub rochie ca niște șoricei ; sau pentru glasul tău, care are un ton atât de dulce și de delicat. Dar n-aș putea chiar să jur.

5 — Doi ochi albaștri

35

— A, e drăguț oe spui, dar nu-mi pasă de dragostea ta dacă îți dă o imagine atât de searbădă despre mine, dacă nu știi sigur pentru ce mă iubești și dacă poți judeca cu atîta răceală. Nu pricepi, Stephen, eu vreau să știu cum îți păream eu — și, spunînd asta, chicoti pe înfundate și-i aruncă o privire șăgalnică — cînd îți ziceai : „De domnișoara asta precis mă-ndrăgostesc !”

■— În viața mea n-am spus așa ceva.

— Ei, atunci cînd ți-ai spus : „Cred că niciodată n-o voi iubi pe această domnișoară”.

■— Nici așa n-am spus.

— Atunci ai spus : „Cred că mi-e dat s-o iubesc pe domnișoara asta !”

— Nu, ceva mult imai nelămurit... adică nu chiar atât de limpede.

— Spune-mi, hai spune-mi !

■— Mi-am zis că dacă te iubesc cu adevărat, nu mi-e îngăduit să mă gîndesc la tine.

— Ah, acum chiar că nu mai pricep ! Nu poate omul să scoată nimic de la tine ! Să știi că n-am să te mai rog niciodată, auzi, niciodată, să-mi spui ce-i în sufletul tău și de ce mă iubești.

— Călău gingaș, ce rost au toate astea ? Un singur lucru pot să-ți spun, un lucru foarte simplu. Era o vreme cînd nu te cunoșteam și nu te iubeam. Acum te-am cunoscut și te iubesc. Asta ți-e de ajuns ?

— Fie, o să-ncerc să mă mulțumesc cu atât. Eu știu, adică cred că știu, de ce te iubesc pe tine. Ești drăguț, bineînțeles, dar nu pentru asta te iubesc. Te iubesc fiindcă ești atât de blînd și de delicat.

— N-aș zice că tocmai astea sînt calitățile pentru care poți iubi un bărbat, spuse Stephen, pe un ton nemulțumit și oarecum autocritic. Ei, dar nu face nimic. Cum ajungem acasă, îl rog pe tatăl tău să ne dea încuviințarea pentru logodnă.

— Mai bine... Stephen, mai bine nu pomeni nimic pînă mîine.

— De ce ?

— Fiindcă, dacă nu-i de acord... n-aș crede să nu fie... dar dacă, lotuși, nu e... înseamnă că mai avem o zi în-1 igfi de fericire... de '!apt nu știm încă ce are să spună... Ei, La <•(■ ir gîndești atât de profund ?

(,(

'— Mă gîndeam ce mult s-ar bucura bunul meu prieten Knight dac-ar fi și el martor la scena asta. Tare mi-ar plăcea să poată veni și el odată aici !

— Văd că persoana lui te-a subjugat, spuse Elfride, oarecum geloasă, scuturînd ușor din cap. Trebuie să fie un om interesant, dacă-ți fuge gîndul tot timpul la el.

— Interesant ! exclamă Stephen cu chipul radiind de încîntare. Nobil, ăsta-i cuvîntul potrivit !

— Ah, da, da, uitasem ! spuse ea cam în zefleMEA. Omul cel mai nobil din întreaga Anglie, cum ne spuneai aseară !

— Poți să rîzi cît poftești, domnișoară Elfie, dar e un om minunat !

— Știu, e idolul tău. Dar cu ce se ocupă ? De fapt se ocupă cu ceva ?

— Scrie.

■— Ce scrie ? N-aim mai auzit de numele ăsta.

— N-ai auzit fiindcă personalitatea lui, ca și a altora ca el, e doar o parte dintr-un gigantic NOI, mai precis din entitatea impalpabilă care se numește „Prezentul” — o revistă social-literară.

— Și e un simplu cronicar ?

— Simplu, Elfie ? Ei bine, pot să-ți spun că e grozav să lucrezi în redacția revistei „Prezentul” Mult mai grozav decât să fii romancier.

— Asta-i o înțepătură la adresa mea și a bietului meu, roman, La curtea Regelui Artur.

— Nu, Elfride, șopti Stephen. N-am vrut să spun asta. Am vrut să spun că Knight e, într-adevăr, un om de litere de o anume valoare, nu un cronicar ca oricare altul. Scrie lucruri importante, nu doar simple recenzii, deși mai recenzează, din când în când, și câte o carte. Creația lui constă, mai ales, în eseuri pe teme sociale și etice — de fapt asta e ce găsești în „Prezentul”1, afară de cronicile literare.

— îmi închipui că trebuie să fie talentat, de vreme ce scrie pentru „Prezentul”\ Primim și noi revista, din când în când. Aș fi vrut să se aboneze și tata, dar el e atât de conservator ! Ei, acum punctul doi în legătură cu acest domn Knight... E un om de treabă, nu ?

— E minunat ! Sper că am s-ajung să-i fiu, cândva, prieten apropiat.

■— Dar ce, nu-i ești prieten apropiat de pe-acum ?

36

— Nu, n-am ajuns atât de departe, spuse Stephen, de parcă presupunerea ei i se păruse năstrușnică. Uite cum s-a întâmplat... el e cam de prin aceleași locuri ca și mine și m-a învățat o seamă de lucruri ; totuși, relațiile noastre nu sînt foarte apropiate. Când o să prind cheag și o s-ajung și eu cineva, o să am fericirea să-i fiu prieten bun. Stephen avea sclipiri în ochi în timp ce vorbea.

Buzele fragede ale Elfridei se rotunjiseră într-un fel anume, semn de îmbufnare.

— Numai la el ți-e gândul. Văd eu că ții mai mult la el decât la mine !

—• Asta-i bună, Elfride ! Pentru el am cu totul alt fel de sentimente. Dar e adevărat că țin la omul ăsta, care merită mai multă afecțiune din partea mea decât îi dau eu.

— Nu ești drăguț cu mine și mă faci grozav de geloasă ! exclamă Elfride cu încăpățănare. Sînt sigură că n-ai fi în stare să-i vorbești cuiva despre mine la fel de frumos cum îmi vorbești mie despre el.

— Nu m-ai înțeles^ Elfride, spuse Stephen cu un gest de nerăbdare. într-o bună zi ai să-l cunoști și tu. E atât de sclipitor — nu, sclipitor nu-i cuvîntul potrivit —, atât de profund — de fapt, nici „profund” nu-i termenul care-l definește cel mai bine —, încît te-ar incinta să stai de vorbă cu el. Orice om și-ar dori un asemenea prieten, și cu asta n-am spus nici jumătate din ce-aș fi putut spune.

— Nu-mi pasă cît e de grozav ! Nu vreau să-l cunosc, fiindcă din cauza lui nu poți fi mai aproape de mine. Zi și noapte numai la el ți-e gândul. La nimeni nu te gîndești ca la el ; cînd îl ai pe el în minte nici nu mai vrei să știi de mine !

— Nu, Elfride dragă, te iubesc din toată inima !

— Și să știi că nu-mi place să-mi vorbești de el cu atîta patimă, tocmai acum cînd s-a născut dragostea noastră. Stephen, închipuie-ți că eu și Knight ăsta al tău am fi cît pe-acum să ne înecăm și că tu n-ai putea salva decât pe unul din noi...

— Da... vechea poveste caraghioasă... pe care l-aș salva ?

— Da ! Pe care ? Pe mine, știu că nu !

— Pe amîndoi, răspunse Stephen, strîngînd mîna liberă a Elfridei.

— Nu, nu așa ! Numai pe unul din noi.

— N-aș putea să-ți spun. Nu știu. E foarte neplăcut... mă pui într-o situație îngrozitoare.

■— Aha, las' că știu eu ! L-ai salva pe el, și m-ai lăsa pe mine să mor, să mor ! Să nu mai aud de dragostea ta !

Elfride se silise să spună asta pe un ton de glumă, dar voioșia cu care rostise ultimele cuvinte fusese cam forțată.

Tocmai cînd discuția lor atinse acest punct, drumul o coti, despărțindu-se de potecă, dar unindu-se ceva mai încolo. Cînd se întîlniră din nou, Elfride continua să privească în altă

parte, lăsându-1 pe Stephen în umbra rece a nemulțumirii ei. Curînd, Stephen se dădu bătut în acest joc al nepăsării. Se apropie, pătrunzînd iar în raza privirilor Elfridei.

— Ce, Elfie, te-ai supărat ? De ce nu spui nimic ? —■ Salvează-mă pe mine și lasă-1 pe domnii' Istețu'

ăla al tău să se înece. Nu pot să-1 sufăr ! Ei, spune, ce-ai de gînd să faci ?

— Zău, Elfride, n-ar trebui să mă mai chinui cu întrebări atît de complicate. E caraghios ce faci !

— Atunci n-am să mai petrec nici un minut singură cu tine. Urît din partea ta că mă jignești în felul ăsta ! Elfride rîse de propria ei absurditate, dar îi dădu înainte.

— Ei, hai Elfie, hai să ne-mpăeăm și să fim iar prieteni.

— Atunci, spune că m-ai salva pe mine și că l-ai lăsa pe el să se înece !

— Te-aș salva pe tine... și pe el...

•— Și l-aș lăsa pe el să se înece ! Hai, spune așa, altfel înseamnă că nu ții la mine ! continuă ea să-1 sîcîie.

— Și l-aș lăsa pe el să se înece ! exclamă Stephen desperat.

— Bravo ! Acum sînt a ta ! spuse Elfricte și o scîn-teie de izbîndă, izbînda femeii, îi scapără în ochi.

— Vă lipsește un cercel, domnișoară, pe sănătatea mea ! strigă Unity cînd intrară în sala cea mare.

Pe chipul Elfridei apăru umbra unei negre presimțiri și nuna ei zvîcni ca o săgeată la ureche.

— Poftim ! exclamă ea către Stephen, aruncîndu-i priviri pline de reproș.

— Am uitat, zău c-am uitat ! Dacă mi-aș fi amintit măcar o clipă ! răspunse el, cu aerul omului copleșit de căință.

63

Elfride se răsuci pe călcîie și intră în tufăriș. Stephen »e luă după ea.

— Dacă m-ai fi rugat tu pe mine să am grijă de ceva, Stephen, eu m-aș fi dat peste cap să-ți îndeplinesc rugămîntea, zise ea îmbufnată, cum îl auzi în urma ei.

— Pentru uitare există și iertare.

— Ei bine, o să-mi găsești 'cercelul, dacă ții la respectul meu și dacă vrei să mă mărit cu tine cînd primim învoirea tatei ! Elfride rămase o clipă pe gloduri, apoi adăugă pe un ton mai serios : Acum știu unde mi-a căzut, Stephen. Pe faleză. Mi-amintesc c-am simțit ceva ca o schimbare, dar atunci numai la cercel nu mi-era capul ! Acolo a picat, așa că nu-ți rămîne altceva de făcut decît să te duci să mi-l găsești !

— Mă duc chiar acum.

Și Stephen o luă din nou în susul văii, sub soarele dogoritor, în tăcerea mormîntală a primelor ceasuri ale după-amiezii. Cu picioarele tremurînd de nerăbdare, urcă lanțul de stînci bătute de vînturi, unde poposise împreună cu Elfride, pipăi și scormoni cu privirea printre pietre și crăpături, dar cercelul pierdut nu se zărea pe nicăieri. Văzînd asta, Stephen porni încet îndărăt, spre casă și, oprindu-se la o răscruce, rămase puțîn pe gînduri, apoi părăsi podișul și o luă la vale, peste cîmpuri, spre Endelstow fiouse.

Merse pe cărarea de pe malul rîului fără să stea să se gîndească pe unde s-o ia, părănd să cunoască fiecă palmă de drum. În timp ce umbrele se alungeau și lumina soarelui se făcea mai blîndă, trecu prin două porțițe și ajunse aproape de marginea parcului Endelstow. Rîul curgea acum pe sub îngrăditura parcului, înainte de a intra, ceva mai încolo, în inima dumbrăvii.

Aici, între gard și malul apei, pe o bucată de pămînt ceva mai ridicată, în jurul căreia rîul făcea un cot, se ridica o căsuță de țară. Ceea ce te izbea la această casă tihnită era coșul de la umil din capetele acoperișului țuguat, forma lui pătrată, ascunsă sub o mantie bogată de iederă care crescuse atît de abundent și se întinsese atît de mult de la temelie în sus, încît umflase contururile reale ale coșului, făcîndu-1 să pară cît un turn. La cîțiva pași în spatele

casei se ridica zidul ce împrejmua parcul și, pe deasupra lui, se zăreau sicomorii și copacii dumbrăvii, unduind ușor în aerul ce tocmai .se trezea.

Stephen trecu podețul de lemn din față, păși spre căsuță și deschise ușa fără să bată sau să dea vreun alt fel de semnal.

Cînd ușa se deschise, se auziră exclamații de bun venit, rostite de una sau mai multe voci, urmate de hîr-șfîitul scaunelor pe podeaua de piatră, ca și cum mesenii le trăgeau la o parte ca să se ridice de la cină. Ușa fu închisă iar, și dinăuntru nu se mai auzi nimic, în afara unor frînturi de glasuri vesele și a zăngănitului de farfurii.'

VIII

„Allen-a-Dale nu-i nici baron, nici lord”.

CEAȚA SE FURIȘA DE PRIN MLAȘ-tini și smârcuri pornind în pelerinaju-d nocturn, cînd Stephen se opri la ușa din față a casei parohiale. Elfride stătea pe scară în lumina cu nuanțe de lămîie a apusului.

— Să nu-mi spui că de atunci îmi tot cauți cercelul, zise ea pe un ton îngrijorat.

— ■ A, nu ! Și, de fapt, nici nu l-am găsit.

— Nu-i nimic ! Cu toate că sînt tare necăjită. Erau cei mai frumoși cercei ai mei. Spune Stephen, ce-ai făcut pîn-acum ? Pe unde-ai umblat ? Am fost grozav de îngrijorată. Mă temeam să nu ți se fi întîmplat ceva ; știam că nu cunoști nici o palmă de pămînt prin locurile astea. „Dac-o fi căzut de pe faleză !”, mă gîndeam eu. Dar acum îmi vine să te iau la rost, fiindcă m-ai făcut să trag o asemenea sperietură.

— Vreau să stau de vorbă cu tatăl tău chiar acum, spuse Stephen, cam repezit. Am atîtea să-i spun... și lui, și ție, Elfride.

— Crezi că ceea ce ai să-i spui ar putea să ne primejduiască clipele astea fericite ? E, cumva, vorba de taina întunecată de care tot pomenești mereu ? Crezi, cumva, că o să am de suferit din pricina asta ?

■— Poate că da.

Elfride trase adînc aer în piept și se uită în jur, parc-ar fi așteptat să-i sufle cineva răspunsul.

— Las-o pe mîine, spuse ea. Stephen oftă și el, fără să vrea.

— Nu, trebuie să-i vorbesc chiar astă-seară. Unde-i tatăl tău, Elfride ?

— Pe undeva, prin grădina de legume, cred, răspunse ea. Acolo-i place lui să se retragă, atunci cînd cade seara. Eu te las. Spune-i tot ce-ai de spus, fă tot ce crezi că-i de făcut. Și gîndește-te că eu aștept rezultatul, cu sufletul la gură. Și, zicînd asta, Elfride intră din nou în casă.

Se opri în salon, urmărind cum luminile se cufundă în umbre și umbrele în întuneric, pînă ce nu-și mai putu stăpîni nerăbdarea și se duse să vadă ce se petrece în grădină.. Ocoli tufărișul, deschise portița grădinii și scrută cu ochi ageri întregul spațiu luminat de amurg, împrejmuit și adăpostit de cei patru pereți. Nu se zărea nimeni. Urcă o scăriță dintr-acelea folosite pentru culesul poamelor și-și aruncă privirea peste zid, în lungul cîmpului. Cîmpul se întindea pînă la marginea pămîn-turilor casei parohiale care erau îngrădite, la capătul acela, de niște tufișuri de lemn cînesc. Domnul Swancourt se plimba în sus și-n jos pe lingă tufișuri, vorbind singur, sau cel puțin așa părea la prima vedere. Dar, de fapt nu vorbea singur : cînd și cînd, se auzea cîte un răspuns dat de o altă voce. Interlocutorul lui părea să se afle de cealaltă parte a tufișurilor. Vocea, deși avea un timbru blînd, nu era a lui Stephen.

Cel de-al doilea vorbitor trebuie că se afla în grădina părăginită a conacului de țară învecinat care, împreună cu" moșioara din jur, fusese cumpărat de curînd de o anume doamnă Troyton, pe care Elfride o știa doar din auzite. Tatăl ei intrase probabil în vorbă cu vreun membru al acelei familii, prin gardul de lemn-cînesc, sau poate discuta cu vreun străin poposit prin acele locuri.

N-avea nici un rost să-1 tulbure. Dealtfel, se părea că Stephen nici nu apucase să facă mult dorita comunicare tatălui ei. Tot întrebîndu-se unde putea fi Stephen, Elfride intră din nou în

casă. Neavînd ceva mai bun de făcut, se cluse sus, în cămăruța ei. Se așeză în fața ferestrei deschise și, cu cotul sprijinit de masă și obrazu-n palma, căzu pe gânduri.

Era o noapte fierbinte și potolită de august. Fiece foșnet ce tulbura tăcerea, și care se putea numi zgomot, se făcea auzit cale de mile, cel mai slab sunet răz

39

bătînd pînă hăt, departe. Rămase așa, cu gîndul la Stephen, regretînd că o lipsise, fără rost, de plăcerea de a sta cu el. Cît de delicat și de simțitor era, își zicea dînsa ; și, cu toate astea, destul de bărbat ca să aibă o taină a lui, fapt care îl înălța mult în prețuirea ei. Stînd așa și privind lucrurile în jocul năstrușnic al închipuirii nici nu-și mai dădu seama cum trece timpul. Împrejurările se îmbină atît de straniu uneori, mai cu seamă în viața obișnuită, de fiecare zi, și asta se în-tîmplă atît de des într-o existență de om, încît ne deprindem cu această ciudățenie și nici nu ne mai întrebăm dacă ceea ce pare a fi coincidentă nu este, de fapt, o dovadă că întîmplarea nu a avut, aici, nici un amestec. O pildă în această privință este și fapta la care fu martoră Elfride în clipa aceea. Tocmai îi apărea iar, viu, în minte, pentru a douăzecea oară, sărutul din dimineața aceea, și buzele i se țuguiaseră ca pentru a primi atingerea altor buze, cînd auzi pe cineva făcînd o treabă asemănătoare în mijlocul pajiștei, drept sub fereastra ei. Un sărut, nu din acelea tăcute, schimbate pe furiș, ci neșovăielnic, zgomotos și apăsător.

Elfride se făcu roșie la față și-și aruncă privirea pe fereastră, dar fără vreun folos. Marginile întunecate ale dealurilor desenau pe întinderea slab luminată a cerului o linie tăioasă, sumbră, întreruptă, ici-colo, de cîte un pui de cedru, mai înalt decît semenii lui, care-și avînta creștetul ascuțit dincolo de linia orizontului, străpungînd luciul firmamentului ca un ghimpe.

Dacă s-ar fi aflat cineva pe acea parte a pajiștei acp-perită doar cu iarbă, Elfride poate i-ar fi deslușit silueta umbrită. Dar arbuștii care, odinioară, abia punctau poiana, se făcuseră acum atît de mari și de stufoși, încît ajunseseră să ascundă mai mult de jumătate din curtea în care crescuseră. Perechea ce se sărutase trebuie să se fi aflat în spatele unuia dintre acești arbuști ; oricum, de zărit nu se zărea nimeni.

Dacă, prin aluzii și absențe, iubitul ei n-ar fi Jăsat-o să înțeleagă că în viața lui exista o enigmă, Elfride nu s-ar fi gîndit, nici măcar o clipă, să se lase copleșită de bănuiala că putea fi o legătură între el și scena mai sus pomenită. Dar stăruitoarea lui rezervă din ultima vreme, ce sporea misterul fără de care ea, poate, nici nu l-ar fi iubit cu adevărat, avea darul de a hrăni tot soiul de în

39

doieli și, minată de un ușor impuls spre gelozie, Elfride se întrebă dacă nu cumva vinovatul de acum era chiar el.

Elfride coborî iute scările în vîrfurile picioarelor și dădu fuga la locul unde Stephen se' despărțise de ea, ca să se întîlnească, între patru ochi, cu tatăl ei. Ajunsă acolo, scotoci toate ungherele de unde pâruse să vină acel sunet : vîrf capul printre laurii uriași, printre tufele de iarbă de pampas, printre feluritele soiuri de iiice, în umbra vel-nișului piîngător. Nicăieri, nimeni. Se întoarse în casă și strigă :

— Unity !

— E plecată la mătușă-sa, răspunse domnul Swancourt, vîrînd capul pe ușa biroului și scaldînd chipul fetei în lumina luminărilor sale care, fără să dea mare lucru în vileag — așa-i părea, cel puțin, Elfridei —, aprinse și mai tare roșeața stînjenei și uimirii ce-i ardea obrajii.

— Nu știam că ești în casă, tată, spuse ea, mirată. Aș fi putut să jur că de pe pajiște nu se vedea nici o lumină-n casă. Ridică ochii și băgă de seamă că obloanele erau încă deschise.

— Da, aici eram, răspunse pastorul pe un ton nepăsător. Ce nevoie aveai de Unity ? Cred c-a pus masa înainte de plecare.

— Da ? Nu m-am dus să văd. De fapt, nu pentru asta întrebam de ea.

Acum, că trebuia să invoce un motiv anume, Elfride se întrebă care putea fi acel motiv.

Pentru o clipă, însă, atenția îi fu atrasă de altceva, un lucru ce părea cu totul lipsit de

însemnătate. În dosul grătarului de la cămin se vedea un chibrit cu un tăciune mic în vîrf. Asta arăta de ce nu se zărise lumină la fereastră ; fiindcă luminările abia acum fuseseră aprinse.

— Vin și eu îndată, spuse pastorul. Credeam că ești pe undeva, cu domnul Smith.

Cu toată lipsa ei de experiență, Elfride nu se putu împiedica să-și zică, în sinea ei, că taică-său era, ori nemaipomenit de orb, dacă nu-și dădea seama de urmările vizibile ale faptului că ea și Stephen fuseseră lăsați, în ciuda bunelor maniere, atîta vreme împreună, ori nemaipomenit de nepăsător dacă își dădea seama și nu stătea să eîntă-rească lucrurile, ori nemaipomenit de bun dacă — și pentru Elfride asta era cea mai probabilă dintre ipo-!■•• <• își dădea seama, cîntărea totul și încuviința.

II

Acestor reflecții le puse, brusc, capăt ivirea lui Stephen ; stătea în fața porticului, cu capul și umerii poleiți de razele lunii ce prinseseră să se strecoare printre pomi.

— Ai avut, cumva, necazuri cu o sărutare, acolo în mijlocul pajiștii ? îl întrebă ea, pe nepusă-masă, aproape pătimaș.

— O sărutare, pe pajiște ?

— Da ! spuse ea, de data asta pe un ton răstit.

— N-am priceput ce-ai vrut să spui și nici acum nu prea pricep. Atîta știu, că n-am sărutat pe nimeni pe pajiște, dacă asta-i, de fapt, ce vrei să afli, Elfride.

— Și nici nu știi nimic despre așa ceva ?

— Nu, absolut nimic. De ce mă-ntrebi ?

— Nu mă sili să-ți spun. Nu-i ceva important. Stephen, n-ai vorbit cu tata despre logodna noastră ?

— Nu, răspunse el, cu părere de rău. Cînd l-am căutat nu l-am găsit și, pe urmă, m-am gîndit la ce-mi spuseseși tu despre împotriviri, refuzuri, poate chiar cuvinte grele care-ar putea să pună capăt fericirii noastre, așa că m-am hotărît s-o las pe mîine. În felul ăsta mai avem o zi de încîntare — o încîntare plină de neliniști.

— Da, dar cred că nu se cuvine să tănuim prea mult dragostea noastră, spuse ea cu blîndețe. Aș vrea să știe și tata că ne iubim, Stephen. Și de ce ai adoptat ideea mea cu amînarea și-mi vorbești de ea de parc-ar fi a ta ?

— Stai să-ți explic. Dar aș vrea să-ți dezvălui mai întîi taina mea ; și asta chiar acum. Mai sînt două-trei ceasuri pînă la culcare. Hai să facem o plimbare pe deal, pînă la biserică.

Elfride acceptă fără urmă de împotrivire. Părăsiră pajiștea printr-o porțiță laterală și începură să urce spre spațiul neîngrădit din jurul edificiului singuratic de pe vîrfurile dealului, scaldat de lumina lunii.

Ușa era zăvorită. Ieșiră din porticul clădirii -și mer-seră, mîna în mîna, în căutarea unui loc de popas în cimitir. Stephen alese o lespede de mormînt netedă, care părea mai nouă și mai albă decît cele din jur și, așe-zîndu-se, o trase ușurel de mîna pe Elfride către el.

— Nu, nu aici, spuse ea.

— De ce nu ?

— Așa, nu știu ce mi-a venit... Dar lasă, n-are importanță. Și Elfride se așeză.

40

— Elfie, crezi c-ai să mă poți iubi orice s-ar spune despre mine ?

— Ah, Stephen, de ce-mi tot spui mereu același lucru și cu atîta tristețe ? Știi doar c-am să te iubesc. Bineînțeles că o să fiu alături de tine, ca și acum, zise Elfride, trăgîndu-se și mai aproape de el, orice s-ar spune despre tine, dar, de fapt, ce lucruri rele s-ar putea spune despre tine ? Unde vei fi tu, acolo voi fi și eu, pînă-n cea din urmă zi a vieții mele.

— Te-ai gîndit vreodată cu ce se ocupă părinții mei, sau printre ce fel de oameni mi-am trăit primii ani ai vieții ?

— Nu, la asta nu prea m-am gândit. Am băgat de seamă unele lucruri mărunte în felul tău de a te purta, care mi s-au părut cam ciudate, atîta tot. Cred că ai trăit printre oameni care-și câștigă traiul dintr-o profesie sau alta.

— Dar dacă n-aș avea... vreau să spun, dacă nimeni din familia mea n-ar avea o profesie, în afară de mine ?

— N-are importanță. Pe mine nu mă interesează decît ce faci tu»

— Și unde crezi c-am făcut școala... vreau să spun ce fel de școală crezi c-am urmat ?

■— Universitatea condusă de doctorul Cutare, răspunse ea simplu.

— Nu. Mai întîi o școală primară înființată de o institutoare și pe urmă o școală de stat.

— Doar atît ? Ei bine, te iubesc la fel de mult, Step-Ix'ii, dragă Stephen, șopti ea plină de căldură, zău că te iubesc ! Și de ce-mi spui toate astea așa, de parc-ar fi ceva foarte grav ? ! Ilrphen o strînse mai tare și urmă :

< V crezi tu că este tatăl meu... adică, vreau să spun, OU O l i' i că-și câștigă traiul ?

[ml închipui că are o profesie sau practică vreo

lin II I Ir

i'i .tu i.i E țaran și lucrează ca meșter zidar. I..... I 111 i ■ I«• nu Rpuse nimic, Apoi, după o scurtă

i • l i i ii . II .i il.il, Dar nu le necăji. Ce

liu|j.o Irtlljă .in '

■ ii upflitlfl i" mini' iii nu |i .un spus pînă

Hi HUI I

ta

:— Nu, deloc. Mama ta trăiește ?

— Da.

— E o doamnă drăguță ?

— Foarte... e cea mai bună mamă din lume. Ai ei au fost țărani înstăriți din tată-n fiu, dar ea a rămas orfană și-a ajuns lăptăreasă.

— Ah, Stephen ! exclamă Elfride cu vocea gîtuită.

— După ce l-a luat pe tata, și-a văzut înainte de lăp-tăria ei, vreme de ci țî va ani, urmă Stephen fără umbră de șovăială. Și-mi amintesc foarte bine cum, pe cînd eram copil, mă lua cu ea la muls, mă lăsa să mă uit cum se smîntîneau oalele și cum se bătea untul ; între timp eu ațipeam și, pe urmă, ziceam c-am ajutat-o. Ah, ce timpuri fericite !

: ;— Fericite ! Nu se poate ! i ■— Ba da, erau fericite !

— Cum pot să cred despre un om că-i fericit cînd își câștigă pîinea trudind la o lăptărie, cu mâinile roșii și crăpate, cu pantofii. înfundați în noroaie ? Stephen, trebuie să recunosc că mi-e greu să mă gîndesc că ai trăit o copilărie atît de aspră, că ai fost nevoit să faci treburi atît de umile. (Stephen se trase ceva mai departe de ea.) Dar te iubesc la fel ca mai înainte, urmă ea, cui-bărindu-se iarăși lîngă umărul lui. Nu-mi pasă ce fel de trai ai dus ; de fapt, îmi dau seama că ești vrednic de laudă, tocmai pentru că ai reușit să răzbați în viață în felul ăsta.

— Nu eu sînt vrednic de laudă, ci Knight ; el m-a ajutat să răzbat.

— Ah, veșnic el ! Veșnic el !

— Da, da, și a făcut o treabă bună ! Acum îți dai seama, Elfride, de ce am avut nevoie de un profesor prin corespondență. L-am cunoscut cu mulți ani înainte de plecarea lui la Oxford, dar pe-atunci cunoștințele mele fiind reduse, nu putea să se gîndească să m-ajute la studiul clasicilor ; abia mai tîrziu. cînd plecase deja de acasă, i-a venit ideea asta. Pe urmă m-au trimis și pe mine de-aici, din sat, și ne vedeam foarte rar ; dar Knight a continuat, cu regularitate de ceasornic, metoda lui de predare prin corespondență. Am să-ți spun eu toată povestea, altă dată. Acum n-aș putea decît să înșirui date și nume de locuri și de persoane. Și, spunînd asta, curajul îl părăsL sugrumîndu-i glasul.

— Nu, nu e nevoie să spui mai mult. Ești un băiat bun și cinstit dac-ai fost în stare să spui și atât cât ai spus și, de fapt, nu văd nimic îngrozitor în asta. În ziua de azi nu se mai miră nimeni că un milionar a pornit în viață plecând la Londra cu o legăturică de scule în spinare și o jumătate de coroană în buzunar. O obârșie ca asta a ajuns să fie la atât de mare cinste, urmă ea pe un ton vesel, încît a dobîndit ceva din farmecul obârșiei normande.

— A, dac-aș fi reușit să fac avere, nu mi-ar fi păsat ! Dar, deocamdată, nu sînt decît pe cale de-a reuși ceva.

— Asta-i de ajuns. Va să zică, ăsta~ți era necazul !

— M-am gîndit că greșesc dacă te las să mă iubești fără să știi povestea vieții mele ; și, în același timp, mă temeam să ți-o spun, Elfie. Mi-a fost frică să nu te pierd, și de-asta am fost laș.

— Ce limpede pare totul după cele ce mi-ai spus ! Felul ciudat de a juca șah, pronunțarea cuvintelor latinești, pe care-a observat-o tata, amestecul ăsta curios de cunoștințe din cărți cu ignorarea unor deprinderi sociale elementare, toate s-au lămurit într-o clipită. Dar, spune, există vreo legătură între toate astea și ce-am văzut eu în casa lordului Luxellian ?

— Ce-ai văzut ?

— Te-am văzut, de fapt umbra ți-am văzut-o, potrivit o pelerină pe umerii unei doamne. Eu stăteam în dreptul unei uși laterale, iar voi doi erați într-o odaie cu o fereastră ce dădea spre mine. După o clipă ne-am reîntîlnit.

- — Era mama mea.

— Mama ta, acolo ? Și Elfride se depărta puțin de el și-l privi, mută de curiozitate.

— Elfride, spuse Stephen, aveam de gînd să-ți spun restul mîine... lăsasem ceva la o parte... dar, în definitiv, de ce nu ți-aș spune totul, chiar acum ? Mai rămăsese de adăugat locul unde se află părinții mei. Unde crezi că trăiesc ? Trebuie să-i cunoști, măcar din vedere.

— Îi cunosc ? exclamă ea, împietrită de uimire.

— Da, tatăl meu e John Smith, meșter zidar în slujba lordului Luxellian, și stă într-o căsuță de la marginea parcului, aproape de rîu.

— Ah, Stephen, cum e cu puțință 2

¥42

•— El e cel care-a ridicat sau, mai bine zis, a lucrat, cu ani în urmă, la ridicarea casei în care locuiești. El a înălțat stâlpii de piatră de la intrarea din parcul lordului Luxellian, acolo unde-i și căsuța paznicului. Bunicu-meu a sădit pomii care încing ca un brîu pajiștea din fața conacului ; bunică-mea, care-l ajuta la muncile cîmpului, a ținut fiecare pom, în timp ce el acoperea groapa cu pămînt. Toate astea le știu de cînd eram copil. A făcut și treburi de gropar ; multe din mormintele pe care le vezi aici, în jurul nostru, sînt săpate de mîna lui.

— Va să zică în prima dimineață, cînd ai sosit, și azi-după-amiază, cînd ai dispărut atât de ciudat, ai dat o fugă să-i vezi pe-ai tăi, nu ? Acum pricep ! Nu-i de mirare că știai așa de bine drumurile prin sat.

— Nu, nu-i de mirare. Dar, nu uita ; eu nu mai stau aici de la vîrsta de nouă ani. Atunci m-am mutat la unchiul meu, un antreprenor de pe lîngă Exonbury, ca să pot să mă înscriu extern la școala de stat ; pe vremuri nu erau nici un fel de școli pe coasta asta părăsită. Acolo l-am cunoscut pe prietenul meu Knight. Și, cînd am împlinit cincisprezece ani și știam destule de la profesorul meu de la școală — și mai cu seamă de la Knight —, cum mă pricepeam la mînuirea creionului, m-am băgat învățăcel în biroul unui arhitect, la Exonbury. Tata și mama s-au dat peste cap și mi-au plătit taxele, cam împotriva voinței lordului Luxellian, care ține, totuși, la taică-meu și are o părere bună despre el. Am stat acolo pînă-acum șase luni cînd s-a ivit un post de practicant într-un barou din Londra. Ei, acum știi totul despre mine !

— Cînd te gîndești că tu, oaspetele de la Londra, orășeanul, te-ai născut aici și-ai cunoscut satul ăsta cu atîția ani înaintea mea ! Ce ciudat, ce nemaipomenit de ciudat mi se pare ! șopti ea.

— Duminica trecută mama a făcut o reverență în fața ta și a tatălui tău, spuse Stephen, cu un zîmbet chinuit la amintirea unei situații atât de neplăcute. Și tatăl tău i-a spus : „îmi pare bine că te văd atât de des pe la biserică, Jane”.

— Mi-amintesc, dar nu știu să fi vorbit cu mama ta vreodată. Noi sîntem aici doar de optsprezece luni, și parohia asta-i mare.

43

— Acum compară toate astea — spuse Stephen cu un rîs amar — cu ideea pe care o are tatăl tău. și care văd că nu-l părăsește deloc, că așa avea „sînge albastru”, în seara sosirii mele, a ținut neapărat să-mi demonstreze că mă trag dintr-una din cele mai vechi familii din comitatele ele vest, și asta judecînd după cel de-al doilea nume de botez pe care-l port și care, de fapt, mi-a fost dat numai fiindcă bunicu-meu fusese, vreme de treizeci de ani, ajutor de grădinar la familia Fitzmaurice-Smith. Cînd te-am văzut pe tine, draga mea, n-am mai avut curajul să-l contrazic și să-i dezvălui adevăruri care ar fi înlăturat orice speranță de prietenie între noi.

Elfride oftă adînc.

— Da, acum îmi dau seama că, nefiind amîndoi de același rang, s-ar putea s-avem necazuri, murmură ea. continuînd într-o șoaptă stinsă și tristă : Dacă părinții tăi ar fi locuit undeva, mai departe, nu mi-ar fi păsat. Tata și-ar fi dat, poate, consimțămîntul la logodna noastră, dacă ai tăi ar fi fost țărani din vreun sat cam la 9 sută de mile de aici. Distanța mai șterge nepotrivirile dintre familii. Dar tatei n-o să-i placă... Ah, Stephen, Stephen, ce-i de făcut ?

■— Ce-i de făcut ? întrebă el, căutînd s-o pună la încercare, dar făcînd asta cu destul efort. Să renunți la mine, să mă lași să plec la Londra și să mă uiți pentru totdeauna !

— A, nu, nu ! Nu pot să renunț la tine ! Acum, că îmi dau seama de situația disperată în care ne aflăm, te iubesc și mai mult... Am început să înțeleg lucruri care. pîn-acum, erau cu totul străine de mine. Stephen, de fapt ce rost are să ne frămîntăm atât ? De ce-ar fi tata împotriva ? Un arhitect din Londra e un arhitect din Londra ! Cine stă acolo să te descoasă ? Nimeni ! Noi acolo o să locuim, nu ? Atunci de ce ne alarmăm atîta ?

— De fapt, Elfie, spuse Stephen, a cărui speranță re-năștea odată cu a ei, Knight nu găsește că-i un cusur să fii simplu fiu de țaran ; zice că nu sînt mai puțin demn de prietenia lui decît dac-aș fi fost fiu de lord ; și, dacă sînt demn ele prietenia lui, sînt demn și de tine, nu-i așa Elfride ?

— Uite, eu nu numai că n-am iubit pe nimeni pînă la tine, spuse fata, în loc de răspuns, dar n-am avut

so

parte nici măcar de o prietenie adevărată cum e prietenia ta pentru Knight. Mai bine n-aveai nici tu parte de ea ! Prea mă micșorează în ochii tăi !

— Hai, Elfride, -fii cuminie, zise el, pe un ton rugător. Spune, e adevărat că n-ai avut niciodată un iubit ?

— Nici unul pe care să-l consider eu iubitul meu.

— Și nici nu te-a iubit nimeni, niciodată ?

— Ba da... m-a iubit odată un bărbat. M-a iubit foarte mult, așa zicea el.

— Asta s-a întîmplat demult ? ■— A, da, demult...

■— Cît de demult, iubito ? :— Acum un an.

■— Asta nu înseamnă foarte demult, spuse el, oarecum dezamăgit.

— Am spus demult, nu foarte demult.

— Și-a vrut să te ia de nevastă ?

— Cred că da. Dar eu nu dădeam doi bani pe el. Pe lingă că nu-l iubeam, nu făcea de mine.

— Pot să te-ntreb cu ce se ocupa ?

— Era fermier, fermier cu pămînt mult.

— Un fermier cu pământ mult nu face de tine... bine, dar era mult mai înstărit decît familia mea !, spuse Stephen cu glasul stins. Și acum pe unde mai e ? o întrebă el.

— Aici.

— Aici ? Ce vrei să spui ?

— Vreau să spun că-i aici.

— Unde, aici ?

— Sub noi. Sub piatra asta funerară. E mort, și noi stăm pe mormîntul lui.

— Elfie ! exclamă tînărul, sărind de pe lespede și ațintindu-și ochii pe mormînt. Ce destăinuire tristă și ciudată ! M-a tulburat peste măsură... Dar o să-mi treacă...

— Stephen, eu n-am vrut să stăm aici, tu ai s'tăruit.

— Și l-ai încurajat vreodată ?

— Niciodată ! Nici prin priviri, nici prin vorbe, nici prin gesturi, spuse ea solemn. A murit de plămîni. L-au înmormîntat chiar în ziua sosirii tale.

— Hai să plecăm de-aici. Nu-mi place să-l știu atît de aproape, chiar dacă spui că nu ți-a păsat de el. El a existat, totuși, înaintea mea.

44

— De cînd cu grijile astea, nu se mai înțelege omul cu tine, spuse ea cam bosumflată, urmîndu-l pe Stephen la o distanță de cîtiva pași. Poate era mai bine să-ți fi spus cînd ai vrut să te' așezi aici. Da, hai să plecăm.

IX

„Tatăl ei, de furie, fierbea" COPLEȘIȚI, FAR A VOIA LOR, DE

presimțirea unor complicații de neînălăturat, Elfride și Stephen se întoarseră acasă, coborînd dealul mîna în mîna. La ușă se opriră abătuți, ca doi copii care au întârziat la școală.

Femeile își acceptă soarta mai ușor decît bărbații. Elfride se și împăcase cu gîndul, chinuitor dealtminteri, că Stephen avea un astfel de trecut ; Stephen nu putea alunga umbra de amărăciune că Elfride mai fusese dragă și altuia, înaintea lui.

— Cum se numea tînărul acela ? o întrebă el.

— Felix Jethway. Era unicul fiu al unei văduve. :— Mi-amintesc de familia lui.

— Maică-sa n-are ochi să mă vadă. Zice că eu l-am omorît.

Stephen, dus pe gînduri, intră împreună cu Elfride sub porticul casei.

— Stephen, numai pe tine te iubesc, șopti ea, cu glas tremurat.

El îi strînse mîna, și umbra ușoară care-l apăsase se risipi, făcînd loc iarăși grijii lor comune, cu mult mai reale.

Singura încăpere luminată era biroul. Acolo și intrară, străduindu-se să se poarte în așa fel, încît să ascundă ceea ce nu mai putea fi ascuns, și anume că dragostea lor împărtășită era ca laitmotivul ce domină o întregă melodie. Elfride dădu cu ochii de un om așezat cu spatele spre ea, care stătea de vorbă cu tatăl ei. Fu cît pe-aci să iasă, dar domnul Swancourt o și văzuse.

— Intră, spuse el. E Martin Cannister, care-a venit să ia o copie după registrul stării civile pentru biata doamnă Jethway.

44

Martin Cannister, paracliserul, era slăbiciunea Elfridei. Nu se mai sătura ascultînd poveștile iui despre tot soiul de întîmplări ciudate — cum dezgropase el, după ani de zile oameni pe care-i știa prea bine și pe care-i recunoscuse după cîte-un semn oarecare (de fapt nu recunoscuse niciodată pe nimeni). Avea niște ochișori șireți și o gușă zdravănă, nasul fiindu-i, în schimb, croit cu mare economie.

Foaia de hîrtie din mîna lui Cannister și cei cîtiva șilingi puși pe masă, în fața lui, arătau că tîrgul fusese încheiat și, judecînd după întorsătura luată de conversația lor, enoriașul și parohul se porniseră să treacă în revistă noutățile din sat.

Domnul Cannister se ridică și își atinse fruntea cu degetul, deasupra ochiului, în semn de salut respectuos către Elfride ; îl salută, cu mai puțină convingere, și pe Stephen (pe care nici el, nici ceilalți săteni, nu-l recu-noscuseră cîtuși de puțin), apoi se așează și-și reluu povestea.

— Unde rămăsesem, domnule ?

— La fixarea stîlpului, răspunse domnul Swancourt.

— Așa, de stîlp era vorba. Ei, cum vă spuneam, Nat bătea, cum s-ar zice, stîlpul cam în felul ăsta... Și domnul Cannister potrivi frumușel bastonul, cu mîna stîngă, ca să stea drept și lovi zdravăn minerul cu dreapta. John stătea și cumpănea, cum s-ar zice, stîlpul. Și, spunînd asta, domnul Cannister clătină ușor bastonul și privi țintă în ochii celor din jur ca să se convingă, înainte ele a merge mai departe, că cei ce-l ascultau pricepuseră bine, pîn-aici, despre ce era vorba. Ei, după ce-a mai tras vreo șase lovituri, Nat s-a oprit un pic. John, crezînd c-a terminat de bătut, a pus mîna pe capul stîlpului să-l zgîlție oleacă, să vadă dacă e bine înfipt în pămînt... Domnul Cannister își rășchira degetele pe minerul bastonului, acoperindu-l tot cu palma. Ei, cum să vă spun, Nat n-avusese de gînd să se oprească din bătut, și cînd John a pus mîna pe stîlp, maiul...

— Ah, groaznic ! exclamă Elfride.

— Maiul, vedeți dumneavoastră, domnule, o și pornise în jos. Nat a dat cu ochii de mîna lui John, dar n-a fost în stare să oprească lovitura la timp. Maiu' a venit peste mîna lu' bietu' John Smith și i-a făcut-o zob.

S45

— Doamne-Dumnezeule, bietul om ! exclamă pastorul, cu o voce care-ți amintea de gemetele răniților din Bătălia de la Praga, interpretată la pianoforte.

■— John Smith, meșterul zidar ? se repezi să întrebe Stephen.

— Da, chiar el, și aflați de la mine că om mai bun ca ăsta n-a ieșit din mîna Atoatefăcătorului.

— Și l-a rănit chiar așa de rău ?

— Aud că are un fiu la Londra, băiat de viitor, spuse domnul Swancourt, fără să se uite la Stephen.

— Ah, ce rău trebuie să-1 fi rănit !

— Lovitura de mai nu-i chiar un fleac. Ei, noapte bună, părinte ! Noapte bună, domnule ! Noapte bună, domnișoară !

Domnul Cannister se apropiase treptat de ieșire și, în clipa cînd aceste cuvinte de salut îi ieșiră din gură, era deja afară. Străbătu sala cea mare cu pași grei, zăbovi preț de un minut și mai bine la ușa de la intrare, căznin-du-se s-o închidă cum trebuie, după care nu se mai auzi nimic.

între timp, Stephen se întoarse către pastor și-i spuse :

— Pe mine vă rog să mă scuzați astă-seară. Trebuie să plec. John Smith e tatăl meu.

La început, pastorul nu pricepu nimic.

— Ce-ai spus ? întrebă el.

— John Smith e tatăl meu, zise rar Stephen.

Un val de roșeață năpădi gîtul domnului Swancourt, întinzîndu-i-se, apoi, pe toată fața ; trăsăturile i se brăzdară adînc. iar buzele i se făcură, parcă, mai subțiri. Era limpede că o mulțime de amănunte, pînă atunci neluate în seamă, se așezau acum cap la cap, alcătuiind în mintea domnului Swancourt o imagine limpede, ce făcea inutilă orice altă explicație din partea lui Stephen.

— Interesant ! spuse pastorul, pe un ton sec și lipsit de inflexiuni.

întelesul acestui cuvînt depinzînd, întru totul, de tonul cu care-l rostești, exclamația domnului Swancourt fu echivalentă cu tăcerea.

— Acum trebuie să plec, spuse Stephen cu un aer neliniștit, făcînd o mișcare de parcă nu știa dacă s-o rupă la fugă sau să rămînă pe loc. Vreți să fiți aii! de bun, domnule, să-mi acordați, la întoarcere, cîteva minute pentru o discuție confidențială ?

— Sigur că da, deși îți pot spune de pe acum că nu prea văd ce fel de afacere confidențială ar putea exista între noi.

Domnul Swancourt își puse pălăria de pai, străbătu salonul scaldat în razele lunii și, pășind pragul ușii-fereastră, ieși pe verandă. Nu era nevoie să-ți frământți mintea ca să ajungi la concluzia, la care te-ar fi condus și logica, că în mentalitatea firească a unui om care-și făcea o plăcere din genealogii, mese bune și reminiscențe aristocratice, prejudecățile erau prea înrădăcinate ca să poată fi învinse de generozitate, și că acele clipe hărăzite lui Stephen ca prieten și egal al domnului Swancourt erau numărate, dacă nu cumva luaseră sfârșit chiar atunci.

Stephen zvâcni înainte, de parc-ar fi vrut s-o ia după pastor, apoi se trase îndărăt și, zăpăcit din cale-afară, neștiind încotro s-o apuce, porni cu pași șovăielnici către ușă. Elfride veni încet în urma lui. Abia apucase să facă doi-trei pași din pragul ușii, că Unity și Ann, slujnicele, sosiră și ele din sat, unde făcuseră o vizită.

— Mai știți ceva de John Smith ? N-a fost un accident chiar așa de grav cum se spune, nu-i așa, nu ? le întrebă Elfride, bănuind care era adevărul.

— Da' de unde ! Doctorul zice că nu s-a ales decît cu o julitură zdravănă.

— Exact cum îmi închipuiam eu ! strigă Elfride, încîntată.

— Zicea că i s-o fi părut lui Nat că n-a ținut un pic de mai ca să nu cadă prea greu, da' de fapt l-a ținut el, fără să-și dea seama, și încă bine, că dac-ar fi dat din plin i-ar fi retezat mîna de tot, da' uite că abia i-a învinețit-o.

— Ah, ce bine ! exclamă Stephen.

Unity rămase trăsniță, căscînd la el mai mult gura decît ochii.

— Mulțumesc, Unity, poți să pleci, spuse Elfride cu un aer majestuos, și cele două slujnice dispărură.

— Mă ierți, Elfride ? o întrebă Stephen cu un surîs stins. „în dragoste, cinstit nu-i nimeni", adăugă el, prin-zîndu-i ușor degetele în mîna lui.

Cu capul înclinat într-o parte, în atitudinea zugrăvită de Greuze, Elfride îi aruncă o privire plină de dragăstoasă muștrare pentru aceste îndoieli și-i strînse mîna. Stephen

46

i-o strînse pe a ei cu putere întreită, apoi porni cu pas grăbit spre căsuța părinților săi, de lingă zidul parcului. Endelstow.

— Elfride, ee-ai de zis de toate astea ? o întrebă tatăl ei, apărînd îndată după plecarea lui Stephen.

Cu o iuțea de femeie, Elfride se agăță de primul pretext care-i ieși în cale ca să pledeze cauza lui Stephen.

— Mie mi-a spus tot, se bîlbî ea. El n-are nimic împotriva că lucrurile s-au dat pe față.

Tochmai venise să-ți spună și dumitale.

— ■ Venise să-mi spună ? Dar pîn-acum de ce nu mi-a spus ? Mă supără la fel de mult, dacă nu chiar mai mult, viclenia cu care a tăinuit toate astea, decît faptul în sine. E ca și cum și-ar fi bătut joc de noi. Tot timpul ați fost numai împreună și v-ați și scris. Asta nu mi-a plăcut deloc, a fost un lucru necuviincios. Ar fi trebuit să-ți dai și tu seama că nu se cădea să te porți în felul ăsta. O fată trebuie să fie cu ochii-n patru, nu să se arate-n lume singură cu te miri cine.

•— ■ Bine, tată, dar dumneata ne-ai văzut și n-ai avut, niciodată, nimic de spus.

— Aici eu sînt de vină, da, eu sînt de vină ! Ce naiba o fi fost în capul meu ? El, băiat de țăran, și noi, familia Swancourt, înrudită cu Luxellian ! Vreme de secole nu ne-am ales cu nimic, și-acum uite unde-am ajuns. Mă întreb pe cine o să mai poftesc în casa mea data viitoare.

La această întorsătură neprielnică a lucrurilor, Elfride izbucni în plîns.

— Ah, tătucule, tătucule, iartă-mă și iartă-1 și 'pe dînsul ! Țin atît de mult la el, și el la mine, tătucule, ah, nici nu știi ce mult ! Ar fi vrut să te întrebe dacă ne lași să ne logodim și pe urmă s-așteptăm pînă ajunge și el cineva, ca tine. Noi nu ne grăbim, tătucule dragă. Nici nu ne gîndim să ne căsătorim acuma, așteptăm pînă-și face și dînsul o situație. Ne lași să ne logodim ? Mi-e tare drag și eu îi sînt dragă lui.

Domnul Swancourt se simți oarecum mișcat de rugămintea ei și asta îl cam înfurie.

— Bineînțeles că nu ! răspuse el. Rosti acest cuvînt de refuz prelung și sonor, așa încît „nu” sună ca un „n ... u ... u ... u ...”

. — Nu, nu, nu, să nu spui asta [m

'■ — Phiu ! Frumoasă poveste ! Nu-i destul că m-am lăsat dus de nas și l-am primit în casa mea... auzi, un băiat de țaran din parohie... acum să mi-1 fac și ginere ! Doamne, Dumnezeule, Elfride, nu ți-e bine ?

— Dumneata ai văzut că, după ce-a fost aici, la noi, prima oară, primeam scrisori de la el și ai înțeles că erau un fel de... scrisori de dragoste. Și, de cînd e aici, l-ai lăsat să stea singur cu mine mai tot timpul. Și ți-ai dat seama, trebuie să-ți fi dat seama, ce era în capul nostru și ce se petrecea cu noi, și nu l-ai oprit de la nimic. Cînd te-ndrăgostești de cineva vrei să fie al tău, și dumneata știai că lucrurile o s-ajungă aici !

Pastorul pară această lovitură bine țintită.

— Da... sigur... fiindcă înșiști atîta... recunosc că am bănuț că între voi se iscasc o simpatie copilărească și că n-am stat să-mi bat capul să o înăbuș. Dar nici n-am încurajat-o în vreun fel ; și cum îți închipui c-o să m-apuc să fac asta acum, Elfride ? Nici vorbă de așa ceva ! N-ai să găsești în toată țara un părinte care să vrea s-audă de un lucru ca ăsta !

— Dar e vorba de același om, tată, el nu s-a schimbat cu nimic... cum poate să fie mai nepotrivit pentru mine acum decît era înainte ?

— Părea să fie un tînăr cu neamuri bine situate și cu un pic de avere. Dar cum n-are nici una, nici alta, înseamnă că-i cu totul alt om.

— Și dumneata nu te-ai interesat deloc cine e ?

— Eu m-am luat după recomandarea lui Hewby. El ar fi trebuit să-mi spună. Și tot așa ar fi trebuit să facă și tînărul, era de datoria lui. După părerea mea, nu se poate ceva mai rușinos decît să te strecuri în casa unui om ca un fățarnic, ca un... nici nu știu cum să-i mai zic.

— Bine, dar s-a temut să-ți spună; și eu m-aș fi temut dac-aș fi fost în locul lui. Ținea prea mult la mine ca să-i convină să-și asume vreun risc. Dumneata zici că de ce nu ne-a spus, prima oară cînd a fost aici, din ce familie se trage ; ei bine, eu nici nu văd de ce ne-ar fi spus. Venise aici cu treburi, și ce ne privea pe noi cine-i erau părinții ? Și, pe urmă, și-a dat seama că, dacă ți-ar fi spus, nu l-ai mai fi pofțit să vină și altă dată, și nu m-ar mai fi văzut în viața lui. Și el ținea să mă mai vadă. Cine-ar putea să-1 învinuiască fiindcă a făcut ce i-a stat în putință ca să fie alături de mine ? De fata pe care-o

»47

iubea ! în dragoste, orice este cinstit ! Chiar pe dumneata te-am auzit spunînd asta, tătucule; și dumneata ai fi făcut la fel ca el, oricare bărbat ar fi făcut la fel !

— Da, și oricare bărbat, aflînd ce-am aflat eu, ar face ce fac eu ; și-ar îndrepta greșeala, adică i-ar face vînt cît mai repede ; atît de repede cît îngăduie legile ospitalității... Dar, în clipa următoare, domnul Swancourt își aminti că era un bun creștin.

— N-aș vrea, pentru nimic în lume, să pară că l-am dat afară, adăugă el. Dar îmi închipui că o să aibă atîta tact să-și dea singur seama, dacă-i om de bun-simț, că, după cele ce s-au întîmplat, nu mai poate rămîne mult pe-aici.

— Da, fii sigur c-așa o să facă, fiindcă-i un domn. Ai văzut ce purtări alese are, continuă Elfride, deși poate că purtările lui Stephen, asemeni isprăvilor lui Euryal, își datorau farmecul pe care-l aveau în ochii ei mai mult farmecului persoanei sale decît propriei lor desăvîrșiri.

— Ei, cine n-ar fi delicat, cum spui tu, după ce a locuit, o vreme, într-un oraș mare și-a trăit cu ochii deschiși la toate. S-o fi deprins cu purtările astea alese stînd la teatru, sus, la cucurigu, și urmărind gesturile de salon de pe scenă. Ei, asta mi-amintește de una din istoriile cele mai grozave pe care le-am auzit în viața mea.

— Ce istorie ?

— A, nu, nu ! Pentru nimic în lume nu ți-aș povesti ceva atît de deocheat.

— Dacă părinții lui ar fi de pe undeva, de prin nordul sau răsăritul țării, stăruii vitejește Elfride, deși vorbele începură să-i fie întrerupte de suspine... oriunde... dar nu de aici... dumneata... l-ai fi... judecat... doar pe el... nu și pe ei... Ar fi avut... rangul cuvenit... după... profesia lui... nu după... situația prăpădită... a lui taică-său... cu care nici nu mai stă... de mult. Măcar că, după cum spune lumea, John Smith are destui bani puși deoparte și îi merge mai bine decît nouă, altfel cum ar fi fost în stare să cheltuie atita cu băiatul ca să-i facă un rost ? Și Stephen înseamnă că-i om deștept... și serios... dac-a ajuns cel mai răsărit din tot neamul lui.

— Da ! „Cînd un animal ajunge mai-marele animalelor, își aduce troaca la masa regelui.”

K3

— Mă jignești, tată ! izbucni Elfride. Da, da, mă jignești ! Stephen e al meu, așa să știi !

— Asta rămîne de văzut, Elfride, răspuse tatăl ei, simțindu-se din nou stînjenit și tulburat, împotriva voinței lui. Tu amesteci posibilitățile de viitor cu faptele prezente, ceea ce ar putea să devină tînărul, cu ceea ce este. Pe noi ne interesează ce e el acum, nu ce-ar putea să facă din el niște succese nesigure pe care le-ar avea cîndva în meserie. Cam așa stă cazul : fiul unui muncitor din parohia mea, care e sau nu e în stare să mă scoată pe mine la vînzare, un tînăr care nu s-a procopsit destul ca să aibă un venit personal demn de luat în seamă și care, prin urmare, a rămas pe aceeași treaptă ca taică-su, vrea să se logodească cu tine. Familia lui n-a putut să-și aleagă alt loc în toată țara asta, a trebuit să se așeze tocmai aici, unde stăm noi, așa că în tot ținutul ăsta, care-i de fapt universul nostru, o să te știe toți, cit vei trăi, drept nevasta lui Stephen Smith, fiul zidarului, și nicidecum drept o nevestă de specialist din Londra. Așa-i lumea, numai de cusururi știe să se agate, nu vede că mai ai și ceva bun în schimb. Așa că, las-o baltă ! Poți să stai toată noaptea să-mi demonstrezi tot ce vrei, poți să-mi aduci orice dovezi poftești, eu rămîn la părerea mea.

Elfride privi, tăcută și fără nădejde, pe fereastră, cu ochi mari și osteniți și cu lacrimi pe obraji.

— Găsesc că-i un mare curaj, aș zice o mare îndrăzneală din partea lui Hewby, continuă pastorul. Așa ceva nu s-a mai pomenit, să-i dai unui flăcăiandru de-aici, din sat, o asemenea recomandatie ! Bineînțeles că te-ai lăsat înșelată și tu, cum m-am lăsat și eu. În privința asta nu-ți fac nici o vină... Și domnul Swancourt ieși din cameră să caute scrisoarea domnului Hewby. Uite ce-mi scrie : „Dragă domnule. Conform cererii dumneavoastră din 18 ale lunii curente am luat măsuri pentru a face cercetări și a întocmi desene etc... Asistentul meu, domnul Stephen Smith... ; după cum vezi îl numea asistent, așa că eu am dedus, firește, că era vorba de un fel de partener. Nu pricep de ce n-a spus „funcționar”.

— în profesia asta nu li se spune funcționari, fiindcă nu se ocupă cu scriptologia. Așa spunea Stephen... adică domnul Smith. Așa că domnul Hewby n-a făcut decît să folosească termenul uzual.

48

— Te rog, Elfride; nu mă-ntrepu ! '!'..Asistentul meu]

domnul Stephen Smith va părăsi Londra cu primul tren; mîne dimineață... multe mulțumiri pentru propunerea de a-l găzdui. îi puteți acorda toată încrederea și vă puteți bizui pe discernămîntul lui în materie de arhitectură bisericească." Ei bine, îți repet că lui Hewby ar trebui să-i fie rușine c-a ridicat atîta în slăvi un biet băiat de teapa lui I

— Specialiștii din Londra, argumentă Elfride, habar n-au de mamele și tații angajaților lor. Au asistenți care vin la birourile sau la atelierile lor ani în șir, și abia dacă știu unde locuiesc.

Tot ce-i interesează pe acești domni din Londra e ce treabă știu să facă, ce profituri pot să aducă firmei lor. Și, în cazul lui, la toate acestea se mai adaugă și darul de a se face plăcut tuturor.

— Să fii plăcut tuturor e mai degrabă un cusur decît un dar. Asta dovedește că omul n-are destulă minte ca să știe la cine să se uite de sus.

— Ba dovedește că se conduce după convingeri, nu după aparențe, după povața celor din care pretinzi că te tragi și dumneata.

— Mi-nchipui că și pe asta tot de la el o știi ! Da, da; aveam eu unele bănuiele în privința lui, prea nu-l interesau deloc sosurile ! Cînd văd că un om nu și-a deprins cerul gurii cu gusturile fine, încep să mă îndoiesc de obîrșia lui. Parvenitul își dă singur arama pe față cînd arată că are cerul gurii din topor. Ce cap pe mine, să scot o sticlă de Martinez '40, cînd nu mai am decît unsprezece, ca să-l servesc pe un fitecine, care n-o deosebește de-o sticlă de optîșpe parale ! Și-apoi, versul ăla latinesc, pe care l-a spus după citatul meu ; era foarte, foarte comun, altfel nu mi l-aș mai fi amintit nici eu, care n-am mai răsfoit un autor clasic de optîșpe ani. Acum, Elfride, ai face mai bine să te duci în odaia ta. Las' c-o să-ți iasă ție bazaconiile astea din cap, cu timpul.

— Nu, nu, nu, tătucule, gemu ea. Căci, din toate nenorocirile unei iubiri nenorocite, cea mai cumplită e credința că văpaia care-a iscat totul ar putea să se stingă.

— Elfride, spuse tatăl ei pe un ton prietenos dar categoric, eu aim un plan în minte, dar nu e încă momentul să-ți spun despre ce e vorba. Din asta o să tragem foloase amîndoi. Mi-a fost băgat pe gît de curînd, cla, da, băgat

49

pe gît, dar eu nici n-am visat ce grozav e, pînă azi după prînz, cînd parcă mi s-a luminat, deodată, mintea. Ar fi cea mai mare nerozie să-i dau cu piciorul.

— Cuvîntul ăsta „plan” nu-mi place, spuse Elfride, cu glas vlăguit. Ai prăpădit destui bani pîn-acum cu planurile dumitale. E, cumva, vorba, iar de minele alea blestemate ?

— Nu, n-are nici o legătură cu minele. ■— Atunci cu căile ferate ?

— Nu, nici cu căile ferate. E ceva care seamănă cu ofertele alea misterioase pe care le vezi prin reclame și care zic că orice om, ori cît de zezzec, poate să se aleagă cu atîta pe săptămîină fără riscuri, fără bătaie de cap și fără să-și mînjească mîinile. Oricum, pînă nu se aranjează treaba, n-am de gînd să scot o vorbă ; atîta îți spun, că n-o să treacă mult și-o să ai altceva mai bun de făcut decît să visezi la Stephen Smith. Și să știi că nu vreau să m-arăt supărat față de tînărul ăsta, din contră, o să fiu prietenos cu el. De hatîrul tău o să mă port cu el ca și cum mi-ar fi prieten. Ei, pentru azi ajunge ! în cîteva zile o să judeci și tu la fel ca mine. Acum du-te-n odaia ta. Unity o să-ți aducă cina acolo. Nu vreau să te găsească Smith aici cînd s-o întoarce.

K3

„La adăpostul unui bătrîn copac”

STEPHEN FACU, DECI CALE ÎN-toarsă spre căsuța de țară pe unde trecuse abia cu două, trei ore mai devreme. Apropiindu-se, intră sub frunzișul copacilor de la marginea parcului Endelstow. Petele de lumină și umbră aruncate de luna cea strălucitoare se fugăreau pe capul și pe spatele lui, într-o nesfîrșită zbenguială. Trecînd podul de scânduri și intrînd pe poarta grădinii, îi apăru limpede în față o siluetă venind din cealaltă parte, dinspre peticul de grădină, înspre casă. Era taică-său, cu mîna înfășurată într-un șal ; înainte de a încuia ușa ca să se ducă la culcare, își mai rotea

49

odată privirile, la lumina lunii, prin grădină, zăbovind asupra unui lot cu napi tineri din ultima recoltă.

își salută fiul cu voioșia lui robustă dintotdeauna.

— Seara bună, Stephen ! Dacă mai zăboveai zece minute ne găseai în așternut. Ei, ai venit să vezi ce-i cu mine, băiete, așa-i ?

Trecuse pe la ei și doctorul, care spusese că rana de la mînă era ușoară ; deși, același caz ar fi fost, poate, socotit cu mult mai grav dacă domnul Smith ar fi fost o persoană mai de vază. La întrebările pline în îngrijorare puse de Stephen, taică-său îi răspunse arătînd mai degrabă părere de rău pentru necazul pe care-l aducea altora, fiindcă avea să stea degeaba două zile, decît neliniște la gîndul suferințelor pricinuite de accident. Intrară amîndoi în casă.

John Smith, un om cu piele brună ca toamna și haine albe ca iarna, era o minunată întruchipare a meșterului pietrar de țară. Asemeni majorității meseriașilor rurali, avea multă personalitate.

La el nu se putea vorbi de acea specializare profesională care creează mari diferențieri între meseriașii orașelor. Deși zidar de meserie, era oricînd gata să manevreze cărămizi, dacă se ivea, cumva, o treabă de cără-midărie, plăci de ardezie ori țigle, dacă era nevoie să se dreagă un acoperiș înainte de sosirea anotimpului ploios și nu se găsea nimeni prin preajmă mai priceput ca el .la asemenea lucruri. O dată sau de două ori, în toiul iernii, cînd, din pricina înghețului, nu se mai poate lucra CU mistria, cînd temelile construcțiilor se bătuesc, pietrele nu se leagă și mortarul se sfărîmă, se apucase să doboare copaci și să taie lemne cu fierăstrăul. Și, pe lîngă toate astea, făcînd grădinărie pe pămîntul lui a.țîția ani, putea, la nevoie, să-și câștige pîinea și de pe urma acestei meserii.

Săteanul nostru nu era, poate, într-un anume sens, un meșteșugar desăvirșit, ca tovarășii lui de la oraș care se îndeletniceau cu aceleași meserii. în schimb era aidoma acelui stîngaci făurar de cuie care-ți face cuiul de la un cap la altul și care, pentru acest motiv, este disprețuit de Adam Smith și respectat de Macaulay, cel de al doilea fiind, totuși, cu mult mai artist. Cînd intră în casă, în bătaia luminării, se dovedi atît de zdravăn și voinic, că ți-era mai mare dragul să te

•J2

uiți la el. Barba îi era cîrlionțată și retezată scurt, ca a unui Hercule dăltuit în piatră, mînetile cămășii erau pe jumătate suflecate și surtucul era descheiat, deosebirea de culoare între cămașa albă ca neaua și chipul și brațele lui arămii amintind de cea dintre albușul și gălbenușul unui ou. Auzindu-i intrînd, doamna Smith le ieși înainte, venind dinspre cămară. Doamna Smith era o matroană a cărei înfățișare se adresa mai degrabă rațiunii decît ochiului. Prospețimea ei firească se păstrase pîn-acum, în prozaica după-amiază a vieții ; dar, mai înainte de orice, trăsăturile ei trădau bunulsimț sănătos, ascuns îndărătul lor. Privit în totul, chipul ei părea un comentariu bine argumentat asupra lumii în general.

Urmă o repetare a amănuntelor accidentului, făcută de tatăl lui Stephen, în stilul dramatic pe care-l observai și la Martin Cannister, și la alți oameni de prin împrejurimi, mai la toți sătenii. Doamna Smith, asemeni unui corifeu al tragediei, își descarcă și ea sufletul, printre acte, ca să fie descrierea completă. în cele din urmă, povestirea se sfîrși, fiindcă orice povestire, cît de lungă, are un sfîrșit, și Stephen îndreptă discuția spre alt făgaș.

■—■ Ei, mamă, au aflat totul despre mine, spuse el încet.

— Foarte bine ! răspunse taică-său. Acum n-am de ce să-mi mai fac griji.

— Dar mi-e necaz pe mine ; niciodată n-am să-mi pot ierta că nu le-am spus mai devreme, continuă tînărul.

— Nu pricep de ce trebuie să-ți fie necaz, Stephen, zise ea. Cînd te împrietenești cu cineva, din întîmplare, nu te repezi să-i povestești istoria familiei tale.

— Că doar n-ai făcut vreo faptă urîță, zise și taică-său.

— Nu, dar trebuia să le fi spus mai devreme. E ceva mai complicat cu vizita asta a mea decît credeți dumneavoastră... mult mai complicat.

■—• Nu mai complicat decît mi-nchipui eu, răspunse doamna Smith, uitîndu-se lung la el.

Stephen se făcu roșu la față, iar taică-său începu să-și plimbe privirile de la unul la altul, nepricepînd nimic. E o fețișoară destul de drăgălașă, continuă doamna Smith, are purtări tare

alese și e și isteată. Da', măcar că mi se pare foarte potrivită pentm tine, de ce, Doamne iartă-mă, îți trebuie nevastă de pe-acum ?

51

John căscă gura, de felul ei mică, cit putu de mult, și-și încreți fruntea.

— Va să zică, așa stă treaba ! zise el.

— Ah, mamă, exclamă Stephen, spui și dumneata niște lucruri ! Mai stai s-o critici și să te socotești dacă-i potrivită sau nu-i potrivită pentru mine, de parc-ar mai putea încăpea vreo îndoială în privința asta ! Bine, dar ar fi ceva nemaipomenit pentru mine s-o iau de nevastă : și ea situație socială, și. ca bani, și în alte privințe. Dar n-aș crede să am eu norocul ăsta, ea e cu mult deasupra mea. Familia ei nu vrea să se încurce cu un băiat de țară ca mine.

— Ei, dacă-i vorba că nu te doresc ei pe tine, apăi eu n-o să-i doresc nici cînd oi vedea că le iese sufletu' și se-ntind țepeni pe jos ! Eu nu calc pragu' decît acolo unde ești tu bine primit !

— Da, numai că pe mine nu mă-ncîntă deloc să fiu primit cu brațele deschise de oameni de-ăștia despre care vorbești dumneata, în timp ce, cu nepăsarea unora ca cei din neamul ei, pot să mă împac.

— Ce suceli trăsните ți-au mai intrat și ție prin cap ! exclamă maică-sa. Ei, dacă e să stăm să vorbim drept, ea nu-i cu nimic mai presus ca tine, nici tu nu ești mai prejos ca ea. Uită-te la mine cum mă zbat să stau cu fruntea sus. Eu nu știu să mă fi oprit la vorbă cu vreun zilier mai mult de un minut, și nici să fi pofit la masa de Crăciun oameni care să nu învârtească ceva pe contul lor. Și la stăpînu-meu vine o mulțime de lume, de-asta care umblă numa-n trăsură, da' eu nu-i iau cu „doamnă” și cu „domnule”, și văd că n-au nimic de zis, sînt blînzi ca mieii.

— Da, mamă, dar ai făcut o reverență în fața pastorului... mai bine n-o făceai...

— Da, asta așa-i, dar n-apucase să-mi zică pe nume, că altfel nu mai pupa el reverență de la mine ! spuse doamna Smith, aruncînd capul pe spate cu semeție și clocotind de ciudă. Te repezi la mine, Stephen, de parcă ți-aș fi dușman de moarte ! Ce era să fac ca să scap de el, că mereu ne tot bate la cap, pe mine și, pe taică-tu, de ne zăpăcește : ce grozav a fost el în viața lui și ce-a pățit el cînd era tînăr și-nvăța la colegiu, și cîte și mai cîte, de i se învîrtește limba-n gură ca un șomoiog de zdrențe pe podelele lăptăriei. Nu zic bine, John Z ,

91

— Adică are gură mare, zise bărbatu-său.

— În ziua de azi, continuă doamna Smith, orice fată, dacă e să se mărite, trebuie să se aștepte ca socru-său să fie cu o treaptă mai jos decît taică-su. Bărbații s-au tot ridicat, dar femeile au rămas pe 'loc. N-ai să vezi bărbat care să nu fie mai spilcuit decît taică-său, așa că tu ești taman pe măsura ei.

— Așa zice și ea.

■— Înseamnă că are minte ! Mi-arn dat eu seama că aleargă după tine, Stephen, mi-am dat eu seama !

■— Aleargă după mine ! Doamne, cîte mai scornești și dumneata !

— Ți-am spus și-o să-ți mai spun, n-ar trebui să fii chiar așa de grăbit, mai bine ai mai aștepta vreo doi-trei ani, poate iei și tu ceva mai bun decît o fată de popă fără parale.

— De fapt, spuse Stephen pierzîndu-și răbdarea, dumneata, mamă, nu pricepi nimic din toată treaba asta. N-o să iau ceva mai bun, fiindcă nu vreau și n-aș face una ca asta nici să știu de bine că trăiesc o sută de ani. Cît despre vorba asta, că aleargă după mine, să nu te mai aud că spui așa ceva de ea. Asta ar însemna că ea-i o femeie vicleană, iar eu un bărbat pentru care face să umbli cu viclenii și, nici una, nici alta, nu se potrivesc, în cazul nostru ; ce prostii, te pufnește și rîsul. Nu-i așa tată?

■— Eu nu prea pricep mare lucru din treaba asta, așa că n-aș putea să-mi dau cu părerea, spuse tatăl, cu aerul vulpii care a răcit și și-a pierdut mirosul.

■— Ei, da' nici prea rușinoasă nu poți să zici că e, dacă te gîndești că de-abia ai cunoscut-o, spuse maică-sa. Eu zic că peste cinci ani o să fii destul de tînăr ca să te gîndești la de-alde

astea. Și, de fapt, ei îi convine să te aștepte și-o să te și aștepte, ascultă-mă pe mine ! Dacă i-a fost dat să trăiască într-o groapă ca asta, ar trebui să fie foarte mulțumită c-ai băgat-o în seamă. Sînt sigură c-ar fi murit fată bătrînă dacă nu-i ieșeau în cale tu.

■— Prostii, îndrăzni să spună Stephen, dar nu tare.

— E o fețișoară drăgălașă, continuă doamna Smith, pe un ton mai împăcat, văzînd că lui Stephen i-a pieiit graiul, n-ai ce zice, recunosc. O văd câteodată gătită ca un cal la iarmaroc și-mi place să mă uit la ea. E ca o doamnă mititică, fără cusur. Da' omu' de-aia are minte, să judece, și eu zic că, dacă la școală învăța să facă cifre, nu litere,

52

acuma i-ar fi prins bine la pungă că, după cum îți spuneam, nicicînd n-au fost vremuri mai grele pentru fete ca ea.

— Ei, lasă, mamă, lasă, protestă Stephen, zîmbind.

— Da' de ce să las ? se înverșuna maică-sa. Nu degeaba citesc eu gazetele, știu foarte bine că orice bărbat cînd se însoară saltă cu un rang. Bărbații din tagma ei, adică popii, iau fete de boier, boierii, fete de lorzi, lorzii, fete de duci, și ducii, fete de regi. Bărbatul, de orice rang ar fi el, își află pereche în rangul de deasupra, iar ai din coadă rămîn becheri sau se însoară prost.

— Bine, mamă dragă, dar mai adineaori spuneai...,” i-o întoarse Stephen, neputînd rezista ispitei de a-i arăta maică-si că se contrazicea singură. Se opri, însă, aici.

— Ei, ce spuneam ? . Și doamna Smith își pregăti melița pentru un nou atac.

Stephen, căindu-se că deschisese gura, fiindcă-și dădea seama că după asta putea urma o erupție de vulcan, nu avu încotro și trebui să-i dea înainte.

— Mai adineaori spuneai că eu nu sînt cu nimic mai prejos ca ea.

— Ei, bravo ! Tocmai tu, carne din carnea mea și sînge din sîngele meu ! Las'că știu eu, Stephen, că ești gata să-mi găsești cusur la fiecă vorbă ! Ești leit taică-tău în privința asta : oricînd gata să iei partea altuia, numai a mea, nu. Eu îmi bat gura, și mă zbat, și slugăresc ca să vă fie vouă bine, și voi stați la pîndă, doar-doar m-oți prinde cu ceva. Bineînțeles că tu nu ești cu nimic mai prejos ca ea ; ce-ți spuneam eu e că familia ei ar socoti că se mărită prost dacă te ia pe tine.

Stephen păstră o tăcere plină de prudență căreia i se alătură și tatăl lui și, vreme de cîteva minute, nu se mai auzi decît ticăitul pendulei cu cadran verde de pe perete.

— Drept să vă spun, zise doamna Smith, de data asta cu mai multă înțelepciune și în chip de încheiere, dacă era și pe vremea mea așa un chin să-ți găsești pereche, cum e-n ziua de azi, cînd trebuie să te uiți la bărbat ca la Dumnezeu ca să se-ndure să te ia, mai degrabă fră-mîntam lut de cărămizi decît să-mi plec capul să mă mărit, zău așa !

Discuția se încheie aici și, cum se făcuse tîrziu, Stephen le ură părinților noapte bună ; se despărți do maică-sa cu

52

căldură, cu toată ciorovăiala lor, căci, deși doamna Smith și fiul său se împungeau mai tot .timpul, nu ajungeau niciodată la dușmănie.

— S-ar putea, zise Stephen, să plec definitiv mîine, dar nu știu încă. Așa că, dacă, cumva, nu mai trec pe-aici înainte de a pleca la Londra, să nu vă faceți griji.

— Da' nu ziceai c-ai venit pentru două săptămîni ? Îl întrebă maică-sa. Și n-ai, cu totul, un concediu de o lună ? Asta-nseamnă că te dau pe ușă afară, nu ?

— Nu, nici vorbă ! Poate mai stau... poate plec... Dacă plec, părerea mea e să nu spuneți c-am fost pe-aici ; e mai bine așa, pentru ea. La ce oră trece cărăușul dimineața pe la Endelstow ?

—■ La șapte.

Și Stephen plecă. Se gîndea că, dacă pastorul era de acord cu logodna, dacă-i îngăduia să spere acest lucru sau să se mai gîndească, în vreun fel, la draga lui Elfride, poate mai rămînea. Dacă i se interzicea să se gîndească la așa ceva, era hotărît să plece fără întîrziere. Și

cea de-a doua alternativă îi părea, chiar unei inimi tinere și plină de speranță ca a lui, mai probabilă.

Stephen porni agale spre casa parohială, tot peste pajiști, cum venise, împresurat de susurul dulce și melodios al apei strecurându-se printre zăgazuri, de lumina sfioasă a lunii, de aroma proaspătă, răspîdită de roua presărată prin tot locul. Era clipa cînd totul în jur e meditație și meditația e pace. Stephen nu era destul de înțelept să știe să se înfrupte din ofranda Naturii. Ființa lui era un tot alcătuit din amănunte deosebit de simple, asemeni celor care, ivite rareori în primăvara civilizației, par să se înmulțească pe măsură ce o națiune îmbătrînește, caracterul individual se pierde și educația cîștigă mai mult teren ; cu alte cuvinte, mintea lui avea o capacitate deosebită de recepție, dar nu era prea creatoare. Acumu-lînd rapid orice fel de cunoștințe care i se iveau în cale și avînd acea adaptabilitate și maieabilitate pe care o întîlnești mai degrabă la femei decît la bărbați, se transforma ca un cameleon, pe măsură ce societatea în care se afla căpăta un ton mai strident și mai artificial. Nu avea multe idei originale și, totuși, puține erau ideile la care, sub o bună îndrumare, să nu poată adăuga un amănunt acceptabil.

7 — noi ochi albaștri

53

în seara asta Stephen nu mai vedea nimic în jurul lui, iar în suflet nu simțea decît un dezgust fără de margini. Totuși, ea să judecăm drept, pretențiile lui la mîna Elfridei, deși oarecum premature, erau departe de a fi absurde, dacă ne gîndim cum se fac căsătoriile ; și nu puteau fi absurde doar din pricină că părinții fetei erau, întîmplător, vecini cu părinții băiatului, oameni simpli dar cumsecade.

Băteau ceasurile unsprezece cînd Stephen intră în casă. Elfride îl așteptase aproape fără să se miște de la plecarea lui. Pînă să apuce să-i spună ceva, Elfride îl văzu intrînd în birou cu tatăl ei. Reușise, deci, să obțină întrevederea între patru ochi pe care o dorea.

în lipsa lui Stephen, de afîta agitație, pe Elfride o apucase durerea de cap, așa că nu-i mai rămînea altceva de făcut decît să se ducă iar sus, în odaia ei, așa cum făcuse mai înainte. În loc să se lungească pe pat, se așeză în capul oaselor și, stînd așa pe întuneric, cu ușa deschisă, începu să pîndească, cu sufletul la gură, fiecă mișcare de jos. Slujnicele se duseseră la culcare. În cele din urmă, îi auzi pe cei doi bărbați cum ies din birou și o iau spre sufragerie, unde cina zăcea pe masă, de mai bine de un ceas. Ușa rămăsese deschisă și Elfride își dădu seama că tatăl ei și Stephen își consumau masa fără alte comentarii, în afară de starea castraveților și a pepenilor, metode de cultivare și calitatea recoltelor, aceste fleacuri fiind rostite pe un ton sec și formal. Totul părea a prevesti eșecul.

Scurt timp după aceea, Stephen urcă în odaia de culcare, fiind urmat, aproape îndată, de tatăl Elfridei, care se retrăgea și el la odihnă. Cum nu simțea nevoia s-aprindă lumina, Elfride rămase pe întuneric, se dezbracă pe jumătate și se așeză pe pat, unde stătu așa, chinuită de gînduri, o vreme, un ceas, poate. Apoi, ridieîndu-se să închidă ușa ca să se pregătească de culcare, zări o fișie de lumină lucind de-a curmezișul palierului. Ușa de la camera tatălui ei era închisă și-i auzi sforăitul tihnit. Lumina venea din odaia lui Stephen și, după zgomotele ușoare care răzbăteau dintr-acolo, era foarte limpede cu ce se îndeletnicea. În liniștea desăvîrșită, desluși o izbitură ca de capac ce se închide și un scîrțîit de broască — Stephen își înclua cutia de pălării. Apoi, zgomotul curelelor prinse în cataramă și alt scîrțîit de cheie — Stephen își zăvora geamantanul. Cu bănuieli înteteite, Elfride deschise

53

binișor ușa de la odaia ei și porni spre camera lui Stephen.. Un singur gînd o stăpînea, pînă la nebunie. Stephen, iubitul ei atît de chipeș, pleca și poate n-avea să-1 mai vadă decît în taină și tristețe, sau chiar deloc. Oricum, nu mai putea s-aștepte pînă dimineață, așa cum avusese de gînd, ca să afle cum se sfîrșise întîlnirea. își aruncă halatul pe umeri, bătu ușor la ușa lui și chemă în șoaptă : „Stephen !" El nu se lăsă așteptat, deschise ușa și păși peste prag.

— Spune-mi, mai e vreo nădejde ?

Stephen răspunse cu o șoaptă chinuită, o lacrimă tre-1 niurîndu-i pe pleoape, gata să cadă.

— Nici să nu mă gîndesc... ar fi absurd... așa a spus. Mîine plec. Aveam de gînd să te trezesc, să-mi iau rămas bun de la tine.

— Dar tata n-a spus să pleci... Ah, Stephen, n-a spus asta, nu-i așa ?

— Nu, n-a spus-o chiar în vorbe. Dar de rămas, nu mai pot să rămîn.

— Ah, nu pleca, nu pleca ! Hai să stăm un pic de vorbă. Să mergem jos, în salon. Aici ne poate auzi.

Și Elfride, cu o luminare subțire în mînă, îl conduse în jos pe scări, părăind ciudat de înaltă și firavă în rochia ei lungă de casă, de culoare cenușie. Nu stătu să se gîndească dacă, în împrejurarea de față, se cădea sau nu să se întîlnească amîndoi, în toiul nopții. Își zise că tragedia vieții ei începuse ; și, pentru prima oară, simți că existența putea avea și o latură gravă, a cărei umbră învăluia, ștergînd cu totul, subtilele nuanțe ale bunelor obiceiuri și purtări. Elfride deschise binișor ușa salonului și intrară amîndoi înăuntru. Puse luminarea pe masă ; Stephen o cuprinse în brațe, îi șterse lacrimile cu batista și-o sărută pe pleoape.

— S-a sfîrșit, Stephen ! Dragostea noastră fericită s-a sfîrșit ! Nu mai văd nici o rază de lumină !

— Lasă, strîng eu bani, pe urmă vin la tine și ne căsătorim. Da, așa o să fac !

— Tata n-o să vrea s-audă una ca asta în vecii vecilor ! Tu nu-1 cunoști. Eu, da. El, ori ridică omul în slăvi, ori îi găsește numai cusururi. Nici într-un caz, nici în altul nu-1 scoți din ale lui, oricît te-ai zbate.

17

99

1— Nu, eu am altă părere despre el, spuse Stephen. Dacă las să treacă o vreme și mă întorc ca un om cu o situație, o să mă accepte, sînt sigur c-o să mă accepte. Nu e om rău.

— Nu, om rău nu e. Dar spui „să treacă o vreme”, de parcă timpul n-ar însemna nimic. Pentru tine, care trăiești o viață agitată, de veșnic du-te-vino, o să fie, poate, un timp destul de scurt. Ah, dar mie o să mi se pară de trei ori pe-atît ! O vară o să fie cît un an. o toamnă cît un an, o iarnă cît un an ! Ah, Stephen, și cine știe dacă n-ai să mă și uiți !

Uitarea, asta a fost, de cînd lumea, durerea cea mai mare a așteptării pentru femeia îndrăgostită. Vorbele ei treziră în sufletul lui Stephen alte motive de teamă.

— Și cînd, după o vreme, n-am să mai fiu nici eu atît de viu în amintirea ta, te vor convinge să renunți la mine. Nu uita, dragostea pentru mine trebuie să fie hrănită în taină. N-o să mai vin pe-aici, să stau cu tine și să-ți dau curaj. Împrejurările or să mă alunge mereu din preajma ta.

— Stephen, spuse ea, copleșită de presimțiri negre și fără să mai asculte ultimele lui cuvinte, acolo unde trăiești tu sînt femei frumoase... sigur, știu că sînt... care-ar putea să mi te fure... Și-n timp ce zugrăvea, în închipuire, imaginea necredinței lui Stephen, ochii i se umplură de lacrimi. De fapt, nici n-ar fi vina ta, urmă ea, privind spre luminare, cu ochii triști. Nu ! O să crezi că, dacă ai mei nu te vor, înseamnă că și eu gîndesc la fel. O să rămîi c-un gol în inimă, dar o să-1 umple alte femei.

— Nu pot să fac una ca asta, fii sigură că n-am s-o fac ! Hai, mai dă-le-ncolo de presimțiri, Elfie !

■— Ba nu, așa o să se întîmple ! răspunse ea. Și tu o să te uiți la ele, întîi fără nici o plăcere, pe urmă mai atent și, după un timp, ai să-ți spui : „Ce mai, femeile astea știu ce-nseamnă viața de oraș, adunările și cercurile literare, purtările oamenilor mai de vază, în timp ce biata Elfride, mititica, cu tot tărăboiul pe care. 1-a făcut că ține morțiș să se mărite cu mine, n-a văzut în viața ei altceva decît o căsuță și cîteva stînci, și-un colț de mare undeva, în depărtare.” Și-atunci o să te uiți mai atent la ele și o să se găsească una să te convingă s-o iei pe ea în locul meu, așa, ca să-și bată joc de mine, fiindcă

ea e deșteaptă și eu sînt o proastă și o nesuferită ! Dar nici eu nu pot să le sufăr pe ele, da, așa să știi !

Vorbele rostite de Elfride cu atita năduf avură darul de a-l influența și pe Stephen, făcîndu-l să înțeleagă cît de nesigur poate fi un act neîmplinit. Mai dureroasă decît acel sentiment tulbure, stăruu, firește, tristețea trezită de amintirea situației în care se afla el însuși. Oricît de îndepărtat este deznodămîntul dorit, simplul fapt că ai intrat pe făgașul ce duce într-acolo te mai îmbărbătează, dîndu-ți sentimentul împlinirii. Dacă domnul Swancourt ar fi încuviințat o logodnă care să dureze nu mai puțin de zece ani, Stephen ar fi așteptat cu inima destul de ușoară ; i s-ar fi părut că, oricum, se află în drum spre grădinile lui Cupidon. Dar, deși, poate, existau posibilități pentru un stagiul de mai scurtă durată, începutul nu se întrezărea încă ; abia de acum încolo urmau să atingă punctul zero al speranței. Intîi ar fi trebuit să-și retragă domnul Swancourt acele vorbe cumplite și abia apoi puteau începe să aștepte căsătoria. Și asta însemna deznădejde.

— Aș vrea să "ne putem căsători acum, murmură Stephen, închipuind, parcă, o plăsmuire cu neputință de atins.

— Așa aș vrea și eu, spuse și Elfride, de parc-ar fi contemplat un vis fără temei. Ce altceva își pot dori doi îndrăgostiți ?

— Ar fi mai bine în taină, nu-i așa, Elfie ?

— Da, ar fi mai bine în taină... sigur, în taină ar fi cel mai bine, spuse ea, și adăugă visătoare : Tot ce vrem noi e să nu lăsăm împrejurările viitoare să ne zădărnicească visul de fericire, nu să-ncepem fericirea de pe acum.

— Chiar așa, murmură Stephen, cu o voce și pe un ton aidoma cu ale ei. Ne căsătorim în taină, și pe urmă ne despărțim și trăim înaintea ca și acum, numai să știm c-am făcut ceva ca nimeni să nu te mai poată despărți de mine, draga mea.

— Sau pe tine de mine, scumpul meu.

— Da, sau pe mine de tine. îmi închipui că pot exista împrejurări cumplite, în care o femeie este silită să se mărite împotriva voinței sale, dar e de neînchipuit vreo

silnicie, fie ea foame sau tortură, care să facă dintr-o femeie gata maritală cu omul pe care-l iubește, soția altuia.

Pîna acum, ideea unei căsătorii, încheiată în pripă și fără știrea nimănui, li se păruse la amîndoi ceva de neconceput, care nu le-ar fi ajutat la nimic, ar fi îndulcit doar puțin nenorocirea acelei clipe. În tăcerea ce urmă ultimelor cuvinte rostite de Stephen, un gînd promițător, apoi o convingere plină de ispite, îi fulgeră pe amîndoi : o căsătorie neîntârziată putea, totuși, să fie pusă la cale : erau convinși că un asemenea pas, în ciuda cutezanței lui, a urmărilor complicate, a amăgirii pe care o ascundea, era, pentru amîndoi, de preferat vieții care-i aștepta în orice alte condiții.

Băiatul fu primul care vorbi, cu un tremur în glas, copleșit de măreția planului pe care-l avea în minte.

— Ce tari ne-am simți, Elfride, dac-am merge fiecare pe calea lui, ca și pîna acum, fără să ne mai temem că la sfîrșit ne-așteaptă despărțirea ! Ah, Elfride, gîndește-te, numai ! Gîndește-te !

E limpede că dragostea fetei pentru Stephen fusese ațîțată de împotrivirea tatălui, care o făcuse să ardă-n vilvățăi, cu o furie de zece ori mai mare decît dacă ar fi fost lăsată în voia ei. Niciînd nu existaseră condiții mai prielnice pentru ca prima iubire, trecătoare, trezită într-o inimă feciorelnică de un chip frumos de băiat — o iubire răsărită din lipsă de experiență și hrănită de singurătate —, să se prefacă într-o. patimă necugetată, sălbatică, atît de mistuitoare încît să nu mai țină seama de nimic. Toate elementele unei astfel de evoluții se adunaseră la

un loc, în frunte cu deznădejdea — o componentă ce nu poate lipsi în îmbinarea desăvârșită de simțăminte strinse laolaltă sub numele de dragoste nebună.

— Și-o să-i spunem și tatei, curînd, nu-i așa ? îl întrebă ea, cu sfială. Altcineva nu trebuie să știe. Atunci o să înțeleagă și el că nu-i de glumit cu dragostea și că nu întotdeauna iubirea încurajată înflorește, iar iubirea prigonită se stinge cit ai clipi. Nu ți se pare și ție, Stephen, că dacă e să găsești scuze unei căsătorii încheiate împotriva voinței părinților, n-o poți face decît în cazul cînd tinerii s-au bucurat, o vreme, de înțelegere din partea

56

celor mari, așa ca noi, ca pe urmă să li se refuze, dintr-o dată, orice fel de înțelegere ?

— Așa-i. Nu e ca și cum ne-am fi ridicat, de la început, împotriva voinței tatălui tău.

Amintește-ți, numai, Elfride, cît de drăguț se purta cu mine, nu mai departe decît acum șase ceasuri ! Mă privea cu simpatie, mă lauda și n-avea nimic împotriva să rămîn singur cu tine.

— Nu se poate să nu te placă și acum, zise Elfride, izbucnind în plîns ; dacă și-ar da seama că ești al meu pe veci, s-ar da bătut, nu ți-ar mai sta împotriva. Ah, Stephen, Stephen ! izbucni ea din nou, aducîndu-și iar aminte, cu putere, de scena împachetatului. Nu pot să îndur să văd că pleci în felul ăsta. E prea cumplit ! Toate așteptările mele să fie ucise atît de jalnic !

Stephen se aprinse și mai tare, înroșindu-se tot la față.

— Eu nu trebuie să însemn o îndoială pentru tine ! Gîndul la tine nu trebuie să mă umple de amărăciune ! spuse el. N-o să ne despărțim pentru prea multă vreme... în curînd vom fi soț și soție !

Fata își rezemă fruntea de umărul lui.

— Fac orice, numai să se termine cu nesiguranța asta ! șopti ea.

— N-am vrut să-ți propun asta de la început, continuă Stephen. Mi se părea... și încă mi se pare... că parc-aș încerca să te prind în capcană... pe tine, care ești mai presus decît mine.

— Ah, nu, să nu mai aud una ca asta ! Crezi că, în ochii oamenilor, eu sînt mai presus decît tine ? Ce rost are să ne gîndim la ce-a fost odată ? Poate că a fost ceva de noi odată, dar astăzi nu mai sîntem decît niște scăpătați.

Șușotiră așa, împreună, cu înflăcărare, multă vreme, Stephen propunînd, plin de șovăială, un plan sau altul, Elfride modificîndu-l, cu respirația sacadată, cu o roșeață febrilă în obraji și cu sclipiri nefirești în ochi. Erau orele două cînd ajunseră, în sfârșit, la o înțelegere.

Apoi Elfride îl rugă s-o lase singură, și-i întinse lumina ca să poată urca în odaia lui. Se despărțiră, înțeleși să nu se mai vadă a doua zi dimineață. Puțin timp după ce închise ușa, Stephen o auzi strecurîndu-se, ușor, în camera ei.

56

XI

„Călătoriile sfîrșesc cu întîlniri de îndrăgostiți”

STEPHEN STĂTEA LUNGIT, CU ochii la Ursa Mare. Elfride privea forma neatrăgătoare, de paralelogram, a storului de la fereastră. Nici unul nu închise ochii în noaptea aceea.

A doua zi, dis-de-dimineață, adică la patru ceasuri după tainica lor întîlnire, cînd prima slujnică începu să se miște prin casă, Stephen Smith coborî, cu geamantanul în mîină. Toată noaptea se gîndise să mai discute o dată cu domnul Swancourt, dar refuzul categoric primit în seara din ajun făcea o asemenea întrevedere deosebit de neplăcută. Poate mai exista și alt motiv, mai ascuns. Se hotărî s-o lase pe altă dată. Fie că hotărîrea lui pornea din timiditate sau din ipocrizie, nu era destul de conștient de acest lucru ca să-și schimbe atitudinea. Înainte de a-și părăsi odaia, scrisese un bilețel în care declara, simplu, că nu mai avea ce căuta în casa aceea după neașteptatul veto dat de domnul Swancourt asupra unui fapt pe care, cu cîteva ceasuri în urmă, îl aprobase, dar că spera că va veni, nu peste mult timp, vremea cînd va putea să încerce, din nou, sentimentul inițial de plăcere pe care-l avusese ca oaspete al domnului Swancourt.

în odăile de jos se așteptase să găsească acel aer cenușiu și mohorât pe care-l întâlnești, în primele ceasuri ale dimineții, în locurile unde n-a pătruns încă soarele. Intrînd în sufragerie, văzu pe masă micul dejun din care se și servise cineva.

Stephen dădu slujnicei bilețelul de adio. Slujnica îi spuse că domnul Swancourt se sculase dis-de-dimineată și luase micul dejun devreme. Nu-l auzise spunînd cum c-ar fi avut de gînd să plece undeva.

Stephen bău o ceașcă de cafea, părăsi lăcașul dragostei lui și ieși pe uliță. Era atît de devreme, încît la umbră se mai simțea încă aroma nopții, în timp ce locurile strălucind de obicei în lumină abia dacă fuseseră atinse de soare. Razele căzînd orizontal, cea mai mică adîncitură părea o adevărată vale. Pînă și șanțul drumului era destul de adînc să facă umbră, în timp ce pietrele de pe uliță zvîr

57

leau, spre apus, pete conice de întuneric, lungi cît țăruii cortului lui Jael.

Cam la o sută de iarzi de reședința pastorului, ulița se încrucișa cu drumul mare. Stephen ajunse la răspîntie, se opri și ciuli urechea. Nu se auzea nici un zgomot în afara celui ce venea dinspre nesfîrșitul hotar foșnitor ai mării, de-a lungul țărului apropiat. Se uită la ceas, apoi se săltă pe un pîrleaz și se așeză acolo s-aștepte sosirea cărașului. În timp ce stătea așa, auzi zgomot de roți din două direcții.

Vehiculul care se apropia din dreapta se dovedi, curînd, a fi căruța cărașului. Sunetele însoțitoare, vocea stăpînului și pocnetul biciului, prin care caii erau îndemnați la urcuș, se deslușeau limpede în aerul dimineții.

Celălalt rînd de roți se auzea din ulița pe care Stephen o părăsise. Uitîndu-se mai bine, se lămuri că zgomotul venea din preajma vechiului conac, învecinat cu pămînturile prezbiteriului. Pe porțile deschise ieși o trăsură care, apropiindu-se, apără în toată mărimea ei. Era un vehicul obișnuit de călătorie, cu puține bagaje, aparținînd, după cît se părea, unei doamne. Vehiculul ajunse la răscrucea celor două drumuri cu jumătate de minut înainte de sosirea cărașului și trecu drept prin fața lui Stephen, luînd-o înainte pe aceeași uliță. În trăsură, Stephen reuși să zărească o doamnă în vîrstă și, alături de ea, alta mai tînără, pare-se, camerista. Drumul pe care o luaseră ducea spre Stratleigh, o mică stațiune balneară la cincisprezece mile mai spre nord.

Stephen auzi porțile conacului deschizîndu-se din nou și, ridicînd ochii, văzu pe cineva ieșind și luînd-o în direcția prezbiteriului. „Ah, ce n-aș da să pot merge și eu într-acolo !”, se trezi el spunînd. Bărbatul era înalt și semăna cu domnul Swancourt, atît la îmbrăcăminte cît și la înfățișare. Deschise poarta prezbiteriului și intră în curate. Nu mai putea fi, deci, nici o îndoială : era chiar domnul Swancourt. În dimineața aceea, în loc să mai zăbovească în pat, domnul Swancourt se hotărîse să-și viziteze noul vecin, înainte de plecarea acestuia. Probabil că-l interesa tare mult vecinul acela, dacă putuse să facă un gest atît de neobișnuit.

Căruța cărașului se opri și Stephen își săltă sus geamantanul, apoi sări și el peste hulube.

57

■— Cine era doamna din trăsură ? îl întrebă el pe Lickpan, cărașul, cu un aer nepăsător.

— Doamna Troyton, domnule, o văduvă plină do parale. Toate pămînturile din Endelstow, care nu-s proprietatea lordului Luxellian, ei îi aparțin. Nu-i de multă vreme prin părțile noastre. A intrat în stăpînirea averii aștia prin lege. Proprietarul dinainte era tare scump la vedere... stătea cu casa în altă parte... nu-l prindeai pe-aici decît în luna lu' Răpeiune. 1 Cărașul dădu iar bice cailor și, în huruitul roților, nici unul nu se mai osteni să se facă auzit. Stephen se strecură sub coviltir și, curînd, se cufundă în gînduri.

După trei ceasuri și jumătate de opinteală la deal și de hurducătură la vale, ajunseră la St. Launce's, tîrgui cel mai apropiat de Endelstow, cu stație de tren, locul de unde Stephen Smith pornise, cîndva, peste costișe, în întîmpinarea acelei seri de iarnă de la începutul aceluiași an, pe care n-o putea uita. Căruța cu coviltir respecta un anume orar, așa încît să aibă legătura cu

trenul de Londra care tocmai se pregătea să pornească și în care se sui și Stephen. Două-trei ceasuri de drum de cale ferată — prin stînca de rocă metamorfică, tăiată aproape vertical, apoi prin crînguri verzi și dese de stejar, care se întindeau peste coline și în lungul unor văi minunate, prin rîpe și viroage, sclipind cu apele lor ca Ida cea bogată în pîraie — după care Stephen dispăru printre cei o sută cincizeci de mii de oameni care alcătuiau populația orașului Plymouth.

Avînd oarecare timp la dispoziție, își lăsă geamantanul la gară și o luă pe jos pe strada Bedford, către biserica Sfîntul Andrew. Ajuns acolo, Stephen rătăci printre pietre funerare de felurite forme și aruncă o privire înăuntru prin ferestruica din dreptul altarului, cu gîndul la ceva ce urma să se întîmple acolo în luna care avea să vină. Ieși din cimitir și urcă spre Hoe, privind grandioasa desfășurare a mării și promontoriile masive ale țărmlui, fără, însă, să distingă vreun amănunt aparte al panoramei atît de variate. În fața ochilor lui se mai desfășura încă acea priveliște interioară — acel eveniment care, așa cum spera el, avea să aibă loc în biserica de acolo. Golful larg, digul, farul de pe îndepărtatul Eddystone, în-

1 Denumire populară a lunii septembrie.

10G

tunecatele vapoare cu aburi, bricurile, bărcile mari cu pînze și goeletele, plutind ușor sau alunecînd imperceptibil pe apă, îi păreau în acea clipă im vis : evenimentul visat era ca o realitate.

Nu mai trecu mult și Stephen coborî de pe Hoe și se întoarse la gară. își cumpără bilet și se sui în trenul de Londra.

Ziua aceea fu mohorîtă la prezbiteriul din Endelstow. Nici tatăl, nici fiica nu aduseră vorba de plecarea lui Stephen. Purtarea domnului Swancourt față de fata lui avea ceva din acea blîndețe îmbinată cu muștrări de conștiință pe care o arăți cînd te îndoiești de dreptatea unui act săvîrșit mai înainte.

Fie din incapacitate de a îmbrățișa, într-o privire, întreaga situație, fie dintr-un anume fel de stoicism, femeile sînt mai stăpîne pe sine decît bărbații în momentele critice ce nu comportă trecerea la acțiune. Poate că, în cazul Elfridei jttel puțin, faptul că nu întrevedea tot ce putea să i se întîmple în viitorul pe care și-l pregătea, o făcu să-și întrebe tatăl, cu o voce liniștită, dacă-ar putea să-i acorde, peste cîteva zile, o mică vacanță, ca să facă un drum călare la St. Launce's și de-acolo să se repeadă pînă la Plymouth.

De fapt, doar o dată mai fusese singură la Plymouth, și asta numai din pricina unor complicații inevitabile. Pentru o fată crescută la țară și o călăreaiă bună, ca să nu spunem pasionată, cum era ea, fusese o plăcere să străbată, în galop mărunț, fără umbră de însoțitor, cele paisprezece sau șaisprezece mile de drum greu între casa lor și gara din St. Launce's, să-și lase calul undeva și să facă restul distanței cu trenul, întorcîndu-se seara, cu aceleași mijloace. Deși atunci călătoria se sfîrșise cu bine, se hotărîse să n-o repete fără însoțitor. Dar Elfride nu era o tînără călăreață ca oricare alta. în condițiile vieții ei izolate și fără orizont, dacă vroia să se plimbe la trap prin împrejurimi, putea să facă asta ori singură, ori deloc. Curînd, prin forța obișnuinței, lucrul acesta începu să i se pară absolut firesc. Tatăl ei, care apucase alte timpuri, nu prea era încîntat de ideea ca o Swancourt, a cărei obîrșie putea fi urmărită la fel de ușor ca un fir într-un ghem de mătase, să gonească peste dealuri, ca orice fată de fermier, deși, pe de altă parte, nu se poate spune că se ocupa prea mult de fiică-sa.

Dar,

58

cum n-avea de unde să-i facă rost de un însoțitor permanent și, cum obiceiul lui era să lase totul în plata Domnului, numai să nu-și bată capul, excepția deveni obișnuință.

Și astfel, în mintea sătenilor, în afara celor cîțiva care aveau, din cînd în cînd, treabă pe la lordul Luxellian. se înrădăcina ideea că toate doamnele călăresc fără însoțitor, ca domnișoara Swancourt.

— Nu-mi convine deloc să te văd că pleci așa, de capul tău, la Plymouth, și mai cu seamă să faci drumul pînă la St. Launee's călare. De ce nu iei trăsura și vizitiul ?

— Nu-mi place să se holbeze toată lumea la mine... Worm nu i-ar fi încurcat prea mult socotelile, dacă-l lua cu ea, dar avea chef să se ducă fără el.

— Și cînd ai vrea să pleci ? o întrebă tatăl ei. Elfride răspunse doar :

— Curînd.

— O să mă mai gîndesc, zise pastorul.

Mai trecură cîteva zile și Elfride își reînnoi cererea. Primise o scrisoare de la Stephen. Fusese expediată la o dată astfel aleasă, încît să sosească chiar în ziua aceea, conform înțelegerii dintre ei. În scrisoare, Stephen menționa data cea mai apropiată cînd putea să se întâlnească cu ea la Plymouth. Tatăl ei fusese plecat la Stratleigh și se întorsese într-o stare de spirit neobișnuit de bună. Prilejul era potrivit : dealtfel, de la expedierea lui Stephen, pastorul fusese mai tot timpul dispus la mici concesii, așa că n-ar fi fost de mirare să treacă la altele mai însemnate privitoare la iubifu-i surghiunit.

— Joia viitoare am și eu de făcut un drum, în altă parte, spuse tatăl ei. De fapt, am de gînd să pornesc de-acasă cu o scară înainte. Poți să alegi și tu aceeași zi, fiindcă parcă am auzit că vor să bată covoarele, sau cam așa ceva. După cum ți-am mai spus, nu-mi place să te vadă lumea umblînd călare, de capul tău, într-un oraș străin, dar. dacă ții, du-te.

Joi, o săptămîină mai tîrziu. Tatăl ei alesese tocmai ziua pomenită și de Stephen în scrisoare, ca prima în care se puteau întîlni cu vreun folos ; asta avea să fie cam la cincisprezece zile de la plecarea lui din Endelstow. Cincisprezece zile, un interval de timp care-și dobîndise o individualitate și o însemnătate aparte, din pricina legăturii pe care o avea cu legea căsătoriei în Anglia.

Itt8

Fără să vrea, Elfride îi aruncă tatălui ei o uitătură atît de ciudată, încît, dîndu-și singură seama cum îl privise, se simți stînjenită și păli. Pastorul părea și el încurcat. Oare ce era în capul lui ?

Prin situația creată de propunerea domnului Swancourt, de a pleca de acasă în ajunul zilei mult dorite, părea să i se ofere un privilegiu însemnat, de către o putere din afară. Rareori pornea tatăl ei într-o călătorie mai lungă : rareori înnopta în afara casei, poale doar după o inspecție făcută la vreo biserică dintr-un loc îndepărtat. Ei bine, n-avea de gînd să-l descoasă prea mult în privința motivului care-l făcea să-i ofere această ocazie prielnică, și nici el nu se apucă, așa cum ar fi fost firesc, să-i dea lămuriri din proprie inițiativă. De fapt, între ei nu existase pînă acum nici un fel de rezerve, deși nu mergeau chiar atît de departe încît să-și facă confidențe. Dar divergența sentimentelor nutrite față de Stephen dăduse naștere unei înstrăinări care, în ultima vreme, se prefăcuse într-un soi de reticență, chiar și în cele mai mărunte treburi ale gospodăriei.

Elfride se simți, în mod inconștient, ușurată, și căută să se convingă că rezerva arătată de tatăl ei în privința treburilor lui îndreptăța taina în care le învăluia ea pe ale sale. o taină care, în cazul ei, venea, firește, dintr-o hotărîre mai veche. O conștiință de om tînăr este atît de dornică să descopere un paliativ, încît natura ex post facto a unui motiv nu are, nicidecum, darul de a-l înlătura.

În cele două săptămîni care se scurseră între timp, Elfride își petrecu vremea mai mult plimbîndu-se printre tufărișuri și copaci, lăsîndu-se în voia unor speranțe luminoase dar, mai adesea, mult mai adesea, cufundîndu-se în negre presimțiri. Culoarea florilor ei parcă se stinsese, animalele la care ținea se uitau, parcă, lung în ochii ei, ca și cum nu-i mai erau atît de apropiate ca mai înainte. Purta bijuterii mai mohorîte, contempla amurgurile și sta de vorbă cu bătrînii. Pentru prima oară simțea că trăiește într-o lume interioară, numai a ei, deosebită de cea vizibilă, din jur. Tare ar fi vrut ca tatăl ei, în loc s-o neglijeze mai mult ca de obicei, să fi făcut un pas spre ea, să-i fi spus măcar o vorbă. Atunci i-ar fi destăinuit tot,

1 Decurgînd din situația ulterioară faptului împlinit.

100

riscînd să-l supere pe Stephen. Dar, cîștigată iar, în felul acesta, de partea tînărului, îl vedea în închipuire apă-rîndu-i în față și întinzînd mîna s-o atingă ; îi vedea ochii năpădiți de o iubire plină de tristețe, fiindcă deznădejdea îl făcuse-să renunțe la orice încercare, după ce renunțase și ea ; și simțea că nu mai e chip să dea înapoi.

Ziua de miercuri avea să-i aducă o altă scrisoare. Se hotărîse să facă în așa fel încît tatăl ei să observe sosirea acesteia din urmă, oricare ar fi fost riscul ; spaima de a-și pierde iubitul printr-un asemenea gest cinstit o împiedică, însă, să-și pună hotărîrea în aplicare. Cu cinci minute înainte de ora cînd sosea, de obicei, poștașul, se furișă afară și o luă în jos, pe uliță, în întîmpinarea lui. Cum dădu un cot îngust, care o ascundea privirilor dinspre prezbiteriu, se întîlni față în față cu el. Omul îi întinse, zîmbind, o misivă și dădu să-i mai întindă una, o circulară din partea unui furnizor.

— Nu, spuse ea. Pe-asta du-o acasă.

: — Ia te uită ! Ați făcut și dumneavoastră, domnișoară, taman cum face tatăl dumneavoastră de două săptămîni îcoace.

Elfride nu pricepu.

— Apăi dumnealui a venit aici, la cotitura asta, în fiecare dimineață să ia de la mine o scrisoare, scrisă mereu de aceeași mînă, și pe alelalte, sosite tot pentru dumnealui, mi le-a lăsat să le duc eu acasă. Și poștașul își văzu de drum.

Abia apucă omul să dea primul cot, că Elfride auzi cum e întîmpinat de tatăl ei care-i spuse ceva. își salvase scrisoarea ; dacă ar mai fi zăbovit două minute ar fi fost prea tîrziu. După cîte putu s-audă, tatăl ei recursese exact la șmecheria de care se făcuse vinovată și ea, puțin mai înainte.

Purtarea lui, atît de ascunsă, i se păru cel puțin ciudată.

Să luăm ca date o fată nestăpînită și fără prea multă judecată, a cărei viață sufletească e neglijată de Unicul ei părinte, și următoarele forțe care o animă ; calculați rezultatul.

Dragostea dintîi asupra căreia acționează spaima cumplită a despărțirii de obiectul ei ; - lipsa de experiență, servind drept călăuză dorinței arzătoare de a împiedica sus-

60

numita consecință ; temerea că toate astea nu se împacă cu buna-cuviință, îmbinată cu speranța în reabilitarea finală ; indignarea față de nestatornicia părintească ce începuse cu încurajări ca să continue cu-interdicții ; sentimentul chinuitor al nesupunerii, mai presus de care se ridică gîndul neputinței de a îndura ruperea jurămîntului de credință față de un om care rămăsese același, în trăsăturile lui esențiale, de cînd îl cunoștea ; nădejdea bine-cuvîntată că împotrivirea sa va dovedi a fi fost urmarea unei judecăți greșite ; credința înviorătoare că lucrurile se vor îndrepta și vor sfîrși cu bine.

Poate că rezultatul ar fi fost, pînă la urmă, nul dacă într-o zi, la micul dejun, nu ar fi avut loc următorul schimb de păreri.

Tatăl ei se afla în vechea lui dispoziție binevoitoare. Rîdea pe sub mustață de povești prea deocheate ca să poată fi povestite și îi zise Elfridei „ticăloasă mică" fiindcă creștea pe ascuns niște pisoi care nu făcuseră ochi și care trebuiau înecați. Auzindu-l cum vorbește, Elfride îl întrebă, deodată :

— Dacă domnul Smith ar fi fost deja în familie, te-ai fi necăjit să afli că se trage din oameni săraci ?

— Vrei să spui : dacă ar fi intrat în familie prin căsătorie ? întrebă el, cu gîndul în altă parte, continuînd să-și cojească oul.

Roșeața care i se sui Elfridei în obraji dovedea, tot atît de limpede ca răspunsul ei afirmativ, că asta voise să spună.

— M-aș fi împăcat cu situația, bineînțeles, zise domnul Swancourt.

— N-ai fi căzut într-o neagră deznădejde, ci din contră, , ai fi încercat să-1 ajuți pe el să se ridice, nu-i așa ?

De când se făcuse mare, Elfride îl uimise de multe ori pe pastor cu mintea ei năstrușnică, ce scornea tot soiul de ipoteze pornite de la premise absurde. Întrebarea de acum părea atât de bine turnată în vechile tipare, încît domnul Swancourt, neavînd darul analizei, răspunse cu bunăvoința lui obișnuită.

— Dacă s-ar fi înrudit de-a binelea cu noi, se înțelege că aș fi acceptat și eu, ca orice om cu minte, o situație care, oricum, nu mai putea fi schimbată. Și, sigur că n-aș cădea într-o neagră deznădejde dintr-atita lucru. N-aș crede să existe ceva pe lume care să mă anmce

IU

>■ într-o neagră deznădejde. Și n-am să îngădui să te-arunce nici pe tine, nimic, într-o asemenea stare.

— N-o să m-arunce, tăticule, strigă Elfride cu o voioșie senină care plăcu tatălui ei.

Habar n-avea domnul Swancourt că voioșia îi venea din hotărîrea atât de ațîțitoare de a nu mai da îndărăt de la pasul smintit pe care-1 plănuise.

Seara, domnul Swancourt plecă, de unul singur, cu trăsura, la Stratleigh. Era ceva neobișnuit în comportarea lui. Stînci în pragul ușii, Elfride simți cum inima îi dă ghes să-i clestănuie totul.

— Ce cauți la Stratleigh, tăticule ? îl întrebă ea, cu un soi de alean în priviri.

— Las' că afli mîine, cînd m-oi întoarce, îi răspunse el voios. Acum e prea devreme. Elfride. Ceea ce nu știi, nu poți destăinui ; astfel mă pot încrede în tine, blinda Elfride.

Elfride se închise în ea, jignită.

— Și dumneata o să afli ce mă duce la Plymouth, tot cînd m-oi întoarce, spuse ea încet.

Pastorul plecă. Vorbele-i glumețe făcură ca intenția ei să pară mai puțin gravă, în timp ce nepăsarea lui o întări în hotărîrea de a-și împlini dorința.

Era un apus de septembrie ca oricare altul, 'cu nori zdrențuiți, de un albastru adînc, pe un cer galben-porto-caliu. Aceste apusuri o îndemnau, parcă, să se apropie de ele, după cum orice lucru frumos te îndeamnă la apropiere.

O luă peste cîmp, pînă în dreptul pomișorului de lemn-cîinesc, se cocoță în vîrful lui și se așeză pe una din ra-murile-i bogat înfrunzite. După ce privi lung, către apus, se învinui singură că nu privise către răsărit, unde se afla și Stephen, și se întoarse spre partea cealaltă. În cefe din urmă, privirile îi lunecară pe pămînt.

Jos, sub ea, se vedea ceva curios. De fiecare parte a tufișului se întindea cîte un cîmp verde, unul aparținînd prezbiteriului, celălalt fiind un capăt ai pămînturilor ce înconjurau conacul învecinat. Pe partea casei parohiale zări o potecuță, ce-ți atrăgea privirile datorită unei însușiri cu totul deosebite ; nu era mai lungă cte vreo zece iarzi și se termina brusc la ambele capete.

O potecuță ca asta, care începea așa, deodată, și se termina deodată, care nu venea de nicăieri și nu ducea nicăieri, nu mai văzuse în viața ei.

61

Ba da, dacă se gîndea bine, mai văzuse. Văzuse o potecă aidoma cu asta în fața cazărmilor, în dreptul sentinelei.

Această amintire o ajută să-și explice cum se formase poteca de aici. O bătătorise tatăl ei, mergînd în sus și-n jos, așa cum îl văzuse și ea odată.

Cum stătea așa, cocoțată în vîrful pomișorului de lemn cîinesc, privirea ei cuprindea priveliștea și de o parte, și de alta. După cîteva clipe, Elfride își aruncă ochii pe partea unde se afla conacul.

Și acolo se vedea o potecă. Era la fel de lungă ca prima, începea chiar în dreptul locului unde începea și cealaltă, dar era mai îngustă și mai puțin bătătorită.

Deosebirea nu se putea explica decît în două feluri. Poteca aceasta, sau fusese călcată de un pas la fel de greu ca și cealaltă, fiind însă străbătută de mai puține ori, sau se mersese pe ea tot atît de des, clar cu o căl-cătură mai ușoară.

Poate că vreun domn de la Scotland-Yard, dacă se nimerea să treacă pe acolo, ar fi considerat cea de-a doua alternativă ca cea mai probabilă. Elfride, însă, era de altă părere, dacă se poate spune că avea vreo părere. Marele ei Mîine devenise acum inevitabil ; orice gînd trezit de ceea ce-i cădea întîmplător sub ochi avea îngăduința să lucreze doar în ungherele marginase ale creierului ei, înainte de a fi alungat cu totul.

În cele*din urmă, Elfride fu nevoită să se gîndească mai concret la pasul pe care urma să-l facă. Gîndurile ei privind acest pas, limpezite prin înlăturarea emoției însoțitoare, se pot rezuma cam așa :

„Să zicem o oră și trei sferturi de drum călare pînă la St. Launce's ; o jumătate de oră la Șoimul, cu schimbatul rochiei ; două ore ca s-aștept trenul și s-ajung la Plymouth. Deci, îmi rămîne cam un ceas pînă la douăsprezece : în total cinci ore. din momentul plecării de la Endelstow pînă la douăsprezece. Așadar, trebuie să pornesc la șapte".

Servitorilor nici prin gînd nu le trecu să se mire sau să găsească ceva ciudat în această escapadă călare, făcută cu noaptea-n cap. În presupusa viață monotonă a oamenilor ce-și duc traiul din venituri mici, în districte unde nu se-aude șuieratul trenului, există și excepții ce pun în umbră experiența locuitorilor marilor centre dens populate, una din aceste excepții fiind felul în care călătoresc acești oameni. Pentru ei fiecă drum e, mai mult sau mai puțin, o aventură ; deci, chiar dacă pornești la o plimbare oarecare, trebuie să alegi o oră potrivită aventurii. Domnișoara Elfride trebuia să plece devreme, asta era tot !

Ori de cîte ori o pornea călare, Elfride se întorcea acasă cu cîte ceva, un lucru găsit ori cumpărat. Dacă pleca într-un oraș sau într-un sat, se întorcea cu un pachet de cărți. Dacă pornea peste dealuri, prin păduri, sau pe malul mării, aducea fișii strălucitoare de mușchi, rămurele ciudate, sau venea cu batista plină cu iarbă de mare sau cu scoici umede.

Odată, pe vreme de moină, mergînd călare pe Pansy, pe o stradă din Castle Boterel, într-o zi de tîrg, cu o legăturică în față și alta sub braț, nu știu cum se întîmplă că pachetele i se rostogoliră în drum. Într-o parte, trei volume de literatură zăceau în mocirla de pe jos ; în-cealaltă parte, o droaie de gheme de lină, de toate culorile, absorbeau noroiul. Femei nesuferite chicoteau pe la ferestre de pățania ei ; bărbații se holbau toți la ea, iar un băiat lăsat să păzească o gheretă unde se vindea turtă dulce, în timp ce stăpînul se îmbăta pe undeva, se porni pe rîs. Ochii ei albaștri scăpărară ca safirele, în timp ce obrazii i se făcură stacojii de ciudă.

După necazul îndurat, mintea ei isteată se puse pe treabă și născoci un sistem de curelușe legate de șa, care-o ajutau să care o mulțime de greutate, fără să ocupe mult loc și fără nici un fel de riscuri. Se instala în șa, >oa de obicei, avînd alături o bocceluță cu o rochie simplă, de călătorie, închisă la culoare și alte cîteva lucruri mai mărunte de îmbrăcăminte. Worm îi deschise poarta și Elfride se făcu nevăzută.

În jurul ei strălucea una din cele mai luminoase dimineți de vară tîrzie. Mărcinișurile erau mai purpurii ca oricînd, grozama mai galbenă ca oricînd, cosașii țî-rîiau atît de tare, de jurai că sînt păsări, șerpîii sîsîiau ca niște locomotive pitice și Elfride se simți, la început, plină de vioiciune. Așezată comod pe cal, în costumul ei simplu de călărie și cu o pălărie imposibil de descris, arăta întocmai așa cum se simțea. Dar, în acele zile, mercurul părea pus pe feste : cînd te așteptai mai puțin, începea să coboare. Întîi avu o senzație de apăsare care,

62

de fiecare dată, o ținea un minut din zece. Apoi un nor mare care, pînă atunci, stătuse agățat ca o pală de lină neagră, către nord, se apropie, așezîndu-se între ea și soare. Trebuia să-și aducă și el obolul la starea care-o cuprinsese, fără puțință de scăpare, pe Elfride și fata se cufundă într-o mare tristețe.

Se răsuci în șa și privi în urmă. Se afla pe un podiș deschis, destul de înalt ca să mai poată zări marea de lângă Endelstow. Aruncă într-acolo o privire încărcată de dor.

De când Elfride căzuse în această stare, calul nu se oprise din mers, și fata își zise că ar fi fost o prostie să se întoarcă. „Și totuși, gândi ea, dacă știam că am o mămică acasă care mă așteaptă, făceam cale-ntoarsă !”

Și, dînd ascultare aceluia imbold ascuns prin care o femeie îngăduie inimii să-i păcălească mintea, Elfride se răsuci în șa, parcă fără voia ei, și goni în galop întins, spre casă, peste o milă. Intre timp, vechiul obicei care ne face să prețuim un lucru de îndată ce am renunțat la el, alegînd cealaltă alternativă, trezi iar în mintea ei gîndul la Stephen cel părăsit ; se roti în loc și o luă, în galop mărunț, înainte, spre St. Launce's.

Lupta chinuitoare care se da în sufletul ei răbufni acum cu o furie cumplită. Sleită de puteri și tremurind toată, dădu drumul hățurilor și jură că se va lăsa în voia calului.

Pansy își încetini pasul pînă la mersul unui om și înainta așa trei-patru minute, cu povara ei fermecătoare în spate. După acest răstimp, dădură de un drum lateral ce se deschidea pe partea dreaptă și, străbătînd o colină, ajunseră pînă la un iaz plin cu apă. Iapa stătu pe loc, întoarse capul către iaz, porni într-acolo și se opri să se adape.

Elfride se uită la ceas și-și dădu seama că, dacă ținea să ajungă la St. Launce's destul de devreme ca să aibă timp să-și schimbe rochia la Șoimul și să apuce un tren de dimineață spre Plymouth — nu erau decît două trenuri din care s-aleagă — trebuia să pornească fără zăbavă. Era plină de neastîmpăr. Pansy parcă n-avea de gînd să mai termine odată cu adăpatul : și tihna iazului, mișcările domoale ale gîzelor și mușculițelor de pe fața lui, " ^unduirea molatică a stînjeneilor, frunzele descărnate,

63

aducînd a filigran de Genova, cufundate-n lînced somn pe fundul apei, într-un asemenea contrast cu zbuciumul din sufletul ei, îi întețiră neliniștea.

În cele din urmă, Pansy se urni din loc și porni iar în susul colinei, spre drumul mare. Ieșind în drum, iapa se așeză de-a curmezișul, privind cînd la deal, cînd la vale. Elfride simți inima zbătîndu-i-se nebunește în piept și-și zise : „Calul, dacă-l lași în voia lui, o ia într-acolo unde știe că-i rost de o traistă de ovăz. Pansy o s-o ia spre casă”.

Pansy se întoarse și o porni spre St. Launce's.

Acasă, cît era vara de lungă, Pansy trăia mai mult din iarbă, După un drum la St. Launce's, se alegea întotdeauna cu o traistă de ovăz, ca să prindă puteri pentru drumul de întoarcere. Deci, cum făcuse mai mult de jumătate de drum, preferă St. Launce's.

Dar Elfridei numai, la asta nu-i sta mintea acum. Închipuirea, parcă desprinsă dintr-un vis, că pasul nesăbuit din acea zi nu pornea din propria-i voință, o urmărea neconștient. Zbuciumul sufletesc o storcea de vlagă și nu mai vedea nimic decît planul pe care trebuia să-l urmeze. Motivele acțiunilor omenești se împletesc atît de ciudat. Încît Elfride se simți imboldită nu atît de fîgăduială făcută lui Stephen, nu atît de dragostea ei, cît, mai cu seamă, de gîndul că trebuia cu orice preț să-și fie credincioasă sie însăși, așa cum se legase prin jurămîntul nesăbuit făcut cu zece minute mai-nainte.

Nu mai șovăi o clipă. Pansy își urmă drumul, precum armăsarul lui Adonis, cu pași ce păreau măsurați. Curînd, îngrămădirea de frontoane și acoperișuri a orașului St. Launce's i se desfășură la picioare și, coborînd dealul, intră în curte, la Șoimul. Doamna Buckle, hangița, îi ieși în întîmpinare, în pragul ușii.

Familia Swancourt era bine cunoscută la han. De cîte ori, tatăl sau fiica, nu-și schimbaseră acolo costumul de călărie cu cel obișnuit al călătorului de tren !

Nu trecu nici un sfert de ceas și Elfride ieși pe ușă, în rochie de stradă, și porni spre gară. Nu suflase o vorbă față de doamna Buckle despre intențiile ei ; o lăsă să creadă că plecase la cumpărături.

O oră și patruzeci de minute mai târziu era în brațele lui Stephen. în gara din Plymouth. Nu pe peron, ci în refugiul tainic al unei săli pustii de așteptare.

64

Chipul lui Stephen prevestea nenorocire. Era palid și abătut.

— Ce s-a întâmplat ? îl întrebă ea.

— Nu putem să ne căsătorim aici, astăzi, Elfie ! Ar fi trebuit să știi asta și să rămîn la Plymouth. Dar nu știam, așa că n-am rămas. Am autorizația, dar nu e valabilă decît în parohia mea din Londra. Eu sînt aici abia de aseară, după cum știi.

— Ce-i de făcut ? întrebă ea, pierdută.

— Un singur lucru, draga mea.

— Ce ?

— Să plecăm la Londra cu trenul care tocmai pornește și să ne căsătorim acolo, mîine.

!— Călătorii pentru trenul de Londra, de la 11 și 5 minute, sînt rugați să poftească în vagoane ! se auzi vocea unui impiegat.

— Vii, Elfride ?

— Vin !

Peste trei minute, trenul se puse în mișcare, ducîndu-i cu el pe Stephen și pe Elfride.

XII

„Adio ! spuse, fluturînd mina-i de crin"

PUTINII NORI ZGRIBULIȚI AI Dimineții se lățiră, unindu-se între ei ; soarele se retrase în spatele lor ca să nu mai apară în ziua aceea și seara se încheie în rafalele ploii. Picăturile de apă răpăiau ca alicele în fereastra vagonului în care se aflau Stephen și Elfride.

Călătoria de la Plymouth la Paddington, chiar și cu rapidul, oferă un răgaz destul de lung pentru ca o pasiune, fie ea cît de mare. să se mai potolească. Elfride se liniști, iar în a doua parte a călătoriei se cufundă într-un soi de apatie. O trezi zăngănitul încîlciturii de șine prin care trenul își făcea drum la intrarea în gară.

— Am ajuns la Londra ? întrebă ea.

— Da, draga mea, răspunse Stephen, plin de o încredere în sine, pe care, de fapt, era departe de a o simți

64

cu adevărat. Pentru el, nu mai puțin decît pentru ea, realitatea nu semăna deloc cu visurile făurite de amîndoi.

Privi afară, atît cît îi îngăduia fereastra îmbrobonată de picături de ploaie, și nu zări decît lămpile de curînd aprinse care clipeau în aerul umed și șirurile coșurilor din tablă zincată, proiectîndu-se încetoșat pe cer. Se chircai, cuprinsă de neliniște, cum faci atunci cînd simți că în minte îți crește un gînd pe care cu greu îl poți elibera în cuvinte. Pentru Elfride, ghimpele vorbelor înveninate era la fel de necunoscut ca urmările primului foc tras de Crusoe, pentru păsăretul băștinaș. Acum, însă, vedea lucrurile ceva mai limpede, din ce în ce mai limpede. Trenul se opri ; Stephen dădu drumul mîinii molatice, pe care o ținuse toată ziua în mîna lui, și se ridică să-i ajute Elfridei să coboare pe peron.

Se pare că nu era nevoie decît de acest pas pe un loc străin ca să se întregească hotărîrea ce se plămădisese în mintea ei.

își privi iubitul cu ochi plini de deznădejde.

— Ah, Stephen, exclamă ea. Cît sînt de nenorocită ! Trebuie să plec îndărăt, acasă ! Trebuie ! Trebuie ! Iartă-mi șovăiala asta nemernică ! Nu-mi place aici... nu-mi place ce-am făcut... și nici ce-ai făcut tu !...

Stephen o privi uluit, fără un cuvînt.

— Mă lași să plec acasă ? îl imploră ea. Nu te mai osteni să mergi cu mine. Nu vreau să-ți fiu, în nici un fel, o povară. Spune-mi, numai, că nu ești împotriva să mă întorc și că n-o să mă urăști din pricina asta. E mai bine să mă întorc, da, sînt sigură că-i mai bine, Stephen !

— Dar nu ne putem întoarce acum, îi răspunse el, cu glas de dojana.
— Trebuie să plec, și o să plec ! ;— Cum ? Și când să pleci ?
— Acum ! Nu se poate să pornim chiar acum ? Băiatul se uită pierdut în lungul peronului.
— Dacă trebuie să pleci și crezi că-i o greșală să rămîi, spuse el cu tristețe, atunci du-te. Fă cum dorești, Elfride. Dar, de fapt, chiar ții să pleci acum ? N-ai vrea să stai pînă mîine, și să pleci ca soția mea ?
— Nu, nu, e mai bine așa... Fac orice numai să plec acum ! Trebuie ! Trebuie ! zise ea, cu lacrimi în ochi.

65

— Elfride, aveai de ales : ori rămîneai acasă, ori nu te întorceai pînă nu eram căsătoriți, răspunse el, abătut. Mi-e greu să ți-o spun, Elfride, zău că mi-e greu, dar trebuie să înțelegi și tu că, dacă te întorci acasă nemăritată, și află lumea ce s-a întîmplat, te faci de rîs.
— N-o să afle nimeni. Și, de plecat, trebuie să plec !
— Ah, Elfride ! Numai eu sînt de vină că ai ajuns aici !
— Da de unde ! Știi doar că sînt mai mare decît tine.
— Da, cu o lună. Ce înseamnă o lună ? Dar să lăsăm asta... Se uită în jur. Avem vreun tren spre Plymouth astă seară ? întrebă el un conductor. Omul trecu mai departe fără să-i răspundă.

— Avem vreun tren spre Plymouth astă seară ? îl întrebă Elfride pe altul.

— Da, domnișoară. Trenul de opt și zece. Pleacă peste zece minute. Da' nu stați pe peronul ăsta, treceți pe partea cealaltă. Schimbați la Bristol cu trenul poștal de noapte. Uitați-vă, o luați în jos, pe scara aia, și treceți pe dedesubt.

Coborîră scara în goană — Elfride luînd-o înainte —, se repeziră la ghișeul de bilete și săriră într-un vagon, la ușa căruia stătea un slujbaș de la căile ferate. „Biletele, vă rog !” Vagonul fu încuiat; cei rămași pe peron pădură că încep să se miște din ce în ce mai iute, pînă ajunseră să zboare în sus și-n jos, ca suveicile în războiul de țesut... un fluierat... o fluturare de steag... un strigăt... șuierul locomotivei cu aburi... și iată-i porniți înapoi, spre Plymouth. Când trenul se urnea din loc, cîteva cuvinte ajunseră pînă la urechile lor :

— Tinerii ăștia doi erau cit pe-aci să-l scape, zău așa ! Elfride își recapătă răsuflarea.

— Ai venit și tu, Stephen ? De ce ?

— Cum era să te las ? Trebuie să văd c-ajungi teafără la St. Launce's. De ce mă crezi mai rău decît sînt, Elfride ?

Și merșeră așa, în noapte, în țăcănit de roți, înapoi, pe același drum. Vremea se limpezi și stelele începură să sclipească deasupra capetelor lor. Cei doi-trei pasageri care mai erau în vagon statură, mai tot timpul, cu ochii închiși. Stephen mai ațipi cîte puțin, dar Elfride rămase tot timpul trează și înfrigurată.

Prinse a se crăpa de ziuă cînd văzură că se aflau pe undeva, aproape de mare. Peste capetele lor se înălțau

65

sfînci roșietice care, lăsate în urmă, păleau în aerul albas-tru-fumuriu. Răsări și soarele, zvîrlind, săgeți ascuțite de lumină pe chipurile lor ostenite. Peste un ceas, oamenii începură să forfotească de colo-colo, pe la treburile lor. În scurtă vreme, zăriră peronul din St. Launce's și trenul își încetini viteza.

Elfride simți cum o cuprinde un fel de tremur și cum o năpădesc gîndurile negre.

— Nu mi-am dat seama ce poale ieși din asta, spuse ea. Faptele se ridică, necruțător, împotriva mea. Dacă mă zărește cineva, ajung de rîsul lumii.

— în cazul tău, faptele sînt înșelătoare. Și, chiar de-ar fi așa, ce importanță are ? Știi doar că, mai curînd sau mai tîrziu, o să fiu bărbatul tău ; astfel o să le dovedesc tuturor nevinovăția ta.

—■ Ah, Stephen, dacă tot ajunsese la Londra, trebuia să mă fi măritat cu tine, spuse ea cu hotărîre. Era singurul mijloc bun de apărare. Acum înțeleg mai multe decît ieri. Tot ce pot spera acum e să am norocul să trec neobservată. Trebuie să facem tot ce putem pentru asta. Coborîră din tren. Elfride își trase un vâl gros peste față.

O femeie cu pleoape roșii și solzoase și cu ochi lucioși stătea pe o bancă, lingă biroul gării. își aținti privirea întîi asupra Elfridei, cu o expresie care, deși neclară ca înțeles, avea o intensitate neîndoielnică, apoi asupra vagonului din care coborîseră ei. Părea să deslușească ceva de rău augur în ceea ce vedea.

— Cine era femeia aia ? o întrebă Stephen. S-a uitat atît de lung la tine !

— Doamna Jethway... o văduvă, mama tânărului pe al cărui mormînt am stat noi atunci, în seara aceea. Nu mă poate suferi, Stephen ! Ah, de s-ar milostivi Dumnezeu de mine și n-ar lăsa-o să mă vadă !

—■ Nu mai vorbi așa ! De ce atîta deznădejde ? zise Stephen. N-aș crede să ne fi recunoscut. Stephen adoptă un ton mai energic.

— Ei, acum să mergem să mîncăm ceva.

— A, nu, nu ! îl rugă ea. Nu pot să mînc nimic. Trebuie să mă întorc la Endelstow.

Elfride părea acum cu cîțiva ani mai în vîrstă decît Stephen.

66

— Bine, dar de aseară n-ai mai pus nimic în gură, afară de ceașca aia de ceai, la Bristol.

— Nu pot să mînc, Stephen.

— Un pic de vin cu biscuiți ?

— Nu !

— Ceai, ori cafea ?

— Nu !

— Un pahar cu apă ?

— Nu ! Aș vrea ceva care să-mi dea curajul și tăria să-nfrutt clipa de față, care să împrumute ceva din puterea zilei de mîine și să mi-o dea s-o folosesc azi... chiar dacă lasă ziua de mîine vlăguită... sau, să mi se ia mîine toată viața, numai să pot s-ajung acum acasă. Niște coniac, asta vreau. Ochii femeii aleia mi-au sfîșiat inima.

— Ei, ce-s nebuniile astea ? Mă superi, iubito ! Va să zică coniac, da ?

■— Da, dacă se poate.

— Cît ?

— Nu știu. Pîn-acum nu mi s-a întîmplat să beau mai mult de o linguriță o dată. Tot ce știu e că vreau coniac. Dar, ai grijă, să nu iei de la Șoimul.

O lăsă în mijlocul cîmpului și plecă spre hanul cel mai apropiat. Se întoarse, destul de repede, cu o sticlută aproape plină și cu cîteva felioare de pîine cu unt, tăiate ca niște pișcoturi, și puse într-o pungă de hîrtie. Elfride bău cîteva înghițituri.

— Mă ustură ochii, spuse ea sfîrșită. Nu mai pot să beau. Ba da, o să mai beau. O să închid ochii. Ah, tot mă ustură ; pătrunde pe dinăuntru ! Nu-mi mai trebuie, aruncă-1 !

De mîncat, însă, simțea că poate să mînce ; așa că mîncă. Se tot întreba cum să facă să-și ia calul de la Șoimul fără să trezească bănuiele. Nu-l lăsă pe Stephen s-o însoțească în oraș.

Toate gesturile ei erau urmarea unor concluzii la care ajunsese fără nici un sprijin din partea lui Stephen ; puterea pe care băiatul o avusese cîndva asupra ei părea să se fi risipit.

— Ar fi bine să nu fim văzuți împreună, nici măcar aici, unde nu prea mă cunoaște lumea.

Am pornit-o pe furiș, ca tîlharii, și acum trebuie să ne dăm silința s-o sfîrșim tot pe furiș. Ar fi groaznic să se afle ceva pînă nu-i spun tatii eu, cu gura mea.

Merseră așa, vorbind de una și de alta, copleșiți de tristețe, așteptând să se facă ceasurile nouă, cînd Elfride socotea că poate să intre la Șoimul fără să trezească bănuiele, în spatele gării curgea rîul, peste care trecea un pod în stil Tudor ; din punctul acela, o bifurcație a

drumului pornea spre mahalalele oraşului, ca apoi să facă un cot, intrînd iar în drumul mare ce ducea spre Eldelstow. Aici se opri Stephen să aştepte întoarcerea Elfridei de la Şoimul. Stătu așa, nemişcat, de parcă ar fi pozat pentru un portret, urmărind petele de umbră și de lumină de pe trunchiurile copacilor, copiii ce se zbenguiau în fața școlii înainte de a intra la lecția de dimineață și secerătorii care se zăreau pe cîmpul din depărtare. Siguranța că Elfride va fi a lui nu fusese obținută, și Stephen nu vedea nimic care să-i aline durerea ce se întetea la gîndul despărțirii atît de apropiate.

În cele din urmă, Elfride veni spre el cu pași mărunți, arătînd aproape ca în dimineața romantică a plimbării lor pe faleză, dar fără strălucirea ce-i luminase atunci ființa. Totuși, imunitatea ei, relativă la alte necazuri ce puteau să-i cadă pe cap, o ajutase să-și vină repede în fire. Capacitatea Elfridei de a fi rănită nu era întrecută decît de capacitatea ei de a se reface, lucru considerat de unii, pe drept sau pe nedrept, ca semn al unei inimi nestatornice.

— Elfride, au spus ceva la Şoimul ?

— Nimic. Nimeni nu părea curios să afle ce-i cu mine. Știau că mă duc la Plymouth, unde aveam să dorm o noapte, după care urma să-mi petrec restul timpului cu domnișoara Bicknell. Mi-am făcut eu toate socotelile în privința asta.

Și acum despărțirea se ridică în fața acestor copilandri, cumplită ca 'moartea ; Elfride trebuia neapărat să plece, fără întârziere. Stephen o însoți aproape o milă. Deodată, băiatul spuse cu tristețe :

— Elfride, au trecut douăzeci și patru de ore și planul nostru nu s-a împlinit.

— Da, dar tu ai făcut totul ca să se îplinească cînd va.

— - Cum adică ?

Ah, Stephen, tocmai tu mă întrebi? Cum îți închipui că 111 aş mai putea căsători cu alt bărbat, după

ce lucrurile au mers atît de departe cu tine ? N-am arătat doar, fără putință de tăgadă, că nu pot fi a nimănui decît a ta ? Nu m-am compromis definitiv ? Mîndria n-a mai avut nici o putere în fața dragostei mele fără margini. Ai înțeles greșit întoarcerea mea, și eu n-am cum să ți-o explic. A fost, din capul locului, o greșală să plec cu tine ; și, deși ar fi fost o greșală și mai mare să merg mai departe, asta ar fi fost, poate, planul cel mai bun. De un lucru, însă, poți fi sigur : în clipa cînd ai să fii în stare să-mi oferi un cămin, oricît de sărman și umil, și-ai să vii isă mă iei, eu am să fiu gata — și adăugă, cu amărăciune : Cînd o s-audă tata de isprava mea de azi, nu m-ar mira să fie bucuros să scape de mine.

— Poate că ai dreptate. Atunci, stăruie să ne căsătorim imediat ! răspunse Stephen, întrezărind o rază de speranță în însăși sîmburele căinței arătată de Elfride. Nădăjduiesc c-așa să se întîmple, chiar dacă trebuie să stăm despărțiți pînă ce-o să pot să te iau la mine, după cum am plănuit.

Elfride nu mai zise nimic. • .

— Parcă n-ai mai fi tu fata de ieri, Elfride.

— Nici nu mai sînt. Ei, la revedere. Acum întoarce-te... Și Elfride smuci hățurile ca să pornească. Ah, Stephen, scînci ea, mă simt atît de slabă ! Nu știi ce-am să mă fac cînd am să dau ochii cu tata. N-ai putea, în definitiv, să vii și tu cu mine ?

— Să viu ?

Elfride se opri să chibzuiască.

— Nu, n-ar avea nici un rost. Numai nebunia mea cumplită face să-mi iasă asemenea vorbe din gură. Dar las' c-o să trimită el după tine !

— Spune-i, zise Stephen, că am făcut asta fiindcă ne pierdusem orice speranță. Spune-i că nu i cerem să ne facă un hatîr ; doar să se poarte cu dreptate față de noi. Dacă zice : „Căsătoriți-vă acum !”, cu atît mai bine. Dacă nu, spune-i că totul poate să se îndrepte printr-o simplă făgăduială din partea lui că mă lasă să te iau de soție cînd ajung demn de tine ; și asta poate să

se întâmplă mai curînd decît crezi. Spune-i că n-am ce să-i ofer în schimbul comorii lui și că eu sînt primul care regretă acest lucru. Dar toată dragostea, și toată viața,
68

și toată strădania unui om cinstit îți vor fi închinată ție. Cît privește clipa cea mai potrivită ca să-i spui tot ce-i de spus, asta rămîne pe seama ta.

Vorbele lui Stephen o înviorară pe Elfride îndeajuns ca să-i trezească cheful să facă haz de situația în care se afla.

— Și, dacă se întâmplă să-mi iasă cine știe ce vorbe, Stephen, spuse ea zîmbind, ei bine, atunci portocalul o să mă izbăvească și pe mine, cum a izbăvit fecioarele din vremea Sfîntului Gheorghe de răsufierea înveninată a balaurului ! Ei hai, iartă-mi înfumurarea ! Și-acum, m-am dus !

Băiatul și fata se amăgiră singuri cu vorbe menite să-i convingă că nu se despărțeau decît pe jumătate.

— Domnul să te aibă în pază, soțioara mea, pînă ne-om întîlni din nou !

— Pină ne-om întîlni din nou... la revedere ! Căluțul porni și fata nu mai scoase o vorbă.

Stephen

o văzu cum se face din ce în ce mai mică și cum albastrul vălului ei devine cenușiu ; văzu totul cu sentimentul sfîșietor pe care ți-l dă o moarte treptată.

După ce se despărți de bărbatul care, în ochii ei, n-avea pereche-n lume, Elfride își îndemnă calul la drum, cîte o lacrimă scuturîndu-i-se din cînd în cînd dintre gene și picînd în drum.

Ceea ce, cu o zi în urmă, dorise cu atîta înfocare, ceea ce i se păruse atît de ademenitor și atît de simplu, căpătase acum chipul tragediei.

Zări stîncile și marea din preajma satului Endelstow și scoase un oftat de ușurare.

Pătrunzînd pe cîmpul din spatele prezbiteriului, auzi glasul lui Unity și al lui William Worm. întindeau un covor pe o frînghie. Unity tocmai spunea ceva din care nu auzi decît atît :

„...cînd o veni domnișoara Elfride...*"

— Și, cînd zici că vine ?

— Nu așa devreme, mai pe seară. La domnișoara Bic-knell n-are de ce se teme, aib-o Domnu' în pază !

Elfride se îndreptă spre ușă. Nu bătu și nici nu Irase <le clopoțel. Și, nevăzînd pe nimeni căruia să-i dea în primire calul, îl duse în curte, îi scoase căpăstrul, îl mîna ipre pășune și-l închise în ocol. Apoi Elfride se strecură în e.i „și-și vîrî capul în toate odăile ele jos. Tatăl ei IUI el .1 nicăieri. II

Pe polița de deasupra căminului văzu un răvaș adresat ei, în care recunoscuse scrisul domnului Swancourt. îl luă și îl citi, în timp ce urca spre odaia ei, ca să se schimbe.

SlraUcigh, joi,

„Dragă Elfride,

M-am răzgîndit. Nu mă mai întorc astăzi; n-o să am timp s-ajung decît pînă la Wadcom.be.

Voi fi acasă mîine dimineață. Mai aduc pe cineva cu mine.

Al tău, grăbit, C. S."

După ce-și făcu, la repezeală, toaleta, se simți mai înviorată, deși durerea de cap n-o slăbise. Ieșind pe ușă dădu, în capul scării, de Unity.

— Ah, domnișoară Elfride ! Am zis eu că parcă plutește prin casă duhu' dumneavoastră ! V-așteptam de-aseară ! Nu ne-ați zis că rămîneți acolo, peste noapte...

— Am avut de gînd să mă întorc în aceeași seară, dar mi-am schimbat planurile. Pe urmă mi-a părut și mie rău. Mi-nchipui că tata o să se supere.

— Da' ce nevoie aveți să-i spuneți, domnișoară ? zise Unity.

— Mă cam tem să-i spun, șopti Elfride. Unity, vrei să deschizi tu vorba, cînd vine acasă ?

— Cum ? Și să vă fac necazuri î

— Le-aș merita !

— A, nu, nici prin gând nu-mi trece ! spuse Unity. Lăsați că nu se face gaură-n cer, domnișoară Elfride ! Bine ziceam eu : stăpînu' și-a luat vacanție și cum, de la un timp, nu prea se poartă frumos cu domnișoara Elfride, dumneaei...

— A făcut la fel ! Bine, fie cum vrei tu, Unity. Ei, și-acum mi-aduci ceva de mîncare ? După ce-și potoli foamea așîțată de aerul proaspăt de mare, biruitor asupra inimii ei răvășite, își puse pălăria și porni spre chioșcul din grădină. Se așeză într-un colț, cu capul sprijinit de perete. Și, stînd așa, o fură somnul.

După o vreme se trezi și, buimacă încă, își aruncă ochii la ceas. Trecuseră trei ore de cînd sta acolo. În aceeași clipă auzi poarta principală închizîndu-se cu o pocnitură și fișit de roți în fața intrării, pricina trezirii

69

ei fiind, pare-se, un zgomot venit mai înainte din aceeași direcție. Apoi răsună vocea tatălui ei care-l striga pe Worm.

Elfride o luă pe o potecă ce ducea spre casă, prin spatele unui șir de arbuști. Desluși vocea tui va care discuta cu tatăl ei; nu părea vocea vreuneia din cele două slujnice. Tatăl ei și persoana necunoscută rîdeau. Apoi desluși un foșnet de mătase, și domnul Swancourt împreună cu oaspetele sau oaspeții lui părăură să fi intrat în casă, căci nu se mai auzi nimic. Elfride se întoarse de unde venise, ca să încerce a ghici cine puteau fi prietenii pastorului, cînd auzi pași și o voce exclamînd în spatele ei :

— Ah, Elfride, iată-te ! Sper că ți-a mers bine ! Elfride își simți inima zvîcnind, să-i spargă pieptul, dar nu zise nimic.

— Hai o clipă în chioșc. Știi că ți-am făgăduil să-ți spun ceva, continuă domnul Swancourt. Intrară în chioșc și se sprijiniră de balustrada noduroasă de lemn.

— Ei, zise tatăl ei, radios, ia ghici ce-am de spus ! Era atît de interesat de ceea ce se petrecea cu dînsul, încît nu dădu nici cea mai mică atenție înfățișării Elfridei ; nici măcar n-o băgă în seamă.

— Nu pot să ghicesc, tăticule.

— Hai, draga mea, încearcă !

— Nu, mai bine nu încerc !

— Te văd cam obosită. Pari sleită de puicii. Călătoria asta lungă, călare, te-a dat gata ! Ei, iată de ce am plecat eu de-acasă. Am plecat ca să mă însor !

— Să te însori ! spuse ea, bîlbîindu-se, și abia se stăpîni să nu adauge : Și eu, să mă mărit ! Dar, în clipa următoare, hotărîrea ei de a-și descărca sufletul se spulberă ca un balon de săpun.

— Chiar așa ! Și cu cine crezi ? Cu doamna Troyton, noua stăpînă a moșiei de peste gard și a conacului cel vechi. M-am hotărît definitiv la Stratleigh, acum cîteva zile ; își coborî vocea și adăugă, cu șireată voimic : Ei, acum să-ți spun cîte ceva despre mama ta vitegră. Cînd te uiți la ea, n-ai mare lucru de văzut, dar cînd o ascuți, se schimbă treaba. În primul rînd, află că e cu șase ani mai în vîrstă decît mine.

128

— Dumneata, tată, uiți că o cunosc. Nu știi c-a venit la noi, în vizită, o dată, după ce ne dusesem noi pe la ea și n-o găsisem acasă ?

'— A, da. așa-i ! Ei, cum e, cum nu e, femeie mai bună ca ea n-ai să găsești ! f-au revenit de curînd, prin testament, trei mii cinci sute de lire pe an, proprietate exclusivă, bașca moșia asta, care i-a fost lăsată tot ei și, pe deasupra, i-a mâi picat și altă plească în chip de zestre, cum s-ar spune.

— Trei mii cinci sute pe an !

— Da, și o vilă mare... adică destul de încăpătoare, la oraș, și un arbore genealogic înalt cît bastonul meu, măcar că asta-i o treabă cam trasă de păr, de care s-au apucat ai ei acum, de

curînd, de cînd s-au îmbogățit. Ei, mulți se țin de-alde astea în ziua de azi ; alții aud că își ridică tot felul de ruine pe moșii noi sau toarnă obiecte antice la Birmingham.

Elfride ascultă fără să scoată o vorbă. Domnul Swancourt continuă, pe un ton mai potolit și oarecum înduioșător :

— Da, Elfride, față de noi, e bogată, măcar că relații nu pot să spun că are. Dar, oricum, o să aibă cine să te scoată și pe tine puțin în lume. Pentru tine, ne-am gîndit să vindem casa ei din Baker Street și să cumpărăm, în schimb, una în Kensington. Ea zice că toată lumea se mută acum în Kensington. De Paști plecăm la oraș, unde-o să petrecem trei luni, știi, cum e obiceiul... ; pînă atunci îmi iau și eu, bineînțeles, un ajutor. Ei, vezi tu, Elfride, eu sînt un om trecut de vîrsta dragostei, și mărturisesc, eu mîna pe inimă, că numai de dragul tău m-am însurat cu ea. Dar, cum a putut o femeie cu situația ei să se încurce cu mine, asta numai Dumnezeu știe ! Eu zic că prea era în vîrsta și urîtă ca s-o ia unul de la oraș. Ei, cum ești tu frumușică, dacă știi să te descurci, poți să te măriți cu cine poțtești ! Sigur, mai trebuie și un pic de viclenie, dar nimic nu te poate împiedica să-ți iei un bărbat cu titlu, asta-i limpede ! Lady Luxellian ce-a fost ? Fata unui boier de țară. Ei, acum îți dai seama ce nerozie a fost prima ta dragoste ? Dar hai să mergem, doamna Swancourt e în casă și te așteaptă. A fost ca la teatru, adăugă pastorul, în timp ce se îndreptau spre casă. Am curtat-o prin gardul ăla de lemn-cîinesc ; bineînțeles,

70

nu numai așa, mai făceam și cîte-o plimbare, în cîte-o seară... In ultima vreme, aproape în fiecare seară. Dar nu e acum momentul să intrăm în amănunte. Lucrurile, s-au desfășurat fără prea multă poezie, de asta poți fi sigură. Pînă la urmă, în ziua cînd ne-am întîlnit la Stratleigh, am hotărît să punem treaba la cale, pe loc.

— Și mie nu mi-ai suflat o vorbă, zise Elfride, fără urmă de învinuire în glas sau în inimă. De fapt, ceea ce simțea era contrariul nemulțumirii. Se simțea ușurată, ba chiar recunoscătoare. Cum poți să te aștepți la încrederea cuiva cînd nu-i arăți nici tu încredere ? Pastorul luă calmul Elfridei drept o mască a politeții, sub care se ascundea sentimentul că tatăl ei nu se purtase prea frumos cu ea.

— Nu sînt chiar de condamnat, spuse el ; aveam și eu motivele mele să-mi păstrez taina. Unul din ele era moartea rudei sale, autorul testamentului, survenită de curînd, dar asta n-avea nici o legătură cu tine. Dar nu uita, Elfride, continuă el pe un ton ceva mai sec, că ai făcut prostia să te iei de brîu cu prăpădiții ăia din neamul lui Smith, și asta tocmai cînd doamna Troyton și cu mine eram gata să cădem la o înțelegere, așa că am hotărît să nu-ți spun nimic, nici măcar ție. De uncie era să știu eu cît de departe ajunsese prieteșugul tău cu ei și cu băiatul lor ? Cum te știu eu, putea să-ți intre în cap că e musai să iei ceaiul cu ei în fiecare zi !

Elfride făcu tot ce-i stătu în putință să-și ascundă simțămintele, totuși ținu să-i pună și ea o întrebare, pe un ton potolit, dar categoric.

— Ai sărutat-o, cumva, pe doamna Troyton pe pajiște, acum vreo trei săptămâni ? Știi, atunci, în seara aia cînd am intrat în birou la dumneata și tocmai aprinseseși luminările... Domnul Swancourt se făcu roșu la față și se cam rușina, ca orice îndrăgostit de vîrsta lui cînd e prins făcîrid pozne ca tinerii.

— Ei. da... Cred că da, se bîlbîi el. Dar, doar așa, .știi, ca să-i fac plăcere. Pe urmă, venindu-și în Fire, izbucni într-un ris zgomotos.

— De fapt, la asta te gîndeai cînd ai dat citatul acela clin Ilorațiu, nu ?

— Da, la asta, Elfride !

12H

Trecură din verandă în salon. Chiar în aceeași clipă; doamna Swancourt, care coborîse de la etaj, deschise și ea ușa salonului.

— Uite, Charlotte, ea e fetița mea, Elfride, spuse domnul Swancourt, cu acea afecțiune sporită pe care-o arătam față de rude când le scoatem la vedere, pentru prima oară. Sărmana Elfride, neștiind ce să facă, rămase pironită locului, dar era toată numai ochi și urechi.

Doamna Swancourt făcu un pas înainte, strînse mîna fiicei sale vitrege, apoi o sărută.

— Ah, draga mea ! exclamă ea, cu voioșie. Când te-ai plimbat prin seră cu bătrîna aceea, acum o lună, două, și-ai fost așa de drăguță să-i dai lămuriri despre flori, n-ai fi crezut c-o să te trezești cu ea aici, atît de curînd, și îrtcă în ce postură ! Și nici ea n-ar fi crezut, poți să fii sigură !

Noua mamă a Elfridei fusese descrisă destul de bine de către domnul Swancourt. Ca fizic nu era atrăgătoare. Era negricioasă la față, chiar foarte negricioasă, trupeșă, cu părul rar, jumătate alb, jumătate negru corb. Nu era tocmai femeia care să-ți cadă cu tronc din prima clipă. Dar mai erau și alte lucruri demne de văzut la ea. Nu era nevoie să te uiți prea atent ca să-ți dai seama că doamna Troyton nu făcea nimic ca să-și ascundă vîrsta. La prima vedere părea de cincizeci și cinci de ani și, cînd o cunoșteai mai bine, te convingeai că nu era mai în vîrsta.

O altă trăsătură a ei care te cucerea și mai mult ți se dezvăluia cînd îi observai colțurile gurii. Înainte de rostirea fiecărui cuvînt, colțurile gurii ei tremurau ușor ; nu înainte și îndărăt, dovadă a nervozității, nu spre fâlci, semn al hotărîrii, ci vizibil în sus, formînd acea curbă care este expresia veseliei în cunoscutele caricaturi făcute de școlari. Era singurul amănunt fizic care trăda ceva din sufletul acestei femei, iar asupra sufletului ei nu puteai avea îndoieli. Era o expresie a umorului, atît subiectiv cît și obiectiv, capabil să judece însușirile proprii într-o lumină tot atît de fantezistă ca și pe ale altora.

Dar, cu asta, n-am spus totul despre doamna Swancourt. Mîinile pe care le întinse spre Elfride aveau degetele pur și simplu înțepenite de inele, signis auroque

9 — Doi oculil albaștri

71

ricenles 1, asemenea veșmîntului Elenei. Acele Fineturi de inele nu păreau a fi purtate din deșărtăciune. Cele mai multe erau vechi și mohorîte, deși unele arătau cu totul altfel.

La mîna dreaptă : 1. Un onix oval în monturii simplă, reprezentînd un cap de drac. 2. O gemă de jasp verde, cu nervuri roșii. 3. Un inel de aur masiv, cu un cap hidos de balaur. 4. Un diamant uriaș, verde ca marea, cu diamante mici de jur împrejur. 5. O gemă antică de cornalină, înfățișînd un satir dansînd. 6. Un inel de formă unghiulară, gravat cu capete de dragoni. 7. Un granat în fațete, înconjurat de zece smaragde mici și sclipitoare.

La mîna stingă : 1. O veche piatră prețioasă, roșie-găibuie. 2. Un inel greoi, cu nuanțe emailate, în care era montat un hiacint. 3. Un safir cu ametist, -I. Un rubin șlefuit, înconjurat de diamante. 5. Un inel gravat, primit în dar de la o stareță. 6. O gemă sumbră.

În afara acestor ciudate podoabe, din pietre și metale, doamna Swancourt nu mai purta nici un alt fel de bijuterii.

Cînd se întîniseră prima oară, cu două luni în urmă, doamna Troyton făcuse o impresie bună asupra Elfridei ; dar, una e să-ți placă o femeie cînd o cunoști intimplător, și alta cînd e să-ți fie mamă vitregă. Totuși, sentimentele fetei fură neclare doar o clipă : Elfride hotărî s-o placă, orice-ar fi.

Doamna Swancourt era o femeie de lume, în privința cunoștințelor, dar, în ce privește acțiunile ei, era exact contrariul, dovadă căsătoria pe care o încheiase. Între Elfride și doamna Swancourt se legă, îndată, o vie conversație, așa că domnul Swancourt le lăsă singure^

— Și, cu ce reușești să-ți umpli timpul, aici ? o întrebă doamna Swancourt, după ce făcu un "!", precizări privitoare la căsătoria ei. Călărești, asta știu.

— Da, călăresc. Dar nu prea mult, fiindcă tatei nu-i place să mă vadă umblînd așa, de capul meu.

•— Ți-ar trebui cineva care să aibă grijă de tine.

— Și citesc, și mai și scriu cîte un pic.

— Ar trebui să scrii un roman. Cine nu iese destul în lume ca să trăiască un roman, recurge, de obicei, la această soluție : se apucă să scrie.

1 Plin de trofee și aur (lat.).

72

— Asta am și făcut, spuse Elfride, aruncîndu-i doamnei Swancourt o privire plină de îndoială, de parcă se întreba dacă n-o găsește, cumva, caraghioasă.

— Minunat ! Și, despre ce-i vorba în romanul tău, draga mea ?

— Despre... ei, de fapt, e un roman de dragoste din vremuri trecute.

— Înțeleg ! Cum nu știai nimic despre vremea de-acum, pe care, dealtfel, o cunoaște toată lumea, ca să fii mai sigură, ai ales o epocă care ți-e la fel de necunoscută ție, ca și altora. Am dreptate, nu ? Ei, lasă ! Am glumit, draga mea.

— Am avut prilejul să studiez arta și moravurile medievale, cercetînd biblioteca și colecția de obiecte de la Endelstow House și m-am gîndit că mi-ar plăcea să-mi încerc talentul la scris. Știu c-a trecut vremea unor asemenea povești, dar pe mine treaba asta m-a interesat, m-a interesat chiar foarte mult.

— Și cînd urmează să apară romanul tău ?

— Ah, niciodată, cred.

— Prostii, fată dragă, de ce să nu-i publici ? Cîte doamne nu se ocupă cu treburi de-astea, în ziua de azi ? Bineînțeles, nu pentru vreun profit ; doar așa, ca o garanție oferită viitorilor soți că mintea lor e demnă de respect.

—• Asta-i o idee grozavă din partea noastră, a doamnelor !

— Da, deși tare mă tem că asta-i cam ca șiretlicul jalnic, născocit de cei ce aruncau jimble asediatorilor, peste zidurile castelului, ceea ce dovedea mai degrabă desperare decît belșug.

■— Dumneavoastră ați încercat vreodată așa ceva ?

— Nu, mie nici chiar asta nu-mi putea fi de folos,

— Tata zice că nici un editor n-o să-mi accepte cartea

— Asta rămîne de văzut. Ai cuvîntul meu, draga mea, că la anul, pe vremea asta, o să fie tipărită.

— Chiar vorbiți serios ? zise Elfride, înviorată puțin de plăcere, deși tristețea stăruia încă în sufletul ei. Eu credeam că însușirea neapărat necesară, pentru a putea pătrunde în lumea scriitorilor, este, pe lingă altele, inteligența. O ființă oarecare, cum sînt eu, e dată pe ușă afară, cît ai clipi.

9*

13}

— A, rm ! Odată ajunsă acolo, o să fii ca o picătură do apa ascunsă într-o bucată de cristal de rocă. Mediul 0 să-ți dea prestigiu și n-o să mai fii o ființă oarecare.

— Ar fi o mare bucurie, murmură Elfride, cu gîndul ia Stephen, de parcă se și vedea făcînd avere cu romanele de dragoste, luîndu-l de bărbat și trăind fericită alături de el.

— Pe urmă, plecăm la Londra și, apoi, la Paris, spuse doamna Swancourt. Am și discutat treaba asia cu tatăl li. Dar, mai întîi, trebuie să ne mutăm în vilă; pînă < iJ e totul gata acolo, ne-am gîndit să stăm la Torquay.

1 ::.< timp, în loc să plecăm în călătorie de nuntă singuri, am trecut pe acasă să te luăm și pe tine, ca să mergem împreună la Bath pentru vreo două-trei săptămîni.

Elfride primi cu plăcere, cu bucurie chiar, dar. înțelese că prin această căsătorie, ea și tatăl ei nu vor mai fi niciodată atât de uniți cum fuseseră pînă nu demult. Nici vorbă, nu putea fi să-i înșire doamnei Swancourt și vestea fugii ei smintite cu Stephen Smith.

Stephen sta încă bine cuibărit în inima ei. Prin r. isență, își redobîndise, în mare măsură, aureola de v * care aproape dispăruse odată cu accesul de căință ce-o cuprinsese pe Elfride în timpul acelei călătorii blestemate la Londra. Adesea, mai cu seamă în împrejurări grele, entuziasmul scade cînd e pus în contact cu cauza care l-a produs. Și cea ultimă experiență alături de Stephen nu avusese, cîtuși de puțin, darul de a-l înălța pe acesta în ochii ei. Greșise tocmai pentru că, din bunătate, o lăsase să se întoarcă acasă. Elfride, ca orice femeie, iubea la bărbat forța în sine, oricît de prost folosită ; și, în acele clipe de cumpănă, la Londra, singura șansă ce-i rămăsese lui Stephen de a-și păstra ascendentul cîștigat asupra ei prin înfățișare, nu prin alte haruri, ar fi fost să facă gestul pentru care era oricum prea necopt, și anume s-o apuce de mîină, s-o tîrască în fața altarului și s-o ia de nevastă, fără s-o mai întrebe ce părere avea. O acțiune hotărîlă ne poate apărea, adeseori, drept inutilă sau, uneori, fatală ; dar hotărîrea, chiar dacă duce la sinucidere, are mai mult Earmec în ochii femeii decît cel mai neîndoielnic succes iabian.¹

¹ Cu caracter de reformă pașnică.

»73

Totuși, amănuntele neplăcute ale întîmplării de atunci intraseră, clin nou, în umbră și imaginea lui Stephen își recăpătase, în bună măsură, farmecul plămuirii.

„Multe zicale el a rinduit”

LONDRA, OCTOMBRIE, DOUA LUNI mai tirziu, pe firul povestirii noastre...

Hanul lui Bede are o caracteristică aparte : intrarea din față, prin care lumea se vîntură neconținut, dă spre o arteră principală, plină de freamăt, unde totul e numai onorabilitate și bunăstare în timp ce ieșirea din dos te scoate într-unui din acele labirinturi de ulițe mizere și ticsite de oameni, pe care le poți întîlni în orice colț al metropolei. Urmările morale ce decurg de aici, constau în faptul că locatarii hanului au prilejul, în primul rînd, să asiste la o groază de apucături și de petreceri ale unor oameni în zdrențe, și pentru asta nu trebuie decît să-și arunce ochii în stradă, printr-una din ferestrele din spate ; în al doilea rînd, să le ajungă la urechi unele ecouri ale vieții publice, sănătoase, dar neplăcute, prin intermediul unui glas grosolan ori al unui mers poticnit, sau prin zgomotul unei bușeli sau al unei prăbușiri, provocate de vreun bețiv sau vreun soț bătauș, care tocmai trecea prin piață, tulburînd liniștea. Asemenea personaje își fac, adesea, drum prin han, ieșind din vreo uliță dosnică și îngustată ca o vizuină de vulpe, fără însă să zăbovească înăuntru.

Se înțelege de la sine că tot ce e de văzut sau de auzit la hanul lui Bede urmează un anume tipic. În frumoasa seară de octombrie în care-l însoțim pe Stephen Smith în acest loc, un portar cu un baston în mîină stă tihnit pe un scăunel, la umbra sicomorului din mijlocul curții. Pe ramurile pomului se vede un strat gros de funingine, atîrnînd în smocuri, ca pe pereții unui horn. Culoarea neagră pe care-o au, la vremea asta ramurile, nu e o podoabă pentru pomul aproape lipsit acum de frunze, în schimb, primăvara, verdele lor proaspăt și frumos pare,

73

din pricina contrastului, și mai frumos. Dincolo de grilaj se întinde o grădină de flori — dalii și crizanteme arătoase — unde un om mătură frunzele căzute pe iarbă.

Stephen se oprește o clipă în dreptul unei uși, apoi urcă o scară de lemn, veche, dar largă, cu grilaj și balustradă, care, la o vilă de provincie, ar fi socotită drept un remarcabil exemplar de stil renascentist. La primul etaj dă de o ușă, deasupra căreia stă scris, cu litere negre : Dl.

Henry Knight; cuvintele : Avocat pledant fiind înțelese de la sine. Peretele e gros, cu cîte o ușă de fiecare parte. Cea din afară a rămas, întîmplător, întredeschisă. Stephen pășește spre cea de-a doua și bate.

— Intră ! se auzi din fundul încăperii.

întâi intri într-o mică anticameră, despărțită de apartamentul din interior printr-o arcadă lambrisată, largă de vreo doi-trei iarzi. De-a curmezișul arcadei atîrnă două draperii de un verde-închis, care fac ca tot ce se petrece în spatele arcadei, în afară de scîrțîitul sacadat al unei pene de gîscă, să pară un mister. Acolo sînt îngrămădite, haotic, o droaie de obiecte, mai cu seamă gravuri și picturi, în rame vechi, rezemate de perete în stive, ca plăcile de ardezie pentru acoperișuri în curtea unui meșter constructor. Toate cărțile pe care le vezi aici sînt de format in-jolio, prea mari ca să poată fi furate ; unele sînt așezate pe o masă greoaie de stejar dintr-un colț, altele pe podea, printre tablouri, totul fiind amestecat cu haine vechi, pălării, umbrele și bastoane.

Stephen trage draperia la o parte și în față îi apare un bărbat care scrie de zor, ca și cum însăși viața lui ar fi depins de asta, ceea ce, de fapt, era chiar adevărat.

Bărbatul pare ele vreo treizeci de ani, este îmbrăcat într-o haină pestriță, are păr castaniu închis, o barbă cîrlionțată și o mustață aspră ce se unește cu barba, as-cunzînd, cum e și firesc, adevărata expresie a gurii, sub binecunoscutul aer de totală impasibilitate.

— Ah, băiete dragă, am ghicit că ești tu, spuse Knight, ridicîndu-și privirea, zîmbind și întinzîndu-i mîna.

Gura și ochii lui Knight devin acum vizibile. Și una și alta sînt frumoase și, pe lîngă asta, par mai tinere și mai proaspete decît fruntea și obrajii, căroro o neîndoielnică paloare le dă un aer bolnăvicios. Gura nu și-a pierdut încă forma arcuită, pentru a o înlocui cu unghiurile ferme ale vîrstei mijlocii, iar ochii, deși ageri, mai mult

231

își strecoară privirea decît străpung cu ea ; după doisprezece ani de lectură asiduă, strălucirea adolescenței s-a mai stins, împrumutând privirii o seninătate care o înfrumusețează.

O doamnă ar fi remarcat că în încăpere plutea un iz de tutun ; un bărbat, însă, n-ar fi observat nimic.

Knight nu se ridică. Se uită la ornicul de pe polița de deasupra căminului, apoi se întoarse din nou la scrisul lui, făcîndu-i semn lui Stephen să ia loc.

— Ei, mă bucur c-ai venit. Eu de-abia de ieri sînt în oraș. Stephen, te rog să-mă ierți, mai am de lucru zece minute. Atît mi-a mai rămas ca să prind poșta de seară. După asta, sînt al tău. Stephen se așeză, cu aerul că acest fel de a fi primit nu era nou pentru el, și pana lui Knight porni mai departe, săltînd în sus și-n jos, ca un vas pe furtună.

Cicero numea biblioteca sufletul casei : casa asta era toată numai suflet. O bună parte din dușumea și jumătate din pereți erau acoperiți cu rafturi, obișnuite sau mai puțin obișnuite : spațiul care rămăsese liber, împreună cu consolele, măsuțele ele, fiind ticsit de siluete de ghips, statuete, medalioane și plăci de tot soiul, adunate de proprietarul lor în timpul peregrinărilor prin Franța și Italia.

O fișie îngustă clin lumina apusului se strecura în odaie, printr-o fereastră așezată aproape pe colț și clînd într-o curte. în fereastră se afla un acvariu. în mai toate ceasurile zilei, acvariul era un paralelipiped ca oricare altul, al cărui unic rost era găzduirea unor ființe vii ; dar, în fiecă seară, ca și acum, timp de cîteva minute, o rază blindă și rătăcitoare lumina și învăluia în căldura ei lumea măruntă dinăuntru, și atunci zoofitele multicolore se deschideau și-și întindeau brațele, ierburile căpătau o transparentă somptuoasă, scoicile sclipeau, galbenul lor devenind mai auriu, și sfioasa adunare își exprima voioșia mai limpede chiar decît dacă ar fi fost înzestrată cu grai.

După scurgerea celor zece minute anunțate, Knight aruncă pana, sună băiatul să ia scrisorile și să le ducă la poștă și, cînd ușa se închise în urma lui, exclamă :

— Ei, slavă Domnului, am isprăvit ! Acum, Stephen, trage-ți scaunul mai aproape de mine și spune-mi ce-ai făcut în tot timpul ăsta. Ai continuat cu greaca ?

. — Nu.

i:i5

■— Cum se poate ?

— N-am prea avut vreme.

— Ei, lasă prostiile !

— De greacă nu m-am ocupat, dar am făcut, în schimb, alte lucruri. Unul, cel puțin, a fost ceva extraordinar.

Knight se răsuci în scaun ca să-l poată privi mai bine pe Stephen.

— Aha ! Ei, ia să văd cum arăți la față. Așa, acum s-așez lucrurile cap la cap, să-mi pun mintea la treabă și să încerc să ghicesc !

Stephen se înroși și mai tare la față.

— Ei bine, Smith, spuse Knight apucându-l zdravăn de umeri și scrutându-i chipul, în tăcere, preț de câteva minute, te-ai îndrăgostit !

— De fapt, adevărul e că...

— Ei, dă-i drumul ! Dar, văzându-l pe Stephen cam abătut, alese un ton ceva mai blînd.

Smith, băiete, acum ai ajuns să mă cunoști destul de bine, sau, cel puțin, ar trebui să mă cunoști destul de bine, și știi, doar, că dacă vrei să-mi povestești cu de-amănuntul ce s-a întîmplat cu tine, sînt gata să te ascult, iar dacă nu, sînt ultimul om de pe lume care să țină să afle ceva.

— Un singur lucru am să-ți spun. M-am îndrăgostit și vreau să mă însor.

În timp ce aceste cuvinte ieșeau din gura lui Stephen, Knight îi aruncă o privire care prevestea numai nenorocire.

— Nu te grăbi să mă judeci pînă nu știi mai multe, spuse Stephen îngrijorat, văzînd schimbarea de pe chipul prietenului său.

— Nu te judec deloc. Mama ta știe ?

— Ceva vag.

— Dar tatăl tău ?

— La fel. Dumitale însă, am să-ți spun. Tinăra persoană...

— Ei, hai, Stephen, ce-i lipsa asta îngrozitoare de curaj ? Poate că voi reuși să pricep ceva din starea ta sufletească, așa că dă-i înainte. Deci, iubita ta...

— E de neam mai bun decît mine.

— Așa și trebuie.

— Tatăl ei nici nu vrea s-audă : nu-i convine situația mea.

— Cazul nu-i neobișnuit.

IG

— Ei, acum vine problema în care am nevoie de sfatul dumitale. S-a întîmplat ceva în familia fetei și, după asta, nu mai putem îndrăzni, deocamdată, să cerem iar încuviințarea tatălui ei.

Așa că păstrăm tăcerea. Intre timp, un arhitect din India i-a scris domnului Hewby să-l întrebe dacă nu poate să-i recomande un asistent tînăr, care să fie dispus să plece la Bombay să facă planurile unei lucrări, pentru care tehnicienii s-au și pus pe treabă. Salariul pe care-l oferă este de 350 de rupii pe lună, adică aproximativ 35 de lire. Hewby mi-a propus mie slujba asta, și m-am și dus la doctorul Wray, care mi-a zis că o să mă aclimatizez destul de ușor. Ei, dumneata, în locul meu, ce-ai face, ai pleca ?

— Te gîndești că ăsta ar putea fi un drum către mîna acelei domnișoare ?

— Da, mă gîndeam c-aș putea pleca să strîng ceva bani și, pe urmă, m-aș întoarce și-aș cere-o în căsătorie. Peste un an, pot să-ncep să lucrez pe contul meu, dacă vreau.

— Și ea o să te aștepte ?

— A, bineînțeles că da ! Oricît ! Pînă la capătul vieții !

— De unde știi ?

— Ei, cum de unde știu ? Sigur c-o să m-aștepte ! Knight se lăsă pe spătarul scaunului.

— Ascultă Stephen, deși acum pot spune c-o cunosc foarte bine, așa cum este ea în sufletul tău, în carne și oase n-o cunosc. Eu te-aș întreba un singur lucru : ideea ta de a pleca în India se bazează, întru totul, pe încrederea în fidelitatea ei ?

— Da, dacă lucrurile ar sta altfel, n-aș pleca.

i— Ei, băiete, m-ai pus într-o situație destul de complicată. Dacă spun exact ceea ce cred, îți calc în picioare sentimentele ; dacă nu, calc în picioare însăși judecata mea. Și, nu uita, eu nu prea mă pricep la femei.

— Dar ai mai ținut și dumneata la câte una, deși nu prea mi-ai vorbit de asta.

— Și, sper că, pînă o să m-auzi vorbind mai mult. n-o să-ți meargă mai prost ca acum.

Stephen tresări la înțepătura lui Knight.

— Niciodată n-am ținut foarte mult la cineva, continuă acesta din urmă. N-am întîlnit femeia care s-o merite. Și nici logodit n-am fost, în viața mea.

— Dar scrii de parcă ai fi fost logodit de o sută de ori, dacă-mi îngădui să mă exprim așa, spuse Stephen, cu un aer jignit.

— Da, asta se poate. Dar, dragul meu Stephen, numai cei care cunosc un lucru doar pe jumătate se apucă să scrie despre el. Cei ce-l știu pînă-n străfunduri nu-și mai bat capul. Tot ce știu eu despre femei, ca și despre bărbați, sînt generalități, o grămadă de generalități. Eu trudesco din greu și, din cînd în cînd, îmi ridic privirea și o las să zboare, ca o cioară, peste fața zbuciumată a a omenirii, ce se întinde de la mine pînă la linia orizontului. Atîta tot !

Knight se opri, furat, parcă, de gînduri ; și Stephen se uită cu dragoste și venerație la dascălul lui, a cărui* minte era în stare să soarbă, dintr-o înghițitură, tot ce adunase el, în capul lui, o viață întreagă.

între Knight și Stephen Smith exista înțelegere și afecțiune, dar frăție intelectuală nu prea. Knight se purtase prietenos cu Stephen cînd acesta din urmă nu era decît un puști ferice cu obrazii ca cireșele ; îi arătase interes, stătuse cu ochii pe el și-l ajutase, plin de mărinimie, făcîndu-i rost de cărți ; și, astfel, legătura dintre dascăl și învățăcel se transformase într-o legătură de oameni apropiați, care, la rîndul ei, se copsese, devenind prietenie. Așa că, deși Smith nu era tocmai omul pe care Knight să și-l fi ales ca prieten intim, sau măcar ca pe unul dintr-un grup mai larg de prieteni, era, totuși, într-un fel, prietenul lui. Totul se datora, cum se întîm-plă în viață, împrejurărilor. Cine dintre noi poate spune de acel alter ego al său, ca să nu mai vorbim de prietenii mai îndepărtați, că este tocmai omul pe care l-ar fi ales, în cele din urmă, ca pe întru chiparea rezultatului final al adunării însușirilor firii omenești care îi sînt pe plac, al principiilor la care ține, și al scăderii tuturor defectelor ? în realitate, acest om este o ființă pe care, avînd-o în preajmă o vreme mai îndelungată, începem s-o cunoaștem mai bine, să o socotim demnă de încrederea noastră și să o primim, chiar, în inima noastră, ca pe un paleativ.

— ■ Ei, ce părere ai de ea ? îndrăzni Stephen să întrebe, după o pauză.

— • Chiar dac-ar fi să-i atribui meritele de care garantezi tu, răspunse Knight, așa cum obișnuim să facem cu poezii romani, despre care știm doar că au existat cînd va, tot nu-mi vine să cred că o să-ți fie credincioasă, să zicem trei ani, cît o să stai tu în India.

— Ba o să-mi fie ! strigă Stephen cu desperare. E toată numai cinste și delicatețe. O femeie ca ea, care s-a încredințat unui bărbat așa cum mi s-a încredințat ea mie, nu poate să se mărite cu altul.

— Cum, adică, s-a încredințat ? întrebă, curios, Knight. Stephen nu răspunse. Knight arătase atîta scepticism

față de dragostea lui, încît nu mai avea nici un rost să-și continue destăinuirile.

— Bine, nu-mi spune, zise Knight. Dar văd că cerșești acea întrebare care pare a fi nelipsită în orice dragoste.

— Și-am să-ți mai spun ceva, stăruie tînarul. Știi cum îmi vorbeai, cîndva, despre femeile care se lasă sărutate.* , îți amintești ? Ei, spuneai că în loc să fim incîntați, avem toate motivele să

ne îndoim de ele dacă reușesc, cu toată tulburarea lor, să fie grațioase într-un asemenea moment ; și, mai spuneai că adevăratul lor farmec, într-o clipă ca asta, stă în stîngăcie, fiindcă doar stingaci a ne poate dovedi că n-au mai jucat același rol cu altul, înainte.

— Da, cam așa-i, deși nu-mi amintesc să fi spus eu asta vreodată, zise Knight, dus pe gînduri. Nu era prima oară cînd discipolul își amintea lecția maestrului, mult timp după ce maestrul însuși o uitase.

—■ Ei, cu ea așa s-au petrecut lucrurile ! strigă Stephen triumfător. Era atît de fistîcîtă, că nici nu mai știa ce face ! ■ .

•— Minunat ! Minunat ! exclamă Knight vrînd, psră,' să-1 liniștească. Ei bine, tot ce pot să-ți spun e că, dacă Bombayul poate să însemne pentru tine un început bun, nu vād de ce n-ai pleca și de ce-ți bați atîta capul cu justificări complicate. Nimeni nu-și dă, cu adevărat, seama conform căror principii acționează sau ce semnificație au actele lui.

— Da. Am să plec la Bombay. Dacă nu te deranjează, m-apuc să scriu cîteva rînduri de acceptare chiar acum.

— Lasă, mai bine, să treacă o noapte... e inai cuminte așa... și-o să le scrii mîine. între timp, du-te colo, la fereastră, stai jos și privește Spectacolul Lumii. Astă seară iau cina în oraș și sînt nevoit să mă îmbrac aici cu hainele pe care le am în geamantan. Mi-am făcui obi I să-mi aduc lucrurile aici, ca să nu mñă mai obosi sc s-al<

IU

pîna la locuința mea clin Richmond, și s-o pornesc, pe urmă, iar îndărăt.

Knight făcu .cîțiva pași pîna în mijlocul camerei și-și deschise geamantanul, în timp ce Stephen se retrase la fereastră. Dunga de lumină se mutase ceva mai sus, pre-lingîndu-se ușor, și apoi dispăruse. Zoofiiele dormeau. Umbrele amurgului năpădiseră odaia. O altă cantitate de lumină arunca sclipiri în geamuri.

— Spune, te rog, zise Knight, unde, în toată țara asta, mai poți vedea un spectacol pe măsura celui de-aici ? Stau și privesc lumea, seară de seară, înainte de a porni spre casă. Ia împinge puțin canatul ferestrei !

Sub ei se vedea o uliță care, apropiindu-se de zid, făcea un cot, intrînd sub o arcadă ; fereastra din dos a odăii lui Knight, fiind chiar deasupra acestui unghi, îți îngăduia să cuprinzi cu privirea toată ulița, de la un cap la altul. Gloata de bărbați și femei, mai ales femei, se învolbura, se frămînta, într-o continuă mișcare. Felinarele cu gaz scînteiau în dreptul gheretelor măcelarilor, luminînd maldărele de carne și prefăcîndu-le în pete portocalii și purpurii, ce aminteau de coloritul sălbatic al pînzelor tîrzii ale lui Turner, în vreme ce susurul și bolboroseala limbilor cu cele mai felurite ritmuri și tonuri erau, pentru această pădure umană, ceea ce murmurul pîrîului este pentru codrul adevărat.

Trecuseră aproape zece minute. Apoi Knight se apropie și el de fereastră.

— Chem o trăsură și o iau în jos, spre Berkeley Square, spuse el, încheindu-și vesta și împingîndu-și într-un colț, cu piciorul, costumul de dimineață. Stephen se ridică să plece.

— Ce de cărți ! exclamă tînarul, rotindu-și, pentru o ultimă oară, privirea plină de jind, în jurul încăperii, ca și cum suprema plăcere a vieții lui ar fi fost să-și petreacă restul zilelor acolo, dar încercînd, în același timp, sentimentul că își prelungise prea mult vizita. .Privirile îi întîrziară pe un fotoliu acoperit cu vrafuri de ziare, reviste și volume nou-nouțe, cu coperte verzi și roșii.

— Da, spuse Knight, privindu-le și el, cu un suspin de lehamite, o să trebuiască să fac ceva, curînd, cu unele din ele. Dragul meu, de ce te grăbești așa ? Poți să mai stai cîteva minute, dacă vrei. Nu sînt chiar gata. Răs-

77

foiește puțin volumele alea, în timp ce îmi pun haina, și pe urmă facem cîțiva pași împreună, pe jos.

Stephen se așeză lângă fotoliu și începu să se uite la cărți. Printre ele dădu peste un roman sentimental, într-un volum : La curtea Regelui Artur, de Ernest Fieid.

— Ai de gând să recenzezi cartea asta ? întrebă Stephen, cu prefăcută indiferență, arătându-i opera Elfridei.

— Care ? Ah, asta ! Poate... deși, nu prea mă mai ocup de recenzii mărunte. Dar asta poate fi recenzată.

— Ce vrei să spui ?

Knight nu suporta să fie întrebat ce voia să spună.

— Ce vreau să spun ? Vreau să spun că majoritatea cărților care se publică nu sînt nici destul de bune, nici destul de proaste ca să merite atenția criticii, dar că lucrarea asta o poate merita.

■— Fiindcă e bună sau fiindcă e proastă ? întrebă Stephen cu oarecare neliniște, gîndindu-se la biata, micuța lui Elfride.

— Fiindcă e proastă. Pare scrisă de o fată sub douăzeci de ani.

Stephen nu mai spuse nimic. Nu-i convenea să mai vorbească deschis despre Elfride, după ce-i scăpaseră acele vorbe despre ea, cum că i s-ar fi încredințat lui ; și, în afară de asta, obiectivitatea neînduplecată, încăpățînată și îndărătnică, aproape, cu care Knight judeca lucrurile nu putea fi clintită de o biată dorință a unui tinerel ca Stephen.

Knight era, în sfîrșit, gata. închise gazul, trînti ușa și coborîră împreună în stradă.

XIV

„A noastră veselie ține cît luna mai”

TREBUIE SA ȘTIȚI CA, ÎNTRE timp, se scurseseră aproape nouă luni. în locul peisajului tomnatic care constituia decorul scenelor precedente, sîntem întîmpinați de apogeul înfloririi, din vara anului următor.

i ti

Stephen se află în India unde trudește la un birou din Bombay. Din cînd în cînd, călătorind prin țară, cu treburi, se miră de ce unii oameni, care locuiau acolo de mai multă vreme, se plîng atîta de urmările climei asupra sănătății lor. Rar se întîmpla ca un tînăr să aibă un început mai bun decît cel de care părea să aibă parte acum Stephen. Se nimerise ca el să-și iacă intrarea pe scenă tocmai în acea perioadă de excepțională prosperitate ce-și așternuse strălucirea asupra Bombayului, cu cîțiva ani în urmă. Construcția și tehnica luau și ele parte la avîntul general. Speculația gonea cu o viteză pe zi ce trece mai mare, singurul neajuns legat de toate astea fiind posibilitatea unui faliment. •

Elfride nu suflase o vorbă tatălui ei despre escapada de o zi și o noapte în tovărășia lui Stephen și, pe cît știa ea, vestea nu-i ajunsese la urechi pe altă cale. Pentru scurtă vreme, acesta fu necazul și supărarea ascunsă a Elfridei, iar plecarea lui Stephen o făcu și mai nefericită. Dar Elfride avea un dar special de a se descotorosi de un necaz, după un timp oarecare. In vreme ce o natură mai domoaiă se îmbibă, încetul cu încetul, de o nenorocire, ea dăduse pe gît, dintr-o înghițitură, întreaga durere și acum își revenea. Era în stare să-și lepede tristețea și s-o înlocuiască cu speranța, cu aceeași ușurință cu care șopîrta își reinnoiește mădularul betegit.

Și se iviseră două excelente prilejuri de distragere a atenției. Unul fu publicarea romanului și căutarea, prin ziare, a cronicilor care, deși pînă acum grăitor de scurte, avuseseră darul ele a-i abate gîndurile negre. Celălalt, mutarea de la prezbiteriu în casa veche a doamnei Swancourt, casă mult mai confortabilă, care dădea spre aceeași vale. La început, domnului Swancourt nu-i prea conveni să fie transplantat pe sol feminin, dar avantajele evidente ale unei asemenea schimbări ce-i sporea demnitatea îl împăcară cu ideea. Și astfel, se înfăptui o „mișcare” radicală : cele două doamne se instalară la Torquay, după cum se plănuiise, urmînd ca pastorul să circule între un loc și celălalt.

Doamna Swancourt lărgi considerabil orizontul Elfridei în privința manierelor aristocratice, așa că fata începu să-și ierte tatăl pentru căsătoria calculată pe care o făcuse. Nu încăpea îndoială că nici o altă femeie, de cincizeci de ani, fie ea cât de arătoasă, nu adusesese vreodată

79

unui bărbat mai mult folos, în sensul material al cuvîntului.

Casa nouă de la Kensington era gata, și toți se aflau acum la oraș.

Arbuștii din Hyde Park fuseseră răsădiți, ca în fiecare an, scaunele erau frumos rînduite în șiruri, iarba tăiată mărunț, iar pe alei parcă bîntuise furtuna ; cei leneși tocmiseră trăsuri, cei sprinteni veniseră călare și, vreme de o oră, Drive și Row se prefăcură, iar, în făgașe ale veseliei. Erau ceasurile șase ale unei după-arnieze din toiuș verii cînd, în parfum de cantalup și sub un cer vioriu, se desfășura spectacolul la care asistăm. Din echipajele ce se scurgeau șuvoi, unul aparținea familiei Swancourt.

Conversația doamnei Swancourt era o conversație de tip ironic, pe care tonul coborît, melodios, al vocii ei, singurul amănunt frumos la bătrîna doamnă, o împiedica să devină obositoare.

— Ei, îi spuse ea Elfridei care, precum Enea la Car-tagina, era plină de admirație față de splendoarea priveliștii, ai să vezi că situația noastră de femei fără însoțitor o să ne dăruie și nouă, ca oricui altcuiva, extraordinara putere de a citi pe fețele semenilor noștri în-tîlniți aici. Cînd mă aflui în astfel de locuri ascult întotdeauna, nu povestirile spuse de vecinii mei prin viu grai, ci cele pe care le spun chipurile lor, care au avantajul că vorbesc aceeași limbă pe Row și pe Boulevard, pe Rialto și pe Prado. Am căpătat, poate, o oarecare îndemănare în meșteșugul ăsta, fiind o femeie urîtă și trăind, atîția ani, singură, fără o făptură apropiată cu care să mai schimb o vorbă. Dar lucrul ăsta n-o să ți se pară curios, dacă te gîndești că la fel se întîmplă cu Oamenii care, deși n-au ceas, îți pot spune, cu exactitate, cît e ora.

— Da, asta așa-i, zise domnul Swancourt, în chip ele confirmare. Am cunoscut oameni la Endelstow și în alte părți, care născociseră un adevărat sistem ele măsurare a timpului. După umbre, vînt și nori, după felul cum se mișcă oile și vitele, după cîntecul păsărilor și cucurigu! cocoșului, și după o mie de alte senine și sunete, pe care oamenii cu ceas în buzunar nici nu le bagă-n seamă, sînt în stare să-ți spună cît e ora cînd poștești, la diferență de zece minute. Ei, asta-mi amintește de o istorie veche, dar mă tem că nu pot să v-o spun, prea-i deocheată,

111

din cale-afară de deocheată ! Și, zicînd asta, pastoral scutură din cap, chicotind.

— Ei, hai, s-o auzim, ziseră doamnele.

— N-ar prea trebui să v-o spun.

— Lasă fleacurile, zise doamna Swancourt.

— E vorba de un om care, folosind un sistem din ăstaj curios, de observație, ajunsese de pomină, fiindcă, vreme cîe doi ani și mai bine, păcălise lumea, de ajunsese toți să creadă că ținea ascuns, pe undeva, un barometru, că prea prezicea bine schimbările vremii, după răgetul măi garului și după toanele nevesti-si.

Poate asta era istoria la care se gîndise, poate nu. Elfride rîse.

— Exact ! spuse doamna Swancourt. Și, după cum ei au învățat semnele naturii, eu am învățat graiul surorii ei vitrege, artificiuș. Minciuna din ochi, disprețul din vîrful nasului, indignarea părului de pe ceafă, rîsul veșmintelor, cinismul pașilor și feluritele emoții ce se ascund în răsucirea bastonului, scoaterea pălăriei, ridicarea și rotirea umbrelei, sînt, pentru mine, un soi de abecedar. Poftim, uită-te la tipul acela de mamă, care se poartă de parc-ar fi sora propriei sale fiice. O vezi ? Cea din trăsura de colo,' continuă, ea, adresîndu-se Elfridei și făcîndu-i semn prin-tr-o simplă rotire a ochilor. Expresia preocupată, a ființei conștiente de rangul ei, care i se citește pe față ar face să moară de rușine orice compatriot cu bun-simț. Pot să jur că nici nu-ți vine să crezi că oamenilor din lumea bună, care se dovedesc mult mai săraci cu duhul decît săracii, le lipsește într-atît simțul elementar al măsurii.

— Cum adică ?

— Uite, pe chipul lor vezi scris limpede, ca pe un talismán : „Priviți, vă rog, coroana de pe aripile trăsorii mele.”

— Ei, haide, Charlotte, zise pastorul, pentru tine fețele oamenilor sînt tot atît de grăitoare ca plecăciunea lordului Burleigh pentru domnul Puff.

Elfride nu se putea împiedica să admire frumusețea compatrioatelor ei, mai ales cînd se gîndea că ea și cele cîteva fete pe care le cunoștea erau întotdeauna, la vremea aceea a anului, ușor bronzate sau însemnate în palmă de cîte o zgîrietură de la rugurile de mure.

— Ce flori și frunze frumoase poartă la pălării ! exclamă ea.

80

' — Da, răspunse doamna Swancourt. Unele sînt chiar mai grozave decît cele naturale. Ia te uită la trandafirul doamnei din spatele grilajului. Ce lujer elegant de viță a împletit pe tulpină — s-o fi gîndit că e mai arătos decît ghimpii — și cum cresc toate atît de firesc chiar deasupra urechii ! Am spus cresc, dinadins, fiindcă rozul petalelor și rozul obrazilor ei frumoși sînt, deopotrivă, o lucrare a naturii pentru cel ce le privește fără prea multă atenție.

— Dar laudă-le un pic, că merită ! spuse mărinoasa ; Elfride.

— Ei, fie, o să le laud. Ia te uită la ducesa de...; cum se mai unduiește pe locul ei, cînd înainte, cînd îndărăt, profitînd de balansul landoului ca să privească în jur numai cînd capul îi e împins puțin în față, cu o mîndrie indiferentă care sfidează totul. Ia privește ce boticuri drăgălașe au fetele din familia de colo, n-ai crede că expresia asta, atît de reușită, a fost pregătită dinainte. Privește gestul sfios cu care-și țin pumnișorii încleștați pe

. umbrele, cu degetul mare ridicat atît de gingaș și lipit de tija de fildeș, cu o grație fără pereche ; atlazul umbrelei trebuie neapărat să se asorteze cu tenul chipului de dedesubt, pasă-mi-te întîmplător, și tocmai asta face totul atît de plăcut la vedere. Uită-te la cartea roșie de pe bancheta din față — semn al vastelor cunoștințe dobîndite de aceste domnișoare. O vezi pe femeia de pe partea cealaltă, aia cu o droaie de fete ? Zău, că-i de admirat! Parcă nici nu visează că fiicele ei sînt urmărite de trecători. Iar fetele, care merită și ele toată admirația, își cufundă privirile în ochii bărbaților chipeși, cu aerul că nici nu știu la ce se uită — la ochi de bărbat, sau la frunzele copacilor. Uite, zăresc și elogiile pentru tine. Dar eu glumesc, fetițe, cred că-ți dai seama.

— Pfu, pfu, vai de mine, ce arșiță ! exclamă domnul Swancourt, de parcă gîndurile lui zburaseră departe de tot ce se afla în jur. Mi s-a înfierbîntat așa de tare ceasul, că nici nu pot să pun mîna pe el să văd ce oră e, zău că da, și e o zăpușeală ca într-un fund de pălărie !

— Ia te uită ce ocheade îți aruncă bărbații, Elfride ! spuse doamna în vîrstă. Tare mă tem că o să mă estom- i pezi de tot!

— Cum adică ?

80

— Uite-așa, cum estompează diamantul un opal, cînd sînt montate împreună în aceeași bijuterie.

— Da, am observat și eu că mă priveau niște doamne și niște domni, spuse Elfride fără prefăcătorie, încîntată că o remarcase lumea și pe ea.

— Draga mea, acum nu se mai spune „domni”, zise mama ei vitregă, pe un ton cît se poate de serios, care se potrivea de minune urîteniei chipului ei. Noi am renunțat să spunem așa ; am cedat cuvîntul ăsta micii burghezii, care cred că-l folosește încă pe la balurile meseriașilor și pe la ceaiurile de provincie. Aici s-a terminat cu el.

— Atunci, cum să spun ?

— Doamne și bărbați : așa, și numai așa !

Tocmai în clipa aceea se ivi, în șuvoiul de trăsuri ce se scurgeau din direcția opusă, un rădvan vopsit în cea mai mare parte în nuanța de indigo intens a cerului de miez de noapte, roțile și părțile laterale deosebindu-se de rest prin dungi delicate de ultramarin ; servitorii erau

îmbrăcați în livrele albastru-închis cu dantelă argintie și pantaloni de culoarea neutră a roșului indian. întregul echipaj forma un tot organic, ce se mișca în spatele unei perechi de murgi castrați care înaintau, fără prea mult zel, într-un trap executat cu multă eleganță, încrețin-du-și, din când în când, diferite porțiuni ale pielii străbătute de vinișoare, de parcă treaba la care fuseseră puși nu era de demnitatea lor.

Înăuntru ședea un domn care nu se distingea prin nimic, în afara aerului său de negustor ambulant cumsecade și ceva mai de soi. Lângă el se afla o doamnă cu ochi spălăciți și ten. de culoarea zerului, a părținind genului de „femeie interesantă”, adică genului bolnăvicios, plăcerea ei supremă fiind, după câte se părea, să nu se bucure de nimic. Față în față cu această pereche stăteau două fete, care purtau pălării albe cu pene albastre.

Doamna o zări pe Elfride, zîmbi, dădu din cap și atinse umărul soțului ei, care se întoarse și primi gestul de recunoaștere al Elfridei, ridicîndu-și pălăria cu o mișcare plină de curtoazie. Apoi, cei doi copii întinseră brațele spre Elfride și izbucniră în chicoteli fericite.

;— Cine e ?

81

— Ia te uită, lordul Luxellian ! El e, nu ? zise doamna Swancourt care, ca și pastorul, era așezată cu spatele spre ei.

— Da, răspunse Elfride. E singurul bărbat, din toți cîți am văzut pe aici, care-i mai chipeș ca tata.

— Mulțumesc, draga mea, spuse domnul Swancourt.

— Așa-i, numai că tatăl tău e mult mai în vîrstă. Cînd lordul Luxellian va mai îmbătrîni puțin, n-o să fie nici pe jumătate atît de arătos ca omul nostru.

— Îți mulțumesc și ție, draga mea, zise domnul Swancourt.

— Vedeți cît de mult țin la mine scumpele astea mici, exclamă Elfride continuând să privească spre cealaltă trăsură. Ia uitați-vă, una din ele a și început să plîngă ca să mă duc la ea !

— Ei, tot vorbeam noi despre brățări, ia te uită la lady Luxellian, spuse doamna Swancourt în timp ce baroneasa ridica brațul ca s-o sprijine pe una din fete. Uite cum îi alunecă brățara ; e din cale-afară de mare. Nu-mi place deloc cînd rămîne un spațiu gol între brățară și încheietura mîinii. Mă întreb cum de pot avea femeile astea așa de puțin gust !

— Dar e vorba de altceva ! protestă Elfride. A slăbit și i s-a subțiat brațul, biata de ea, asta e ! Nici nu-ți închipui ce mult s-a schimbat de un an încoace !

Între timp trăsurile ajunseseră una în dreptul celeilalte și cele două familii schimbară saluturi mai calde. Trăsura familiei Luxellian traversă apoi aleea și trase sub platani, chiar în spatele trăsorii familiei Swancourt. Lordul Luxellian coborî și păși spre ei cu un rîs melodios.

Ăsta era, de fapt, farmecul lui. Lumea îl plăcea pentru vocea lui, uitînd că era lipsit de alte daruri. Pe domnul Swancourt îl știau toți după felul lui de a se purta, pe Stephen Smith după chip, iar pe lordul Luxellian după rîs.

Domnul Swancourt făcu cîteva observații amabile, re-ferindu-se, între altele, și la căldura de afară.

— Așa e, spuse lordul Luxellian, azi după-amiază, tre-cînd pe lângă o blănărie, am simțit că ni se face rău ; abia am așteptat să ne îndepărtăm ! Ha ! Ha ! Apoi, adresîndu-se Elfridei : Domnișoară Swancourt, mi se pare că nu ne-am mai văzut și n-am mai stat de vorbă de la publicarea operei dumentale literare. Nu știam că, într-un loc atît de pașnic ca Endelstow, era cineva care se a,ci-

ut

case de scris, că altfel și eu, și ai mei am fi încercat să ne supraveghem mai mult. Swancourt, dumneata de ce nu mi-ai suflat o vorbă ?

Elfride se fistici, roși, zîmbi, spuse că treaba asta nu merita atîta discuție, și așa mai departe.

— Găsesc că cei de la „Prezentul” au fost cam nedrepti cu dumneata ; da, da, așa este. După părerea mea, e absurd să scrii o recenzie atât de complicată pe marginea unei mici fantezii ca La curtea Regelui Artur.

— Cum ? întrebă Elfride, făcînd ochii mari. Mi-au recenzat cartea în „Prezentul” ?

— A, da. Ce, n-ai văzut ? Bine, dar asta a fost acum patru-cinci luni !

— Nu, n-am văzut nimic. Vai, ce rău îmi pare ! Urît din partea editorilor mei ! Mi-au făgăduit să-mi trimită orice fel de notiță apărută în legătură cu cartea mea.

— Ah, în cazul ăsta mă tem că ți-am dat o veste neplăcută ; recenzia ți-a fost tăinuită cu bună-știință, din politețe. S-au gîndit, desigur, că n-ar fi servit la nimic să ți-o trimită, așa că n-au vrut să te necăjească degeaba.

— O, nu, ați făcut foarte bine că mi-ați spus. A fost, din partea lor, o amabilitate greșit înțeleasă. Dar, spu-neți-mi, recenzia îmi e foarte nefavorabilă ? întrebă ea, cu un tremur în glas.

— A, nu, nu chiar, deși mi-e greu să-mi amintesc acum conținutul ei exact. Era doar... doar tăioasă, înțelegi, lipsită de generozitate, aș putea spune. Dar, crede-mă, memoria nu-mi permite să spun nimic precis.

— Mergem imediat să luăm un exemplar de la redacția revistei, nu-i așa, tătucule ?

— Dacă ții neapărat, draga mea, mergem, sau trimitem pe cineva. Dar nu azi, mai bine mîine.

— Și acum, te rog să-mi faci un mic hatîr, Elfride, spuse lordul Luxellian cu multă căldură, avînd aerul că regreta c-o tulburase cu veștile lui. De fapt, am venit aici ca trimis special al micuțelor mele Polly și Katty, ca să te rog să vii să stai puțin cu ele, în trăsura noastră. Eu vreau s-o iau pe jos spre Picadilly, așa că soția mea rămîne singură cu ele. Știu că sînt niște copii cam răsfățați, dar nu m-au lăsat pînă nu le-am promis că ai să vii...

Scara trăsorii fu coborîta și Elfride trecu în cupeul lordului Luxellian, trezind nemărginita încîntare a fetei

82

țelor și un blînd interes din partea unor persoane fără ocupație, cu piele roșcovană și cu gîturi lungi, care urmăreau atente scena, cu bastoanele la gură, scoțînd, din cînd în cînd, din fundul gîtlejurilor, un gîlgîit de rîs ce li se răsfrîngea și în ochi, gurile lor, însă, neparticipînd, în nici un fel, la această operație. Lordul Luxellian îi porunci vizitiului să pornească, apoi își ridică pălăria și schiță un zîmbet, dar, greșindu-și ținta, îl adresă unui individ cu totul străin, care dădu buimăcit din cap. Lordul Luxellian aruncă o privire prelungă spre Elfride.

Era o privire de admirație bărbătească, curată și sinceră, tributul de o clipă pe care orice englez onest îl acordă frumuseții, fără a se rușina de ceea ce simte și fără a abdică, în vreun fel, de la obligațiile afective pe care le are ca soț și tată de familie. Apoi, lordul Luxellian își schimbă direcția, înaintînd, cufundat în gîn-duri, spre capătul de sus al promenadei.

Domnul Swancourt coborîse, odată cu Elfride, ca să traverseze spre Row, pentru cîteva clipe, să schimbe o vorbă cu un prieten pe care-l zărise acolo, și astfel soția lui rămase singură în trăsura.

În timp ce acest scurt act era în curs de desfășurare, printre spectatorii de pe promenadă se putea zări un bărbat cu o înfățișare oarecum deosebită de a celorlalți. Stînd ceva mai departe de învălmășeala generală, în spatele șirului de scaune, rezemat de trunchiul unui copac, o privea pe Elfride, cîntărind-o cu un interes calm.

Trei lucruri în legătură cu această persoană, pe care ai fi putut ușor s-o treci cu vederea, dovedeau, pe loc, unui om cu experiență, că nu făcea parte dintre clienții obișnuiți de pe Row. În primul rînd, cîteva cute. destul de vizibile, pe vesta fracului, care arătau că nu-și ocărise îndeajuns croitorul pentru a-l convinge pe respectivul furnizor să lucreze cu rîvna cuvenită în vederea obținerii unui rezultat ireproșabil. În al doilea rînd, umbrela, cam ponosită, fapt care se datora obiceiului stăpînului ei de a se sprijini pe ea cu toată greutatea și de a o folosi ca pe un baston oarecare, în loc să puncteze doar pămîn-tul cu vîrful ei, sub forma unei atingeri cît

se poate de ușoare, așa cum o cere rînduiala de pe Row. Al treilea, și cel mai însemnat lucru era că, dacă te uitai la chipul lui, nu te puteai împiedica să gîndești că, în fața ochilor tăi, se afla o minte desăvîrșită și nu un înveliș desăvîrșit,

83

et proetera nih.ill, ceea ce reprezintă, de fapt, caracteristica promenadei Row.

Dacă doamna Swancourt n-ar fi rămas singură în trăsură, sub copac, acest om n-ar fi ieșit din izolarea și singurătatea lui. Dar văzînd-o singură, se urni din loc, se aplecă, trecu pe sub grilaj și se opri lîngă ușa trăsurii.

Doamna Swancourt îl scrută cu privirea cîteva secunde, după care îi întinse mîna, rîzînd.

— Ia te uită, Henry Knight ! El în persoană ! Vărul meu, de-al doilea, de-al treilea, de-al patrulea, nici eu nu mai știu de-al cîtelea ! în orice caz, ruda mea !

— Da, unul din pușinii care ți-au mai rămas și care n-au fost încă dezmoșteniți. Din locul de unde te priveam, nici eu n-aș fi putut să jur că ești dumneata.

— Nu te-am mai văzut de cînd ai plecat la Oxford, prima oară. Ca să vezi cum trece vremea ! îmi închipui c-ai auzit de căsătoria mea.

Și de-aici se iscă o discuție privitoare la chestiuni de familie, precum nașteri, decesuri și înrudiri, pe care nu e necesar s-o reproducem în amănunt. La un moment dat, Knight întrebă :

— Deci, domnișoara care a trecut în cealaltă trăsură este fiica, dumitale vitregă.

— Da, și o cheamă Elfride. Trebuie să-ți fac cunoștință cu ea.

— Și cine era doamna din trăsură în care a urcat Elfride, doamna aceea cu trăsături serbede și apoase, care arăta ca propria ei imagine reflectată într-un lac ?

— Lady Luxellian. E tare șubredă, așa spune Elfride. Soțul meu e înrudit de departe cu ei.

Dar nu sînt prea legați, din pricina... Ei, în orice caz, Henry, sper c-o să vii pe la noi. Stăm în Chevron Square, numărul 24. Vino săptămîna asta. Nu mai rămînem în oraș decît o săptămînă, două.

— Ia să vedem... Mîine trebuie să dau o fugă la Oxford, unde rămîn cîteva zile. Așa că mă tem că voi fi nevoit să renunț la plăcerea de a vă vedea la Londra, anul acesta.

— Atunci vino la Endelstow. Nu vrei să ne însoțești la întoarcere ?

J. "Și afară tic aceasta, nimic (lai.).

83

— Mă tem că, dac-ar fi să vin pînă-n august, aș fi nevoit să plec după o zi-două. Mi-ar face plăcere să petrecem citva timp împreună, la începutul lunii august. Atunci aș putea să stau mai mult. Intenția mea era să-mi petrec toată vacanța undeva, în vest.

— Perfect. ! Atunci, nu uita, rămînem înțeleși. Nu vrei să mai aștepți puțin, să faci cunoștință cu domnul Swancourt ? N-o să întârzie mult, vreo zece minute.

— Nu. Te rog să mă scuzi. Astă-seară trebuie să mai trec și pe la birou înainte de a mă întoarce acasă. Acum ar fi trebuit să fiu acolo. în momentul de față am de rezolvat o groază de treburi care nu suferă amîinare. Scuză-mă, te rog, față de domnul Swancourt. La revedere.

•— Și anunță-ne ziua sosirii cît mai curînd posibil.

— Sigur că da.

XV

„Un glas rătăcitor”

DEȘI NU POȚI ALUNGA DURERILE adevărate și adînci descărcîndu-ți sufletul în fața cuiva, metoda destăinuirilor poate servi drept paleativ cînd e vorba de o supărare oarecare. Una din acestea poate fi și o jignire neașteptată, acel soi de neplăcere care scade, cum scade apa unui rîu pe măsură ce înaintează, lărgin-du-și albia.

în seara zilei care urmă întîlnirii din parc, Elfride și doamna Swancourt stăteau de vorbă în salon. Căutau, tocmai, un asemenea leac la un asemenea neaz.

Elfride primise o scrisoare afectuoasă din partea lui Stephen Smith, expediată din Bombay și trimisă aici de la Endelstow. Dar, de vreme ce nu la asta intenționăm să ne referim acum, nu

are rost să intrăm în amănunte privind conținutul scrisorii ; ne vom mulțumi, doar, să constatăm că, arătând o încredere pripită, dar explicabilă, în vremurile ce aveau să vină, i se adresa Elfridei, plin de optimism, numind-o viitoarea lui soție.

Nu cred că poate exista probă empirică mai evidentă și mai grăitoare a temperamentului unui bărbat, fie el sangvin sau apatic, decât graba cu care acesta folosește

84

cuvântul „soție” în corespondența cu logodnica lui mult iubită.

Elfride luase epistola în odaia ei, citise puțin din ea, și păstrase restul pentru a doua zi, căci ar fi fost o ne-chibzuință să consume toată plăcerea deodată. Totuși, nu putu să reziste dorinței de a se mai delecta cu o bucățică, așa că scrisoarea fu scoasă iar la lumină și Elfride, tot învinuindu-se singură de lăcomie, o înghiți pînă la ultimul rînd. Apoi, mai răsfoi epistola o dată și o vîrî în buzunar.

Dar asta ce mai era ? Un ziar adresat ei pe care, în graba de a deschide scrisoarea, nici nu-l băgase de seamă. Era acel număr vechi din „Prezentul”, conținînd articolul în legătură cu cartea ei, expedit la cerere.

Elfride îl citise de la un cap la altul, dintr-o răsuflare, se crispase toată și pornise, cu ziarul în mîină, spre salonul doamnei Swancourt, să-și uite suferința sau măcar să și-o aline un pic, apelînd la judecata sănătoasă a mamei sale vitrege.

Acum fata privea neconsolată pe fereastră.

— Nu te necăji, fetița mea, spuse doamna Swancourt după o cercetare amănunțită a cazului ce-i fusese supus atenției. Mie nu mi se pare că recenzia asta e, în definitiv, chiar așa de cumplită. Și, în afară de asta, între timp, lumea a și uitat de ea. Sînt convinsă că e un început destul de bun pentru o carte. Uite, ascultă aici, sună mai bine dac-o citești cu glas tare, decât dacă stai s-o pigulești așa, pe tăcute. „La curtea Regelui Artur. Romanul unei iubiri din Lyonesse, de Ernest Field. însuflețiți de speranța evadării de o clipă din repetarea monotonă a unor amănunte obositoare ale peisajului social modern, din analiza unor personaje neinteresante sau din desfășurarea nefirească a unui conflict sentimental, am luat acest volum în mîină cu un sentiment de plăcere. Eram dispuși să ne lăsăm ademeniți de gîndul că e posibil să se ivească o schimbare, că se poate întîmpla ceva nou cu paznicii de turnuri, cu armurile din zale și plăci de metal, cu fețele adînc brăzdate de cicatrici, cu gingașele fecioare deghizate-n paji, cu care n-am mai avut de mult de-a face. Ei, după părerea mea, asta-i un început foarte bun, și poți fi mîndră că ai reușit să scoți asta de la un om care n-a dat ochii cu tine în viața lui.

— Ah, da, șopti Elfride, copleșită de jale. Dar, ia vezi ce zice mai departe.

84

"— Ei, partea care urmează e cam răutăcioasă, trebuie să recunosc, spuse doamna Swancourt și citi mai departe. În loc de asta, constatăm c-am încăput pe mîna unei domnișoare care nu pare să fi atins vîrsia discernămîin-tului, dacă e să judecăm după trucul stupid la care a găsit de cuviință să recurgă pe copertă, cu intenția de a-și ascunde sexul...

— Eu nu sînt „stupidă” ! strigă Elfride indignată. Să-mi fi zis oricum, dar nu așa.

— Bineînțeleș că nu ești. Va să zică : ...pe mîna unei domnișoare care a închinat capitolele cărții ei unor imposibile lurniruri, turnuri și escapade, ce par copii serbede ale unor scene asemănătoare din povestirile domnului G. P. R. James, sau imită cele mai nefirești fragmente din Ivanhoe. Momeala este atît de vădit artificială, încît pînă și un gă,găuță dispus să înghită orice își ia picioarele la spinare." Draga mea, să știi că n-ai prea multe motive să te plîngi. Te-ai dovedit destul de deșteaptă ca să-1 faci să se gîndească la sir Walter Scott, și asta-i mare lucru.

— Ah, da. Deși eu nu mă pricep să scriu un roman, sînt în stare să-i amintesc de cei ce se pricep !

Elfride ar fi vrut să zvîrle aceste cuvinte, cu sarcasm, în fața dușmanului ei nevăzut dar, cum nu avea mai multă energie și sarcasm decît un porumbel sălbatic, vorbele se desprinseseră ca o șoaptă drăgălașă de pe buzele rotunjite a bosumflare.

— Sigur că da, și asta înseamnă ceva ! Cartea ta e destul de bună ca să fie proastă în sensul strict literar, dar nu ocupă un loc jalnic și stingher ca acele producții atît de slabe, încît nici nu merită să fie atacate. Pentru ca interesul față de romanul istoric și de dragoste să mai poată avea, în zilele noastre, șansa de a supraviețui, este neapărat necesar ca cititorul să-și afle călăuza într-un scriitor înzestrat, aparținînd genului respectiv, acum aproape dispărut, care, pe Ungă înclinația spre cercetarea epocilor trecute și credința în frumusețea vremurilor medievale, să posede acea facultate inventivă în care delicatețea sentimentului este depășită de capacitatea de a îmbina o intrigă tumultuoasă cu o imagine convingătoare a patimilor omenești esențiale. Ei, această efuziune atît de întortocheată n-are nici o legătură cu tine, Elfride, e doar ceva pus acolo, așa, de umplutură. Ei, ia să vedem unde

85

mai pomenește iar de tine. Uite, abia la sfârșit de tot. Aici își încheie, în sfîrșit, socotelile cu tine : „Dar să ne întoarcem la mica lucrare care ne-a inspirat textul articolului de față. Sîntem departe de a nega, întru totul, darurile autoarei. Ea are o anume adaptabilitate, ce-i îngăduie să folosească în mod eficient stilul de povestire care-i este caracteristic — un fel de murmurare gingașă a unor nimicuri sentimentale, darul specific celor care-și găsesc hrana de fiecă zi în caldele raporturi umane ale unor vremuri tihnite. Din această cauză, cînd tratează problemele vieții domestice, cînd acele caracteristici naturale, care-i fac pe oameni reali, sînt scoase la iveală, fără folosirea unor anacronisme prea bătaoase la ochi, autoarea găsește, uneori, tonul potrivit și, în general, ne considerăm îndreptățiți să declarăm că această carie suportă lectura, datorită acelor pasaje care nu au absolut nimic de-a face cu subiectul povestirii.”

— Ei, am impresia că vorbele astea sînt spuse cam în bătaie de joc. Dar scaate-ți toate astea din cap, draga mea. Uite, s-a făcut șapte. Și do:/mna Swancourt sună slujnica.

Atacul stimulează mai mult decît armonia. Scrisoarea lui Stephen nu însemna decît împăcare cu ființa ei ; recenzia reprezenta exact contrariul. Și, un străin fără nume și contur, fără vîrsta și chip, care nu exista decît sub forma unei voci puternice, este în mod firesc, o noutate plină de interes pentru doamna căreia catadicsește să i se adreseze. În seara aceea, la culcare, inima Elfridei era alături de autorul scrisorii, gîndul ei, însă, zbura spre autorul articolului.

XVI

„Șirchipuirea născocoște așa cum știe ea”

ÎNTR-O ZI, CAM LA TREI SAPTA-mîni după asta, soții Swancourt și Elfride stăteau tihniți în salonul de la Craggs, reședința doamnei Swancourt de la Endelstow, tăifăsuind și trecînd în revistă cele vreo două luni petrecute la oraș, destul de plicticoase, firește,

151

pentru niște oameni care-și numărau cunoștințele lor ele acolo, pe degete.

Un singur sezon petrecut la Londra, în compania mamei sale vitrege, femeie cu experiență, sporise într-atît puterea de înțelegere a Elfridei, încît dragostea pe care i-o arătase, cîndva, Stephen părea searbădă și fără vlagă, și se pierduse, parcă, undeva, în urmă, într-un trecut copilăros. Dacă experiențele noastre sufletești ar lua chip în fața ochilor noștri și ne-am contempla propriul progres, punctul de la care am pornit ne-ar apărea ca ceva foarte neînsemnat.

Elfride stătea pe un scaun scund, privindu-și romanul de dragoste cu un trist interes : îl luase în mîna pentru prima oară de cînd aflase părerea revistei „Prezentul”.

— Tot te mai gîndești la cronicarul tău, Elfride ?

■— Nu la el, ca persoană. Mă gindesc la părerea lui. Adevărul e că, răsfoind volumul acum, după ce a trecut atîta timp, mi se pare că judecata lui a fost, în unele privințe, destul de dreaptă.

— Ah, nu, nu ! Acum ce vrei să faci, să dai bir cu fugiții ? Adică tocmai autoarea să treacă de partea dușmanului ! Cum să lupte oamenii lui Monmouth 1 cînd Mon-mouth însuși își ia picioarele la spinare ?

— A, nu, nu-i vorba de asta. Dar, cred că, în unele privințe are dreptate, deși, în altele, greșește. Și, tocmai pentru că îl socotesc demn de respect, regret și mai mult că se înșală în privința motivelor care m-au călăuzit uneori. E mai neplăcut să fii neînțeleș decît să fii de-naturat ; și el nu mă înțelege. Nu pot să fiu liniștită, atîta timp cît cineva se duce la culcare, seară de seară, atribuindu-mi intenții pe care nu le-am avut niciodată.

— Bine, dar el nu știe nici măcar cum te cheamă, nu știe nimic despre tine. Și, fii sigură că a și uitat de existența acestei cărți.

— Eu, unul, țin neapărat să fie pus la punct în anumite chestiuni, spuse pastorul care, pînă atunci, nu scosese o vorbă. Vedeți, criticii scriu și tot scriu, și nimeni nu-i corectează, nimeni nu le spune nimic și, tocmai de-asta, nu fac nici un progres.

— Tăticule, spuse Elfride înviorată, scrie-i dumneata !

1 James Scott, duce de Monmouth (1349—1683) fiu] Iul Co rol al II-lea.

86 ■

— Dacă-i vorba pe-așa, mai bine-i scriu decît să dau ochii cu el, spuse domnul Swancourt.

— Haide, tăticule ! Și spune-i că tînăra persoană care-a scris cartea nu și-a luat un pseudonim bărbătesc din deșertăciune ori din îngîmfare, ci fiindcă se temea că lumea ar fi considerat o obrăznicie să și-o publice sub numele ei, și că n-a născocit povestea asta pentru unul ca el, ci cu gîndul să facă istoria mai atrăgătoare pentru tineret care, în felul ăsta, ar putea prinde gust să afle ce se petrecea în țara lui cu sute de ani în urmă și s-ar putea simți atras de o cercetare mai aprofundată a subiectului. Ah, sînt atîtea de lămurit ! Bine-ar fi să pot să-i scriu chiar eu !

— Uite, Elfie, îți spun eu ce facem, zise domnul Swancourt, pe care ideea de a critica pe critic îl umplea de veselie. Tu însiri limpede pe hîrtie punctele în care se înșală, eu copiez cu scrisul meu și îi trimit misiva ca din partea mea.

— Așa ! Și chiar acum ! exclamă Elfride, sărind în sus. Cînd vrei s-o expediezi, tăticule ?

— Ei, să zicem, într-o zi-două, răspunse el.

Spunînd asta, pastorul făcu o pauză și căscă ușor ; și, cum se întîmplă cu persoanele mai în vîrsta, acum, că trebuia să treacă la fapte, entuziasmul pentru această acțiune începu să-i scadă.

— Dar, dacă stăm să ne gîndim, nu prea merită osteneala, zise el.

— Ah, tăticule ! făcu Elfride, profund dezamăgită. N-ai zis chiar dumneata că vrei ? Acum de ce te răzgîndești ? •Să știi că nu-i frumos ce faci !

— Dar cum o s-o trimitem, dacă nici măcar nu știm cui ?

— Dacă vreți, într-adevăr, să trimiteți o asemenea scrisoare, treaba-i cît se poate de simplă, spuse doamna Swancourt, venind în ajutorul fiicei sale vitrege. Dacă scrii pe plic Cronicarului cărții La curtea regelui Artur, prin bunăvoința redactorului șef al revistei „Prezentul”, o s-ajungă la el.

— Da, cred c-ajunge.

— Și, de ce nu-i răspunzi chiar tu, Elfride ? o în-trebă doamna Swancourt.

198

!— Da, bine zici ! zise ea cu șovăială. I-aș trimite un r.'i / nins anonim ; în felul ăsta m-aș purta și eu cu el ; ;a cum s-a purtat și el cu mine.

— N-ar avea nici un rost.

— Bine, dar nu-mi convine să afle numele meu adevărat. Ce-ar fi să iscălesc doar cu inițialele ? Cu cît se află mai puțin despre tine, cu atît faci impresie mai bună.

— Da, ^asta ar fi o idee.

Elfride se puse pe loc la treabă. Dorința care-o stă-pînise în ultimele două săptămîni părea pe cale de a se împlini. Ca orice om sensibil care duce o viață izolată, se lăsase urmărită fără încetare de un singur gînd, ajungînd să creadă că ocupa sau ocupase un loc imens în mintea cânticului cu puteri oculte. Zi și noapte se chinuise să ghicească ce impresie își făcuse despre ea ca femeie și nu ca autor ; dacă o disprețuia într-adevăr, dacă avea despre ea o părere mai bună sau mai proastă decît despre tinerele femei obișnuite, care nu se azvîrleau în focul criticii. Acum va avea satisfacția de a-i spune, cel puțin, care fusese adevărata ei intenție cînd îi tăiasse calea și-l plictisise atîta cu opera ei ; și poate asta îl va ajuta s-o disprețuiască mai puțin.

Peste patru zile, din tolba poștașului se ivi un plic adresat de o mîină străină domnișoarei Swancourt.

— Ah ! strigă Elfride, simțind cum i se oprește inima în piept. S-ar putea să fie de la acel domn, care ține să mă pună la punct pentru impertinența mea. Și, ia te uită, mai e una cu același scris pentru doamna Swancourt. N-avea curajul s-o deschidă pe a ei. Dar, de fapt, de unde să-mi știe numele ? Nu ! E altcineva !

— Prostii ! i-o tăie scurt tatăl ei. Ai iscălit cu inițialele și putea să-ți afle numele întreg din cartea de adrese. Măcar că nu vād de ce trebuia să-și bată capul s-o răsfoiască. Poate fiindcă l-ai scos din fire ! Se vede că i-ai scris mai aspru decît se cuvine într-o discuție literară obișnuită.

Această clauză oportună fu introdusă cu scopul de a se putea dovedi dreptatea pastorului, oricare ar fi fost evoluția lucrurilor.

— Ei, haide ! zise Elfride, rupînd înfrigurată sigiliul.

— Asta-i bună ! exclamă și doamna Swancourt, ri-dicînd privirea de pe scrisoarea ei.

Cristopher, cînd ț-am vorbit de întîlnirea mea cu ruda aceea îndepărtată, Henry

87

Knight, am uitat să-ți spun că l-am pofțit să vină să stea, aici, la noi, cit poate de mult. Uite, îmi scrie că poate veni oricînd în luna august.

— Scrie-i să vină la întii, îi zise pastorul, ia întîmplare. Doamna Swancourt citi mai departe.

— Doamne Dumnezeule, și asta nu-i tot ! El e, de fapt, persoana care-a recenzat cartea Elfridei ! Vai de mine, ce caraghioslîc ! Habar n-aveam că recenzează romane sau că are vreo legătură cu „Prezentul" ! El e avocat, și-mi închipuiam că serie doar la reviste trimestriale.

Ah, Elfride, în ce încurcătură ne-ai băgat ! Ție ce-ți scrie ?

Elfride pusese scrisoarea jos, roșie de supărare. ■—• Nu știu. Cînd mă gîndesc că-mi știe numele, că știe totul despre mine ! Ei, nimic deosebit, ascultați :

„Stimată Doamnă,

Deși regret că observațiile mele v-au părut aspre, este o plăcere pentru mine să descopăr că v-au inspirat un răspuns atît de ingenios argumentat. Din păcate, a trecut atîta timp de cînd am scris recenzia, încît memoria nu m-ajută îndeajuns pentru a spune măcar o vorbă în apărarea mea, presupunînd că mai era ceva de spus, lucru de care mă îndoiesc. Veți afla dintr-o scrisoare pe care am trimis-o doamnei Swancourt că nu sîntem atît de străini unul de celălalt cum am crezut. Poate voi avea plăcerea să vă întîlnesc, în curînd, și atunci orice argument veți dori să-mi dați, va fi întîmpinat cu toată atenția cuvenită."

— E cam sarcastic, da, e clar că e.

— Da' de unde, Elfride !

— Și, de fapt, observațiile lui nu mi-au părut aspre, în orice caz eu n-am spus așa ceva.

— El se așteaptă să fii furioasă foc, rîse în barbă domnul Swancourt.

— Și-o să vină aici, și-o să mă vadă, și-o să găsească autoarea tot atît de jalnică în vorbe pe cît a fost de obraznică în purtări. Bine era să nu-i fi scris nici un cuvînt.

— Ei, lasă, nu-ți face griji, spuse doamna Swancourt rîzînd și ea pe înfundate. O să fie o întîlnire foarte caraghioasă, iar eu și tatăl tău o să avem prilejul să asistăm

88

Ia o scenă grozavă. Ce idee să ne războim cu Henry Knight atîta vreme ! Ah, nu pot să-mi revin !

Pastorul își aminti imediat că numele aparținea aceluia despre care știa că fusese preceptorul și prietenul lui Stephen Smith ; dar, cum asta nu-l privea de fel, nu suflă o vorbă, ferindu-se, ca și pînă atunci, să pomenească de ceva ce ar fi putut trezi amintirea penibilei greșeli de care se învinuia în legătură cu obîrșia și situația socială a bietului Stephen. Bineînțeles că Elfride făcuse în sinea ei aceeași asociație, și asta adăugă vechii țesături încâlcite noi fire, despre care mama ei vitregă nu avea nici o idee.

În împrejurările de acum, identificarea lui Knight nu avu darul de a mări puterea de atracție a acestuia, deși cu un an în urmă, Elfride ar fi ținut să-l cunoască, doar pentru ceea ce însemna el în calitate de prieten al lui Stephen. Din fericire pentru Knight, un asemenea motiv de bună primire începuse să-i pară Elfridei stînjenitor acum, cînd interesul trezit de oaspete prin propria lui persoană, îl făcea, oricum, de prisos.

Această coincidență, împreună cu celelalte amănunte legate de Knight, concentrase toate gîndurile Elfridei asupra persoanei viitorului oaspete. Ca întotdeauna cînd se afla într-o dilemă, Elfride ieși să se plimbe de una singură printre tufișurile de laur ; ajungînd la locul plimbării se opri și, despîcînd o frunză, fără s-o rupă de pe tulpină, rechemă amintirea elogiilor atît de des rostite de Stephen la adresa prietenului său și regretă că nu le ascultase cu mai multă atenție. Apoi, tot trîgînd de frunză, roși la gîndul umilinței care-o va copleși cînd se vor întîlni și-i va fi dat s-auctă ce gîndea el despre gestul ei îndrăzneț de a-i fi scris, căci ce altceva fusese asta decît îndrăzneală ?

Începu, apoi, să se întrebe cum putea să arate acest om : înalt sau scund, brun sau blond, vesel sau ursuz ? Ar fi întreat-o pe doamna Swancourt, dacă nu s-ar fi temut că risca să i se răspundă cu vreo glumă la adresa ei. În cele din urmă, Elfride oftă :

— Ah, ce pacoste mai e și cronicarul ăsta pe capul meu ! și se întoarse în direcția unde-și închipuia că se află India, șoptind : Ah, bărbătelul meu, ce faci tu, oare, acum ? Ia să văd, unde ești... spre miază-zi, spre răsărit, unde ? în spatele dealului de colo, departe, tare departe !

88

XVII

„Salutul ci de bun venit, rostit cu șovăială”

— TA TE UITA! ASTA-I HENRY Knight, zău că-i el ! exclamă doamna Swancourt, în-tr-una din zile.

Priveau din unghiul proeminent al unei împrejurimi necultivate, nu departe de Crag, ce stătea aproape suspendată deasupra văii pe care v-am descris-o ca ureînd dinspre mare și dinspre micul port de la Castle Boterel. Coama de deal pe care se aflau aducea, de departe, a chip de om, iar grozama ce-o acoperea arăta ca o barbă. Pentru ca oamenii de pe cîmpul acela să nu alunece pe rîpa bolovănoasă, se ridicase, la marginea ei, un gard de nuiele, care făcea acum acest serviciu Elfridei și mamei sale.

Cățărîndu-se pe gard și întinzîndu-și gîtul deasupra mării de grozamă, Elfride zări omul cu pricina. Mergea, în pas domol, pe potecuța năpădită de iarbă, din vale, de-a lungul rîului, cu un sac proptit de șoldul stîng, un baston gros în mîină și o pălărie de soare din olandă cafenie pe cap. Sacul era vechi și ponosit, partea din afară fiind lustruită, crăpată și cojită.

Ajuns la Castle Boterel, după ce urcase șirul de dealuri într-un omnibus hodorogit, Knight preferă să facă pe jos cele două mile de drum, care-i mai rămăseseră, lăsînd bagajul în urmă. În spatele lui venea, bălăbănindu-se, un băiat pe care Knight îl întrebuse, în treacăt, care era drumul spre Endelstow ; și, conform binecunoscutei legi a fizicii privind gravitația corpurilor

ușoare în jurul celor grele, băiatul acesta se ținuse scai de Knight, urmându-l cu pași mărunți, ca un cățel, fluierînd în timp ce mergea, cu ochii țintă la ghetetele lui Knight, care se ridicau și coborau fără răgaz. Când ghetetele ajunseră în dreptul locului unde doamna și domnișoara Swancourt stăteau la pîndă, Knight se opri și se roti pe călcîie.

— ■ Uite, băiete, spuse el. ! Băiatul holbă ochii, căscă gura și nu zise nimic.

ICO

— Ai șase penny de la mine, dar pîn-ajung sus, pe deal, să nu cumva să te prind că te apropii de mine mai mult de douăzeci de iarzi !

Băiatul care, pare-se, nici nu-și dăduse seama că stătuse cu ochii țintă la călcîiele lui Knight, luă automat cei șase penny, și Knight își continuă drumul, pierdut în. gînduri.

„Are o voce plăcută, gîndi Elfride. Dar ce fire ciudată l' "

— Ei, pînă suie el coasta, noi trebuie să fim acasă,' spuse în șoaptă doamna Swancourt.

O luară pieziș, pe o scurtătură, săriră un pîrleaz, intrară pe pajiște printr-o portiță lăturalnică și merseră tot așa, ferit, pînă ajunseră în casă.

Domnul Swancourt plecase în sat cu dascălul. Elfride era prea tulburată ca să aștepte sosirea oaspetelui în salon, cu doamna Swancourt. În clipa cînd doamna mai virstnică intră în casă, Elfride se opri printre răzoarele cu flori, prefăcîndu-se că admiră un soi nou de gera-nium purpuriu.

„în definitiv, n-am nimic de cîștigat din asta", își spuse ea ; așa că, după cîteva minute, intră în casă, plină de îndrăzneală, pe ușa laterală de sticlă. Traversă coridorul și pătrunse în salon. Acolo nu era rumeni.

O ușă-fereastră din colțul încăperii dădea direct într-o seră de formă octogonală care înconjura un capăt al clădirii. Din seră răzbăteau vocile unor persoane care stă-: teau de vorbă : Doamna Swancourt și străinul.

Se așteptase să-l audă spunînd vorbe de spirit. Spre mirarea ei, el punea întrebări, pe un ton de elev, în legătură cu florile și arbuștii despre care ea știa tot ce se poate ști. Cînd, după cîteva minute, el vorbi ceva mai mult, Elfridei i se păru că distinge ceva aspru și categoric în expresia frazelor lui, ca și cum, spre deosebire de frazele ei sau ale lui Stephen, nu fuseseră alcătuite atunci,' pe loc, ci erau scoase dintr-un stoc de fraze gata făcute. Acum cei doi se apropiau de ușa-fereastră ca să intre iar în salon.

■— Asta e un soi de culoarea cărnii, spuse doamna Swancourt. Dar oleandrii, deși sînt niște arbuști atît de mari, pot fi vătămăți ușor, încît aproape nu știi cum să le mai tai crenguțele, parc-ar fi niște uriași cu sensibilități de domnișoară. A, uite-o pe Elfride !

11 — Doi ochi albaștri

1G1

Elfride părea la fel de vinovată și de abătută ca lady Teazle la căderea cortinei. Doamna Swancourt făcu prezentările jumătate în glumă, jumătate serios, după care Knight se apropie de tînăra domnișoară.

Zâmbetele convenționale de politețe și de ospitalitate se stinseră de pe fața Elfridei, înăbușite de porniri complexe și, ca și cum nu era și așa destul de stînjinită, doamna Swancourt îi lăsă imediat singuri, plecând în căutarea soțului ei. Și, totuși, domnul Knight nu părea, cîtuși de puțin, încurcat. Spuse, liniștit și firesc :

— Așadar, domnișoară Swancourt, în sfîrșit, ne-am cunoscut. La Londra mi-ai scăpat... din cauza unei întîrzieri de cîteva minute.

— Da. Am auzit că te-ai întîlnit cu doamna Swancourt.

— Și acum criticul și scriitorul stau față în față, spuse el cu nepăsare.

— Da, deși lucrurile se schimbă, oarecum, de vreme ce dumneata ești rudă cu doamna Swancourt. Ce ciudat mi se pare că erai rudă cu noi și nu știam nimic ; Elfride începuse să prindă curaj și acum îl privea pe Knight drept în față. Țineam doar să aflî adevăratul scop pe care l-am urmărit cînd am scris cartea asta, țineam foarte mult să-l aflî...

— Înțeleg perfect dorința dumitale și am fost mulțumit că observațiile mele au avut ecou. Mă tem că asta se întâmplă foarte rar.

Elfride se făcu iar mică. Uită-te la el cum nu lasă deloc din preț, de parcă n-ar ști că prietenia și politețea îți cer să mai renunți puțin la părerile tale !

— M-ai făcut să mă simt tare prost și m-ai întristat grozav cu ceea ce-ai scris, șopti ea, renunțând brusc la aerul cochet pe care se cade să-l adopți față de o nouă cunoștință și vorbindu-i ca un copil bosumflat unui profesor aspru.

— Bine, dar asta e rostul criticii cinstate în asemenea cazuri. Nu să creeze întristări fără rost, ci „să întristeze cu folos, fără să ai din parte-i nici un neajuns” — ; așa scria odată, pare-mi-se, un condei vigoșos. Ai de gând să mai scrii un roman ?

— Să mai scriu un roman ? exclamă ea. Ca să mai provoc o acuzare „țintuită cu vorbe clin Scriptură”, ca aceea pe care mi-ai adus-o dumneata acum, domnule Knight ?

1C2

— Poate reușești ceva mai bun data viitoare, spuse ei calm. Sînt convins că așa o să se întîmple. Dar te-aș sfătui să te oprești mai mult asupra scenelor domestice.

— Mulțumesc. Nu-mi mai trebuie !

— În definitiv, poate că ai dreptate. Faptul că o domnișoară s-a apucat de scris nu e cel mai bun lucru pe care-l poți auzi despre ea.

— Și, care-i cel mai bun ?

— Prefer să nu-ți spun.

— Dumneata știi ? Atunci spune-mi și mie, te rog.

— Ei, zise Knight, cu aerul că se pregătea să spună altceva decît ceea ce gîndea, să auzi, de pildă, că s-a măritat.

Elfride șovăi.

— Și, după ce s-a măritat ? îl întrebă ea, în cele din urmă, mai mult ca să abată discuția de la persoana e:

— După aceea să nu mai auzi nimic despre ea. Asta-u la fel ca vorba aceea, a lui Smeaton, despre farul lui adevărată și singura menire a farului, cînd noutatea inaugurării s-a risipit, e să nu se mai întîmple nimic care s-aducă vorba despre el.

— Da, înțeleg, spuse Elfride încet, căzînd pe gînduri. Dar, bineînțeles că, în cazul unui bărbat, lucrurile stau cu totul altfel. Dumneata de ce nu scrii romane, domnule Knight ?

— Fiindcă nu sînt în stare să scriu un roman care să trezească interes.

— De ce ?

— Din mai multe motive. În primul rînd, ca să scrii un roman de succes e necesar să ocolești, cu multă grijă, adevăratele tale păreri.

— E neapărat necesar ? Ei, de fapt, cred că, dacă perseverezi, poți învăța să faci și treaba asta, spuse Elfride pe tonul ex-catedra care-i șade bine unuia ce vorbește dintr-o adevărată experiență dobîndită în această artă. Cu siguranță că ți-ai face un nume, urmă ea.

— În ziua de azi sînt așa de mulți cei ce-și fac un nume, încît atragi mai mult atenția dacă rămîi în umbră.

— Spune-mi, dar fără glumă, nu mă refer acum la subiect, de ce nu scrii un volum în loc de articole disparate ? stăruia ea.

— Dacă-ți face plăcere să m-auzi vorbind despre mine, am să-ți răspund, fără glumă, zise Knight, tot atît de

11*

90

'amuzat de acest șir de întrebări puse de tînăra lui prietenă, cît îi era de plăcut s-o privească. După cum îți spuneam, nu simt această dorință. Și, dac-aș simți-o, mi-e cu neputință, în momentul de față, să mă concentrez îndeajuns. Fiecăruia i-a fost hărăzit un ulcior, de putere din care să soarbă cît poate mai mult. Și, în cazul cînd această putere s-a scurs, săptămîină

după săptămână, pătrar după pătrar, așa cum s-a scurs puterea mea de vreo zece ani încoace, n-a mai rămas destulă, dincolo de zăgazu morii, ca la un moment dat să genereze forța pe care o carte, despre orice subiect, o reclamă, Și, apoi, mai e vorba și de încrederea în forțele proprii și de puterea de a aștepta. Când te-ai obișnuit cu rezultatele imediate, tocmai aceste rezultate subminează încrederea fermă într-o operă viitoare.

— Da, pricep. Și-atunci te-ai hotărât să scrii pe bucățele ?

— Da, dar nu în sensul în care crezi dumneata, adică a te hotărî asupra uneia din întregul șir de profesii, din toate profesiile posibile. Am acționat constrâns de întâmplare. Și, n-aș putea spune că am ceva împotriva întâmplării.

— Și, cum se face că nu ai nimic de obiectat, vreau să spun, cum de privești lucrurile cu atita calm ?

Elfride se speria singură de indiscreția ei, dar curiozitatea nestăpînită de a afla cine era domnul Knight, literatul, cu adevărat, o făcea să continue.

Bineînțeles că Knight nu avea nimic împotriva să vorbească deschis cu ea. Exemple ale acestei însușiri a bărbaților cărora nu le lipsește sentimentul, dar care, din obișnuință, sînt reticenți, pot fi date de oricine. Totuși, cînd găsesc pe cineva care să-i asculte și care n-are cum să profite de ei, să rivalizeze cu ei sau să-i condamne, oamenii de lume rezervați, sau chiar bănuitori, devin sinceri, bucurîndu-se, în același timp, din plin, de ceea ce, cu toată sinceritatea lor, au păstrat sub tăcere.

— Nu mă supără constrîngerea pe care-o aduce întâmplarea, răspunse el, fiindcă atunci cînd ești la început de drum, o oarecare stăvilire a eforturilor, impusă de împrejurări, este uneori, preferabilă libertății absolute.

— Înțeleg... adică aș înțelege dacă aș ști ce vrei să spui cu toate generalitățile astea.

»C4

— Ce vreau să spun ? Vreau să spun că un cadru arbitrar impus muncii cuiva, pe care capacitatea gîndirii, oricît de mare, nu-l poate schimba, îngăduie atenției să se fixeze asupra muncii în sine și să scoată maximum din ea.

— Presiunea laterală forțînd creșterea în înălțime, cum s-ar spune în anumiți termeni, adăugă ea, cu malițiozitate. Și, presupun că acolo unde nu există limite, ca în cazul unui om bogat, cu o gamă întinsă de gusturi, care se hotărăște să aibă o activitate, e mai bine să se aleagă o limită la împlinire, decît să nu existe nici una.

— Da, spuse el, dus pe gînduri. Cam asta voiam să spun.

— De fapt, continuă Elfride, după părerea mea, caracterul are mai mult de cîștigat dacă omul nu face nimic în mod special.

— Da, dar mai sînt și cazuri în care ești obligat să faci ceva.

— Ah, da. Eu mă refeream la cazul cînd nimic nu te obligă, în afară de plăcerea succesului în perspectivă. M-am gîndit ades, în ultima vreme, că e mai bine să ai parte de o fărîmă de fericire trainică, care începe acum și ține toată viața, decît s-aștepti să-ți vină un car de fericire, cîndva, în viitor, dar acum să n-ai nici măcar un dram.

— Da, e tocmai ceea ce spuneam adineaori ; ăsta e principiul tuturor creatorilor efemeri ca mine.

— ■ Ah, îmi pare rău că te-am parodiat, spuse ea cam încurcată. Da, bineînțeles. Asta voiai să spui, cînd ziceai că nu te interesează celebritatea. Și adăugă, cu acea ardoare a convingerii caracteristică spiritului ei : Există multă nimicnicie în efortul de a deveni un om mare. Trebuie să ai o părere foarte bună despre tine însuși și să fii destul de îngîmfat ca să poți fi sigur de reușită cînd pornești la o nouă acțiune.

— Dar nu trebuie să te grăbești să condamni un om care are o părere bună despre sine, doar pentru că, în multe cazuri, părerea lui se dovedește greșită. Și-apoi, nu trebuie să tragem concluzia că un om care se zbate din toate puterile pentru succes, o face cu conștiința fermă a

propriului său merit. Poate își da seama că succesul nu are mult de-a face cu meritul, dar modestia nu-l împiedică să meargă înainte.

103

Acest fel de a fi tratată aproape că o întărește pe Elfride. Cum se arăta de acord cu părerile lui, el, pe loc, începea să se dezică de ele, susținând contrariul. „Ah, își spuse ea, nu vreau să ara nimic de-a face cu un om ca ăsta, măcar că e oaspetele nostru.”

— Cândva ai să înțelegi, urmă Knight, continuând conversația, mai mult din dorința de a-și clarifica gândurile, decît de a se face ascultat de ea, că în viață lupta pentru a răzbate e mai mult o chestiune de instinct. Deodată, oamenii se trezesc că, fără să-și dea seama, au și făcut unele progrese, și-și spun : „De vreme ce tot am ajuns pînă aici, am să merg mai departe”. Fiindcă tot au pornit la drum, îi dau înainte.

Acum Elfride nu mai era atentă la vorbele lui. Avea, fără să-și dea seama, un fel al ei de a alege ceva anume din ceea ce auzea, ceva care o interesa mai mult, de a se opri asupra acestui amănunt, de a cugeta la el, cu totul neatentă la ceea ce interlocutorul ei continua să spună, în asemenea ocazii se uita la persoana care-i vorbea, fără să-și supravegheze expresia feței, și un pictor ar fi avut ce studia la ea. Ochii ei păreau să privească la tine și, dincolo de tine, cel din clipa aceea, la viitorul tău, și, dincolo de viitorul tău, la eternitatea ta — nu ca și cum ar fi înțeles-o, ci privind doar în goi, într-un mod ciudat, de care nu era nici ea conștientă, mintea ei rămînînd agățată de gândul inițial.

Astfel îl privea acum pe Knight.

Deodată, Elfride se dezmetici și se simți foarte stîn-jenită.

— Ce te interesa la mine de erai atît de absorbită ? o întrebă el.

■— Dacă mă gîndeam într-adevăr la dumneata, atunci mă gîndeam cît de inteligent ești, răspunse ea, cu o lipsă de premeditare a cărei simplitate și neprefăcătorie te uimeau.

Sirîndu-se prost că vorbise așa. fără să se gîndească ce spune, se ridică și porni spre fereastră, căci tocmai auzise vocile domnului și doamnei Swancourt care se apropiau.

— Iată-i. spuse ea, ieșind clin încăpere. Knight veni după-ea și o luă înainte, pe peluză.

Elfride se opri lingă balustrada de piatră a terasei, cu ochii la soarele ce stră-

160

lucă deasupra unui luminiș, tot atît de fermecător ca și valea lui Tempe, în susul căruia venea tatăl ei.

Knight nu-și putea lua ochii de la Elfride. Soarele se afla cu zece grade deasupra orizontului și lumina lui caldă îi scălda chipul, aprinzîndu-i trandafiriul strălucitor al obrazilor pînă la roșu purpuriu, nuanța lor firească de roz mai stins apărînd doar acolo uncie obrazul se rotunjea, intrînd în umbră. Șuvițele de păr, răsfirate pe umeri, fluturau fără astîmpăr, împinse cînd în față, cînd în spate, de briza ușoară, care acum bătea spre ea, acum se retrăgea.

Franjurile și panglicile rochiei, puse în mișcare de aceeași briză, treceau ca niște limbi peste tot ce întîlneau în cale, ivindu-se din faldurile ascunse și în-fruptîndu-se și ele din lumina strălucitoare, portocalie.

Domnul Swancourt îi adresă lui Knight, de la o distanță de vreo treizeci de iarzi, cîteva vorbe de bun-venit și, după cîteva cuvinte introductive, se lansă într-o discuție foarte serioasă despre frumosul și vechiul nume de familie al lui Knight, emițînd felurite teorii privind descendența în înrudirile prin căsătorie, legate de acest nume. Cum, între timp, sosise și geamantanul lui Knight, se retraseră să se pregătească pentru cina care se amînase cu mai mult de un ceas față de ora obișnuită.

Acum, cînd se aflau din nou la țară, sosirea unui oaspete era un eveniment în viața fetei, iar sosirea lui Knight era, bineînțeles, un eveniment de seamă. În seara aceea, pentru prima oară, Elfride adormi fără un gând pentru Stephen.

XVIII

„Ei i-auzi melodiosul geamăt”

VECHIUL TURN AL BISERICII DIN West Endelstow intrase în ultima săptămână a existenței sale. Urma să fie înlocuit cu unul nou, construit după planurile făcute de domnul Hewby, arhitectul care-l trimisese pe Stephen acolo. În curtea cimitirului stăteau grămadă scînduri și pari, vergelele de fier înfipite în venerabila ruină se întindeau peste zidul clopotniței pînă ia temelie, clopotele fuseseră coborîte, cucuvelele părăsiseră K>7

lăcașul strămoșesc și șase oameni în haine de barchet alb, pentru care edificiul paraginii era încă un fel de idol, tocmiseră odăi în sat, înainte de a se pune pe treabă pentru îndepărtarea pietrelor.

Era cu o zi după sosirea lui Knight. Vrînd să mai admire o dată, pentru ultima oară, din vîrful turnului, priveștea ce se deschidea spre mare, pastorul, doamna Swancourt, Knight și Elfride urcară cu toții în foișorul în spirală, domnul Swancourt, cu gîfuituri sonore și repetate, soția lui trudindu-se în tăcere, deși nu suferea mai puțin. Abia ajunseră în vîrf, cînd un nor greoi și mohorît, izvor de ploaie, tunete și fulgere, se arătă pe cei-, tîrîndu-se deasupra capetelor lor, dinspre miazănoapte.

Cele două persoane în vîrstă, mai grijulii, fură de părere că era cazul să se întoarcă fără întîrziere și se hotărîră să-și pună această părere în aplicare, în ceea ce-i privea pe ei.

— Doamne sfinte, ce-mi trebuia mie să mă cocoț aici ! exclamă doamna Swancourt.

— Noi coborîm mai încet, spuse pastorul peste umăr, așa că nu porniți pînă nu ne vedeți aproape de capul 'scării, ca să nu dați peste noi în vreun colț întunecat al foișorului și să ne rupem gîturile.

Drept care, Elfride și Knight așteptară pe plăcile de plumb ale acoperișului pînă ce scara fu liberă. Knight nu avea chef de vorbă în dimineața aceea. Elfride era plină de toane și de mofturi din pricina lipsei lui de atenție, care, socotea ea, era o urmare a faptului că n-o credea demnă de conversația lui. În vreme ce Knight stătea cu ochii țintă la norul ce se înălța, Elfride porni spre cealaltă parte a turnului și acolo își aminti de o ispravă nesocotită pe care o săvîrșise cu un an în urmă. Făcuse o plimbare în jurul parapetului care nu avea nici un fel de apărătoare ori balustradă, arătînd ca o suprafață plană și netedă, largă de vreo două picioare, ca o platformă așezată pe toate cele patru laturi ale turnului. Fără o clipă de șovăială, pași pe parapet, așa cum făcuse și altă dată, și porni să se plimbe de-a lungul lui.

— Noi am ajuns jos, vere Henry, strigă doamna Swancourt în sus, spre foișor. Acum puteți porni și voi.

Knight întoarse capul și dădu cu ochii de Elfride, care tocmai își începea plimbarea ei la înălțime. Se făcu roșu

1G3

la față de îngrijorare amestecată cu furie, la vederea unei astfel de nesocotințe.

— Credeam că ai mai multă minte, spuse el. Ea se îmbujora ușor și merse înainte.

— Domnișoară Swancourt, insist să te dai jos, exclamă el.

— Mă dau imediat. Las' că nu pățesc nimic. Nu e prima oară cînd fac așa ceva.

În clipa aceea, din pricina ușoarei tulburări pricinuite de vorbele lui, piciorul i se prinse într-un smoc de iarbă, crescută într-o îmbucătură a parapetului de piatră și Elfride fu cît pe-aci să-și piardă echilibrul. Knight se repezi spre ea, cu groaza zugrăvită pe chip. Ajutată, parcă, de un destin prevăzător, Elfride se înclină spre partea dinăuntru a parapetului și nu spre cea din afară și, împleticindu-se, făcu cîțiva pași pe acoperișul de plumb, depărtîndu-se cu vreo doi metri de muchia foișorului.

Knight o prinse ca într-o menghină și-i spuse :

— Doamne, Dumnezeule, de ce mi-a fost dat să cunosc o femeie atît de nesăbuită ? în locul dumitale, mie mi-ar fi rușine !

Apropierea spectrului morții așternuse pe fața Elfridei o culoare bolnăvicioasă ; devenise palidă, cadaverică, chiar înainte ca Knight să fi rostit aceste vorbe. Fiind într-o astfel de stare, cuvintele rostite o copleșiră și leșină în brațele lui.

Ochii Elfridei rămaseră închiși doar câteva secunde. Deschizându-i, își aminti, într-o clipă, ce se petrecuse cu ea. Expresia de pe chipul lui Knight trecuse de la furie neîndurătoare la milă. Totuși, vorbele lui aspre o speriaseră, așa că se smuci să i se smulgă din brațe.

— Dacă crezi că ești în stare să te ții pe picioare; am să-ți dau drumul, spuse el, și-și desfăcu brațele. Nici nu știu ce să fac ; să râd de ideea asta trăsniță, sau să te dojenesc pentru nebunia de care-ai fost în stare.

Elfride se prăbuși numaidecât pe acoperișul de plumb. Knight o ajută să se ridice.

— Te-ai lovit ? o întrebă el.

Elfride șopti ceva nelămurit și se căzni să zîmbească.' întoreindu-și brusc capul, spuse :

— M-am speriat, atîta tot. Lasă-mă jos ! Te rog, la--să-mă jos !

1G9

— Bine, dar nici nu te poți ține pe picioare !

— Asta nu poți ști dumneata, n-ai de unde s-o știi. M-am speriat, asta-i tot, ți-am spus doar !, răspunse ea, scoasă din sărite, ducîndu-și mîna la frunte.

Knight observă, atunci, că-și făcuse o tăietură adîncă la încheietura mîinii, care sîngera ; probabil că se izbise de vreun colț ascuțit al acoperișului de plumb. Elfride păru că abia acum vede rana și simte că o doare ; vreme de un minut căzu iar într-un fel de leșin. Knight îi înfășură repede mîna în batista lui și, ca și cum lucrurile nu erau și așa destul de complicate, norul pe care-l urmărise mai înainte începu să scuture câteva picături grele de ploaie. Knight ridică ochii și-l văzu pe pastor grăbind spre casă cu pași mari, și doamna Swancourt mergînd legănat pe lîngă el, ca o rață gonită din spate.

— Vezi ce slăbită ești, ar fi mai bine să mă lași să te duc în brațe pînă jos, spuse Knight, sau măcar să intrăm pe scara foișorului unde nu plouă.

Dar ea nu primi, așa că Knight nu putu decît s-o sprijine cîtiva pași.

— Asta-i nebunie, nebunie curată ! exclamă el, lă-sînd-o jos.

— Nu, zău ! murmură ea cu lacrimi în ochi. Eu îți spun că nu vreau să mă duci în brațe, și dumneata îmi răspunzi că-i o nebunie !

— Așa și e !

— Ba nu, nu e !

— Eu cred că da ! în orice caz, numai nebunia te-a îndemnat să faci una ca asta !

— Nu sînt de acord. Si nu merit să te înfurii așa pe mine.

— Ba, meriți. Meriți și dușmănia unor prinți, cum a spus cineva, odată. Ei, hai, ia-mă cu brațele după gît, ca să te pot duce pînă jos, fără să te lovesc de ceva.

— Nu, nu.

— Ar fi bine să spui da, altfel „resping cazul”.

— Asta ce mai înseamnă ?

— înseamnă că nu-ți mai dau nici o șansă. Elfride scutură ușor din cap.

— Și nu te mai zvîrcoli așa ! Stai liniștită să te pot duce în brațe.

— Nu pot să mă abțin.

— Ia lucrurile așa cum sînt și nu te mai frămînta.

17«

— De fapt, puțin îmi pasă ! Puțin îmi pasă ! șopti ea cu giasul stins și cu ochii închiși.

O luă în brațe și, cu pași rari și cumpăniți, coborî scara în spirală a foișorului. Apoi, cu gingășia unei mame carc-și îngrijește copilul, se apucă să-i oblojească tăietura de la mîna. În timp ce el îi ștergea rana și o lega din nou, expresia de pe chipul Elfridei trecu de la nepăsare prefăcută la ceva ce semăna a curiozitate sfioasă, tulburată de tremurul ușor ce-i străbătea trupul.

în mijlocul obrajilor palizi se ivi cîte o pată roșie, cît o pecete, care se lățea din ce în ce mai mult. Elfride se aștepta să-l audă iar începînd cu morala despre nebunia ei, clar Knight spuse doar atît :

— Făgăduiește-mi că n-ai să mai pui piciorul nici- . odată pe parapetul ăla !

— O să-l dărîme curînd, așa că-ți făgăduiesc. După cîteva minute urmă, pe un ton serios, mai scăzut : Nu se poate să nu fi încercat și dumneata, ca orice om, acea senzație ciudată că momentul pe care-l trăim a existat- * aidoma, cîndva, în trecut, sau va exista cîndva în viitor.

— Senzația că am mai trăit momentul acela ?

— Sau îl vom mai trăi. Ei bine, cînd eram sus, în turn, am simțit că noi amîndoi vom mai trece, o dată, prin ceva asemănător.

— Ferească Domnul ! exclamă Knight. Făgăduieș-te-mi că nu mai pășești niciodată acolo, sub nici uii motiv.

— Făgăduiesc.

— Că ceva asemănător nu ni s-a mai întîmplat, știm. Că nu se va mai întîmpla, ai făcut legămînt. Atunci, ce rost mai au asemenea închipuiri nebune ? •

Fuse o ploaie deasă, dar pe cer nu se zărise nici un fulger. Cîteva minute mai tîrziu era iar senin.

— Hai, sprijină-te pe brațul meu.

— A, nu, nu-i nevoie.

Această nouă toană de încăpățînate se datora faptului că el folosise iar .cuvîntul „nebun” în legătură cu ea.

— Ce vorbă-i asta ? Cum să nu fie nevoie ? O să înceapă iar ploaia și încă nu ți-.ai revenit cum trebuie.

Și, fără multă vorbă, Knight îi luă mina, o strecură pe sub brațul lui și o ținu atît de strîns, încît Elfride numai zbătîndu-se ar fi putut să și-o retragă.

Lăsîndu-se ajutată de el în acest fel, se simțea, pentru prima oară în viața ei, ca un mînz înșeuat ; și, totuși, îi era teamă să se arate furioasă, așa că încercă o mare ușurare cînd văzu apărînd, după colț, trăsura care venise înaintea lor.

Cînd intrară în casă, fură nevoiți să pomenească ceva despre căderea ei pe acoperiș, dar se feriră să spună cum de se ajunsese la un asemenea accident. Toată după-amiaza Elfride nu se arătă ; la cină, însă, își făcu apariția, mai strălucitoare ca oricînd.

După ce, în ceasul ce se scursesese între timp, se lăsase antrenat, în salon într-o discuție, cu domnul și doamna Swancourt, Knight se găsi din nou în compania Elfridei. Fata tocmai studiasse o problemă de șah într-una din revistele ilustrate.

— Îți place șahul, domnișoară Swancourt ?

•— Da. Este jocul care-mi place cel mai mult. De fapt; șahul întrece oricare alt joc. Dumneata joci ?

— Da, dar în ultima vreme mai deloc.

— Provoacă-1, Elfride, spuse vesel pastorul. Elfride joacă foarte bine pentru o domnișoară, domnule Knight.

— Vrei să jucăm ? îl întrebă Elfride, cu un aer oarecum provocator.

— A, bineînțeles. Aș fi încîntat.

Jocul începu. Domnul Swancourt nu-și aminti de situația asemănătoare în care Elfride se aflase cu Stephen Smith, în urmă cu un an. Fiică-sa, da. Dar Elfride începuse să-și facă o lege din adevărul de netăgăduit că, dacă ținea să-i rămînă credincioasă lui Stephen fără să trezească bănuieli, o purtare nestatornică devenea aproape tot atît de necesară ca însăși nestatornicia, fapt care, totuși, ar fi dat un mare avantaj nestatorniciei, în cazul că această însușire ar fi apărut vreodată.

Kinght, făcînd una din acele erori de neiertat de care e în stare și cel mai bun jucător, își puse turnul în priza unuia dintre pionii ei. Acesta fu primul avantaj al Elfridei, care-și luă un aer triumfător, ba chiar lipsit de milă.

— Drace ! Unde mi-a fost capul ? exclamă Knight fără pic de patimă., alungind, pe loc, orice urmă de îngrijorare privitoare la acest accident.

— Respectăm legile sportive, nu-i așa, domnule Knight ? îl întrebă Eli'ride, cu convingere.

— A, da, bineînțeles, răspunse domnul Knight, amintin-du-și, totuși, că de vreo două ori o lăsase să revină asupra mutării, după ce ea se jurase pe toți sfinții că nu fusese decît o scăpare neintenționată.

Ea puse repede mîna pe nefericitul turn și partida continuă, cu avantaj pentru Elfride. Knight reechilibra jocul, reuși să refacă avantajul inițial, și începu să-și încolțească partenera. Elfride intră în panică și-și plasă regina în priza ultimului turn care-i mai rămăsese lui Knight.

— Vai, ce nerozie ! Zău că nu ți-am văzut turnul.

— Bineînțeles că numai un jucător smintit putea să-și plaseze regina acolo, dinadins !

Elfride își pierduse calmul, dar era aproape siguri că partenerul ei avea să-i permită să-și schimbe mutarea.

— Bineînțeles ! Numai un jucător smintit ! spuse liniștit Knight și întinse mîna către victima sa regală.

— Nu-i plăcut să vezi cum se profită de greșeala ta, spuse ea.

— Parcă te-am auzit spunînd ceva de legile sportive, nu ? răspunse Knight afabil, luînd fără milă regina.

Elfride începu să se bosumfle, dar îi era rușine să se arate supărată ; aproape că-i dădură lacrimile. Se străduise atît de mult, ah, cît de mult, își storsese creierii, calculase totul pînă simțise că i se învîrte capul, și i se păru atît de crud din partea lui s-o trateze, după toate astea, așa cum o trata !

— Cred că e... începu ea.

— Ce ?

— ...urît să profiți de o simplă greșeală.

— Eu mi-am pierdut turnul printr-o greșeală și mai simplă, spuse adversarul ei pe un ton neînduplecat, fără să-și ridice ochii.

— Da, clar... Totuși, cum logica lui nu îngăduia replică, ea nu se alese decît cu cîteva cuvinte de protest. Nu pot să sufăr metodele astea fără inimă ale jucătorilor profesioniști și de club, ca Staunton și Morphy. Ca și cum ar avea vreo importanță dacă ai apucat să atingi o piesă ! Knight zîmbi cu aceeași cruzime ca și mai înainte, și jocul continuă, în tăcere.

— Mat ! spuse Knight.

— Mai jucăm o partidă, spuse Elfride hotărîtă și din cale afară de înfierbîntată.

96

— Cu cea mai mare plăcere, răspunse Knight.

— Mat, spuse Knight din nou, după patruzeci de mimate.

— Încă o partidă, răspunse ea hotărîtă.

— Am să-ți acord un avantaj... îi spuse Knight îndatoritor.

— Nu, mulțumesc, răspunse Elfride, pe un ton care voia să însemne doar indiferență politicoasă, clar care, de fapt, era plin de superioritate.

— Mat, spuse adversarul ei, fără umbră de emoție. Ah, cîtă deosebire între starea sufletească în care se

găsea acum Elfride și cea atunci, cînd făcuse dinadins greșeli grosolane ca să-l lase pe Smith să cîștige !

Sosi ora culcării. Cu capul înfierbîntat și zvîcninclu-i 'de parcă era gata să-i plesnească, Elfride se duse în odaia ei copleșită de umilința atîtor înfrîngeri suferite, tocmai de ea, care provocase acest joc. După ce, doi-trei ani, se bucurase de aprecierile tatălui ei, care pentru ea

reprezenta aproape întreg universul și în ochii căruia avusese reputația unei jucătoare excelente, acest eșec era de neîndurat ; căci, din nefericire, omul ce se bucură de o reputație falsă se încapățânează să creadă în ea, deși are la îndemână cele mai bune mijloace pentru a se convinge că e falsă.

Cînd se așează în pat, somnul liniștitor nu voi să se ivească, acest balsam fiind, în asemenea prilejuri, precum prietenul de vreme bună care, la amenințarea primului nor, o ia la fugă. Rămase trează pînă la ceasurile două, apoi un gând îi fulgeră prin minte. Se ridică binișor, luă o luminare și se duse în bibliotecă să caute un îndreptar de șah. Se întoarse în odaia ei și, așezîndu-se pe pat în capul oaselor, studie cu sîrguință volumul, pînă cînd orologiul bătuse cinci ceasuri. Simți cum pleoapele îi atîrnă grele, stinse lumina și se întinse pe pat, să se culce.

— Ești cam palidă, Elfride, îi spuse doamna Swancourt a doua zi dimineață, la micul dejun. Nu-i așa, vere Harry ?

Cînd o fată se simte cam bolnavă, e sigur că se îmbolnăvește de-a binelea, dacă e privită din jurul mesei într-un anume fel, de mai mulți, ochi ațintiți asupra ei. Toată lumea o privea pe Elfride. Era, într-adevăr, palidă.

— Sînt palidă ? întrebă ea, cu un zîmbet pierit. Da, n-am prea dormit. N-am reușit, cu nici un chip, să scap de năvala armatelor de nebuni și de cai.

97

— Jocul de șah nu e bun înainte de culcare. Mai ales pentru o ființă fără astîmpăr ca tine, draga mea. Să nu mai joci niciodată șah la ore așa de tîrzii.

— Atunci am să joc devreme. Vere Knight, spuse ea, imitînd-o pe doamna Swancourt, vrei să-mi faci un hatîr ?

— Sînt gata chiar să-ți pun la picioare jumătate din regatul meu.

— As vrea să te rog să mai jucăm o partidă.

— Cînd ?

— Chiar acum. Îndată clupă masă.

— Ce prostie, Elfride, zise tatăl ei, să te înrobești jocului în halul ăsta !

— Bine, dar dacă mie-mi face plăcere, tătucule ? De cînd am fost înfrîntă atît de jalnic, nu-mi mai găsesc liniștea, zău că da ! Dacă pe domnul Knight nu-l deranjează, ce rău poate fi în asta ?

— Jucăm, cum nu, dacă dorești, spuse Knight.

După micul dejun, combatanții se retraseră în liniștea bibliotecii și închiseră ușa. Elfride părea să-și dea seama că avea o purtare nepotrivită, prea liberă de restricțiile convenționale. Și, ceea ce o întrista și mai mult, i se părea că pe chipul lui Knight ghicește o expresie ușor amuzată pricinuită de atitudinea ei.

— Mă crezi poate nebună, spuse ea nepăsătoare, dar vreau să dovedesc și eu o dată de ce sînt în stare și să văd dacă te pot învinge.

•— Bineînțeles. E cît se poate de firesc. Deși mă tem că nu asta ar fi atitudinea unei femei de lume după o în-frîngere.

— Și de ce, mă rog ?

— Fiindcă o femeie de lume știe că tot atît de important ca a înfrînge pe cineva e să știi să ștergi amintirea propriei înfrîngeri și face totul pentru asta.

— Greșesc din nou, bineînțeles.

— Poate că greșeala dumitale e mai plăcută decît dreptatea lor.

— Nu-mi dau seama dacă crezi într-adevăr ceea ce spui sau dacă-ți rîzi de mine, spuse ea, privindu-l întrebător dar înclinînd să aleagă alternativa măgulitoare. Pot să jur că mă consideri vanitoasă, fiindcă mă socot egală dumitale. Ei bine, dacă-i așa, află că, în ceea ce mă privește, vanitatea nu-i o crimă.

— Da, poate că nu ; dar nici virtute nu se poate numi.

— Ba, cînd e vorba de o luptă, da ! Vitejia lui Nelson se trăgea din vanitate.

— Tocmai ! Dar, dacă-i așa, și moartea tot din asta i s-a tras.

— A, nu, nu ! Știi ce scrie proorocul Shakespeare !

Teme-te și vei muri. Luplînd, nimic mai rău nu poate fi; De mori luptînd, prin moarte moartea-nfrîngi !

Se așezară și Elfride făcu prima mutare. Jocul merse înainte. Elfridei îi bătea inima atît de tare, încît abia putea să stea locului. Și îi era groază să nu-și dea seama și Knight. În cele din urmă, însă, el observă că florile de pe masă tremurau, la fiecare zvîcnet al pieptului ei.

— Cred că cel mai bun lucru ar fi să renunțăm, spuse Knight privind-o cu blîndețe. Văd că e prea mult pentru puterile dumitale. Hai să notăm poziția și să terminăm partida altă dată.

— Nu, te rog, îl imploră ea. Nu pot să am liniște dacă nu aflu rezultatul chiar acum. Hai, e rîndul dumitale să muți.

Mai trecură zece minute. Deodată, Elfride sări în sus.

— Ah, știu ce faci ! strigă ea, cu culoarea mîniei în obraji și cu ochii plini de indignare. Vrei să mă lași să cîștig ca să-mi faci pe plac !

— într-adevăr, recunosc că asta-mi era intenția, răspuse Knight cu o nepăsare ce părea și mai mare în contrast cu agitația ei.

— Să nu faci asta ! Nu admit !

— Foarte bine !

— Nu, nu-i de ajuns. Trebuie să-mi făgăduiești că n-ai să mai încerci să faci asemenea absurdități. Ar însemna să mă jignești !

— Foarte bine, domnișoară. N-am să mai încerc să fac asemenea absurdități, iar dumneata n-ai să cîștigi.

— Asta rămîne de văzut ! i-o tăie ea. Și jocul continuă.

Din clipa asta nu se mai auzi decît ticăitul pendulei vechi de pe raftul de sus al bibliotecii.

Trecură zece

1 William Shakespeare, Ricliard al II-lea, actul III, scena 2, (Traducere de Mihnea Gheorghiu, E.S.P.L.A., 1955)

98

minute. El puse mîna pe unul din caii ei ; Elfride, cu o înfățișare de Eadamant I, luă și ea un cal de-al lui.

Mai trecură cîteva minute în tictacul pendulei ; Elfride îi luă un pion, fiind, pentru moment, în avantaj și arătînd limpede că era conștientă de acest lucru.

încă cinci minute : el îi luă nebunul ; ea egală situația, luîndu-i un cal.

Trei minute : cu un aer bătaios, ea luă regina lui ; el i-o luă pe a ei, cu un aer pașnic.

Mai trecură opt, zece minute : el îi luă un pion ; ea zise „pfui”, dar nu putu pune mîna pe nici o piesă.

Mai trecură zece minute ; el îi luă încă un pion și spuse: „Șah !” Ea se făcu roșie la față, căută o ieșire, punînd mîna pe nebunul lui, cu un aer triumfător. El îi luă imediat nebunul ei ; ea păru surprinsă.

După cinci minute ea se repezi la singurul nebun care-i mai rămăsese lui Knight și i-l luă ; el îi răspuse luînd singurul cal pe care-l mai avea ea.

încă două minute : el îi dădu șah ; Elfride, din cale afară de răvășită, își acoperi fața cu mîinile.

Mai trecură cîteva minute ; el îi luă turnul și îi dădu iar șah. Acum ea tremura, pur și simplu, de teamă ca nu cumva cursa abilă pe care i-o pregătea ea să fie zădărnicită de o cursă la fel de abilă din partea lui.

După cinci minute :

— Mat, din două mutări ! exclamă Elfride:

— Dacă reușești, îi răspunde Knight.

— Ah, mi-am făcut o socoteală greșită. Ce groaznic !

— Mat ! spuse Knight. Și victoria fu a lui.

Elfride se ridică și se întoarse cu spatele, ca să nu i se mai vadă chipul.' Ieși în sala cea mare, urcă scările în goană, năvăli în odaia ei și se azvîrli pe pat, scuturată de un plîns amar.

— Unde-i Elfride ? întrebă tatăl ei la prînz.

Knight așteptă răspunsul cu îngrijorare. Toată ziua se uitase după ea.

— Nu se simte bine, domnule.

Doamna Swancourt se ridică și părăsi încăperea, ur-cînd în apartamentul Elfridei.

La ușă dădu peste Unity care, în noua lor locuință, ocupa postul intermediar între camerista domnișoarei și fată în casă.

1 Judecător sever și incoruptibil.

12

99

— Doarme dusă, doamnă, spuse, în șoaptă, Unity."

Doamna Swancourt deschise ușa. Elfride stătea lungită pe pat, îmbrăcată din cap pînă-n picioare ; avea fața roșie, încinsă și brațele zvîrlite în lături. Din cînd în cînd, se răsucea de pe-o parte și pe alta, mormăind frînturi de termeni folosiți în jocul de șah.

Doamna Swancourt, care avea mania doftoricitului, îi pipăi imediat pulsul. Zbîrnîia ca și coarda unei harfe, într-un ritm de aproape o sută cincizeci de bătăi pe minut. Așeză binișor fata adormită într-o poziție mai comodă și coborî din nou.

•— Acum doarme, spuse doamna Swancourt. Parcă nu prea se simte bine. Ce-a fost în capul dumatile, vere Knight ? Cum ți-ai închipuit că mintea ei crudă e în stare să îndure atîta frămîntare cît un cap rezistent ca al dumatile ? Nu trebuia să accepți să joci cu ea sub nici un motiv !

De fapt, experiența eseistului în ceea ce privea firea tinerelor femei era cu mult mai limitată decît credea el sau își închipuiau alții, judecînd după cunoștințele abstracte pe care le avea despre ele. Era în stare să lege aceste cunoștințe în fraze ca un muncitor care leagă marfa în baloturi ; dar, cînd era vorba de practică, nu se mai descurca deloc.

— îmi pare extrem de rău," spuse Knight, regretul lui fiind mai puternic chiar decît cel exprimat în cuvinte. Dar zău că domnișoara Elfride ar trebui să știe mai bine decît mine ce-i priște și ce nu.

— Da, Henry dragă, dar vezi că ea tocmai asta nu știe. Elfride nu se sinchisește niciodată de lucruri de-astea, nu-i așa, Christopher ? Taică-său și cu mine trebuie s-o dădăcim și s-o ținem din scurt, ca pe un copil. E în stare să rostească cugetări demne de un epigramist francez, dar se poartă ca o păsărică care-a nimerit într-o seră. N-ar strica să trimitem după doctorul Granson.

Trimiseră îndată un om călare la Castle Boterel și persoana cunoscută sub numele de doctorul Granson sosi în cursul după-amiezii. Doctorul declară că sistemul nervos al Elfridei era, neîndoios, într-o stare de dezechilibru ; prescrise niște calmante și spuse că nu-i mai este îngăduit să joace șah sub nici un motiv.

99

A doua zi dimineată, Knight, furios pe sine însuși, așteptă, cu un sentiment de o complexitate ciudată, sosirea Elfridei la micul dejun, Slujnicele apărură la rugăciune una cîte una și, cum simțea că a mai intrat cineva, nu putea cu nici un chip să se abțină de a întoarce iute capul, cu speranța că era Elfride. Domnul Swancourt n-o mai așteptă și începu să citească din cartea de rugăciuni. Apoi, mai auzi un pas tiptil în încăperea ; Knight ridică discret privirea ; nu era decît fata de la bucătărie. „Ce plicticoase mai sînt și rugăciunile astea", își zise Knight.

Ieși să se plimbe puțin și, aproape pentru prima oară, convingerea că în preajma farmecelor naturii nu poți avea sentimentul singurătății îl părăsi. Apropiindu-se din nou de casă, o văzu pe tînăra lui prietenă străbătînd o colină de-a lungul unei poteci care, la un capăt de ogor, se

unea cu cea pe care mergea el. Acolo se și întâlneau. Elfride se arătă, deopotrivă, bucuroasă și rușinată ; când se trezi în fața lui, se simți copleșită de emoție ca într-o catedrală. În clipa când dădură cu ochii unul de celălalt, Knight avea în mână carnetul lui de note, în care tocmai scria ceva. Lăsă fraza neterminată, ca s-o întrebe, plin de solitudine, cum îi mergea cu sănătatea. Elfride spuse că se simțea minunat ; și, de fapt, arăta mai bine ca oricând. Starea ei fizică era tot atât de schimbătoare precum îi erau și faptele. Buzele ei erau roșii, fără, însă, a fi lucioase ca cireșele, culoarea lor, în puternic contrast cu pielea albă a feței, fiind subliniată de conturul lor precis. Gînd o priveai, ți se părea ultima persoană din lume care să se încumete la o partidă de șah — și asta tocmai pentru că părea o făptură prea gingașă pentru un astfel de joc.

■— Iei note ? îl întreabă ea cu un zel care venea, bine înțeles, mai puțin din interes față de subiectul în sine, cît din dorința de a-i abate atenția de la propria ei persoană.

— Da, îmi făceam niște însemnări. Și, cu îngăduința dumitale, o să termin ce începusem.

Knight tăcu și se porni să scrie. Elfride rămase o clipă lîngă el, apoi se îndepărtă cîtiva pași.

12*

100

■— Mi-ar place să descopăr tainele ascunse în caietul dumitale, zise ea veselă, aruncîndu-i vorbele peste umăr.

— Nu cred c-ai găsi mare lucru.

— Ba sînt convinsă c-aș găsi.

— Ei, dacă ești așa de convinsă, eu nu mai am nimic de spus.

— Dar mai întîi ți-aș pune o întrebare. E un caiet cu simple note de călătorie și de cheltuieli, sau e unul de cugetări ?

■— Ei, bine, ca să fii sincer, nu e, de fapt, nici una, nici alta. Am în el mai ales însemnări răzlețe, pentru articole și eseuri, care nu pot prezenta vreun interes pentru altcineva în afară de mine.

— După cîte înțeleg, caietul conține ideile dumitale în formă embrionară ?

— Da.

— Bine, dar dacă ideile astea sînt interesante cînd le dezvolti într-un articol, ce trebuie să fie în forma lor concentrată ! Gîndire pură, rafinată, ce desfide orice probă, gîndire care n-a fost încă simplificată pe măsura înțelegerii oamenilor, adevărate „cuvinte care ard”.

— Mai degrabă un balon înainte de a fi umflat : flasc, inform, mort ! Abia dacă reușești să descifrezi ceva.

— Îmi dai voie să încerc ? Și Elfride îi aruncă o privire galeșă. Tot așa mi-am scris și eu bietul meu roman de dragoste, adică pe bucățele, cînd ieșeam la plimbare, și m-ar interesa să văd dacă și dumneata îți iei note în același fel.

—• Găsesc că-i o cerere cam ciudată, zău că da. Totuși, cred că n-am cum să refuz o rugăminte așa directă, numai că...

— Mă socotești prost-crescută fiindcă îți cer așa ceva. Dar gîndește-te că și dumneata ai scris în prezența mea, domnule Knight. Dacă dădeam de caietul dumitale din întîmplare, era altceva ; dar dumneata stai în fața mea și-mi spui „Scuză-mă”, fără să te sinchisești dacă te scuz sau nu, și-i dai înainte cu scrisul, ca pe urmă să-mi spui că astea nu sînt lucruri personale, ci idei de interes general.

— Perfect, domnișoară Swancourt. Dacă ții neapărat ■I Clteștij citește, numai nu uita că nu eu te-am rugat.

i ,u

Țin, lotuși, să-ți mai atrag o dată atenția c-ar fi mai bine să lași caietul în pace.

— Ei, acum după toate sfaturile astea, am învoirea dumitale ?

— Da.

Elfride șovăi o clipă, se uită la caietul din mîna lui Knight și spuse rîzînd :

— Trebuie să-1 văd — și i-1 luă din mână.

Knight porni încet spre casă, lăsînd-o în mijlocul potecii să răsfoiască caietul. Cînd ajunse la porțiță, văzu că Elfride venea spre el și așteptă să-1 ajungă din urmă.

Elfride închisese caietul și-1 ținea în silă de un colț, între degetul mare și arătător ; pe chip i se citea iritarea, îi întinse caietul, fără să-și ridice privirea mai sus de înălțimea mîinii.

— Ia-1, spuse ea cu un gest pripit. Nu țîn să-1 citesc.

— Ai reușit să pricepi ceva ?

— Atît cît am citit, da. Dar n-am țînut să citesc prea mult.

— De ce, domnișoară Swancourt ?

— N-am vrut, atîta tot.

— Ți-am spus eu că așa o să se întîmple.

— Da, dar nu mi-am închipuit că scriseseși ceva și despre mine.

— Numele dumitale nu e pomenit nicăieri.

— Numele meu nu, e adevărat.

— Nici vreun amănunt din înfățișarea dumitale, nimic după care te-ar putea recunoaște cineva.

— în afară de mine. Asta, de pildă, ce e ? spuse ea, luîndu-i caietul din mână și deschizîndu-1. — 7 August. Asta a fost alaltăieri. Dar n-am de gînd să citesc, spuse Elfride, închizînd din nou caietul cu un aer mîndru și, în același timp, drăgălaș. De ce-aș citi ? Ce nevoie aveam să-ți cer caietul să mă uit prin el ? Așa-mi trebuie !

Knight abia-și amintea ce scrisese, așa că răsfoi caietul să vadă. Ochii îi căzură pe următoarele rînduri :

„7 August. O fată sub douăzeci de ani, care începe a lua cunoștință de sine. După o anume perioadă de ne* puțință infantilă, conștiința ei începe să acționeze. La început simplu, tinerește, fără experiență. Orice om cu simț de observație poate ghici ușor virsia acestei conș

101

ființe după deprinderea pe care-a căpătat-o în arta succesului personal, arta disimulării. în general, își începe cariera prin acțiunea care, în termeni populari, se cheamă -a face pe grozavul». Metoda adoptată depinde, de la caz la caz, de 'fire, starea socială și locul unde se află domnișoara care încearcă să facă uz de ea. O fată crescută ia oraș va emite cine știe ce paradox moral privind bărbații ușuratici și dragostea. Domnișoara de la țară adoptă un mijloc mai concret : sare peste un gard înalt, flurieră, sau te bagă în sperieți încercînd să-și frîngă gîtul.

(Notă : din turnul de la Endelstow)

La baza acestor manifestări stă, bineînțeles, o vanitate inocentă, «la te uită la mine», spun aceste novice în viclenia lor feminină, fără să se gîndească dacă le stă bine sau nu să se dea astfel în vileag. (Dezvoltă și corectează pentru lucrarea privind Arta fără artificiu.)"

■— Da, acum îmi amintesc, spuse Knight. însemnările mi-au fost, în mod sigur, inspirate de pozna dumitale din turnul bisericii. Dar nu trebuie să iei prea în serios niște vorbe spuse la întîmplare, urmă el, pe un ton încurajator, văzînd aerul ei jîgnit. Cea mai mică fantezie care-mi trece prin cap ia proporții nefirești în ochii dumitale, doar pentru că, fiind exprimată în scris, pare imuabilă. Orice om gîndește asemenea lucruri urile despre ființele cele mai apropiate, dar cum nu le concretizează pe hîrtie, e ca și cum nu le-ar fi gîndit. îmi închipui că și dumitale ți s-a-ntîmplat să ai unele păreri proaste despre mine, care, exprimate în scris, n-ar fi sunat mai frumos decît ceea ce ai citit aici. Recunoaște, te rog, și chiar acum !

— Ce anume ? Lucrul cel mai urît pe care l-am gîndit despre dumneata ?

— Da. /

— Nu se cade să ți—1 spun.

— Și, de ce nu ?

— M-am gîndit că ești cam prea lat în umeri. Knight se înroși ușor la față.

I— Și că ai o fărâmbă de chelie în creștetul capului.

102

— Ha î Ha ! Două cusururi capitale, spuse Knight, cu un râs cam forțat. În ochii unei doamne asta trebuie să fie mult mai urât decât să faci pe grozavul.

— Da, adevărat, spuse ea, fără să-și dea seama, în naivitatea ei, că îl jignise și, în același timp, nefiind deloc dispusă să-i ierte însemnările. Și, pe deasupra, în notele astea vorbeai de mine ca de un ține. Toată lumea se poartă așa cu mine. Și nu pricep de ce. Doar sînt femeie în toată firea. Cîți ani crezi că am ?

— Cîți ? Ei, să zicem șaptesprezece ani. Toate fetele au șaptesprezece ani.

— Te-nșei. Am aproape douăzeci. Ia spune, ce fel de femei îți plac, cele care par mai tinere, sau cele care par mai în vîrstă ?

— Nu știu, nu m-am gîndit, dar cred că cele care par mai în vîrstă.

Deci, nu femeile de felul Elfridei.

— Bine, dar se știe, spuse ea cu înfocare — și er3 ceva atît de înduioșător în febrilitatea, în dorința neprefăcută de a-i face impresie bună, care răzbătea din cuvintele ei —, că personalitatea unui om, cu cît se dezvoltă mai încet, cu atît e mai bogată. Băieții și fetele care se maturizează înainte de majorat nu mai fac doi bani în clipa cînd cei pe care-i întrecuseră cînd va deveni apți de a-și dovedi posibilitățile.

— Da, spuse Knight cu un aer meditativ. Da, e ceva adevărat în asta. Dar, cu riscul de a te jigni, trebuie să-ți atrag atenția că spui asta ca și cum e de la sine înțeles că o femeie care nu s-a dezvoltat îndeajuns pînă la o anumite vîrstă nu și-a atins încă limita posibilităților, înapoierea ei s-ar putea datora nu atît unei evoluții lente, cît faptului că și-a epuizat prea repede capacitatea de a evolua.

Elfride păru dezamăgită. Între timp, intrară în casă. Doamna Swancourt, pentru care peșitul prin mijloace cinstite însemna o adevărată hrană a sufletului, avea unele planuri în acest sens privitoare la această pereche. Salonul, unde credeau c-o vor găsi, era gol ; bătrîna doamnă îl părăsise pe ușa din dos, pentru motivul mai sus menționat, în clipa cînd ei intrau pe ușa din față.

Knight se îndreptă spre cămin, și se opri să privească, fără prea mult interes, două portrete pe fildeș.

102

=- De-ar fi să judec după aparențe, aceste doamne cu obraji trandafirii aveau trăsături foarte comune, zise el, părul lor, însă, era, trebuie să recunosc, frumos.

— Da, păru-i lucrul cel mai important, spuse Elfride, gîndindu-se, poate, la părul ei.

— Nu cel mai important, dar, bineînțeles, destul de important.

— Ce culoare îți place cel mai mult ? îndrăzni ea să-l întrebe.

— Contează mai mult cît de bogat e părul decât ce culoare are.

— Să zicem că e vorba de persoane cu păr la fel de bogat. Care-i culoarea dumitale preferată ?

— Negru.

— Eu mă refeream la femei, spuse ea schimbîndu-se puțin la față și sperînd că n-a fost bine înțeleasă.

— Tot la femei mă refeream și eu, răspunse Knight. Era cu neputință ca un bărbat să nu observe culoarea

părului Elfridei. Cînd o femeie are o pieptănătură simplă, un asemenea amănunt poate fi trecut cu vederea de un bărbat, dacă el nu e înzestrat cu destul simț de observație. Dar părul Elfridei îți atrăgea imediat privirile. Iar în privința culorii lui, nu te puteai îndoii, așa cum nu te îndoiai că ai în fața ta o fată ; era un castaniu cît se poate de deschis. Elfride înțelese că Knight își dăduse perfect de bine seama de asta, dar avea criterii personale de apreciere în această privință.

Elfride se simțea profund jignită. Sinceritatea părerilor lui o impresiona și, ceea ce era și mai rău, cu cât părerile îi erau mai potrivnice, cu atât le respecta mai mult. Și acum, ca un jucător nechibzuit, aruncă totul pe ultima și cea mai bună carte.

— Ce fel de ochi îți plac cel mai mult, domnule Knight ? îl întrebă ea încet.

:— Vrei să fiu sincer, sau vrei să-ți fac un compliment ?

— Fii sincer, bineînțeles ! N-am nevoie de complimentele nimănui !

Și, totuși, Elfride știa că nu-i așa, și că un compliment sau un cuvânt măgulitor din partea lui ar fi fost pentru ea ceea ce e izvorul pentru arabul însetat.

— Prefer ochii căprui, spuse el, calm. Jucase și pierduse iar.

18J

XIX

„Iubirea era numai ia un pas"

În relațiile lui, knight nu folosea niciodată acel ton flușturistic, familiar, care, prin măguliri și glume inspirate șterge din amintirea femeilor remarcile mai aspre făcute cândva la adresa lor. Deci, nici unul, nici celălalt nu mai pomeniră nimic despre păr, ochi și evoluție. Elfride era copleșită de gândul propriei nimicnicii, care îi apărea, acum, atât de limpede, încât devenise greu de îndurat, și pe chip i se citea rușinea. În ultima vreme fiecă discuție cu Knight avusese darul să o discrediteze ușor dar sigur și, ca un mijloc de autoapărare, ar fi fost gata să-l îndrăgească iar pe Stephen. El n-ar fi fost atât de negru la suflet încât să admire altceva decât ceea ce vedea la ea, gândea Elfride. E drept că Stephen îi mărturisise că o iubea, în timp ce domnul Knight nu făcuse nicicând așa ceva. Oricum, asta nu dregea lucrurile și simțământul că era cât se poate de neînsemnată în ochii lui Knight continuă s-o urmărească. Ce fericită ar fi fost dacă lucrurile ar fi stat altfel, dacă Knight ar fi iubit-o, deși gusturile lui se îndreptau spre alt tip de femeie iar Stephen i-ar fi arătat indiferență, în ciuda asemănării dintre ea și idealul lui. Dar în situația de față admirația lui Stephen putea să-și aibă rădăcina în orbirea pe care o naște pasiunea. Poate că orice om cu minte mai ascuțită ar fi găsit cusururi înfățișării ei.

Petrecură restul zilei mai mult în compania celor vîr-stnici, nemaiaivînd prilejul să rămînă între patru ochi. Când Elfride se duse la culcare în acea seară, în minte i se trezi, iar, gândul că fusese un nesuferit că vorbise cu ea atât de aspru, ca în clipa următoare să i se pară că ceea ce spusese el nu fusese decât purul adevăr.

— Ah, nu e nimic de capul meu ! își zise ea, cu un suspin. Un om ca el, care e primit în lumea mare, nici nu vede ce suflet sau ce chip am eu.

Se poate spune că bărbatul care a ajuns să stăpînească într-aiîta mintea unei femei, se află la jumătatea drumului către inima ei, aceste două puncte fiind, după cât se știe, destul de apropiate.

185

— Și chiar ai de gând să pleci săptămîna asta ? îl întrebă doamna Swancourt pe Knight în seara următoare, adică duminică.

Urcau cu toții, cu pas rar, dealul ce ducea spre biserică unde, înainte de denudarea zidurilor vechi, urma să se officieze, în acel ceas cam neobișnuit al serii, pentru ultima oară, slujba ce avea loc, de obicei după-amiaza.

— Vreau să traversez de la Bristol la Cork, îi răspunse Knight, și de-acolo o iau spre Dublin.

— Treci pe-aici la întoarcere și stai mai mult, spuse pastorul. Ce-i o săptămîna ? N-am înțeles mai nimic din vizita dumitale. Mi-amintesc de-o poveste, dar e prea...

Pastorul se opri brusc. Uitase că era duminică și poate că i-ar fi dat așa înainte, ca într-o zi de lucru, dacă o pală de vînt nu i-ar fi ridicat poalele anteriorului, trezindu-i memoria. Schimbă pe loc cursul povestirii, cu iscusința cerută de o asemenea împrejurare.

— Povestea lovitului care s-a călătorit la Betleem, din care mi-am extras textul acum două duminici, se potrivește de minune cu cazul dumitale, urmă el, ca omul care, departe de a fi

avut intenția, cu o clipă mai înainte, să povestească o pățanie lumească, n-avusese în minte, săptămîni de-a rîndul, decît gînduri de Sabat. Ei, și cu ce s-a ales, pînă la urmă, din toată alergătura ? Dacă rămînea în cetatea iebușiților și nu ținea morțiș să se ducă la Gibeia, n-ar mai fi dat de bucluc.

— Dar irosise deja cinci zile, răspunse Knight, făcîn-du-se că nu observă felul cum pastorul schimbase vorba. Greșeala lui a fost că luase calea șovăielii de la bun început.

— Da, adevărat, adevărat. Exemplul nu e potrivit.

— Dar nu și ospitalitatea care v-a amintit această întîmplare.

— Deci, vii în orice caz, îl îndemnă doamna Swancourt care, la vorbele lui Knight, observase pe chipul fiicei ei vitrege o schimbare aproape imperceptibilă.

Knight făgădui cu jumătate de gură să-i viziteze la întoarcere; dar însăși nesiguranța vorbelor rostiie fu de ajuns ca să-i inspire Elfridei un interes încălcat de regrete față de cel mai mic gest al lui, în puținele ceasuri CÎI mai avu de stat la ei. Cum ajutorul pastorului oțiciase deja <le două ori, în ziua aceea, în cele două biserici,

i (,

domnul Swancourt luase asupra sa slujba de seară, și Knight citi pildele. Soarele se revărsa prin vitraliul ciobit din peretele de la apus, luminînd întreaga adunare de credincioși cu lucirea-i aurie : Knight, în vreme ce citea, era învăluit și el de aceeași dulce strălucire. Elfride, la orgă, îl privea cu inima plină de tristețe și neliniște, înteteite de convingerea că gîndurile aceluia zburaseră tare departe de ea. Cînd parcurse, limpede și răspicat, capitolul ales — un fragment din povestea lui Elijan ■— și atinse acea măreață kuhne unde se vorbește despre cutremur, foc și despre glasul blînd și gingaș, vocea profundă a lui Knight răsună cu o asemenea vădită nepăsare față de tot ce o privea pe ea, încît însăși prezența bărbatului îi strecură în suflet un sentiment de părăsire și izolare pe care, fără dînsul, poate nu le-ar fi simțit.

întoreînd, pentru o clipă, capul, să mai contemple o dată splendoarea soarelui la asfințit, care, în clipa aceea, își revărsase razele asupra lui Knight, privirea îi fu atrasă de chipul unei femei așezată în pridvorul dinspre apus. Era chipul uscat și pustiit al văduvei Jethway, pe care Elfride abia dac-o mai zărise din dimineața cînd se întorsese acasă, după aventura ei cu Stephen Smith. Cum nu se pricepea la mai nimic, nenorocita părea că-și trece viața între cimitirul de la Endelstow și cimitirul unui sat de lingă Southampton, unde erau îngropați tatăl și mama ei.

De mult nu mai venise s-asculte slujba de aici și acum părea că alesese biserica aceasta cu un anume scop. Cu-prinzînd de la fereastra pridvorului priveliștea mărginită de orizontul neschimbat al mării, primul lucru care-ți atrăgea privirile era mormîntul tînărului Jethway.

Șuvoiul de raze inundase fața văduvei, în clipa aceea înclinată spre Elfride ; pe ea deslușeai o expresie dură și amară, pe care solemnitatea lăcașului o înălța la o tragică demnitate ce, dealtfel, îi era cu totul străină. Fata își reluă aerul ei firesc, dar neliniștea îi spori.

Emoțiile Elfridei se adunau și, după un răstimp, răbufneau, pe neașteptate. La cel mai mic impuls — un poem, un apus de soare, un acord muzical inspirat, o închipuire vagă — izbucneau, neavînd nevoie de motive neobișnuite ca să se desfășoare. Adăugată la dorința de a cîștigă respectul lui Knight, care, crescînd, se prefăcuse într-un fel de tînjeală după dragostea lui, împrejurarea

104

de față umplu paharul. îngenunchind, înainte de a părăsi lăcașul de rugăciuni, la acel ceas cînd fișiile de lumină se re trăsaseră, lăsînd biserica cufundată într-o umbră blinda, i se trezi în minte, fără voia ei, poemul cutremurător al lui Coleridge Cele trei morminte și, înfiorîndu-se la amintirea blestemelor cu care o împroșcase doamna Jethway, izbucni în hohote cumplite.

Părăsiră biserica tocmai la scăpătatul soarelui ; peisajul se înfățișa acum privirii ca o estradă goală unde un vorbitor ținuse o cuvîntare avîntată, la sfîrșitul căreia spectatorilor nu le mai rămăsese decît să se ridice și să se îndrepte spre casele lor. Domnul și doamna Swancourt plecară cu trăsura, Knight și Elfride preferară să meargă pe jos, după cum bănuise și iscusita pețitoare. Coborîră, deci, dealul împreună.

— Îmi place cum citești, domnule Knight, se pomeni spunîndu-i, după cîțiva pași. Citești mai frumos decît tata.

— Cel ce mă laudă, merită laudele mele. Ai cîntat minunat, domnișoară Swancourt, și foarte corect.

— Corect, da.

— Trebuie să fie o mare plăcere pentru dumneata să iei parte la serviciul divin.

— Mi-ar place să pot cînta cu mai mult sentiment, îmi lipsește o bună culegere de cîntece religioase sau laice. Aș vrea să am o mică bibliotecă muzicală, cu piese bine alese, și să nu accept o nouă piesă decît dacă e, într-adevăr, de valoare.

— Sînt încurcat să aud că ai o astfel de dorință. E uimitor cît de multe femei sînt lipsite de dragostea sinceră pentru muzică, privită ca scop în sine și nu ca mijloc, ca să nu mai vorbim de femeile care sînt goale la suflet. Lor le place muzica doar pentru ceea ce se leagă de ea. N-am întîlnit în viața mea o femeie căreia să-i placă; cu adevărat, muzica, în timp ce din bărbații pe care-i cunosc, știu cel puțin zece care o iubesc.

— Cum poți să deosebești femeile cu suflet de cele fără suflet ?

— Uite, spuse Knight după o clipă de gîndire. Cînd spun femei fără suflet mă refer la femeile pe care nu le interesează nimic serios. Cunosc un bărbat care avea o tînără prietenă la care ținea foarte mult ; de fapt, urmau chiar să se căsătorească. Ea părea o fire poetică, așa că el

IM
i-a oferit o dată să aleagă între două ediții de poezie engleză, pe care ea pretindea că ține grozav să le aibă. „Pe care din ele ai vrea să ți-o trimit ?” a întreat-o el. La care ea i-a răspuns : „Pe nici una. Aș prefera. în schimb, dacă nu te superi, o pereche din cei mai frumoși cercei de pe Bond Street”. La o asemenea fată nu-mi închipui că poți găsi mare lucru în afară de frivolitate. Și, înclin să cred că dumneata îmi împărtășești părerea.

— A, da, răspunse Elfride, cu oarecare efort.

Cum, întâmplător, tocmai își aruncase ochii pe chipul Elfridei în timp ce fata rostea acest răspuns și observase biata ei strădanie zadarnică de a părea sinceră, Knight avu aerul că n-o prea crede.

— Dumneata, domnișoară Swancourt, într-o situație asemănătoare, n-ai fi preferat niște zdrăngăneie, nu-i așa ?

— Nu știu, nu cred, se bîlbîi ea.

— Aș vrea să te întreb ceva, spuse inflexibilul Knight,1 dac-ar fi să alegi între două daruri de valoare aproximativ egală : o mică selecție de partituri muzicale, legate în marochin, și un dulap pentru ele, din lemn de nuc, cu broască și cheie, sau o pereche din cei mai grozavi cercei din vitrinele de pe Bond Street, pe care le-ai prefera ?

— Partiturile, bineînțeles, răspunse Elfride, cu un zel căznit.

— Ești absolut sigură ? o întrebă el pe un ton ferm.

— Destul de sigură, spuse ea cu glas tremurat.

Knight încerca o plăcere profundă, deși condannabilă, să necăjească această făptură emotivă și nestatornică, al cărei suflet era atît de simțitor, încît atitudinea lui părea un soi de cruzime, li aruncă o privire oarecum ciudată și spuse :

— Ce rușine !

— Iartă-mă, spuse ea, jumătate în glumă, jumătate speriată, și făcîndu-se roșie la față ca para focului.

— Ah, domnișoară Elfie, de ce n-ai spus de la început, cu curaj : „Nu sînt cu nimic mai bună decît ea și aș alege același lucru”.

— Nu știu, răspuse Elfride desperată, cu un zâmbet jalnic.

— Credeam că ești o fire deosebit de muzicală.

— Cred, chiar, că sînt. Dar mă pui la o încercare atît («de grea... aproape chinuitoare.

180

— Nu pricep.

— Muzica nu-ți aduce nici un folos... adică vreau să spun...

— Ei, asta-i bună, domnișoară Swancourt ! Cum se poate... A

— Nu m-ai înțeles ! Ah, nu m-ai înțeles !

— Bine, dar ce folos crezi că poți avea de pe urma unor fleacuri de bijuterii ?

— Nu, nu, nu ! strigă ea, pierzîndu-și răbdarea. Altceva am vrut să spun. îmi place muzica mai mult ca orice, dar îmi plac...

— Și mai mult cerceii, hai recunoaște ! spuse el, con-tinuînd s-o sîcîie. Ei bine, eu, în locul dumitale, aș fi considerat că trebuie să dau dovadă de curaj și să recunosc din capul locului, fără să am pretenții la o noblețe de care, de fapt, nu sînt în stare.

Elfride, întocmai ca armata franceză, se descurca ce! mai prost în defensivă. Aproape că-i dăduseră lacrimile, cînd îi răspuse cu desperare :

— Am vrut să spun că acum țin la cerceii mai mult ca la orice, fiindcă anul trecut mi-am pierdut unul din perechea mea cea mai frumoasă și tata a spus că nu-mi mai cumpără alții, și nici pe mine nu mă mai lasă să-mi cumpăr, fiindcă n-am grijă de ei ; și tare-aș fi dorit să am o pereche la fel... asta voiam să spun... zău că asia voiam să spun, domnule Knight.

— Mă tem că m-am purtat tare aspru și grosolan cu dumneata, spuse Knight cu căință în glas, văzînd-o atît de tulburată. Dar, vorbesc serios, dacă femeile și-ar da seama cum își bat joc de frumusețea lor cu adausuri de felul ăsta, sînt convins că s-ar lipsi de ele.

— Erau minunați, și-mi stăteau așa de bine !

— Așadar nu semănau cu mărunțișurile astea vulgare și hidoase pe care și le agață femeile de urechi în ziua de azi, cum ar fi șefi de tren, balanțe, spînzurători și lanțuri de aur, palete de culori, pendule sau Dumnezeu mai știe ce !

— Nu, nu, erau cu totul altfel ! Erau așa de drăguți, uite, să-ți arăt ! spuse ea, plină de entuziasm.

Și, cu capătul umbrelei, desenă o copie mărită a cerceilor favoriți pe care-i jelise, buni pentru o femeie uriașă de o jumătate de milă înălțime.

106

— Da, foarte frumoși, foarte frumoși, spuse Knight, sec. Și, cum de s-a întîmplat să pierzi niște obiecte atît de prețioase ?

— N-am pierdut decît unul... N-am auzit sâ-și ii pierdut cineva amîndoi cerceii deodată.

Vorbise cu stînjeneală în glas, frămîntînciu-și nervos degetele. De vreme ce știm că-i pierduse în timp ce Stephen Smith încercase să-i fure prunul sărut, acolo, pe faleză, încurcătura ei n-are de ce să ne mire. întrebarea fiind stingheritoare, răspunsul fusese ocolit. Knight nu păru să fi observat stînjeneală ei.

— Ah, da, pricep, nimeni nu și-a pierdut amîndoi cerceii deodată. Și, bineînțeles, dacă-i vorba de o pierdere, alegerea dumitale nu mi se mai pare frivolă.

— Niciodată nu-mi dau seama dacă vorbești serios, spuse ea, ridicînd privirea-i întrebătoare spre chipul încadrat de favoriți al oracolului. Și, sărindu-și singură, vitejește, în ajutor : Poate că par frivolă, dar nu sînt frivolă decît în felul de-a mă purta, nu și în sufletul meu. Cele mai rele femei au o inimă frivolă, nu doar purtări frivole.

— Distanța e abilă. Dintre cele două categorii, cea mai supărătoare e, indiscutabil, prima, spuse Knight.

— Spune-mi, frivolitatea e un păcat de moarte sau unul scuzabil ? Dumneata trebuie să știi, că doar cunoști viața.

— Sînt departe de a cunoaște viața. O concepție corectă asupra existenței e un lucru prea vast ca să-l poți obține în scurtul răstimp al trecerii prin viață.

— E oare cu puțință ca gustul femeii pentru bijuterii s-o facă să-și distrugă toată viața ?

— Nimeni nu-și. distruge toată viața.

— Dumneata înțelege ce vreau să spun, chiar dacă folosesc cuvinte comune și prost alese, spuse ea, pierzîn-du-și răbdarea. Fiindcă vorbele mele sînt comune, nu trebuie să-ți închipui că orice gînd care-mi trece prin minte e comun. Bietul meu bagaj de cuvinte se reduce la un număr de tipare grosolane în care sînt nevoită să-mi torn tot materialul, bun sau prost ; și noutatea sau gingășia substanței se pierd adesea în platitudinea aspră a formei.

— Perfect ! Am să dau crezare acestei reprezentări ingenioase. Cît despre subiectul în discuție — vieți distruse •— nu e cazul să-ți faci griji. Viața fiecăruia, bar

107

sau femeie, poate fi romantică, neobișnuită sau interesantă și cinci e ratată, și cînd e plină de succese. Cu diferența, doar, că, în primul caz, capitolul final lipsește din povestire. Cînd un om înzestrat cu o personalitate puternică încearcă să împlinească o faptă mare și nu izbutește din pricina unui accident a cărui vină nu o poartă, pînă în acel moment povestea lui era la fel de semnificativă ca și aceea a unui mare om care a săvîrșit, într-adevăr, marea faptă. E bizar ca lumea să considere anii de școală ai unui băiat sau alte asemenea amănunte ca o poveste interesantă sau ca ceva lipsit de însemnătate, vîzînd totul doar în lumina renumelui eiștigat sau nu de acel om, mai tîrziu.

Înaintau între apusul soarelui și răsăritul lunii. Odată cu scăpătatul soarelui începuse să se înalțe luna, acum aproape plină. Umbrele lor, aruncate de lumina roșietică a apusului, aveau să se șteargă în curînd, pentru a fi înlocuite de perechea rivală din cealaltă direcție, pe care luna o făcea din ce în ce mai clară.

— Consider viața mea ratată, într-o anume măsură, vorbi iar Knight, după o pauză, în timpul căreia privise umbrele potrivnice.

— Dumneata ? Cum asta ?

— Nu-mi dau prea bine seama. Dar, într-un fel sau altul, mi-am greșit ținta.

— Serios ? Dacă ți se-ntîmplă asta fără să-ți dai seama, n-ai de ce să te amărăști prea mult, dar să ai conștiința unei astfel de situații, trebuie să fie trist. Am dreptate ?

— În parte da, nu însă întru totul. De fapt, senzația că au dobîndit o experiență profundă e un fel de consolare pentru oamenii care-și dau seama că au luat-o pe o cale greșită. Oricît de paradoxal ar părea, nimic nu e mai adevărat decît că oamenii care au mers întotdeauna pe drumul drept nu înțeleg nici pe jumătate ce înseamnă să mergi pe drumul drept, cît înțeleg cei care au mers pe un drum greșit. Dar, de fapt, n-are nici un rost să-ți tai aripile, vorbindu-ți de toate astea.

— Nu mi-ai spus încă dacă sînt, într-adevăr, frivolă.

— Dacă spun da, te jignesc, dacă spun nu, ai să mă Creai nesincer, răspunse el, privind-o drept în față cu o expresie ciudată.

IM

— Ah, da, spuse ea, cu un mic suspin. Cine ar fi în stare să descopere un lucru atît de adînc tînuit ? Soco-tește-mă frivolă, dacă vrei. Măreția lumii nu se poate ridica decît din nimicnicie, așa că n-avem de ce regreta că mai avem și. infirmități.

— În ceea ce privește femeile, n-aș zice că-i așa, răspunse Knight cu nepăsare ; dar, bineînțeles, pentru un om nevoit să-și cîștige singur traiul, nu-i un noroc să se nască cu o fire într-adevăr nobilă. Omul cu suflet mare ajunge la azilul de săraci ; așa că poate ai dreptate să aperi frivolitatea.

■— Ah, nu, nu ! Nici vorbă de așa ceva, răspuse ea, cu părere de rău. Domnule Knight, după ce pleci, vrei să-mi trimiți ceva scris de dumneata ? Sînt curioasă să știu dacă scrii așa cum gîndești de la o vreme sau așa cum gîndeai cînd erai mai bine dispus. Care e adevăratul domn Knight — cinicul din seara asta sau filozoful optimist de pînă acum ?

— Care ? Știi și dumneata tot atît de bine ca și mine. Rămaseră așa, la vorbă, pe pajiște și sub portic pînă ce stelele prinseră să pălească. Deodată, Elfride își aruncă capul pe spate și spuse așa, într-o doară :

— Uite ce stea strălucitoare colo, deasupra capului meu.

— Orice stea strălucitoare e, undeva, deasupra capului cuiva.

— Da? A, da, sigur că da. Și unde se află cea ele colo ? îl întrebă ea, arătînd cu degetul.

— Stă în cumpănă, ca un șoim alb, în dreptul uneia din Insulele Capului Verde, sau undeva, pe-aproape.

— Dar cealaltă ?

— Cealaltă privește în jos, spre izvoarele Nilului.

— Și aceea care pare atît de singuratică și stingheră ?

— Stă ațintită asupra Polului Nord și are întreg ecuatorul drept orizont. Și cea care pare că pîlpîie stins acolo, jos, deasupra pămîntului, și în jurul căreia ne-am rotit noi, scânteiază deasupra Indiei, peste creștetul unui tînăr prieten de-al meu care poate că tocmai se uită la steaua care se află aici, la zenit, agățată jos la orizont, și-și zice că țintește spre locul unde se află iubita lui.

Elfride îl privi pe Knight bănuitoare. La ea se gîndea oare ? Nu-i putea desluși trăsăturile. Dar, judecînd după felul cum se purta, părea că nu știe nimic.

108

13 — Doi ochi albaștri

— Steaua asta stă deasupra capului meu, spuse Elfride, cu șovăială.

— Sau deasupra oricărui alt om din Anglia. ■ — A, da, înțeleg. Și răsufală ușurată.

— Părinții tînărului, pare-mi-se, locuiesc aici, în acest comitat. Nu-i cunosc, deși cu fiul lor am purtat corespondență ani de-a rîndul, pînă de curînd. Din fericire sau din nefericire pentru ei, s-a îndrăgostit și pe urmă a plecat la Bombay. De atunci n-am prea mai auzit de el. Knight stăruia asupra subiectului pe care-l deschisese chiar el, din proprie inițiativă ; și, deși Elfride se simți înclinată-să urmeze pilda lui de sinceritate, sufletul ei se dovedi slab, și această pornire de o clipă se stinse în tăcere. Cuvintele rostite de Knight la întîmplare păreau să ascundă un reproș, și totuși Elfride nu era în stare să-și dea limpede seama dacă se făcuse, într-adevăr, vinovată de trădare.

XX

„Departamente coîne-i draga mea*

KNIGHT lăsa în urmă parohia din Endelstow și o luă spre Cork.

Zilele se înșirau una după alta, împovărîndu-i, din ce în ce mai tare, inima. Porni în grabă spre lacurile din Killarney, hoinări prin păduri bogate, contemplă nemărginita varietate a peisajului insulelor, a dealurilor și văilor de prin acele locuri, ascultă îmbietoarele ecouri ale tîrîmului de vis pe care-l străbătea ; rămase, însă, orb față de strălucirea ireală a acelor ținuturi binecuvîntate, pe care o admirase atîta, altădată.

Prezența Elfridei nu avusese nici cea mai mică înrăurire asupra lui atîta timp cît fata i se aflase în preajmă. Nu-și dăduse seama că, prin pătrunderea ei în sfera preocupărilor lui, ceva nou îi pătrunsese și în suflet ; acum, însă, cînd ea era departe, simțea că îi lipsea ceva deosebit d • însemnat. Prisosul devenise necesitate și Knight se trezi îiv Irăgostit.

|108

Stephen se îndrăgostise de Elfride privind-o ; Knight încetmnd s-o privească. Cînd sau cum îl pătrunsese acest duh nu-și dădea seama ; de un lucru era, însă, sigur : că atunci cînd se

pregătea să plece de la Endelstow nu încercase, nici pe departe, tristețea subtilă și răscolitoare a despărțirii. În tot acest răstimp, Elfride nu fusese decât un minunat obiect de contemplație. Începuse, oare, s-o iubească în clipa când îi întâlnise privirea după în-tîmplarea din turn ? Atunci nu-i păruse decât o ființă slabă. Se îndrăgostise, oare, când o văzuse pe pajiște, învăluită toată în lumina apusului de soare ? Atunci îi făcuse plăcere s-o privească, nimic mai mult. Oare conversația ei să-i fi sădit în suflet dragostea ? O găsea destul de spirituală pentru o fată tânără, dar nu excepțională. Să fi avut jocul de șah vreun rol deosebit ? Nu, cu siguranță nu. Atunci nu văzuse în ea decât un copil cam îngîmfat, atîta tot.

Experiența trăită acum de Knight nega întru totul teoria că iubirea nu se poate înfiripa decât prin ochede și atingeri drăgăstoase de mîini, că, asemeni unei flăcări, ea se face simțită chiar din clipa când se naște. Abia după ce se despărțise de Elfride și amintirea lui începu s-o idealizeze, atenția lui față de ea se trezise cu adevărat.

Astfel, după ce adunase în mod pasiv imagini ale Elfridei, pe care mintea lui le ocolise pînă când ființa care le reflectase i se ștersese din fața ochilor, își dădu seama că se îndrăgostise de sufletul fetei care, parcă, se desprinsese vremelnice de trup, ca să-l însoțească în drumul lui. Ea pusese o asemenea stăpînire pe inima lui încît, înclinat cum era spre analiză, Knight aproape că se cutremură gîndindu-se la urmările pătrunderii acestei noi energii printre energiile vieții lui obișnuite, pe care le ținea în Mu atît de bine. Knight își pierdu liniștea ; după o vreme, însă, alungă orice gînd lăturalnic, dăruindu-se cu totul plăcerii de a cugeta la iubita lui.

Și, totuși, poate că în dragostea lui Knight era mai multă filozofie decât romantism. Se gîndi la felul cum se purtase Elfride față de el. Naturalețe pe muchia cochetăriei. Flirtase oare ? se întrebă el. Nici dacă încrederea i s-ar fi prefăcut, cit de-a sila, în bănuială n-ar fi putut să ajungă la o astfel de părere. Execuția fusese prea reușită ca să fi fost prefăcătoare. Avea acele cusururi fără de care un lucru nu poate fi autentic. Nici măcar o ac

13*

109

triță cu douăzeci de ani de activitate, nici măcar o doamnă al cărui sezon de vară, petrecut în afara orașului, e învăluit în negura ușoară a hîrfelii, n-ar fi fost în stare să joace în fața lui rolul fetei inocente, așa cum Elfride nu-l jucase, ci îl trăise. Purtarea ei dădea la iveală acele mici viclenii care fac parte din inocență.

Există burlaci înnăscuți și burlaci creați de împrejurări ; și fetele bătrîne sînt, fără îndoială, tot de două feluri, deși unii nu le recunosc decât pe cele din urmă. Knight trecea drept un burlac înnăscut. Ce avea să se întîmple cu el ? I se părea tare ciudat să-și analizeze propriile teorii despre dragoste ; și, descifrîndu-le acum, în lumina crudă a unei noi experiențe, vedea că frazele lui dobîndeau un înțeles cu mult mai adînc decât avuseseră atunci când le scrisese. Adesea, oamenii descoperă adîncul înțeles al unei maxime vechi și răsuflă, abia când o întîmplare neprevăzută le-o azvîrle iar în față ; dar Knight nu auzise în viața lui de vreun om căruia să-i fi fost dat să pătrundă adevăratul sens al propriilor sale cugetări într-un asemenea fel. De un lucru, însă, era profund satisfăcut. În inima lui se înrădăcinase o nestăvilită aversiune față de ideea de a nu fi primul în inima unei femei. Descoperise că sufletul lui punea o anume condiție : dacă vreodată se va hotărî la căsătorie, n-o va face decât avînd certitudinea că nici un fel de dezvăluiri de vechi scrisori nedorite, nici un fel de saluturi sau de îmbujorări în fața unui străin misterios, întîlnit întîmplător, n-ar putea crea prilej de tulburare. Simțămintele lui Knight nu erau decât simțămintele firești ale unui om de vîrsta lui care iubește sincer, poate puțin exagerate de îndeletnicirile lui. Cînd bărbații iubesc pentru prima oară, la vîrsta adolescenței, iubesc din tot sufletul, nimic altceva nefîind implicat în această stare afectivă. Odată cu trecerea anilor, mai multe din facultățile lor încep să ia parte la pasiune, pînă ce, la vîrsta lui Knight, rațiunea e gata să se alăture și ea. Se poate, însă, tot atît de bine, să stea deoparte. Un bărbat îndrăgostit, al cărui creier devine mijloc de evaluare

a acestei stări, e ca un om care determină poziția unui vapor după o lumină aflată la capătul catargului.

Judecînd după nevinovăția pe care Elfride o dovedea în purtări și asupra căreia nu se înșela, Knight ajunse să-și demonstreze sie însuși, prin deducție, nevinovăția

19G

ei în dragoste. *Incrédules les plus crédules.* 1 Elfride, își zicea el, nu cred să se fi uitat la un alt bărbat, pînă la mine.

Își amintea prea bine asprimea cu care o tratase fiindcă între podoabe și elevația spiritului, le preferase pe cele dinții, dar de atunci o iertase de o sută de ori, gîndindu-se cît de firesc era pentru o femeie să iubească podoabele și cît de necesară era o undă de frivolitate, pentru a întregi paleta delicată și atît de atrăgătoare a sufletului feminin. Astfel că, la o săptămînă de la despărțirea lor, răstimp în care ajunsesese de la Killarney înapoi, la Dublin, se hotărî să-și scurteze călătoria, să se întoarcă la Endelstow și să-și ia un anume angajament, prefăcînd în fapt cererea pe care ar fi trebuit s-o facă în acea seară de sîmbătă.

Deși așternuse pe hîrtie o groază de teorii privind plăcerile vieții de societate și deprinderile mondene, în general, grăuntele de practică lipsea din toate astea și, în clipa aceasta, lui Knight îi era cu neputință să-și amintească dacă se cădea să dăruiască unei domnișoare podoabe, înainte de pronunțarea unei cereri precise în căsătorie. Totuși, cu o zi înainte de a părăsi orașul Dublin, căută cu înfrigurare un magazin mare de bijuterii, unde cumpără un obiect care, după părerea lui, i s-ar fi potrivit Elfridei cel mai bine.

Cum intră în odaia lui și închise ușa, se așeză și, cu un sentiment ciudat, de profundă stinghereală, deschise cutia îmbrăcată în marochin și ridică, una cîte una, în dreptul ochilor, bucățelele fragile de aur cizelat. Multe lucruri își pierduseră prospețimea pentru singuraticul cărturar ; aceste podoabe, însă, erau ceva nou și le mînuia asemeni unui copil ale cărui degete ar atinge pentru prima oară un produs al civilizației. Dintr-odată deveni cusurgiu și, convins că modelul ales nu putea, totuși, s-o prindă, sări în sus cuprins de neastîmpăr și o luă la goană în jos, pe stradă, să schimbe cerceii cu alții. După ce-și bătu capul să găsească altceva — timp în care se zăpăci atît de tare, încît simțul critic privind obiectele de artă părea să-l fi părăsit cu totul — Knight plecă acasă cu altă pereche de cercei. îi păstră pînă după-amiază, cînd, după ce-i întorsese pe-o parte și pe alta de vreo cincizeci de ori, ajungînd, în cele din urmă, la concluzia că cea de-a

1 Neîncrezătorii sînt cei niai creduli (fr.).

110

doua alegere fusese mai nefericita decît prima, simți că somnul n-o să se lipească de el, pînă nu va reuși să facă rost de ceva mai de soi. Înciudat pe sine din pricina propriei nehotărîri, apărî iar în ușa magazinului, dar îi fu pur și simplu rușine să intre și să-l mai deranjeze încă o dată pe negustor, așa că se duse la altă prăvălie, cumpără o pereche la un preț infinit mai mare, fiindcă aceasta părea să fie tocmai ce-i trebuia, îi întrebă pe giuvaergii dacă vor să primească cealaltă pereche în schimb, i se spuse că nu se face schimb cu obiecte cumpărate de la alt magazin, achită suma și plecă cu cele două perechi în buzunar, întrebîndu-se ce Dumnezeu avea să facă cu perechea care-i prisosea. Aproape că dorea s-o piardă sau să i-o fure cineva ; îl obseda gîndul că, fiind om cu mintea la cap și cu principii sănătoase de economie, trebuia neapărat s-o vîndă, ceea ce și făcu în cele din urmă, la un preț de nimic. Senzația de goi în suflet pe care o încerca după ce-și irosise o zi întreagă cu alergături prin oraș pentru o treabă atît de nouă și de neobișnuită pentru el, și mai prăpădise și cîteva lire cu manevrele fără rost pe care le făcuse, se îmbina cu un vag sentiment de satisfacție datorat faptului că ieșise, odată pentru totdeauna, din ignoranța lui învechită privind giuvaerurile femeilor și că, în cele din urmă, pusese mîna pe un obiect, într-adevăr, de artă. Tot restul zilei se uită lung la podoabele doamnelor pe care le întîlni pe stradă, cu ochiul experimentat al unui om de meserie.

. A doua zi dimineața, Knight traversă din nou canalul St. George, nu pentru a se întoarce la Londra pe ruta Holyhead, așa cum intenționase la început, ci ca s-o ia spre Bristol, cu gândul de a da curs invitației domnului și doamnei Swancourt de a le face iar o vizită, la întoarcere. Și acum vom zbura înapoi la Elfride.

Pasiunea de căpetenie a femeii — să încinte și să influențeze pe cei mai puternici decât ea — deși deloc necunoscută Elfridei, era totuși, în cazul ei, hotărât, lipsită de scop. Încă de la început ținuse la buna părere a prietenului ei Knight ; teama nu-i îngăduia nici măcar să se gândească dacă, acum, aspira la mai mult decât la acel elementar sentiment al prieteniei. Dorința pe care o simțise la început, de a fi pe placul celui mai grozav bărbat pe care-l cunoscuse, nu ascundea nici un dram de necredință față de Stephen Smith. Elfride nu era în stare să-și dea seama — dar câte femei sînt ? — ce proporții uriașe poate lua deznodământul unui gest inițial cu totul lipsit de însemnătate.

Scrisorile de la Stephen nu puteau fi decât rare, și credința ei se agăța mereu ele ultima, după cum un marinar naufragiat se agăță de o epavă plutitoare. Tânăra fată încerca să se convingă că-i părea bine că Stephen avea acel presupus drept asupra mîinii ei, cîștigat prin fuga lor. Se amăgea singură, spunîndu-și : „Poate că dacă nu m-aș fi făgăduit în felul ăsta, m-aș îndrăgosti de domnul Knight”.

Toate acestea făcură ca săptămîna în care lipsi Knight să i se pară tristă și mohorâtă. Continua să se roage pentru Stephen, și-i reciti scrisorile ; era ca și cum ar fi înghițit o doctorie cu de-a sila, deși căuta să se înșele pe sine, spunîndu-și că o face din plăcere. Scrisorile lui erau din ce în ce mai optimiste. Îi scria că în fiecare zi își sfârșea treaba cu sentimentul plăcut că înlăturase încă o piatră din zidul care-i despărțea. Apoi zugrăvea imaginea minunată pe care aveau s-o ofere ei doi lumii, într-o bună zi. Oamenii o să întoarcă capul, și-o să spună : „Ce noroc pe el !” O sfătuia să nu se mai necăjească, gîndindu-se mereu la încercarea lor nebunească de a fugi împreună. (Elfride îi scrisese în mai multe rînduri că asta o întrista.) Orice ar crede alții despre ea, el îi cunoștea prea bine sufletul curat. Singura învinuire pe care i-o aducea, cu blîndețe, era că nu-i scrisese cu aceeași dăruire în timpul vizitei ei la Londra. Scrisoarea ei părea să exprime o vioiciune nutrită de alte gînduri decât de amintirea lui.

Cum intenția lui Knight de a se întoarce curînd la Endelstow fusese vagă, făgăduiala făcută în acest- sens fusese și mai vagă. Knight se număra printre acei oameni ■ care întîi fac un lucru și pe urmă vorbesc despre ceea ce au făcut. Pastorul se cam miră văzînd că s-a întors atît de curînd, doamna Swancourt, cîtuși de puțin. Cînd îi întîlni pe toți, după ce-i fusese anunțată sosirea, află că la sfârșitul lunii aveau de gînd să plece pentru cîteva zile la St. Leonards. În prima seară petrecută la Endelstow nu se ivi nici un prilej îndeajuns de potrivit pentru a-i oferi Elfridei obiectul obținut cu atîta trudă. Ezită în alegerea clipei

111

potrivite pentru a-și duce intenția la îndeplinire. Cum, înumplător, în dimineața următoare vremea se făcuse bună, după o săptămîna de timp înnourat, cineva propuse să pornească toți cu trăsura spre plaja de la Barwith, una dintre atracțiile locale pe care nici doamna Swancourt, nici Knight, n-o mai văzuseră. Knight adulmeca orice prilej romantic de la distanță și își spuse că era cu neputință să nu se ivească unul pînă la lăsarea serii.

Drumul pe care mergeau trecea printre dealuri de un verde stins, peste care șirurile de tufișuri se înlănțuiau ca fringhiile de-a lungul unui chei. Prin crăpăturile stîncilor se vedea marea albastră, stropită, ici-colo, cu pete albe, printre care plutea o barcă singuratică cu pînze. Întreaga priveliște fiind mărginită de un orizont clar demarcat, ca o linie trasă de la dealul dintr-un capăt, pînă la cel din capătul opus. Coborîră apoi, iute, stră-bătînd o trecătoare abruptă, mărginită, de o parte și de alta, ele stîncile de culoarea ciocolatei ; unul din pereții slîncii acoperea jumătate de drum cu umbra lui uriașă, crenelată. Cîte un firicel de apă dulce țîșnea, din cîte-o crăpătură și, împrôșcînd frunzele late și verzi, se pornea apoi să curgă sub

formă de pîrîiaș, la poalele stîncii. Smocuri încâlcite de buruieni străjuiau viroagele, de-a lungul cărora rugi de mure, ieșiți în afară ca niște gheare le agățau pălăriile.

Urcară ultima creastă și panorama golfului, care urma să fie capătul pelerinajului lor, li se deschise, deodată, în față. Marea albastră își adîncea culoarea, pe măsură ce se apropia de poalele piscurilor, unde se sfîrșea într-un volan alb ; de la o asemenea distanță părea tăcută, deși, de fapt, se frămînta și sălta ca o plapumă pe un em cu somn chinuit. Scobiturile umbrite ale stîncilor roșie-tice și cafenii păreau albastre, dacă nu te uitai la întinderea de apă din vecinătate, ce avea această culoare.

Lăsară trăsura în dreptul unei căsuțe cu șopron și vizitiul, ajutat de un grăjdar, cără coșul cu provizii pînă jos, pe plajă.

Knight găsi că sosise prilejul potrivit.

—• Nu ți-am uitat dorința.. începu, după ce se îndepărtară puțin de ceilalți.

Elfride îl privi cu aerul că nu pricepe nimic

112

— ...și ți-am adus asta, continuă el, seoțînd cutia din buzunar, cu gesturi stîngace, și deschizînd-o, în timp ce i-o întindea.

— Vai, domnule Knight ! spuse Elfride fîstîcîită și roșindu-se foc. N-aș fi crezut că aveai vreo intenție sau vreun gînd precis cînd mi-ai vorbit de lucrurile astea. Mi s-a părut că discutai doar așa, în principiu. Nu-i pot primi.

Prin minte îi trecuse, ca un fulger, o idee, și răspunsul ei sună mai hotărît decît ar fi sunat în altă împrejurare. Aștepta o scrisoare de la Stephen, chiar a doua zi.

— Cum, nu vrei să-i primești ? o întrebă Knight, simțînd că Elfride scăpase, oarecum, de sub puterea lui.

—• Nu, mai bine nu. Sînt frumoși... mai frumoși decît toți cerceii pe care i-am văzut în viața mea, răspunse ea cu înfocare, privind ispita din fața ei cam cu jînd, așa cum trebuie să fi privit Eva, mărul. Fii drăguț și iartă-mă, domnule Knight, dar nu pot să-i iau.

— Nu sînt drăguț deloc, răspunse domnul Knight, pe care această întorsătură neașteptată a lucrurilor îl lăsase cu gura căscată.

Tăcură amîndoi. Knight ținea cutia deschisă, privind cam abătut obiectele sclipitoare, pentru obținerea cărora fusese nevoit să-și părăsească orbita lui firească ; răsucea cutia și pe o parte și pe alta, de parcă, dîndu-și seama că fata îi nesocotise darul, se căznea să-l admire, pe cît putea, el singur.

— închide cutia, te rog, să nu-i mai văd ! spuse ea rîzînd, cu un ciudat amestec de repulsie și rugă.

— De ce, Elfie ?

— Pentru dumneata nu sînt Elfie, domnule Knight. De ce ? Fiindcă îmi fac poftă. Ah, ce proastă sînt că pot să spun așa ceva ! Am eu un motiv să nu-i primesc... acum.

La început încercase să-l facă să înțeleagă că refuzul ei era definitiv, dar, nu se știe cum, acest cuvînt îi scăpase, stricînd totul.

— Ai să-i primești cîndva ?

— Nu. nu pot să-i primesc.

— Și de ce nu. Elfride Swancourt ?

— Fiindcă nu pot. Nu-mi face plăcere !

112

— Aici se-ascunde ceva care mă întristează, spuse Knight. De vreme ce-ți plac, aversiunea pe care-o arăți față de ei e legată de persoana mea, nu ?

— Ah, nu, nici vorbă.

— Atunci, despre ce e vorba ? Spune, eu îți plac ?

Elfride se îmbujora mai tare la față și privi în gol, cu o expresie ce vădea o maximă exigență față de răspunsul pe care urma să-l dea.

— îmi plăci destul de mult, șopti ea stins, în cele din urmă.

■— Nu foarte mult ?

— După ce că te porți atât ele aspru cu mine și-mi spui vorbe atât de usturătoare, mă mai și întrebi dacă-mi plăci ? răspunse ea, cam în doi peri.

— Mi-nehpui că-ți par cam demodat, nu ?

— Nu, nu... adică da... adică vreau să spun că nu-mi dau seama cum îmi pari. Hai să mergem la tata, spuse Elfride cam precipitat.

— Uite, am să-ți spun la ce m-am gândit când am cumpărat acest dar, spuse Knight, luînd o expresie menită să scoată din mintea ei gândul, dacă un asemenea gând existase într-adevăr, că el ar putea fi ceea ce, de fapt și era — iubitul ei. Vezi, era cel mai mic gest pe care o politețe elementară mă obliga să-l fac.

Elfride rămase cam descumpănită la auzul unei explicații atât de clare.

Vîrînd cutia în buzunar, Knight continuă :

— M-am gândit, așa cum s-ar fi gândit, în mod firesc; oricine altcineva, înțelegi, că vorbele mele de acum cîteva zile, privitoare la alegerea dumitale, au fost jignitoare și nedrepte, și mi-am zis că scuzele mele ar trebui să capete o formă concretă.

— Da, înțeleg.

Elfride regretă motivul atât de îndreptățit oferit de el, deși n-ar fi putut spune de ce. Se simțea dezamăgita că, în tot acest timp, el nu făcuse decît să urmărească un scop lipsit de orice sentiment, care putea fi dezvăluit oricui, fără a trezi un zîmbet. Dacă ar fi știut că acesta era spiritul în care-i fusese oferit, Elfride ar fi acceptat, cu siguranță, darul atât de ispititor. O chinuia, în același timp, gândul că el bănuia, poate, că ea-și închipuise eă-i fusese oferit drept simbol al dragostei lui, și se simțea destul de umilită că nu acesta eră adevărul.

113

Doamna Swancourt se ivi lingă ei; căuta un pietroi neted pe care să aștearnă fața de masă, și discuția care se legă între toți trei amină, pentru moment, problema pe care Knight și Elfride o lăseseră nerezolvată. Knight fu convins că refuzul ei nu însemna decît timiditatea fetei pusă într-o situație neobișnuită, așa că, judecat în general, acest început nu i se păru rău. Dacă Knight ar fi aflat că avea de-a face cu un simțămînt de credință ce se lupta cu o nouă iubire, lucrul acesta, deloc liniștitor în ceea ce privea propria lui victorie finală, ar fi putut să-i alunge, pentru totdeauna, dorința de a-și asigura o astfel de victorie.

Dealtfel, tot restul după-amiezii, în purtarea lor se simți o ușoară stinghereală. Fluxul se schimbă și fură nevoiți să aleagă un loc mai înalt. Ziuă se prelinse spre asfințit, cu obișnuita pasivitate lăncedă, visătoare, a unei astfel de clipe, cînd orice faptă pe care-o săvârșești și orice gând ce ți se naște în minte nu e decît o încercare de a ocoli o nouă faptă, un nou gând. Privind, la întâmplare, dincolo de buza unui pisc, zăriră masa lor de piatră, care era izbită din ce în ce mai puternic de valuri, și fărîmiturile, și alte resturi ale prânzului, care erau măturate și zvîrlite cît colo de marea ce gonea spre țarm. Apoi, valurile se rostogoliră furioase, împingând în su.su! pantelor limbile de apă turbure, albastră-verzuie, prefăcute în spumă de o izbitură venită nu se știe cum, re-trăgîndu-se apoi, albe și sleite, cu un alai de vălurele în urma lor.

Scena următoare înfățișează spectacolul unei ploii puternice, care-i sili să-și caute, la repezeală, adăpost, într-o grotă pitică ; apoi caii fură înhămați și porniră înapoi, spre casă. Abia apucară să urce puțin la deal, că cerul se limpezi iar, razele asfințitului luminînd puternic drumul povîrnit, udat de ploaie, pe care-l lăseseră în urmă. Făgașele săpate de roțile trăsorii la urcuș, o pereche de canale miniaturale, arătau ca niște șine sclipitoare de aur, care se îngustau pînă ce se pierdeau de tot, în depărtare. Le lăsară și pe acestea în urmă și noaptea coborî deasupra mării.

Seara era răcoroasă și luna nu se arătase încă. Knight sta aproape de Elfride, și mai târziu. când, din pricina întinericului, nu se mai știe bine cine unde stă — foarte aproape. Elfride se trase ceva mai încolo.

114

.. ;— Sper că nu te superi că stau lângă dumneata, nu ? o întrebă el în șoaptă.

— Bineînțeles că nu. E cel mai mic gest pe care politețea elementară mă obligă să-l fac, i-o întoarse ea, apăsind pe fiecare vorbă în așa fel, incit el să-și dea seama că îi răspunsese cu propriile lui cuvinte.

Amândoi aveau simțămîntul că stau în cumpănă între două posibilități. În cele din urmă, ajunseră acasă.

În ochii lui Knight, această încântătoare experiență căpătă un farmec deosebit. Trăia unul din acele răgazuri de bucurie și puritate care, deși nu ascund, poate, prea mult în ele, rar se repetă în viața unui om, și capătă un preț anume când privești în urmă, peste ani. Dragostea lui nefiind intensă și plină de zbulcium, se lăsa legănat de simțămîntul senin că-i era dat să guste plăcerile cele mai mărunte, cu o bucurie de copil. Alunecarea unui val, culoarea unei pietre, totul îl cucerea în ziua aceea, și Knight își simțea mintea cuprinsă de un soi de dulce toropeală. Înghiți fără să crâcnească chiar și platitudinile moralizatoare debitate de pastor, care socotea de datoria lui să-și arate priceperea față de un om de valoarea lui Knight.

Prezența Elfridei îl ajută să suporte o astfel de conversația nu numai din politețe : asculta și accepta toate ideile, închipuindu-și, cu desfătare, că erau bune și frumoase, și complăcîndu-se în sentimentul omului conservator, pentru care chipul lucrurilor e desăvîrșit.

În seara aceea, intrînd în odaia ei, Elfride găsi un pachet pe masa de toaletă. Cum ajunsese acolo, nu putea să-și dea seama. Cu degete tremurătoare desfăcu hîrtia albă în care era înfășurat. Da, era minunea de cutie îmbrăcată-n marochin care ascundea alte minuni : po-doabele pe care le refuzase ea în ziua aceea !

Elfride le privi o clipă, se uită în oglindă, se înroși la față ca para, și le puse la o parte. Toată noaptea îi bîntuiră visele. Niciodată nu mai văzuse ceva atît de încântător și niciodată nu fusese mai limpede pentru ea că datoria ei de femeie cinstită era să refuze darul. De ce nu-i era la fel de limpede că datoria îi cerea, în același timp, o conduită hotărîtă, asta rămîne să ne-o spună cei ce-o cunosc mai bine.

Dimineața următoare o întîmpină cu o lumină sinistră, de rău augur. Era ziua în care urma să primească

2G4

scrisoarea lui Stephen, să-i iasă înainte poștașului, să îndeplinească, pe ascuns, o faptă de care-i fusese întotdeauna silă, ca să atingă un scop spre care nu mai năzuia.

Și, totuși, se duse.

O așteptau două scrisori.

Una era de la o bancă din St. Launce's unde avea depusă, pe numele ei, o mică sumă de bani ; era, probabil, vorba de ceva în legătură cu dobînda. Pe aceasta c vîrî, pentru moment, în buzunar și, după ce intră în casă și urcă la ea în odaie ca să fie mai sigură că n-o vede nimeni, o deschise, tremurînd, pe cea de la Stephen.

Ce avea oare să-i spună ?

Îi spunea să se ducă la banca din St. Launce's, ca să ridice o sumă de bani, pe care cei de acolo urmau să i-o achite, conform unor dispoziții secrete.

Suma se ridica la două sute de lire.

Nu exista nici cec, nici ordin de plată, nimic în chip de garanție. De fapt, înștiințarea se reducea la atît : banii se aflau acum la banca din St. Launce's și fuseseră depuși pe numele ei. Deschise în grabă cealaltă scrisoare. Înăuntru găsi o notă din partea băncii, privind depunerea sumei de două sute de lire, care fusese adăugată în contul ei în acea zi. Informația primită din partea lui Stephen era, deci, corectă și transferul banilor fusese operat.

„Am economisit această sumă într-un an, spunea în continuare scrisoarea lui Stephen, și ce poate fi mai nimerit și, totodată, mai plăcut pentru mine, decât să-ți dau ție acești bani, să-i folosești cum crezi de cuviință ? Mai am destui și pentru nevoile mele, în afară de aceștia. Și dacă nu vrei să-i lași să stea în bancă, fără nici o întrebuintă, spune-i domnului pastor să-i investească pe numele tău, pe baza unei garanții serioase. E un mic dar din partea celui care-ți este mai mult decât logodnic. Acum, Elfride, cred că tatăl tău o să-și dea seama că pretențiile mele la mîna ta nu sînt doar un vis de băiat prost, care nu merită să fie luat în serios. Cu delicatețea ei înnăscută, Elfride, pomenindu-i de căsătoria tatălui ei, ocolise orice aluzie la resursele bănești pe care le avea aleasa lui.

Încheind acest subiect practic, Stephen continua în felul lui cam copilăros :

115

Îți amintești, iubito, de prima dimineață după sosirea mea la voi, cînd, la rugăciune, tatăl tău a citit minunea tămăduirii damblagiului, căruia i se spune «ia patul tău și umblă !». Ah, ce bine înțeleg acum intensitatea acestui fragment! Patul orientalului nu-i decât un capăt de rogojină și ieri, văzînd un băștinaș îndeplinind tocmai acest gest, m-am gîndit să-ți scriu și ție despre asta. Dar tu ești mai citită decât mine și poate că toate lucrurile astea îți sînt cunoscute de mult... Într-una din zile am cumpărat cîțiva mici idoli de pe aici, ca să ți-i trimit ție în chip de curiozități, dar lămurinău-mă apoi că fuseseră turnați în Anglia, că le dăduseră o patină, că-i încărcaseră în vapoare și-i trimiseseră aici, i-am aruncat, scîrbit.

Asta-mi amintește că sîntem nevoiți să importăm din Anglia toată fierăria necesară la construcția caselor. Nicăieri nu-i nevoie de atîta spirit de prevedere la ridicarea unei case, ca aici. Înainte de-a ne pune pe treabă, trebuie să comandăm fiecare stîlp, broască, balama ori șurub, de care avem nevoie. Aici nu-i ca la Lond.ra, să dai o fugă pe strada de alături și să ți le faci pe loc. Domnul L. spune că unul din noi trebuie să plece degrabă în Anglia să supravegheze sortarea unei mari comenzi de acest fel. Tare-aș vrea să fiu eu acela."

Elfride avea în față recipisa de depunere a două sute de lire și, alături, darul minunat primit de la Knight. Simți, deodată, că o ia cu frig, apoi obraji i se aprinseră de năvala sîngelui. Dacă, rupînd foaia de hîrtie pe care-o avea în față, ar fi șters acest episod din viața ei, s-ar fi lipsit cu plăcere de banii pe care îi putea ridica pe baza înscrisului. Nu știa cum să procedeze nici într-un caz, nici în celălalt. Parcă-i era și frică cînd vedea cele două obiecte, unul lîngă celălalt. Interesele pe care le reprezentau erau atît de opuse, încît aproape că nu s-ar fi mirat să vadă cum, printr-o minune, unul îl alungă pe celălalt.

În ziua aceea Elfride nu se prea arătă la față. Pînă seara, luase o hotărâre pe care se porni s-o pună în aplicare. Sigila pachetului, după ce vărsă o lacrimă de regret în timp ce închidea capacul peste formele drăgălașe din cutie, scrise pe el numele posesorului și-l puse pe biroul din odaia lui Knight. Apoi compuse pentru Stephen o scrisoare, în care-i spunea că nu-și dădea seama încă ce

20G

atitudine să ia în legătură cu banii trimiși de el, adăugînd, însă, că era gata să-și îndeplinească făgăduiala privind căsătoria. Sfirșind scrisoarea, amîna expedierea ei, deși o urmărea neconținut gîndul că gestul trebuia clus pînă la capăt.

Se scuseră cîteva zile. Elfride primi o nouă scrisoare din India. Sosind pe neașteptate, tatăl ei o văzu, dar nu spuse nimic ; de ce, Elfride nu-și putea da seama. De această dată veștile erau de-a dreptul copleșitoare. Așa cum își dorise și el, Stephen fusese ales drept omul cel mai nimerit pentru procurarea materialelor de fierărie, despre care-i scrisese și ei, și care erau foarte necesare. După îndeplinirea misiunii, urma să-și ia trei luni de concediu. Urmau, apoi, cîteva rînduri, în care îi spunea că va porni și el pe urmele scrisorii, peste o săptămînă, și că se va folosi de acest prilej ca să-i ceară, în mod deschis, tatălui ei, îngăduința pentru logodnă. Urma o pagină în care descria încântarea ce avea să-i cuprindă pe amîndoi în clipa revederii ; și, în cele din urmă, o înștiința că va scrie agenției navale, cu rugămintea să telegrafieze la

adresa ei, ca s-o anunțe cam la ce oră va putea zări vaporul la bordul căruia se va afla el — căci își da seama ce plăcere îi va face o astfel de înștiințare.

Elfride trăia și se mișca, acum, ca în vis. Knight se cam supăraseră, la început, de insistența cu care refuzase ofranda lui, de felul făcuse, tot atât cât de faptul în sine.

Dar, cum Elfride arăta din ce în ce mai suferindă și vlăguită, sentimentul lui de jignire se stinse, lăsînd loc nedumeririi.

Knight nu mai rămase ca pînă atunci, închis între patru pereți, ore în șir, ci transformă casa într-un adevărat centru de excursii prin împrejurimi, făcute în scopuri arheologice și geologice. Ar fi pus capăt jocului și și-ar fi luat, picioarele la spinare, dar nu se simțea în stare. Și, astfel, folosindu-se de privilegiul rudeniei, intra și ieșea din casă după cum poftea, dar de plecat, nici pomeneală.

— Nu țin să mai rămîn nici măcar o zi, dacă prezența mea e neplăcută, spuse într-o bună zi. La început, pretin-deai că nu mă port cum trebuie cu dumneata și acum, cînd mă port frumos, mă nedreptățești.

— Ah, nu, nu ! Nu spune asta !

116

Se cunoscuseră în asemenea împrejurări, încît purtarea unuia față de celălalt devenise, de la început ciudată și neobișnuită. Natura relațiilor lor îi făcea să-și exprime, fără ocol, obiecțiile sau dezacordul, dar să fie rezervați în probleme mai gingașe.

— Am de gînd să plec și să nu te mai deranjez niciodată, urmă Knight.

Elfride nu spuse nimic, dar expresia grăitoare a ochilor și paloarea care i se așternuse pe chip îl muștrară îndeajuns pentru asprimea lui.

— Atunci, te bucuri că mă aflu aici ? o întrebă Knight cu blîndețe.

— Da. răspunse ea.

Credinței față de vechea dragoste i se opunea devotamentul față de cea nouă și, cu toată cinstea Elfridei, cel de-al doilea sentiment era mai puternic.

— Atunci mai rămîn cîteva zile, spuse Knight.

■— Să nu te superi dacă n-o să mă ocup prea mult de dumneata. S-ar putea să intervină ceva, și atunci o să fiu nevoită să-ți fac o mărturisire.

„E sfioasă, atîta tot”, își spuse Knight. Și se îndepărtă, cu inima mai ușoară. Arta de a desluși forțele tainice ce se pun în mișcare în sufletul femeii, într-un moment anume, o artă care, la unii bărbați, e rezultatul unui instinct fără greș, a fost hărăzită oamenilor mai puțin sinceri și cinstiți decît Knight. Mai trecu o zi. Seara, pe la cinci, înainte de întoarcerea lui Knight dintr-un pelerinaj la malul mării, un om urcă poteca ce ducea spre casă. Era un trimis de la Camelton, orașul situat la cîteva mile depărtare, pînă unde se prelungise calea ferată, pe timpul verii.

— O telegramă pentru domnișoara Swancourt : trei coroane și șase penny pentru cursa specială.

Domnișoara Swancourt plăti omul, semnă hîrtia și deschise scrisoarea cu o mîină tremurîndă. Și iată ce citi :

Johnson, Liverpool, pentru domnișoara Swancourt, Endelstow, lîngă Castle Boterel.

„Vasul Amaryllis a telegrafiat de la Holyhead, la ora patru. Speră să acosteze și să debarce pasagerii la Can-ning's Basin, la orele zece. mîne dimineață”.

Tatăl ei o chemă în birou.

116

— Elfride, cine ți-a trimis mesajul acela ? o întrebă el, bănuitor.

■— Johnson.

— Și cine e Johnson, pentru numele lui Dumnezeu ?

— Nu știu.

— Pe dracu, nu știi ! Atunci cine vrei să știe ?

— E prima oară cînd aud de el.
 — Ciudată poveste, nu ?
 — Nu-mi dau seama.
 — Ei, hai, domnișoară ! Ce era cu telegrama aia ?
 — Chiar vrei să știi, tată ?
 — Bineînțeles că vreau !
 — Nu uita că acum sînt femeie în toată firea. ■— Ei, și ce dacă ești ?
 — De vreme ce nu mai sînt copil, cred că pot să am și eu o taină a mea.
 — Și pare-se că o și ai.
 — Femeile mai au și taine.
 — Dar nu le țin ascunse. Așa că dă-i drumul.
 — Dacă nu mă silești să vorbesc acum, îți dau cuvîntul meu de onoare că, pînă la sfîrșitul săptămîinii, îți spun tot.
 — Pe cuvîntul tău ?
 — Pe cuvîntul meu.
 — Foarte bine. Știi, am avut eu o bănuială, și aș fi încîntat să aflu că m-am înșelat. Nu prea-mi place cum te porți de la o vreme.
 — Am spus la sfîrșitul săptămîinii, tată. Tatăl ei nu răspunse, și Elfride ieși din cameră, începînd iar să iasă-n calea poștașului. Cîteva zile mai tîrziu, într-o dimineață, omul i-aduse o scrisoare de la Stephen, expediată din țară. Nu spunea mare lucru, fiind scrisă în grabă, dar înțelesul ei era destul de cuprinzător. Stephen o anunța că, terminîndu-și treaba la Liverpool, urma să sosească acasă, la East Endelstow, pe la cincisăse în aceeași seară ; că, după asfințit, va porni pe jos spre satul învecinat, să se întîlnească cu ea, dacă era ele acord, tot în porticul bisericii, ca pe vremuri. Propunea acest plan; fiindcă nu i se părea nimerit să facă o vizită oficială, la ea acasă, la o oră atît de tuzie dar, pe de altă parte, dacă n-o vedea, i-ar fi fost cu neputință să închidă ochii toată noaptea. Minutele îi vor părea ceasuri, pînă-n clipa cînd o va strînge-n brațe.

117

Elfride nu se îndoia cătuși de puțin că onoarea îi cerea să se întîlnească cu el. Poate că dorința de a-l evita dădea și mai multă greutate convingerii ei, căci Elfride era, fără îndoială, unul din acei oameni care tînjesc tocmai după ceea ce nu poate fi atins și, pentru care, dacă e să exagerăm puțin, speranța e plăcută tocmai fiindcă nu înseamnă încă posesiune. Și era atît de conștientă de asta, încît mintea ei înclina să dea proporții acestui defect. Și, astfel, petrecu toată ziua cu gîndul la datoria pe care o avea de îndeplinit, citi oda usturătoare și, totodată, tristă închinată de Wordsworth zeității pe care și-o alesese și ea drept călăuză ; și, totuși, povara unor dorințe neașteptate, o mai apăsa încă. În același timp, o cuprinse o plăcută tristețe, la gîndul că avea să se jertfească aceluia în care o bună-cuviință feciorelnică o făcea să vadă unicul soț posibil. Da, se va duce la întîlnire și va face tot ee-i stătea în putință să-l ia de bărbat. Și, ca nu cumva să se răzgîndească, trimise îndată la el acasă un bilețel, în care stabilea ora întîl-nirii lor, și pe care Stephen urma să-l găsească la sosire.

XXI

„Pe aîe tale pietre cenușii, oh, mare !" STEPHEN SPUSESE CA AVEA SA vină prin Bristol și, de-acolo, să ia un vapor spre Castle Boterel, ca să evite drumul lung peste dealuri, de la St. Launce's pînă acasă. Nu aflase de prelungirea căii ferate pînă la Camelton. După-amiază, Elfridei îi trecu prin minte că, de pe oricare din sfîncile coastei, putea vedea vaporul, cu cîteva -ceasuri înainte de sosire. Își întărise îndeajuns sufletul pentru a săvîrși un gest cu totul deosebit : să se ducă pe țărnul mării, pînă într-un loc de unde putea să urmărească vasul care-l aducea acasă pe cel ce avea să-i fie bărbat.

Era o după-amiază înnorată. Elfridei i se întâmpla adesea să-și abandoneze planurile din pricina unui cer mohorât și, deși căuta să se convingă singură că, dincolo

219

de nori, cerul era cât se poate de senin. Închipuirea nu era îndeajuns de puternică ca să prefacă realitatea. În clipa aceea, dispoziția ei era asemănătoare cerului prevestitor de ploaie.

Urcînd un povârniș și trecînd dealul din spatele casei, Elfride dădu de un pîrîu. Îl luă drept călăuză în drumul spre coastă. Era mai mic decît puilul din valea, unde stăteau ei, și trecea prin locuri mai înalte. De-a lungul albiei lui puțin adinei se înșirau tufișuri, iar la fund, pe vadul apei, se zărea o fișie de covor verde, moale, lată de vreo doi-trei iarzi.

Pe vreme de iarnă, apa inunda toată iarba ; vara, ca acum, se prelingea doar de-a lungul canalului din mijloc.

Elfride avu senzația că este urmărită. Întoarse capul și dădu de domnul Knight. Apăruse și el în vale, dintr-o altă parte a dealului. Elfride simți un fior de plăcere, pe care, după ce încercă să-l alunge, îl primi totuși, în inima ei.

— În ce singurătate desăvârșită te găsești !

— Mă duc spre țarm, pe urmele râului. Cred că se varsă pe aici, pe-aproape, într-o cascadă înaltă, îngustă și sclipitoare.

— Dar ce te-ai încărcat cu telescopul acela greoi ?

— Ca să privesc prin el peste mare, spuse ea cu o voce pierită.

— Ți-1 duc eu pînă-n locul unde vrei să mergi. Și Knight luă luneta din mîinile ei docile. Nu cred că avem de mers mai mult de jumătate de milă. Uite, se și vede apa. Knight îi arătă cu mîna un petec de apă de culoare stinsă, cenușie-mohorîtă, care se învecina cu cerul.

Elfride scrutase deja colțul de mare ce se vedea cu ochiul liber și nu zărise nici un vapor.

Merseră mai departe, cînd despărțiți de râulețul care nu era mai lat ca un pas de om, cînd unul alături de celălalt. Covorul verde deveni mlăștinos, așa că urcară mai sus, pe mal.

Una din cele două culmi, între care trecea drumul lor, se făcu mai joasă, apoi se pierdu cu totul. Cealaltă, din dreapta, se înălța pe măsură ce înaintau, sfârșind într-o muchie proiectată limpede pe cer, de parcă ar fi fost retezată, dintr-odată, cu un ferăstrău. Ceva mai încolo, pe neașteptate, albia râulețului se făcu nevăzută.

14*

2U

Dădură de un mal ce le venea pînă la piept, împiedicîndu-i să vadă priveliștea din vale, care se retrăsese, parcă, fără urme. În locul ei rămăsese cerul și văzduhul fără hotar ; iar jos, perpendicular pe locul unde se aflau ei, se întindea, mică și îndepărtată, suprafața zbârcită a Atlanticului.

Aici, pîrîiașul își încheia existența. Alunecînd deasupra prăpastiei, se risipea într-un fel de pulbere, înainte de-a ajunge la jumătatea drumului și, căzînd ca o ploaie deasupra unor colțuri de stîncă ieșite în afară, le pres-schimba în mici pajiști înverzite. La capătul drumului, picăturile de apă pătrundeau în grohotișul jilav al falezei. Acesta era sfîrșitul, lipsit de glorie, al râului.

—• La ce te uiți ? o întrebă Knight, urmărindu-i privirea.

Elfride privea țintă un obiect negru, așezat mai aproape de țarm decît de orizontul deasupra căruia se ridica o ceață turbure, ea un zăbranic zvîrlit peste mare.

—■ La Puffin, un vaporăș de agrement care face curse între Bristol și Castle Boterel, spuse ea. Da, Puffin trebuie să fie... îl vezi ? Vrei să-mi dai luneta ?

Knight deschise telescopul, de modă veche, dar solid, și i-1 întinse Elfridei, care privea drept înainte, cu ochii mijiiți.

— Nu pot să-1 țin drept, spuse ea.

— Sprijină-1 de umărul meu. ■

— E prea lung.

— Proptește-mi-l sub braț.

— E prea jos. Uită-te dumneata în locul meu, șopti ea. Knight duse luneta la ochi și o roti deasupra mării, pînă ce Puffin intră în cîmpul lui de vedere.

— Da, e Puffin, o ambarcație mică. Galionul i se vede foarte clar... o pasăre cu ciocul mare cît capul.

— Puntea se vede ?

— Stai un pic, da, destul de bine. Se văd și siluetele negre ale pasagerilor pe suprafața albă. Unul din ei a luat ceva de la altul... o lunetă, pare-se... da, lunetă e... și o îndreaptă spre noi. Cu siguranță că, pentru ei, noi nu sîntem decît niște mici obiecte abia vizibile, proiectate pe cer. Acum pare-se că-i plouă ; își pun pardesiurile și—și deschid umbrelele. Uite-i, pleacă toți pe puntea de jos... toți în afară de cel cu luneta, un tînăr zvelt, care tot spre noi se uită.

119

Elfride se făcu albă la față și începu să se frămînte cuprinsă de neliniște. Knight coborî luneta.

■— Cred c-ar fi mai bine să pornim spre casă, zise el. Norul acela care se scutură asupra lor ar putea să ne ajungă, curînd, și pe noi. Vai, dar ce-i cu dumneata, ți-e rău ? Ce s-a întîmplat ?

— Aerul de-aici mă schimbă la față.

■—• Mă tem că obrajii ăștia frumoși sînt tare gingași, îi răspunse Knight, drăgăstos. Ai fi zis că aerul de-aici pune bujori și în obrajii cei mai lipsiți de culoare... Copil răsfațat de natură, ce mai !

Elfride începu să prindă iar culori în obraji.

•— Pare-se că sînt cîteva lucruri pe-aici care merită să fie văzute, spuse Knight.

Întoarse spatele vapurașului și lui Stephen Smith și văzu, înălțată peste capetele lor, fruntea verticală a dealului din dreapta care, în loc să înainteze spre mare, pînă în dreptul albiei văii, străjuia un golfuleț, înfățișîndu-se ochilor ca un zid concav, înclinat, din punctul unde se aflau ei, spre stînga.

Aici, la extremitatea tăiată-n falie, dealul uriaș își dezvăluia, pînă-n adîncime, structura ; o nesfîrșită stratificare de gresie neagră-cenușie, nediversificată, de sus și pînă jos, de aceeași nuanță.

Stîncile și munții sînt asemeni oamenilor ; au, ceea ce se cheamă, o personalitate, care nu e neapărat proporțională cu dimensiunea lor reală. O stîncă mică te poate impresiona profund ; una mare te poate lăsa indiferent. Totul depinde, ca și la oameni, de expresie.

— Mi-e cu neputință să mă uit la stîncă de colo, spuse Elfride. Are în ea ceva cumplit, mă trec fiori cînd o privesc. Hai să mergem.

— Poți să te cațări ? o întrebă Knight. Dacă poți, o să urcăm pe poteca de colo, peste fruntea acestui moșneag hapsîn.

— Hai, pune-mă la încercare, spuse Elfride cu un „!<!• provocator. Am urcat eu costișe mai povîrnite decît asia !

Din locul unde poposiseră ei, pornea o potecă năpădită de iarbă, ce-și tăia drum șerpuit într-o stîncă a țărmlui, înălțată ca o strajă în fața drumeților nesocotiți, ujunghînd

119

pînă sus, pe culme, de unde o lua de-a lungul malului, către uscat.

— Ia-mi brațul, domnișoară Swancourt, spuse Knight.

— Lasă, mă descurc mai bine singură, mulțumesc. După ce făcură un sfert din urcuș, Elfride se opri să

mai răsufle. Knight întinse mîna spre ea.

Ea îi luă mîna și urcară restul povârnișului. Cînd ajunseră în vîrf, fură amîndoi de părere să stea puțin să se odihnească.

— Dumnezeule, ce sus sîntem ! exclamă Knight, privind întinderea de ape între Cam Beak și „încruntatul Dundagel, întronat pe țărmlul mării".

Din locul unde se aflau acum, cascada nu părea mai înaltă de o palmă.

— Peste muchia de colo, spuse Knight, unde pare să nu mai fie nimic, se află o masă de aer compact, în mișcare. Vântul izbește stîncă drept în față, zboară în susul ei, țîșnește ca un izvor pînă la o înălțime care întrece cu mult capetele noastre, se rotește deasupra și se pierde în spatele nostru. De fapt, e un fel de cascadă răsturnată, o adevărată cataractă a Niagarei, dar care, în loc să cadă, țîșnește în sus ; și-i făcută din aer, nu din apă. Ia te uită !

Knight zvîrli o mîna de șist argilos peste mal, făcînd-o să zboare pe deasupra stîncii.

Ajungînd la margine, ea se roti în aer ca o pasăre, porni îndărăt și poposi pe pămînt, în spatele lor. În locul unde se aflau ei domnea o liniște de mormînt.

— închipuie-ți o barcă pe Niagara, drept la poalele cascadei, acolo unde apa e destul de liniștită și masa de apă prăbușită se rotește sub ea. Noi ne aflăm în exact aceeași poziție față de cascada de aer de aici. Dacă faci cincizeci de iarzi dincolo de faleză, te învăluie un vînt aspru. Aș îndrăzni să spun că pe partea cealaltă a țărmlui circulă acum un mic curent în direcție opusă.

Knight se ridică în picioare și se aplecă peste țarm. ' Abia apucă să-și întindă puțin gîtul peste mal că pălăria îi și fu smulsă din cap, zburîndu-i de pe frunte în direcția mării.

— Asta-i curentul în direcție opusă, desne care-ți vorbeam," strigă el și dispăru dincolo de malul scund, după pălărie.

Elfride așteptă un minut ; el nu se ivi. Mai așteptă un minut, dar nici urmă de Knight.

120

Căzură cîțiva stropi de ploaie, apoi o răpăială neașteptată.

Elfride se ridică și privi peste parapet. De partea cealaltă, se vedea o bucată de teren neted, lată de un iard sau doi, apoi un povîrniș scurt, abrupt, ca o treaptă, apoi marginea prăpastiei. Pe povîrniș stătea Knight, cu pălăria pe cap. În patru labe, se căznea să se cațere din nou la loc sigur. Ploaia umezise suprafața argiloasă a povîrnișului. După o stro-peală ușoară, un asemenea loc devenea cu mult mai alunecos decît dacă pămîntul ar fi fost udat din belșug. Compoziția interioară, care continua să fie dură, era humuită cu un înveliș umed.

— Nu reușesc să ies de-aici, spuse Knight.

Elfride simți ceva — ca o bucată de plumb — prăbușindu-i-se în. piept.

— Nu poți să te cațări pînă sus ? îl întrebă ea, speriată.

Knight se căzni din răspuțeri două-trei minute, cu fruntea înbrobonată de picături de sudoare.

— Nu, mi-e cu neputință, răspunde gL împotrivindu-se rațiunii, Elfride își alungă din minte gîndul că viața lui Knight se afla în primejdie. Dar, de ajutorat, trebuia să încerce să-l ajute. Se aventură pe panta amăgitoare, se propti în telescopul închis și, înainte ca el să-i observe mișcărilor, îi întinse mîna.

— Ah, Elfride, de ce-ai făcut asta ? exclamă el. Mă tem că nu vei reuși decît să te pui și pe tine în primejdie.

Și, ca și cum ar fi vrut să-și întărească singur spusele prin fapte, încereînd să se salte puțin cu ajutorul ei, alunecară amîndoi și mai jos, dar se opriră repede din cădere. Knight își proptise piciorul de un pînten de rocă de cuarț, care ieșea, ca un dinte, din buza prăpastiei. Sprijinit astfel, Knight o sprijini, la rîndul lui, pe Elfride, care n-alunecase mai mult de jumătate de metru. Elfride scăpă luneta, care se rostogoli pînă la marginea prăpastiei și pieri în aerul albastru de dedesubt.

— Ține-te bine de mine, spuse el. i

Ea îi încolăci grumazul cu brațele și-l cuprinse nr.n de ștrîns, încît, atîta timp cît el nu se mișca, n M cum să cadă.

— Nu-ți fie frică, adaugă Knight. Dacă reușim să ne ținem deasupra acestui bloc de piatră, sîntem în perfectă siguranță. Stai numai o clipă, să mă gîndesc ce-i de făcut,

Knight își întoarse privirile spre adîncurile ametoare de sub ei, să vadă în ce situație se aflau. Dintr-o ochire, adevărul i se dezvălui, cu o limpezime cumplită. Dacă nu izbuteau să

escaladeze povârnișul cu precizie, s-ar fi rostogolit peste buza prăpastiei și ar fi zburat în vârtejul de aer de sub ei.

Knight trebuia să-și recapete suflul și vloga irosite în sforțările făcute mai înainte. Așa că rămase în așteptare, privindu-și vrăjmașul drept în față.

Coama acestei înfricoșătoare fațade naturale se avîntaj după spusele locuitorilor de prin împrejurimi, la șapte sute de picioare peste nivelul mării. Conform măsurătorilor exacte, nu era mai joasă de șase sute cincizeci de picioare.

Era, deci, aproape de trei ori mai înaltă decît Flam-borough și o dată și jumătate cît South Foreland ; avea o sută de picioare mai mult ca Beachy Head, cel mai mareț promontoriu din partea de sud-est a acestei insule; și cam de două ori înălțimea lui St. Aldhelm, de trei ori pe aceea a lui Lizard, și exact de două ori pe cea a vîrfu-lui St. Bee's. După cîte se știe, o singură culme a coastei apusene e mai înaltă, dar numai cu cîteva picioare. E vorba de Great Orm's Head. din Caernarvonshire.

Și să nu uităm că această faleză are o anume caracteristică ce se adaugă înălțimii și care unora dintre celelalte le lipsește : în momentul echilibrului între flux și reflux cade perfect perpendicular pe linia mării.

Și totuși, acest uluitor meterez nu alcătuieste, în sine; un promontoriu, ci împrejmuit ca un zid un golf, adevăratul promontoriu de pe laturi avînd o înălțime mult mai redusă. Astfel, departe de a se avînta spre mare, conturul lui e reprezentat de o linie concavă. Marea, rostogolindu-și valurile dinspre țarmurile Americii de Nord, a scobit, de fapt, o cavitate în inima dealului, și acest pustnic uriaș, zăvorit în golul lui, stă în spatele unor supuși pitici. Și, ceea ce, de fapt, nu ne miră cîtuși de puțin, nici un deal, nici o prăpastie, nici o stîncă de prin părțile acestea nu are nume. Prin urmare, pe cea la care ne referim acum o vom boteza Stîncă-fără-nume.

121

Ceea ce sporea înfățișarea sinistră a stîncii, datorată, în parte, înălțimii, era culoarea ei întunecată. Pe lingă toate astea, chipul ei sumbru, bătut de mii de vînturi de la apus, fusese năpădit de o vegetație ce amintea forma strugurilor de Hamburg. Aceste plante păreau să plutească într-un gol care te umplea de spaimă pînă-n măduva oaselor.

— Bucata de cuarț pe care-mi sprijin picioarele se află drept pe botul stîncii, spuse Knight, rupînd tăcerea, după ce rămăsese, o vreme, împietrit într-o meditație stoică. Uite ce ai de făcut : saltă-te pe umerii mei ; de-a-colo cred că reușești să pui piciorul pe pămînt drept.

— Și dumneata ce-ai să faci ?

■— Aștept pînă alergi după ajutor.

— Asta trebuia să fac de la început, nu-i așa ?

— Eram cît pe ce să alunec și, dacă nu erai cu mine, nu cred c-aș fi reușit s-ating un punct de sprijin. Dar să nu lungim vorba. Hai, curaj, Elfride, cațără-te !

Ea se pregăti să urce, spunînd :

— Asta-i clipa pe care am prevăzut-o atunci, în turn. Știam eu c-o să vină !

— Nu-i acum momentul să dăm frîu liber superstițiilor, spuse Knight. Nu te mai gîndi la asta.

— Da, ai dreptate, spuse ea cu umilință.

— Hai, pune un picior în palma mea, apoi celălalt. Bravo, foarte bine ! Ține-te bine pe umerii mei.

Ea își potrivi piciorul în scara pe care i-o făcuse eh din palma lui, și se săltă destul de sus ca să poată cuprinde cu privirea suprafața sălbatică a dealului de dincolo de mal.

— Acum poți să te cațări pîn-ajungi la loc drept ?

— Nu prea cred. Să încerc. — Ce se vede ?

— Izlazul în pantă.

— Și pe el, ce e ?

— Numai buruieni roșielice și iarbă.

— Alceva nimic ? Nimeni, nici o făptură omenească ?

— Nu, nimeni !

— Acum încearcă să te salți tot așa, ceva mai sus. Vezi tufa de limba-peștelui de deasupra capului ? Apuc-o zdravăn cu mâna, dar nu te lăsa doar în nădejdea ei. Așa cred c-ai s-ajungi sus.

122

Tremurînd toată, Elfride făcu întocmai cum i se spusese. Liniștea și solemnitatea nefirească a purtării lui Knight o molipsiră și pe ea, dîndu-i un curaj de care, altfel, n-ar fi fost în stare. Se săltă de pe umărul lui și se trezi sus.

Apoi întoarse capul să-l privească.

Din nefericire, dintele de cuarț pe care se propteau picioarele lui Knight se dovedi prea slab pentru greutatea trupului său, împins în jos și de săritura Elfridei. Locul pe care stătuse el fusese un fel de ciot în masa enormă de straturi negre care, tocindu-se de jur împrejurul fragmentului străin, de-a lungul secolelor de îngheț și ploaie, îi lăsaseră fără sprijin.

Acum începu să se clatine. Knight se agăță cu amîndouă mîinile de tufe de limba-peștelui. Roca de cuarț, care fusese salvarea lui, îi era acum mai mult decît inutilă. Se rostogoli peste stîncă și pieri în hăul care înghițise și telescopul.

Una din tufe de care se agățase se smulse din rădăcină, și Knight o luă la vale, după bucata de cuarț. Fu o clipă de groază. Elfride scoase un vaiet surd și sălbatic, de adîncă durere. Își plecă capul și-și îngropa fața în mîini.

Povîrnișul presărat cu tufe era despărțit de roca uriașă, perpendiculară, de cîteva muchii dințate, tocite de vreme, ce coborau mai abrupt decît panta dinaintea lor. Alunecînd ușor peste ele, Knight mai făcu o încercare desperată, înșfăcînd o tufă de buruieni crescută foarte jos, cel din urmă smoc de ierburi uscate de la care stîncă se dezvăluia în toată goliciunea ei. Asta îl ajută să se oprească din cădere. Knight sta acum agățat doar în mîini ; deși destul de înclinată ca să-i elibereze brațele de o parte din greutatea corpului, stîncă era foarte departe de a-i oferi o suprafață plană, care să-i slujească drept reazem.

În ciuda îngrozitoarei încordări a trupului și a minții, Knight găsi, totuși, destulă forță să-și exprime recunoștința.

Ceva mai sus, Elfride zăcea trîntită pe o coastă, cu degetele strîns împreunate. Văzîndu-1 că-și recîștigă echilibrul, sări în picioare.

— Ah, dac-aș ști ce să fac să te salvez ! exclamă ea. Doamne, mai bine muream ! De ce te-ai chinuit atîta să mă scapi pe mine ?

Și zvîcni din loc, nestăpînită, s-alerge după ajutor.

— Elfride, cît timp îți trebuie să dai o fugă pînă la Endelstow și îndărăt ?

— Trei sferturi de oră.

— E prea mult. Nu pot să mă mai țin agățat mici zece minute. Și nu-i chiar nimeni pe-aici, prin preajmă ?

— Nu, dar poate se ivește, din întîmplare, vreun drumet.'

— Tot n-ar avea ce-i trebuie ca să mă salveze. Vezi, cumva, vreun par sau vreo prăjină pe izlaz ?

Elfride își plimbă privirea în jur. Afară de buruieni și iarbă, nimic, pe tot izlazul.

Un minut, poate mai mult, se scurse în tăcere, amîndoi stînd cufundați în gîndurri. Deodată, durerea nemărginită și fără nădejde se șterse de pe chipul Elfridei. Fata porni spre cealaltă parte a malului și pieri din raza privirii.

Knight simțea că locul unde se afla era o adevărată întruchipare a singurătății.

XXII

„O faptă de femeie”

STÎNCILE SĂLBATICE, ÎNFRICOȘA-toare, de înălțimi felurite, sînt la fel de obișnuite aici ca păsările de mare de-a lungul coastei între Exmoor și Land's Encl ; aceasta însă, cu

meterezurile și flancurile ei întărite, era mai înfricoșătoare decît toate. Piscurile ei nu sînt locuri ferite de primejdii, unde poți studia mișcarea curenților de aer, iar Knight se lămurise și el de asta, spre marea-i deznădejde.

Tot mai stătea cu mîinile încleștate pe buza povârnișului, nu cu strînsoarea frenetică a desperării, ci cu hotă-rîrea fermă de a-și păstra răbdarea pînă la capăt, dînd astfel cît mai multe șanse strădaniilor Elfridei, fie ele cît de slabe.

În timp ce sta așa, agățat de stîncă, avea senzația că se află la începuturile lumii. Nici un fir de iarbă, nici o gîză nu-l despărteau de trecutul geologic, și nimic nu-i amintea de prezent. Ce poate sugera mai bine lupta înverșunată a hăurilor negre cu toți cei ce se zbat să-și scape

213

viața decît sărăcia vegetației — smocurile de iarbă, lichenii sau algele verzi de pe muchiile ascuțite ale stîncii ?

Knight se întrebă ce trebuia să înțeleagă prin dispariția grăbită a Elfridei și, după cum era și firesc, făcu loc în sufletul lui unei umbre de nădejde, căci mai mult nu-i era permis să-și îngăduie. Atît cît își putea da seama, singura lui șansă de scăpare consta în posibilitatea de a i se aduce o frînghie sau o prăjină, și această posibilitate era, într-adevăr, foarte slabă. Pămîntul de pe colinele cele mai înalte fusese lăsat într-o asemenea stare de sălbăticie, încît cale de mile întregi nu dădeai de un gard ; ici-colo, doar, vedeai cîte un mal despărțitor și rar se întîmpla să întîlnești vreun om, afară de păstorii ce-și adunau turmele nu prea îndestulate cu hrană în asemenea locuri.

La început, cînd moartea părea încă ceva îndepărtat, deci greu de conceput, Knight nu privi nici spre viitor, nici spre vreun moment al trecutului său. Nu făcu decît să judece cu asprime încercarea vicleană a firii de a pune capăt vieții lui, și să încerce totul pentru a o zădărnici. Cum stîncă aceasta arăta ca o secțiune într-un cilindru cu capătul de sus proptit pe cer și cel de jos, pe marea ce închidea golful de forma unui semicerc aproape perfect, Knight putea vedea peretele ei vertical, curbîndu-se pe ambele părți. Aruncă o privire în josul stîncii și înțelese și mai bine în ce primejdie se afla. Oriunde se uita, nu vedea decît neîndurare, chipul dușmănos de piatră umplîndu-i sufletul de sentimentul părăsirii.

De multe ori, împrejurările sînt astfel îmbinate încît, în clipele de mare cumpănă, omul se simte încolțit de lumea neînsuflețită. Drept în fața ochilor lui se afla, încrustată în rocă, o fosilă ce ieșea ușor în relief. Era o făptură cu ochi. Ochii, morți și pietrificați, păreau să-l privească, peste veacuri. Era una din acele crustacee din timpuri preistorice ce purtau numele de trilobite. Despărțiți, prin nașterea lor, de o distanță de milioane de ani, Knight; și această creatură inferioară păreau să-și fi dat întîlnire la locul sfîrșitului. Era singurul exemplu, în cîmpul vederii lui, al unei ființe care trăise etndva și avusese un trup pentru care luptase așa cum lupta și el acum.

Această făptură nu reprezenta decît treapta de jos a existenței animale, căci nicicînd, în anii primăverii lor,

123

cîmpiile a căror existență o dovedeau nenumăratele straturi de ardezie, nu fuseseră călcate de vreo ființă înzestrată cu rațiune. Zoofitele, moluștele, crustaceele, reprezentau culmea evoluției acelor vremuri străvechi. Imensele perioade de timp reprezentate de fiecare din aceste formațiuni nu cunoscuseră prestigiul minții omenești, Vremurile de atunci fuseseră mărețe și, în același timp, meschine ; meschine, prin urmare, le erau și relicvele. Îi era dat deci, ca în moarte, să se întovărășească cu cei mici.

Knight era un bun geolog ; și obiceiul —• acest pionier al gîndurilor omului — domină cu atîta forță împrejurarea, încît, într-o clipă cumplită ca asta, mintea lui reuși, totuși, să cuprindă, printr-o rotire fulgerătoare, întîmplări petrecute între vremea acestei făpturi și vremea sa. Și nimic nu e mai potrivit pentru trezirea unor astfel de închipuiri ca un pămînt tăiat în falii.

Timpul se închise în fața lui ca un evantai. Se văzu la un capăt al anilor, față în față cu începutul și, simultan, cu toate veacurile scurse de atunci. Oameni fioroși, înfășurați în piei de sălbăticiuni, purtând, pentru apărare și atac, ciomege uriașe și țepușe ascuțite, se ridicară din stîncă, ca fantomele în fața lui Macbeth cel osîndit. Își duceau traiul în văgăuni, în păduri și colibe de lut, sau, poate, în peșterile din stîncile învecinate. În spatele lor se desfășurau forme de viață și mai vechi. -Omul lipsea. Uriașe contururi de elefanți, mastodontul, hipopotamul, tapirul, antilopele de proporții monstruoase și megateriul, pentru o clipă, erau adunate, toate, laolaltă. Și, mai în spate, și în parte, suprapuse pe acestea, stăteau cocoțate păsări cu ciocuri uriașe și făpturi greoaie, mari cit caili. Și, mai șterse, se descifrau contururile feroase ale unor creaturi de tipul crocodilului, aligatori și alte întruchipări mimale, culminînd cu colosala șopîrlă, iguanodontul. În spatele lor se buluceau balauri și nori de reptile zburătoare; d, mai încolo, specii neevoluate de pești ; și așa mai departe, pînă ce scenele vieții fosilelor ce i se desfășurau în față deveneau un fel de aspecte ale existenței prezente. Aceste întruchipări se perindară prin fața ochilor minții lui în mai puțin de jumătate de minut, și acum Knight se întoarse din nou cu gîndul la prezentul real. Avea să moară oare ? în minte-i răsări Elfride, o văzu trecînd prin viață fără el, care ar fi înconjurat-o cu atîta dragoste, și-și simți, parcă, inima șfichiuită de un bici. Sperase

124

să fie salvat, clar ce se putea aștepta de la o biată fată ?

Nu îndrăznea să se miște nici măcar o palmă. Oare Moartea îi întindea, cu adevărat, mîna ? Sentimentul pe care-l încercase înainte, cînd nu-i venea să creadă c-o să moară, slăbise între timp.

Și, totuși, Knight se ținea încă agățat de stîncă.

Pentru oamenii de prin părțile apusene, ființe posace, bătute de vînturi și ploii, și care-și petrec cea mai mare parte a vieții sub cerul liber, natura pare să aibă toane în alt înțeles decît cel poetic, acel al preferințelor pentru anume fapte în anume clipe, fără vreo lege evidentă care să le conducă, fără un anotimp care să le explice. Acești oameni privesc natura ca pe o ființă cu o fire ciudată ; o ființă care nu împarte, după un tipic al ei, cînd bunăvoință, cînd cruzime, fără părtinire, ci asprimi crude sau generozități copleșitoare, după bunul ei plac și fără nici o lege. Omul este întotdeauna în situația, fie de a se bucura de oblăduirea unui risipitor, fie de a trăi pe seama unui zgîrcit. Atunci cînd nu e-n toane bune, în poznele ei vezi, parcă, bucuria felinei, întărită de gîndul plăcerii de a-și devora victima,

O asemenea purtare i-ar fi părut absurdă lui Knight mai înainte, dar acum începu să o înțeleagă. Întîi, apa îl udă atît de tare, încît începu să tremure. Apoi, urmară alte cazne. Ploaia se înteți, chinuindu-l cu stăruința ei nemaipomenită care, după părerea lui, se datora faptului că îl găsisese, deja, într-o stare jalnică. Rînduieli noi și ciudate apărură odată cu intrarea ploii în scenă. Ploaia părea să urce, în loc să cadă. Vîrtejul puternic de aer ducea stropii de ploaie cu el, în susul pantei ; veneau spre dînsul cu o asemenea viteză, încît i se înfîgeau în carne ca niște ace de gheață. Fiecare picătură era ca o săgeată care-l pătrundea pînă la piele. Sulițele de apă păreau să-l înalțe în vîrfurile lor ; nîcînd o ploaie obișnuită nu fusese atît de chinuitoare. În scurtă vreme ajunse ud learcă ; doar umerii și creștetul capului îi rămaseră uscate.

Vîntul, altminteri nu prea puternic, bătea aici cu furie. Îi smucea haina, ridicîndu-i-o în sus. De obicei, privim orice împotrivire din partea lucrurilor neînsuflețite ca provenind dintr-o indiferență inexorabilă, ce istovește mai mult răbdarea decît puterea. În cazul de față, însă, ostilitatea nu luase forma ei lentă și dezgustătoare,

124

ci devenise o forță cosmică, activă, biciuitoare, setoasă da victorie, întruchiparea hotărîrii, nu a nesocotitei îndărătnicii.

Knighr supraestimase forța mîinilor lui. De pe acum îl părăsea. „Nu mai vine. De zece minute e plecată", își zise el.

Se înșela, și asta numai din pricina nemaipomenitei concentrări a trăirilor lui din acele clipe ; de fapt, Elfride abia dacă plecase de trei minute.

„încă puțin și s-a sfîrșit cu mine", gîndi el.

Apoi se ivi încă o dovadă a incapacității minții de a face calcule precise în astfel de momente.

„Acum e vară, spuse el, și de cînd mă știu n-am pomenit o ploaie așa de grozavă și de rece în anotimpul ăsta."

Se înșela și de data asta. Nu era o ploaie torențială, ci una obteuită, temperatura aerului nefiind, nici ea, neobișnuită. Ceea ce le făcea atît de cumplite era, firește, chipul amenințator în care năvăleau asupra lui.

Privi iar în jos ; vîntul și rafalele de ploaie îi ridicau mustața, alunecîndu-i de-a lungul obrazilor, strecurîndu-i-se sub ploape și pătrunzîndu-i în ochi. Și iată ce zări jos : suprafața mării, pe care el o vedea chiar sub tălpile lui, dar care, de fapt, se afla cu o optime de milă sau mai mult de două sute de iarzi mai în adînc. Omul are tendința să împrumute obiectelor pe care le cercetează o anume culoare, după dispoziția în care se află, Marea ar fi fost de un albastru intens, dacă cel ce o privea s-ar fi găsit sub auspicii mai fericite ; acum n-o putea vedea altfel decît neagră ca tăciunele. Marginea aceea îngustă și albă nu putea fi decît spuma, dar zbuciumul ei năvalnic era-atît de departe, încît părea o simplă pulsație, în timp ce plescăitul apei abia se auzea. Marea, neagră, mărginită de o dungă albă îi sugera un giulgiu funerar cu chenarul dimprejur—giulgiul lui.

într-o anume măsură, pentru el, lumea se răsturnase. Ploaia bătea de jos în sus. Sub picioarele lui se întindea un hău—spațiul necunoscut ; deasupra lui se afla pămîntul care-i era atît de cunoscut, și unde se afla tot ce-i era mai drag pe lume.

Natura cea haină părea să aibă, în clipele acelea, două glasuri, numai două. Cel mai apropiat era glasul vîntului care-i vîjîia în urechi, cînd mai puternic, cînd mai slab, după cum îl biciuia și-l chinuia mai aspru, sau

125

mai cu blîndețe. Cel de-al doilea, ceva mai îndepărtat, era geamătul acelei mări cu trup nelămurit ce se. afla undeva, departe, sub el, și-și freca coapsa fremătătoare de Slînca-jărănume.

Knighr. continua să se țină tare. Avea încredere în Elfride ? Poate că da. Dragostea înseamnă credință, și credința e ca o floare smulsă din pămînt, care trăiește și fără rădăcină.

Cine ar fi crezut că soarele își va mai arunca razele asfințitului asupra unei astfel de scene ? Și totuși, soarele se ivi jos, la orizontul mării. Nu cu obișnuitei franjuri aurii, care rîngiie ungherele cele mai îndepărtate ale peisajului, nu cu ciudata-i străfulgerare albă pe care-o arborează uneori ca pe o alternativă a culorii, ci ca o pată de un roșu-purpuriu pe pămîntul de plumb, ca un chip aprins ce te privește cu rînjet de bețiv.

Majoritatea bărbaților inteligenți sînt conștienți de inteligența lor, și puțini sînt atît de absurzi încît s-o ascundă, fie lor înșiși, fie altora, deși o etalare ostentativă a darurilor minții poate fi socotită îngîmfare. Knighr, deși nu prea se exterioriza, își dădea seama că minrea lui depășea nivelul mediu. Și se gîncea, nu putea să nu se gîndească la acest lucru, că, prin moartea lui, se pierdea, cu bună știință, o substanță de soi și că un astfel de experiment ucigaș s-ar fi putut face asupra unei vieți mai puțin evolute.

Unii oameni, cînd sînt abătuți, își închipuie că împrejurările nemiloase n-au altă menire decît să le zădărnicească cea mai mică strădanie. Scoate-ți din minte gîndul de a atinge un țel pentru care te-ai zbatut mult timp și ia-o pe altă cale ; vei vedea că, după o vreme, norocul ți se aruncă în brațe, parcă de ciudă că nu te mai lași ațîțat ele el.

Knighr alungă cu totul și pentru totdeauna nădejdea de viață și își îndreptă gîndurile spre contemplarea Văii Morții și a necunoscutului ce i se întindea în față. Nu-l vom urma în

adîncurile năpădite de umbre ale speculațiilor lui. E de ajuns să spunem ce-a urmat. Tocmai cînd renunțase să se mai gîndească la viața pămîntească. conturul malului de deasupra lui tremură ușor. Se ivise ceva : capul Elfridei.

Knight fu numaidecît gata să-și înceapă iar lupta pentru supraviețuire.

Expresia unui chip lăsat pradă singurătății desăvârșite, privit pentru întîia oară de un prieten, e mișcătoare prin patosul ei. Cînd vislești în largul mării și întîlnești o călăuză plutitoare sau un far împrejmuț de mare, unde, deși la adăpost de spaima unei morți iminente, oamenii sînt chinuți de tristețea unei izolări pline de monotonie, recunoștința grăitoare de pe chipurile ce te întîmpină, pîrînd a-ți mulțumi c-ai venit în mijlocul lor, poate răscoli inima cea mai nepăsătoare.

Privirea pe care Knight o ridică spre Elfride aducea cu cele de care vă vorbeam, întrecîndu-le însă cu mult. Trăsăturile feței lui, prefăcute în brazde adinei, păreau să-i aducă vii mulțumiri. Buzele i se mișcară ca să rostească cuvîntul „Elfride”, clar emoția nu-i îngădui să scoată nici un sunet. Ochii lui întreceau orice descriere, exprimînd întreaga gamă a recunoștinței, de la recunoștința adincă a îndrăgostitului, la cea a unui seamăn pentru dovada că aproapele lui nu l-a uitat.

Elfride se întorsese. Cu ce gînd venise la el. nu știa. Poate, doar, pentru a fi martora sfîrșitului său. Totuși, se întorsese, nu-l părăsise, și asta însemna mult.

Era ceva cu totul nou să-l vezi pe Henry Knight — care se uitase la Elfride ca la un copil, care fusese pentru ea asemenea copacului ce leagănă un cuib de pasăre, care o dominase și o făcuse să plîngă amar, dtndu-i senzația nimicniciei ei — atît de recunoscător că-i venise în ajutor. Elfride își întoarse spre el fața strălucind de ploaie și de lacrimi și-l privi. El zîmbi stîns.

„Ce calm e ! gîndi ea. Cît e de mare și de nobil că poate fi atît de calm !” în clipa aceea ar fi fost în stare să treacă de zece ori prin chinurile morții ca să-l salveze pe el.

— Cît mai poți aștepta ?

Vorbele porniră de pe buzele ei. palide și, duse de vînt, ajunseră pînă la locul unde se afla el.

— Patru minute, răspunse Knight, cu un glas mai slab decît al ei.

— Dar dac-ai avea o nădejde temeinică de scăpare ?

— Șapte, opt.

Knight băgă de seamă că Elfride purta în brațe o legătură de pînzeturi albe și că trupul i se făcuse ciudat

126 — Doi ochi albaștri

de subțire. în clipa aceea arăta atît de firavă și de mlădioasă, încît părea să se frîngă sub răpăiala deasă a rafalelor de ploaie care-i loveau coapsele și pieptul, învăluindu-i fața într-o pulbere. Nimic nu face să ți se strînga mai tare hainele pe lingă trup decît o ploaie care te udă learcă, iar hainele Elfridei păreau lipite pe ea, ca o mînușă.

Neluînd în seamă asaltul norilor și ridicînd, doar din cînd în cînd, mina să-și șteargă apa de pe față, mai ales cînd îi nimerea în ochi, se așeză și începu să rupă albiturile în fișii. Le înnodă cap la cap, apoi le răsuci cum răsucești firele într-un șnur. Avea acum o frînghie strașnică, lungă de șase-șapte iarzi.

— Mai poți aștepta pînă o leg ? îl întrebă ea, arun-cîndu-i lui Knight o privire îngrijorată.

— Da, dacă nu durează prea mult. Speranța mi-a dat o putere nemaipomenită.

Elfride coborî din nou ochii, rupse pînzeturile care-i rămăseseră în fișii înguste, ca niște panglici, le înnodă între ele, cum procedase și cu celelalte, dar făcînd un șnur mai subțire. Acest șnur fu răsucit în jurul frînghiei care, dacă n-ar fi fost astfel întărită, ar fi putut să se desfacă.

— Ascultă, spuse Knight, care-i privea țintă mișcările și, ghicindu-i planul, merse cu gîndul și mai departe. Mai sînt în stare să mă țin trei minute. Folosește timpul ăsta ca să încerci nodurile, unul cîte unul, să vezi dacă rezistă.

Elfride, supusă, se apucă numaidecît să îl încerce pe fiecare în parte, punînd piciorul pe bucățile de frînghie dintre două noduri și trăgînd tare în sus. Unul dintre noduri se desfăcu. — Ah, dacă nu-mi spuneai să fac asta, mă trezeam că se rupe, exclamă Elfride, cuprinsă de neliniște.

Legă din nou cele două capete. Acum frînghia rezista pe toată lungimea ei.

— După ce-i dai drumul în jos, spuse Knight, gata să-și ia în primire rolul de șef, îndepărtează-te de marginea pavîrnișului și mergi înainte, pe dîmb, cît îți îngăduie frînghia. Pe urmă, apleacă-te și ține bine capătul cu amîndouă mîinile.

22G

La început îi venise în minte un plan mai sigur de salvare, care, însă, avea neajunsul că punea viața Elfridei în primejdie.

— Gata ! Mi-am legat-o în jurul mijlocului, strigă ea. Acum mă aplec și mă țin bine cu amîndouă mîinile.

Ideea asta îi venise și lui în minte, dar nu voise să i-o spună.

— Cînd ajung în spatele dîrnbului, o ridic și-i dau iar drumul jos, de trei ori, în semn că sînt gata, continuă ea. Ai grijă, ah, ai grijă, te rog !

Dădu drumul frînghiei peste capul lui, ca să-și dea seama cît din lungimea ei trebuia întinsă în acea parte, apoi se întoarse și dispăru.

Frînghia atîrna pe lingă umărul lui Knight. După cîteva clipe, zvîcni de trei ori.

Knight mai așteptă o secundă-două, apoi se prinse de ea.

Pe prima treaptă a prăpastiei, lungă de numai cîteva picioare, nu reușeai să te cațeri folosindu-te doar de mîini ; dar, cu un ajutor din afară, locul devenea prielnic ; Knight nu trebui să-și lase decît jumătate din greutatea trupului pe frînghia de pînză. După șase mișcări de întindere a brațelor, alternate cu șase agățări cu picioarele, atinse nivelul pămîntului.

Era salvat, și încă de Elfride !

Își întinse mădularele amorțite, ca trezit din somn, și se zvîrliră peste mal.

La vederea lui, Elfride sări în picioare cu un strigăt; sau, mai degrabă, un țipăt de bucurie.

Ochii lui Knight îi întâlneau pe ai ei și, cu o expresie cum nu se poate mai grăitoare, privirea fiecăruia depănă, în acea scurtă jumătate de clipă, povestea unei emoții mult timp tănuite.

Cuprinși de o pornire căreia nici el, nici ea, nu izbutiră să i se împotrivescă, se azvîrliră unul în brațele celuilalt.

În clipa îmbrățișării, privirile Elfridei alunecară, fără voia ei, în direcția vasului cu aburi Puffin. Mărise viteza și nu se mai vedea.

La gîndul că-1 salvase de la o moarte dintre cele mai cumplite pe omul adorat, o bucurie năvalnică, copleșitoare zgudui sufletul ei gingaș, pînă-n străfunduri. Bucuria se prefăcu în uitare a datoriei către Stephen, și în totală nepăsare față de jurămîntul ei de credință. Întreaga ei ființă era acum pe deplin subjugată simțirii. Puterea

127

15*

îndrumătoare a voinței o părăsise. Să rămînă inertă ca acum, înlănțuită de brațele lui, ar fi fost un deznodămînt fericit, o glorioasă împlinire a anilor trăiți pînă acum. Poate că în inima lui nu exista nici urmă de dragoste, ci doar recunoștință. Dar asta n-avea nici o însemnătate ; mai bine sclava unui om de seamă, decît regina unuia neînsemnat. Un asemenea simțămînt străbătu inima fierbinte a Elfridei, fără a se preface, însă, în gînd limpede.

Cît despre legătura lor, niciodată două ființe n-au fost mai aproape de un sărut decît fuseseră Knight și Elfride cît stătuseră îmbrățișați sub rafalele de ploaie. Și, totuși, nu se sărutară.

Firea ciudată a lui Knight nu-i îngăduia să profite de neașteptata destăinuire pătimașă făcută, fără vorbe, de Elfride.

Elfride își reveni și se desprinse ușor din strîn-soarea lui.

Knigh t îi dădu drumul cu părere de rău, apoi o privi din cap pînă-n picioare. Părea firavă ca un copilaș. Abia acum înțelegea cum făcuse rost de frînghie.

— Elfride, Elfride, draga mea ! exclamă el cu o uimire plină de recunoștință.

— Cred... cred că... acum e timpul să te las, spuse ea, înroșindu-se și mai tare la față și privindu-l deopotrivă bucuroasă și rușinată. Urmează-mă, dar nu imediat.

— Vînt'ul și ploaia te-au pătruns pînă la piele. Frigul ăsta o să te omoare. Dumnezeu să te binecuvînteze pentru inima ta bună ! Uite, ia haina mea și pune-o pe tine !

— Nu. Mă-ncălzesc alergînd.

Elfride n-avea nimic care s-o apere de frig decît rochia, sau „costumul”, de deasupra. În timp ce Knigh t stătuse atârnat peste hăul amețitor, așteptîndu-și moartea, dincolo de dîmb, Elfride își scosese veșmintele, îmbră-cîndu-și, apoi, doar bluza și fusta. Restul, pînă la ultima ață, zăcea pe pămînt, sub forma unei frînghii din lînă și bumbac.

— Am mai umblat așa, udă leoarcă, adăugă ea. De cîte ori nu m-am făcut ciuciulete, cînd ieșeam călare cu Pansy ! Ei, pînă ne-om vedea din nou, acasă, la gura sobei, cu hainele schimbate și cu mintea limpezită, la revedere !

Și. spunînd asta, Elfride se desprinsese de lingă el și o luă la fugă prin rafalele de ploaie, ca un iepure ; sau, mai degrabă, ca un fazan care aleargă cu aripile strînse,

22S

gata, .parcă, să se avînte în. zbor, deși nu se desprinde de pămînt. Curînd, Elfride se făcu nevăzută.

Knigh t nu se simțea deloc la largul lui, așa ud și înfrigorat cum era ; și, totuși, radia de fericire. Era mișcat de delicatețea feciorelnică a Elfridei, care refuzase să fie însoțită în ținuta de acum ; și, totuși, această inevitabilă despărțire de jumătate de ceas i se părea o pierdere cum nu se poate mai tristă.

Ridică ghemul de albituri și broderii înnodate și răsucite și și-l atîrnă de braț. Jos, pe pămînt, zări un plic, mototolit și ud. Încercînd să-l netezească, dinăuntru căzu o foaie de hîrtie care, scăpîndu-i din mînă, fu luată de vînt. Zbură de colo-colo, pluti spre marginea stîncii și pe deasupra mării, de unde fu zvîrlită în văzduh. Se răsuci în aer, apoi o luă iar îndărăt, trecînd peste capul lui.

Knigh t alergă după hîrtie și o prinse ; apoi o privi, încercînd să vadă dacă meritase osteneala. Foaia buclucașă era o recipisă de la bancă, pentru două sute de lire depuse pe numele domnișoarei Swancourt, pe care fata, nechibzuită, o avusese în buzunar, dar uitase de ea cu desăvîrșire.

Knigh t împături hîrtia jilavă cît putu mai bine, o vîrî în buzunar și porni pe urmele Elfridei.

XX IU

„I.Ssa-vom. noi uitării prieteni de demult ?”

Între timp stephen smith puse piciorul pe debarcaderul de la Castle Boterel și trase în piept acru l ținutului natal.

O piele mai închisă, mustața crescută și un început de barbă, acestea erau principalele schimbări și adăugiri ce se vădeau în. înfățișarea lui.

În ciuda ploii care continua să cadă, deși mai potolit, își luă cu el o valiză mică, lăsînd restul bagajului la han, și porni peste dealuri, spre East Endelstow. Locul acesta, adăpostit ele o vîlcea, se afla mai în interiorul uscatului decît satul dinspre apus ; și, deși atît de apropiat de celă

128

lalt, avea, în ceea ce privea înfățișarea, puține asemănări

cu acesta din urmă. East Endelstow era mai împădurit și mai fertil ; se fălea cu conacul și parcul lordului Luxellian, și era lipsit de crestele pustii și larg desfășurate, care dau un aer atît de trist oricărui loc din vecinătatea coastei, exceptînd, pe orice vreme, mica vale în care se afla prezbiteriul și vechea casă a doamnei Swancourt, Crag s.

Stephen ajunsese aproape de vârful dealului când se porni o nouă răpăială; rotindu-și privirea de jur-îm-prejur, în căutarea unui adăpost, văzu o potecă abruptă care se însunda în niște hățișuri dese de aluni. Ceva mai încolo dădea pe o terasă așezată spre drumul mare și adăpostită de fruntea proeminentă a unei roci de pietriș, pe care crescuseră tufișuri. Dintr-un motiv doar de el știut, alege drept refugiu acest loc, și, întorcându-și fața spre stînga, se apucă să descifreze peisajul ca pe-o carte.

Înainte de el se desfășura valea care adăpostea căminul Elfridei.

Privită din acest unghi, priveliștea dezvăluia, mai întîi un prim plan strălucitor, apoi imaginea depărtării, cu tonurile ei potolite, peisajul intermediar fiind ascuns vederii de brusca coborâre a terenului. Într-o părelnică vecinătate cu copacii și tufișurile ce creșteau la un pas de el, se iveau întinderile de pământ din depărtare, brusc întrerupte de capătul unui șir de stînci culminând cu uriașul semeț și fără nume care, privit de aici, părea mărunț și neînsemnat. O frunză atîrnînd pe o creangă aproape de umărul lui Stephen se așternea peste un deal întreg din priveliștea Îndepărtată, învăluită în culori stinse; un mănunchi de alune verzi acoperea o întregă întindere de pe Înălțimi, pînă și stîncă uriașă fiind întrecută de un țanc pitic de pe dâmbul alăturat. Stephen privise aceste locuri de sute de ori pură atunci, dar niciodată cu atîta dragoste ca acum.

Înaintînd cîtiva pași, zări turnul bisericii din East Endelstow, lîngă care avea s-o ântîlnească, în seara aceea, pe Elfride. Și, în același timp, i se păru că distinge, venind dinspre stînci și străbătînd dealul ceva ca un grăunte alb. Mai apoi păru să fie un pescăruș zburînd la foarte mică înălțime, dar, în cele din urmă, se dovedi a fi o ființă omenească alergînd din toate puterile. Fără să se sinchisească de ploaia care-l silise pe Stephen să

129

caute adăpost, năluca goni înainte, coborî dealul năpădit de buruieni, pătrunse în vîlcea și se făcu nevăzută.

Stephen tocmai se întreba care putea fi fiul acestei ciudățenii, când observă cu mirare cum în cîmpul vederii lui pătrunde, venind din același punct, o altă formă în mișcare, deosebită de prima, mai cu seamă prin culoarea-i neagră. Încet și măsurat, înainta pe același drum; era, fără îndoială, o siluetă de bărbat. Coborî și el culmea, în pas domol, pierzîndu-se în vale. Între timp, ploaia se mai potolise și Stephen se întoarse la drumul din care se abătuse. Drept înainte, în fața lui, văzu doi oameni și o căruță. Curînd, ajunseră în dreptul unui gard înalt de nuiele și Stephen nu-i mai zări. Tocmai când să iasă iar la lumină, Stephen îl auzi pe unul din ei spunînd:

— Acuș e pe undeva, pe-acilea, dacă-i adevărat că vine. Era o voce de tenor, în care Stephen recunoscu glasul lui Martin Cannister.

— Așa zic și eu, răspunse altă voce — aceea a tatălui său.

Dintr-un salt, Stephen le ieși înainte. Tatăl lui și Martin mergeau pe jos, îmbrăcați în haine de fiecare zi și, pe lîngă ei, tropăia un cal sur, înhămat la o șaretă vopsită în culori vii.

— Ei, domnule Cannister, iată fiul rătăcitor! exclamă tînărul Smith, amintindu-și stilul de vorbire gustat prin partea locului. Tată, am sosit.

— Bravo, băiete! Sînt tare bucuros! răspunse John Smith, fericit peste măsură la vederea tînărului. Cum îți merge? Ei, hai acasă, nu-i timp de zăbovit pe o astfel de vreme. Ploaia asta e pacoste curată pentru un flăcău abia sosit dintr-o țară cum e India, unde soarele dogorește tot timpul. Nu-i așa, vecine Cannister?

— Chiar așa; chiar așa! Da', cu calabalîcurile cum facem, cum le cărăm acasă? Să tot fie, cutii, baloturi cît casa, lăzi scumpe ca prin străinătăți, așa-i?

— Nici pomeneală, răspunse Stephen rîzînd.

— Noi am pornit-o cu căruța, cu gînd să mergem drept la Castle Boterel, să ne găsești acolo cînd pui picioru' pe pămînt, spuse tatăl lui. „înhamă calu'", a zis Martin. „Bine zici, i-am

răspuns eu, asta fac !" Și, așa am și făcut, fără multă vorbă. Acu' ce zici, n-ar fi bine să se ducă

130

Martin după lucruri și noi doi s-o luăm la picior, spre casă ?

— Așa-i ! Cum ajungeți voi acasă, pic și eu. Peggy are picioare zdravene, măcar c-a-nceput să dea și ea semne de bătrînețe, ca toată lumea.

Stephen îi explică lui Martin unde-și lăsase bagajul și își urmă calea spre casă, în tovărășia tatălui său.

— S-a brodit că pici cu o zi mai devreme decît gîndeam noi, spuse John, și-o să dai acasă peste-o harababură, domnule, de-o să te crucești ! I-auzi cum am ajuns să-i zic eu băiatului meu „domnule" ! Așa-i, dacă te-ai ajuns, Stephen, ce să-i faci ! Azi-dimineată am tăiat porcu', că știam că vii ; am zis c-ai fi și tu înfometat și-o să-ți prindă bine o bucățică de carne proaspătă. Da', de hăcuit, abia astă-seară-l hăcuim. Da' las' că-ți facem noi o cină pe cinste, cu carne prăjită, cu un strop de muștar alături, ca să-i dea gust, și vreo doi-trei cartofi noi, frumoși, și-un pic de bere de la prăvălie, ca s-alunece mai ușor pe gît. Maică-ta a făcut curățenie mare în toată casa, în cinstea ta, a șters de praf toată mobila și a cumpărat un lighean și o cană nouă de la o femeie care umblă pe-aici eu vase și a bătut și la ușa noastră ; a lustruit și sfeșnicele, a spălat și geamurile ! Nu pot să-ți spun ce n-a făcut ! Nu știi s-o mai fi văzut vreodată trebăluind atîta !

Mai cu știri despre sănătatea doamnei Smith, mai cu una, mai cu alta, trecu și restul drumului. Cînd ajunseră aproape de rîu și de căsuța de pe malul celălalt, auziră pendula meșterului zidar bătînd ceasurile scurse din zi, la interval de un sfert de minut, timp în care Stephen parcă vedea degetul arătător al maică-si mutînd minutarul în jurul cadranelui.

— Azi dimineată ne-a stat pendula și pare-mi-se că maică-ta s-a apucat s-o dreagă, zise taică-său ; și, luînd-o prin grădină, ajunseră la ușa.

Cum intrară, abia apucă Stephen s-o salute, cum se cuvine, pe maică-sa — care-i ieșise înainte într-o rochie de stambă înfățișînd un cer albastru închis, presărat cu o puzderie de luni noi și luni pline, stele și planete, și ici-colo cu cîte o dungă colorată, ca o coadă de cometă, care înviora priveliștea — că afară se și auzi scîrțîit de roți iar Martin Cannister trecu pragul cu pas apăsător, ascuns aproape cu totul în spatele unei cutii uriașe, după care nu l se vedeau decît picioarele. Cum terminară cu descărcatul bagajelor și Stephen se duse sus, să-și schimbe hainele, mintea doamnei Smith păru să regăsească un fir pierdut.

— Zău că ceasul ăsta al nostru nu mai face două parale, spuse ea, întorcîndu-se spre el și încercînd să pornească pendulul.

— Iar a stat ? întrebă Martin, plin de compătimire.

— Bineînțeles c-a stat ! răspunse doamna Smith după tipicul matroanelor limbute, gata oricînd să-și acordeze subiectul cu dispoziția lor de moment, în loc să-l potrivească prilejului. Dacă ar fi după el, John ar fi în stare să azvîrle nu știu cîte lire pe an tot dînd la curățat rabla asta care nu face doi bani și pe care putem s-o dregem la fel de bine și noi. „Iar a stat easu' John", zic eu către el. „N-ar strica să-l dăm la curățat", mi-o întoarce dumnealui. Na cincii șilingi". „Iar a-nceput să scîrțîie ceasu' ăla", zic eu către el. „N-ar strica să-l dăm la curățat", mi-o întoarce dumnealui iar. „Ceasul ăla merge anapoda, John" zic eu. „N-ar strica să-l dăm la curățat", îi tot dă el înainte. Dacă-ș fi stat să-l ascult pe el, pîn-acu' i s-ar fi lustruit roțițele ca oasele răposaiilor. Zău că puteam să cumpăr o minunăție de ceas, cu cadran de porțelan, cu bănișorii de aur pe care-i tot prăpădim de zece ani pe rabla asta cu cadran verde ! Da', Martin, dumneata oi fi ud ! Băiatu' meu s-a dus sus să se schimbe. John i-așa plouat, că mă și sperii cînd mă uit la el, da' lui nici că-i pasă ! Adineaori au trecut pe la noi niște slujnice de-ale doamnei Swancourt — ieșiseră pe-afară și au dat fuga aici să se adăpostească pe ploaie — și să fi văzut în ce hal li se făcuseră bonetele !

— Ce mai faceți, oameni buni ? Noi am fost pîn' la Castle Boterel și atît am alergat și de-atîtea ori ne-am oprit să ne adăpostim de ploaie, că bietu' capu' ăsta al meu a ajuns într-un hal fără hal ! Fîs, fîs, fîs, și dă-i și dă-i, cu prăjeala de pește, din zori și pînă-n seară ! se auzi, în aceeași clipă, din prag, o voce hodorogită.

— Doamne, cine-o mai fi ? exclamă doamna Smith; ca pentru sine și, întorcînd capul, dădu de William Worm, care se căznea să-și ia, în cinstea prilejului de față, un aer de om binecrescut și prietenos, așternîndu-și pe chip un zîmbet larg, ce părea cu totul străin de dispoziția în care se afla. În spatele lui sta o femeie de două ori cît

131

«1, cu o umbrelă mare deasupra capului. Era doamna yorm, nevasta lui William.

■— Poftește înăuntru, William, spuse Jolm Smith. Că ■Sdoar nu tăiem porcu' în fiecare zi ! Și, dumneata, doamnă Worm. Fiți bineveniți ! De cînd ai plecat de la popa Swancourt, ești cam scump la vedere, William !

— Asta cam așa e. Drept să-ți spun, de cînd fac serviciu' la barieră, abia am scos nasu' pe-afară; acu' n-am nevoie să mă mai duc nici duminica la biserică, cum făceam cînd eram în slujbă la popă. Ei, acu', că ne-a crescut băiatu', poate să mai păzească și el bariera ; așa că, ce-am zis eu : „Ia hai să dăm o raită pe la John Smith, Barbara, să vedem ce mai face", uite așa am zis !

■— Îmi pare rău s-aud că nu te lasă deloc capu'.

— Ascultă aici, la mine : mă ține tot într-un prăjit de pește, zi și noapte ! Și, știi, nu-i mereu numa' pește, mai sînt și felii de slănină cu ceapă. Doamne, să vezi cum îmi :: snește și-mi sferîie grăsimia în urechi, de zici că-i colea, sub ochii mei ! Nu-i așa, Barbara ?

Doamna Worm, care, în tot acest timp, se îndeletnicise cu închisul umbrelei, întări spusele lui William și, in-trînd în casă, se dovedi a fi o femeie cu fața lată, plăcută la vedere, cu un neg pe obraz, din care creștea un smoc mic de păr.

— Și n-ai făcut nimic să scapi de zgomotu'ăsta; doimle Worm ? întrebă Cannister.

— Ehe, să fii dumneata sănătos, cîte n-am făcut !. S-o Indura ea, pronia cerească, de mine, mi-am zis eu, și tot am tras nădejdea că și-o da și ăl de sus seama ce-i cu mine, că doar am trăit atîta amar de vreme într-o casă de popă ; da', cum văz eu, nu vrea să mă lase și. pace ! Ei, ce să-i faci, Ia ce poate să se-aștepte un biet prăpădit ca mine în viața asta care-i o mare de necazuri !

— Adevăr ai grăit, greu adevăr ! Ar fi timpul să se mai îngrijească cineva și de lumea asta, că altfel ne trezim c-ajung toate cu susu-n jos !

— Scoate-ți haina, doamnă Worm, spuse doamna Smith. Ce-i drept, e cam harababură aici, la noi, că tocma' ne-a sosit băiatu' din India, cu o zi mai devreme decît era vorba, și acu-acu pică și măcelaru' să ne hăcuie porcur.

Doamna Barbara Worm, socotind că n-ar fi fost frumos din partea ei să arate că observă dezordinea din sasă, își scoase boneta și pelerina fără să-și dezlipsească ai

ochii de pe florile crescute pe petecul de pămînt din fața ușii.

— Ce crini frumoși ! zise ea.

— Da, au crescut frumos, da' ce bătaie de cap am cu copiii ăștia care se tot vîntură pe-aici ! Umblă să le mă-nînce boabele de pe tulpină, cică sînt stafide ! Au și ăștia mici niște gusturi fistichii !

— Și ce fiori de gura-leului ! Tare mai sînt fioroase !

— Da, așa e, întări doamna Smith, atacînd didactic subiectul ; arată mai mult a oameni decît a flori. Da' se împacă destul de bine cu ce crește în jur și nu le trebuie cine știe ce îngrijire. La fel și roata-morarului de colo. Tare-mi place mie floarea asta, măcar să nu-i decît o floare de rînd. John nu prea se dă-n vînt după flori Cum o să știe bărbatu' ce-i frumos ? El zice că lui,

dintre toate florile, cel mai mult îi place dovlecelu-n floare I Și mă crezi dumneata că în fiecare primăvară tremură inima-n mine când văd ce se petrece aici ? Măcel, nu alta !

— Nu mai spune, doamnă Smith !

— John, înțelegei dumneata, se-apucă să grăpeze de jur împrejurul rădăcinilor. Înfige cazmaua, ca un nepriceput ce e, în rădăcini, în bulbi, în tot ce nu se vede deasupra pământului ; le răscolește și le scoate afară făcute bucăți-bueățele. Uite, nu mai târziu decât toamna trecută, m-am dus să mut niște lalele, când colo, ce să vezi : toate cepele cu susu-n jos și tulpinele încovoiate, toate. El le întorsese ân primăvară și hoațele astea și-au dai îndată seama că ceru' nu mai e unde era odată.

— Da' florile alea mari, de sub gardu" de nuiele, ce sînt ?

— Alea ? Ah, alea-s scara-Domnului, niște blestемate ! Pentru astea n-am nici o vorbă de laudă, din contră, mă scot din sărite când le văd cum cresc așa, nepoftite, pe unde nimeresc. Au și ele părțile lor bune, da' mie nu-mi place lucru' care nu pierе când îl lași în paragină. Pot să le fac eu ce le-oi face, să le sap, să le grăpez, să le dau ia gunoi, să le smulg, florile astea mă năpădesc, nu alta ! Le retez din rădăcini — se ridică de trei ori mai vînjoase. Le zvîrl peste gardul de nuiele — răsar și-acolo ; și să le vezi cum se holbează la mine ca niște câini alungați și hămesiți ! După aia încep să se Urască și, la o săptămînă-două, sînt iar la locul lor, întocmai ca-nainte. Scara-Domnului ici, scara-Domnului

132

colea ; dacă le sădești unde nu năsare fir de iarbă, peste o lună-două, au umplut tot locu'. Vara trecută, John a făcut o grămadă nouă de bălegar și mi-a zis : „Măria, dacă ai niscaiva flori sau alte buruieni de care n-ai nevoie, ar fi bine să le sădești împrejura' grămezii ăsteia de bălegar, ca s-o mai ascundă un pic, măcar că m-aș mira să poată crește ceva mai de soi aici". Ce mi-am zis eu ? Ia să sădesc aici scara-Domnului, că-ntr-un loc ca ăsta nu face nici o pagubă. Și, uite-așa, am sădit scara-Domnului. A crescut și-a tot crescut, pe grămada de bălegar și dincolo de grămadă, de-a acoperit tot locu' și n-a mai rămas o palmă goală. Când a vrut John să folosească gunoiu' în grădină, a zis : „Fi-ți-ar să-ți fie scara-Domnului asta a ta, Măria ! A supt toată vlaga din gunoiu' meu, și uite acum, parcă-i nisip !" Și chiar așa făcuse lihnita naibii, zău că da ! Zic că dacă stai să te gîndești bine, în fundul sufletului ei scara-Domnului e mai mult buruiană decât floare !

Tochmai atunci pică și Robert Lickpan, măcelar și cărauș. Dobitocul îngrășat, care sta atîrnat în bucătăria din dos, fu despicat de-a lungul sirii spinării, în timp ce doamna Smith robotea la pregătitul cinei.

După despicat, pînă să se înceapă tăiatul cărnii în bucăți, toată lumea fu cinstită cu bere ; Worm și măcelarul îl ascultau pe John Smith descriind întîlnirea lui cu Stephen, cu ochii țintă la fața de masă, așa încît nimic din jurul lor să nu-i tulbure și să-și poată înfățișa scena întocmai cum se petrecuse.

Cînd povestea era la mijloc, coborî și Stephen ; și, după scurta întrerupere prilejuită de intrarea lui și de schimbul de saluturi, istorisirea fu continuată, ca și cum el nu participase la faptele relatate, vorbitorul adresîndu-i-se și lui, ca unuia care nu știa nimic de toate astea.

— Ehe, am zis eu cînd am dat cu ochii de el printre rugii de mure, ăsta-i fecioru-meu, că doar îl știu după călcătura, are călcătura lu' moșu-său, că și-acum pășea ca bietu' taică-meu, taman ca el ! Da' băiatu' avea ca un fel de neastîmpăr, așa că m-a cam cuprins mirarea. Cînd s-a apropiat mai mult, am zis : „E băiatu' meu, îl cunosc după geamantanu' ăsta negru, și după cum îl duce, ca un călător". Da', dacă stai să te gîndești, dru-mu-i deschis pentru toată lumea, și n-o fi numa' un călător. Ei, eu m-am tot uitat la el și am zis către Mar

^30

tin : „Ă*sta-i băiatu' meu, îl cunosc după cum își răsucește bastonu' și după călcătura neamului nostru". Pe urmă s-a apropiat și mai mult și a zis : „Strașnic !" Ei, atunci aș fi putut să jur că-i el.

Apoi se apucară să-l căineze pe Stephen.

— E mult mai tras la față decît pe vremea cînd l-am văzut eu în casa popii și, poate nu mă credeți, da' atunci habar n-am avut cine era, zise Martin.

— Eu oriunde l-aș fi recunoscut. Uită-te la nasului, e leit taică-su.

— Multă lume mi-a zis asta, spuse Stephen cu modestie. . J

— Și a mai crescut, asta se vede de la o poștă, zise Martin, măsurîndu-l pe Stephen cu privirea, din creștet pînă-n tălpi.

— Eu zic că nu era mai scund nici înainte, îi răspunse Worm.

— Bată-te norocu' să te bată ! Ți se pare, fiindcă s-a mai împlinit la trup. Atunci toate privirile se adunară ca într-un focar, ațintindu-se asupra taliei lui Stephen.

— Ei, sînt și eu un biet amărît, da' tot mai văd cîte ceva, zise William Worm. Doamne, și cum a venit el atunci, la popa Swancourt, ca un drumeț străin, de nu-l mai știa nimeni după atîta amar de vreme ! Ehe, Stephen, viața-i o panaramă, să tot stai și să te miri. Da' poate s-ar cuveni să-ți zic „domnule”.

— A nu, nu-i nevoie, îi răspunse Stephen, deși, în sinea sa, își zise că, de îndată ce-și va exprima cererea în căsătorie, se va feri să mai aibă de-a face cu acest prieten al familiei lui.

— Ei, atunci e bine, spuse Worm pe un ton mediativ. Unii nu se lasă pîn-ce nu le spui „domnule”. Ei, e oameni și oameni !

— Da, după cum e porci și porci, fu de părere John Smith, cu ochii la porcul lui despicat în două.

Robert Lickpan, măcelarul, se simți și el obligat să ia cuvîntul.

— Da, fiecare cu firea lui, întări el. Mi-a fost dat să văd mulți porci cu apucături sucite.

— Mai e vorbă, dom'le Lickpan. Prin asta, Martin vroia să spună că nu numai convingerile lui, dar și buna-cuviință îl obligaseră să se exprime astfel.

133

*—■ Da, continuă măcelarul, ca omul obișnuit să fie ascultat, știam eu odată un porc care era, de fapt, surd și mut, da' nimeni nu ghicea ce era cu dobitocu' ăla. Dacă vedea troaca, mînca zdravăn, da' dacă sta cu spatele, puteai dumneata să zăngăni căldarea o zi întreagă, că sărmanu' n-auzea, și pace ! Puteai să-i faci tot soiu' de feste pe la spate, că el habar n-avea, ca bietu' Gram-mer Bates, surdu'. Da', de îngrășat, se îngrășă pe cinste și n-am pomenit porc să se desfacă mai bine la tăiere ; și avea o carne fragedă... mamă ce mai carne avea ! ; așa bucațică bună n-ați gustat dumneavoastră : puteai- să-i sugi carnea printr-o pană de gîscă.

— Și mai știam eu unu', urmă tăietorul de porci, după ce dădu pe gît în tihnă o halbă de bere și puse cana pe masă, cu precizie matematică, exact pe locul de unde-o ridicase, unu' care și-a ieșit din minți.

:— Doamne, ce nenorocire ! murmură doamna Worm.

— Da, da, bietu' dobitoc, așa a pățit ! Și-a ieșit din minți, taman ca omu' ! I-a mers tare rău cînd a fost godac și, de fapt, niciodată nu s-a arătat și el un porc mai cu coraj. Era al lu' Andrew Stainer, da, da, al lui era.

— Mi-amintesc destul de bine de porcu'ăla, spuse și John Smith.

— Era un purceluș pe cinste. Da' soiu' ăla de la ferma lu' Buckle, îl știți ? Ția au rămas cu dureri de oase pînă-n ziua de azi, că pe vremea cînd erau purcei de lapte îi ținea într-o cocină cu pereții umezi.

— Ei, acum ar fi timpu' să cîntărim carnea, zise John.

— Dacă nu era un porc așa barosan, îl cîntăream tot odată. Da' așa, o să-l cîntărim cu jumătatea. John, ai avea ceva împotriva să povestesc snoava aia veche, știi tu... Ce zici ?

— Nu, nici vorbă. N-am mai auzit-o de ani de zile.

— Ei, zise Lickpan, pot să spun că gluma asta veche pe care nu e om să n-o știe, a trecut în neamul nostru din tată-n fiu. Taică-meu a spus-o la fiecă tăiat de porc, vreme de patruzeci și cinci de ani și mai bine, cît și-a văzut de meserie. Mi-a zis el, odată, c-o știa de cînd era Ținc,

de la taică-su, care și el o povestea tot mereu la înjunghiatul porcului, și pe vremea aia un înjunghiat de porc era înjunghiat, nu glumă !

i— Da, da, așa e I

134

*— Eu nu știu să fi auzit gluma asta vreodată, spuse doamna Smith, tatonînd terenul.

— Nici eu, i se alătură și doamna Worm care, fiind singura cucoană din încăpere, în afara doamnei Smith, simțea că buna-cuviință o obligă să-și urmeze gazda în toate.

— Ei, cum să n-o auzi ! zise tăietorul de porci, ui-tîndu-se neîncrezător la naivele matroane. Ei, da' nu-i cine știe ce, n-aș putea să spun că-i cine știe ce. Uite cum începe : „Ei, acu' vă spune bob cît trage porcu' la cîntar", zic eu. Toată gloata de vecini își închipuie, bun-înțeles, că eu mă gîndeam la fiu-meu, Bob. Da', de fapt» eu mă gîndeam la bobu' balanței romane. Ha, ha, ha !

— Ho, ho, ho ! rîse Martin Cannister, căruia i se dezvăluia tîlcul acestei povești grozave pentru a suta oară.

— Hu, hu, hu ! rîse John Smith, care îl afla pentru a mia oară.

— He, he, he ! rîse William Worm, care nu mai auzise gluma, dar n-avu curajul să recunoască.

— Ehe, Robert, isteț om trebuie să fi fost moșu-tău, dac-a putut el să născocoască asemenea poveste, zise Martin Cannister, plin de sfioasă admirație.

— Ei, era om cu cap, nu glumă ! Vedeți dumneavoastră, primii născuți din neamul Lickpan au purtat întotdeauna numele de Robert, adică Bob, așa că povestea a trecut așa, din gură în gură, pînă în ziua de azi.

— Bietu' Jeseph, al doilea băiat al dumatiale, n-o să poată niciodată s-o spună într-o adunare ! Ce păcat! spuse doamna Worm, pe gînduri.

— Da, asta cam așa-i. E drept că tata-moșu era un ins ager la minte, cum spuneai dumneata, da' eu am cunoscut unu' și mai ager : unchiu-meu, Levi. Meșterea unchiu' Levi ăsta o tabacheră, de-și spărgeau capu' toți prietenii s-o deschidă. Avea obiceiul s-o arate la toată lumea, la înmormântări, la nunți, la cumetrii, la orice adunare veselă și să-l pună pe fiecare să-și arate înde-mînarea. Tabachera asta năzdrăvană avea în spate un arc care se trăgea înăuntru și, pe dinafară, o balama care semăna a capac, o culisă la un capăt, un șurub în față și, peste tot, fel de fel de mânere și creștături cu-?

134

ridase. Unu' încerca arcu', altu' șurubu', altu' culisa; da' degeaba se căzneau, cutia nu se deschidea, și pace. Nu era chip s-o deschizi și închisă rămînea ! Ei, care gîndiți dumneavoastră că era șmecheria cutiei ăsteia ?

Pe toate chipurile ghiceai același gînd : oricît ne-am stoarce creierii, tot nu reușim să-i dăm de hac.

— Să vă spun eu : tabachera nu se deschidea defel. Așa era ea făcută ; puteai să te căznești dumneata pînă-n ziua de apoi, că degeaba te căzneai ; tabachera era încleiată de jur împrejur !

■— Deștept om trebuie să fi fost ăla care a putut să facă o tabacheră ca asta !

— Că bine zici ! Așa era unchiu-meu Levi, foc de deștept!

— Da, da. Parcă-l văd și acum ! Om mai înalt ca el nici c-am mai pomenit.

— Așa-i ! Cînd s-a mai săltat și el și-a ajuns flăcău zdravăn, n-a mai fost chip să doarmă-n pat ! N-a mai găsit pat pe măsură ! Cînd sta în căsuța aia de lingă eleșteu, seara la culcare, își lăsa ușa odăii deschisă, ca să-și întindă picioarele pe prispă.

— Ei, bietu' om, s-a dus și el ca ultimii' nevolnic, remarcă Worm, ca să umple tăcerea ce urmase discursului lui Robert Lickpan.

Tot cîntărind și îmbucătățind porcul, se încinseră la vorbă despre călătoriile lui Stephen și, cînd treaba fu gata, fură poftiți cu toții să guste cîteva bucățele de carne, alese pe sprinceană

și prăjite cu ceapă, careA pînă să ajungă în gurile mesenilor, sfîrșiau și abureau de-ți era mai mare dragul.

Trebuie șă recunoaștem că, pe cînd ceilalți își vedeau de ale lor, feciorul boierit al gazdelor arăta cam nelalocul lui. Și, pe de altă parte, nu era nici destul de înțelept ca să se simtă bine în tovărășia acestor păstrători ai datinilor, prietenii tatălui său. Nu prea stătuse mult pe-acasă nici cînd fusese copil, iar de cînd se făcuse băiat mare, aproape deloc. Prezența lui Wilb'am Worm îl supăra mai mult ca orice, fiindcă, deși Worm plecase din casa domnului Swancourt, această prietenie la toartă cu un ci-devant 1 servitor îi amintea prea bine lui Stephen

1 Fost (h-).

135

de felul cum fusese el însuși judecat de pastor înaintea plecării din Anglia. Doamna Smith își dădea seama ce greșeală făcuse cînd adunase toți acești oameni laolaltă, creînd o situație nedorită. Il luă pe Stephen deoparte, și-i spuse :

— Să știi, Stephen, că și mie-mi place să fiu mai cu nasul pe sus și să nu las să-mi calce pragul fitecine. Da', ce era să fac ! Și, pe urmă, știi că taică-tău e mai din topor ; lui îi place să întindă prieteșugu' cu oameni de teapa asta, mai mult decît trebuie.

— Nu face nimic, mamă, spuse Stephen. De data asta o să iau lucrurile așa cum sînt.

— Cînd om isprăvi cu slujba la stăpînu-meu și ne-om așeza și noi undeva, mai departe de mare — am credința că n-o să treacă mult pînă atunci —, s-o mai schimba treaba. Atunci o să trăim și noi între alți oameni, o s-avem o casă mai mare, și-o să ne ținem mai bătoși, eu așa trag nădejdea.

— Nu știi, cumva, domnișoara Swancourt o fi acasă ? întrebă Stephen.

— Da, taică-tu zicea c-a zărit-o azi-dimineață. —■ O vezi des ?

— Nu prea. Domnul Glim, ajutoru' de paroh, ne calcă des, da' alde Swancourt nu mai se-arată prin sat ; îi vezi doar așa, în trecere, în trăsură. Stăpînu-meu îi poștește la masă mai des ca altădată. Ah, uitasem, am un bilețel pentru tine, l-a adus un băiat azi dimineață.

Stephen luă înfrigurat bilețelul și-l deschise, în timp ce maică-sa nu-l slăbea din ochi. Citi rîndurile scrise de Elfride și expediate înainte de a porni spre faleză, în clupă-amiaza aceea : „Da. Voi fi la întîlnire, la biserică, astă seară, la nouă. E.S. !”

— Nu știu, Stephen, spuse maică-sa cu înțeleș, dacă tu te mai gîndești la domnișoara Elfride, da' eu, în locul tău, nu m-aș mai sinchisi de ea. Am auzit că doamna Swancourt nu lasă un sfaņț fiică-si vitrege.

—■ Văd Că, spre seară, vremea s-a mai îndreptat ; eu o să ies un pic, să-mi mai arunc ochii pe-aici, prin preajmă, spuse el, ocolind răspunsul la întrebarea ei. Poate, pînă mă întorc eu, pleacă și musafirii și o să putem sta de vorbă nestingheriți.

135

XXIV

„Boare, pasăre și floare, ca un ornic vremea-ți spun”

LA APUSUL SOARELUI, PLOAIA încetase, dar noaptea rămăsese înnorată ; și lumina donioaiă a lunii, răsfirată printr-un vâl ceșos, se împrăștia asupra pămîntului în nuanțe stinse, cenușii.

Din pragul căsuței lui John Smith, așezată pe malul rîului, se desprinse o siluetă întunecată, care porni în grabă, cu pas ușor, spre West Endelstow. Urcînd dealul, ajunse, curînd, la o cotitură ; porni de-a lungul unui fâgaș de căruță și dădu cu ochii de tumul bisericii ce se contura limpede pe cer. La mai pușin de jumătate de ceas de cînd pornise de acasă, Stephen își făcu vînt peste un pîrleaz și intră în curtea bisericii.

Locul acela sălbatic și neîngrijit era, cum îl știa din-totdeauna, o continuare a priveliștii bătrînului deal. Iarba era înaltă, iar mormintele își pierduseră forma inițială dată de Martin Cannister și, înaintea lui, de bunicul lui Stephen, și apăreau așa cum le modelaseră, după bunul lor plac, anii.

Un sunet se răspîndi în văzduh venind dinspre Castle Boterel. Era orologiul din târg, a cărui bătaie se auzi atît de limpede în aerul nemișcat, de-ai fi crezut că vine din turnul alăturat care, învăluit în liniștea-i solitară, nu da nimic de veste oamenilor.

— Unu, doi, trei, patru., cinci, șase, șapte, opt, nouă. Stephen numără, cu luare-aminte, bătăile, deși știa prea bine, dinainte, cîte aveau să fie. Era nouă, ora pe care Elfride însăși o alesese drept cea mai potrivită pentru întîlnirea lor.

Stephen sta la ușa turnului și asculta. Ar fi putut s-audă cea mai ușoară răsuflare dinăuntru, dar nu era nimeni acolo. Intră, se așeză pe banca de piatră și așteptă, cu inima zvîcnindu-i puternic în piept.

Sunetele slabe care se auzeau nu făceau decît să sublinieze tăcerea. Marea, ale cărei valuri se ridicau și se prăbușeau departe, în lungul coastei, aducea singurul zgomot ceva mai puternic. Mai stins se auzea și rigătul unui șoim de noapte, în depărtare. Printre sunele lele cele mai slabe, aici unde orice sunet era slab, se deslușea și

212

căderea ușoară a funigeilor ce pluteau în aer, orăcăitul

unei broaște ce-și făcea umilă drum prin iarba din fața turnului, foșnetul unei frunze moarte, pe care un vierme se căznea s-o tragă în pămînt, o boare ce, purtând pe aripi o sămânță, venea mai aproape, tot mai aproape, stin-gîndu-se la picioarele lui.

Dar, printre aceste sunete șoptite, singurul sunet pe care-l aștepta, pasul Elfridei, nu se auzi.

Un sfert de oră încheiat, Stephen rămase așa, neclintit, cu atenția încordată, după care porni către fațada dinspre apus a bisericii. Dînd ocol turnului, o formă albă îi răsări drept în față.

Tresări, se trase îndărăt, dar își veni repede în fire. Era mormântul tînarului fermier Jethway, tot atît de nou și neatins ca în ziua cînd fusese ridicat; piatra pală, din care era cioplit, avea ceva ciudat, spectral, printre lespezile de un albastru întunecat, provenind din carierele locale, care alcătuiau celelalte pietre de mormânt.

Gîndul. îi zbură la noaptea cînd stătuse acolo în tovărășia Elfridei, și-n minte-i apărură limpede regretul pe care-l încercase la vestea că ea primise mai înainte, fie și fără voia ei, dovada dragostei altui bărbat. Dar, în comparație cu neliniștea adîncă de acum, ceea ce simțise în clipa aceea i se părea un fleac ; o luă âncet peste morminte pînă la capătul cimitirului, de unde, la lumina zilei, se vedea bine casa parohială și reședința actuală a familiei Swancourt.

Pe pajiște nu se zărea nimeni, dar la o fereastră a casei, în oare sta Elfride, strălucea o lumină. Stephen știa că nu putea fi vorba de vreo neînțelegere privind ora și locul, sau de vreo piedică ivită în calea respectării făgăduielii. Mai așteptă un timp, trecînd de la neastîmpăr la o stare în care nici nu-și mai da seama de trecerea timpului. Orologiul din Castle Boterel îl trezi din visare.

— Unu, doi, trei, patru, cinci, șase, șapte, opt, nouă, zece !

O ușoară lovitură de ciocan adăugată la numărul care-i trezise o bucurie atît de vie, și ce schimbare în sufletul lui !

Părăsi cimitirul prin celălalt capăt și ieși în uliță. Merse, cu pas tărăgănat, spre casa familiei Swancourt. Deschise încet poarta și porni pe alea pietruită care

136

ducea spre intrare. Ajuns la ușă, rămase pe loc cîteva minute.

Apoi, cîteva vorbe șoptite de o voce de bărbat răzbătură pînă la el, printr-o fereastră deschisă, de după colțul casei. Li se răspunse cu un rîs limpede și catifelat. Era rîsul Elfridei.

Stephen simți o durere în inimă, ca o mușcătură. Făcu cale întoarsă, cu același pas ca la venire. Sînt unele dezamăgiri care ne frîng, în timp ce altele ne lasă o rană, a cărei urmă o purtăm pînă-n mormînt. Acestea din urmă sînt atît de ascuțite, încît realizarea oricît de deplină a aceleiași dorințe, cîndva, în viitor, nu le mai poate șterge, și rămînem încredințați că fericirea s-a dus pentru vecie. Așa era și dezamăgirea de astăzi a lui Stephen ; așteptase această întîlnire tainică ca pe aureola ce avea să încunune visul lui ; și chiar dacă Elfride ar fi

venit la el, nu mai târziu de zece minute după plecarea lui, dezamăgirea i-ar fi dăinuit, totuși, în inimă.

Cînd tînărul ajunsese acasă, găsi o scrisoare sosită în lipsa lui. Sperînd să afle o justificare a absenței ei, deși nu-și putea închipui nici una, rupse în grabă plicul.

Hîrtia dinăuntru nu conținea nici un cuvînt din partea Elfridei. Era biletul de bancă cu cele două sute de lire depuse de el. Pe dosul lui sta scris ceva ca un fel de cec, pe care ea îl completase cu aceeași sumă, plătitibilă la purtător.

Stephen rămase înmărmurit. Încercă să-și dea seama ce-o determinase să facă acest lucru.

Deși nu știa mai nimic despre viața ei din ultima vreme, ghici, cu destulă agerime, că între acel moment al dimineții, cînd îi trimisese bilețelul și gestul ei din aceeași seară, cînd îi respinsese, în tăcere, darul, se petrecuse ceva care-i schimbase cu totul atitudinea față de el.

Nu știa ce să facă. Acum i se părea absurd să se ducă la tatăl ei a doua zi dimineată, așa cum intenționase, ca să-i ceară încuviințarea pentru logodna lor, căci gîndul că Elfride însăși ar putea să-i fie împotriva nu-l slăbea o clipă. Nu întrezărea decît o cale care i se părea nimerită. Să aștepte, să vadă ce avea să-i aducă timpul ; să se ducă să-și facă treaba la Birmingham ; apoi să se întoarcă, să afle dacă se întîmplase ceva cu Elfride și să încerce să vadă ce se putea realiza printr-o întîlnire ; poate că,

137

intrigată de întîrzierea lui, Elfride își va dezvălui dragostea pentru el, cu impetuoșitatea ei de altădată.

Acest act de răbdare era, desigur, pe potrivă firii unui om ca Stephen. Cei mai mulți bărbați ar fi dat năvală, ar fi pătruns pînă la ea, prin mijloace curate sau necurate dezlănțuind cine știe ce catastrofă, fie spre binele, fie spre răul lor.

A doua zi dimineată porni spre Birmingham. O în-tîrziere de o zi n-ar fi contat, dar Stephen n-avea liniște pînă nu ataca și nu ducea la capăt planul pe care-l avea în minte. Munca fizică poate, uneori, să smulgă din inimă ghimpele îndoielii la fel ca însăși certitudinea.

XXV

„Prieten al sufletului meu”

CIT TIMP LIPSI DE ACASĂ, Stephen trecu prin felurite stări de spirit. Cînd emoțiile îi erau treze, viața lui era un chin. Durerea i se mai potolea doar cînd treburile care-l preocupau îi alungau din minte, prin efortul pe care i-l cereau, orice gînd mai profund privind-o pe Elfride și dragostea.

Cînd, la sfîrșitul săpiămîinii, sosi clipa întoarcerii, Stephen era aproape hotărit să se ducă s-o vadă pe Elfride la ea acasă. Și, cu acest prilej, alegea calea lui preferată, cu vaporeșul care, în sezonul de vară, făcea curse între Bristol și Castle Boterel, căci timpul cîștigat datorită vitezei trenului era irosit prin gări și prin urmărirea unei rute întortocheate.

Era o seară luminoasă și liniștită, de început de septembrie, cînd Stephen puse iar piciorul în orășel. Simți nevoia să mai zăbovească pe chei înainte de a porni peste dealuri, căci planul romantic care i se plămădisese în minte era să meargă spre casă, pe drumul care trecea pe Ungă locuința ei, și n-ar fi vrut să rățăcească pe acolo pînă ce Umbrele serii nu l-ar fi ascuns îndeajuns de ochii oamenilor.

Așteptă, astfel, sosirea apropiată a nopții, întîrziind cu privirea asupra peisajului liniștit, peste care lumina

137

pală de la apus așternea, de la un capăt la altul, aceeași

tristă nuanță, prefăcută, încet-încet, de înserare în cafeniu. Se ivi o stea, apoi alta și alta.

Străluceau printre verigile și velaturile celor două bricuri cu cărbuni care se zăreau ceva mai încolo, ca niște lampioane mititele atîrnate pe sfori. Caiargurile se legănau somnoroase în freamătul aproape imperceptibil al valurilor, care gîlgîiau și clipoceau molcom în fiecare ungher și scobitură din zidul portului.

între timp se înserase îndeajuns pentru scopul urmărit de Stephen ; și, în clipa când, cu inima bolnavă de tristețe, era gata să pornească la drum, o bărcuță, în care se aflau două persoane, se prelinse, ca o nălucă, înspre mijlocul portului. Barca ajunsese în fața lui, trecu mai departe și atinse treptele debarcaderului la capătul celălalt. Unul dintre cei din barcă era bărbat, după cum bănuise și Stephen, judecînd după mișcarea sigură a vîsiei-lor. Cînd perechea urcă scara și începu să se distingă mai bine, Stephen se lămuri că cea de a doua persoană era o femeie care avea la pălărie sau la bonetă o podoabă albă, ce părea a fi pană, pata pe care o forma fiind singurul punct distinct al îmbrăcăminții ei.

Stephen rămase o clipă în urmă și cei doi trecură mai departe, apoi își continuă și el drumul ; și, scurt timp după aceea, întreaga scenă i se șterse din minte. Trecînd un pod și părăsind drumul mare, o porni pe poteca ce ducea în susul văii către West Endelstow. În timp ce mergea, auzi o portiță închizîndu-se cu un pocnet surd, la cîtiva metri mai încolo. În clipa cînd Stephen ajunsese în dreptul portiței și trecu mîi departe, auzi altă pocnitură, aidoma celei dintîi, venind dinspre altă poartă, ceva mai îndepărtată. Era limpede că unul sau mai mulți oameni mergeau înaintea lui pe potecă, covorul moale de turbă înăbușîndu-le sunetul pașilor. Stephen o luă mai repede la picior și în față îi apărură două siluete. Una din ele purta în vîrfurile capului pană albă pe care o zărise la pălăria femeii de pe chei ; era perechea pe care o văzuse în barcă. Stephen încetini pasul și rămase ceva mai în urmă.

Din fundul văii străbătute de acea potecă, de la malul unui pîrîiaș ce se prelingea lin, se desprindea altă potecă, ce urca povîmișul dealului dinspre stînga. Acest drumeag ce ducea doar la reședința doamnei Swancourt

138

și la două-trei căsuțe învecinate era numai pe alocuri năpădit de iarbă, și Stephen își dădu seama că perechea din fața lui o luase pe aici, după zgomotul pietrelor rostogolite care le scăpau, din cînd în cînd, de sub picioare. Stephen urcă în aceeași direcție, dar, dintr-un motiv greu de ghicit, pășea mai ușor decît cei dinaintea lui. Fără să-și dea seama, mintea i se învârtea neîncetat în jurul femeii — să fi fost un oaspete la Craggs, să fi fost vreo slujnică, sau chiar Elfride ? întrebarea îi țîșni în minte și mai limpede : era oare cu puțință ca femeia aceea să fi fost Elfride ? Acesta putea fi unul din inexplicabilele motive ale absenței ei de la întîlnire, își zise el plin de durere.

Pătrunseră pe pămînturile conacului printr-o portiță laterală, de unde poteca, acum largă și bine îngrijită, șerpua printre tufișuri către un pavilion octogona!, care primise numele de Belvedere, din pricina cuprinzătoarei priveliști asupra districtului învecinat, pe care o aveau de pe băncile lui verzi. Poteca trecea pe lîngă pavilion, luînd-o spre conac și spre căsuța din fața a grădinarului, ca să continue apoi îri direcția satului East Endelstow ; Stephen nu șovăi o clipă, și trecu prin portiță, înaintînd pe o alee ce nu părea a face parte dintr-o proprietate particulară.

I se păru că aude iar portița deschizîndu-se în spatele lui și închizîndu-se la loc, cu o pocnitură. întoarse capul, dar nu zări pe nimeni.

Necunoscuții din barcă mergeau înaintea lui, spre chioșc. Auzi o voce spunînd :

— Mă tem să nu ne-alegem cu o morală pentru în-tîrziere.

Stephen (recunoscînd vocea pe care o știa atît de bine, mai adîncă și mai plină ca odinioară. „Elfride șopti el și se agăță strâns de un copăcel ca să se poată iține pe picioare, așa de tare îl tulburase prezența ei. Inima începu să-i bată puternic, împotrivîndu-se parcă să primească răspunsul pe care-l căutase.

— ' Iar s-a iscat un vînticel. Cum mai foșnește frasinul ! spuse Elfride. îl auzi ? Cît să fie ceasul ?

Stephen dădu drumul copăcelului.

— Aprind un chibrit și-ți spun îndată. Să intrăm în chioșc. Aerul e mai liniștit acolo.

138

Cadența acelei voci, mlădierea ei, i se păreau cunoscute, asemenea anumitor note din țipetele păsărilor nordice pe care le auzise la întoarcerea pe tărîmurile natale, asemenea unui sunet vechi ce, repetîndu-se, îți pare mai firesc acum ca altă dată.

Cei doi intrară în chioșc. Partea de jos a chioșcului era făcută dintr-o împletitură deasă de șipci bătute pieziș, în timp ce partea de sus avea deschizături în formă de ferestre.

Sei țuzi hîrșitul unui chibrit care se aprinde, și o flăcăruie lumină interiorul chioșcului. Ea iscă un joc al umbrelor de frunze și tulpini ; se iviră dungii, puncte, scînteii strălucitoare și fire cu luciu de argint de felurite forme și mărimi. Trezi țîntarii care năvăliră spre lumină, dădu la iveală funigei scilpitori, răscoli pînă și viermii pămîntului. Stephen abia băgă de seamă toate astea, în chioșc se distingeau acum niște siluete puternic conturate.

Mai întîi zări chipul prietenului și preceptorului său Henry Knight, de care se cam înstrăinase, din pricina distanței care-i despărțea, a înaintării în vîrstă și a deosebirii de preocupări, ca și din alte motive, mai puțin clare.

Apoi, steaua lui strălucitoare și fără pereche, Elfride. Chipul ei părea mai matur ca atunci cînd fata îi făgăduise inima, dar tot atît de luminos și înfloritor. Bogăția părului ei minunat își păstrase neatins farmecul, doar pieptănătura îi era puțin schimbată, după cerințele modei. Frunțile le erau apropiate, ba chiar se atingeau, și privirile amîndurora erau îndreptate în jos. Elfride întinsese ceasul ei spre Knight care avea chibritul într-o mîină, în timp ce cu cealaltă îi înconjurase talia. Privirea lui Stephen cuprinse o parte din această scenă, trecînd prin zăbrelele orizontale ale lemnăriei, care se așterneau peste trupurile lor ca niște coaste de schelet.

Knight își întinse mai mult brațul în jurul mijlocului Elfridei.

■— E opt și jumătate, spuse ea, cu un glas scăzut, care avea o muzicalitate aparte, ivită, parese, din fiorul de plăcere pe care i-l dădea această nouă dovadă a iubirii.

Flăcăruia se micșoră, se stinse, și totul fu învăluit într-o beznă față de care întunericul dinainte nu părea,

213

nici pe departe, atît de profund. Stephen, cu sufletul zdrobit și plin de amărăciune, încercă să se urnească din loc. Tocmai cînd să pornească de cealaltă parte a chioșcului, zări o umbră. Încet, încet ochii i se deprinseră cu întunericul. Era oare silueta unui om sau o tufă neagră de ienupăr ?

Îndrăgostiții se ridicară, trecură pe lîngă tufișurile de lauri atingîndu-le frunzele și își urmară drumul spre casă. Silueta nedeslușită se urni și trecu chiar prin fața lui Srnith. Era o făptură omenească, învăluită pînă la ochi, astfel că nu reușeai să-i distingi decît conturul. Silueta se strecură mai departe, fără zgomot.

Stephen făcu un pas înainte, cuprins de teama că se uneltea ceva împotriva celor doi.

— Cine-i acolo ? întrebă el.

— N-are a face cine sînt, îi răspunse o voce stinsă, dinăuntrul acoperămîntului de falduri. Ce-am ajuns eu, așa să dea Domnul s-ajungă și ea ! Știu eu bine, ah, cît de bine, un băiat căruia tu i-ai luat locul, așa cum ăsta de-acum îți ia locul ție. Ce-ai de gînd ? S-o lași să-ți frîngă inima și să te îngroape cu zile, cum a făcut cu celălalt, dinaintea ta ?

— Ah, cred că știu cine sînteți. Doamna Jethway, nu ? Ce căutați pe-aici ? Și de'ce vorbiți cu atîta patimă ?

— Fiindcă mi-e sufletul pustiit și nimănui nu-i pasă de durerea mea. Praful să se aleagă și de sufletul ăleia care mi-a făcut mie necazul ăsta !

— Ajunge ! strigă Stephen, credincios Elfridei, chiar fără voia lui. Ea nu-i în stare să facă rău nimănui cu bună-știință. Pentru nimic în lume n-ar face una ca asta ! Dar, dumneata, cum de-ai ajuns aici ?

— I-am văzut pe ăștia doi urcînd poteca și-am vrut să văd dacă femeia nu era chiar ea. Cum să n-o urăsc, cînd mă gîndesc la tot ce s-a-ntîmplat ? Cum să n-o pîndesc, cînd mi-amintesc de băiatul meu ? Cum să nu-i vreau răul, dacă i-am vrut lui binele ?

Trupul gîrbov plecă mai departe, ieși pe porțiță și fu învăluit de Limbrele cîmpului.

Stephen aflase că, de cînd cu moartea fiului ei, doamna Jethway își pierduse mințile și ajunsese ca vai de ea. Gîndindu-se la femeie cu milă, își alungă din minte păcatele închipuite de ea, fără să uite, însă, învinuirile

140

privind necredința Elfridei, care se strecurară printre simțămintele trezite de noua lui experiență, împletindu-se cu ele. Tilcul micii scene, la care fusese martor, întreaga spusele bieteii femei care, oricît de lipsite de temeii, ar fi fost în cazul anterior, devenixă aproape demne de crezare în ceea ce-l privea pe el.

Durerea înăbușită a deznădejdiei, care se deosebea tot stît de mult de paroxismul violent ca înfometarea de efectul unui glonte ucigaș, îi sfredelea trupul și inima, ca un burghiu.

Descoperirea făcută nu-l mirase prea mult, căci în toată frămîntarea zilelor ce urmaseră acelei seri petrecute în cimitir, fusese înclinat să-și talmăcească sentimentul de nesiguranță în defavoarea lui. Nădejdea lui de reușită nu fusese decît întreruperea de o clipă a temerii adinei că va ieși înfrînt.

I se părea cu totul ciudat, neobișnuit felul în care se concretizase nenorocirea care-l lovise.

Faptul că-i fusese hărăzit ca rivalul lui să fie Knight, pe care, cînd va, îl divinizase, așa cum foarte rar mai e divinizat un bărbat de către altul în vremurile noastre, și pe care acum îl lubea, adăuga dezaprobare amărăciunii și cinism amîn-durora. Henry Knight, pe care de atîtea ori îl preamărise în fața ei, și pe care ea fusese, de fapt, geloasă, de teamă ca ea însăși să nu ocupe un loc mai mic în inima lui Stephen din pricina acestui prieten, o cucerise, probabil, cu atît mai ușor datorită acestor laude, căror el le pusese capăt numai la stăruințele ei. Pe dînsul Elfride îl stăpînise ca o regină în această privință, ca și în toate celelalte. Stephen își dădea seama după purtarea ei, atît cît îi fusese îngăduit s-o observe, și după vorbele pe care le rostise, puține cîte fuseseră, că atitudinea ei față de Knight era cu totul alta. Că se uita la el ca la soare fi că-și adora noul iubit de la picioarele pedestalului pe care-l așezase ; era chiar mai limpede decît faptul că-I privise cîndva de sus pe Stephen, cu un surîs de superioritate.

Graba cu care renunțase la el îi întețea chinurile și mai mult. Cineva care ar fi privit totul din afară, fără părtinire, putea găsi acestei renunțări cel puțin două explicații : ea se ivise ori din strădania de a rămîne credincioasă primului ales, dar, în cele din urmă, omul pe care-l

140

avea în față îl biruise cu totul pe cel din amintire ori, din dorința de a păstra dragostea iubitului dintîi, doar pînă se asigura de dragostea celuiilalt. Dar, tot gîndindu-se ce putuse s-o facă să aleagă ultima alternativă, Stephen Smith nu reușea să priceapă în care din cele două cazuri Elfride juca teatru.

Se gîndi la scrisorile ei în care nu pomenea o vorbă despre Knight. Se cuvine, totuși, să precizăm că numai două erau scrisorile în care ar fi putut face acest lucru. Prima fusese scrisă cam la o săptămîină înainte sosirii lui Knight ; deși nu-i pomenise lui Stephen de vizita pe care urmau s-o primească, e greu de închipuit c-ar fi avut vreun motiv anume pentru a omite acest lucru. În următoarea se referise, într-adevăr, la Knight, în trecut. Dar Stephen părăsise Bombayul cu mult înainte sosirii acelei scrisori.

Stephen privi profilul sumbru al casei din preajmă, care creta o formă neagră, poligonală, pe suprafața cerului, și simți că ura acel loc. Nu știa mai nimic despre cele întîmplate, dar nu se putea împiedica să facă o legătură între nestatornicia Elfridei, căsătoria tatălui ei și intrarea familiei în societatea londoneză. Închise poarta de fier de la capătul tufărișului, la fel de încet cum o deschisese, și pași pe cîmpul plin de iarbă. Acolo zări vechea casă parohială, singurul loc ce-i amintea de acele timpuri, de dulce incitare, cînd încolțise dragostea lui pentru Elfride.

întoreînd cu tristețe spatele locului din care nu mai putea face un cuib al gândurilor lui când va fi iar departe, o porni agale spre satul de la răsărit, ca s-ajungă acasă, la părinți, înainte de ora culcării.

Drumul cel mai scurt spre căsuța părintească trecea prin parc. N-avea de ce să se zorească. Fericirea are adesea motive de grabă, dar nenorocirii rar i se întâmplă să aibă pentru ce să se zbată și să dea în brînci. Când și când se oprea pe sub crengile copacilor, plecate pînă la pămînt, cu privirea abătută și gândurile răvășite.

Stephen rămase așa, eu mintea la fel de amorțită pe cît îi era privirea de pustie, când un sunet limpede străbătu pînă departe aerul liniștit din jur. Era sunetul unui clopot din turnul bisericii East Endelstow, care se afla într-o vîlcea, la mai puțin de patruzeci de iarzi de

141

reședința lordului Luxellian, între granițele parcului. O altă bătaie îi lovi auzul, dînd un anume tîlc celei dintîi, după care urmă un șir de dangăte domoale.

— A murit cineva, spuse el cu voce tare.

Bătea clopotul de îngropăciune pentru un enoriaș al parohiei din răsărit.

Ceea ce-1 mira la aceste dangăte de clopot era că nu sunau după datina din Endelstow și din parohiile învecinate. Când se prăpădea cineva, bătăile urmau un anume tipic, după care aflai ce fusese mortul, bărbat sau femeie, și ce vîrsta avusese. De trei ori trei bătăi însemna că răposatul fusese bărbat ; de trei ori două, femeie ; de două ori trei, băiat ; de două ori două, fată. Judecînd după bătaia regulată și neîntreruptă a clopotelor, se părea că era vorba de continuarea unor dangăte de înmormîntare, al căror început Stephen nu-1 auzise, nefiind destul de aproape.

Neliniștea de o clipă care-1 cuprinse amintindu-și de părinții lui se risipi. Ii lăsase bine, sănătoși, și dacă cine știe ce boală grea s-ar fi abătut asupra vreunuia clin ei, vestea ar fi ajuns la el mai înainte. Totuși, cum drumul lui spre casă trecea pe sub tisele cimitirului, se hotărî să arunce, în treacăt, o privire prin clopotniță și să schimbe o vorbă cu Martin Cannister care trebuia să fie pe-acolo.

Pînă să ajungă în vîrfurile dealului, Stephen se cam răzgîndise. În starea în care se afla acum îl obosea să stea ele vorbă cu un om în fața căruia nu putea să-și descarce sufletul. Dar, pînă să apuce să-și prefacă gîndul în faptă, zări, strălucind printre copaci, o lumină vie, ale cărei raze se răspîndeau asemeni unor ace, prin frunzișul pleoștit, ca un penaj al tiselor. Lumina venea din mijlocul cimitirului.

Stephen merse înainte, fără să-și dea seama ce face. Nu se poate să fi existat vreodată două locuri slujind aceluiși scop, care să se deosebească atît de mult între ele cum se deosebea acest cimitir de cel al satului învecinat, întinderile de iarbă erau bine îngrijite, fiind, de fapt o continuare a peluzei conacului ; aceleași flori, aceiași arbuști erau plantați și aici, ca și acolo, iar cele cîteva morminte presărate din loc în loc semănau leit ca formă, suprafața lor fiind atît de netedă încît, la lumina zilei, arătau ca niște bărbii proaspăt rase. Nu exista nici un zid, God's Acre și domeniul lordului Luxellian fiind despărțite doar de cîteva bolovani pătrați așezați ici-colo la distanțe egale. Unii oameni nutresc sentimente romantice în ceea ce privește ultimul lor lăcaș, și cei mai mulți dintre ei ar fi ales, poate, un loc ca acesta, preferîndu-1 oricărui altuia ; pe alții, însă, i-ar fi stingherit ordinea lui atît de dichisită și ar fi găsit mai potrivită culmea sălbatică a dealului învecinat, unde natura și se înfățișa în straietele ei cele mai simple.

Stephen descoperi că lumina din cimitir venea de undeva, foarte aproape de pămînt, și își zise că poate era de la vreun felinar lăsat înăuntru unui mormînt săpat doar pe jumătate. Dar, apropiindu-se, se lămurii că răzbătea chiar de sub zidul navei laterale, unde se deschidea arcada. Acum se auzeau și niște voci ; și Stephen începu să înțeleagă ce se întâmplase.

Mergînd spre groapă, dibui, pe partea stingă, un morman de țărînă și, în fața lui, șirul de

trepte de piatră, de obicei ascunse în pământ, care duceau în jos, sub temelia clădirii. Era intrarea într-o criptă mare, de familie, săpată sub nava dinspre miazănoapte.

Stephen n-o mai văzuse deschisă niciodată și, coborînd o treaptă, două, se aplecă să privească pe sub arcadă. Cripta se dovedi a fi înșesată toată de racle, afară de spațiul clin mijloc, ce fusese lăsat liber ca să se poată intra pe acolo și ajunge pe cele trei laturi, unde raclele stăteau stivuite în cufărașe sau firide de piatră.

Locul era bine luminat de luminări înfipite în cioturi de lemn bătute în zid. Coborînd încă o treaptă, recunoscui oaspeții vii ai criptei : tatăl său — meșterul zidar — o calfă, Martin Cănnister și vreo doi-trei lucrători, tineri și vîrstnici.

Răngile și ciocanele muncitorilor erau împrăștiate peste tot. întreaga adunare, stînd roată pe raclele scoase de la locul lor, pare-se pentru transformarea sau lărgirea criptei, înfuleca pîine cu brînză și bea bere dintr-o cană cu două toarte, care trecea din mîină-n mîină.

— Cine-a murit ? întrebă Stephen, coborînd de pe ultima treaptă.

142

KXVI

„Pînă la neființa din mijlocul țarinei”

LA VORBELE LUI STEPHEN, TOATE privirile se îndreptară spre ieșire și conclavul, pe care nimic. nu-l clintea din vechile-i deprinderi, îl scrută întrebător.

— Ia te uită, ăsta-i Stephen al nostru ! zise taică-său, ridicîndu-se de la locul lui, cu halba acoperită de spumă în mîna stîngă și cu dreapta prinzîndu-l pe băiat de după umeri. Vezi că te-așteaptă maică-ta ; îmi tot spunea că nu se poate să nu pici pînă-n asfințit. Da' nu stai să mergem acasă împreună ? Pentru ziua de azi am cam isprăvit ; acuși plecăm și eu.

— Sigur că da, e domnișoru' Stephen ! îmi pare bine că te văd din nou așa curînd, domnișoru' Smith, spuse Martin Cannister, căutînd să atenueze bucuria exprimată în cuvinte printr-o expresie mai reținută a feței, pentru a-și potrivi, cît de cît, sentimentele cu atmosfera solemnă a criptei de familie.

— Și mie-mi pare bine că te văd pe dumneata Martin, și pe dumneata William, spuse Stephen, salutîndu-i cu o mișcare a capului pe ceilalți, care, av'înd gurile îndesate cu pîine și brînză, n-aveau cum să răspundă decît pungin-du-și fețele în cute și zbîrcituri, în semn de bun venit.

— Dar cine-a murit ? repetă Stephen întrebarea.

— Lady Luxellian ! S-a dus biata cucoană, cum o să ne ducem cu toții, spuse calfa. Ce să-i faci ? Și, uite, noi iărgîm cripta de coala să-i facem loc și ei.

— Și cînd s-a prăpădit ?

— Azi-dimineată, în zori, H răspunse taică-său, cu aerul că repetă un. lucru pe care-l mai spusese. De-atunci Martin trage clopotele aproape fără oprire. Ei, da' nici nu-i de mirare. Prea era firavă.

— Iac-așa, sărăcuța, azi-dimineată, își urmă vorba calfa -T- un om taxe în vîrsta, căruia pielea îi rămăsese atît de largă că. nici nu se mai ținea cum trebuie pe el. Pîn-acu o fi \$1 aflat, biata femeie, unde-i locul ei : sus ori jos.

— Ce vîrsta avea ?

142

— Pînă-n douăzeci și șapte, douăzeci și opt, la lumina luminării. Da' la lumina zilei, Doamne J Avea pa'zeci bătuti pe muchie.

— ■ Taman așa ! La muierile cu stare, e o deosebire de douăzeci de ani de la zi la noapte, fu de părere Martin.

— Aflați de la mine ; avea treișunu de ani, spuse John Smith. Am auzit și eu de la alții care știe mai bine.

— Mai mult n-avea !

— Da' era tare sfârșită, sârmana cucoană. Dacă e să vorbim drept, de mult era moartă, de abia acu' s-a dat de gol.

— Cum zicea taică-meu, bătrînu', „doar că nu pică jos, încolo-i mort”.

— Țin minte c-am văzut-o, sărăcuța, zise un lucrător din spatele unor sicrie mișcate de la locul lor, taman în ziua de Sfintu Valentin ! Taman atunci ! Era la brațe tă cu boieru'. Și-am zis eu către mine : „Ehe, 'mneata ai biletu' de cimitir în buzunar, slăvită cucoană, măcar că nici cu gîndu' nu gîndești”.

— Eu zic că stăprnu' o să le scrie la toți ăi de-au fost unși nobili în țară, ca să știe și ei că a de-a fost odată nu mai e.

— Treaba asta s-a făcut de mult. Am văzut eu cum a pornit teancu' de scrisori, un ceas după ce s-a prăpădit. Să fi văzut ce mai scrisori ! Aveau niște chenare negre, late de două dește, pe puțin ! O minunăție !

— Prea late ! fu de părere Martin. Ce să mai vorbim, nu-i om pe lume-să jelească cît ar cere un chenar lat de două dește ! Eu pot să jur că Qrriu' suferă preț de e margine subțirică, și asta numa' dacă are suflet milos i

— Parcă aveau două fete, nu ? întrebă Stephen.

— Da, două păpușele drăgălașe și curățele, rămase fără mamă !

— Veneau mereu pe la popa Swancourt să se joace cu domnișoara EiMde, pe vremea cînd eram eu acolo, spuse William Worm. Doamne, ce se mai jucau ! Ultimele cuvinte aveau menirea de a adăuga convenita tristețe unei observații care, luată în sine, nu era destul de expresivă pentru prilejul de față. Da, continuă Worm, le vedeai cînd sus, cînd jos, prin toată casa alergau și domnișoara era tot tîmpu' cu ele. Tare mult țineau la domnișoara I Ei, ce să-i faci !

143\$

— Mai mult țineau la ea, ca la mama lor, așa zice lumea, adăugă un muncitor.

■— Nici nu-i de mirare. Lady Luxellian nu se amesteca în hîrojana lor, că prea era vlăguită, și fetele se cam înstrăinaseră de ea, dacă nu le era tovarăș vesel de joacă — că doar asta-i place copilului la omu' mare. Uite, nu mai devreme de astă-iarnă am văzut-o pe domnișoara Elfride cum sta de vorbă cu doamna mea și cu ale două fete, și domnișoara Elfride le tot ștergea la nas. Doamna odată nu și-a dat și ea seama cînd se cerea să facă așa ceva și sigur că cei mici se țin mai mult de ăl' de le poartă de grijă.

— Ei, cum a fost, cum n-a fost, uite că femeia-i moartă și dusă pe cea lume, și e musai să-i facem loc aici, zise John. Haideți, băieți, dați berea aia pe gît și să liberăm colțu'ăsta, să nu ne mai împiedice nimic, ca să-ncepem treaba la zid, mîine pe la răsăritul soarelui.

Stephen întrebă unde urma să odihnească lady Luxellian.

■— Aici, spuse taică-său. Mutăm zidul ăsta mai încolo și facem o firidă. Avem o groază de treabă pînă la înmor-mîntare. Cînd s-a prăpădit mama boierului, mi-a zis dumneaei : „John, locu'ăsta trebuie lărgit, pînă nu vine rîndu' altuia !” Da' cine-ar fi crezut c-o să fie nevoie de treaba asta așa de curînd ? Eu zic că n-ar strica să-l mutăm întîi pe lordu' George, ce spui Simeon ?

Făcu semn cu piciorul către un sicriu greoi, acoperit cu ceva care fusese pe vremuri catifea roșie, dar care-și pierduse aproape de tot culoarea.

— Cum zici dumneata că-i mai bine, meștere John; răspunse zidarul cel zbîrcit. Ehe, bielu' lordu' George ! urmă el, privind gînditor la sicriul uriaș. Pe vremuri era între noi o dușmănie grozavă, cum nici n-ai crede să poată fi între un om de neam și unu' care umblă cu fruntea-n țarină. Bietu' boier ! Mă bătea pe umăr și mă înjura, ca unu' de-al nostru, ca un vecin, de ziceai că-i om de rînd. Și, uite-așa, mă înjura la deal, mă înjura ia vale și, cînd îl apucau năbădăile, șuruburile de aur dan dinții ăia frumoși și nou-nouți pe care-i avea-n gură luceau în lumina soarelui, cum lucesc cătușele de alamă, și eu, ca un pîrlit ce eram, înghițeam și tăceam

chitic. Da' ce om voinic și chipeș era ! Doamne ! Cîteodată zău că-mi plăcea de el ! Da', cînd și cînd, mă uitam la el

230

că era cît un turn și ziceam în sinea mea : „Greu o să mai alîrni, stăpîne, cînd o veni ziua să te ducem pe brațe, colo jos, sub temelia bisericii din Endelstow I”

— Și chiar a atîrnat greu ? întrebă un lucrător tînăr.

— Oho ! Avea cinci sute de funzi ca nimica ! Cu cît mai trăgea plumbu', și stejaru', și mînererele, și una, și alta — și, zicînd asta, bătrînul izbi așa de zdravăn cu palma-n capac, de se-auziră oasele zăngănind înăuntru —, mai că mi-a frînt șalele cînd l-am apucat de la picioare să-l cobor aici, pe treptele astea. Ehe, am zis eu către John aici de față, ții minte John, de ce-o fi oare așa, slava unuia s-apese pe spinarea altuia ? Ei, da', cu toate astea, cîteodată mie tot îmi plăcea de lordu' George !

— Parcă nu știu cum îți vine, cînd te gîndești că toți alele Luxellian de-au ajuns aici stau adunați sub același acoperiș, ca un neam legat și așezat, zise altul, pe cînd ai în viață s-au împrăștiat hăt departe unu' de altu'. Taman ca oile blînde și caprele afurisite. Așa-i ?

— Da, așa-i, cu tîlc ai grăit !

— Eu mai zic ceva ; ăl de colea, dac-a nimerit în raf, e ca picat în lună, habar n-are ce-o fi cu nevastă-sa, dacă 'mneaei e-n iad. Prăpăditu' din pîrjolu' ăla răcnește la unu' rmai băi'tos, cocoțat pe nori, da' nici unu' nici alălalt nu visează că, în vremea asta, trupurile lor zac aici, bulucite unu'-ntr-altu' !

— Ehe, și asta-i vorbă cu tîlc ! Uite, degeaba m-apuc eu să strig „Hei-' la arțăgosu' de lordu' George, că el nu mai e-n stare s-audă nici o vorbuliță.

— Și eu degeaba molfăi o ceapă lingă nasu' sclii Cositei ele tady Jane, că nu-i chip să mă mai miroasă !

— Da' de ce i-o fi așezat pe toți cu capu-n aceeași parte ? întrebă unul din tineri.

— Fiindc-așa-i rînduiala îngropăciunii, măi nătăfleată ! La vii rînduiala e să fii drept și fățiș ; rînduiala morților o să-l așezi pe răposat fie spre răsărit, fie spre apus. A „;-i'pe lumea asta, fiecare cu rînduiala lui.

— Da, numa' că s-ar cuveni să stricăm rînduiala cu cîteva suflete mai necăjite. Ei, acu', gata, la treabă ! spuse meșterul zidar.

Și se puseră din nou pe lucru.

Ordinea îngropăciunii putea fi urmărită fără greutate după înfățișarea coșciugelor îngrămădite de jur împrejur. La cele care se aflau acolo doar de-o generație-două,

17 — Doi ochi albaștri

144

podoabele se mai vedeau încă. Cele din vremuri mai de demult își arătau lemnul despuiat, din care atîrnau, ici-colo, așchii jumulite. La cele mai vechi, lemnul se scuturase ca un colb pe podeaua firidei și din coșciuge nu mai rămăsese decît plumbul gol, pe cînd la cele și mai vechi pînă și plumbul se umflase și crăpase în bucăți; dezvăluind ochilor curioși grămăjoara de pulbere dinăuntru. Scuturile de pe multe din ele se desprinseseră aproape cu totul, de le puteai îndepărta cu mîna, suprafețele lor lipsite de luciul dezvăluind inscripțiile șterse cu numele și rangul răposatului.

Peste capetele lor, boitele încrucișate și adînciturile arcadelor se curbau în toate direcțiile, coborînd spre ziduri, unde înălțimea lor nu era mai mare de un stat de om.

Coșciugul cu rămășițele celui de al patrusprezecelea și ultim baron, împreună cu alte două-trei, toate de dată mai recentă decît majoritatea raclelor îngrămădite acolo, fuseseră așezate, din lipsă de spațiu, la capătul criptei, pe postamente, nu în firide, asemeni celorlalte. Acestea trebuiau date la o parte, ca să se poată zidi în spatele lor încăperea în care urmau să se odihnească în cele din urmă. Stephen, căruia locul acesta, ca și lucrările ce se defășurau aici i se păreau pe potriva amărăciunii din inima lui, nu se grăbi să plece.

— Simeon, tu trebuie să-ți amintești de biata lady Elfride, a de-a fugit cu cînlărețu' ăla, spuse John Smith, după un răstimp. Asta a fost, parcă, pe vremea cînd era taica gropar aici. Ia să vedem, ea pe unde-o mai fi ?

— Pe-aici, pe undeva, răspuse Simeon, rotindu-și ochii primprejur.

— Uite, taman pe dumneaei o țineam acuși în brațe. Lăsa în jos capătul sicriului pe care tocmai îl cărase, își șterse obrazul și, aruncînd un ciot de lemn putred peste altul, ca să rămîna semn, continuă : Al de colo e bărbat-su. Pereche chipeșă ca asta nici că mai vedeai în tot ținutu' și, pe deasupra, erau oameni tare milostivi amîndoi. Da, da, mi-aduc aminte, chit că nu eram decît un ținț pe vremea aia. I-a căzut cu tronc tinerelu' ăla și l-a făcut strigările într-o biserică din Londra ; boieru* al bătrîn, taică-su, a auzit cînd i-a strigat de trei ori, da' numele fetii i-a trecut pe lingă ureche, că tocmai sta l.i taclale Cu lumea dimprejur. Ea, cînd s-a văzut măritată,'

ivi

a venit la taică-su și i-a spus ; și taică-su a • sărit în sus ca apucat și-a zis că nu pupă nici un ban de la el. Lady Elfride a zis că n-avea nevoie de bani, că de la el nu-i trebuia decît iertare și nimic altceva ; știa ea din ce să-și ducă zilele : avea să cînte alături de bărbat-su. Auzind asta, boierul al bătrîn s-a speriat și le-a făcut danie o casă, să aibă unde sta, și o grădină mare, și o palmă-două de pămînt de arat, și o trăsură, și niscaiva parale. Ei, da' Uite că la primu' prunc biata femeie s-a prăpădit din durerile facerii, și bărbat-su, om bun la inimă cum nu se mai află, de-ar fi fost în stare să-și dea și viața pentru ea, zice-se că și-a pierdut mințile și i s-a frînt inima. Ei, cum-necum, i-a pus în pămînt în aceeași zi și pe el și pe ea, da' copilu' a avut zile. Uite-așa ! Și-atunei ai din neamu' boierului i-au adus omului cinstirea cuvenită și l-au pus colea, alături de nevastă-sa, și-acum hodinește și el acilea, în ungherul ăsta. În prima duminică s-a ținut o predică de-nmormîntare, și uite-așa glăsuia popa din Biblie, „Fie că șnurul de argint se va slăbi, fie că se va sfărîma pocalul cel de aur". Și cum cuvînta a .a preotu', numa' ce vedeai bărbații cum își treceau palma prin fața ochilor, în vreme ce muierile se prăpădeau de plîns, nu alta !

— Și cu copilu' ce ș-a ales ? întrebă Stephen care mai auzise frînturi din povestea cu pricina.

— A crescut-o bunică-sa, și ce mai fată drăgălașă s-a făcut ! Da', uite că nu s-a lăsat pînă n-a fugit cu ajutoru' de paroh, cu popa Swancourt ăsta al nostru cum l-ar zice. Pe urmă s-a prăpădit și bunică-sa, iar titlu" și averea au trecut în altă ramură a neamului. Părintele Swancourt a făcut praf o groază de bani din zestrea ne-vesti-si, și ea și-a dat duhu' și i-a lăsat-o pe domnișoara Elfride. Năravu-ăsta al fugitului se moștenește la unii (aman ca nebunia ori guta. Și femeile astea două seamănă ca două picături de apă. ■

— Care femeii ?

— Lady Elfride și domnișoara a tînără, care-i acu' în viață. Păru' la fel, ochii la fel, numa' că mamă-sa era mai oacheșă, cu mult mai oacheșă ca domnișoara Elfride,

— Tare sucită și-ncurcată mai e și viața asta, spuse William Worm, pe gînduri. Uite, dacă haru' Domnului ar fi pogorît asupra femeilor, nu asupra bărbaților, domnitoarei Elfride i-ar fi zis acu' lord LuxeUiam, vreau să

u

145

zic lady Luxellian. Da', așa cum stă treaba, sîngele ei și-a pierdut vlaga și, după lege, nu mai e nici un fel de rudenie între ea și ai din neamu' Luxellian, chit că, după evanghelie, o mai fi.

— Cînd mă uitam la domnișoara Elfride cum le strîngea în brațe pe înălțimile lor, zise Simeon, mi se părea mie că văd un fel de asemuire, da' eu zic că era așa, numa' o părere, că doar cu anii s-o mai fi prefăcut și tiparu' al vechi al neamului.

— Ei, acu' îi mutăm pe ăștia doi și pe-aci țî-e drumul; interveni John Smith, înviorînd, cum îi șade bine unui meșter, duhul trebii care, după cîte se vedea, se lăsase biruit de duhul vorbei.

Garafa asta de bere nu ne mai trebuie, așa că o lăsăm să ne aștepte aici pînă mîine ; n-aș crede să se atingă de ea vreunul din mușterii de-aici.

Și, astfel, munca din seara aceea luă sfîrșit, și adunarea părăsi lăcașul celor duși și neclintiți, închizînd ușa veche de fier și trecînd cu zgomot zăvorul prin belciugul uriaș de alamă — zadarnic gest de întemnițare față de cei ce nu visau să evadeze.

XXVII

„în ce fel să te-ntîmpin ?”

ADESEA, DRAGOSTEA SE STINGE prin scurgerea timpului, dar, și mai adesea, prin înlocuirea celui iubit. în cazul Elfridei Swancourt. această înlocuire se făcuse cu succes, deoarece al doilea iubit era'un om mai de valoare decît cel dinaintea lui. Pe lingă asprele muștrări și morala pe care i-o făcea Knight, bunăvoința de fiecare clipă arătată de Stephen îi părea searbădă ; pe lîngă amabilitatea reținută a lui Knight, acea neconținută revărsare de atenții din partea lui Stephen îi părea ceva leșinat, începuse să ofteze după un bărbat mai matur ; Stephen era încă un copil.

Exista, poate, o aplecare spre nestatornicie în firea Elfridei, o l'ire care. privită dintr-un anume unghi, aflat în afara inlhienței acelei nestatornicii, te cucerea prin sprinte-
2r;o

neala ei și prin ușurința cu care se apropia de oricine. Dealtfel, faptul că Stephen nu reușise să pună stăpînire în chip statornic, pe inima fetei se datora, în parte tendinței iui de a se coborî în ochii ei, din exces de timiditate, tendință care trezește coarda gingașă a simpatiei în inima unui om simțitor, indiferent față de stridentă îngîmfare, dar care face ca femeia, fie ea cît de sensibilă, să subestimeze un om cu astfel de înclinații. De îndată ce tendința de dominație a bărbatului încetează, femeia începe să-l umilească ; și e un lucru binecunoscut, deși nu mai puțin trist, că făptura cea mai blîndă e rareori în stare să prețuiască o purtare frumoasă din partea sexului opus. Ideea situației părinților lui Stephen, care o urmărea mereu, avea, desigur, o oarecare legătură cu gestul de renunțare al Elfridei. Pentru fete ca ea, sărăcia nu era, poate, un păcat în sine, cum e pentru unele categorii de oameni cu mai multă experiență, dar sărăcia feste, totuși, un păcat, pentru că rar se întîmplă ca purtările alese și delicate să se nască în condiții umile. Puține femei de neam bun sînt în stare să înțeleagă, cu adevărat, Că un suflet frumos se poate ascunde sub veșminte sărmene, insul socotit drept om de rînd care le poartă ne-fiind decît un vierme în ochii lor. Palmele bătătorite și hainele grosolane ale lui John Smith, felul de a vorbi al nevستی-si, purtările lor care nu puteau fi decît simple, stînd neconținut sub ochii Elfridei acționau, în mod firesc, ca o forță de respingere.

Ajungînd acasă după primejdioasa aventură de la (naiul mării, Knight nu se simțise bine și se retrăsese în odaia lui aproape îndată. Tînăra domnișoară care îi dăduse un ajutor atît de prețios făcuse același lucru; țar ca apăru. îngrijit îmbrăcată, pe la ceasurile cinci. Umbla de colo-colo prin casă și nu-și găsea astîmpăr, dar asta nu pentru că-și amintea că fuseseră, și ea și el, la un pas de moarte. Furtuna care frînsese copacul nu izbutise decît să încovoaiе trestia și, de vreme ce Knight firesc salvat, gîndul acelei întîmplări nu-i mai trecu prin minte decît în treacăt. Mărturisirea reciprocă, la grăbirea căreia cele petrecute serviseră drept mijloc, ocupa un loc cu mult mai însemnat în cugetul ei.

Neliniștea Elfridei se datora, de data asta, amintirii acelei făgăduieli nefericite de a se întîlni cu Stephen, care-i da neconținut tîrcoale, ca o stafie. Conștiința in

26»

ferioriiității lui față de Knight căpăta, în mintea ei, proporții alarmante. Ajunsese să-și spună că bine o sfătuisе tatăl ei cînd îi spusese să-l părăsească ; acum simțea nevoia să-i asculte povața cu aceeași convingere cu care, cîndva, i se împotrivise. Poate că nimic nu înăsprește mai mult sufletele tinere decît descoperirea că dorințele lor cele mai înfocate sînt, încetul cu încetul, acordate de acel cinic — denumit timpul —, tocmai la nota atitudinii egoiste pe care o disprețuiseră cîndva.

Sosi și ceasul întâlnirii și, odată cu el, un moment de criză și, odată cu criza, o adevărată prăbușire a intențiilor ei.

„Dumnezeu să mă ierte, dar nu mai sînt în stare să-l văd pe Stephen, își zise ea. Nu-nseamnă că-l iubesc mai puțin ca înainte, dar pe domnul Knight îl iubesc mai mult

Da ! O să fugă de omul care nu-i era potrivit, în ciuda legămîntului făcut, O să dea ascultare tatălui ei și n-o să mai aibă nimic de-a face cu Stephen Smith. Și, astfel, hotărîrea ei ușuratică părea să împrumute chipul virtuții.

Zilele care urma să scurseră fără ca buzele lui Knight să rostească vreo mărturisire limpede. Plimbări și clipe petrecute în doi, ca aceea din chioșc, la care fusese martor Smith, fură multe, dar el îi făcea curte într-un fel atît de discret încît, pentru orice om cu un simț al observației mai puțin pătrunzător decît cel al Elfridei, asta nici nu se putea numi curte. Viața începu să-i surîdă iar Elfridei. Alungă sentimentul de păcat pe care i-l inspiraseră faptele trecute, și se lăsă pradă beției momentului. Faptul că Knight nu-i făcuse, de fapt, nici o declarație, nu o supăra. Știind, din clipa-cînd el își trădase sentimentele, că dragostea lui pentru ea era reală, prefera, pentru moment, ca iubirea să-i apară sub forma ei subtilă, fiind dispusă să evite, o vreme, mijlocul mai greoi al vorbelor. Cum fuseseră siliți să-și dea în vileag sentimentele înainte de vreme, își îngăduiră, și unul, și celălalt, o reacție.

Dar abia apucase să alunge gîndul propriei necredințe ce-i apăsa conștiința, că o și încolți o nouă grijă. Era posibil ca Knight să-l întâlnească întîmplător pe Stephen prin. parohie, și persoana ei putea deveni un subiect al discuției lor.

Cunoscîndu-l mai bine pe Knight, Elfride își dăduse seama că nu ghicise în Stephen pe acel care-l precedase

147C2

în inima ei ; mai mult chiar — nici nu se gîndise că ea a mai fost iubită, înainte, de alt bărbat. De obicei, Elfridei îi plăcea să spună tot ce-i trecea prin minte, și sufletul ei era atît de lipsit de prefăcătorie, încît și se .dezvăluia pînă în cele mai tainuite unghere. Dar venise vremea să se schimbe. Nu pomenise niciodată cum că l-ar cunoaște, măcar, pe prietenul lui Knight. Cînd o femeie e vicleană, e vicleană nu glumă și, de cele mai multe ori, începe să fie astfel abia la ivirea celui de al doilea iubit.

Fuga ei îi apărea ca o fantomă mai înfricoșătoare decît pînă acum și, asemeni demonului din Glenfinals, cu cît încerca s-o alunge, cu atît creștea mai tare. Puritatea ei înnăscută o făcea să se încreadă în Knight, să se bizuie pe mărinimia și iertarea lui ; își dădea, în același timp, seama, că ar fi fost mai cuminte și mai nimerit să-i mărturisescă totul mai devreme, dacă tot avea de gînd să facă acest lucru. Cu cît păstra mai mult timp taina, cu atît îi venea mai greu s-o dezvăluie. Și totuși amina. Teama profundă care, în sufletul femeii tinere, însoțește o dragoste profundă, era prea puternică pentru a da Mu liber unei calități morale ce i se ridica împotriva.

Cînd mare e iubirea, oricînd-i teamă Acolo unde temerile cresc, crește o iubire mare'. Căsătoria era, în ochii tatălui și mamei ei, ca și făcută. Pastorul își aminti .făgăduiala Elfridei de a-i dezvălui lai na telegramei pe care o primise și, la două zile după discuția din chioșc, o întrebă de ea pe un ton tăios. De data asta, fata se arătă sinceră cu el.

— Am purtat corespondență cu Stephen Smith, de cînd a plecat din Anglia pînă de curînd, spuse ea liniștită.

— Cum !, izbucni pastorul îngrozit. Chiar așa, sub ochii domnului Knight ?

— Nu. Cînd mi-am dat seama că țin mai mult la domnul Knight, m-am supus dorinței dumitale.

— Foarte frumos din partea ta, n-am ce zice ! Și, de cînd a început să-ți placă domnul Knight ?

— Ei, asta-i o întrebare cam nepotrivită, tăticule. Te-b grama era din partea societății de navigație. Nu le-am cerut eu să mi-o trimită. În ea îmi anunțau sosirea vaporului cu care venea Stephen acasă.

Acasă ? Cum adică, e aici ? rrr Da. E-n sat, așa cred.

148

— Și a încercat să te vadă ?

— Doar prin mijloace cinstite. Dar nu mă mai descoase așa, tăticule. Asta-i curată tortură !

— Mai am doar o vorbă de spus, zise pastorul. Te-ai întâlnit cu el ?

— Nu, nu m-am întâlnit. Află că, în clipa de față, nu mă am mai bine cu tînărul ăsta care ți-a fost atît de nesuferit decît te aveai, cîndva, dumneata. Mi-ai spus să-l uit și l-am uitat.

— Ei, măcar că nu m-ai ascultat tu de la început, ești o fată bună Elfride, de vreme ce, pînă la urmă, tot m-ai ascultat.

— Nu-mi spune că sînt bună, tăticule, zise ea cu amărăciune. Ce știi dumneata ? De fapt, despre unele lucruri, cu cît vorbim mai puțin, cu-atît mai bine. Nu uita.: domnul Knight nu știe nimic despre Stephen. Ah, ce groaznice sînt toate lucrurile astea ! Nu știu, zău, ce-o să se aleagă de mine !

— În situația de acum, eu mai degrabă i-aș spune, sau, în orice caz, nu mi-aș face griji că află. Mai zilele trecute a aflat că tatăl talarului Smith locuiește la noi în parohie. Ei, ce rost are să te f rămînți atîta ?

— Nu pot să-ți spun de ce-ți cer asta, dar făgăduieș-te-mi, te rog, făgăduiește-mi, că nu-i spui. Ar fi o nenorocire !

— Fugi de-aici, fetiço ! Knight e băiat bun și om cu cap. Dar, pe de altă parte, află de la mine că omul ăsta nu e chiar un chilipir pentru tine. Bărbații cu o minte ca a lui nu fac multe parale. Dacă te hotărâi să mai aștepți, puteai să iei un om mult mai înstărit. În orice caz, n-am nimic împotriva să-l iei pe el, dacă-ți place. După cum știi, Charlotte ar fi încîntată.

— Ce să spun, tăticule, zise ea, printre suspine, zîm-bind plină de speranță, mă bucur că pot să dau ascultare inimii mele și să fiu și pe placul familiei. Dar bună nu sînt. Ah, nu, sînt tare departe de a fi bună !

— Din păcate, mei un om nu-i bun, îmi pare rău că trebuie s-o spun, zise tatăl ei cu blîndețe, dar, după cum știi și tu, orice fată are dreptul să se răzgîndească, așa stă scris și-n lege. Pînă și poeții au recunoscut treaba asta, de cînd lumea. Catul spune : *Mulier cupido quod aicit amanți, in vento*. Ce zici, ce ținere de minte grozavă am ! Asta înseamnă că vorbele femeii către iubitul ei sînt

Ui

de fapt scrise numai pe vînt și apă. Ei, hai, nu-ți mai face griji, Elfride.

— Ah, ce știi dumneata !

Discuția avusese loc pe pașiște și în timp ce vorbeau; îi zăriră pe Knight zăbovind ceva mai la vale, pe o alee șerpuită. Cînd Elfride îl întilni, își simți inima mult mai ușurată ; acum lucrurile deveniseră ceva mai simple. O parte din răspunderea propriei nestatornicii părea să fi trecut de pe umerii ei pe cei ai tatălui său. Și, totuși, nălucile nu se risipiseră cu totul.

„Ah, dac-ar ști ce departe au mers lucrurile cu Stephen și s-ar purta neschimbat cu mine, aș fi cu mult mai fericită !” Acesta era gîndul care-o stăpînea.

După prînz, cei doi îndrăgostiți ieșiră să se plimbe călare pentru vreo oră-două și, deși n-ar fi vrut să fie văzuți, din pricina morții recente a soției lordului Luxellian, care fusese îngropată în ajun după o ceremonie desfășurată într-un cadru foarte restrîns, se hotărîră să treacă pe la biserica din East Endelstow.

Așa cum am mai spus, treptele care duceau spre criptă se aflau în afara clădirii, chiar sub zidul navei laterale. De pe cal, Knight și Elfride vedeau totul pe deasupra tufișurilor care acopereau cimitirul.

— Ia te uită, cripta pare să fie încă deschisă, zise Knight. 1

— Da, e deschisă, răspunse Elfride.

— Cine-i omul de lingă ea ? Trebuie să fie vreun zidar.

— Da.

;— N-o fi cumva John Smith, tatăl lui Stephen ? ■— Cred că el e, răspunse Elfride.

— Ia te uită ! Aș vrea să-l întreb cum îi mai merge băiatului, protejatul meu, care-mi cam trage chiulul. Mă gândesc că și cripta, după cum a descris-o tatăl tău, trebuie să fie interesantă. Ce-ar fi să intrăm ?

— Dar se cuvine, oare ? S-ar putea să dăm de lordul Luxellian.

■— N-aș crede.

Atunci, cum tot n-avea încotro, Elfride acceptă. La început îi tremurase inima de groază, dar, cântărind puțin firea lui John Smith, se mai potoli. Fiind om așezat și la locul lui, avea să se poarte cu ea, fără îndoială, ca înainte de povestea amoroasă cu fiul lui, lucru care pe un

149
om mai îndrăzneț l-ar fi făcut să prindă curaj. Și, astfel, fără ș-Vși mai facă multe griji, ajungând în capul scării, luă brațul lui Knight și porni alături de el, căleînd printre lespezi de mormînt sau peste ele. Când fu la cițiva pași de meșterul zidar, acesta o recunoscă și-și scoase respectuos pălăria, ca de obicei.

— ■ Eu te cunosc pe dumneata, ești domnul Smith, tatăl fostului meu prieten, Stephen, spuse Knight, privind cu atenție chipul rumen și ars de soare al lui John.

— Da, domnule, așa-mi pare și mie.

— Ce mai face băiatul dumitale ? De cînd a plecat în India nu mi-a scris decît odată. Îmi închipui că l-ai auzit pomenind de mine, de domnul Knight, pe care l-a cunoscut la Exonbury, acum cîtiva ani.

— Da. cum să nu. Stephen o duce foarte bine, mulțumesc. Acu' e-n Anglia. De fapt, e chiar acasă. Ce s-o mai sucim, domnule, e colo, în fundul criptei, se uită la boierii răposăți. Inima Elfridei zvîcni ca un fluture. Knight păru uimit.

— Ei, dar asta-i nemaipomenit, spuse el cu voce sugrumată. Știa cumva că mă află și eu aici, în parohia asta ?

— Asta n-aș putea să vă spun, domnule, zise John, simțind nevoia să scape din încurcătura în care mai mult bănuia decît știa clar că intrase.

— Putem să coborîm și noi în criptă, sau familia ar considera asta o impietate ?

— Vai de mine, domnule, nici vorbă ! Cine nu intră aici ? De-aia a și lăsat-o deschisă !

— Coborîm și noi, Elfride.

— Trebuie să fie un aer tare închis, zise ea, pe un ton rugător.

— Da' de unde, domnișoară, spuse John. La început era un fel de iz, da' am dat zidurile și arcadele cu var în ziua cînd am deschis cripta, după cum e obiceiul și, pe urmă, am mai tras un rînd în dimineața cînd a îngropat-o. Acu' miroase-a proaspăt ea-ntr-un hambar.

— Dacă-i așa, hai și tu cu mine, Elfie, că doar te înrudești cu familia.

— Nu-mi plac locurile unde simți că moartea te-mpre-soară din toate părțile. Cit stai acolo eu rămîn lingă cai, să nu se răzlețească.

2CG

— Ce prostii sînt și astea ! Nu știam că ești chiar atît de simțitoare, încît te pot tulbura niște rămășițe pămîn-tești. Dar, dacă ți-e atît de frică, rămîi afară, bineînțeles.

— A, nu, nu mi-e frică ! Să nu spui asta !

Se agăță desperată de brațul lui, gîndindu-se că, de fapt, lucrurile puteau fi tot atît de bine date în vileag pe loc ca și peste zece minute, cînd Stephen avea să-și însoțească, cu siguranță, prietenul, pînă la locul unde-și lăsase calul.

La început, întunericul criptei, care era luminată doar de cîteva luminări, li se păru prea adînc ca să poată desluși limpede ce se afla în jur ; dar, pe măsură ce înaintau, în fața mormanelor

negre, care căptușeau zidurile, Knight zări un tânăr stînd în picioare și notînd ceva într-un carnețel.

Knight spuse doar atît :

■— Stephen !

Stephen Smith, care nu era chiar atît de neștiutor în privința ultimului domiciliu al lui Knight, pe cît era Knight în ceea ce-l privea pe Smith, își recunoscă pe Ioc prietenul ; cît despre trăsăturile femeii frumoase din spatele lui, pe acestea ie știa pe de rost.

Stephen se apropie de el și-i strinse mina fără o vorbă,

— De ce nu mi-ai mai scris, băiete ? îl întrebă Knight, fără să-i atragă în nici un fel atenția asupra prezenței Elfridei. Pentru eseist, Smith era tot flăcăul de la țară pe care-l patronase și-l dădăcise, așa că i s-ar fi părut caraghios și fără rost să-l prezinte, în mod oficial, domnișoarei pe care urma s-o ia în căsătorie.

— Dar dumneata de ce nu mi-ai scris ? îi răspunse Stephen.

— Ah, da. De ce nu ți-am scris ? De ce nu ne-am scris ? Asta-i veșnica întrebare la care nu putem da un răspuns precis fără să încercăm sentimentul neplăcut c-am făcut ceva ce nu se cuvenea. Și, totuși, eu nu te-am uitat, Smith. Uite, acum ne-am întîlnit și trebuie să ne mai întîlnim ca să stăm mai mult de vorbă, fiindcă acum n-o să reușim. Trebuie să aflăm tot ce-ai făcut între timp. Știu că te-ai căpătuit și vreau să-mi spui și mie cum ai izbutit.

Elfride rămăsese ceva mai în spate. Stephen înțelesese dintr-o ochire cum stăteau lucrurile și-și dădu, pe loc, seama că ea nu-i suflase o vorbă despre el lui Knight.

2C7

Tactul cu care se pricepea să evite o catastrofă era calitatea de căpetenie care-l făcea demn de respect din punct de vedere intelectual și, în privința asta, îl întrecea cu mult pe Knight. Își spuse, deci, că trebuia să facă într-un fel și să găsească o ieșire onorabilă din această întîlnire, astfel ca sentimentele lui Knight sau ale Elfridei să nu' fie rănite. Conștiința că-i era îndatorat lui Knight nu-l părăsise nicicînd pe de-a-ntregul și, în clipa asta, dragostea lui față de Elfride era generoasă.

Urmărindu-i mișcărilor, atît cît îndrăznește, își dădu, seama că atitudinea ei va depinde de felul cum se va purta el față de dinsa ; dacă se va purta ca un străin, ea va căuta să iasă din încurcătură, făcînd la fel. În împrejurarea aceasta, o astfel de comportare nu era nepotrivită și, dealtfel, ar fi trebuit să se poarte mai rezervat și față de Knight, pentru ca întîlnirea lor să poată fi, pe cît posibil, scurtată.

— Mă tem că timpul de care dispun e prea limitat ca să-mi pot îngădui o astfel de plăcere, spuse el. Mîine plec de-aici. Dealtfel, în cele două săptămîni care mi-au" mai rămas pînă pornesc spre continent și apoi spre India, n-o să am o clipă de răgaz.

Yâzînd aerul decepționat și nemulțumit cu care Knight primi acest răspuns, Stephen avu o strîngere de inimă, lă fel de dureroasă ca aceea pe care o simțise zărînd-o pe Elfride. Ceea ce spusese el despre lipsa de timp era într-un totul adevărat, dar tonul folosit fusese exagerat. Ar fi fost incîntat să stea de vorbă cu Knight, ca pe vremuri, și faptul că, pentru salvarea unei femei care nici nu se sinchisea de el, renunța cu bună știință la un prieten, îl întrista peste măsură.

— Ah, îmi pare rău de ce-aud, spuse Knight. cu glasul schimbat. Dar, bineînțeles, dacă-i vorba de interese importante, nu e cazul să le neglijezi. Și, dacă asta a fost să fie prima și ultima noastră întîlnire, țin să te asigur că îți doresc succes din toată inima.

Către sfîrșit, vorbele lui Knight căpătară mai multă căldură, solemnitătea locului, decorul ce-i înconjura șter-gîndu-i din suflet orice urmă de supărare. Motivul supărării i se păru, de fapt, o copilărie.

— în ce loc ciudat ne-a fost dat să ne întîlnim ! urmă el, rotindu-și privirile jur-împrejurul criptei.

2C.S

Stephen încuviință scurt, după care se așternu tăcerea. Sicriele înnegrite se deslușeau acum mai limpede decât Ja început, zidurile și arcadele văruite punându-le în evidență. Scena aceea avea să rămână veșnic vie în amintirea celor trei, ca o pecete de neșters pe viața lor. Knight, dus pe gânduri, sta între ceilalți doi, ceva mai înaintea lor, avînd-o pe Elfride în dreapta și pe Stephen Smith în stîngă. Lumina albă a zilei, pătrunzînd cu luciul ei stins din dreapta lui, căpăta o nuanță albăstruie, în contrast cu razele galbene ale luminării înfipite în zid. Elfride, trăgîn-du-se sfioasă îndărăt, spre intrare, primea mai toată lumina venită dintr-acolo, în timp ce Stephen se afla în bătaia luminărilor și, pentru el, fărîna de cer care se zărea în capul scărilor nu era decât o zdreanță de culoare albastră ca oțelul și nimic mai mult.

— Am fost de două-trei ori aici, de cînd s-a deschis, spuse Stephen. Știți, tata a fost tocmît la lucrări.

— Și ce făceai acolo ? întrebă Knight, cu ochii la carnețelul și creionul din mîna lui Stephen.

— Am făcut schițe după unele detalii ale bisericii și pe urmă am copiat numele de pe cîteva morminte. Fîna la plecarea mea din Anglia mă ocupam mult cu treburi din astea.

— Da, da, înțeleg. Ah, asta trebuie să fie biata lady Luxellian. Knight arătă cu degetul spre un sicriu de lemn ușor de India, așezat pe traverse de piatră în firida cea nouă. Restul familiei se află în partea asta. Cine sînt aceștia doi care stau așa tihnit, strînși unul lîngă celălalt ?

Stephen răspunse cu glasul ușor schimbat :

— Lady Elfride Kingsmore — născută Luxellian — și soțul ei, Arthur. Povestea taică-meu că ei... adică el... a fugit cu ea și-a luat-o de nevastă împotriva voinței părinților.

— S-ar părea că de-aici îți vine numele de botez, domnișoară Swancourt, zise Knight, adresîndu-se Elfridei. Parcă-mi spuneai odată că familia dumitale s-a desprins din neamul Luxellian, cu vreo trei-palru generații în urmă, nu ?

— Da, lady Elfride e bunica mea, spuse fata, încerci ml în zadar să-și umezească buzele uscate înainte de a rosti aceste vorbe. Elfride avea în clipa aceea aerul chinuî de remușcări al Magdalenei lui Guido, exprimat, însă, de un chip mai copilăresc. Sta, cu fața oarecum ascunsă at

MI

Knight și de Stephen, ațintindu-și privirea pe peticul de cer, ca și cum nu-și putea afla salvarea decât dacă reușea să iasă cît mai repede afară. Mîna ei stingă se sprijinea ușor de brațul lui Knight ; și-o retrăsese pe jumătate, ruși nîndu-se să-și arate drepturile asupra lui în fața vechiului iubit, totuși neîndurîndu-se să renunțe la această apropiere, așa că mînușa ei abia-i atingea mîneca. „E oare iertarea îngăduită atunci cînd stăruî în păcat ?” cită atunci în gînd Elfride.

Conversația părea să-și fi pierdut orice vlagă, conti-nuînd doar sub forma unor remarci mărunte.

— în atmosfera solemnă de aici îți simți mintea năpădită de gânduri, spuse Knight, cu glas potolit și măsurat. Cîte nu s-au spus despre moarte, în fiecare epocă ! Cite nu gîndim și noi, la rîndul nostru, despre moarte !

— Ei bine, continuă Knight, pe gânduri, prilejuri asemeni celui de față ne silesc, parcă, să evadăm din noi înșine, eliberîndu-ne din șubreda găoace în care ne ducem zilele și îngăduindu-ne să ne înălțăm pînă ce înțelegerea noastră devine atît de vastă, încît realitatea fizică nu-i mai poate fi pe potrivă. Ne uităm în jos la tulpina firavă și mărunță pe care se sprijină această îmbelșugată creștere și ne întrebăm : e oare cu puțință ca o astfel de înzestrare să aibă o temelie atît de neînsemnată ? Va trebui să mă întorc din nou la umbletul meu de fiecare zi, în acea carceră îngustă — trupul omenesc — în care gânduri pămîntești mă pot încolți iar ? Nu-i așa ?

— Da, îi răspunseră Stephen și Elfride.

— Și, pe lîngă toate astea, omul încearcă sentimentul nedreptății cînd se gîndește că orizontul atît de larg pe care-l poate cuprinde o ființă luminată a fost încredințat plăpîndeii lacre a

trupului. Ce poate, oare, zdruncina planurile omului privind viitorul, mai mult decât gândul la toate astea ? Ei, dar haideți să ne acordăm inimile la o notă mai veselă, că ne-au mai rămas destule de făcut.

În timp ce Knight își împărtășea, astfel, gândurile celor doi tineri, neștiutor de înșelătoria pornită, cu scopuri diferite, din aceste inimi dezbinat și de clipele gustate de ei cândva împreună, atât Elfride cât și Stephen se simțeau cât se poate de mici alături de mentorul lor dăruind meditației. Deși mai puțin frumos la înfățișare ca tânărul arhitect sau ca fiica pastorului, profunzimea și cinstea așterneau asupra trăsăturilor lui Knight lumina demni

2"0

tații, care la ceilalți doi mi se arătase încă. E greu să alcătuești reguli aplicabile ambelor sexe, și Elfride, ca o fată necoaptă ce era, nici nu se cădea, poate, să poarte povara unor răspunderi morale care, în astfel de împrejurări, revin bărbatului. Dealtfel, farmecul femeii stă mai mult în iscusința pe care-o dovedește în iubire. Dar, dacă cinstea e o virtute în sine, Elfride, pierzând orice tirmă de cinste, părea, în comparație cu Knight, destul de nevrednică de el. Stephen, deși săvârșea o înșelăciune pentru un scop ce nu era nedemn, se făcea totuși vinovat de înșelăciune ; și, oricât de fericite ar fi urmările care încunună o asemenea strategie atunci când se dovedește reușită, rar se întâmplă să trezească admirație, mai cu seamă dacă totul sfârșește prost.

Într-o împrejurare obișnuită, dacă ar fi rămas singur cu Stephen, Knight n-ar fi pomenit mai nimic despre nădăjduita însoțire cu Elfride. Dar, sub imperiul împrejurărilor prezente, simți un imbold spre mărturisire.

— Stephen, spuse el, dumneaei e domnișoara Swancourt. Eu sînt oaspetele familiei ei, după cum, poate, știi

Făcu câțiva pași spre Smith și spuse, coborînd vocea -

■— De fapt, s-ar putea spune că sîntem logodiți.

Deși aceste vorbe fuseseră rostite foarte încet, Elfride le auzi și așteptă răspunsul lui Stephen cu răsuflarea tăiată, în liniște, dacă se poate vorbi de liniște când ro-: chia Elfridei tremura, înregistrînd fiecă bătăie a inimii, ca un sigmograf și fișînd de fiecare dată la atingerea cu zidul. Piaza de< soare ce se strecura în criptă îi atinge fața, împrumutîndu-i o paloare albăstruie, atât de di-, ferită de culoarea de pe chipurile celorlalți doi.

■— Felicitările mele, șopti Stephen, și adăugă cu voce tare : Pe domnișoara Swancourt o cunosc... oarecum. Nu uita că tatăl meu e și el enoriaș al parohiei domnului Swancourt.

— Gîndeam că poate n-ai mai fost pe-acasă de la sosirea lor aici.

— Î-adevărat că de-atunci n-am mai locuit acasă.

— L-am mai întîlnit pe domnul Smith, bolborosi Elfride.

— Ce mai, sînt de neiertat. Dacă erați străini, trebuia cred, să vă prezint ; dacă vă cunoașteți, n-ar fi trebuit să stau tot timpul între voi. Dar, adevărul este, Smith, că pentru mine tot puști ai rămas.

152

În clipa aceea se văzu că Stephen simte, mai mult ca oricînd, cruzimea sorții. Nu se putu împiedica să spună, cu o vagă amărăciune în glas :

— De ce nu spui că pentru dumneata tot băiat de zidar de țară sînt, ceea ce, de fapt, i-adevărat

— deci un ins pentru care nu merită să îndeplinești ceremonia prezentărilor.

— Ah, nu ! Să nu spui asta !

Knight se sili să dea acestui răspuns un ton care să-i sune glumeț Elfridei și serios lui Stephen. Văzînd că încercarea lui nu avusese efect nici într-un caz, nici în celălalt, se lansă într-o perorație forțată, care nu făcu plăcere nimănui.

— Ei, haideți să ieșim la aer. Domnișoară Swancourt ești tare tăcută. Nu-i cazul să te rușinezi de Smith. Îl cunosc, după cum ți-am mai spus, de o groază de vreme.

— Da, bineînțeles, spuse ea.

'„Va să zică nu i-a vorbit măcar odată de mine", șopti Stephen, gîndindu-se, cu oarecari muștrări de cuget, cît de mult semăna atitudinea ei cu felul cum se purtase el cînd călcase prima oară pragul casei ei, pretinzînd că era străin de acele locuri.

Ieșiră la lumina zilei ; Knight nu mai dădu nici o atenție dispoziției Elfridei, punînd-o și de data asta, pe seama stingherelii pe care tînăra fată era firesc s-o simtă ori de cîte ori se dovedea că între ei existau relații ce nu lăsau mult loc de îndoială în privința naturii lor. Elfride păși înaintea lui, luînd-o prin cimitir.

— Te-ai schimbat tare mult, Smith, spuse Knight, dar, poate, nu mai mult decît mă așteptam. Cu toate astea, fii sigur că păstrez același interes față de tine și de soarta ia și sînt gata să te ascult oricînd vei simți nevoia să-ți descarci sufletul. N-am uitat de dragostea de care-mi vorbeai și care te-a făcut să iei calea Indiei. Era vorba de vreo domnișoară din Londra, nu ? Sper că totul merge bine.

— Nu. Legătura s-a rupt.

Cum întotdeauna e greu să știi dacă-i bine să te arăți trist sau bucuros în asemenea împrejurări, totul depinzînd de felul legăturii, Knight, își găsi scăparea într-o frază care nu-l angaja în nici un fel.

— Nădăjduiesc că totul e spre binele tău;

153

— Sper că da. Dar, te rog, nu mă sili să spun mai mult... Ah, nu, nu m-ai silit... n-am vrut să spun asta... dar aș prefera să nu mai pomenim de acest subiect.

Stephen spusese toate astea dintr-o răsuflare.

Knight nu mai zise nimic și porniră amîndoi pe urmele Elfridei, care continua să meargă cu cîtiva pași înaintea lor, așa că nu auzise aluzia pe care Knight o făcuse, fără să-și dea seama, la persoana ei. Stephen își luă rămas bun de la el la poarta cimitirului și se opri pe loc să-l vadă cum încalecă odată cu iubita lui.

— Doamne, Dumnezeule, Elfride ! exclamă Knight. Ce palidă ești ! Nu trebuia să te iau în cripta aia îmbîcsită. Ce-i cu tine ?

— Nimic, răspunse Elfride cu glas pierit. îmi revin într-o clipă. Totul era atît de ciudat și neobișnuit acolo, jos. că mi s-a făcut rău.

— Mi se părea mie că erai cam tăcută. Nu vrei puțină apă ?

— Nu, nu !

■— Crezi că ești în stare să încaleci ?

— Știu și eu... da, cum să nu ! spuse ea, cu o privire "rugătoare.

— Hai... hopa-sus ! spuse Knight încet și-o săltă ușurel în șa.

Iubitul ei de odinioară îi urmărea cu privirea, stînd rezemat de poartă, la cîtiva metri de ei. Odată urcată în șa. apucînd cu nădejde hățurile, Elfride întoarse capul, ca sub puterea unei vrăji căreia nu i se putea împotrivi -și, pentru prima oară după despărțirea de neuitat din mlaștinile de dincolo de St. Launce's, ce urmase acelei pătimașe încercări de a deveni soția lui Stephen. îl privi în față pe cel care fusese primul ei iubit. Iată băiatul care, de atitea ori, o numise soția lui pe veci, și căreia și ea i se adresase ca unui soț. Privirile li se întilniră. Viața ar trebui să se măsoare mai degrabă după intensi-tak\ a trăirii, decît după durata ei reală. Privirea lor. du-rînd în timp doar o clipă, cuprinse o întreagă perioadă a existenței. Pentru Elfride, expresia de cumplită suferință, împovărată de dojana, din ochii lui Stephen, fu ca un ghimpe care-i străpunse inima cu o violență ce nu se poate zugrăvi în cuvinte. Cu o cumplită efortare își feri privirea, dădu pînteni calului și, minată de vălmășa-

18

153

gul amintirilor răscolite, uită de tot ce-o înconjura. înșe-' lăciunea fusese dusă pînă la capăt. Cînd ajunseră la o colină de unde o pădure, continuată 'de o dumbravă urmau parcului, Knight se trase mai aproape de Elfride, și o întrebă :

— Acum te simți mai bine, draga mea ?

— A, da. Elfride își apăsă ochii cu mâna, ca și cum ar fi vrut să alunge imaginea lui Stephen. În mijlocul obrajilor ei, albi ca și crinul, avea câte o pată aprinsă, stacojie ca para focului.

— Elfride, spuse Knight, reluându-și oarecum vechiul lui ton de mentor, știi că nu țin câtuși de puțin să te dojenesc, dar nu ți se pare și ție că prea te dovedești slabă și lipsită de curaj când te lași atât de copleșită de un spectacol care, în definitiv, nu-i o noutate ? Orice femeie demnă de acest nume ar trebui, după părerea mea, să privească moartea cu oarecare liniște. Îmi închipui că ești și tu ele aceeași părere.

■— Da, bineînțeles.

Knight nu era în stare să priceapă cauza tristeții Elfridei, arătându-se departe de orice bănuieți în privința tacului ascuns al scenei la care fusese martor, și asta dovedea nu atât lipsa lui de înțelegere față de firea omenească, cât faptul că el însuși era cu totul incapabil de o înșelăciune. Elfride știa bine acest lucru, și asta îi făcea căința și mai amară ; gîndindu-se cu cât era el rmai presus de dînsa, sentimentul ei de adorație crescuse. Nici mînear chipul lui Stephen, pe care tocmai îl privise și sunetul vocii lui care, pentru o clipă, îi trezise în suflet ceva din căldura ele odinioară, nu erau în stare să știrbească noua dragoste ce creștea elin nou, după ce imaginea primului iubit i se ștersese iar din fața ochilor.

După acest răspuns laconic dat lui Knight, Elfride se pomi să vorbească despre tot felul de lucruri lipsite de însemnătate. Sosiră acasă, și Elfride nu mai apăru pînă la ceasul cinei. Cina se sfîrșise și, rămași în sufragerie, priveau împreună amurgul. Apoi Knight păși afară, pe terasă și ieși după el cu un aer foarte hotărît, minată de o pornire virtuoasă.

— Domnule Knight, vreau să-ți spun ceva, zise ea, calmă și fără șovăială.

154

— Despre ce ? o întrebă el cu voioșie. Sper că de ceva vesel. Să nu te mai lași pradă tristeții, cum am văzut c-ai făcut azi.

— Îu pot să spun despre ce-i vorba pînă nu-ți povestesc totul de la început, zise ea. Asta am s-o fac mîine. Mi-am amintit azi niște întâmplări legate de o faptă pe care am făcut-o cîndva și pe care cred că n-ar fi trebuit s-o fac.

Era, trebuie să recunoaștem, un fel foarte nevinovat de a pomeni despre o dragoste înfocată și o fugă care, fie că era sau nu însemnată în sine, doar mulțumită în-lîmplării nu dezlănțuise un scandal răsunător.

Knight gîndi că trebuie să fie vorba de vreun fleac și zise plin de bunăvoință :

— Deci n-am s-aud cumplita mărturisire chiar acum ?

— Nu, nu acum. Vreau să spun, nu astă-seară, răspunse Elfride, cu un glas în care începea să se simtă șovăiala. Nu-i un lucru mărunț, cum îți închipui, e ceva care mă frămîntă îngrozitor. Dar, temîndu-se de urmările tonului serios cu care-i vorbise, se sili să adauge : deși, cînd o .să afli, s-ar putea să ți se pară o bagatelă.

— Dar nu mi-ai spus cînd ai să-ți descarci sufletul.

— Mîine dimineață. Dacă vrei, spune dumneata cînd și nu mă lăsa să mai amîn. Aș vrea să alegi o oră, fiindcă cu sînt slabă și altminteri am să încerc să scap.

Și, spunînd asta, izbucni într-un rîs nefiresc, care do-, vedea cât de șubredă îi era, totuși, hotărîrea.

— Ei, să zicem, după micul dejun... pe la unsprezece.

— Bine, la unsprezece. Ne-am înțeles ! Și nu cumva să mă lași să-mi calc cuvîntul.

XXVIII

„în gheare de năpastă, m-a lin cu o plăsmuire"

— DOMNIȘOARA SWANCOURT, E

ora unsprezece.

Elfride privea pe fereastra vestiarului ele la primul Ctaj, în timp ce Knight o urmărea stînd rezemat de balustrada terasei unde lenevea de cîtăva vreme, cu ochii

18*

155

cînd la paginile cărții pe care-o ținea în mîină, cînd la nuanțele strălucitoare ale priboiului și calceolariei, cînd la fereastra deschisă de care-am pomenit.

— Da, știu. Îndată sînt jos.

El se apropie, venind pînă sub fereastră.

— Cum te simți în dimineața asta, Elfride ? N-arăți mai bine după o noapte întreagă de odihnă.

Curînd după aceea, Elfride se ivi în ușă, luă brațul lui Knight și porniră încet, împreună, de-a lungul potecii pietruite ce ducea spre rîu și mai departe, pe sub umbra copacilor.

Hotărîrea ei, neclintită în ultimele cincisprezece ore; fusese să-i mărturisească tot adevărul și, în sfîrșit, sosise clipa.

Merseră așa cîtva timp, dar Elfride nu scoase o vorbă. Erau aproape de capătul potecii, cînd Knight rupse tăcerea.

— Ei, ce-ai de mărturisit, Elfride ?

Ea se opri o clipă, trase adînc aer în piept și spuse cele ce urmează :

— Într-una din zile ți-am spus... ! sau mai degrabă ți-am dat de înțeles... un lucru care nu era adevărat. Cred că ai rămas cu impresia că urmează să împlinesc douăzeci de ani, dar de fapt i-am și împlinit.

Se simțea copleșită. Acum, cînd clipa de cumpănă sosise, nici muștrările de conștiință, nici prețuirea cinstei, nici dorința de a-și descărca sufletul și de a primi iertarea însoțită de o sărutare, nu reușiră s-o convingă pe Elfride să-și asume un astfel de risc. Spaima că el n-o va ierta era întărită de amintirea șiretlicului din ajun, care ar fi adăugat un sentiment de silă dezamăgirii lui Knight. Siguranța unei zile în plus de dragoste, cîștigată prin tăcere, prețuia mai mult decît speranța veșniciei însoțită de primejdia de a pierde totul.

Neliniștea pricinuită de gîndul faptelor pe care vroia să le dezvăluie se strecură într-un chip atît de firesc, în vorbele pe care le rosti, încît Knight nu bănuie nici măcar o clipă că spusele ei erau doar o schimbare de ultim moment a subiectului. El zîmbi și-i strînse mîna cu căldură.

— Draga mea, Elfie... da, acum te socotesc draga mea... nu spune nu.... ce ființă încîntătoare ești ! Ce griji absurde poți să-ți faci pentru un fleac ca ăsta ! Zău că nu m-am gîndit nici o clipă dacă ai împlinit douăzeci de ani

155

sau urmează să-i îplinești. Și, pe cinstea mea, nu văd ce rost ar fi avut ; cum i-ar sta unui bărbat singuratic și demodat să țină cont de un fleac ca ăsta ?

— Te rog nu mă lăuda... nu mă lăuda ! Deși orice laudă venită de la tine are și mai mult preț, acum n-o merit !

În dispoziția minunată în care se afla acum, Knight, ' nu văzu în această amară izbucnire altceva decît modestie.

— De fapt, spuse el după o mică pauză, să știi că scrupulozitatea ta morală mă face să te plac mai mult, ' deși mi se pare absurdă.

Și continuă, cu o seriozitate drăgăstoasă : — Știi, Elfride, există un singur lucru pe care îmi place să-l constat la o femeie : o inimă credincioasă și curată ca lumina cerului. M-aș împăca cu orice, numai să am parte de asta, dar, dacă n-am asta, nu mai iert nimic. Dacă-a existat vreodată o femeie cu asemenea inimă, aceea ești tu, Elfride. Și, fiindc-o au păstrează-o și nu da ascultare teoriilor care se tot vîntură în ziua de azi despre privilegiile femeii și dreptul ei firesc să recurgă la viclesuguri. Să știi; fata mea dragă, că o femeie cu suflet ales trebuie să fie la fel de cinstită ca un bărbat cu astfel de suflet. Și, prin cinste înțeleg, mai ales, corectitudine nu numai în chestiuni de afaceri și în toate mărunțișurile vieții sociale, dar și în treburile gingașe ale dragostei, în care libertatea femeii poate juca un rol deosebit.

Elfride privi neliniștită în sus, spre crengile copacilor;

— Hai să mergem spre râu, Elfie.

■— Aș merge dar n-am pălărie, îi răspunse ea, eu o Urmă de durere înăbușită.

— Mă duc să-ți aduc eu una, zise Knight, încântat că-i poate cumpăra tovarășia la un preț de nimic. Așea-ză-te aici o clipă.

Și, spunînd asta, se răsuci pe călcîie și o porni grăbit spre casă după obiectul cu pricina.

Elfride se așeză pe una din băncile rustice care împodobeau acel colț al parcului și rămase cu ochii ațintiți în iarbă. Un foșnet de pași, ușori și neregulați, o făcu să-și ridice privirea. Pe poteca ce se încrucișa cu cea pe care se afla ea, ajungînd pînă-n hățiturile mărginașe, Elfride o zări pe văduva fermierului, doamna Jethway. Pînă să dea ochii cu Elfride, văduva se opri să arunce o privire

156T

asupra casei care se zărea printre tufișuri. Elfride se furișă în spatele băncii, trăgînd nădejde că femeia aceea nesuferită avea să treacă mai departe fără s-o bage de seamă. Dar doamna Jethway, blestemîrid printre dinți casa pe* care o cercetase cu privirea și dînd tot felul de semne de rătăcire a minții, văzuse fata și se repezi spre ea, proptindu-i-se drept în față.

— A, domnișoara Swancourt ! De ce nu-mi dai pace ? Ce, n-am voie nici să pun piciorul pe-aici ?

— Poți să treci pe-aici cînd vrei, doamnă Jethway. Eu nu te opresc, fii pe pace.

— Da, dar uite că nu clai pace minții mele ; și în minte-mi stă toată viața. În minte-mi mai păstrez și băiatu', că de la sînul meu s-a dus.

■— Da, bietul băiat. Mi-a părut rău cînd a murit. ■— Știi de ce-a murit ? ■— Da. De tuberculoză.

•— Nici pomeneală ! răspunse văduva. Zice lumea c-a fost tuberculoză da', de fapt, din alta i s-a tras. A murit fiindcă i-ai jurat dragoste și pe urmă ți-ai dat pe față necredința... asta l-a omorît. Da, domnișoară Swancourt, zise ea într-o șoaptă gîl'ită, dumneata mi-ai omorît băiatu' !

— Cum poți să fii atît de rea și fără minte ! îi răspunse Elfride, ridieîndu-se indignată.

Dar, pe lingă că indignarea nu-i sta în fire, era atît de hărțuită și lipsită de vlagă, după tot ce se întîmpîase în ultima vreme, încît pînă și îndîrjirea pe care i-o putea da indignarea o părăsi.

— Nu puteam să-l împiedic să mă iubească, doamnă Jethway, spuse ea.

— Ba puteai, cum să nu poți. Știi cum a început, domnișoară Elfride. Da, ai zis că-ți place humele de Felix mai mult ca orice nume din parohie, și știai că așa îl chema pe el, și că ai care erau atunci de față o să se ducă la el să-i spună.

— Știam că-l chema așa... bineînțeles că știam. Dar cînd mă, doamnă Jethway, nu spuseseam asta ca s-ajungă la urechile lui.

— Da' știai c-o s-ajungă. :— Nu, nu știam deloc.

— Și, pe urmă, mai tîrziu, cînd ai trecut călare pe îngă casa noastră la Revels'day și erau toți flăcăii

156

adunați acolo, și-ai vrut să descaleci, cînd Jim Drake și George Upway și încă vreo trei-palru s-au repezit să-ți țină căluțu', și Felix se trăsese sfios mai la o parte, cine te-a pus să-i faci semn și să-i zici că ai vrea să ți-1 țină el ?

— Ah, doamnă Jethway, cît de greșit judeci ! El îmi plăcea mai mult... și vream să facă el treaba asta. Era drăguț și delicat... întotdeauna am spus asta despre el... de-asta-mi plăcea de el.

— Atunci, de ce l-ai lăsat să te sărute ?

— Asta-i curată născocire ! Da, da, e-o născocire, spuse Elfride, izbucnind în lacrimi de desperare. El s-a apropiat de mine pe la spate și-a încercat să mă sărute, și fttunci i-am spus să nu mai îndrăznească să iasă în calea mea.

— Dar nu i-ai suflat o vorbă lui taică-tu sau altcuiva, ' așa cum s-ar fi convenit dacă te-ai fi simțit jignită cum pretinzi acum.

— El m-a rugat să nu spun, și eu, ca o proastă, l-am ascultat. Acum îmi pare rău. Nu m-așteptam ca bunătatea să mi se-ntoarcă împotriva. Te rog du-te, doamnă Jethway. Elfride nu mai era în stare decît de un slab protest.

— Da, l-ai alungat fără milă și el a murit ! Și nici n-apucase să se răcească că ți-ai și dat inima altuia. Pe urmă, fără să-ți pese de nimic, l-ai trimis și pe ăla la plimbare și l-ai luat pe-al treilea. Și, dacă crezi că totu' a fost doar un fleac, domnișoară Swancourt, gîndește-te numai cu ce belele te-ai ales. Nu cumva ai uitat cum ai fugit, chipurile ca să te măriți ? Ai pornit-o spre Londra și te-ai întors a doua zi tot nemăritată, și asta-i o faptă destul de rușinoasă ; ajunge ca să păteze și numele uneia mai puțin flușturatecă decît tine. Tu oi fi uitat, eu nu ! Sa iiii nestatornică față de un iubit e o treabă urîță, dar să fii nestatornică după ce te-apuci să faci pe nevasta, asta-i curat dezmaț.

— Doamne, ce minciună crudă și veninoasă ! Nu mai vorbi așa !

— Și amorezu' ăsta nou știe de toate astea ? Mi-n-Chipui că nu, că altfel nu ți-ar mai da târcoale ! An și început să umble vorbe despre toată istoria asta. < '• • ceva tot s-a mai aflat, dar nimeni nu știe cil mau < i | ce interes am să-ți apăr dragostea ?

.!ai

— Fă ce vrei ! Puțin îmi pasă ! strigă Elfride, vijelioasă. Spune tot ce poștești și nenoroește-mă ! Hai, clă-i drumul, pune-ți melița la treabă ! Ce mai aștepți ? Eu nu te opresc. Bate toba ! Uite-1 că vine !

Și glasul îi tremură să i se frîngă cînd zări printre frunze silueta iubitului, venind dinspre casă cu pălăria ei în mină.

— Spune-i chiar acum ! Să nu crezi că nu pot să îndur !

— Nu acum, zise femeia, și se făcu nevăzută în josul potecii.

Furia ultimelor vorbe pe care le rostise aprinsese iar culoarea din obrazii Elfridei. Ștergîndu-și în grabă ochii, fata făcu cîțiva pași mai încolo, așa încît, cînd iubitul ei o ajunse, urmele emoției pieriseră aproape cu totul de pe fața ei. Knight îi puse pălăria pe cap, îi luă mîna și și-o petrecu pe sub braț.

Nu mai erau decît două zile pînă la plecarea lor la St. Leonards, și Knight părea că ține să stea prin preajma ei, în ziua aceea, cu un anume scop. Porniră agale de-a lungul văii. Era la acea vreme a toamnei cînd frunzișul oricărei plantații e atît de bogat în nuanțe, încît epuizează toate îmbinările de culori ale unei palete de pictor. Cei mai strălucitori erau fagii, mergînd de la roșu-ruginiu aprins, la extremitatea coroanelor, pînă la galben luminos în miezul frunzișului ; stejarii tineri erau încă de un verde neutru, pinii scoțieni și ilicele erau aproape albastre, în timp ce ici-colo petele altor soiuri adăugau peisajului nuanțe castanii și purpurii. Eîul, ajuns tare firav, își urma calea, în locul acela; printre lespezi netede ca de caldarîm, despărțite prin crăpături de adîneimi neregulate. Odată cu seceta verii, șuvoiul de apă se îngustase, pînă ajunsese un fir de limpezimea cleștarului, șerpuint de-a lungul canalului săpat în mijlocul albiei stîncioase pe- care rîul o umplea la vreme de iarnă. Knight se eățarase printre tufișurile care, în locul acela, ascundeau pîrîul aproape cu totul și sări pe partea uscată a fundului de apă.

— Elfride, de cînd sînt nu mi-a fost dat să văd o priveliște ca asta ! exclamă el. Alunii fac un fel de boltă deasupra fuiorului de apă și adîncul parcă-i pardosit cu lespezi. E o minunăție ! Locul ăsta îmi amintește de prid-voarele mănăstirilor. Dă-mj mîna și sări și tu aici.

157

O ajută să treacă prin cătina de pe margine și să pășească jos, pe pietre. Porniră împreună spre o cascadă pitică, cam de jumătate de metru, și se așezară pe lespezile care, nouă luni din an, zăceau cufundate sub un șuvoi năvalnic. La picioarele lor se prelingea firul subțiat de apă,

fără de care n-ai fi putut pricepe rostul acei galerii acoperite de frunze. Trecînd pe lingă ei, pîrîiașul mergea mai departe, în linie frîntă, pînă ce se pierdea între umbre.

Sprîjinit într-un cot, Knight contemplă priveliștea," apoi o privi pe Elfride cu ochi cercetători.

— Nu crezi că părul ăsta bogat își pierde vlaga și se rărește pe măsură ce treci de la optsprezece ani la douăzeci și opt ? o întrebă el, în cele din urmă.

— Nici vorbă, se grăbi ea să răspundă, vădit nemulțumită de un astfel de gînd, ce-i trezea un sentiment neplăcut, a cărui intensitate n-o poate înțelege un bărbat.

Apoi adăugă, cu tainică stinghereală : ■— Crezi, într-adevăr, că părul foarte des se rărește mai repede decît cel potrivit ?

— Da, mie așa mi se pare. Cred, adică sînt aproape convins, că dacă s-ar alcătui niște socoteli în privința asta, ai vedea că persoanele cu păr rar au purtat cîndva pe cap o adevărată pădure, pe cînd cei care n-au avut niciodată un păr prea des, și-l păstrează aproape în /întregime.

Necazurile Elfridei i se așterneau pe chip, ca și în suflet. S-ar părea că gîndul pierderii frumuseții le îngrozește pe femei la fel de mult ca cel al pierderii reputației. Oricum, Elfride era la fel de mohorîtă cum arătase la începutul zilei.

— Nu e cazul să te frămînti atît pentru o simplă podoabă fizică, spuse Knight, păstrînd, oarecum, tonul sever care-i fusese obișnuit înainte ca Elfride să-1 fi îmblînzit.

— Cred că e de datoria femeii să fie cît se poate de frumoasă. Dacă-ăș fi cărturar, ți-ăș cita un vers, dintr-unul din poezii noștri de limbă latină. Știi că există un asemenea pasaj, l-am auzit pe tata pomenind de el.

— Munăitia, et ornalus, et cultus,1 și așa mai departe. Despre ăsta-i vorba, nu ? E un pasaj din Tit Li viu; dar nu văd la ce-ți poate servi.

1 Curățenie, atît a îmbrăcămînții cît și a felului de a se purta (lat.).

2S1

;— Nu, nu la ăsta mă gîndisem.

— Ei, n-are a face, Elfie, am eu un motiv anume.., Ia să vedem, ghicești despre ce-i vorba ?

— Nu, dar aș vrea să știi, spuse ea, cu recunoștință în glas. Știi, e groaznic cînd începi să vorbești așa cu mine. Oricît de condamabilă ar fi deșertăciunea, recunosc deschis că mă îngrozesc la gîndul c-aș putea avea, vreodată, părul rar.

— Bineînțeles, o femeie isteată mai degrabă-și pierde mintea decît frumusețea.

— Nu-mi pasă că-ți rîzi de mine și că mă judeci așa de aspru. Știu că am păr frumos. Toată lumea-mi spune așa.

— Stai, fată dragă, îi răspunse el, plin de gingășie,1 eu n-am spus nimic rău despre părul tău. Doar știi și tu ce se spune despre arătoși și cuvioși.

— Da, da, sărmana Domnișoara Cuvioasa face o figură jalnică alături de Domnișoara Arătoasa în ochii tuturor bărbaților, printre care te numeri și dumneata, domnule Knight, cu toate vorbele astea mari, spuse Elfride, cu îndrăzneală ; și coborînd glasul, adăugă : nu trebuia să-ți bați atîta capul să mă salvezi cînd era să cad în prăpastie, dacă consideri că viața mea nu merită cine știe ce osteneală.

— Poate că nici dumneata nu socotești că viața mea a meritat un sacrificiu.

— Ba ar merita orice sacrificiu și din partea oricui. Agita cu mîna apa cascadei pitice și privirile ei urmăreau acest joc.

— Spui că sînt aspru cu dumneata, Elfride. Dar vezi bine că și dumneata te porți nedrept cu mine.

— Cum adică ? îl întrebă ea, ridicînd u-și privirile de la îndeletnicirea ei copilărească.

— După ce că-mi bat capul să fac rost de niște bijuterii care să-ți facă plăcere, nu vrei să le primești !

— Poate că acum le-ăș primi. Poate că vreau să le primesc.

— Hai, te rog ! exclamă Knight.

Scoase cutiuța din buzunar și i-o oferi pentru a treia oară. Elfride o luă cu încântare. Reținerea de pînă atunci se prăbuși și darul plin de înțelesuri intră în stăpînirea ei.

— Îi scot pe ăștia urfîți chiar acum, exclamă ea, și-i pun pe-ai dumitale, ce zici ?

'— Mi-ar face mare plăcere.

Pare greu de crezut, cînd ne gîndim cîte ajunseseră cî discute împreună, dar Knight nu îndrăznise niciodată s-o sărute pe Elfride. La asemenea treburi era mai greoi decît Stephen Smith. Cel mai mare progres făcut pe această cale fusese apropierea din chioșc, la care asistase și Stephen. Deci, obrazul Elfridei fiind încă, pentru el, un fruct oprit, spuse pe un ton plin ele nerăbdare :

— ■ Elfie, aș vrea să ating urechea asta ispititoare. Darurile sînt de la mine, așa că lasă-mă să te împodobesc eu cu ele.

. Ea șovăi, cu acea șovăială eare-ți dă ghes.

— Atunci, lasă-mă să-ți prind măcar unul. Elfride se îmbujora toată.

— Cred că nu trebuie, că nu se cade să facem așa ceva; spuse ea, întoreînd brusc capul și continuînd să bălăcească mîna în cascada miniaturală !

O pasăre care venise să bea apă din rîu, tulbură liniștea din jur. După ce o privi cum își afundă ciocul, cum se stropește cu apă și cum își ia zborul într-un copac, Knight răspunse, cu acel elan curtenitor care îi plăcea atît de mult Elfridei.

— Hai, Elfride, nu fi nedreaptă. Cred că lucrul ăsta nu te supără prea mult, așa că fii bună și lasă-mă.

— Bine, n-am să fiu nedreaptă, spuse ea, încrezătoare; privindu-l drept în față. Era o deosebită plăcere pentru ea să-și îngăduie o mică sinceritate, fără nici o teamă. Nu, nu mă supără... o atenție din partea dumitale îmi face plăcere. Eu gîndeam doar atît, dacă se cade să-ți îngădui...

— Atunci s-a făcut! exclamă el, cu felul lui ciudat de-a lua în serios orice fleac, care, pentru un donjuan, ar fi fost un simplu pretext de flirt sau de glume trecătoare. Această Înclinație spre seriozitate n-o dovedesc decît firile profunde, nedepinse să se joace cu femeile, și tocmai lipsa acestei deprinderi este cel mai prețios tribut ce se poate oferi, cel mai ales omagiu ce poate fi primit.

— Hai, șopti ea, lăsînd împotrivirea la o parte și pier-zîndu-și stăpînirea de sine.

Și Elfride se aplecă spre el, își zvîrli părul pe spate, și-și plecă capul într-o parte. Nu putu face asta fără să-și j sprijine brațul și umărul de pieptul lui Knight.

2b3

La această atingere, toate senzațiile lor părăură să se concentreze. Pe toată durata migăloasei manevre, Knight tremură ca un tînăr chirurg la prima lui operație.

— Acum celălalt, spuse Knight, în șoaptă.

— A, nu !

— Do ce nu ?

;— Nu știu nici eu.

— Trebuie să știi.

■— Mă turbur prea mult. Hai să plecăm acasă.

— Nu spune asta, Elfride. în definitiv, ce-i ? Un fleac' Hai, întoarce urechea spre mine, scumpa mea.

Nu putea să i se împotrivească, așa că întoarse numai-' decît capul. Apoi, fără ca vreunul din ei să fi pregătît acest lucru dinainte, capetele lor se apropiară, el îi făcu reazem din brațele lui, și o sărută.

Knight era cel mai aprins și, în același timp, cel mai rece om din lume. Cînd sufletul îi era amorțit, părea aproape flegmatic ; cînd se trezea, devenea de-a dreptul înflăcărat. Acum, deși nu se gîndise la o căsătorie apropiată, o întrebare fără ocolișuri i se desprinse de pe buze. Cuvintele izbucniră cu toată ardoarea adunată ani de-a rîndul în spatele unei firi reținute.

— Elfride, cînd ne căsătorim ?

Pentru Elfride vorbele acestea erau pline de dulceață, dar în dulceața lor se ascundea și un grăunte de amarăciune. Purtarea lui neîndoielnică din ultima vreme, ce culminase cu acea întrebare limpede, pusă tocmai în ziua nimicitoarelor învinuiri primite din partea doamnei Jethway, făcea ca nestatornicia ei să apară ca ceva într-adevăr monstruos. Dragostea pe care i-o purtase în taină nu i se păruse o inconsecvență atît de mare ca aceeași dragoste mărturisită și lăsată să înflorească în ciuda tuturor amenințărilor. Confuzia Elfridei fu interpretată drept reacția la o experiență neobișnuită.

— Nu stăruie să-mi dai acum răspunsul, draga mea; spuse el, înțelegînd că în clipa aceea ea nu era în stare de un răspuns chibzuit. Nu trebuie să te grăbești.

Knight era bărbatul cel mai cinstit care a fost iubit și înșelat vreodată de o femeie. Se poate spune că o dovadă în acest sens era și orbirea lui în dragoste, căci șiretenia în amor este, îndeobște, însoțită de meschinărie și tot ce faci. De îndată ce pasiunea pune stăpînire pe el, puterea lui de pătrundere începe să slăbească. Ca îndră

28!

gostit, Knight se dovedea mult mai naiv decît prietenul său Stephen, deși acesta era, comparativ, lipsit de profunzime în alte privințe.

Knight nu mai pomeni nimic de căsătorie și, ținînd-o pe Elfride la oarecare distanță, ca pe un buchet uriaș, o privi cu o afecțiune muștrătoare.

■— Îmi șade bine darul tău frumos ? îl întrebă ea, emoționată, cu lacrimi în colțul genelor.

— Cum să nu, minunat ! spuse iubitul ei, luînd un ton mai puțin grav, ca s-o facă să se simtă la largul ei. Ah, păcat că nu poți să-i vezi și tu ! Arăți mai strălucitoare ca oricînd ! Cînd te gîndești că eu am fost în stare să te fac și mai frumoasă !

— Sînt chiar așa de drăguță ? Mă bucur pentru tine. Mi-ar face plăcere să mă văd și eu.

— Dar nu se poate. Trebuie să aștepti pînă ajungem

— Nu pot să mai aștept, spuse ea, rîzînd. Uite, am găsit o soluție.

— Ai dreptate. Bravo, vezi ce-nseamnă mintea de femeie ?

— Ține-mă bine !

•— N-ai nici o grijă ! i— Să nu mă lași să cad !

— Cum o să te las ?

În dreptul locului unde se aflau ei, firul de apă își oprea cursul formînd o băltoacă cu fața ca oglinda. Knight o sprijini ca să poată îngenunchea și să se aplece deasupra apei.

— Uite că mă văd. Zău, oricît m-aș strădui, nu se poate să nu-mi placă cum arăt cu ei.

— Bineînțeles. Spune-mi, cum poți să ții atît de mult la gâteli ? Mi se pare că o să mă molipsești și pe mine și-o să prind și eu gust de ele. Pînă te-am cunoscut, nu puteam să sufăr fleacurile astea. 1

— Mie-mi plac podoabele fiindcă vreau ca lumea să admire ceea ce-ți aparține și să te invidieze și să zică : Ce-aș dori să fiu în locul lui !

— Ce mai pot eu să spun după toate astea ? Și cît mai ai de gînd să te privești așa, în apă ?

— Pînă te saturezi să mă ții. Ah, aș vrea să te întreb ceva. Și-și întoarse fața spre el. Dar îmi spui drept, da ? Ce culoare de păr îți place cel mai mult ?

2S5

Knight nu răspunse imediat.

— Spune că-ți place părul deschis, hai ! șopti ea, cu glas rugător. Să nu mai spui că cel închis, ca data trecută.

— Ei, atunci, castaniu deschis. Exact culoarea pe care o are părul doamnei mele.

— Serios ? zise Elfride, bucurîndu-se ca de un adevăr de ceea ce știa că-i doar o măgulire.

— Foarte serios.

— Și ochii albaștri, nu căprui, nu-i așa ? Spune da; spune da !

— Pentru azi, ajunge că mi-am luat odată cuvîntul înapoi.

— Ba nu, ba nu !

— Foarte bine, ochii albaștri. Și Knight rîse, o trase spre el și o sărută pentru a doua oară, făcînd asta cu grija cu care un vînzător de fructe atinge un ciorchine ale struguri, în așa fel încît să nu-i vatăme frumusețea.

Elfride se împotrivi unui nou sărut și își smuci capul ; mișcarea îi suci puțin pălăria și-i ciufuli părul. Fiind prea tulburată ca să-și dea seama ce spune, exclamă, ducînd repede mîna la ureche :

—■ Ah, să fim cu băgare de seamă ! Tot așa mi-am pierdut și celălalt cercel.

De îndată ce-și dădu seama de înțelesul cuvintelor rostite, o umbră de stînjeneală trecu peste chipul ei și-și strînse buzele încereînd, parcă, să-și stăvilească vorbele,

■— Cum adică ?

•— A, slînd afară, pe iarbă, se grăbi ea să răspundă.

XXIX

„Putreziciune, nu-ți opri lucrarea"

IATĂ-NE ÎNTR-O SEARA, LA ÎN-ceputul lui octombrie, cînd un apus tomnatic, de o rară gingășie, își răsfrînge razele asupra Londrei, pînă la capătul cel mai îndepărtat dinspre răsărit. Între locul unde ne aflăm și apusul în flăcări, coloane de fum se înalță în aerul liniștit, asemeni unor copaci falnici. în

2S6

umbră, nuanțele bogate sînt învăluite într-un albastru cețos.

Domnul și doamna Swancourt, împreună cu Elfride, contemplă contrastul de umbre și lumini de la fereastra unui mare botei, în apropiere de Blackfriars Bridge. Vizita la prietenii lor din St. Leonards s-a încheiat și, în drum spre casă, au mai rămas să petreacă o zi-două în metropolă.

în timpul acesta, Knight traversase canalul, în Bre-tagne, pe ruta Jersey — St. Mâlc Apoi trecuse prin Nor-mandia și se întorsese și el la Londra, sosind la două zile după Elfride și părinții ei.

Și astfel, acea seară de octombrie fu martora întîl-nirii lor, la hotelul mai sus pomenit, unde tocmisera din "timp odăi. în cursul după-amiezii, Knight trecu pe la locuința pe care o înehirase în Richmond pentru o mică schimbare de natură vestimentară și, întoreîndu-se din nou în oraș, dădu de un chelner îndatoritor, care conduse pe cel mai fericit bărbat din lume în încăperea confortabilă unde Elfride și mama ei vitregă se odihneau după o zi de alergătură prin prăvălii.

Cu toate schimbările exterioare, Elfride arăta ca mai înainte, în timp ce Knight era ars de soare atît de puternic, încît fața lui semăna cu coaja de nucă. După puțin timp, se retraseră singuri într-un colț al camerei și se porniră pe vorbă. Acum, după ce acele dragi cuvinte de făgăduială fuseseră rostite, fata nici nu se gîndea să facă mofhuri și să se poarte rezervată, cum fac domnișoarele cu mai multă experiență. Iubitul ei era alături de ea și n-avea ce să-și mai dorească ; inima ei îi aparținea cu totul.

Masa se sfîrși repede. După discuțiile introductive,' în care fiecare povesti ce făcuse de la ultima lor întîlnire, reveniră la subiectul călătoriei spre casă în ziua următoare.

•— Ah, drumul ăla obositor cu trăsura, prin aerul imbîcsit de mirt, din South Devon ! Mi-e și groază cînd mă gîndesc la ziua de mîne, spunea doamna Swancourt, Speram să se mai fi răcorit un pic vremea pînă acum !

— Ați făcut vreodată călătoria asta pe apă? o întrebă Knight.

—: Niciodată. Adică, de cînd cu căile ferate, nu.

2Hi

— Atunci,, dacă mai aveți încă o zi la dispoziție, vă propun să mergem cu vaporul, spuse Knight, La vremea asta, Canalul e ca un lac. Cred că pînă la Plymouth ne ia cam patruzeci de

ceasuri ; și vaporul pleacă chiar de-aici, de sub London Bridge. Și, spunînd asta, făcu semn peste umăr, înspre răsărit.

— I-auzi, i-auzi ! se minună pastorul, > — Zău că-i o idee, spuse soția lui.

— Bineînțele, cabotierele astea sînt cam înghesuite,' zise Knight. Dar asta nu vă deranjează, nu-i așa ?,

— Nu, nicidecum !

— Și salonul vasului e ca o piață de pește dintr-un oraș de provincie de mîna noua ; dar n-are nici o importanță, nu ?

— Ah, nu, dragul meu. Dacă ne venea ideea asta mai devreme, puteam să folosim iahtul lordului Luxellian. Dar n-are a face, mergem și-așa. în felul ăsta scăpăm mîine dimineată de hurducătura aia nenorocită de la ua cap la altul al Londrei, ca să nu mai vorbim de riscul de a ne călca vreun tren de plăcere, un risc destul de mare la vremea asta a anului, dacă stăm să credem ce scrie prin gazete.

Elfride găsi și ea planul minunat. Prin urmare, la ceasurile zece ale dimineții următoare, două trăsuri dădeau colțul Monetăriei, strecurîndu-se printre zidurile neobișnuit de înalte din Nightingale Lane, spre malul rîului.

Prima trăsură era ocupată de călătorii înșiși, în timp ce cea de-a doua transporta bagajele, sub supravegherea doamnei Snowson, camerista doamnei Swancourt și, în ultimele două săptămîni, și a Elfridei, căci deși domnișoara nu fusese deprinsă s-o ajute cineva la îmbrăcat; mama ei vitregă îi prelinsese ca. ori de cîte ori se aflau departe de casă, să .se poarte ca și cum acest lucru îi era obișnuit.

Curînd, cărucioarele și baloturile de tot soiul, fiecare emanînd un alt miros, se înmulțiră într-atîta, încît trăsurile abia se mai puteau urni. Din cînd în cînd, erau nevoiți chiar să stea pe loc, ca s-aștepte să se dea la o parte vehiculele greoaie care se descurcau în fața lor, treabă ce nu se putea face fără un potop de înjurături și fără hărmălaie. Pastorul scoase capul pe fereastră!

162

Trebuie să fie vreo greșeală, spuse el, foarte îngrijorat, trăgîndu-și din nou capul înăuntru. Nu văd nici o trăsură mai ca lumea, afară de a noastră. Am auzit r ar fi niște bîrlloguri dubioase prin părțile astea ale I.nudrci, unde i-au ademenit pe unii și le-au făcut de Petrecanie. Să nu fie și vizitiul nostru din vreo gașcă do-asta !

— A, nu. nu ! N-aveți de ce vă teme, spuse domnul knight care. avînd-o pe Elfride alături, era senin ca un amurg scăldat în rouă.

— Dar eu nu spun decît ce văd, zise pastorul, din ce iu ce mai neliniștit. N-aș crede s-ajungem pe-aici la drumul de apă spre Plymouth. Nu văd nici semn de apă. O să pierdem și vaporul și trenul, asta o să se întîmple !

■—■ Ei, să sperăm că nu ne-am înșelat. De fapt, uite c-am și sosit !

— Cheiul Trimmer ! strigă vizitiul, deschizînd ușa. Nici n-ăpuară bine să coboare că, drept în fața lor,

se produse o încăierare între vizitiul din spate și o gloată de hamali de bagaje de mîna, care dăduseră toți năvală peste el, ca să-i smulgă valizele și cutiile ; în mijlocul învălmășelii se vedeau mîinile doamnei Snew-son, întinse implorator către cer. Knight p*ri vitejește înainte, și, după o luptă înverșunată, reduce gloata la doi oameni, pe umerii și în furgoanele cărora lucrurile dispărură cu o viteză uimitoare, spre malul apei.

Apoi alți hamali, care o luaseră la goană înainte, se porniră să strige la barcagii, dintre care trei traseră la mal și, doi dîndu-se bătuți, bagajul fu răsturnat în luntrea care rezistase.

— De cînd sînt n-am mai văzut o scenă atît de cumplită ! spuse domnul Swancourt, căznindu-se să se suie în barcă. Mai rău ca foametea și pîrjolul la .un loc ! Aș fi zis că asemenea apucături nu vezi decît în porturile de pe continent. Nu ți se pare de mirare, Elfride ?

— A, nu ! răspunse Elfride, apărînd în acel decor jalnic ca un curcubeu pe un cer mohorît. Mi se pare ceva nou și plăcut.

■— Unde-o mai fi și vaporul nostru pe tot oceanul ăsta ? întrebă pastorul. Nu văd decît niște vase mătăhă-loase, altceva, nimic ! ■ v.v;

— Cotim pe după cel de colo. spuse Knight și, într-o ciipă, sîntem lingă el.

Ut ■ Doi ochi albaștri

163

Curînd, obiectul dorit li se dezvălui privirii TM o carcasă mare, hodorogită, neagră ca cerneala, care arăta de parcă n-o mai atinsese pensula cu vopsea de cincizeci de ani. Alături se vedea altă carcasă asemănătoare și, ca s-ajungi pe punte, trebuia să urmezi poteca îngustă de apă dintre cele două vase, ce părea lată de vreun metru și ceva la un capăt și se îngusta din ce în ce mai mult, ajungînd să pară o simplă linie. Cînd să pătrundă în acest coridor îngust, o ambarcațiune rivală, strălucitor vopsită porni de-a lungul fluviului, înainta ca un armăsar la trap, iscînd atîtea șiruri de valuri și. stropind așa de tare, încît luntrea lor firavă se clătina ca o coajă de nucă, pastorul și soția lui bălăngănindu-se cînd într-o parte, cînd într-alia și lovindu-se cap în cap ca două păpuși de lemn, în timp ce văturelele se izbeau de laturile celor două carcase, deșertîndu-se în poala lor.

— Groaznic ! Cumplit, mormăi în barcă domnul Swancourt, adăugînd cu voce tare : Minchipuiam c-o să urcăm pe punte cu piciorul. Dacă știam că dau de balamucul ăsta nu cred, zău, că mai veneam.

■— Dacă e musai să ne stropească, măcar să ne stropească cu apă curată, spuse doamna în vîrstă, ștergîndu-și rochia cu batista.

— Sper că n-o să pățim nimic, urmă pastorul.

— Ah, tătucule ! Nu prea ești curajos ! strigă Elfride, cu îndrăzneală.

— Curajos e numa' cine nu-și dă seama de gravitatea unei situații, i-o întoarse domnul Swancourt, cu asprime.

Doamna Swancourt, rîse, rîse și Elfride, rîse și Knight,' și în mijlocul acestei veselii, de undeva, între capetele lor și bolta cerului, auzii a o voce care le striga ceva și se treziră lingă Julieta, pe bordul căreia urcară cu pas tremurat.

Aflînd că fluxul scăzut împiedica plecarea vasului mai devreme de o oră, și neavînd altceva de făcut, familia Swancourt se apucă să urmărească cu privirea cîțiva bărbați, în haine de flanelă albastră, care efectuau niște misterioase reparații cu sfoară muiată în catran ; întoarseră capetele să vadă petele de lumină, proiectate de un soare palid, ca niște stele de aramă lustruită plutind pe undele ce le jucau amăgitor în față, plecară urechea la muzica sonoră a bigii de încărcare cu aburi, care dudua

163

alături, la zgomotul ca de geamăt făcut de coșurile vapoarelor în trecere, ce se stîngea pe măsură ce se depărtau, sau la strigătele de pe puntea vaselor din apropiere, care sunau ca un fel de „Hei, hei .

Zece și jumătate, și tot nu se dăduse pornirea. Domnul Swancourt oftă a plictis și-și roti privirea asupra celorlalți călători. Aveau niște chipuri care, era clar, nu meritau atenție. Ideea de „așteptare" «era zugrăvită atît de limpede pe chipul fiecăruia, încît nu mai puteai desluși nimic altceva. Orice semn de însuflețire pierise și nu putea să reapară pînă în clipa cînd pronia cerească nu , Be indura să ridice apele și să le îngăduie plecarea.

—• Mă gîndeam, spuse Knight, că am nimerit între oamenii care-s cel mai greu de întîlnit în tot regatul, pin toate ciudățeniile firii omenești, nepăsarea unui ins față de timpul care trece miră cel mai mult. Aici poți să vezi o groază de indivizi din ăștia, răbdători și fericiți.

Hoinari, ceea ce-i cu totul altceva decît călători.

— Bine, clar sînt pierde-vară, pentru care timpul nu face doi bani.

—• A, nu ! Acei pierde-vară pe care-i întîlnești la drumul mare sînt mai fără astîmpăr și mai grăbiți chiar decît voiajorii comerciali. Dar oamenii nemaipomeniți de care vă vorbesc eu, pe

lîngă că-și pierd vremea și ajung la destinație cu întârziere, pe calea apei, își mai încearcă și norocul cu răul de mare.

— E cu puțință ? întrebă pastorul cuprins de teamă.' Imposibil, domnule Knight, chiar aici în Canalul Mîneicii, la doi pași de casă, ca să zic așa ?

— In coridoarele de acces curentul e puternic, și Canalul Mîneicii nu se deosebește cu nimic de celelalte, îi înnebunește pe marinari. Potrivit unor calcule făcute de filozofi, mai multe înjurături se înalță spre cer de deasupra Canalului, în decurs de un an, decît de pe toate oceanele la un loc.

Acum, într-adevăr, se dă plecarea și privirile abătute ale tuturor se învioresază din nou. Omul care tot trăsesese desperat de o frînghie, ce părea să nu mai aibă capăt, își încetează lucrul și cu toții pornesc să alunece de-a lungul meandrelor șerpuitoare ale Tamisei.

In orice și oriunde, Elfride găsea un izvor de curio— zl tați și tot așa se întâmplă și de data asta.

164

— Ei, așa mai merge, spuse doamna Swancourt, după ce trecură de Nore, dar n-aș putea spune că pîn-acum m-am prăpădit după călătoria asta.

De îndată ce ajunseseră în largul mării, se ridicase o briză ușoară care-o înviorase și pe ea, ca și pe cei doi însoțitori mai tineri. Dar, din păcate, asupra pastorului această schimbare avusese alt efect : căpătînd culoarea masticului, stropită cu pete purpurii, domnul Swancourt recunoscă că-i era rău și dispăru din raza privirii lor.

După-amiaza se scurse mai departe. Doamna Swancourt, prevenitoare, se așeză ceva mai încolo și deschise o carte, în timp ce logodnicii rămaseră singuri. Elfride se sprijini, plină de încredere, de brațul lui Knight ; era paste.măsură de mîndră să se plimbe cu el pe punte, în sus și-n jos, sau să meargă și mai departe și, aplecîndu-se împreună peste grilajul de la teuga provei, să privească soarele, care se retrăgea încet-încet, peste pupă, către un țarm uriaș de nouri palizi cu tivituri aurii, ce se ridica în mtimpinarea vasului.

Era copilăros de vioaie și bine dispusă, deși la început se simțise destul de stînjinită la brațul lui Knight, care o plimba în sus și-n jos, sub ochii celorlalți pasageri, căci era prima oară cînd se arăta atît de deschis în compania protectoare a unui bărbat.

— îmi închipui că ne invidiază și șușotesc cîte și mai cîte despre noi. Nu crezi ? șopti ea către Knight, cu un zîmbet abia furișat.

— Da de unde, răspunse el cu nepăsare. De ce ne-ar invidia și ce-ar putea să șușotească ?

— Nimic rău, bineînțeles, răspunse Elfride. Cam așa ceva : „Ce fericiți sînt cei doi. Ce mîndră pare ea !” Ceea ce-i mai neplăcut, continuă Elfride, dornică să-i împărtășească totul, adineauri i-am auzii pe cei doi care jucau crichet, spunînd : „E fata cea mai faină de pe vas”. Dar, știi, Harry, mie nici nu-mi pasă.

— Mi-aș fi închipuit că nu-ți pasă. chiar dacă nu-mi spuneai, zise Knight cu o totală lipsă de spirit.

Elfride nu se mai sătura să-i pună iubitelui ei întrebări și să admire tot ce spunea el, fie că era interesant, mai puțin interesant sau cu totul lipsit de însemnătate, întunericul serii se înteți, noaptea coborî, și luminile orizontului și ale cerului prinseră să strălucească.

?...02

— Ia te uită acolo, în fața noastră, la nimbul acela < ,uv lucește pe cer, ca argintul. Privește-l cu atenție și-ai •a be lămurești ce e.

Elfride privi citeva minute, după care două lumini albe se iviră la poalele dealului, dezvăluind că ele iradiu aeea formă de nimb.

— Ce strălucire orbitoare ! Ce-i acolo ?

—■ South Foreland. Pînă acum nu se vedea din cauza falezei.

— Și linia aceea dreaptă, cu sclipiri mărunte, ce e ? Li re să fie un oraș, nu ?

— E Dover.

în tot acest timp, și mai târziu, țîșniră dintr-un nor, drept în fața lor, fulgere, ca niște lame flexibile de metal, luminîndu-le chipurile în timp ce se plimbau în sus și-n jos, aruncînd sclipiri deasupra apei și înfățișîndu-le orizontul, în intervale de o clipă, ca pe o linie tăioasă. În noaptea aceea, Elfride dormi un som adine. Primul ei gînd din dimineața următoare, un gînd care o umplu de fericire, fu acela că dragul ei Knight era iar aproape de dînsa, ca pe vremea cînd se aflau acasă, la Endelstow, și primul lucru de care dădu cu ochii cînd se uită pe fereastra cabinei, fu faleza perpendiculară de la Beachy Head, lucind alb în soarele sclipitor ele la ceasurile șase ale dimineții. Dar, curînd, aceste zori frumoase se schimbară la față. Un vînt rece, însoțit de o ceață pală, cobori asupra mării, prevestind o zi mohorîtă.

Pe cînd se apropiau de Southampton, doamna Swancourt veni să-i înștiințeze că soțul ei se simțea atît de rău. Încît dorea să debarce și să facă restul drumului pe uscat.

— Cum simte iar pămîntul solid sub picioare, nu mai are nimic. Ei, ce facem ? Mergem și noi cu el, sau ne sfîrșim călătoria după cum am plănuțit ?

Elfride sta adăpostită confortabil, sub umbrela pe care Knight o ținea deasupra ei, ca s-o apere de vînt.

— Ah, să nu coborîm ! spuse ea îngrozită. Ar fi mare păcat !

— Foarte bine, zise doamna Swancourt cu tonul ghiduș cu care te adresezi unui copil. Ia te uită, vîntul i-a adus culori în obraji, marea i-a făcut poftă de mîncare și a înviorat-o, și nu vreau să spun cine a făcut-o fericită. Da, bineînțeles c-ar fi păcat!

165

•— Ce soartă tristă ! Toți vorbesc cu mine de parc-aș fi fetiță, suspină Elfride.

— Facem cum doriți dumneavoastră, doamnă Swancourt, nici vorbă, spuse Knight, numai că...

— Piu, una, aș rămîne pe vas, îl întrerupse doamna în vîrstă. De fapt, domnul Swancourt ține să plece singur, așa că treaba-i rezolvată.

Pastorul, cenușiu la față, fu coborît la țarm, unde se simți îndată, cum nu se poate mai bine. Elfride, rămasă o clipă singură pe vapor, într-un loc mai retras, văzu ureîndu-se pe punte, printre ultimii călători îmbarcați în acel port, o femeie voalată. Era în-veșmîntată în mătase neagră și pe braț purta un șal de culoare închisă. Fără să privească în jur, femeia porni spre cabinele de clasa a doua. Bujorii, pent doamna

Swancourt o lăudase pe fiica ei vitregă, pieriră din obraji Elfridei și fata începu să tremure vizibil.

Alergă în celălalt capăt al vasului, unde se afla doamna Swancourt.

— În definitiv, de ce să nu mergem și noi acasă cu trenul, ca tata ? spuse ea cu glas rugător. Eu aș prefera să merg cu el. Ce zici, viei ?

Doamna Swancourt privi o clipă în jur, ca și cum îi era greu să ia o hotărîre.

— Ah, exclamă ea, acum e prea târziu. De ce n-ai spus mai devreme, cînd aveam timp berechet ?

Tocmai în clipa aceea, vasul Juljeta se urnise din loc ; motoarele fiind puse în mișcare, alunecă ușor dincolo de chei. Nu mai aveau altceva de făcut decît să rămînă pe vas, căci era greu de închipuit că Julieta putea fi întoarsă din drum fără complicații nesfîrșite. Elfride renunță la Ideea ei și acceptă situația, fără murmur. Cît de jalnic, îi fusese schilodită fericirea !

Femeia, a cărei prezență o turburase într-atîta, semăna leit cu doamna Jethway. Părea să dea tîrcoale Elfridei ca o nălucă. După ce cîteva minute se chinui zadarnic să-și dea seama cu ce gînd putea s-o urmărească doamna Jethway, Elfride își zise că dacă era, într-adevăr, văduva, atunci va privi întîlnirea cu dînsa ca pe o simplă întîmplare. își aminti că văduva, care nu-și găsea deloc astîmpăr, pleca des în locul ei de baștină, un sat de lîngă Southampton, și poate preferase drumul pe apă fiindcă era mai ieftin.

221

Ce-i cu tine, Elfride ? o întrebă Knight, oprindu-se în fața ei.

Nimic, doar că mă simt cam abătută.

— Nici nu-i de mirare. Cheiul ăla te întrista. Puntea gasului nostru era plasată atât de jos, încît ne simțeam BC-pleșiți de tot ce ne înconjură. Dar lasă. curînd vom fi iar în bătaia brizei, și asta o să te învioreze, draga mea.

Amurgul îi împresură, apoi, pe măsură ce înaintau din lungul lui Southampton Water și prin Solent, întunericul se întea. Elfride își simțea sufletul atât de răvășit, încît voioșia ultimelor douăzeci și patru de ore o părăsise ai totul. Vremea devenise și ea mai mohorâtă căci, deși rapăielile de ploaie din timpul dimineții încetaseră, cerul se acoperise, mai tare ca oricînd, cu nori grei, plumburii. Ce frumos fusese apusul cînd ocoliseră North Foreland în seara din ajun și acum n-ai fi putut să ghicești, nici măcar cu jumătate de oră diferență, clipa coborîrii soarelui. Knight ieși cu Elfride pe punte și cum, între timp, se obișnuise cu schimbările ei bruște de dispoziție, nici nu se mai gîndi la existența unei cauze, cînd totul pe seama firii ei sensibile și neliniștite.

Elfride aruncă o privire furișă spre celălalt capăt al vasului. Doamna Jethway, sau sosia ei, stătea la pupă, uitîndu-se la ea cu coada ochiului.

— Să mergem spre provă, îi spuse ca repede lui Knight. Ia te uită, omul de colo pregătește felinarele pentru noapte.

Knight îi îndeplini dorința, și după ce priviră cum fură agățate luminile roșii și verzi la babord și tribord și cum fu înălțată lumina albă în vîrfurile catargului, se plimbară în sus și-n jos, pînă cînd vîntul care se întea se liniștea și sili să se oprească. Din cînd în cînd era clar că Elfride își arunca pe ascuns ochii înspre pupă, să vadă dacă dușmanca ei era, într-adevăr, acolo. Acum nu se mai zărea nimeni.

— Nu coborîm ? o întrebă Knight, cînd văzu puntea aproape goală.

— Nu, răspunse ea. Dacă ai fi așa drăguț să-mi aduci o pătură de la doamna Swancourt, aș prefera, dacă nu te deranjează, să rămîn aici. Ii trecuse, tocmai, prin minte că presupusa doamnă Jethway ar putea călători la clasa Intîi și îi era groază să nu dea peste ea, din întîmplare.

166

Knight apărură cu pătura și se așezară în spatele unei pînze pusă contra vuitului, în timp ce doi ochi roșii, dinspre Needles, îi așteptau din întuneric, crestele ascuțite ale țărmlui înălțîndu-se pe cer ca niște năluci învăluite în ceață. Trebuiau să coboare pentru masa de la ora opt, și Elfride simți că i se ridică o piatră de pe inimă cînd nu zări nici urmă de doamna Jethway. Urcară din nou și rămaseră pe punte pînă ce doamna Snewson se apropie de ei, cu mersul legănat, ca să le spună că doamna Swancourt socotea că era timpul ca Elfride să se ducă la culcare. Knight o conduse pînă la cabina ei și se întoarse să mai stea puțin pe punte.

Elfride se dezbracă pe jumătate și se întinse în pat. Nu trecu mult și o cuprinse un fel de toropeală. Cît stătuse așa, nu-și dădu seama, cînd, treptat-treptat, desluși, parcă șoptindu-i-se la ureche :

„Ei, văd că te ai bine cu el. N-ai decît să faci pe semeață cît vrei, că tot eu o să cîștig, ai să vezi.” Acestea fură vorbele pe care le auzi sau, poate, altele, dar cu același înțeles.

Elfride se trezi de-a binelea înfiorată de groază. Își dădea seama că vorbele acelea, dacă fuseseră aievea, nu puteau fi rostite decît de o singură ființă, și acea ființă nu putea fi decît văduva Jethway. Dar poate că visase, doar.

Lampa se stinsese și cabina era cufundată în întuneric. Din patul alăturat, se auzea răsuflarea greoaie a mamei ei vitrege și, mai încolo, răsuflarea și mai greoaie a doamnei Snewson. Acestea erau singurele persoane care aveau dreptul să ocupe cabina ; deci doamna Jethway găsisese un mijloc de a pătrunde o clipă acolo, pe furiș, și dispăruse repede sau, poate, se strecurase în patul gol de lingă doamna Snewson. Teama că așa se întîmplase spori tulburarea

Elfridei ; care alt străin din celălalt capăt al vasului ar fi izbutit să intre astfel în cabina lor ? Dar se putea, totuși, să fi fost doar un vis.

Elfride se săltă în capul oaselor și-și aruncă privirea pe fereastră. Iată marea ce se tot zbuciuma, izbindu-și valurile în coasta vasului, chiar în dreptul locului de unde privea ea, desfășurându-se, mohorâtă și tînguitoare, pînă-n zări nelămurite ; mai departe, mult mai departe, se zăreau două lumini potolite, ca niște stele fără raze. Elfride nu îndrăznea nici să-și întoarcă ochii de la fe

167

rcasră, ca nu cumva s-o vadă pe doamna Jethway răsărind lingă umărul ei ; se întrebă dacă n-ar fi fost mai bine s-o cheme pe Snewson să-i ție de urît. Atunci auzi un sunet de clopot, urmat de zgomot de glasuri, și prinse un pic de curaj. N-avea nici un rost s-o cheme pe Snewson.

Oricum, Elfride nu se mai simțea în stare să stea pe loc și să se tot frămînte, urmărta de spaima de a fi tulburată iar de acea șoaptă cumplită. Așa că, se înfășură la repezeală într-o haină și ieși pe coridor ; la lumina chioară de la intrarea în salonul vasului, dibui capul scării și urcă pe punte. Locul i se păru cum nu se poate mai trist. Cînd te gîndeai cum arăta în timpul zilei, nu-l mai recunoșteai. Zări luminița de licurici de la habitacul și silueta nedeslușită a omului de la cîrmă, apoi văzu că mai era cineva și la provă. De la etravă pînă la pupă, nu se zărea picior de om.

Ba da, mai erau doi oameni lîngă parapeți. Unul se dovedi a fi Harry al ei, celălalt un ofițer de pe vas. Elfride se simți fericită și, apropiindu-se mai mult de ei, înțelese că discutau încet și tihnit probleme nautice. Alergă spre ei și își strecură mîna sub brațul lui Knight, îndemnată de dragoste, dar și fiindcă avea nevoie de îmbărbătare.

— Elfie ! Cum, nu dormi ? o întrebă Knight, după ce făcu cîțiva pași mai încolo, alături de ea.

— Nu, nu pot să dorm. E voie să stau și eu aici ? Acolo, jos este atît de trist, și... și mi-e frică. Unde sîntem acum ?

— Înaintăm la sud de Portland Bill. Acelea sînt luminile de la travers. Privește ! Locul e cumplit în noaptele bîn-tuite de furtuni. Luminița mică, aceea care se tot scufundă și se înalță din nou, acolo spre dreapta, o vezi ? E o navă-far pe un banc primejdios de nisip care se cheamă Shambles, unde o mulțime de vase zdravene s-au făcut zob. Între locul acela și noi se află Race, răscrucea unor curenți potrivnice care formează vârtejuri, unde apa mării n-are astîmpăr nici pe vremea cea mai liniștită, iar pe furtună, e ca turbată. Partea aceea posomorită și întunecată a orizontului, care abia se zărește pe partea stingă, este West Bay, cu Chesil Beach la capătul dinspre uscat.

— Cît o fi ceasul, Harry ?

— Trebuie să fie trecut de două.

167

— ■ Vrei să cobori în cabină ?

— A, nu, în noaptea asta, nu. Prefer aerul curat. Elfride se gîndi că poate nu-i plăcuse s-o vadă apărînd

la un ceas atît de nepotrivit.

— Aș vrea să stau și eu cu tine, dacă nu te superi; spuse ea sfioasă. Vreau să te întreb ceva.

— Cum să mă supăr, Elfie ! exclamă Knight, cuprin-zînd-o cu brațul și trăgînd-o mai aproape de el. Sînt de două ori mai fericit cînd te am lîngă mine. S-a făcut, rămînem aici și așteptăm ivirea zorilor !

Porniră deci în căutarea aceluia ungher adăpostit ; se așezară și se îni'ășurară în pătură, cum mai făcuseră și altă dată.

— Ce-ai vrut să mă întreb ? zise el, în timp ce se legănavu odată cu vasul.

— A, nu cine știe ce, un lucru de care, poate, nici n-ar trebui să pomenesc, zise ea, cu șovăială. I se făcuse deodată chef să afle diică el mai fusese logodit. Dacă da, profitînd de mărturisirea lui, avea să-i spună și ea cîte ceva despre legătura ei cu Stephen. Vorbele pe care i se păruse că le-a auzit din gura doamnei Jethway o amărîseră atît de mult, încît ajunsese să-și înfățișeze sie însăși fuga ei cu Stephen în culorile cele mai sumbre, și tînjea să-și descarce cît mai repede sufletul împovărat, printr-o mărturisire. Dacă Knight fusese și el nechibzuit cîndva, atunci existau speranțe că va fi în stare să ierte totul.

— Aș fi vrut să te întreb, continuă ea, dacă... ai mai fost logodit vreodată. Și adăugă, cu glas tremurat : Nădăjduiesc c-ai mai fost ; vreau să spun că nu m-ar supăra cîtuși de puțin dac-aș afla că ai mai fost.

— Nu, n-am mai fost, răspunse Knight repede și cu înfocare. Elfride, spuse el, — și din glasul lui răzbătea un fel de bucurie mîndră — sînt cu doisprezece ani mai în vîrstă decît tine, destul de umblat prin lume și, într-un fel, și prin societate, ceea ce nu se poate spune despre tine. Cu toate astea nu-ți sînt chiar atît de nepotrivit cum și-ar putea închipui cei ce privesc lucrurile la suprafață, și pentru care doi oameni deosebiți ca vîrstă se deosebesc, în aceeași măsură, în cunoașterea dragostei.

Elfride se înfiora.

223

— Ți-e frig. Nu cumva ești îmbrăcată prea subțire pentru vîntul ăsta ?

— Nu, răspunse ea abătută. Nădejdea ei, care fusese ca un colac de salvare în năzuința spre iertare, se dovedise iluzorie. Dezvăluirea experienței lui cu totul neobișnuite, care ar fi bucurat-o cu doi ani în urmă, se abătu asupra ei ca un îngheț.

— Nu te superi că te-am întreat, nu ?, continuă ea.

— A, nu, nici vorbă !

■— Și n-ai sărutat multe doamne, nu ? îl mai întrebă ea în șoaptă, sperînd ca el să spună că sărutase cel puțin o sută.

Clipa, împrejurările și decorul erau dintre acelea care smulg mărturisiri de la omul cel mai reținut.

— Elfride, șopti Knight drept răspuns, ce ciudat că mi-ai pus o asemenea întrebare ! Am să-ți răspund, cu toate că n-am făcut în viața mea asemenea destăinuiri. Am fost destul de absurd să ocolesc femeile. De cînd sînt n-am sărutat nici o femeie, în afară de tine și de marna mea. Făcînd această mărturisire, bărbatul de treizeci și doi de ani, cu o minte atît de matură se făcu roșu de rușine, ca un băiețandru neștiutor.

•— Cum, nici una ? bîgui ea. — Nu, nici una.

— Ce ciudat !

•— Da, poate că experiența contrară e mai obișnuită. Și totuși, pentru un om ca mine, care a cercetat și viața altoi- bărbați, cazul meu nu e chiar atît de rar. Se știe că femeile preferă orășenii, și oamenii superficiali nu stau să judece că mai pot exista și excepții — ființe mai retrase și mai liniștite.

— Ești mîndru de asta, Harry ?

•— Nu, nicidecum. De la o vreme regret că n-am trăit după pofa inimii, că nu mi-am croit viața pe măsura dorințelor, ca orice om fără griji. Cred că, nefăcînd curte nici unei femei, m-am lipsit de multe clipe fericite.

— Atunci, de ce te-ai ținut așa, de-o parte ?

— N-aș putea să-ți spun. Nu cred că era în firea mea să mă port așa, poate că împrejurările m-au împiedicat să fac altfel. Regret acest lucru, mai ales din alt motiv ; totala mea nepăsare față de dragoste a lăsat urme. Cu cît am înaintat în vîrsta, cu atît mi-am dat mai

168

bine seama că din pricina asta nu mai pot îndrăgi, cu nici un chip, o femeie care nu e tot atît de pură ca și mine ; și-mi pierdusem nădejdea c-o să întilnesc, în veacul al nouăsprezecelea, o

tînără la fel de lipsită de experiență cum sint eu. Atunci mi-ai apărut în față tu. Elfride. și am simțit, pentru prima oară, că trăsneala asta a mea e o adevărată binecuvîntare. Prin ea am devenit demn de tine. Am simțit numaidecît că, oricît ne-ar deosebi alte experiențe ale vieții noastre, în această privință ne asemănăm. Nu te bucuri de ce ți-am spus, Elfride ?

— Ba da, mă bucur, răspunse ea, pe un ton nefiresc. Numai că eu am fost întotdeauna convinsă că bărbații se logodesc de mai multe ori înainte de căsătorie, mai ales atunci cînd nu se însoară de foarte tineri.

— Așa gîndește, cred, orice femeie, și, bineînțeles, în ceea ce-i privește pe cei mai mulți burlaci, nu se în-șală, după cum am mai spus. Dar o minoritate destul de însemnată de bărbați mai mototoi procedează altfel și. cînd ajung într-o asemenea situație, nu știu deloc să se descurce. în cazul meu însă, lipsa de experiență n-a contat.

— De ce ? îl întrebă ea, stînjinită.

— Pentru că tu știi și mai puțin despre dragoste decît mine, așa că nu poți să faci comparații neplăcute, dacă nu mă port prea grozav ca logodnic.

— Ba te porți minunat !

— Mulțumesc, draga mea. Dar, continuă Knight în glumă, tu nu ești un cunoscător în astfel de treburi, și numai o părere de cunoscător contează.

Dacă ea i-ar fi răspuns : ..Ba da, sînt", măcar cu jumătate din convingerea pe care o avea că asta era realitatea, Knight ar fi rămas tare surprins.

:— Dacă tu ai mai fi fost. logodită o dată, continuă el, cred că ai fi avut altă părere despre curtea pe care ți-o fac. Dar, totuși, n-ar trebui să...

■— Ce n-ar trebui, Harry ?

— Ah, vroiam doar să spun că. dacă lucrurile ar fi stat așa. n-aș fi avut plăcerea să-ți cer mîna, de vreme ce tocmai această lipsă de experiență a fost farmecul tău de căpătenie, draga mea.

— Ești cam aspru cu femeile, nu ți se pare ?

— Nu, nu mi se pare. Aveam și eu dreptul să mă las călăuzit de gustul meu, și gustul meu sînt buzele neprihănite. Bărbații de alt soi decît mine capătă acest gust

169

pe măsură ce îmbătrînesc, numai că n-au norocul să găsească o Elfridă...

— Ce-i sunetul ăsta groaznic care se-aude cînd ne aplecăm înainte ?

— A, nimic, e elicea vaporului... da, n-au norocul să găsească o Elfridă, cum am avut eu.

Cînd mă gîndesc că mi-a fost dat să descopăr acolo, în acel ținut din scare-apune, o floare atît de rară, pentru care un singur bărbat înseamnă cît pentru alta o droaie, și o excursie pe Canalul Mîneicii cît o călătorie în jurul lumii.,.

— Și-ai fi fost în stare, adăugă ea, cu un tremur în glas, să părăsești o femeie... dacă erai logodit cu ea... și aflai abia pe urmă că mai fusese sărutată și de altul, înaintea ta ? Ai fi plecat... și-ai fi lăsat-o ?

— Pentru o simplă sărutare, nu. ■— Dar pentru două ?

— Ei, nu mă lua așa, că doar nu facem inventare. O femeie care a întrecut măsura în privința asta, n-ar putea să-mi placă, bineînțeles. Dar de ce să ne gîndim la ce-ar fi putut să fie ? Hai mai bine să ne vedem de noi.

Elfride lăasă gîndurile-i să se joace cu presupuneri neîntemeiate și fiecă nou cuvînt rostit de Knight îi îngreuna și mai mult inima. Rămaseră tăcuți multă vreme, privind marea cea tainică și întunecată și ascultînd glasul ciudat al vîntului neostoit. Legănarea pe valuri, atunci cînd vîntul nu-i prea aspru și prea rece, poate să liniștească pînă și sufletul cel mai chinuit. Elfride se sprijini ușor de umărul iubitului ei și, cînd se uită în jos la ea și-i auzi răsuflarea ușoară și regulată, Knight înțelese că fata adormise. Nevrînd s-o tulbure, rămase nemișcat, fericit că poate sprijini trupul tînăr și cald al cărui piept se înălța și se cobora ușor cu fiecare răsuflare.

Knight, deși treaz, se cufundă și el în visuri. Ce bucurie să te poți convinge de încrederea fără margini a altui om în tine și să contempli îneîntătoarea nevinovăție a unei ființe care poate adormi așa, simplu și fără mofturi ! Mai mult decât atât, cărturarul meditativ și nepractic se simți pătruns de copleșitoarea răspundere pe care și-o asuma devenind protectorul și călăuză unei fapturi atât de încrezătoare. Somnul ei tihnit împrumută pace și inimii iui. Deodată, Elfride gemu și prinse să se frăminte. Tort

170|

îagăima ceva și, treptat-treptat vorbele ei începură să se deslușească :

— Nu-i spune... n-o să mă mai iubească... n-am vrut să fac nici un rău... zău că n-am vrut, te rog nu-i spune. Trebuia să ne cununăm... de-asta am fugit... El zice că nu vrea femeie sărutată... Dacă-i spui, mă lasă și-am să mor. Hai, te rog... fie-ți milă.

Elfride tresări, speriată. . Cu o clipă mai înainte, un dangăt melodios se răspîndise în văzduh, de undeva din dreapta lor, trezind-o din somn.

;— Ce-i asta ? întrebă ea, îngrozită.

— Un clopot, atîta tot, spuse Knight, pe un ton liniștitor. Nu te teme, păsărică, nu-i nimic. Ce-ai visat"?

— Nu pot să-ți spun ! Ah, nu pot să-ți spun ! zise ea, înfiorîndu-se. Doamne, ce să mă fac !

— Stai aici cu mine și liniștește-te ! Mai e puțin și răsare soarele. Ia te uită colo, ce minunat e luceafărul, în timp ce dormeai, cerul s-a limpezit de tot. Ce-ai visat ?

. — Am visat o femeie de la noi clin parohie. — Ai ceva cu ea ?

;— Da. Și ea are ceva cu mine. Acum unde sîntem ? - Knight nu pomeni nimic de vorbele pe care le rostise în somn. Priviră cerul pînă cînd, urmărind ivirea zorilor, cu lumina lor atît de palidă la început, Elfride se mai liniști. Apoi se schimbă și vîntul care, potolindu-se, deveni zefir. Luceafărul se topi în zi.

— Așa aș vrea să mor, spuse Elfride, ridicîndu-se de pe locul ei și aplecîndu-se peste parapet să vadă lucirea cea din urmă a stelei.

r~ Cum spun și versurile, răspunse Knight :

Și S-asfințesc ca un lucefăr dus Nu către înnoptare, nici ascuns Vederii de-ale cerului furtuni Ci doar topit în slava de lumină.

— Ah, va să zică au mai gîndit și alții în același fel! Așa se întîmplă întotdeauna cu ideile originale pe care le exprim. Nu sînt originale decît pentru mine.

— Nu numai ție ți se întîmplă. Pe vremea cînd îmi începusem ucenicia de recenzent, cădeam mereu în capcana asta cumplită. Mă apucam să dezvolt tot felul de subiecte care-mi ieșeau în cale — lucruri noi pentru

170

mine — ca pe urmă să aflu că fuseseră epuizate de mari creatori, încă de pe vremea cînd eu umblam în șorțuleț.

— Asta-i grozav ! De cîte ori descopăr că ai făcut o prostie, sînt îneîntată, fiindcă mi se pare că asta te apropie mai mult de mine, care-am făcut o droaie ! Și gîndul Elfridei zbură din nou la dușmanca ei, care poate dormea acum sub puntea pe care pășeau ei.

În susul coastei, dîmburile începeau să se deosebească de vîlcele. Apoi, un cer trandafiriiu se desfășură deasupra mării, către răsărit, dinspre linia joasă a pămîntului, împodobind cu strălucirea lui norii subțiri și afițați. Umbrele aruncate pe pămînt păreau degete hrăpărețe, gata să înhațe o fărîmă din lumina lichidă ce se revărsa cu atîta risipă, peste cer, și după un răstimp de vrajă, în care nuanțe de galben sclipitor se adunau spre răsărit, vîrfurile mai înalte ale coastei fură năpădite de aceeași culoare. Liniile rîpoase și golașe ale stîncii Start Point sorbiră primele și cele mai aprinse raze, ce îmbrățișară apoi pereții farului alb de acolo înălțat pe un prag de stei prăvălatic, ca un sfînt medieval într-o firidă. Vecinul lui semeț din stînga, Boit Head, nepoleit încă de raze, nu~și lepădase straiul cenușiu.

Curînd, din punctul cel mai de răsărit al uscatului, se ivi, în salturi, parcă, soarele ; lunecînd spre mare, zvîrlea o potecă de lumină, ca o scară a lui Iacob, înspre Elfride și Knight, învăluindu-i, cît ai clipi, în razele lui. Străjile țărmlui, Froward Point, Berry Head și Prawle, se și împărtășiseră, pe rînd din lumină, și, în cele din urmă, pînă și cea mai mică protuberantă a unui val de pămînt, stîncă sau golfuleț, pînă și cele mai ascunse adîncituri ale minunatei văi Dart, primiră partea ce li se cuvenea și lumina soarelui, acum un bun al tuturor, încetă să mai fie o minune mult dorită, așa cum fusese cu o jumătate de ceas mai devreme.

După micul dejun, Plymouth li se ivi în fața ochilor, deslușindu-se mai limpede pe măsură ce se apropiau ; Breakwater răsări și el, ca o fâșie de lumină fosforescentă pe suprafața mării.

Elfride se uita cu coada ochiului după doamna Jethway, dar nu zări în jurul ei pe nimeni care să-i semene. Mai tîrziu, în învălmășeala debarcării, mai aruncă o privire, dar nici de data asta n-o văzu. Femeia, ori se furișase pe chei neobservată, ori nici nu călcase pe vas. Răsufînd ușurată, Elfride se uită cum Knight

171

supraveghea bagajele, apoi dădu cu ochii de tatăl ei care se apropia prin mulțime, învîrtindu-și bastonul ca să le atragă atenția. După ce-și făcură loc cu coatele pînă la el, intrară cu toții în orașul care o întîmpină pe Elfride cu același chip luminos de acum un an, doi, cînd, la același ceas, îi trecuse porțile, ca logodnica lui Stephen Smith.

-XXX

„Supus plecat iubirii”

CU FIECARE ZI, ELFRIDE SE LEGA și mai mult de Knight. Orice putea fi pus la îndoială, un lucru, însă, era sigur : supunerea față de el îi umplea inima, îi domina existența. Un bărbat mai de seamă ca Stephen se ivise în calea ei, și ea renunțase la tot, ca să-l urmeze.

O față cu suflet deschis ca Elfride nici nu se gîndea să-i ascundă iubitelui ei admirația pe care i-o purta. Niciodată nu îndrăznise să susțină vreo idee contrară principiilor lui, să-l sîcîie, să facă pe independenta sau să țină morțiș la părerile proprii. Fiece capriciu al lui devenea lege pentru ea, și dacă se întîmplă ca, exprimîndu-și părerea în vreo problemă, el să ia subiectul în discuție și să o combată, ea renunța pe loc la convingerile ei. socotindu-le greșite și lipsite de orice valoare. Pînă și vorbele ei în doi peri și acele espiegleries 1 nu erau decît alte aspecte ale aceleiași atitudini ; șarade jucate ca la teatru, în care o imita pe gingașa și simțitoarea noră a Naomiei, ce-i servea drept model : „îngăduie-mi mila privirii tale, stăpîne, căci la tine aflat-am mîngîiere, și cu blîndețe grăit-ai către mine. sluga ta”.

Într-una din zile, o zi ploioasă, Elfride stropea plantele în seră. Knight ședea lîngă o uriașă floare urmărind mișcările fetei. Din cînd în cînd, își arunca ochii pe fereastră la ploaia ce se scurgea din cer, apoi privea cum cealaltă ploaie, cu picături mai mari, deslănțuită de Elfride, acolo. în seră, se prelingea din pomi și din arbuști, după

1 Zburdălnicii, pozne (fr.).

301

ce- stătuse agățată o clipă pe ramurile lor, sub forma unor poame mărunțele, de argint.

— Ți-aș dăruia ceva care să-ți amintească de mine la toamnă, cînd o să fii la tine acasă, spuse ea. Ce-ai vrea ? Portretele nu sint bune de nimic ; întotdeauna aleg cea mai nenorocită expresie pe care o poate avea un chip de om. Părul poartă ghinion. Iar bijuteriile nu-ți plac.

■— Ceva care să reînvie nenumăratele momente pe are le-am trăit în sera asta. Uite un lucru pe care l-aș rețui foarte mult : mirtul pitic din ghiveciul de colo, pe are l-ai îngrijit cu atîta dragoste.

Elfride privi mirtul cu un aer gînditor.

— Aș putea să-l transport foarte bine în cutia mea de pălării, spuse Knight. O să mi-l pun în fereastră și, avîndu-l mereu sub ochi, o să mă gîndesc la tine fără răgaz.

Întîmplarea făcuse ca tocmai planta pe care o alesese Knight să aibă o poveste mai ciudată.

Stephen Smith găsisse o rămurică de mirt, o purtase un timp la butonieră, apoi o adusese aici,

o înfipsese într-un ghiveci și-i spusese Elfridei că, dacă prindea rădăcini, să aibă grijă de ea și s-o păstreze în amintirea lui, când el va fi departe.

Elfride privi visătoare planta și, dintr-un sentiment de corectitudine față de Smith, simți că i se strânge inima la gândul că Knight i-o ceruse tocmai pe aceea. I se părea că, despărțindu-se de ea, ar fi săvârșit mai mult decât o mică răutate oarecare.

— Nu vezi nimic pe-ai ei care să-ți placă mai mult ? trebă ea cu tristețe. Asta nu-i decit un mirt ca oricare altul.

■— Nu. Mie-mi place. Văzînd că ideea lui nu-i surîde Elfridei, spuse : De ce nu vrei să-l iau pe ăsta ?

— Cum să nu vreau, și s-a părut. Uite un altoi care a prins de curînd, și-i la fel de mic... e de soi mai bun și are frunze mai frumoase... e un mirtus microfila.

■— Da, e minunat. Ar fi bine să mi-l aducă în cameră, ca să nu-l uit, cumva. Primul e legat de o idilă, nu ? Ia spune !

— L-am primit în dar.

Discuția se încheie aici, Knight uită cu totul întîmplarea dar. intrînd în odaia lui în seara aceea, dădu de cel de al doilea mirt. care fusese pus pe masa lui de toaletă, după cum ceruse chiar el. După ce admiră o clipă prospe

172

21)

țimea frunzelor la lumina luminării, gândul îi zbură la tocmeala lui cu Elfride din ziua aceea.

Bărbatul, când e iubit, e la fel ca femeia : devine năzuros dacă îi răsfeți prea mult ; supunerea oarbă a Elfridei îl făcuse pe Knight, cu toată dragostea lui, greu de mulțumit în momente dificile. „De ce mi l-o fi refuzat pe cel pe care-l alesesem prima oară ?”, se întrebă el acum. împotrivirea pe care o arătase ea atunci, ori cît de slabă, era prea neobișnuită ca să nu se facă observată. Nu era cîtuși de puțin supărat pe ea, dar simpla deosebire dintre felul cum se purtase azi și purtarea ei obișnuită îl făcea să răsucescă mereu în minte această întîmplare care-l uimea. „L-am primit în dar”, așa spusese. Admițînd că fusese un dar, socotea că era cu neputință ca ea să țină la un prieten oarecare mai mult ca la el, iubitul ei, și, oricum, faptul că-i dădea lui planta în grijă n-ar fi avut nici o însemnătate. „Doar dacă nu era, cumva, un dar din partea unui iubit”, murmură el.

„Mă întreb dacă Elfride o fi mai avut vreodată un iubit”, spuse el, cu voce tare, ca atunci când dai glas unui gând nou. sau aproape nou. Acest gând, și altele legate de el, nu-i dădu pace pînă adormi, ceva mai tîrziu decât de obicei.

A doua zi, când erau clin nou împreună, el o întrebă, pe neașteptate :

— Mă iubești mai mult sau mai puțin, Elfie, după ceea ce ți-am spus atunci, pe vapor ?

— Cîte nu mi-ai spus, răspunse ea, ridieîndu-și zîm-bitoare privirile spre el.

— E vorba de mărturisirea pe care mi-ai smuls-o... știi, atunci când m-ai întrebat dacă am mai iubit vreodată.

■— Cred c-ar trebui să fiu îneîntată că sînt prima în inima ta, spuse ea, încereînd să rămîna zâmbitoare.

— Vreau să-ți piui o întrebare, zise Knight, ușor stingherit. Știi, Elfride, e o întrebare cam fistichie, așa că n-o lua prea în serios. O să ți se pară, poate, ciudată.

Elfride ar fi dat orice să-și păstreze culoarea din obraji. Știa că nu se poate și era nenorocită la gândul că dacă se albea la față, însemna că se știa vinovată de ceva mai grav decât dacă se înroșea, numai.

— A, nu... de ce să mi se pară, zise ea simțînd că trebuia să spună ceva, să umple tăcerea așternută după vorbele rostite de inchișitorul ei.

3GG

— Uite despre ce e vorba : ai mai avut vreodată un Iubit? Sînt aproape sigur că n-ai avut. Dar, care-i adevărul ? Ai avut, sau nu ?

— Nu chiar un iubit; adică, nu cineva despre care merită să discutăm, Harry, se bîlbîi ea.

— Și totuși, ți-a fost iubit, nu ?

— Ei, da, într-un fel, ca să zic așa, da, răspunse eaj într-un târziu.

— Mă refer la bărbați, înțelegi.

— Da, dar nu era un om deosebit, și..;

— Totuși ți-a fost iubit, nu ?

— Da, sigur că da, mi-a fost iubit... i-adevărat. Da, se cheamă că mi-a fost iubit.

Knight nu răspunse nimic, un minut, mai mult chiar; bătînd înfundat tactul cu degetele, clupă tic-tacul pendulei vechi din biblioteca unde avea loc această conversație.

— • Nu te superi, Harry, nu-i așa ? îl întrebă ea neliniștită, cuibărindu-se lîngă el, și încercînd să-i ghicească gîndurile din ochi.

— N-aș putea spune chiar că mă supăr, bineînțeles Un bărbat nu poate să ia seama la un fleac ca ăsta, dacă stă puțin să se gîndească. Numai că nu mi-aș fi închipuit... atîta tot.

Totuși aureola Elfridei pâlise, oarecum. Ceva mai tîrziu, însă cînd Knight hoinărea de unul singur peste dealurile golașe și bătute de vînt, cu același gînd în minte, lumina ei se înteeți din nou. Poate că avusese un iubit, dar nici nu-i pasase de el. Poate nu se exprimase corect și prin „iubit” înțelesese, de fapt „admirator”. Bineînțeles fii fusese admirată ; și un anume bărbat își exprimase admirația mai stăruitor decît ceilalți, ceea ce nu era cătuși de puțin de mirare.

Ședeau pe o bancă, în grădină. Knight socoti că era un bun prilej ca să vadă clacă bănuielile lui se adevăresc.

— Spune-mi, ai ținut, cît de cît, la iubitul sau admiratorul acela al tău, Elfride ?

Ea șopti, în silă :

— Da, cred că da.

Knight simți aceeași umbră nelămurită de durere. • — Foarte puțin ? o întrebă el.

— Nu-mi dau seama.

— Dar ești sigură că l-ai iubit, totuși, puțin. Nu, tragă mea ?

173

— Cred că da. De asta sînt sigură:

— Nu foarte mult, Elfie ?

— Nu. îl iubeam, dar n-aveam nici o admirație pentru calitățile lui.

— Dar, spune-mi Elfie, l-ai iubit din toată inima ? o întrebă Knight, cuprins de neliniște.

— Nu-mi dau bine seama ce înseamnă pentru tine „din toată inima”.

:— Ah, ce prostii spui!

— ■ Nu m-ai înțeles. Și mi-ai dat drumul la mînă ! scînci ea, cu ochii plini de lacrimi. Harry, nu fi rău cu mine și nu-mi mai pune atîtea întrebări. Nu l-am iubit așa cum te iubesc pe tine. Cum puteam să-l iubesc din toată inima, cînd nu-l socoteam mai deștept decît mine ? Fiindcă ăsta era adevărul. Mă amărăști atît de tare... nici nu-ți închipui cît mă amărăști !

— Bine, n-am să mai deschid vorba despre asta. ?-

— Și nici n-ai să te mai gîndești la toate astea, nu-i așa ? Las' că știu eu că e deajuns să-ți dispar o clipă din fața ochilor, că și începi să te gîndești la păcatele mele, și, cum eu nu știu de ce slăbiciuni mă învinuiești; nu pot să lupt împotriva acestor învinuiri. Zău dacă n-aș dori să ai o fire mai comună, Harry ! Sau, mai degrabă; să mă bucur de foloasele unei asemenea fui și, în același timp, să te păstrez așa cum ești.

— La ce fel de foloase te gîndești ?

— Mai puțină neliniște și mai multă siguranță. Oamenii comuni nu sînt atît de pretențioși ca tine ; și cînd iubitul sau soțul nu e cusurgiu sau năzuos și nu are o fire prea profundă, lucrurile merg, parcă, mai bine, cel puțin așa am ajuns să cred din ce-am văzut în jurul meu.

— Da, poate că ai dreptate. Lipsa de profunzime are un avantaj : niciodată n-ai să te îneci în ea.

— Totuși, cred că te prefer așa cum ești, da, bineînțeles că te prefer așa cum ești, spuse ea cu drăgălășenie. Oamenii care iau lucrurile așa cum sînt, n-au nici un haz, nu ți se pare ? Da, da, așa ceva m-ar omorî. Îmi placi mult mai mult așa cum ești.

— Chiar dacă țin să nu fi iubit pe nimeni înain-tea-mea ?

— Da. Dar să nu mai ții la așa ceva. Te rog !

— Am să încerc, Elfride.

SOS

Așa nădăjduia și ea, totuși inima îi rămase tulburată, Dacă el era așa de susceptibil în privința trecutului ei, ke-ar zice cînd ar afla tot și ar privi lucrurile prin prisma ibamnei Jethway ? N-ar mai ține să fie a lui pe veci și n-ar mai face-o cea mai fericită fată din lume. Gîndul ăsta o încercuia ca un mormînt ori de cîte ori se înfățișa minții ei chinuite. Încerca să se convingă că doamna Jethway nu putea fi atît de haină, încît s-o nenorocească, încercînd să dea amploare, prin insinuări perfide, unei lapte necugetate și, în aparență, atît de condamnabile ; și ajunse la concluzia că, dacă tot începuse prin a-i tăinui totul, nu-i mai rămînea decît să meargă, dacă reușea, pe aceeași cale. Căci, în concepția lui Knight, un lucru tot atît de urît ca faptul în sine era, pare-se, felul în care îi tăinuise pînă atunci totul, folosindu-se de tot soiul de șiretlicuri. Elfride, însă, știa că doamna Jethway era dușmanca ■ și c-o ura. Era în stare de orice și, dacă ea vorbea, totul se putea prăbuși.

Ar fi putut oare femeia asta să înțeleagă de vorbă bună și să se lase convinsă să nu nenorocească o fată care nu-i făcuse nici un rău dinadins \

în valea ce se întindea între Endelstow Crag și țărmlul mării coborîse noaptea. Se auzea cum clipește nule (ul ce curgea către mare și asupra căruia atîrna acum o panglică albă de ceață. Pe partea stingă a văii, se zărea conturul întunecat al bisericii, proiectat pe fundalul cerului. Pe partea cealaltă, se înălțau tufișuri de aluni, cîțiva copaci, și acolo unde nu erau copaci, smocuri de gro-zamă, cît un stat de om, ale căror tulpine erau atît de zdravene, de credeai că sînt pari. Cînd și cînd, auzai Vaierul unei păsări ce-și lua speriată zborul de pe o cracă, pornind în căutarea unui adăpost mai liniștit pentru acea noapte.

Undeva, în josul văii, sub un pilc de stejari pitici, se mal zărea încă prin umbrele serii o căsuță. Sta singuratică acolo, și în preajma ei nu mai vedeai nimic. Clădirea, ile,iul de mare, avea ferestrele de la unele odăi bătute în ICÎtvduri pe dinafară, ceea ce-i dădea un aspect părăsit. De la ușa din față, un șir de scări strîmbe, grosolane și iu tte, tăiate în stîncă, duceau pînă la malul pîrîului, care,

174

în dreptul ultimei trepte, se adîncea, alcătuiind un gol-fuleț. Acesta era, fără îndoială, locul de unde proprietarul sau proprietarii căsuței, luau apă.

Un pas ușor se auzi coborînd dinspre colinele mai înalte de pe acel versant. Pe cărare se ivi, întîi nedeslușit, o siluetă în mișcare ; era o femeie care se apropie și bătu sfios la ușa căsuței. Cum răspunsul se lăsa așteptat, bătaia se repetă, pentru a doua și a treia oară, dar fără rezultat. Una din cele două ferestre de la parter, care nu fusese bătută în seînduri, arunca raze de lumină ; nu se vedea nici oblon, nici perdea, care să ferească încăperea de privirile trecătorilor. Prea puțini erau aceia care aveau drum pe acolo după căderea nopții, așa că asemenea mijloace de protecție fuseseră, pare-se, socotite de prisos.

Razele inegale ce cădeau pe copaci dovedeau că lumina nu putea veni decît de la un foc mocnit. Oaspetele, după ce bătu pentru a treia oară în ușă, făcu un pas spre stînga, ca să vadă mai bine înăuntru, și-și aruncă pe spate gluga care-i ascunsese fața. Lucirea galbenă și jucăușă dezvălui chipul drăgălaș și îngrijorat al Elfridei.

Înăuntru, flăcările focului erau destul de puternice ca să lumineze deslușit odaia : mobila căsuței era mai bună decît te-ai fi putut aștepta, judecînd după exteriorul atît de puțin

încurajator. Elfride putu, de asemenea, să vadă că nu se afla nimeni în odaie. Nu se simțea nici o mișcare, doar tremurul luminii și filfiitul flăcărilor, și nici un sunet nu răzbătea în afară. Elfride apăsă pe clanță și pătrunse înăuntru, aruncîndu-și de pe spate pelerina care o învăluia și de sub care, se ivi fără pălărie sau bonetă și într-o toaletă de după amiază care, la țară, se poartă, de obicei, la cină. Apoi, strigă deslușit, dar cam cu teamă j

— Doamnă Jethway !

Nici un răspuns.

Cu o expresie de ușurare, amestecată, totuși, cu regret, fiindcă, deși zbuciumul din suflet i se mai potolise, mintea ei nu-și găsisese împăcare, Elfride se opri pe loc cîteva minute, de parcă nu știa ce să facă. Hotărîndu-se să aștepte, se așeză pe un scaun. Minutele se scurseră unul cîte unul și, după ce stătu așa, ca pe ghimpi, vreme

175

le jumătate de ceas, vîrî mîna în buzunar și scoase de Icolo o foaie de hîrtie. Apoi, luînd și un creion, așternu pe hîrtie următoarele :

„Dragă doamnă Jetlxway,

Am trecut pe la dumneata. Țineam foarte mult să te văd, dar nu mai pot să aștept. Am venit să te rog să nu dai curs amenințărilor pe care mi le-ai aruncat în față. Doamnă Jethway, te rog din suflet, nu mai spune nimănui ce-am făcut! Asta m-ar nenoroci și mi-ar frînge inima. Sînt gata să fac orice pentru dumneata, dacă te porți frumos cu mine. înțelege-mă, doar ești și dumneata femeie, și nu mă face de rîs, te implor ! A dumitale e. SWANCOURT"

împături hîrtia, îndoindu-i colțurile spre mijloc, scrise numele destinatarului și puse bilețelul pe masă. După aceea, potrivindu-și din nou gluga pe creștetul buclat, ieși tiptil, întocmai cum intrase.

în timp ce se desfășura acest episod în căsuța doamnei Jethway, Knight ieșise din sufragerie și intrase în salon, unde dădu de doamna Swancourt, care sta singură acolo.

— Elfride a dispărut sus sau nu știi pe unde, zise ea. Uite, tocmai terminasem de citit un articol dintr-un număr vechi al revistei „Prezentul" peste care am dat, din întâmplare, acum cîtăva vreme. E un articol care, după eîte-mi amintesc, spuneai că-i scris de dumneata. Ei bine, Harry, cu tot respectul pe care-l port priceperii dumitale literare, dă-mi voie să-ți spun că, după părerea mea, toată această revărsare de cuvinte nu-i decît o prostie.

— Despre ce-i vorba ? întrebă Knight, luînd ziarul și înleepînd să citească.

— Uită-te și tu dar vezi, nu te aprinde. Recunoaște că experiența te-a făcut mai înțelegător. De cînd sînt nu mi-a fost dat să văd o atitudine atît de lipsită de cavalerism, exprimată în scris... de un bărbat, bineînțeles. Dar, ele fapt, te iert. Toate astea sînt de pe vremea cînd n-o cunoșteai încă pe Elfride.

— A, da, răspunse Knight, ridicînd privirea. Acum îmi amintesc. Părerile exprimate în această predică nu-mi aparțin cîtuși de puțin, mi-au fost sugerate de un tînăr cu numele de Smith... știi tînărul despre care ți-am po-

175

vestii că e cle-aiei, din parohia asta. Atunci ideea lui mi s-a părut destul de ingenioasă, și-am mai umflat-o preț de cîteva parale, fiindcă tot nu-mi trecea nimic altceva prin cap.

— Și care ți se pare a fi ideea textului ? Tare-aș vrea să știu.

— Uite, cam asta ar fi, spuse Knight, oarecum în silă. Că experiența te învață multe și că iubita, ca și croitorul, nu e în stare să facă o treabă ca lumea, dacă se nimerește să fii primul client ; iubita care, dimpotrivă, se descurcă bine la primul sărut, înseamnă că are ceva practică în meserie.

— Și pretinzi că ai scris toate astea pe temeiul observațiilor unui alt bărbat, fără să le verifici prin propria ta experiență ?

— Da... chiar așa.

— Atunci socotesc că-i un lucru nedrept și nelalocul lui... Și de unde știi că-i adevărat ? Sper că acum regretă c-ai scris toate astea.

— Dacă ții să vorbim serios, am să-ți spun părerea mea sinceră. Cred că observația asta e perfect corectă și, de vreme ce am pus-o și pe hîrtie, sînt oricînd gata s-o susțin. Dar adesea regret că m-am apucat s-o scriu, așa cum regret c-am scris și alte lucruri de același soi. Într-un timp am mai îmbătrînit și eu, și cred că un asemenea punct de vedere, exprimat în scris, nu poate decît să aducă necazuri oamenilor. Orice terchea-berchea din mediul scriitoricesc devine cineva, dacă se dovedește în stare să născocoască două-trei satire fără valoare la adresa femeilor ; și pînă și femeile au învățat trucul ăsta, așa că, una peste alta, a început să mi se cam facă lehamite de confrății mei.

— Ah, Henry, între timp te-ai îndrăgostit, și asta schimbă lucrurile, spuse sec doamna Swancourt, luîndu-l peste picior.

— E drept, dar nu ăsta e motivul.

— De vreme ce te-ai convins că, într-un caz din multe altele, o presupusă gîscă s-a dovedit a fi, de fapt, lebădă, e absurd să nu recunoști că același lucru li se poate întîmpla și altor bărbați.

— Te pricepi să atingi omul, n-am ce zice, verișoară Charlotte, zise Knight ; mi-amintești de băieții care vîră pietre în bulgării de zăpadă. Dacă-i așa, nu mă mai joc cu dumneata. Scuză-mă, acum trebuie să ies pentru plimbarea de seară.

Deși Knight vorbise în glumă, incidentul și discuția care avuseseră loc îl întristaseră brusc. Ivindu-se, în mod destul de ciudat, îndată după descoperirea că Elfride cunoscuse adevărata dragoste înainte de a-l fi întîlnit pe el, mintea lui se tot învîrtea în jurul acestui subiect, și nelipsita pipă din care pufăia, în vreme ce măsura, în sus și-n jos, poteca ce străbătea tufărișul, nu reuși să-i aducă nici o alinare. Gîndul îi zbură iar la acele vorbe goale, pe care între timp le și uitase, despre în-tîia sărutare, și teoria i se păru cît se poate de întemeiată. Bineînțeles că durerea cu care-și amintea de ele se datora legăturii pe care o aveau cu Elfride. Cînd o sărutase Knight, Elfride se purtase cu totul altfel decît la prima sărutare cu Stephen. Spre binele sau spre răul ei, învățase de minune rolul logodnicei, și încîntătoarea desăvîrșire a purtării ei în cea de-a doua împrejurare era, probabil, urmarea faptului că îl încurajase din plin pe Stephen. Cu acea ascutire a sensibilității pe care ți-o dă gelozia, Knight frămînta în minte niște vorbe despre un cercel, vorbe pe care Elfride le lăsase să-i scape fără voie și cărorora, la timpul convenit, nu le dăduse prea multă atenție. Asta se întîmplase în clipa „întăiului sărut”, lîngă cascada pitică :

„Să fim atenți. Tot așa l-am pierdut și pe celălalt”.

Un sentiment de mîndrie rănită și durere îl făcu pe Knight să roșească, în timp ce se gîndea la ceea ce, în naivitatea lui, îi spusese el Elfridei atît de des. „Eu întotdeauna am ținut să fiu primul venit în inima unei femei ; ori buze neatînse, ori nimic.” Cît de copilăros și orb trebuie să-i fi părut acestei fetișcane ! Cum o fi rîs în sinea ei ! Il răvășea, mai mult ca orice, amintirea mărturisirii pe care i-o smulsese ea odată, pe vas, în întunericul nopții. Singurul gînd care-i susținuse mîndria cînd își ieșise, pentru o clipă, din carapacea lui — acela al încîntătoarei ci nevîncvătii — cît de absurd era !

Omul acesta, a cărui imaginație se ridicase pînă la culmi nefirești, hrănită fiind de studiu în singurătate și de cercetarea tainică a semenilor săi, ale căror simțăminte, închiphuite de el, într-o viață de pustnicie, crescuseră gingașe și zvelte, ca plantele într-o pivniță, era ucum copleșit de mîlhire. Fe de altă parte, mai mulți

176

ani de studiu al poeziei și, clacă e să spunem tot adevărul, de strădăniile poetice, avuseseră darul de a dezvolta și mai mult latura afectivă a firii lui, în raport cu înclinațiile lui active. Pentru el, farmecul de căpetenie al Elfridei consta în faptul că nu știa ce-nseamnă

dezmiardarea unui iubit. Începu să creadă că era tot atât de greu să fii cel dinții în inima unei femei, pe cât era să fii primul în lacul Bethesda.

Așa a fost să fie ; Knight să aibă o astfel de fire, acest al doilea iubit al Elfridei să nu fie unul din gloata celor ce dau tot timpul din coate și nu sînt înzestrați cu darul introspecției, dar a căror fire cumsecade poate compensa lipsa oricărui spirit analitic. Și nenorocul fetei era că inima ei frământată, chinuită și nebună nu găsea nici un sprijin în lupta împotriva scrutării ascuțite și forței logice pe care Knight. odată cu trezirea bănuielilor, avea să le îndrepte, cu siguranță, asupra ei, mai curînd sau mai tîrziu. Ce tristă absurditate ; o minte ascuțită se înverșuna să tragă la țintă asupra unei inimi pe care cel înzestrat cu acea minte o iubea mai mult decît se iubea pe sine !

Devotamentul supus al Elfridei față de Knight se prefăcuse în propriul său dușman. Agățîndu-se de el cu toată încrederea, ea îl deprinsese, încet-încet, să se bizuie prea mult pe dăruirea ei, și o asemenea lecție e învățată repede de orice bărbat. O ușoară răzvrătire, cînd și cînd, nu i-ar fi adus lui nici un neajuns, iar ei i-ar fi fost de un neprețuit folos. Dar Elfride se uita la iubitul ei ca la un dumnezeu și se mîndrea să-i fie roabă.

XXXI

„Viermele îndoielii”

ÎNTR-UNA DIN ZILE, OMUL DE'

litere spuse :

— Hai să mai urcăm odată pe stînci, Elfride. Și, fără să mai stea s-o întrebe dacă era de acord, Knight făcu un gest, de parcă era gata s-o pornească numaidecît

177.

— Pe stîncă unde-am trecut prin peripețiile acelea cumplite ? îl întrebă ea, cutremurîndu-se. Numai cînd mă uit la ea simt că văd moartea în față.

Cu toate astea, Elfride își confundase propria personalitate cu a lui într-o asemenea măsură, încît vorbele ei nu sunară ca o împotrivire ; dealtfel, începu îndată să se pregătească pentru a-l însoți.

— Nu, nu acolo, zise Knight. Locul acela mi se pare și mie îngrozitor. Mă gîndeam la celălalt... cum se cheamă... Windy Beak.

Windy Beak era cea de-a doua stîncă de pe coastă, în ceea ce privește înălțimea, și, așa cum se întîmplă adesea cu însușirile naturii, nu mai puțin decît cu însușirile minții omenești, se bucura de faima de a fi prima. Era, de fapt, chiar stîncă spre care Elfride pornise călare cu Stephen Smith, în acea neuitată dimineață de vară.

Astfel, deși gîndul la cealaltă stîncă o făcuse să se înfioare, amintindu-i de pericolele pe care iubitul ei, împreună cu ea, le înfruntaseră, pentru simplul fapt că era legată de Knight, nu i se părea atât de respingătoare ca Windy Beak. Locul acela nu era doar sinistru : era mai rău ; însemna, pentru ea, un nesfârșit reproș.

Totuși, nevrînd să refuze, spuse : ■ — E mai departe decît stîncă cealaltă.

— Da, dar poți merge călare.

— Mergi și tu călare ?

'— Nu, eu am să merg pe jos.

Întocmai cum se întîmplase atunci, cu Stephen. Se "vede că asupra capului ei plutea o fatalitate. Totuși, nu spuse nimic.

— Foarte bine, Harry, o să merg călare, zise ea, supusă.

Un sfert de ceas mai tîrziu era în șa. Dar ce deosebire (între dispoziția ei de acum și cea de atunci. într-adevăr, renunțase să fie regină unui om mărunț, pentru a fi supusa unui puternic. Acum nu-și mai dădea aere, n-o mai zbughea în galop, călare pe Pansy, istovin-du-și însoțitorul și lăsîndu-l cu gura căscată, și nici nu mai arunca tot felul de vorbe îndrăznețe ca cele despre La belle dame sans merci. Iubirea ei adîncă o apăsa ca o povară.

. Knight fu mai vorbăreț decît ea în timpul plimbării. Elfride îl asculta în tăceie, lăsîndu-se în voia calului Care

178

o purta, în buiestru ; ba se ridica, ba se lăsa domol în jos, ca o pasăre de mare plutind pe valuri.

Cînd Pansy dădu semne de oboseală, Knight o ridică ușurel din șa, priponi calul, și porni cu ea spre banca săpată în stîncă. Knight se așeză, făcîndu-i loc și Elfridei lingă el. și amîndoi își îndreptară privirile spre mare.

Aproape de linia mohorîtă și neclintită a orizontului, pe un cer cu nuanțe cenușii, sta agățat un soare de aramă, ce părea că nu aruncă nici o rază. Cerul nu se învăluisese în lumina și văpaia soarelui, ca la orice asfințit. Fășia de cer era întîmpinată de întinderea sărată a apei fumurii, stropită, ici-colo, cu alb. O adiere umedă se ridica, cînd și cînd, pînă la ei, poate o împroșcare irizată a apei de mare, izbită de poalele stîncii.

Elfride ar fi vrut să se fi scurs un veac din clipa cînd stătuse acolo cu Stephen, întîiul ei iubit, și primise să-i fie soție. Apropierea plină de înțeleșuri a trecutului de prezent era o altă creștătură ce se cerea adăugată pe răbojul temerilor adinei ce i se împlintaseră în suflet. Și, totuși, Knight era tare drăgăstos în seara aceea ; cum stăteau așa, alături, o ținea strîns lingă el.

Nici unul din ei nu scosese o vorbă de cînd stăteau acolo, cînd, deodată, Knight, dus pe gînduri și continuînd să privească în depărtare, rupse tăcerea :

— Mă întreb dacă vreodată, de mult, o fi mai stat aici o pereche de îndrăgostiți, cu brațele înlănțuite, cum stăm noi acum. Cred că da, fiindcă locul pare a fi fost destinat drept bancă.

Amintindu-și de perechea bine cunoscută care stătuse aici, și de pierderea mult discutată, și de porunca dată tînărului să pornească înapoi, în căutarea obiectului dispărut, Elfride aruncă o privire într-o parte și în spate. Mulți oameni, cînd pierd cîte-o podoabă, își mai zvîrlă, fără să vrea, ochii după ea, dacă trec prin acel loc, fie și mult timp după aceea. Rar se întîmplă s-o găsească. Elfride, întorcînd capul, văzu ceva lucind slab într-o crăpătură a stranei săpate în stîncă. Soarele lumina alcovul ce-i adăpostea, pînă-n străfundul fiecărei fisuri și al fiecărui șanț, doar cîteva minute din zi, și cum acest răstimp tocmai sosise, razele lui drepte îi făcură Elfridei binele sau răul ele a scoate la iveală găteala pierdută.

31C

Gîndul Elfridei zbură într-o clipită la, vorbele care-i Icftpaseră în iegătură cu felul cum își pierduse cercele. Și o cuprinse îndată teama că Knight, vîzîndu-l, își va aminti de cuvintele ei. Gestul ei instinctiv, deci, fu să-l scoată de acolo pe furiș.

Pătrunsese atît de adînc în spărtura qin stîncă, încît Elfride nu izbuti să-l scoată cu mîna, deși se căzni cît putu, încercînd să nu fie observată.

— Ce tot faci acolo, Elfie ? o întrebă Knight, băgînd de seamă că ea trebăluia ceva și privind și el în spate.

Ea se opri din scotocit, dar prea tirziu.

Knight se uită cu băgare de seamă la locul unde se îmbuca piatra și de unde-și scosese ea mîna, și văzu și el ce văzuse ea. Scoase repede un briceag din buzunar și tot scobind și scormonind, pînă la urmă aruncă cercele jos. pe pămînt.

— Nu-i al tău, nu-i așa ? o întrebă el.

— Ba da, e-al meu, răspunse ea, șoptit.

— Bine, dar e de necrezut c-am putut da de el așa ! Apoi în mintea lui Knight se făcu lumină. Ce, nu cumva e cercele de care mi-ai vorbit ?

— Ba da.

Nefericitele vorbe rostite de ea cînd o sărutase, dacă te poți încrede în ochi sau nu, i se treziră în minte. Încercînd să-și pună frîu limbii, stăruia totuși asupra aceluiași subiect, mai mult ca să se încredințeze că aparențele erau înșelătoare, decît din dorința de a se amesteca în trecutul ei.

— Și erai chiar logodită cu iubitul acela al tău ? o întrebă el, privind, din nou, drept înainte, către mare.

— Da, dar nu oficial. Totuși, pare-se că eram.

— Ah, Elfride, logodită ! spuse el cu glasul sugrumat.

— Se cheamă că era... o logodnă tainică, sau cam așa ceva. Dar nu fi chiar atât de dezamăgit. Și nu mă osîndi.

— A, nu, nici vorbă.

— De ce vorbești așa ? Ești politicos, dar lipsit de tandrețe !

Knight nu-i răspunse imediat.

— Elfride, spuse el, urmîndu-și gîndurile, ți-am spus odată că nu mai sărutasem nici o femeie, ca iubit, înainte de a te săruta pe tine. îmi închipui că o sărutare nu-i cine știe' ce, și puțini sînt tinerii cărora li se întîmplă

179

să se ferească de desmierdări și alintări din partea altor femei, în afară de cea pe care și-o aleg, în cele din urmă, drept soție. Dar am și eu ciudățeniile și slăbiciunile mele, Elfride, și trebuie, probabil, să-mi primesc pedeapsa pentru viața ciudată pe care am dus-o. Sperasem... ei bine, ce nu puteam să sper de la tine ? De fapt, era firesc să-i îngădui fostului tău iubit favorurile pe care mi le îngădui mie acum.

Un „da” se desprinsese de pe buzele ei ca o adiere ce se pierde într-un ultim și trist suspin.

— Și obișnuia să te sărute... bineînțeles.

— Da.

— ■ Și poate că-1 lăsa să te alinte mai în voie decît am făcut-o eu.

— Nu. asta nu ! Vorbele de acum fură rostite cu ceva mai multă vlagă.

— Dar el i-a dat înainte, cu toată împotrivirea ta.

— Da.

— Ah, cît de mult am crezut în tine, Elfride, și cît m-am luptat să mă înfrînez ! zise Knight cu o undă de durere în glas. Cîte ceasuri, cîte zile nu mi-am petrecut sperînd în tine !... Abia am îndrăznit să te sărut, de două ori. Pe cînd el nu și-a făcut nici un fel de scrupul să...

Ea se lipi și mai strîns de el și începu să tremure de parcă-i era frig. Spaima că toată povestea, îngroșată de vorbe zvîrlite la întîmplare, va ajunge la urechile iui, îi dădu o asemenea neliniște Elfridei, încît Knight se sperie și, fiind profund nedumerit, nu mai zise nimic, însăși nevinovăția ei, care o făcea să se îngrozească la amintirea unei fapte destul de mărunte față de altele ce se petrec pe lume, măsura o vină ce nu era decît aparentă. Knight ar fi putut să creadă că, dacă o femeie se tulburase atât de mult doar la dezvăluirea începutului poveștii ei de dragoste, urmarea acestei povești trebuia să fi fost îngrozitoare.

— Știu, continuă Knight, cu o încetineală de nedescris în mișcări și glas, știu că sînt absurd de pretențios în ceea ce te privește, că prea te vreau numai a mea. îmi plăcea să cred c-ai fost a mea dintotdeauna, dinainte de a mă cunoaște, de cînd erai copil. Doream din toate puterile să fii a mea. Elfride, urmăci cu patimă, nu-mi pot stăpîni gelozia! E în firea mea, altfel nu poate fi,

313

f.i nu pot îndura gîndul că ai cunoscut dragostea înainte de a mă întîlni pe mine, da, nu-l pot îndura ! (

Elfride trase aer în piept, prelung și adine, parc-ar fi suspinat. Knight, cu chipul împietrit, nici nu se mai uita ia. ea : privirile lui rătăceau departe, peste marea pe care .carele o lăsase pradă umbrelor. Pe înălțimi, de la lpusul soarelui la lăsarea nopții nu trece mult, crepusculul fiind, oarecum, înlăturat ; în locul uncie se aflau ri se și înseseră, în vreme ce peste văi amurgul se așternuse de o jumătate de ceas. Departe, pe întinderea molfăită a mării, se ivise lumina unui far plutitor, ce se întetea încetul cu încetul.

— Și iubitul acela al tău te-a sărutat pentru prima oară într-un loc ca ăsta, nu-i așa, Elfride ?

— Da.

— Nu aflu nimic de la tine dacă nu-ți smulg eu vorbele din gură. De ce ? De ce ai ținut toate astea în tine ? Când vedeai că-ți mărturisesc eu ceva, se cuvenea să-mi îi răspuns și tu tot cu sinceritate ! Ce taine mi-ascundeai atunci, pe puntea Julietei ? Îmi vine să cred că ți-ai bătut joc de mine, draga mea. Va să zică, atunci când eu îți tot spuneam ce bine-ar fi dacă n-ar exista nici un fel de taine între noi, tu încuviințai în vorbe dar, în fapte, făceai tocmai pe dos. Sinceritatea r fi fost mai prielnică fericirii noastre. Dacă ai fi avut încredere în mine și mi-ai fi spus chiar tu, de bună voie, atunci... m-aș purta și eu altfel. Dar tu ai ținut totul în tine, așa că acum am să-ți pun eu întrebări. Pe vremea aceea trăiai la Endelstow ?

— Da, spuse ea cu glasul stins.

— Unde erai când te-a sărutat pentru prima oară ?

— Stam pe banca asta.

— Ah, mi-am închipuit !, zise Knight, ridieîndu-se și privind-o drept în față. Asta lămurește tot... exclamația ta pentru care ai dat o explicație falsă... tot ! Iartă-mi vorbele astea aspre, Elfride... Zîmbi din vârful buzelor și urmă : Ce ființă jalnică sînt ! N-am parte să fiu primul în nimic, și am ajuns să mă prostești cu tot felul de gogoși !

— Ah, nu mai vorbi așa, Harry, nu mai vorbi așa !

— Și altădată, când te-a mai sărutat, unde erați ?

— Stam pe... un mormînt din... cimitir... și în alte locuri, răspunse ea tărăgănat.

180

— Hai, lasă. nu-i nimic, exclamă el, văzînd lacrimile ei de desperare. Nu vreau să te mîhnesc. Nu-mi pasă de ce-a fost !

Dar îi păsa.

— De fapt n-are nici o importanță, continuă el, văzînd că ea a amuțit.

■ — Mă ia cu frig, zise Elfride. Nu mergem acasă ? • — Ba da. în anotimpul ăsta nu mai poți întîrzia mult pe afară. Trebuie să plecăm pînă mai e puțină lumină, ca să vedem pe unde călcăm. Pansy s-o fi săturat de cînd ne așteaptă.

Knight nu mai vorbi decît despre lucruri lipsite cu totul de însemnătate. Sperase pînă în ultima clipă că ea se va oferi să-i spună povestea primei ei iubiri. Îi era din ce în ce mai neplăcut gîndul că ea îi ascundea o taină. Încredere desăvîrșită — asta înțelegea să existe între el și tînăra și neprihănită soție căreia nu-i fusese dat s-audă vorbe de iubire în afara celor pe care i le șoptise el — așa visase el, oare, la început ? O săltă pe cal și porniră cu pas silnic către casă. Otrava bănuielii îi pătrunsese întreaga ființă.

La întoarcere, se petrecu un incident, care le stăruî în minte, multă vreme, la amîndoi, adăugînd o nouă umbră la negura iscată între ei. Knight nu putu să-și alunge din minte vorbele de învinuire aduse de Adam. Evei în Paradisul pierdut, și, în cele din urmă, le murmură ca pentru sine : . ' „Păcălit și înșelat : tu de el, eu de tine !”

— Ce-ai spus ? îl întrebă, cu teamă, Elfride.

— A, nimic, am citat din ceva.

Coborîseră într-o văgăună, și turnul bisericii se ivi pe cerul șters al înserării, cu temelia ascunsă de un pîlc de copaci, ce formau un fel de îngrăditură. Văzînd că nu primește un răspuns limpede, Elfride, cu ochii la turn, încerca să-și amintească un citat avînd cu totul alt sens, pe care l-ar fi putut folosi ca să și-l apropie iar pe Knight. Stătu puțin să se gîndească și zise, pe un ton fermecător :

„Ța mi-ai fost nădejdea și turnul meu puternic, în fața celui potrivitnic”.

Merseră mai departe. Mai trecu puțin și cîteva păsări își luară zborul din turn.

— Turnul cel puternic se clatină, spuse Knight cu uimire.

Un colț al edificiului pătrat se aplecă înainte, se prăbuși și se făcu nevăzut. Urmă un bubuit puternic, și un nor de praf se ridică în locul unde, mai înainte, văzduhul fusese atît de limpede.

— Asta-i isprava restauratorilor bisericii! zise Elfride." In clipa aceea, îl zăriră pe domnul Swancourt venind

spre ei. Se apropie, cu un aer înfierbântat, vădit preocupat i le niște treburi urgente.

— S-a dus cu turnul ! exclamă el. S-a năruit mai degrabă decît gîndeam noi. Întîi ziceam să-1 dărimăm piatră cu piatră, înțelegi dumneata. Dacă făceam așa, crăpătura se căsca prea tare și ce-am zis noi, să nu pățească oamenii ceva dacă stau sus pe ziduri. Pe urmă ne-am ho-tărît să-1 săpăm la temelie, și astăzi, după prînz, trei oameni s-au pus pe treabă la colțul cel mai șubred. La asfințit au lăsat lucrul, cu gînd să-i dea ultima lovitură mîine dimineată, și erau de jumătate de ceas acasă, cînd a pornit-o singur la vale. Bună treabă, frumoasă treabă, nimic de zis! Da, era un unchiaș zdravăn, cu toată crăpătura aia ! Și spunînd asta, domnul Swancourt i.și șterse de pe față sudoarea care-1 năpădisese de atîta agitație.

— Bătrînul nostru turn ! Bietul de el ! zise Elfride.' ■— Da, îmi pare rău după el, zise Knight. Era o piesă

Veche, interesantă. Un monument istoric al arhitecturii locale.

— Asta-i, dragă domnule, dar o să ne clădim altul, ripostă domnul Swancourt. Un turn grozav, proiectat de un specialist de prima mîină de la Londra, în cel mai frumos stil al arfei gotice, și care să inspire simțăminte creștine !

— Adevărat ? spuse Knight.

— Da, da. Nu ca unele clădiri barbare, din topor, de ! prin împrejurimi. Nicăieri, în Anglia, n-ai să vezi ceva atît de grosolan și de păgîn. După ce pleacă lucrătorii, te sfătuiesc să te duci să arunci o privire asupra bisericii, pînă nu se mai întîmplă ceva. Acum, de oriunde din jurul altarului, poți să te uiți prin arcada dinspre apus, de-a lungul naosului și mai departe, pînă la mare. Stau și mă gîndesc, zise domnul Swancourt cu subînțeleș, că dacă mîine dimineată s-ar oficia o căsătorie acolo, în

"1 • • Doi ochi albaștri

181

fața altarului, ar putea fi văzută printr-un telescop puternic chiar și de pe puntea unui vapor, pornit într-o călătorie spre Mările Sudului. în orice caz. după cină, cînd răsare luna, dueeți-vă să vedeți și voi noua priveliște, cu ochii voștri.

Knight încuviință, cu o grabă febrilă. Tocmai se gîn-dise că nu se simțea în stare să lase să treacă o noapte fără să aibă o discuție cu Elfride, în legătură cu faptele care-i dezbinaseră ; era ho lari t să afle totul și să facă cumva să-și potolească zbuciumul. Elfride ar fi renunțat bucuroasă la o discuție între patru ochi, în seara aceea, dar n-avea încotro.

Cum se înălță luna, ieșiră pe poarta casei. Cit de puțin avea de-a face dorința de a admira priveliștea sub lună — scopul aparent al pelerinajului lor — cu adevăratul motiv urmărit de Knight cînd o luă pe gingașa fată. din nou, la brațul lui, era la fel de limpede pentru Elfride ca și pentru el.

XXXII

„Dc-jiș fi știut, pin" la .sărut"

ERA OCTOMBRIE ACUM, Și NOP-țile se făcuseră reci. După ce se uită să vadă dacă nu era îmbrăcată prea subțire. Knight porni cu ea de-a lungul potecii de pe deal. pe care o suiseră de alîtea ori împreună, pe vremea cînd nu .știau ce-i îndoiala. Ajun-gîn-a în dreptul bisericii, văzură că. așa cum le spusese pastorul, o aripă a turnului se surpase cu totul, prefă-cîndu-.se într-o grămadă de moloz. Aripa dinspre răsărit sta încă în picioare, și-ar fi putut să îndure lupta cu furtuna și asaltul cumplit al anilor, multe generații de act încolo, chiar și așa cum era. Intrată pe ușa laterală, și, pășind spre răsărit, se așezară lîngă scările altarului.

Arcada masivă care îmbrățișa zidul acolo unde turnul se îmbuca cu naosul, alcătua. în noaptea aceea, un cadru întunecat în jurul unei priveliști șterse și îndepărtate, ce se întindea cale de mile, spre apus. La un pas de

181

avcadă se ridica mormanul de pietre, mai încolo un colț nl cimitirului^ luminat de lună, și, în depărtare, marea largă și boltită. Un asemenea cuup d'oeil l nu mai avusese nimeni de când zidarii medievali adăugaseră vechiul turn bisericii mai vechi decât el, ca s-o tacă mai. falnică și când se presupune că noul edificiu trezise interes nu numai datorită efectului luminii selenare asupra zidurilor groase, mării și țărmlui ; acum, însă, din păcate, turnul era ca un cuc, căruia i-auzi cîntecul fără să-l vezi. Chipurile celor doi erau luminate de raze stacojii, albastre și purpurii, venind din spatele lor, dinspre fereastra de la răsărit, în jurul căreia sfinții și îngerii, zugrăviți pe perete, păreau să se înfrunte chiar pe fundalul primitiv al peisajului ; lumina proiecta pe podelele de la picioarele celor două ființe așezate acolo o reproducere mai ștearsă a acelorași nuanțe străvezii, printre care umbra Elfridei și cea a lui Knight conturau pete opace, proeminente. Curînd, luna se acoperi de un nor și lumina irizată se stinse.

— Va să zică, s-a dus și turnul, spuse Knight. Mă gîndeam, Elfride, că putem nădăjdui să ne vedem inge-nunchiați aici, alături, nu peste mult timp. Totuși, sini neliniștit și abătut, și tu știi de ce.

Pînă să apuce ea să răspundă, luna ieși iar dintre nori, învăluind în razele ei acea parte a cimitirului deschisă privirii lor. Lumina căzu mai întfi pe fișia cea mai apropiată și, pe fundalul cerului, unde umbra unui nor mai slăruia încă, se văzu înălțînclu-se, mai luminos ca toate celelalte, un mormînt alb, mormîntul tînărului JetiAvay.

Knight, cu gîndul tot la ceea ce aflase din taina Elfridei, își aminti ce-i spusese ea în legătură cu un sărut ; că fusese sărutată odată pe un mormînt, în cimitirul acesta.

— Draga mea, spuse el, cu prefăcută viclenie, r.creu-șind să ascundă nici pe jumătate șuvoiul ascuns de învinuiri din sufletul lui, cred că-ți dai seama că se cădea să-mi mărturisești de bunăvoie trecutul tău... săruturile și logodna, și să nu mă mai lași să mă chinui și să mă frămînt atîta. Acela e mormîntul de care pomeneai, mor-minttl pe care-ai stat cu el ?

1 Aici în sensul de privire cuprinzătoare (fr.).

182

Ea tăcu o clipă, apoi mărturisi :

— Da.

Knight rămase mirat că, ochind la întâmplare, lovise drept la țintă, deși, dacă ne gîndim că aproape toate celelalte morminte din cimitir erau simple pietre de că-păfii, pe care nu se putea sta, faptul nu era chiar atît. de surprinzător.

Nici măcar acum Elfride nu se hotărî să dea lămuririle la care iubitul ei prea exigent ținea atît de mult, și tăcerea ei începu iar să-l scoată clin sărite, ca și mai înainte. Era cît pe ce să-i facă morală.

— De ce nu-mi spui tot ? o întrebă el, pe un ton în care răzbătea indignarea. Elfride, lucrul cel mai important este ca toiul să fie lămurit între două ființe înainte de a deveni soț și soție.

Trebuie să-ți dai și tu seama că asfa-i calea cea mai bună, cea mai înțeleaptă ; numai așa putem să evităm situațiile neplăcute, dezvăluirile de mai tîrziu. Știi, Elfride, de la o taină fără însemnătate se poate ajunge la o neînțelegere fatală, prin simplul fapt că această taină a fost descoperită, și nu mărturisită. Se zice că n-au existat perechi în care unul să n-aibă o taină despre care celălalt n-a aflat nimic, sau nu trebuia să afle nimic. Poate-i adevărat, poate nu. clar clacă e adevărat, unii oameni au fost fericiți, în ciuda acestui lucru, nu datorită lui. Gînd un bărbat vede alt bărbat uitîn-du-se cu înțelea la nevasta lui, și ca. se face stacojie la față, și pare că tresare, crezi că dacă ca mărturisește sincer că odată, spre raarea-i desperare, leșinase din întâmplare, în brațele acelu bărbat, soțul v la fel de satisfăcut, cum ar fi fost dacă ea i-ar fi spus totul de bună voie, cu mult înainte de întâmplarea cate o silise să vorbească ?

închiptie-ți că admiratorul aceia de care pomeneai, cel cu sărutarea de pe mormîntul de colo, și-ar face la un moment dai apariția și-ar începe să mă sicîie. Dac-aș fi și atunci tot atît de puțin lămurit cît sînt acum, viața noastră ar deveni un chin.

Knight rosti ultimele fraze cu mai multă forță de convingere.

— N-are cum să apară, spuse ea.

— Și de ce, mă rog ? o întrebă el, tăios.

Elfride era nenorocită când îl vedea atât de înverșunat împotriva ei și începu să tremure.

Gîndurile i se învâlmă-

32-4

-șiră și, fără intenția de a recurge la un șiretlic, răspunse pripit :

— Daeă-i mort, cum să mai apară ?

— E mort ? A, asta schimbă totul ! spuse Knight, peste măsură de ușurat. Dar, ia să vedem, ce spuneai despre el și despre mormîntul acela ?

— E mormîntul lui, continuă ea, cu glas pierit.

— Cum adică ? Omul care zace îngropat acolo a fost iubitul tău ? o întrebă Knight.

— Da. Dar eu nu l-am iubit și nu i-am dat speranțe.

— Totuși, l-ai lăsat să te sărute... mi-ai spus-o tu cu gura ta, Elfride, știi bine. Ea nu zise nimic.

— Bine, dar, continuă Knight, amintindu-și, treptat, și alte amănunte, țin minte foarte bine că spuneai cum c-ai fost oarecum logodită cu el... sigur că erai, de vreme ce te-a sărutat. Și-acum îmi spui că nu i-ai dat nici un fc-l de speranțe. Și pare-mi-se că mai spuneai... sînt aproape sigur că te-am auzit spunînd asta... că ai stat odată cu el pe mormîntul acela.

Doamne, Dumnezeule ! strigă el, cuprins, deodată, de furie. Te-apuci să-mi îndrugi minciuni ? De ce mă joci așa ? Atunci o să fac și eu la fel! Elfride, n-o să putem fi fericiți ! Asupra noastră, asupra mea sau asupra ta, apasă o năpastă și trebuie s-o alungăm înainte de a ne căsători !

Knight zvîcni clin loc, gata, parcă, să fugă de ea.

Ea sări în sus și se agăță de brațul lui.

— Nu pleca, Harry... nu pleca !

— Atunci, vorbește, zise Knight. Și, ai grijă, nu mai umbla cu ocolișuri, că, dacă nu, mă supăr rău de tot, pe onoarea mea ! Cerule ! Rău am ajuns, să fiu îmbrobodit cu tot soiul de minciuni !

— Ah, nu fi atât de aspru cu mine ! Harry, Harry,' îndură-te și retrage-ți vorbele astea cumplite ! Nu sînt, de felul meu, o mincinoasă... nici vorbă de așa ceva... și nu-mi dau seama cum de-ai ajuns să mă înțelegi atât de greșit! Dar mi-era frică.

Elfride era din cale afară de tulburată și tremura atât de tare, încît făcea să se zguduie și banca pe care stăteau.

— Ai spus că ați stat pe mormîntul acela ? o întrebă el, cu glas iritat.

183

— Da, și asta-i adevărat,

— Dar, pentru numele lui Dumnezeu, cum poate un. om să stea pe propriul lui mormînt ?

— Acela era altul. Iartă-mă. Harry. te rog, iartă-mă.

— Cum adică, un iubit în pămînt si altul pe mormîn-tul lui ?

— Ah... ah... da !

— Asta-nseamnă că au fost doi înaintea mea, nu ?

— Da... așa cred.

— Uite ce e, nu te mai prosti cu ..cred" asta al tău, că-mi ies din sărite î strigă Knight, După cîte văd, aflăm lucruri ciudate. Nu știu ce-aș fi făcut eu în locul tău, nimeni nu știe ce ajunge să facă în unele momente ale vieții, dar nu-mi vine să cred c-aș fi avut inima să accept curtea unui nou iubit, stînd pe rămășițele pămîntești ale celui dinainte, zău că nu-mi vine să cred ! Trist și gînditor, Knight rămase cu ochii la mormântul care părea să-l privească drept în față, ca un duh al răzbunării.

— Dar ești nedrept... Ah, ești atât de nedrept cu mine ! suspină ea. Nici prin gând nu mi-a trecut să fac așa ceva, crede-mă, Harry. nici prin gând nu mi-a trecut ! S-a întâmplat așa... fără să-mi dau seama.

— Sigur, nu-mi închipui că ai făcut-o cu bună știință, îi răspunse el. Cine ar fi făcut-o ?

— Și pe cel din mormînt nu l-am iubit deloc.

— Îmi închipui că, în timp ce stăteați pe mormînt, tu și cel de-al doilea iubit v-ați jurat credință pe vecie, nu ?

Elfride nu răspunse decît printr-o răsuflare gîfuită și întretăiată, semn că era cît pe ce să izbucnească în lacrimi.

— Deci n-ai de gînd să-mi spui nimic ? ■— Ba da. Așa a fost, bineînțeles.

— „Bineînțeles !” După cîte văd, iei totul foarte ușor !

— Bine, dar ce-a fost. a fost. Ce importanță au fleacurile astea pentru noi ?

■—■ Elfride, un asemenea fleac poate să stîrnească rîsul unui nepăsător, dar umple de amărăciune un om adevărat. Îmi simt sufletul ros de durere. Spune-mi tot..; acum. pe loc.

— Nu, nici nu mă gîndesc ! Ah, Harry ! Cum îți în-«hipui c-am să-ți spun tot, cînd abia ai aflat ceva și te porți atât de aspru cu mine ?

— Elfride, ascultă aici la mine. Își dai seama că coca ce mi-ai spus nu face, în definitiv, decît să trezească cele mai năstrușnice închipuiri pe care le poate plăsmui min-lea unui om. Felul cum privesc eu toate astea pare a fi, și este chiar, sentimentalism curat ; dealtfel n-aș vrea să-ți închipui că o logodnă oarecare, încheiată în mod cinstit înainte de a mă cunoaște pe mine, ar putea să schimbe în vreun chip dragostea mea, sau dorința mea de a te cere în căsătorie.

Dar se pare că mai ai ceva de spus. și aici e buba. Ar mai fi multe de spus ?

1— Nu prea, răspunse ea, cu glas stins.

, Vreme de un minut, Knight păstră o tăcere gravă.

' — Nu prea ! Glasul lui deveni sec și ferm. Elfride, te rog să nu te superi c-am să-ți spun ceva care o să-ți se pară ciudat, fiindcă de spus trebuie să-ți spun. Uite ce e : dacă ar fi multe de adăugat la o poveste care, conform regulilor buneii cuviințe, îmi dă, de pe acum, toate motivele pentru desfacerea logodnei, atunci înseamnă că e vorba de o faptă deosebită, care ar putea să mă împiedice și pe mine, ca pe oricare altul, să te iubesc și să te iau de soție.

Tulburarea îl făcu pe Knight să meargă mult mai departe decît ar fi făcut-o într-un moment de liniște. Dar, chiar și așa cum stăteau lucrurile, dacă Elfride ar fi răspuns, cît de cît. cererii lui, el n-ar mai fi fost atât de înverșunat ; sau dacă ea ar fi avut o fire mai voluntară, mai practică și mai puțin imaginativă, ar fi profitat mai mult de locul pe care-l cîștigase în inima lui ca să-l înduplece. Dar gingășia încrezătoare cu care-l cucerise este, îndeobște, însoțită de un soi de abandon în fața navei întâmplărilor ; o femeie ca Elfride speră că, pînă la urmă, totul va fi bine, bizuindu-se mai degrabă pe îndurarea sorții decît pe argumente personale.

— Ei, haide, haide, spuse el încet, dar cu cinism, n-am spus că-i vina ta, presupun că nu-i vorba decît de ghinionul meu. De fapt, n-aveam nici un drept să-ți pun întrebări, aș putea fi acuzat că mi-am permis prea multe. Dar, ori de cîte ori interpretăm ceva în mod greșit, ne simțim jigniți de cauza acestei interpretări greșite. De

fapt, nu-mi amintesc să-mi fi spus că n-ai avut niciodată pe nimeni cu care să te iubești, așa că de ce te-aș condamna ? Te rog să mă ierți, Elfride.

— Nu, nu ! Mai bine-ți rabd mînia decît politețea asta rece și amară. Hai, Harry, nu mai fi așa ! De ce mă silești să îndur atitea ? Te porți cu mine de parcă n-aș mai fi decît o simplă cunoștință.

— Ce, tu nu faci la fel cu mine ? De ce nu încredere pentru încredere ?

— Da, numai că eu nu ți-am pus nici un fel de întrebări despre trecutul tău, n-am ținut să aflu nimic. Eu atîta știu, și de altceva nu-mi pasă : ori de unde ai venit, orice ai făcut, oricine ți-a fost drag, acum ești, în sfîrșit, al meu. Spune-mi Harry, dac-ai fi știut de la început că am mai iubit o dată, nu te-ai mai fi îndrăgostit de mine ?

— Nu știu. Deși recunosc că ideea lipsei tale ele experiență avea un farmec deosebit pentru mine. Un lucru, însă, mi-e clar : dacă aș fi știut că era ceva în dragostea ta dinainte despre care nu vrei să-mi vorbești, deși te rog, nu te-aș mai fi putut iubi.

Elfride fu podidită de suspine amare.

— Va să zică eu nu sînt decît o... o jucărie oarecare.,; nu am nimic atragă...tor afară de... propețime ? N-am nici un pic de minte ? Spuneai că... sînt isteță, că am o minte ageră... asta nu-nseamnă nimic ? Nu sînt deloc drăguță ? Cred că sînt un pic... da, știu că sînt... sigur că sînt ! Mi-ai lăudat glasul, și purtarea, și talentele. Și toate astea la un loc nu mai fac doi bani, fiindcă... fiindcă s-a întîmplat să deschid ochii asupra altui bărbat înaintea ta !

— Ei, haide, Elfride. „Să deschid ochii asupra altui bărbat" ! Asta-i culmea ! Nu uita că l-ai iubit!

:— Da, l-am iubit... puțin.

— Și acum vrei să-mi răspunzi la o întrebare simplă : cum s-a sfîrșit ? Și de data asta ai de gînd să taci, Elfride ?

— N-ai nici un drept să-mi tot pui întrebări... ai spus-o chiar tu ! Nu e cîstit. Încrede-te în mine, așa cum mă încred și eu în tine.

— Ei, nu e chiar așa î

— Dacă mă chinui, am să te alung din inima mea, Toată discuția asta e un chin pentru mine.

185

— Se poate. Da, sigur că e. M-am lăsat orbit ele ceea ce simțeam pentru tine. Numai Dumnezeu știe de ce-aș fi fost în stare ! Te-am iubit prea mult, ca să mă port mai blînd acum cu tine.

— Lasă, Harry, nu-i nimic J răspunse ea! deodată, strecurîndu-se mai aproape și cuibărindu-se lingă el. Sînt gata să uit că te-ai purtat aspru cu mine, clacă mă ierți și nu mai ești supărat pe mine. Ah, cît aș fi dorit să fiu așa cum m-ai visat, dar n-am ce face, vezi și tu ! Dacă aș fi știut că ai să-mi ieși, cîndva, în cale, aș fi trăit ca într-o mănăstire, ca să fiu vrednică de tine.

— Ei, n-are a face, zise Knight, ridieîndu-se. în timp ce mergeau alături, se strădui să fie glumeț. Se spune că unii filozofi obișnuiau să se lipsească de bunăvoie de vedere, ca să poată medita în tihnă. Bărbații, cînd se îndrăgostesc, ar trebui să facă la fel.

— De ce ? Dar n-are importanță... nu vreau să știu de ce. Nu mai vorbi așa, în parabole.

Elfride încerca să i se opună, dar tonul ei era plîngăreț.

— De ce ? Ca să nu-și piardă mințile cînd descoperă că idolul lor e de tinichea.

Elfride privi în jos și scoase un suspin. Și, astfel; se îndepărtară de turnul în ruină, cînd încet ocol spre intrarea în cimitir. Knight nu era în apele lui și nu făcea nici un efort s-o ascundă.

Elfride nu-i mărturisise totul !

O sprijini ușor să sară pîrleazul, purtîndu-se, în aparență, la fel de atent ca oricare alt iubit.

Dar aureola de pe capul Elfridei se stînsese, iar visul lui nu mai era cel de altădată. Poate că

Knight nu fusese croit de natură pe potriva însurătorii. Poate că înfrînarea lui de o viață

întregă în fața femeilor, pe care el o atribuia împrăjurărilor, nu era. în definitiv,

întîmplătoare, ci efectul firesc al unei înclinații a firii lui, o înclinație afit de ascunsă, încît nu și-o putea lămuri nici el însuși. Sau, cine știe, poate că spulberarea brutală a unei iluzii, cît de înaripate, micșorează realitatea simplă și frumoasă ce se află la însăși temelia acestei iluzii.

Un lucru era sigur ; Knight fusese afit de dezamăgit cînd, din purtarea îndoielnică a Elfridei și din refuzul ei de a fi sinceră, înțelese că era al doilea sau al treilea din rînd, încît durerea lui ajunsese vecină cu sarcasmul, fr

185

XXXIII

„O, fiică a Babi ionului, «Ie .suferințe pustiită"

OBICEIUL LUI KNIGHT, DE A SE plimba singur, cam o jumătate de ceas, între cină și culcare, atunci când nu se întâmpla să fie ocupat cu Elfride, devenise cunoscut prietenilor lui de la Endelstow. După ce o ajută să sară pîrleazul, ea spuse cu blîndețe :

•— Dacă vrei să-ți faci plimbarea ta obișnuită, pe deal, Harry, eu pot să mă întorc și singură ; într-o clipă sînt acasă.

— Mulțumesc, Elfie, așa o să fac.

În lumina lunii, silueta ei se micșoră pînă ajunse j pată neagră și Knight, după ce rămase cîteva minute sus, pe pîrleazul cimitirului, se întoarse iar spre turn. De obicei își aprindea pipa sau o țigară și se lăsa, tihnit, în voia gîndurilor. Dar în noaptea asta avea capul prea înfier-bîntat ca să poată spera în vreo alinare. O luă spre locul unde se afla turnul prăbușit și se așeză pe niște bolovani care făcuseră parte din zidurile lui pînă astăzi, cînd lanțul împrejurărilor, început cu sosirea lui Stephen Smith, slujbașul domnului Hewby, arhitectul din Londra, se încheiase cu năruirea monumentului. Tot mtrebîndu-se ce putuse să se întîmple în trecutul Elfridei și amintindu-și cum își închipuise că la ea nici nu putea fi vorba de un trecut, rămase cu privirea pironită pe mormîntul alb al tînărului Jethway, care se ridica chiar în fața ochilor lui. Marea, deși destul de liniștită, se auzea, ca de obicei, pînă aici, zbuciumîndu-se de la un capăt la celălalt al promontoriilor ce o străjuiau, pe dreapta și pe stînga, și șerpuiind printre aglomerările răzlețe de stei, presărate pe marginea apei — jalnice rămășițe ale vechilor stînci greu încercate, ce nu vroiau să se lase răpuse la veșnicul asalt al valurilor.

Ca să-și mai alunge gîndurile, nu prea vesele; Knight își zise că nu i-ar strica un efort fizic. Se ridică și se pregăti să urce pînă în vîrfurile maldărului de pietre adunate din surpătură, de unde ar fi avut o priveliște mai largă decît de jos, de pe pămînt. Întinse brațul să apuce muchia ieșită în afară a unui bolovan, mai mare decît cele-

S30

lalte, ca să se poată sălta mai sus, dar mîna îi nimeri pe ceva cu totul diferit de ceea ce se așteptase să atingă, adică piatra dură. Era un fel de frînghie încălțită, atîrnînd peste bolovan. Umbra deasă, aruncată de zidul navei laterale, nu-i îngăduia să se lămurească peste ce dăduse, așa că nu-i rămînea altceva de făcut decît să caute să ghicească : „E o specie fibroasă de mușchi sau de lichen”; își zise el.

Dar nu era lipit de piatră.

„E un smoc de iarbă”, gîndi Knight.

Dar îi lipsea umezeala și asprimea pe care o întîl-nești pînă și la iarba cea mai moale.

„E o bidinea uitată de un zidar.”

Părul bidinelelor, după cîte își amintea el, era mai țepos ; și această unealtă, atît de folositoare ia renovatul clădirilor, nu servește la nimic cînd e vorba de demolări.

„Trebuie să fie niște ciucuri deși de mătase”, își spuse el.

Pipăi iar. Părea să fie ceva cald. Întinzînd mai mult mîna, Knight simți, deodată, ceva rece.

Să dai de răceala materiei neînsuflețite, cînd te aștepti să întîlnești căldură, e destul de surprinzător ; dar temperatura mai scăzută decît aceea a corpului omenesc fiind, mai degrabă, o regulă decît o excepție cînd e vorba de substanțele obișnuite, nu te poate speria atît cît te sperie senzația de cald, acolo unde te așteptai să dai de ceva complet rece.

„Numai Dumnezeu poate ști ce e !” spuse el.

Pipăi mai încolo și, curînd, mîna lui atinse un cap de om. Era cald, dar nemișcat. Grămada fibroasă era părul care-l acoperea, un păr lung și ciufulit, ceea ce dovedea că era un cap de femeie.

În tulburarea lui, Knight rămase o clipă încremenit, căznindu-se să-și adune gîndurile. Își aminti de vorbele pastorului în legătură cu prăbușirea turnului ; oamenii munciseră toată ziua la demolarea lui, întrerupînd u-și treaba la lăsarea serii, ca să-l dărîme pînă la temelii în

dimineața următoare. O jumătate de ceas după plecarea lor, colțul la care lucraseră se năruise. Posibil ca femeia, pe jumătate îngropată, să se fi aflat sub turn în clipa prăbușirii.

Knight sări în picioare și se puse pe treabă, încercînd să înlătore molozul cu mîinile.

Mormanul care acoperea trupul femeii era alcătuit mai mult din bulgări mărunți și prăfoși, clar mormanul, ca atare era foarte mare. Ca s-o poată dezgropa mai repede, Knight trebuia să dea fuga după ajutor. O luă pieziș către zidul cimitirului și sa repezi în jos, pe deal.

Ceva mai încolo, o cărare, tăiată de-a curmezișul unei culmi joase, se ivea întunecată pe fundalul cerului luminat de lună, terminîndu-se cu un nod pe linia orizontului, în clipa cînd Knight sosi la răscruce, zări, în vîrfurile dâmbului, un om care venea spre el. Knight părăsi cărarea și-i apără străinului în față.

■— S-a întimplat o nenorocire la biserică, spuse Knight fără introducere. Turnul s-a surpat peste un om care zace nemișcat acolo. Vrei să vii să dai o mîină de ajutor ?

■— Curn să nu, zise străinul.

— E o femeie, spuse Knight, în timp ce goneau spre biserică. Cred că o să izbutim s-o scoatem de-acolo amîn-doi. Nu știi, o fi cumva, vreo lopată pe aici ?

■— Da, lopețile cu care se sapă gropile. Trebuie să fie pe undeva. Pîn-acum se țineau în turn. Răscoliră pîmprejur, și, într-un ungher al portalului, dădură de trei lopeți puse cu grijă deoparte. Porniră spre capătul dinspre apus și Knight arătă locul nenorocirii

•— Trebuie să fi luat un felinar cu noi, exclamă el. Dar poate ne descurcăm și așa. Și se puse pe treabă, încercînd să îndepărteze mormanul grămădit peste trupul femeii.

Celălalt, după ce rămase o vreme încremenit locului, se apucă să urmeze pilda lui Knight, și, alegînd pietrele mai mari amestecate cu molozul, începu să le dea la o parte. Dar, cu toată truda lor, abia după vreo zece minute reușiră să tragă afară trupul nefericitei făpturi. O ridicară cît putură mai cu grijă, se opintiră cu povara lor pînă la mormântul lui Felix Jethway, care se afla la cîtiva pași înspre apus, și o întinseră jos.

■— E chiar moartă ? întrebă străinul.

— Așa se pare, zise Knight. Care-i cea mai apropiată casă ? A pastorului, presupun.

— Da, dar cum tot trebuie să chemăm un doctor de la Castle Boterel, eu zic că-i mai cuminte să por nim cu ea într-acolo, decît să ne îndepărtăm și măi mult de oraș.

— Dar dacă o luăm într-acolo, prima casă nu-i mai departe decît prezbiteriul sau conacul Craggs ?

N — Nu, nu-i mai departe, răspunse străinul.

£187

•— Ei, atunci, așa facem, bineînțeles. Cred că cel mai bun lucru ar fi s-o ducem pe brațe ; dacă n-ai nimic împotrivă să ne împreunăm mîinile.;

— Nicidecum ! Sînt bucuros că pot să vă ajut cu ceva.

Alcătuiră un soi de leagăn, prinzîndu-și mîinile cruciș pe sub trapul femeii fără viață, ridicară povara și mer-seră așa, unul alături de celălalt, în jos, pe poteca arătată de străin, care părea deprins cu acele locuri.

— Am stat aproape un ceas în biserică, își urmă vorba Knight, după ce ieșiră din cimitir. Pe urmă am luat-o spre turnul prăbușit, și așa am. dat de ea. Mă întristează gîndul că, fără să-mi dau seama, am irosit atîta timp în preajma unui suflet care abia mai pîlpiia, gata să se stingă.

— Turnul s-a năruit pe înserat, nu-i așa ? Pare-mi-se, acum vreo două ceasuri.

— Da. Femeia trebuie să fi fost acolo singură. Ce-o fi căutat în cimitir tocmai atunci ?

— E greu de spus. Străinul aruncă o privire scrutătoare asupra capului căzut într-o parte și a trupului neclintit pe care-l purtau pe brațe. Nu vrei s-o întorci, un pic, cu fața în lumină ? zise el.

îi întoarseră fața în bătaia lunii, și omul îi privi trăsăturile mai îndeaproape.

— Ia te uită, o cunosc ! exclamă el.

— Cine o ?

— Doamna Jethway. Ne îndreptăm chiar spre casa ei. E o văduvă. Am stat de vorbă cu ea nu mai târziu de astăzi după prînz. Am avut treabă la poșta din Castle Boterel și am întîlnit-o acolo ; venise să pună o scrisoare ta cutie. Sărmana femeie ! Haidem mai repede !

— Apucă-mă un pic mai strîns de încheietura mîinii. Nu cumva mormîntul pe care am culcat-o era chiar al fiului ei, singurul copil pe care-l avea ?

— Da, al lui era. Acum m-am lămurit ! E foarte limpede ! Venise la mormîntul lui. De cînd i s-a prăpădit băiatul, nu și-a mai revenit. În el îi sta toată nădejdea, și acum n-o mai vedeai decît jelindu-l. Și-a fost și ea nevestă de fermier, femeie cu carte !

Inima lui Knight se umplu de milă. Era ciudat, dar propria lui soartă părea împletită cu cea a acestei fami-

188

Ii Jethway, de vreme ce Elfride pătrunsese în aceeași fel și în viața lui, și în cea a nefericitului tînr. Nu răspunse nimic și merseră mai departe.

— A început să atîrne greu, spuse străinul, rupînd tăcerea.

•— Da, așa-i, zise Knight și, după o pauză, adăugă : Mi se pare că v-am mai zărit pe undeva, dar nu-mi amintesc unde. Îmi dați voie să vă întreb cine sînteți ?

— Sînt lordul Luxellian. Dar dumneata ?

— Un oaspete la conacul Crag. Numele meu e Knight. — Am auzit de dumneavoastră, domnule Knight.

■— Și eu de dumneavoastră, lord Luxellian. Mă bucur că v-am cunoscut.

■— Și eu, asemenea. V-am mai întîlnit numele în presă.

— Mie de asemenea îmi era cunoscut numele dumneavoastră. Asta-i casa ?

— Da. -

Ușa era încuiată. Knight rămase o clipă pe gînduri, apoi scotoci în buzunarele moartei și dădu de o cheie mare. O vîrî în broască și ușa se deschise îndată. Focul se stinsese, clar razele lunii pătrundeau prin fereastra cu ochiuri, închipuind desene pe podea. Lumina dezvălui o încăpere destul de frumos mobilată, de fapt aceeași încăpere în care intrase și Elfride cînd venise la doamna Jethway singură, cu două-trei seri în urmă. Așezară povara nemișcată pe o canapea de modă veche de lîngă perete, și Knight își roti ochii prin cameră, în căutarea unei lămpi sau a unei luminări. Undeva, pe o poliță, găsi o luminare, o aprinse și o puse pe masă.

Atît Knight cit și lordul Luxellian cercetară chipul palid cu luare aminte, și amîndoi se încredințară, aproape fără umbră de îndoială, că nu mai era loc de nădejde. Examenul lor provizoriu nu dădu la iveală nici un semn de violență.

— Cred că, de vreme ce eu știu unde locuiește doctorul Granson, zise lordul Luxellian, ar fi mai bine să dau o fugă pînă acolo, iar dumneavoastră să rămîneți aici.

Knight fu de acord. Lordul Luxellian plecă și zgomotul pașilor lui grăbiți se pierdu în urmă. Knight rămase aplecat peste trupul neînsuflețit, și, cîteva. minute în plus de examinare atentă îl convinseră definitiv că femeii nu-i mai craii de folos nici doctor, nici leacuri. Miinile și picioarele începuseră de pe acum să înțepenească și erau reci ca ghiața. Knight îi acoperi fața și se așeză.

Minutele se scurgeau unul după altul. Filozoful rămase nemișcat, cu gîndul la întîmplările acelei nopți. Privirile îi erau ațintite spre masa pe care observase, de la început, felurile obiecte pentru scris. Acum văzu clar o călîmară, un toc. o mapă cu sugative și hîrtie de scris. Cîteva foi de hîrtie, scoase din teanc, fuseseră zvîrlite mai încolo ; se începuse pe ele un răvaș, apoi fuseseră aruncate, de parcă cel ce scrisese nu fusese mulțumit de forma găsită. Alături, un baston de ceară neagră și o pecete dovedeau că metoda mai simplă pentru lipitul scrisorilor nu fusese socotită destul de sigură. Foile de hîrtie abandonate erau în așa fel răvășite pe masă, încît îi îngăduiau lui Knight să citească, chiar de la locul unde se afla, cele cîteva slove scrise pe fiecare. Una suna așa :

Domnule,

Fiind o femeie care a fost și ea, cândva, blagoslovită cu un fiu, vă implor a-mi îngădui să vă previn.

Alta :

'„Domnule,

Dacă binevoiți să acceptați o înștiințare din partea unei străine, pină nu e prea tîrziu să alegeți altă cale. ascultați..."

Cea de-a treia : „Domnide,

Alături de rîndurile mele veți mai găsi o scrisoare care, vă va dezvălui totul singură, fără să mai fie nevoie de vreo lămurire din partea mea. Aș dori, totuși, să mai adaug și eu cîteva cuvinte, ca să vă dați și mai bine seama cît de cumplit ați fost înșelat..."

Era clar că, după aceste încercări abandonate, femeia scrisese și expediase a patra scrisoare, pe care o socotise mai bună decît toate celelalte. Pe masă se zăreau două picături de ceară pentru peceti ; bastonul din care se scurseseră sta pe marginea mesei, puțin ieșit în afară ; capătul îi atîrna în jos, arătînd că ceara era încă moale

189

cînd fusese pus acolo. Iată și scaunul pe care stătuse cea care scrisese, iată urma adresei scrisorii pe sugativă, iat-o și pe biata văduvă zăcînd alături moartă. Knight văzuse destule ca să ajungă la concluzia că doamna Jethway, avînd de comunicat chestiuni de mare însemnătate unui prieten sau unei cunoștințe, îi scrisese un răvaș bine chibzuit, și se dusese să-l pună la cutie cu mîna ei, și că din. clipa cînd ieșise pe ușă pînă cînd el și lordul Luxellian o aduseseră înapoi acasă, moartă, femeia nu mai trecuse pragul acestei încăperi.

Tristețea de negrăit a întregii scene, așa cum I se înfățișa în timp ce aștepta acolo singur, în tăcere, nu era chiar nepotrivită cu dispoziția lui Knight, deși era logodnicul unei fete frumoase și fermecătoare, în a cărei tovărășie se aflase pînă de curînd. În timp ce stătuse lîngă ruinele turnului năruit, un ghid nou i se trezise în minte : că perioada prelungită de inactivitate în care se complăcuse în ultimul timp din pricina Elfridei nu-i pria, probabil, unui om ca el, deprins să aibă mereu o mulțime de treburi. Dealtfel, putea să-i pună capăt repede, grăbind căsătoria.

După propria-i părere, el, Knight era omul care-și greșise ținta, tocmai fiindcă nu ochise destul de repede. Acum, cînd renunțase în mare măsură la ambițiile lui îndrăznețe, dorea din toată inima să-și călăuzească energia spre un fâgaș mai concret, corectînd astfel aplecarea sa spre introspecție, care nici pe el nu-l copleșise de fericire, nici. semenilor lui nu le făcuse cine știe ce mare bine. Gîndul de a o porni pe această nouă cale prin căsătorie, gînd care, de cînd o cunoscuse pe Elfride, îi suie-se atît de mult, nu i se mai părea, în noaptea asta, chiar atît de minunat. Că spulberarea iluziilor pe care și le făcuse în legătură cu Elfride nu era străină de această reacție și de redeșteptarea vechilor lui idei privind irosirea timpului, e mai mult decît probabil. Deși sentimentele puseseră o asemenea stăpînire pe Knight, influența lor nu era absolută, așa încît să poată rămîne neclintite în fața unei renașteri intelectuale cît de cît puternice.

Zgomot de roți și tropot de copite îl treziră din visare. Ușa se deschise ca să pătrundă doctorul, lordul Luxel-

S3G

Han și domnul Coole, coronerul1 din regiune, (care avusese treabă la Castle Boterel în ziua aceea și care, cînd picase lordul Luxellian, tocmai sta la taclale cu doctorul, după cină) ; în urma lor intrară două infirmiere și cîțiva gură-ească.

Domnul Granson, după o examinare rapidă, declară că femeia murise prin asfixia provocată de presiune intensă asupra organelor respiratorii ; se luară apoi măsuri pentru desfășurarea unei anchete, a doua zi dimineată, pînă la ora cînd coronerul trebuia să plece înapoi,' la St. Launce's.

Scurt timp după aceea, casa văduvei fu părăsită de toți cei care-i trecuseră pragul și femeia fu lăsată să sălaş-luiască în moarte, așa cum făcuse și în viață, de doi ani încoace, într-o singurătate desăvârșită.

XXXIV

„Da, fericit va fi acela ce te va răsplăti după credința ta”

SE SCURSESERĂ ȘAISPREZECE

ceasuri. Întors de la ancheta privind decesul doamnei Jethway, la care asistase, Knight intră în salonul doamnelor de la Craggs. Elfride lipsea din încăpere.

Doamna Swancourt puse câteva întrebări privind formalitățile și rezultatul anchetei. După aceea, spuse :

— Azi-dimineață, cum ai plecat, a venit poștaşul. N-aveai decât o scrisoare. Uite-o !

Și doamna Swancourt luă scrisoarea de pe cutia ei de lucru și i-o întinse. Knight o pruni cu un aer absent, dar, Văzînd cum arăta, bolborosi ceva și părăsi camera.

Scrisoarea purta o pecete neagră, iar scrisul de pe adresă îi stătuse sub ochi, clar și îndelung, numai cu o seară în urmă.

Knight se simți teribil de tulburat; se uită în jur, să vadă unde putea găsi un loc unde să nu-l stingherească nimeni. La vremea aceea cădea o rouă deasă, ce stăruia.

22

837

pe ierburi, în locuri umbrite, cît era ziua de lungă ; cu toate astea, Knight își alege un petec de pajiste din mijlocul tufărișului, unde citi de la un capăt la celălalt scrisoarea pe care o deschisese din mers.

Scrisul, pecetea, hîrtia, cuvintele introductive, totul îi spuse într-o clipă că scrisoarea fusese scrisă de văduva Jethway. acum țeapănă și rece. Se lămuri îndată că rîn-durile abia începute, care-i atrăseseră privirea în noaptea din ajun, nu erau hărăzite altcuiva decât lui. își aminti vorbele rostite de Elfride în somn, cînd erau pe vapor, cum că cineva nu trebuia să-i spuie lui ceva, că altfel o nenorocea — întîmplare pe care atunci o socotise atît de mărunță și neînsemnată. Încît aproape c-o uitase. Gîndindu-se la toate astea, sufletul îi fu năpădit de un simțămînt copleșitor și cumplit de dureros. Hîrtia îi tremura în mîna în timp ce citea.

The Valley, Endelstow,

„Domnule,

O femeie care nu are multe de pierdut pe lumea asta de pe urma blamului ce i l-ur putea aduce acest gest, dorește să vă dea unele lămuriri privind o doamnă pe care o iubiți. Dacă binevoiți să acceptați să vi se deschidă ochii pînă nu e prea tîrziu, ascultați ce are a vă spune autoarea acestor rînduri.

Sînteți înșelat. Se poate ca o asemenea femeie să fie vrednică de stimă ?

O femeie care a încurajat un tînăr cumsecade și apoi nu l-a mai luat în seamă, încît, pînă la urmă l-a băgat în mormînt.

O femeie care, mai tîrziu, și-a ales drept iubit un bărbat de neam prost, pe care tatăl ei l-a dat pe ușă afară.

O femeie care a fugit de acasă. în taină, să se mărite cu bărbatul acela, s-a întîlnit cu el și au plecat la Londra împreună.

O femeie care, nu se știe de ce, s-a întors acasă tot nemăritată. . .

O femeie care, în scrisorile pe care i le scria (pe urmă, mergea atît de departe, încît îl numea bărbatul ei.

O femeie care a scris scrisoarea alăturată, ca să mă roage pe mine, care știu toată povestea mai bine decît oricare altul, să nu dau rușinea asta la iveală.

Nădăjduiesc că, nu peste multă vreme, nici lauda și nici osînda nu mă vor mai putea, atinge. Dar, înainte de a-mi lua viața, Domnul mi-a dat puterea de a răzbuna moartea țîului meu.

GERTRUDE JETHWAY”

în plic fusese adăugată și nota în creion, pe care Elfride o așternuse pe hîrtie în căsuța doamnei Jethway :

„Dragă doamnă Jethway.

Am trecut pe la dumneata. Țineam foarte mult să te văd, dar nu mai pot să așept. Am venit să le rog să nu dai curs amenințărilor pe care mi le-ai aruncat în față. Doamnă Jethway, te rog din suflet, nu mai spune nimănui ce-am făcut ! Asta m-ar nenoroci și mi-ar frînge inima. Sînt gata să fac orice pentru dumneata, dacă te porți frumos cu mine. Înțelege-mă, doar ești și dumneata femeie, și nu mă face de rîs, te implor ! A dumitale,

E. SWANCOURT"

Knight își întoarse ostenit fața către casă. De la zidurile clădirii, pămîritul suia în pantă pînă la tufăriștul unde se afla el, ridicîndu-se aproape la același nivel cu primul etaj de la Crag. Vestiarul Elfridei se afla chiar în unghiul clădirii îndreptat spre el și avea două ferestre astfel plasate, încît, din locul unde sta, privirea lui putea trece prin ambele ferestre, pătrunzînd întreaga încăpere. Elfride era acolo ; se oprise în mijlocul încăperii și se privea, din cap pînă-n picioare, în oglinda înaltă pe rotile. Se examina lung și cu luare aminte din față, se rotea și-și zvîrlea capul pe spate, cercefindu-și imaginea peste umăr.

Nimeni nu poate spune cu ce scop sau minată de ce toană făcea asta ; poate că îndeplinea aceste gesturi fără să-și dea seama ce face, doar fiindcă era tare abătută. Poate că în adîncul sufletului ei își spunea : „cit de nenorocită sînt !” Dar lui Knight toate acestea nu-i plăcură, își plecă mohorît privirea. Scrisoarea femeii moarte căpăta, în această lumină, o valoare care o depășea cu mult pe cea reală. Împrejurările dădeau acelor vorbe de ocară ecoul justiției neîndurătoare, ce răzbate dincolo de mormînt. Knight simți că nu mai poate să le suporte prezența. Rupse scrisoarea în bucățele.

33g

Printre tufișurile din spate auzi un fișit și, întorcînd' capul, o văzu pe Elfride în urma lui. Frumoasa fată îl privi cu un zîmbet plin de dor și ele speranță, o speranță prea firavă ca să poată înlătura spaima adînc împlîntată în inima ei. Vorbele lui aspre din noaptea trecută o mai apăsau și acum, ca o povară.

— Te-am zărit de la fereastră, Harry, spuse ea sfios.

— Vezi să nu te uzi la picioare prin roua asta, zise el, deparc-ar fi fost surd.

— Nu-mi pasă.

— Nu-i bine să-ți uzi picioarele...

— Da... Harry, ce s-a întîmplat ?

— Ah, nimic. Putem să reluăm discuția aceea serioasă de aseară ? Ah, nu, poate că ar fi mai bine să renunț.

— Nu pot să-ți spun nimic ! Ce situație cumplită ! Ah. cît aș da să fii iar drăguț ca altădată, să te fi repezit să mă săruți cînd m-ai văzut ! De ce nu mi-ai cerut un sărut ? De ce nu-mi ceri măcar acum ?

„Cu mult prea slobodă-n purtări", auzi el șoplindu-i un glas interior.

— Ah, discuția aia îngrozitoare de aseară, urmă ea. Doamne, ce vorbe ! Pentru mine a fost o seară blestemată !

— Sărut ! îmi vine rău cînd aud cuvîntul ăsta ! Nu-mi mai vorbi de săruturi, pentru numele lui Dumnezeu ! Nu crezi c-ar fi fost spre binele tău să te arăți ceva mai cu cap și să nu pomenești cuvîntul ăsta, cînd știi cîte săruturi ai primit ?

Elfride se făcu albă la față și chipu-i pustiit împietri. Parca acum atît de fragil și gingaș, încît îți venea să crezi că dacă l-ai atinge doar cu un deget ar rămîne o urmă albă în acel loc.

Knight merse mai departe ; Elfride venea în urma lui, tăcută și supusă. El împinse în lături o portiță și pa ii-unseră pe o potecă ce străbătea miriștea.

— Te deranjez, cumva ? îl întrebă ea, în timp ce el închidea portița. Să plec ?

— Nu. Ascultă puțin, Elfride. Knight vorbea cu glas scăzut și tremurat. Eu m-am purtat cinstit cu tine, nu vrei să te porți și tu cinstit cu mine ? Dacă a existat vreo legătură... ciudată... între tine și cel dinaintea mea, mărturisește-mi, nu mai amina. E mai bine să aflu acum,

MO

chiar dacă ceea ce-mi vei spune ne va despărți, decît să descopăr toate astea mai tîrziu. În inima mea s-au trezit tot felul de bănuieli. N-am să-ți spun cum de am ajuns aici, fiindcă toate astea, îmi fac silă. Dar înțelege că dacă s-ar dezvălui, cîndva, vreo taină în legătură cu trecutul tău, asta ne-ar otrăvi toată viața.

Knight așteptă cu un soi de apatie. Privirile îi erau triste și aspre. Merseră mai departe, de-a lungul potecii.

— Dar dacă-ți spun tot, mă ierți ? izbucni ea, cu glas rugător.

— N-aș putea să-ți promit ; depinde foarte mult de ceea ce ai să-mi spui.

Tăcerea ce urmă i se păru Elfridei de neîndurat.

— Și n-ai să mă mai iubești ? sări ea. Harry, Harry, îubește-mă și poarlă-te cu mine ca mai-nainte ! Hai, te rog din suflet, Harry !

— Ai de gînd să fii sinceră cu mine sau nu ? o întrebă Knight. Ce ți-am făcut ca să te ascunzi așa de mine ? Va să zică îmi pretinzi să mă las prins în laț ca o pasăre. Făci iot ce poți ca să nu aflu nimic ! De ce, Elfride ? Asta vreau să știu !

Erau atît de tulburați, încît părăsiseră poteca și rătăceau prin miriștea umedă, care le îngreua mersul, dar ei nici nu-și dădeau seama, nu le mai păsa de nimic.

— Ce-am făcut ? îngăimă ea.

■— Ce ? Cum poți să mai întreb, cînd știi foarte bine ? Știi că mi-ai tănuit, cu bună știință, o întîmplare din viața ta și că, dac-aș fi știut ce-a fost cu tine, m-aș fi purtat, poate, cu totul altfel ! Și te mai apuci să întreb ce-ai făcut ?

Elfridei îi pieri tot curajul și nu mai spuse nimic.

— Nu c-aș sta să-i cred pe invidioșii care umblă cu scrisori sau pe bîrfitori ! Nu, nu sînt eu omul ăla ! De fapt, nu știu dacă-i cred sau nu, zău că nu-mi dau seama. Eu atîta știu : că-mi clădisem în inimă un adevărat templu pentru slăvirea ta. Mă uitam în ochii tăi și mi se părea că văd. În ei o cinste și o nevinovăție atît de neîntinate și desăvârșite, cum mina Domnului nu mai hărăzise nîci-cînd unei femei. Eu nu-i cer omului să fie curat ca lacrima, dar dacă nu găsesc la el o cinste oarecare, nu-mi mai trebuie nimic. Spune-mi doar atît : ceea ce-mi ascunzi tu e foarte grav ?

tu

— Nu înțeleg prea bine ce vrei să spui. Dacă ți-arn ascuns ceva, asia a fost doar fiindcă te-am iubit atît de mult, și mi-a fost frică... frică... să nu te pierd.

— Văd că nu ești dispusă la mărturisiri, așa că am să-ți pun eu cîteva întrebări precise. Îmi dai voie ?

— Da, răspunse ea, și pe chip i se așternu o expresie de resemnare ostenită. Spune-mi cele mai aspre vorbe de care ești în stare. Sînt gata să îndur orice !

— Umblă tot felul de bîrfeli despre tine, Elfride, și cum pot eu să le înfrunt, măcar cu o vorbă, dacă nu știu limpede ce s-a întîmplat ? Poate că nu te privesc numai pe tine, poate că n-au nici o legătură cu tine. Cu toată amărăciunea, Knight încercă să glumească. Pe vremea Revoluției Franceze, Pariseau, un maestru de balet, a fost decapitat din greșeală în locul lui Parisot, un căpitan din garda regală. Ce bine-ar fi să aflu că mai există și o altă „E.

Swancourt" pe-aici, prin împrejurimi. Ia uită-te la asta !

Și-i întinse bilețelul scris de ea și lăsat pe masă, la doamna Jethway. Elfride fixă asupra hîrtiei o privire lipsită de orice expresie.

— Nu-i o faptă chiar așa urîtă pe cît pare a fi ! spuse ea cu glas plin de rugă. Dacă judeci toate astea acum, s-ar zice c-am săvârșit o înșelătorie murdară, dar totul a pornit de la ceva

mult mai simplu decât îți închipui. Tot ce doream eu era să nu primejduiesc dragostea noastră. Ah, Harry ! Asta era singurul meu gând. N-am făcut cine știe ce !

— Da, da, dar, chiar dacă nu mă gândesc la vorbele acelei sărmâne făpturi nenorocite, pare să fie... o faptă urâtă.

— Care vorbe ?

— Vorbele din scrisoarea aceea... pe care am rupt-o în bucățele. Elfride, ai fugit cu un bărbat pe care-l iubeai ? Asta era fapta groaznică de care se pomenea în scrisoare. E ceva adevărat în acuzația asta. hai, spune drept și cinstit, Elfride ?

— Da, șopti ea. Knight se trase la față.

— Ca să te căsătorești cu el ? întrebă cu glas sugrumat.

— Da. Ah, iartă-mă ! Pe atunci nu te cunoșteam, Harry.

193

†— La Londra ?

— Da, dar eu...

— Răspunde ce te-ntreb, Elfride, numai ce te-nlreb. Ai făcut, cu bună știință, vreo încercare să te măriți cu el, în taină ?

— Nu, nu cu bună știință.

— Dar ai făcut ?

Un val de roșeață trecu peste fața ei. ■— Da, răspunse ea.

■— Și după asta... i-ai... i-ai scris, ca și cum ți-ar fi fost soț, iar el te numea, în scrisori, soția lui ?

— Stai, ascultă ! Era...

— Răspunde ce te-ntreb ! Numai ce te-ntreb !

■— Bine. Da, așa a fost. Buzele îi tremurau. Dar continuă cu oarecare demnitate : Ți-aș fi mărturisit singură ; știam, și știu și-acum că am greșit. Numai că nu îndrăzneam, fiindcă te iubeam prea mult. Ah, cât de mult te iubeam ! Pentru mine erai totul pe lume... așa cum ești și-acum ! N-ai să mă ierți ?

E trist că un bărbat care, la început, n-ar îngădui ca verdictul perfecțiunii, pronunțat de el asupra iubitei sau soției lui, să fie clătinat de vreo probă contrarie, chiar clac-ar veni de la însuși Dumnezeu, odată ce-i pune puritatea la îndoială, e în stare s-o spînzure moralmente, pe temeiul unor mărturii pe care n-ar avea inima să le accepte nici la „judecata" unui câine.

Acest refuz de a face mărturisiri, a cărui cauză era naivitatea Elfridei, ce se credea cu mult mai vinovată decât era cu adevărat, săvârșise o operă fatală în mintea lui Knight. Omul cu o judecată atât de pătrunzătoare, văzînd cum întîia năzuință către puritate îi e zdrobită, înclina acum spre cealaltă extremă, și fiecă mișcare de pe chipul Elfridei, fiecă tremur, fiecă frază încurcată era, pentru el, o nouă dovadă a necinstei.

— Elfride, e timpul să isprăvim cu complimentele și să lăsăm politețea la o parte, spuse Knight. Uită-te în ochii mei, și, în credință spune-mi drept încă un lucru, unul doar. Ai plecat singură cu el ?

— Da.

— Și te-ai întors acasă în aceeași zi ?

— Nu.

Cuvîntul căzu ca un trăsnet ; pînă și cerul și pămîin-tul păreau îndurerate. Knight își întoarse fața. Intre timp,

193

chipul Elfridei împrumută o expresie în care ghiceai deznădejdea fără margini că explicase în așa fel lucrurile, încît nu păreau cu nimic mai bune decât fuseseră în realitate, o deznădejde care te face nu numai să-ți pierzi încrederea în lămuriri deschise, dar și să nesocotești, din prea mare osteneală, orice șansă, cât de mică, de micșorare a vinei.

Scena aceasta avea să ramina multă vreme vie în ochii lui Knight ; miriștea cafenie, buruienile presărate ici-coio, brîul de mesteceni din depărtare, ce acopereau casa și ale căror frunze însîngerate parcă trăgeau să moară.

— Trebuie să mă uiți, spuse el. Nu ne mai putem căsători, Elfride.

Durerea revărsată în sufletul Elfridei, odată cu vorbele lui, i se oglindi pe chip oa o tortură insuportabilă,

— Ce vrei să zici, Harry ? Ai spus-o doar așa.,, nu ? Ea ridică neîncrezătoare privirea spre el, și dădu să

rida, ca și cum irealitatea vorbelor lui era neîndoielnică.

— Nu vorbești serios, știu... așa-i că nu vorbești serios ? Doar eu sînt a ta și vrei să fiu a ta pe veci, nu ?

— Elfride, ți-am vorbit prea aspru. Am exprimat în cuvinte ceea ce trebuia doar să gîndesc. Țin la tine, așa că îngăduie-mi să-ți dau un sfat. Mărită-te cu bărbatul acela cît mai repede cu putință. Oricît de sătui ați fi unul de altul, tu ești a lui și el e al tău, iar eu n-am de gînd să mă strecor între voi. Crezi c-aș vrea... crezi c-aș putea să fac asta, măcar pentru o clipă ? Dacă nu poți să te măriți cu el acum, și dacă altul o să te ia de soție, să nu-i dezvălui taina ta după căsătorie, dacă nu i-ai dezvăluit-o înainte. Atunci sinceritatea te-ar nenoroci.

Înmărmurită de tot ce auzise, Elfride exclamă :

— Nu, nu, n-am să fiu soția altcuiva ! Ție trebuie să-ți fiu soție !

— Dacă ne-am fi căsătorit...

— Doar nu vrei să spui că... pleci, și mă părăsești, și te înstrăinezi de mine... Ah, nu vrei să spui asta !

Vorbele ei se stinseră într-un val de suspine. Își stă-pîni plînsul și continuă să privească chipul lui, pe care în zadar se străduia să afle o rază de speranță.

— Eu intru în casă, spuse Knight. Să nu vii după mine, Elfride. Nu vreau să vii.

— A, nu. bineînțeles că n-am să vin.

•— Și pe urmă plec la Castle Boterel. La revedere.

Își luă rămas bun de la ea simplu, ele parcă s-ar fi despărțit doar pînă a doua zi, așa cum o făcuse de atUea ori mai înainte, și tot astfel păru să înțeleagă și ea salutul lui. Knight nu se simțea în stare să-i spună limpede că pleca pentru totdeauna. Nici el nu-și dădea prea bine seama ce avea să facă pînă la urmă ; va alerga iar la Elfride si se va azvirlî în șuvoiul unui sentiment copleșitor, sau va încerca să se domine într-atît pe sine și ceea ce purta în suflet, încît să facă din această despărțire ceva definitiv, pornind din nou în viață ele unul singur. Zece minute mai tîrziu părăsise casa, lăsînd vorbă că, dacă nu se va întoarce seara, să i se trimită bagajul la locuința lui elin Londra, de unde avea de gînd să-1 înștiințeze pe demnul Swancourt, printr-o scrisoare, despre motivele plecării lui precipitate. Coborînd valea, nu se putu stăpîni. să nu-și întoarcă privirea. Văzu miriștea și silueta subțirica a unei fete în mijlocul ei, proiectîndu-se dreaptă pe cer. Elfride, docilă ca întotdeauna, abia dacă făcuse un pas mai încolo, căci el spusese : „Rămîi aici". Se mai uită o dată, și tot acolo o văzu ; așa avea să-i apară în minte săptămîni și luni în șir. Își desprinse privirile de la ea, își trecu mîna peste ochi, de parc-ar fi vrut să șteargă această imagine, scoase un geamăt adînc și porni mai departe.

XXXV,

„Și-ai să mă părăsești ?... Hai .spune nu, hai spune nu !"

iată-ne la hanul lui bede,

în odaia lui Knight, seara tîrziu, a doua zi după plecarea lui Knight din Endelstow. O ploaie mărunță cade asupra Londrei, învăluind într-un nimb umed și mohorît străzile mai bine luminate. Ploaia nu se întetise încă îndeajuns, pentru ca trecerea vehiculelor iuți să lase în urmă acea huruială puternică, pe care o auzi după spălarea pietrelor de o răpăială zdravănă, dar era, totuși, destul

de deasă ca să fi făcut aleile și drumurile mîzgoase, alunecoase și lipicioase, atît pentru picioare cît și pentru roți.

Înainte de a ieși pe ușă, ca să ia drumul plicticos spre casă, în Richmond, Knight sta lingă cămin, privind focul mornit care pupii a, gata să se stingă. Avea pălăria pe cap, stinsese și gazul. Storul ferestrei dinspre alee nu fusese coborît și, odată cu lumina ce venea de jos, reflec-tîndu-se pe tavan, pătrundea în încăpere, în locul murmurului obișnuit, doar ceva din zgomotul roților și bolboroseala pripită a celor care se aflau afară mai mult de nevoie decît de plăcere.

În timp ce sta așa, așteptînd să treacă cele cîteva minute ce mai rămăseseră pînă la ceasul cînd urma să ia trenul, o bătaie sfioasă în ușă se amestecă cu celelalte sunete care îi ajungeau la ureche. La început fu atît de ușoară, încît, larma de afară o acoperea aproape cu totul. Bătaia se repetă, și Knight străbătu vestibulul înțesat de vechituri pentru a deschide ușa.

O femeie, bine înfosită, dar care se vedea că e subțirică, sta pe palier, sub lampa de gaz. Se repezi înainte, se aruncă de gîtul lui Knight și scoase un strigăt sugrumat :

— Ah, Harry, Harry, mă omori ! N-am putut să nu vin. Nu mă alunga... te rog ! Iart-o pe Elfride a ta că a venit... te iubesc atît de mult !

Cîteva minute, Knight rămase împietrit de tulburare și uimire.

— Elfride !, strigă el. Ce înseamnă asta ? Ce-ai făcut ?

— Nu mă respinge, nu mă pedepsi... Ah, te rog, nu ! N-am putut să nu vin. Simțeam că mor. Azi-noapte, văzînd că nu te mai întorci, n-am mai putut să îndur... n-am mai putut ! Lasă-mă numai să stau cu tine și să te privesc, Harry. Mai mult nu-ți cer !

Pleoapele îi erau roșii, grele și umflate de atîta plîns, și gingașii obraji, ca trandafirii, se urîțiseră și se pătasera de cît îi frecase cu batista, ca să-și șteargă șiroaiele de lacrimi.

— Cu cine ești ? Ai venit singură ? se grăbi el s-o întrebe. l

S195

— Da. Cînd am văzut că nu te-ntorei acasă, noaptea trecută, am stat trează, sperînd c-ai să vii... m-am perpelit toată noaptea... am așteptat, și-am așteptat, dar tu tot n-ai venit ! Pe urmă, cînd s-a luminat de ziuă și am aflat din scrisoarea ta că ai plecat, n-am mai putut să rabd. Am fugit de acasă, m-am dus la St. Launce's și am luat trenul înapoi. De azi-dimineață sînt pe drum, așa că n-ai să mă alungi, nu-i așa, Harry ? Am să te iubesc cît oi trăi, pînă la moarte !

— Bine, dar cum să rămîi aici ? Ar fi o nebunie ! Ah, Elfride, în ce te-ai băgat ! Îți faci numele de ocară alergînd așa după mine ! Știi doar ce s-a-ntîmplat prima oară, și tot nu te-ai învățat minte să nu te mai bagi în asemenea încurcături ?

■— Ah, numele ! Harry, eu am să mor curînd, și la ce-o să-mi mai servească numele ?

Doamne, dac-aș fi fost eu bărbat, n-aș fi părăsit o femeie pentru o greșală atît de mică ! Să nu-ți închipui Cel S"ci întîmplat cine știe ce faptă rușinoasă cînd am fugit cu bărbatul acela. Ah, bine ar fi fost să fi fugit și tu cu douăzeci de femei pînă nu m-ai cunoscut pe mine, ca să pot să-ți dovedesc că mie nu mi se pare asta cine știe ce greșală, și că sînt bucuroasă că mi-ai apărut în cale mai tîrziu, ca să rămîi al meu ! Dacă m-ai cunoaște cu adevărat, ai ști cît sînt de cinstită, Harry ! Nu se poate să fiu soția ta ? Spune-mi că mă iubești, la fel ca mai înainte, și nu mă lăsa să plec de lîngă tine, hai ! Nu pot îndura gîndul c-am să trăiesc ceasuri, zile și nopți fără sfîrșit departe de tine, și c-ai ajuns să mă urăști !

— Nu te urăsc. Elfride, spuse el cu blîndețe. întin-zînd brațele s-o sprijine. Dar nu se poate să rămîi aici, acum... in seara asta, vreau să spun.

— Da' înțeleg că nu se poate... bine era să se fi putut... Harry, mă tem că dacă... ne despărțim acum... se întîmplă ceva, o nenorocire, și nu ne mai întîlnim ! Harry, dacă nu sînt vrednică să-ți fiu soție, sînt gata să-ți fiu slugă, numai să trăiesc alături de tine ! Să nu mă alungi, ca să te pot vedea măcar l Atîta vreau, încolo nu-mi mai pasă de nimic l

— Nu. nu pot să te alung... nu pot ! Numai Dumnezeu știe ce nenorociri ne va aduce seara asta, dar de alungat nu pot să te alung ! Hai, așează-te aici ; o să încerc să-nu adun gândurile, să văd ce-i ele făcut.

196

În clipa aceea auziră o bătaie puternică în ușa de jos, urmată de o zmcuire bruscă a clopoțelului, care făcu să răsune toată casa, de la mansardă pină-n beci. Ușa fu deschisă la repezeală și, după un schimb precipitat de vorbe, în sala de la intrare, pași grei porniră în sus, pe scară.

Chipul domnului Swancourt, înfierbîntat, crispat și abătut, se ivi. de după palier. Mai urcă două-trei trepte și apăru în fața lor. Privind peste capul lui Knight, cu o indignare stăpînită, păși spre fata care tremura ca varga.

— Ah, Elfride ! în sfirșit, iată-te ! Ce-i cu comedia asta, domnișoară ? Cînd ai de gînd să te lași de nebuniile astea și să te porți ca o fată cuviincioasă ! îmi faci numele și neamul de rîs ! Asemenea fapte ar acoperi de rușine și. o fată de spălătoreasă ! Poftește acasă, domnișoară ! Hai, poftește !

— E atît de ostenită ! spuse Knight, pe un ton ce trăda o îngrijorare fără margini. Domnule Swancourt, nu fi aspru... te rog, poartă-te blînd și iubitor cu ea !

— Cu dumneata, domnule, spuse domnul Swancourt, întoreîndu-se spre Knight. cu aerul că făcea asta fiindcă era silit de împrejurări, n-am multe de vorbit. Atît îți pot spune : cu cît îmi piei mai repede din fața ochilor, cu atît am să mă simt mai bine. Dacă te-ai apucat sâ-i faci curte fiicei mele, nu pricep de ce nu te-ai purtat ca un om cinstit. Cum de s-a lăsat ademenită o fată ca ea — care se vecie că-i necoaptă la minte și nu știe ce-i viața ■— să facă nerozia asta, iar nu pricep ! Dacă ea n-a avut cap să știe că nu se cădea să fugă de acasă, puteai să ai măcar dumneata, eu așa cred !

— Nu e vina lui. Nu el m-a ademenit ! Eu am vrut să vin !

— Dacă nu ți-a trebuit căsătorie, de ce n-ai spus-o deschis ? Dacă nu te gîndeai să te însori, de ce n-ai lăsat-o în pace ? Pe sufletul meu, nu mi-e deloc ușor să fiu pus în situația de a-mi face o părere atît de proastă despre un om pe care-l socoteam prieten !

Knight, cu inima grea și sătul de toate, nu izbuti să se dezmeticească și să înjghebe măcar două vorbe de răspuns. Cum putea să se apere pe sine, cînd apărarea lui însemna condamnarea Elfridei ? încercă, deci, trista satisfacție ele a-l lăsa pe tatăl ei să creadă și să-i spună

196

tot soiul de nedreptăți. Simțea, parcă, o rază firavă de bucurie strecurîndu-i-se în bezna, fără margini a creierului, la gîndul că pastorul avea, poate, să rămîna toată• viața încredințat că toate se trăgeau de la faptul că el, iubitul ei, o ademenise să fugă, căci în asia consta, pare-se, falsa interpretare a situației de către domnul Swancourt.

— Ei, ce faci, nu vii ? zise iar domnul Swancourt către Elfride. Luă mîna ei supusă, și-o petrecu pe sub braț și-și conduse fiica în jos, pe scări. Knight o urmări cu privirea ; în ultima clipă i se trezise în suflet speranța nesăbuită că ea o să mai întoarcă o dată capul. Elfride, însă, trecu mai departe, fără să se uite îndărăt.

Knight auzi ușa deschizîndu-se și închizîndu-se la loc. O birjă zgîrie cu roțile ei pietrișul bordurii, după care cineva dădu, cu glas scăzut, o poruncă. Se trînti portiera, roțile se puseseră în mișcare, și birja se îndepărtă.

Din clipa apariției Elfridei, o luptă crâncenă se dez-lănțuise în inima, lui Henry Knight. Toate pornirile, toate simțămintele, toată căldura lui, sau cum vreți s-o numim, îl îndemnau să alerge spre dînsa și să se ofere a-i fi iubit și ocrotitor o viață întregă. Gestul copilăros, ne-cugetat, zmintit, pe care-l săvârșise venind la el nu putea dovedi decît că purtările frumoase erau literă moartă pentru ea și că neînfrinarea ei, care, în realitate, era simplitate pură, însemna desconsiderarea bunei-cuviințe ; deci ce putea fi mai limpede decît că o asemenea

femeie se lăsase înșelată cândva în trecut ? Copleșit de cel mai amar cinism, Knight, își spuse : „Femeia bănuitoare și chibzuită, care nu vede decît apucături josnice și murdare la semenii săi, e mult prea șireală ca să se lase amăgită de bărbați ; femeile care cad sînt ființe încrezătoare, de felul Elfridei”.

Trecuseră ceasuri, trecuseră zile și Knight stătea tot cu brațele încrucișate. Timpul care se scurgea, amorțin-du-i inima, pe care doar prezența ei ar fi trezit-o, îi întări mintea, ajutînd-o să țină simțămintele în frîu. Elfride îl iubea, era limpede, și el nu se putea împiedica să-i împărtășească dragostea ; dar să- se căsătorească cu ©a, asta nu ! Dac-ar fi putut s-o regăsească pe Elfride a lui — Elfride cea de altădată — dar fata aceea era moartă și îngropată, și abia dacă-și mai amintea de ea ! Cum ar fi putut să se căsătorească cu Elfride cea nouă,

197

cu această ființă care, dacă i-ar fi apărut de la început așa corn era, ar fi fost pentru el doar o cunoștință interesantă, dar demnă de dispreț, nimic mai mult ?

Îl rodea inima, la gîndul că avea în față pilda vie a celei mai nefericite situații pe care și-ar fi putut-o imagina în grațioasa filozofie și satiră socială a eseurilor lui.

Corectitudinea morală a vieții acestui om era demnă de toată lauda ; dar, în ciuda unui deosebit discernământ intelectual, Knight avea ceva din acea încăpățănare, pe care o întîlnești, mai cu seamă, la oamenii scrupulos de cinstiți. În virtute, el nu vedea decît abstracțiune pură, și n-o putea băga în aceeași oală cu păcatul așa cum fac oamenii mai realiști. Din clipa cînd își dăduse seama că se înșelase, închipuindu-și că Elfride era o ființă neasemuită, nimic pe lume nu-l mai putea face să creadă că, în definitiv, nu era chiar atît de păcătoasă.

Rămase în oraș două săptămîni, irosindu-și timpul, mereu în cumpănă între pasiune și principii. Un singur gînd îi apărea limpede — că era mai bine ca el și Elfride să nu se mai întîlnească.

Cînd își arunca ochii peste volumele de pe rafturile bibliotecii lui, dintre care puține fuseseră deschise de cînd Elfride începuse să-i stăpînească inima, șirurile lor ordonate și neclintite păreau să-l osîndească drept apostat al vechii credințe a tinereții lui și a primilor ani ai maturității. Ți-ai părăsit prietenii de nădejde — păreau ele să-i spună — pentru încîntarea de o clipă trezită de chipul unei femei nestatornice. Încîntare ce-a sfîrșit în adîncă amărăciune. Sentimentul jertfei de sine, frizînd ascetismul, care îl însuflețise pe Knight în fiecare clipă în trecut, își vestise sfîrșitul odată cu nașterea iubirii, împreună cu el pierind și respectul de sine ce compensase lipsa mulțumirii de sine. Elfride, sărmana mititică, în loc să reprezinte, ca pe vremuri, o părțică din crezul lui, începu să îmbrace veșmintele ispitei. S-ar părea că e în firea omului să simtă, uneori, astfel, dar Knight nu se gîndise nici o clipă că poate fi datora și el un mic sacrificiu Elfridei, în schimbul credinței mărinimoase cu care ea îi salvase viața. Cu conștiința că, asemeni lui Antoniu, fluturase un salut de adio regatelor și provinciilor, se gîndi, apoi, cum îi dezvăluise Elfridei cele mai ascunse taine și planuri ale lui : — o libertate pe care nu și-ar fi îngăduit-o nici

197

cînd în fața altui muritor. Cum de nu se putuse împiedica să-i destăinuie gînduri abia încolțite ce pînă atunci stătuseră zăvorite în cele mai ferite tainițe ale sufletului său ?

Knight avea o minte viguroasă, în stare să scape de sub puterea inimii și să înțeleagă că dragostea lui, ca și aceea a altor oameni, se putea stinge prin schimbarea decorului și a împrejurărilor. Totuși, înțelegerea era împovărată de amărăciune : „Regretul cel din urmă, e că regretul moare !” Dar, convins fiind că moartea regretului era calea cea mai bună pe care o putea alege, nu căută să i se mai împotrivescă. Își încuie locuința pe care o ținea cu chirie. Întrerupse orice legături cu editorii, și părăsi Londra, plecînd spre continent. Îl vom lăsa să rățăcească pe acele meleaguri fără nici un scop. În afara unuia cu totul neînsemnat — încercarea de a o uita pe Elfride.

XXX VI

„Bănuții sînt podoaba ce te-nfrumu-sețează”

— NU PRICEP CE I-A APUCAT PE oamenii ăștia din St. Launce's ! Nu pricep și pace !

— Fiindcă te tot întrebă : „Ce mai faceți” ? De-asta ?

— Da. mă întrebă ce mai facem, și dau mîna cu mine, și mă poftesc pe la ei, și țin morțiș să știe cum o duci tu cu sănătatea, John !

Acest dialog făcea parte din conversația ce se desfășura între John Smith și nevastă-sa, într-o sîmbătă seara din primăvara care urmase plecării lui Stephen din Anglia. Stephen se întorsese de mult în India, iar perechea răzbătătoare se mutase din parcul lordului Luxellian. de la Endelstow, într-o casă gospodărească, așezată la drum, cam la o milă de St. Launce's, unde John deschisese pe contul lui un depozit de piatră și plăci de gresie.

— Acum șase luni, cînd am venit aici, continuă doamna Smith, ai mai guralivi negustori abia mi-aruncau cîte-o vorbă peste tejghea, măcar că plătisem bani gheață în târgul ăsta atîția ani de zile. Și dacă se întîmpla să dau

198

de ei pe drum, peste juma' de ceas se uitau la mine de parcă habar n-aveau cine sînt.

— Se uitau prin tine ca prin sticlă, nu ?

— Da, ai mai neobrăzați așa făceau. Aia mai la locu' lor și mai potoliți, ba mi se uitau pe deasupra capului, ba pe lingă ureche, ba peste umăr, dar în ochi nu, niciodată ! Ai mai de treabă și mai rușinoși își întorceau capul spre dreapta dacă mă vedeau că vin din stînga, și o zbugheau într-un gang cînd dam să pun piciorul pe același trotuar cu ei. Libraru' ăl tînăr și spilcuit umbla numa' cu șmecherii de-astea, tot așa și fetele măcelarului și băieții tapițerului. Cînd își făceau treaba cu mine și n-avea cine să-i vadă, erau numa' miere, da' cînd închideau ușa prăvăliei și începeau cu fandoselile, eu mai dădeam doi bani pe mine, femeie bătilnă !

— Ai dreptate, Maria, ai dreptate.

— Ei, da' azi s-a schimbat treaba ! Abia apuc s-ajung la piață, că doamna Joakes dă buzna peste mine, de față cu toată lumea, și-mi zice : „Dragă doamnă Smith, oi fi obosită, după atîta umblat ! Pofteste la noi să iei o gustare ! Mă supăr dacă nu vii, doar ne cunoaștem de atîta amar de vreme ! Nu-ți mai aduci aminte cum umblam noi printre ruinele castelului după pene de bufniță ?” Nu se știe niciodată ce nevoie poți să ai de un om, așa că i-am răspuns femeii cuviincios. Nici n-ajung la colț, și numa' ce-I văd pe avocatu' ăla tînăr și îmbuibat, Sweet, filfizonu' ăla fără pereche, alergmd după mine cu sufletu' la gură : „Doamnă Smith, zice el către mine, scuzați-mi îndrăzneala, dar aveți o rămurică de mure pe poala rochiei, vi s-o fi agățat cînd ați trecut pe cîmp ; pot să v-o dau jos ?” Ei, n-ai să mă crezi, asta se întîmplă drept în fața primăriei ! Ce i-o fi apucat pe toți dragostea de o femeie bătrînă, așa, peste noapte ?

— Nu știi ce să zic. I-o fi cuprins căința.

— Căința ! Mare prostănac mai ești și tu, John ! Ai pomenit tu om să se căiască cînd are bani la teșcherea gi cincizeci de ani în față ?

— Ei, și eu mă gîndeam, zise John, sărind peste e ceasta întrebare care i se păru cam nelalocul ei, că niciodată, de cînd ne-am mutat aici, nu m-am bucurat de mai multă dragoste și bunăvoință din partea oamenilor ea azi. Uite, de pildă, Alderman Tope m-a văzut în mijlocul drumului și a venit glonț la mine să-mi strînga

198

mîna, iac-așa ! Eram în haine de lucru, așa că m-a cam cuprins mirarea. Ei, da' să-1 fi văzut pe tînărul ăla, Werrington !

— Ala cine mai e ?

■— Ei, cum, nu-1 cunoști, ăla din Hill Street care vinde fluiere, și viori, și plane de-alea mari, și știe și să cînte la ele. Stătea de vorbă cu Egloskerry, burlacu' ăla mărunțel care și-a băgat banii în fonduri publice. Eu treceam pe-acolo și n-aveam cîtuși de puțin pretenția, nici nu

visam, măcar, să mă salute niște oameni luminați ca ei, mai cu seamă că eram și în haine de lucru...

— Sigur că da, tu veșnic te vînturi prin tîrg în haine de lucru ! Degeaba mă milogesc de tine să te îmbraci ca lumea, tu știi una și bună !

— Ei, ce mai, eram în haine de lucru ! Werrington dă cu ochii de mine : „Ah, domnul Smith ! Ce dimineată frumoasă ! E o vreme minunată pentru lucrări de construcție", zice el tare și din toată inima, parcă ne-am fi trezit amîndoi într-o văgăună, și eu eram singuru' om cu care putea să schimbe o vorbă. Mi s-a părut curios, că doar Werrington e unu' din ai mai grozavi petrecăreți ai tîrgului.

În clipa aceea se auzi o bătaie în ușa de la intrare. Doamna Smith se grăbi să deschidă.

— Cred c-o să ne ierți, doamnă Smith, dar vremea asta minunată de primăvară ne-a înnebunit. Nu mai puteam să stăm în casă, zău așa ! Cum mi-am băut ceaiul, am luat-o pe doamna Trewen la braț și am ieșit la plimbare. V-am văzut frumusețea asta de șofran în floare și ne-am îngăduit să intrăm. Am face cîțiva pași prin grădina dumneavoastră, dacă nu vă e cu supărare.

— Nicidecum, zise doamna Smith, așa că cei doi porniră să dea ocol grădinii. Cum se întoarseră cu spatele, doamna Smith își înălță brațele la cer de uimire.

— Doamne, miluiește-ne pre noi !

— Cine-s ăștia ? o întrebă bărbatu-său.

— Nici mai mult nici mai puțin decît domnul Trewen, directorul băncii, cu nevastă-sa.

John Smith, zăpăcit de-a binelea, ieși pe ușă și aruncă o privire peste poarta grădinii, să-și mai adune mințile. Nu apucă să stea așa nici două minute, că se auzi huruit de roți, și pe drum trecu o trăsură cu doi cai. O doamnă cu o înfățișare distinsă și cu aere de ducesă scoase

199

23 — Doi ochi albaștri

capul afară. Cînd ajunse în dreptul porții lui Smith, întoarse capul și-i porunci îndată vizitiului să oprească.

— Ah, domnul Smith, îmi pare bine să vă văd așa, bine, sănătos. Nu se poate să nu mă opresc o clipă, să vă felicit pe dumneavoastră și pe doamna Smith pentru bucuria pe care, desigur, o încercați. Joseph, poți să-i dai drumul !

Și trăsura porni înainte, spre St. Launce's. Doamna Smith dădu buzna din spatele unui tufiș de lauri, unde stătuse să cumpănească situația.

— Era cît pe ce să-mi ridic pălăria în fața ei, zise John. Zău că da, taman cum făceam în fața sărmanei lady Luxellian, cu ani în urmă.

— Doamne ! Cine era ?

— Femeia de la circiuma aia... cum îi zice ? Doamna... Doamna... aia de la Falcon.

— Femeia de la circiumă ! Tare mai ești din topor ! De, neamu' lu' Smith ! Să fi spus și tu proprietăreasa hotelului Falcon, că doar e timpul' să ne mai deprindem și noi eu politețurile. Ei, lumea asta-i destul de cara-' ghioasă, da' se cade să-i dăm ce i se cuvine.

Se prea poate ca doamna Smith să se cam fi muiat, fără să vrea, la vederea acestor izbucniri de prietenie printre oamenii de la St. Launce's. Și, ca să fim dreți și cu ei, nici nu trebuia să fie altfel. Interesul pe care oamenii nepricepuți din acest tîrg îl arătau, într-un chip atît de caraghios, era sincer, în felul lui, și egal ca valoare intrinsecă cu zîmbetele mai rafinate ale membrilor unor comunități mai largi.

Domnul și doamna Trewen tocmai se întorceau și ei din grădină.

— Eu îi întreb pe șleau, îi șopti John nevastă-si. O să zic așa : Sin tem tare nedumeriți... Să nu vă fie cu supărare, da' eu v-aș pune o întrebare, domnule și doamnă Trewen. Cum de v-a apucat, dintr-odată, dragostea de noi ? Ei, ce zici ? Ar fi drept și cu cap, nu ?

— Să nu care cumva să deschizi gura ! Doamne sfinte, cînd o să te mai cioplești și tu un pic ?

— Trebuie să fii tare mândri, domnule Smith și dumneavoastră, doamnă, că aveți un fiu așa vestit, spuse directorul băncii apropiindu-se de ei.

— A, de Stephen era vorba... știam eu ! își zise doamna Smith. triumfătoare.

200

— Da' ce-i cu el ? Noi nu știm nimic, spuse John.

— Nu știți ?

— Nu !

— Bine, dar a aflat tot târgul ! Domnia-sa, primarul, a pomenit de asta în cuvântarea rostită aseară la dineul de la Clubul „Fiece om — propriul său creator”.

— Și ce-i cu Stephen ? insistă doamna Smith.

— Ce să fie, fiul dumneavoastră a fost sărbătorit de guvernatorii adjuncți, și de prinți, și de nu mai știu ce persoane din India. E la toartă cu nababii, și urmează să proiecteze un palat mare, și o catedrală, și spitale, și colegii, și clădiri publice, și fortificații, cu deplina aprobare a puterilor diriguitoare, creștine și păgâne.

— Eu nu mă mir de fel c-așa stă treaba cu fecioru-meu, spuse doamna Smith, fără, însă, să-și dea aere.

— Am citit în numărul de ieri din „St. Launce's Review”. Domnia-sa, primarul, de la locul de onoare, a adus vorba, tare meșteșugit, în cuvântarea sa, despre cele întâmplate.

— Foarte frumos din partea domniei sale, primarul, de la locul de onoare, spuse mama lui Stephen. Trag nădejdea că fiu-meu o să aibă minte și o să știe să păstreze ce-a câștigat. Numa' să n-o ia razna, cum se-ntîmpla cu băieții. Să nu pățească ca alții și să cadă-n ghiara vreunei femei !

— Ei, domnule și doamnă Smith, văd că se înserează, așa că e timpul să ne ducem și noi.

Sîmbătă, cînd veniți la piață, nu uitați să poftiți și pe la noi ! Veți fi primiți cu brațele

deschise. Avem puse de-o parte pentru dumneavoastră cîte o ceașcă de ceai cu farfurioara ei ; v-așteaptă de luni de zile, dar se vede că nu v-ați dat seama... Eu sînt om cu inimă deschisă, și cînd spun o vorbă, e vorbă !

Oaspeții pleaseră, soarele scăpătase și razele lunii prinseră să tremure pe pereții casei ; John Smith și nevastă-sa își luară cîte un scaun și deschiseră ziarul de care făcuseră rost din târg, la rezezeală. Cînd isprăviră cu cititul, se chibzuiră cum să facă față noii situații în care se aflau ; după socoteala doamnei Smith, o puteau scoate la capăt lărgind doar puțin casa și cumpărând cîteva mobile noi.

— Și, John, nu uita un lucru, spuse ea în chip de încheiere. Cînd îi scrii lui Stephen, să nu cumva să po

23*

200

menești o vorbă despre Elfride Swancourt. Ne-am mutat în altă parte și nu mai știm de ea, decît din auzite. După cum văd eu, băiatu' s-a cam lecuit de ea, și bine-mi pare ! Numa' ceasu rău i-a scos-o în cale ! Stephen nu era de nasu' lor, așa că las' să-și păstreze boieria pentru ei, dacă așa li-e pofta ! El tot n-a uitat-o, știu eu, da' nu mai e chiar așa aprins. Tu nu căuta să afli nimic despre fată, ca să n-avem ce să-i spunem dacă ne întrebă ceva. Poate așa o să-i iasă din minte cu totu'. — Fie cum zici tu, spuse John.

XXXVII

„Dupu mai multe zile”

KNIGHT O LUA SPRE SUD, PASA-mite în scopul studierii antichităților de pe continent. Pășii de-a lungul coridoarelor din Amiens, zăbovi în preajma mănăstirii din Ardennes, se cațără în ciudatele turnuri din 'Laon, cercetă Noyonul și Reimsul. Apoi porni spre Chartres, ca să examineze clopotnițele-i solzoase și ciudatele-i sculpturi, după care întîrzie o vreme la Coutances. Vîsli la poalele Muntelui St. Michei, îmbră-țișînd cu privirea linia orizontului, încrustată de nenumărate monumente în ruină. Rămase zile întregi la St. Quen și Rouen, tot

așa și la Veselay, Sens și în preajma altor monumente vestite. Abandonînd cercetarea artei franceze timpurii, cu aceeași nerăbdare fără rost care-l minase la această treabă, merse mai departe și rătăci o vreme prin Ferrara, Padua și Pisa. Sătul de evul mediu, vru să vadă ce-i oferă Forumul Roman. Apoi contemplă efectele luminii de lună asupra golfului Napoli. Porni spre Austria, se simți moleșit și deprimat pe cîmpiile Ungariei, dar îl învioră iar boarea povîrnșurilor Carpaților.

Apoi se trezi în Grecia. Vizită cîmpia Maratonului și se strădui să-și închipuie înfrîngerea persană ; urcă pe o colină, ca să cheme imaginea Sfîntului Paul adresîndu-se atenienilor antici ; se duse la Termopile și Salamis, ca să privească în urmă, la faptele și tradi-

201

țiile de pe vremea celei de a doua invazii — impresiile culese fiind mai mult sau mai puțin haotice. Knight se plictisi de aceste locuri ca și de cele dinainte. Apoi, după ce trecu prin șccul unui cutremur în Insulele Ioniene, plecă spre Veneția. Aici străbătu în sus și-n jos, în gondole, întortocheata arteră principală a marelui canal, zăbovind pe străzi și în piețe după lăsarea serii, cînd nici cea mai mică undă nu tulbura fața lagunelor, și totul amuțea, în afara bătăii orologiului în miez de noapte. Apoi, petrecu săptămîni întregi prin muzeele, galeriile de artă și bibliotecile din Viena, Berlin și Paris \ și de acolo se întoarse acasă.

Astfel, vremea trecu, și iată-ne într-o după-amiază de februarie, cincisprezece luni după despărțirea dintre Elfride și iubitul ei, care avusese loc pe miriștea cafenie dinspre mare.

Doi bărbați, care nu păreau londonezi, cu ceva străin în îmbrăcăminte, se treziră față în față pe una din aleile prunduite ce străbăteau Hyde Park. Cel mai tînăr, mai doritor decît tovarășul lui să vadă ce-i în jur, băgă de seamă prezența celui mai. în vîrsta, ceva mai înainte ca acesta să-și fi ridicat din pămînt privirile, a căror expresie pierdută părea că nu-l mai poate părăsi.

— Domnul Knight... da, chiar el ! exclamă bărbatul mai tînăr.

— Ah, Stephen Smith ! zise Knight.

La amîndoi ai fi putut observa simultan aceeași transformare ; o expresie mai puțin sinceră și deschisă decît cea dintîi punînd stăpînire pe fețele lor. Era limpede că vorbele ce urmau nu fură decît o încercare de mascare a stingherelii încercate de ambele părți.

— Ești de mult în Anglia ? întrebă Knight.

— Doar de două zile, spuse Smith.

— Și de cînd nu ne-am văzut ai stat tot timpul în India ?'

— Aproape tot timpul.

— S-a făcut mare vîlvă în jurul tău la St. Launce's, anul trecut. Mi se pare e-am văzut ceva și prin ziare.

— Da, pare-se că s-a scris ceva despre mine.

— Se cuvine să te felicit pentru succesele tale.

— Mulțumesc, dar nu e nimic deosebit. E vorba de progresul profesional firesc pe care-l poate face orice om cînd nu întîmpină nici un fel de piedici.

201

Conversația lor suferea de acea sărăcie de cuvinte ce se ivește între oameni care s-au socotit prieteni și constată că prietenia lor e pe sfîrșite, deși nu a ooborît încă la nivelul unei simple relații între cunoscuți. Amîndoi priveau în jur. Poate că Knight păstrase în minte, în lunile care se scurseseră, purtarea lui Stephen de la ultima lor întîlnire, și asta, pare-se, îl făcuse să-și piardă vechiul lui interes față de tînăr, socotindu-l nemeritat. Stephen era, fără îndoială, chinuit de simțăminte pornite din credința că Knight îi răpise femeia la care ținea atît de mult. Luînd un aer și un ton nepăsător, ca să ascundă, pe Cît putea, faptul că subiectul îl interesa mult mai mult decît își închipuise vreodată prietenul său, Stephen Smith îi puse o întrebare :

— Te-ai căsătorit ?

— Nu.

în răspunsul sec, dat de Knight, răzbătea o amărăciune fără margini.

— Și nici n-am de gând să mă căsătoresc, adăugă el pe un ton hotărât. Tu te-ai căsătorit ?
— Nu, răspuse Stephen cu tristețe, vorbind încet ca într-o odaie de bolnav. Deși nu știa dacă Knight aflate de cererea în căsătorie pe care o făcuse el, cândva, Elfridei, se hotărî, totuși, să-și ia riscul de a mai insista puțin asupra subiectului care exercita* asupra lui, chiar și acum, o dureroasă fascinație.

— Asta înseamnă că n-a ieșit nimic din logodna dumitale cu domnișoara Swancourt, zise el. Ți amintești că te-am întâlnit cu ea, odată ?

Vocea lui Stephen tremură ușor, în ciuda dorinței lui ferme de a și-o stăpîni. Activitatea din India nu reușise să-i slăbească îndeajuns simțămintele, pentru ale putea ține ușor în frâu.

— Am rupt logodna, veni, fără întârziere, răspunsul lui Knight. Așa se termină multe logodne... nu se știe dacă spre binele sau spre răul oamenilor.

— Da, așa este. Și ce-ai mai făcut în ultima vreme ?

— Ce-am făcut ? Nimic.

— Pe unde-ai mai fost ?

— Mi-e greu să-ți spun. În general, am călătorit prin Europa, și poate te-ar interesa să afli că am încercat să studiez în mod serios arta continentală a Evului Mediu.

202

Însemnările mele asupra subiectelor cercetate îți stau la dispoziție. Eu tot n-am ce să fac cu ele.

— ■ Da, mi-ar face plăcere să le citesc... Ah, să călătorești în lumea largă !

— Nu chiar în lumea largă, răspuse Knight cu o nepăsare morocănoasă. Știi, probabil, că pe oi le apucă uneori un fel de amețală ; înseamnă că au făcut chist hidatic, o boală care distruge creierul. Bietele dobitoace capătă un nărav ciudat, se tot rotesc în cerc, fără astîmpăr. Așa am călătorit și eu, tot împrejur, și iar împrejur, ca un berbec năuc.

Felul indiferent, amar și fără șir, de a vorbi al lui Knight, care mai degrabă căuta să dea frâu liber gândurilor lui decît să împărtășească vreo idee lui Stephen, făcu o tristă impresie asupra tînărului. Ceva se întîmplase cu fostul său prieten : părea ros de o, suferință. Knight se schimbase, era alt om. Și el se schimbase mult, dar altfel decît Knight.

— M-am întors acasă ieri, urmă Knight, fără să fi acumulat, după părerea mea, nici măcar zece idei demne de atenție.

— Ești într-o stare atît de bolnăvicioasă, încît ai devenit mai hamletian decît Hamlet, spuse Stephen, sincer și cu părere de rău.

Knight nu răspuse nimic.

— Știi, urmă Stephen, judecînd după ceea ce-am văzut, aș fi putut să jur că te-ai căsătorit.

Chipul lui Knight se înăspri.

— Chiar să juri ? zise el.

Stephen nu se simțea în stare să părăsească tristul subiect care-l ademenea atît de mult.

— Da, și asta, firește, mă miră.

— Cu cine credeai c-o să mă însor ?

— Cu cea pe care am văzut-o cu dumneata.

— Ți mulțumesc pentru mirare.

— Te-a părăsit ?

— Uite ce e, Smith, i-o întoarse Knight, tăios. Să nu te mai prind că mă întreb ceva în legătură cu povestea asta. Am eu motivele mele ca să-ți cer asta. E limpede, da ? Și dac-ai să te apuci, totuși, să-mi pui întrebări, află c-ai să rămîi fără răspuns.

— Ah,, nici prin gând nu mi-ar fi trecut că o astfel de întrebare ți-e neplăcută... altfel n-aș mai fi pomenit

202

de toate astea. Dar am simțit, un moment, dorința să-ți dau o explicație și să primesc o explicație din partea dumitale. Dar, lasă, lasă, nu face nimic.

— Ce-ai vrea să-mi explici ?
 — Am pierdut-o pe femeia pe care mi-o alesesem de soție. Nici dumneata nu te-ai căsătorit, așa cum aveai de gând. Am putea să ne confruntăm experiențele.
 — Eu nu te-am întrebat ce s-a întâmplat în cazul tău.
 — Știu asta.
 — Atunci deducția e clară.
 — Da, destul de clară.
 — Adevărul este, Stephen, că sînt ferm hotărît .să dau uitării tot ce s-a-ntîmplat, și asta din motive foarte serioase.
 — Nu mă îndoiesc cîtuși de puțin. Motive la fel de serioase ca cel care te-a făcut să n-o iei de soție.
 — Ești insinuant. Da, am avut un motiv serios... cumplit de serios !
 Neliniștea îl îndemnă pe Smith să mai arunce o întrebare.
 — Nu te-a iubit destul ? I se tăiasse răsuflarea și abia mai trăgea în piept un firioșor de aer, în timp ce aștepta răspunsul, plin de nădejde amestecată cu îndoială.
 — Stephen, forțezi cele mai elementare reguli ale politeței, asaltîndu-mă cu asemenea întrebări, după tot ce ți-am spus. Nu pot să pricep ce-i cu tine. Ei, acum e timpul să plec.
 — Doamne, Dumnezeule ! exclamă, aprins Stephen. Bine, dar vorbești de parcă nu i-ai fi răpit-o altuia, care avea mai multe drepturi asupra ei decît dumneata !
 '— Ce vrei să spui cu asta ? zise Knight uluit. Ai aflat ceva ?
 — Nu, nimic. Și eu trebuie să plec. La revedere.
 — Dacă zici că trebuie să pleci, spuse Knight, de data asta cu părere de rău, înseamnă că n-ai încotro. Totuși, nu pricep ce te face să te porți în felul ăsta.
 — Nici eu nu înțeleg purtarea dumitale. Ți-am fost întotdeauna recunoscător și, dacă era după mine, n-am fi ajuns să ne înstrăinăm în felul ăsta.
 — Cum, Stephen, n-am avut eu, întotdeauna, cele mai bune intenții față de tine ? Poți să spui că n-a fost așa ? Tu ai fost primul care te-ai închis în tine, trebuie să recunoști !

203

— A, nu, nu ! înțelegi cu lotul greșit relațiile care s-au creat între noi. Dumneata ai fost, din prima zi, rezervat față de mine, deși eu m-am arătat plin de încredere. Asta presupun că era urmarea firească a pozițiilor diferite pe care le ocupam în lume. Și cînd învățacelul a început să se poarte la fel de rezervat cu dascălul, nu ți-a mai plăcut. În orice caz, aș vrea să te poftesc pe la mine.

■— Unde stai ?

— La hotel Grosvenor, în Pimlico. :— Și eu tot acolo.

— Asta-i grozav, ca să nu zic ciudat. Ei, eu mai am niște treburi la Londra încă o zi-două. Pe urmă mă duc să-mi vizitez părinții, care s-au mutat la St. Launce's. Hai, nu treci pe la mine astă-seară ?

— Poate că da, dar nu-ți făgăduiesc. Aș fi vrut să rămîn, o oră-două, singur, dai*, oricum, știu unde te pot găsi. La revedere.

XXXVIII

„E nemiloasă gelozia, ca moritiîntul" STEPHEN PETRECU MULT TIMP

gîndindu-se la înfîlnirea cu prietenul de odinioară —■ cîndva idolul și călăuza lui. Era amărît, căci, în iureșul ultimilor ani, credința față de Knight dăinuise, totușij în inima lui ca un glas abia auzit. Poate că această statornicie se datora faptului că întotdeauna Knight îl tratase ca pe un simplu discipol, că, uneori, chiar îl umilise și* în cele din urmă, îi adusese, desigur fără să-și dea^ seama, cea mai cumplită umilință, aceea de a-i răpi iubita. Latura sentimentală a firii lui Stephen era croită mai mult după tiparul feminin decît după cel masculin, și rana adîncă făcută de mîna lui Knight avusese, pare-se, darul de a întreține o flacără pe care o purtare blîndă ar fi stins-o cu totul.

Knight, la rîndul lui, rămase înciudat, după ce se despărțiră, că nu-l scuturase puțin pe Stephen, ca pe vremuri.' Dacă vorbele scăpate de Smith, îl legătură cu acea per-

24 — Doi ocM albaștri jțj

soană care avusese drepturi asupra Elfridei înaintea lui, ar fi fost rostite cu cît va timp în urmă. cînd băiatul era mai tîhăr, Knight i-ar fi răspuns cam în felul ăsta : „Ei. hai. zi tot ce știi. băiete”, și Stephen i-ar fi înșirat, pe loc, toată povestea.

Imaginea lui Stephen. băiețandru fără minte, deși umbrită de cea a bărbatului care se ridicase la o situație atît de bună. reînvie în amintirea lui Knight. cu toată puterea, în acea după-amiază. Acum Knight era doar în trecere prin Londra, așa că. după ce puse la punct cele două-trei chestiuni ale afaceri pe care le mai avea de rezolvat în ziua aceea, rătăci absent de-a lungul coridoarelor întunecoase din British Museum. timp de o jumătate de ceas, cît mai rămăsese pînă la închidere. întîlnirea cu Stephen pusese iar prezentul față în față cu trecutul, ștergînd perioada absenței lui din Anglia, de parcă n-ar fi existat, astfel încît întîmplările din timpul ultimei lui șederi la Londra păreau să alcătuiască un ajun al celor de acum. Lupta care se dezlănțuisese în el atunci din pricina Elfridei Swancourt izbucni iar. și mai aprigă după acest răstimp de amortire. într-adevăr. în lungile luni cît lipsise din țară. deși-și înăbușise dorința de a face din Elfride soția lui. nu uitase nici o clipă că ea era femeia cea mai potrivită pentru el ; și. în loc de a încerca să-și înfrîneze orice gînd ce zbură către ea, ajunsese să-și privească propriile sentimente drept o infirmitate care trebuie tolerată.

în seara aceea, Knight se întoarse la hotel mult mai devreme decît ar fi făcu t-o în mod obișnuit. Nu stătu să se gîndească ce-l îndemnase să se grăbească : dorința prietenească de a acoperi golul ce .se adîncise, încetul cu încetul, între el și cel mai vechi cunoscut al lui. sau nevoia de a afla tîlcul misterioaselor oracole pe care Stephen le rostise în grabă, lăsînd să se înțeleagă că știa mai multe despre Elfride decît își închipuise el.

Cină la repezeală, întrebă de Smith și, curînd după aceea, fu poftit la tînarul bărbat, pe care-l găsi în fața unui foc îmbietor, lingă o masă pe care erau înșirate publicații științifice și reviste de artă.

— Am trecut, totuși, pe la tine. spuse Knight. M-am purtat cam ciudat azi-dimineață. și se cădea să-ți fac o vizită ; dar știu că ai destulă minte. Stephen, ca să mă poți înțelege. Dă totul pe .seama rătăcirilor mele prin străinătăți.

■— Lasă, nu-i nevoie de explicații. Stai jos. îmi pare foarte bine că te văd din nou.

Stephen nu socotea momentul potrivit să-i mărturisească lui Knight că, abia cu o clipă înainte de a-i fi anunțată sosirea lui, tocmai recitea niște scrisori vechi de-ale Elfridei. Nu erau multe, și, pînă în seara asta, stătuseră sigilate și puse deoparte, într-un colț al valizei de piele, alături de alte cîteva obiecte care-l întovărășiseră în călătoriile făcute. Imaginile și zgomotele familiare ale Londrei, întîlnirea cu prietenul lui, făcuseră să renască acel statornic gînd către Elfride și dragoste, pe care plecarea la celălalt capăt al lumii îl înăbușise oarecum, fără însă a-l fi alungat cu totul. La început nu dorise decît să-și arunce o privire pe primul plic ; apoi deschise o scrisoare, pe urmă alta, pînă ce le reciti pe toate, găsind în fiecare un imbold spre triste amintiri. Le împături din nou, le vîrî în buzunar și, în loc să încerce să vadă ce se mai întimpla în lumea artei, căzu pe gînduri, tot întrebîndu-se cum de nu-l găsisese pe Knight la întoarcerea în țară căsătorit cu Elfride, după toate cele întîmplute.

Gîndul că ți s-ar putea da o răsplată oarecare te face să te convingi, din ce în ce mai mult. de necesitatea de a o primi. Stephen își dădu frîu liber imaginației, și simți, mai adînc decît oricînd în ultimele luni, că, fără Elfride, nici el n-avea să aibă parte de multe bucurii în viață, și nici creatorul n-avea să fie slăvit pentru că-l adusese pe lume.

Statură lingă foc, sporovăind de una și de alta, nici unul din ei nevrînd să fie primul care să aducă vorba despre subiectul care îi interesa atît de mult pe amîndoi. Pe masa plină de reviste se mai aflau și două-trei carnete de însemnări, dintre care unul sta deschis. Knight, observînd din pagina la care era deschis că nu cuprindea decît schițe, începu să întoarcă nepăsător filele.

După cîteva minute, Stephen ieși din încăpere, și Knight se hotărî să-și petreacă acest răstimp privind schițele cu mai multă atenție.

Schițe simple, provizorii, după clădiri în diverse stiluri, erau desenate rudimentar pe cîteva pagini. Se vedeau, ipoi, schițe ale unor piese antice, fragmente de coloane _ndiene și de statui gigantice, stranii detalii ornamentale ale templelor de la Elefanta și Kenneri, amestecate cu '205'

desene reprezentând uși, ferestre și acoperișuri, mașini de gătit și mobilier casnic modern, pe scurt, tot ce intră în raza experienței unui arhitect practicant care călătorește cu ochii deschiși. Printre acestea se iveau, ici-colo, stilizări de sculpturi și decorații medievale, alături de chipuri de sfinți fecioare, sfinți și profeți.

Stephen nu pretindea a fi un maestru al desenului liber,, dar știa să înfățișeze chipul omenesc corect și cu pricepere. în numeroasele desene plasate în mijlocul paginilor și pe margini, Knight observă, încetul cu încetul, ceva deosebit. Toate sfintele aveau trăsături asemănătoare. Deasupra capetelor plecate se vedeau nimburi mai mari sau., mai mici, dar chipul era mereu aceeași. Profilul acela... ah, cît de bine cunoștea Knight profilul acela !

Dacă chipul cunoscut n-ar fi fost reprezentat decît o dată, poate că Knight ar fi socotit asemănarea ca pe ceva întâmplător ; dar repetarea asta însemna ceva. își aminti din nou de vorbele rostite de Smith în treacăt, mai devreme; în aceeași zi, și privi schițele încă o dată și încă o dată.

Cînd tînărul intră, Knight îl întrebă cu o neliniște yădită :

— Stephen, la ce ți-au trebuit toate desenele astea ? Stephen privi carnetul de schițe cu desăvîrșită nepăsare :

— Sînt sfinți și îngeri, desenați în clipele mele de răgaz. Am închipuit un fel de proiect de vitraliu pentru o biserică din Anglia.

— Dar pe cine încerci să idealizezi prin chipul acela de femeie care apare mereu în reprezentarea sfintei fecioare ?

— Pe nimeni.

Un gînd fulgeră prin mintea lui Stephen, și tînărul își ridică privirea spre prietenul său. Adevărul este că strecurarea trăsăturilor Elfridei în aceste desene fusese un proces atît de inconștient încît,... la început, Stephen nu înțelesese la ce se referea prietenul lui. Mîna, ca și limba, prinde lesne taina imitației prin simpla putere a obișnuinței, fără să facă ape la judecată,, și așa se întâmplase și de data asta. Tine,': c ce nu se pricep să-și cînte iubita în versuri, se apucă, deobicei,. să-i facă portretul și, în zilele de început ale dragostei lui, Smith nu se mai sătura să înfățișeze astfel trăsăturile Elfridei. Chipul ales de Stephen drept model era cheia dezlegării multor taine. Knight recunoscuse imaginea fetei. Prilejul de confruntare a experiențelor celor doi bărbați se ivise de la sine.

— Pe Elfride Swancourt, fosta mea logodnică, spuse el calm.

■—• Stephen !

;— înțeleg ce vrei să spui cu exclamația asta.

— Deci Elfride era fata aceea ! Și bărbatul erai tu ?

— Da. Și te întrebi de ce am ascuns toate astea atunci, la Endelstow, nu ?

— Da. și nu numai asta... nu numai asta.

— Am procedat așa cu intenții bune. Condamnă-mă, dacă vrei. Eu știu că am făcut-o cu intenții bune. Acum, spune-mi, cum aș putea să mă mai port față de dumneata ca mai înainte ?

— Nu știu... nu mai știu ce să spun.

Knight rămase cufundat în gînduri, și, deodată, zise, cu glas sugrumat :

— Azi după-amiază când spuneai c-aș fi răpit-o, am bănuț că se ascundea ceva în vorbele tale. Dar n-am stat să mă gîndesc. Cum de-ai ajuns s-o cunoști ? se grăbi el să întreb, pe un ton aproape răstit.

— Venisem la ei pentru restaurarea bisericii... acum cîțiva ani.

— Da, da, cînd lucrai cu Hewby, sigur că da. Bine, dar tot nu pricep. Tonul lui deveni mai ridicat. Nu știi ce să mai zic... e cu puțință să fi fost tras pe sfoară atîta vreme ?

•— Nu mi se pare deloc că te-am tras pe sfoară !

— Da, dar...

Knight se ridică și se porni să măsoare odaia în lung și-n lat. Chipul îi era deosebit de palid și glasul schimbat, cînd spuse :

— Eu nu m-aș fi purtat așa față de tine, într-o asemenea situație. Să știi că mă doare tare mult și, ți-o spun deschis, n-am s-o uit niciodată !

— Ce anume ?

■— Purtarea ta la întîlnirea noastră din cripta familiei Luxellian, cînd ți-am spus că urmează să ne căsătorim, înșelăciune și necinste, de la un cap la altul ! Toată lumea e croită pe aceeași calapod !

206

Pe Stephen îl întrista această interpretare greșită & intențiilor lui, chiar dacă aici nu era vorba decît de concluzia pripită a unui prieten, a cărui judecată era tulburată de chinul inimii.

— Nu puteam proceda decît așa, dacă țineam să-î arăt Elfridei respectul cuvenit, spuse el bățos.

— Nu mai spune ! zise Knight pe un ton de reproș amar. Și îmi închipui că nici s-o iei de nevastă nu puteai, dacă țineai să-i arăți respectul cuvenit ! Am sperat... am vrut foarte mult... ca bărbatul acela, care după cum văd erai chiar tu... să fi făcut, pînă la urmă, un astfel de gest.

— Îți sînt foarte recunoscător pentru aceste sentimente. Dar ai un fel foarte misterios de a vorbi. Probabil că am avut toate motivele ca să n-o pot face.

— Aha ! Și care au fost motivele astea ?

— Dorința mea de-a mă căsători mi-a fost zădărnicită.

— Trebuia să găsești prilejul favorabil ; ar fi cazul să faci asta acum, Stephen, măcar ca să-ți îndrepti greșeala ! strigă Knight. ieșindu-și din fire. Asta o știi și tu foarte bine, și nu-ți închipui cît mă doare și mă jignește cînd îmi dau seama că n-ai încercat să faci nimic ca să despăgubești o fată ca ea... o fată atît de încrezătoare, care poate fi distrusă de propriile ei simțăminte, biata prostituț, vai de ea !

— Bine, dar ce vorbe-s astea ! Ai înnebunit ? Doar tu mi-ai răpit-o, nu ?

— Să culegi ce-a lepădat altul, asta numai „răpit” nu se poate numi. Dar. oricum, e cam greu să fim de acord în privința asta. așa că mai bine ne-am vedea fiecare de calea lui.

— Dar, după cîte văd eu. ai înțeles totul cum nu se poate mai greșit, spuse Stephen peste măsură de tulburat. Ce-am făcut ? Spune-mi ? Am pierdut-o pe Elfride ! Ce, ăsta-i un păcat atît de cumplit ?

— S-a întîmplat din cauza ei sau a ta ?

— Ce anume ?

— Despărțirea noastră.

— Am să-ți răspund cinstit. A fost numai din cauza ei, numai și numai din cauza ei.

— Și ce motiv a avut să se despartă de tine ?

— Nu-mi dau seama. Dar am să-ți spun toată povestea, ' fără să-ți ascund nimic.

Pînă-n clipa asta, Stephen nu se îndoie cîtuși de puțin că Eli'ride se săturase de el și se lăsase atrasă de Knight, dar nu-i convenea să admită asta nici în sinea sa, dormite s-o recunoască deschis. Speranța trezită de respingerea lui Knight îl îndreptătea să interpreteze altfel situația : dragostea pentru prietenul • său nu era, de fapt, cauza, ci urmarea sfârșitului iubirii pentru el însuși.

— Nu trebuie să lăsăm ca toate astea să creeze neînțelegeri între noi, răspuse Knight, căzînd iar în mania lui de a-și ascunde adevăratele sentimente, ca și cum în situația de față încrederea era intolerabilă. Îmi dau seama că reținerea pe care mi-ai arătat-o atunci, în criptă, trebuie să fi fost dictată de prudență. Și încheie, pe un ton silit : A fost ceva foarte ciudat, dar nu văd ce importanță mai pot avea toate astea după atîta timp ; pe mine chestiunea nu mă mai privește, deși n-am nimic împotriva să-ți ascult povestea.

Aceste vorbe rostite de Knight, cu un asemenea aer de renunțare și aparentă nepăsare, îl îndemnară pe Smith să vorbească mai departe, poate chiar cu oarecare satisfacție, despre vechea și tainica lui logodnă cu Elfride. Povesti cum se întîmplase totul, de la început, îi pomeni și de cele spuse de tatăl ei și de măsurile luate de acesta pentru a pune capăt iubirii lor.

Knight păstră în continuare tonul și atitudinea omului nepăsător, care privește lucrurile din afară. Devenise mai mult decît oricînd absolut necesar să-și ascundă sentimentele în fața lui Stephen ; altfel tînarul s-ar fi închis în el și întîlnirea le-ar fi fost înveninată din nou. Ce rost avea o sinceritate care nu i-ar fi făcut nici un bine ?

Stephen tocmai ajunsese la acel punct al poveștii lor copilărești cînd părăsise casa parohială, silit de purtarea tatălui Elfridei. Knight îl asculta acum cu mai mult interes. Dragostea lor părea, deocamdată, atît de inocentă și naivă!

— Pînă și unui cazuist, zise el, i-ar fi greu să stabilească dacă ai greșit sau nu, ascunzîndu-i pastorului că părinții tăi erau enoriași de-ai lui. Găsesc că era omenește să taci chitic într-o asemenea situație. Ei, și, ce-a urmat după ce-ai fost alungat de tatăl ei ?

■— Am hotărît să rămînem credincioși unul altuia, în taină. Și, ca să putem fi siguri că nu ne vom despărți, ne-am gîndit să ne căsătorim.

207

Cînd Stephen ajunse la acest punct al povestirii, încordarea și neliniștea lui Knight se întetiră.

— Te supără dacă te rog să continui ? întrebă el.

— Nicidecum !

Stephen îi istorisi apoi, de-a fir a păr, întîlnirea lui cu Elfride, la gară ; cum fuseseră nevoiți să plece la Londra, fiindcă, altfel, ceremonia ar fi trebuit amînată, cum se desfășurase lunga călătorie din după-amiaza și seara aceea, cum Elfride fusese cuprinsă de teamă și-și schimbase cu totul atitudinea, mai cu seamă la sosirea lor la Londra ; cum alergaseră spre alt peron și cum porniseră imediat înapoi, spre casă, numai și numai la dorința Elfridei, cum petrecuseră o noapte întreagă în tren, cum pîndiseră, plini de neliniște, ivirea zorilor, cum sosiseră, în cele din urmă, la St. Launce's. Povesti totul în cele mai mici amănunte. Stephen adăugă că, nici la dus, nici la întors, nu-i recunoscuse nimeni, afară de o femeie din sat, pe nume Jethway, spunîndu-i cît de tare o speriasse asta pe Elfride. Povesti cum așteptase el pe cîrnp, în timp ce iubita lui, copleșită de căință, se dusese să-și ia căluțul, și cum îi dăduse ultima sărutare, la o milă afară din oraș, pe drumul către Endelstow.

Împărtășindu-i totul, Stephen urmărea un anume scop. Socotea că, procedînd așa, justifica, prin fiecă cuvînt, drepturile lui asupra Elfridei.

— Afurisită să fie ! Afurisită să fie femeia aia... femeia aia nenorocită care ne-a despărțit ! Ah, Dumnezeu !

Knight începuse iar să măsoare odaia în lung și-n lat, și vorbele acestea veniră din capătul celălalt ai încăperii.

— Ce-ai spus ? întrebă Stephen, întorcînd capul spre el.

— Ce ? Am spus ceva ? Ah, mă gîndeam doar la povestea ta, și ce'ciudat e că, mai tîrziu, m-am îndrăgostit și eu de aceeași femeie. Mă gîndeam că, între timp, aproape c-am uitat-o, și că nici unul din noi nu mai ține la ea mai mult ca la un prieten, nu-i așa ?

Knight se afla tot în celălalt capăt al încăperii, pe jumătate în umbră.

— întocmai ! răspuse Stephen, amăgit de aerul nepă-; sător al lui Knight și bucurându-se, în sinea lui.

Îl amăgise nu atât prefăcătoria atât de izbutită a lui Knight, cât încrederea ce-i venea din faptul că prietenul său nu-l mai înșelase niciodată, în nici o privință. Astfel, convingerea că Knight încetase s-o iubească pe Elfride

363

însemna o nemaipomenită ușurare a poverii care înclinase balanța în favoarea prietenului său, — Să admitem că Elfride ar fi fost în stare să iubească pe un altul după tine, spuse bărbatul mai în vîrsta, păstrînd aerul omului care judecă lucrurile fără patimă, crezi că ea și-ar fi pierdut orice valoare pentru tine după o asemenea experiență ?

— Să-și fi pierdut orice valoare ? Nu, bineînțeles că nu !

— Te-ai gîndit vreodată că ceea ce a făcut ea a fost o nebunie, un gest nesăbuit ?

— Nu, niciodată ! zise Stephen, Eu am îndemnat-o. Ea, ca și mine, n-a văzut nimic rău în asta, pînă în clipa cînd s-a hotărît să se întoarcă acasă. De fapt, nici nu era-nimic rău, atât, numai, că nu era bine să ne vadă lumea.

— Și, din clipa cînd i s-a părut ceva rău, a refuzat să meargă mai departe, nu ?

— Da, așa a fost. Pînă la urmă începusem și eu să cred c-am făcut ceva urât.

— Un rău-voitor, aflînd de copilăria asta, ar fi fost în stare să facă din țintar armăsar, nu ?

— Bineînțeles ! Dar n-am auzit să se fi aflat ceva. Orice om care ar fi știut cum stăteau, de fapt, lucrurile, n-ar fi putut decît să zâmbească. Chiar dacă adevărul s-ar fi dat pe față, Elfride ar fi fost singurul om care să creadă că ceea ce făcuse a fost un păcat. Biata fetiță, nu putea cu nici un chip să alunge gîndul ăsta. și era din cale afară de speriată !

— O mai iubești, Stephen ?

— Cum să-ți spun, mai țin la ea, întotdeauna o să țin la ea, spuse Stephen vag, cu viclenia la care te "îndeamnă dragostea. Dar n-am văzut-o de atîta vreme, așa că ar fi de mirare s-o mai pot iubi. Dumneata o mai iubești încă ?

— Cum pot să-ți răspund, fără să roșesc de rușine ? Ce ființe nestatornice sîntem noi, bărbații, Stephen ! Bărbatul poate iubi cu mai multă putere, o vreme, dar femeia iubește mai statornic. Da, cîndva am iubit-o, așa, în felul meu.

— Înțeleg. Și eu am iubit-o cîndva, în felul meu. De fapt am iubit-o mult, într-un timp, dar călătoriile au ilarul de a-ți șterge din inimă iubirile mai vechi.

— Da, da, asta așa-i.

363

Ciudat în. această conversație era faptul că, deși la început, fiecare dintre ei bănuise, din tot felul de fapte mărunte, că celălalt era încă îndrăgostit de Elfride, nici unul nu și-ar fi putut închipui că prietenul său era la fel de prefăcut ca el însuși.

■— Stephen, urmă Knight, acum că totul între noi s-a limpezit, cred că e timpul să te părăsesc. Nu te superi dacă plec chiar acum, nu ?

■— Nu mai stai puțin să luăm o gustare ? De ce n-ai venit mai devreme, să cinăm împreună ?

•— De data asta, te rog să mă scuzi.

:— Atunci vii să iei micul dejun cu mine ?

'— O să fiu cam grăbit.

— Mîncăm mai de dimineață, așa că n-ai să-ți încurci treburile c-îtuși de puțin.

■— Bine, am să vin, spuse Knight, ca și cum ar fi adăugat un dram de entuziasm într-o mare de lehamite. Da, ceva mai devreme, să zicem la opt, că doar sîntem sub același acoperiș.

— La orice oră vrei. Atunci, opt să fie !

/ Și Knight plecă. Era atât de chinuitor să se tot prefacă, .să ascundă ceea ce avea în suflet, așa cum făcuse în timpul acestei discuții, încît simțea că nu mai are puterea să îndure. Pentru prima oară în viața lui, Knight se purta întocmai ca un actor pus să-și joace rolul. Iar omul pe

care-l înșelase în acest fel era tocmai Stephen, Stephen care de copil se uitase la el cu respect și supunere, ca la o ființă superioară, de o cinste fără pată.

Se lungi pe pat și îngădui zbuciumului aprins care-l cuprinsese să se dezlănțuie în voie. Va să zică marele rival fusese Stephen ! Era ca o trezire din absurditate, și Knight, nenorocit și chinuit de căință cum era, nu se putea împiedica să n-o recunoască. Pentru el, Stephen nu era decât un băiețoi. Ceea ce-l durea cel mai mult era că se lăsase derutat în chip fatal de naivitatea Elfridei, care-și tălmăcise propria greșeală drept o adevărată crimă. Dacă Elfride, arătându-se mai îndrăzneată, i-ar fi spus deschis că nu făcuse nici un rău, răsuflarea otrăvită a doamnei Jethway s-ar fi risipit fără urmă. De ce nu o făcuse pe fetița lui ascultătoare să spună mai mult? Dacă, și în privința asta, s-ar fi arătat la fel de energic cum se arătase, neconținut, în altele, poate că ea ar fi dat

ho

totul la iveală. Amintirea blindații cu care Elfride răb-dase perorațiile lui usturătoare, fără să-i facă. măcar o dată, un reproș, continuând să-l încredințeze de dragostea ei fără margini, îi șfichiuia inima ca un bici.

Knight îi fu recunoscător Elfridei pentru gingășia ei și îi uită greșeala. Frumoasele clipe petrecute alături de dînsa, în acea vară. reînviară în amintire. Ea îi apăru iar dinainte, ca la prima lor întîlnire, sfioasă în purtări, și, totuși, în nerăbdarea ei de a se justifica, devenind, fără să vrea, îndrăzneată. Cum îl mai aștepta afară, în locuri pline de verdeață, și cît era de străină de acea pretinsă indiferență a femeilor ! Ce mîndră se simțea apărînd la brațul lui, și cît de limpede îi citeai în ochi convingerea că iubitul ei era cel mai mare geniu al lumii ! În mintea lui se încheagă o hotărîre. Nici nu se mai gîndi să încerce a adormi ; se sculă, se îmbracă și se așeză pe un scaun, în așteptarea zorilor.

În noaptea aceea, nici Stephen nu avu astîmpăr. Nu din pricină că se afla iar înconjurat de priveliștea de altă dată. de care se dezobișnuise, nu fiindcă avea să-și vadă, în curînd, părinții și să se deprindă iar, pentru o vreme, cu viața într-o căsuță de țară englezească. Se lăsase pradă visurilor și, acum, antrepozitele din Bombay, câmpiile și forturile din Poonah nu mai erau decât umbra unei umbre. Visul lui se bizuia pe acest unic atom de realitate : Elfride și Knight se despărțiseră. și logodna lor parcă nici nu existase. Ruptura lor trebuie să fi intervenit curînd după ce Stephen le descoperise legătura ; și, își mai zise Stephen, n-ar fi fost de mirare ca această întorsătură să se fi datorat faptului că dragostea ei hoinară se întorsese înapoi, la el.

Stephen vedea totul ca un îndrăgostit, nu ca un spectator lipsit de părtinire, care-și păstrează o dreaptă judecată. Firea lui, optimistă în fond, clădea speranță pesimică, și în cele din urmă fu aproape convins că Kni.uht descoperise, prin cine știe ce mijloace, dragostea încă vie pe care Elfride i-o purta lui, și că asta dusese la despărțenia lor.

Să se ducă să o vadă pe Elfride, acesta era îndemnul inimii. îndemn pe care nu izbutea să și-l înfrîneze. Oricum, ar fi fost foarte plăcut să-și petreacă primele ceasuri libere, după sosirea lui acasă, peste două zile. dînd o fuga de la St. Launce's la Castle Boterel, cale de mai puți a de douăzeci de mile, bîntuind ca o nălucă locurile pe unde hoinăriseră, cândva, împreună și întrebînd pe unul și pe altul, ce se mai întîmplase cu Elfride.

Avea acum mai mulți bani ca altădată, era un om care prinsese cheag și situația pe care și-o făcuse ștergerea vechile discriminări locale. Devenise un om de vază, chiar sanguine clarus \ dacă stăm să judecăm după cete spuse de venerabilul primar din St. Launce's.

XXXIX

„Și unul, și celălalt, la al iubitei că-ptitii”

A DOUA ZI DIMINEAȚA, CEI DOI prieteni și rivali luară micul dejun împreună. Nici unul, nici celălalt, nu pomeni nimic de discuția din ajun, o discuție în aparență sinceră, dar, de fapt, atît de prefăcută. Stephen era urmărit, mai tot timpul, de un singur gînd : să nu fie silit să întîrzie în oraș încă o zi.

— N-am de gând să plec la St. Launce's decît mîine, după cum știi, îi spuse el lui Knight cînd sfârșiră masa. Ce planuri ai pentru azi ?

— Am o treabă pînă-n ora zece, spuse Knight intenționat. Pe urmă trebuie să fac cîteva vizite.

■— Te caut eu diseară, zise Stephen.

— Da, te rog. Am putea cina împreună, asta în caz că reușim să ne vedem. S-ar putea să nu mi. petrec noaptea asta la Londra ; de fapt, pentru moment, n-am nici cea mai mică idee pe unde am să mă aflu. în orice caz, mai înainte de orice, trebuie să aranjez să mi se mute bagajul de aici la hanul lui Bede. Ei, deocamdată, la revedere. Dacă nu voi avea răgaz să te văd, îți trimit un bilet.

Mai rămăsese un sfert de ceas pînă la nouă. După ce plecă Knight, Stephen fu cuprins de o nerăbdare și mai mare. la gîndul că mai trebuia să lase să se scurgă o zi pînă să pornească către colțișorul unde o ființă nutrea, încă. un gînd calci pentru el. Deodată, îi veni o idee :
întîl-

1 Vestit prin sîngele lui (lat.).

Sî210

nirea, pentru care rămăsese în ora?, putea fi amînată fără multe neajunsuri.

Ideea, abia încolțită, fu pusă în aplicare imediat. Uitîndu-se la ceas, văzu că mai erau patruzeci de minute pînă la plecarea trenului de zece, de la Paddington ; asta însemna că-i mai rămînea un sfert de ceas pînă la ora cînd ar fi trebuit să pornească spre gară.

Mîzgăli în grabă două bilețele, unul anunțând amînarea întîlnirii de afaceri, celălalt cuprinzînd cîteva scuze față de Knight, că nu putea să-l vadă în acea seară, își achită nota, lăsă bagajele mari pentru a fi expediate cu trenul de marfă, sări într-o birjă și porni, în huruitul roților, către Great Western Station.

Puțin după aceea, își ocupă locul în vagon,

Conductorul își scoase fluierul din gură, ca să poftească în compartimentul de alături un bărbat, pe care Stephen îl zărise în fugă, în timp ce acesta alerga de-a lungul peronului ca să prindă trenul în ultimul moment.

Smith se rezemă de spătarul băncii, înlemnit de mirare. Bărbatul semăna cu Knight... semăna uimitor de bine cu Knight ! Era oare cu putință să fi fost chiar el ? Ca să fi putut ajunge la gară, ar fi trebuit să ia o trăsură care să-l poarte ca vîntul pînă la hanul lui Bede, să pună piciorul jos și să pornească iar. Nu, nu pitea fi el ; nu era el omul care să facă una ca asta.

Cum porni trenul, Stephen Smith începu să-și frămînte mintea, pînă ce simți cum i se înfierbîntă creierii. Unul din gîndurile care-l munceau era legat de planurile lui imediate. Sosea cu o zi mai devreme decît anunțase în scrisoarea către părinți ; se înțeleșese cu ei să-l ștepte la Plymouth, și cinstita pereche se bucura din cale-afară de această perspectivă. Mai făcuse cîndva, o asemenea învoială, pe care o zădărnicișe, sosind prea repede. De data asta avea să se ducă direct la Castle Boterel, să-și petreacă seara și dimineața următoare colindînd prin împrejurimile binecunoscute, ca să culeagă informații, și să pornească înapoi, la Plymouth, pentru plănuita în-tîlnire cu ai lui, ceea ce nu încurca cîtuși de puțin proiectul de care ei erau atît de încîntați, potolind, în același timp, nerăbdarea fiului lor.

La Chippenham fu o mică întîrziere, din cauza desprinderii unor vagoane și atașării altora. Stephen privi pe fereastră. în aceeași clipă, văzu ieșind pe fereastră în

210

vecinată un cap de bărbat. Cei doi călători se uitară unul la celălalt, ochi în ochi.

Knight și Stephen se aflau față în față.

— Dumneata aici ! exclamă tînărul.

■— Da. Se pare că și tu ești tot aici, zise Knight pe un ton cam ciudat.

— Da.

Egoismul dragostei și cruzimea geloziei își găsiseră, în clipa aceea, o exemplificare strălucită. Cei doi se priviră așa cum nu se mai priviră nicicând înainte. Fiecare era tulburat de prezența celuilalt.

— Parcă spuneai că nu pleci pînă mîine, observă Knight.

■— Da, adevărat. Dar pe urmă, m-am răzgîndit și am hotărît să plec azi. Deci asta era întîlnirea de care-mi pomeneai ?

— Nu. era vorba de altceva. Și eu m-am răzgîndit, mai tîrziu. Ți-am lăsat un bilețel cu explicațiile necesare, în care-ți spuneam ce mă împiedica să mă întîlnesc cu tine în seara asta, așa cum stabilisem.

— Și eu am lăsat un asemenea bilețel pentru dumneata.

— Nu arăți deloc bine. De azi dimineață am observat asta.

— Mă doare capul. Iar dumneata ești mai palid decît de obicei.

— Și pe mine m-a chinuit o durere de cap. Se pare că avem de așteptat aici cîteva minute. Coborî ră să se plimbe puțin de peron, fiecare gîndin-du-se, din ce în ce mai stînjedit, cît de ciudat era faptul că celălalt se află aici. Ajunseră la capătul peronului și se opriră fără să-și dea seama ce fac ; erau amîndoi cu desăvârșire absenți. Privirile rătăcite ale lui Stephen se opriră asupra unor lucrători feroviari, care desprindeau un vagon negru și ciudat la înfățișare de la capătul trenului. Această manevră fiind încheiată, cei doi prieteni se pregătiră să se suie iar în tren.

— Nu vrei să stai cu mine ? îl întrebă Knight pe Stephen, fără prea multă căldură.

— Am o mulțime de lucruri cu mine : un pled, geamantanul și o umbrelă ; ar fi prea mare bătaie de cap să le mut pe toate, zise Stephen, în silă. Dar de ce nu vii dumneata în compartimentul meu ?

211

— Am și eu calabălcurile mele. Nu merită să le trambalez de colo-colo ; dealtfel, tot o să ne vedem, mai tîrziu.

— A, da.

Fiecare se duse așadar la locul lui. Tocmai cînd dădeau să pornească, un om de pe peron făcu un semn, ridicînd mîinile, și opri trenul.

Stephen se uită pe fereastră, să vadă ce se întîmplase.

Unul dintre slujbași strigă către celălalt :

— Vagonul ăla trebuie atașat din nou. N-ati priceput că e pentru linia principală ? Haideti, ce mai stați ! Doamne, mari gogomani mai sînt pe lume !

— Ce pacoste cu opririle astea !, izbucni Knight. pier-zîndu-și răbdarea și scoțînd capul pe fereastră. Ce s-a întîmplat ?

— Se pare că vagonul, acela ciudat, pe care l-ai văzut, a fost detașat de trenul nostru din greșeală, spuse Stephen. Și începu să urmărească manevrele de atașare.

Vagonul de marfă sau de călători, pe care își amintea că-l zărise la Paddington, înainte de pornire, era nu atît sumbru, cît somptuos și solemn. Arăta nou-nouț și avea o formă modernă, aspectul lui măreț, neobișnuit, pîrînd să atragă și atenția altora. Se uită cum e împins pe linie, de cîte doi oameni pe fiecare parte ; se apropia, încetișor și parcă trist ; apoi, se simți o ușoară zguduire, vagonul fu atașat la tren și porniră mai departe.

Stephen petrecu toată după-amiaza gîndindu-se care putea fi rostul neașteptatei reparații a lui Knight. Avea oare de gînd să meargă pînă la Castle Boterel ? Dacă da, nu putea să-și fi propus decît un singur țel : s-o vadă pe Elfride. Ce idee mai era și asta ?

La Plymouth, Smith își cumpără ceva de mîncare, apoi se duse pe peronul de unde trebuia să ia trenul spre Camelton, noua stație de lîngă Castle Boterel și Endelstow.

Knight era deja acolo.

Stephen mai făcu cîțiva pași și se opri lîngă el, fără o vorbă. Doi oameni tocmai se strecurau de sub roțile trenului care aștepta pornirea.

— Destul de ușor, vagonul ăla. spuse unul dintre ei, eu amărăciune în glas. Ușor ca deșertăciunea, n-are mai nimic în el.

■

212

— Asta, în privința greutății, că tîlc are berechet, spuse celălalt, un om ce părea să aibă mai multă minte și purtări mai alese.

Smith observă atunci că vagonul cu înfățișare sumbră și măreață, care-i urmărise pe tot drumul de la Londra, fusese atașat și la acest tren.

— Presupun că mergi mai departe, spuse Knight, în-toreîndu-se spre Stephen, după ce aruncase o privire distrată spre vagonul cu pricina.

— Da.

— Am putea să facem restul călătoriei împreună, nu ?

— Sigur că da. Și intrară amîndoi în același compartiment.

Înserarea cobora grabnic. Soarele lucea jos, sub geana unui nor gros și compact, împodobind vîrfurile peisajului cu coroane de foc portocaliu. Cînd trenul își schimbă direcția la o cotitură, razele prelungi pătruseră pe fereastră, gîdilînd pleoapele lui Knight, pe jumătate cobo-rîte, pînă ce acesta deschise ochii.

— Ai de gînd să cobori la. St. Launce's, nu ? mormăi el.

— Nu, răspunse Stephen. Abia mîine sînt așteptat. Knight nu mai zise nimic.

— Dar dumneata... dumneata te duci la Endelstow ? întreba tînărul, apăsînd pe fiecare cuvînt.

•— Dacă te-ai apucat să mă întrebi, ce altceva aș putea să-ți răspund decît că da, zise Knight încet, dar atît de hotărît cum nu fusese niciodată în ziua aceea. Mă duc îa Endelstow să văd dacă Elfride Swancourt mai e liberă, și dacă e. să-i cer mîna.

— Asta am de gînd să fac și eu, spuse Stephen Smith. — Cred că te ostenești degeaba, i-o întoarse Knight, răsPICat.

— Bineînțeles că asta crezi. Din glasul lui Stephen răzbătea o notă de adîncă amărăciune. Ai fi putut să spui „sper” în loc de „cred”, adăugă el.

— Nu, de ce să spun așa ? Asta e părerea mea. Poate că Elfride Swancourt te-a iubit cîndva, fără îndoială că te-a iubit, dar pe atunci era foarte tînără și nu prea știa ce vrea.

— Mulțumesc, zise Smith laconic. Știa ce vrea, așa cum știam și eu. Sîntom de aceeași vîrstă. Dacă nu le amestecai dumneata...

— Nu vorbi așa, Stephen, nu vorbi așa ! De unde-ai scos-o că m-am amestecat ? Fii cinstit, te rog !

— Ei bine, răspunse prietenul lui, Elfride a fost iubita mea înainte de a fi a dumitale... Știi asta ! Și n-a fost ușor pentru mine cînd mi-ai răpit-o. E clar că, dacă nu erai dumneata, totul s-ar fi rezolvat în favoarea mea. Spunînd asta, Stephen își simți inima grea și întoarse capul spre fereastră, ca să ascundă emoția ce-i năpădise chipul.

— E absurd să privești lucrurile în felul ăsta, zise Knight, ceva mai bîînd. Tot ce-ți spun cu e spre binele țău. Sigur că ție nu-ți convine să admiti adevărul — că dragostea ei pentru tine n-a fost decît o toană de copilită, un capriciu fără temei.

— Ba n-a fost așa ! se aprinse Stephen. Dumneata m-ai înlăturat. Iar acum cauți să te vîri iar între noi și să-mi furi și de data asta norocul ! Aici eu am drepturi, e clar ! Ce lipsă de mărinimie din partea dumitale, să apari din nou și să încerci să mi-o răpești a doua oară ! Atunci cînd ai cucerit-o dumneata, eu nu m-am băgat, și-ai putea și dumneata, domnule Knight, cred, să te porți față de mine așa cum m-am purtat și eu față de dumneata !

— Nu mă mai domni ațita, că doar îți merge la fel de bine ca și mie, ba chiar mai bine !

— Știi că prima dragoste e mai mare, și eu am fost prima ei dragoste !

— Cine ți-a mai spus-o și pe asta ? zise Knight, cu dispreț.

— Pe mine m-a iubit mai întâi. Și din cauza mea v-ați despărțit. Las', c-am priceput eu foarte bine cum s-a-n-tîmpiat !

— Așa e. Dar dacă ți-aș explica cum de am ajuns la o ruptură, te-ai convinge că e o greșeală să te mai amesteci în viața ei și că, așa cum ți-am mai spus, te ostenești degeaba. N-aș vrea să insist, fiindcă amănuntele sînt neplăcute. Dar dacă nu vrei să mă ascuți, du-te sănătos ! Mie puțin îmi pasă ce faci tu, băiete !

— N-ai nici un drept să mă tratezi așa, cu dispreț, doar fiindcă pe vremea cînd eram un puști mă uitam la dumneata plin de stimă, cum te uiți la un dascăl. pVii-ai dat un pic de ajutor, pentru care ți-am arătat recunoștința și dragoste, iar acum te uiți de sus la mine și mă tratezi ca pe un nimic ! E urît... e nedrept... din partea dumitale să mă jignești în felul ăsta ! Knight părea adînc lovit de vorbele lui Stephen.

— Stephen. ceea ce spui tu nu-i adevărat și e nedemn de tine, e nedemn de orice bărbat ! Știi bine că mă nedreptățești ! Dacă sfaturile mele ți-au fost de vreun (folos, îmi paie bine. Cred că ești convins și tu că ți-le-am dat cu dragă inimă, și că nu m-am gîndit, nici măcar o clipă, că-mi rămîi. în vreun fel, dator.

Stephen care, de fapt, avea o fire blinda, se înduioșă, iar vocea îi tremură cînd spuse :

— Da. da. în privința asta am fost nedrept... recunosc.

— Mi se pare că am ajuns la gara din St. Launce's. Ai de gînd să cobori ?

Felul în care Knight stăruia asupra problemei care-i preocupa pe amîndoi îl făcu pe Stephen să se închidă iar în sine.

— Nu, ți-am spus că mă duc la Endelstow, răspunse el hotărît.

Knight se crispa la față și nu mai spuse nimic. Trenul merse înainte, tăcînd din roți și Stephen, în colțul lui, se lăsă pe spate închizînd ochii. Nuanțele galbene ale serii se prefăcuseră în cafeniu, umbrele întunecoase se în-groșaseră și un nor de praf pluti toi' răbufnea, din vreme în vreme, în geam, purtat de un vînticel rece, dinspre răsărit și miazănoapte. Dealurile, pînă atunci învăluite într-o poleială de lumină, acum mohorîte, începură să-și piardă rotunjimea conturilor din timpul zilei, prefăcîndu-se în discuri crestate, înunecoase, proiectate pe fundalul cerului, întreaga fire înfășurîndu-se în mantia pe care amurgul o zvirla asupra peisajului, la această vreme a anului.

Stephen rămase multă vreme nemișcat la locul lui; deodată sări în sus zăpăcit, și-i trebui cîtva timp ca să-și vină în fire.

— Doamne, ce firesc era, ce firesc ! exclamă el, fre-, cîndu-și ochii cu mîna.

— Ce anume ? întrebă Knight.

— Visul. Am ațipit un pic și-am avut un vis cum n-am avut de cînd sînt ! Totul părea atît de adevărat !

Privi ostenit la întunericul de afară. Tocmai se apropiau de Camelton. Prin vălurile serii vedeai luminile ce

213

se aprindeau, una cîte una, lucind stins din pricina rafalelor de vînt.

— Ce-ai visat ? îl întrebă Knight, morocănos.

— Ah, nu merită să-ți povestesc. A fost un fel de coșmar. Visele n-au nici o valoare.

— Niciodată n-am crezut că au.

— Știu. Dar fiindcă tot m-ai întrebat, uite ce mi s-a arătat în vis, atît de limpede de parcă era aievea. Eram amîndoi la biserica din East Endelstow, într-o dimineață nemaipomenit de luminoasă. Mai departe, în dreptul altarului, sta lordul Luxellian, singur ; era rece și împietrit, cu totul altfel decît e el de obicei ; dar el era. știam bine. Dincolo de grilajul altarului stătea un preot străin, cu o carte deschisă în mîna. Și-a ridicat ochii și a zis către lordul Luxellian :

— Mireasa unde-i ? Lordul Luxellian a răspuns :

— N-am mireasă.

Atunci în ușa s-a ivit cineva, și mi-am dat seama că era lady Luxellian, moarta. El a întors capul și i-a spus :

— ■ Credeam că ești în cripta de dedesubt, dar poate n-a fost decit un vis de-al meu. Apropie-te !

Atunci ea s-a apropiat, și când s-a strecurat printre noi, răceala ei m-a cutremurat și am scos un țipăt. Parcă supsesse toată viața din mine. În clipa aceea, cum se întâmplă în vis, m-am deșteptat. Dar uite c-am ajuns la Camelton !

Trenul intra încet în gară.

— Ce-ai ele gând ? întrebă Knight. Chiar ai intenția să te duci pe la familia Swancourt ?

— Nu, nici vorbă. Întii vreau să aflu ce s-a mai în-tîmplat. În noaptea asta am să trag la Luxellian Arms. Dumneata îmi închipui că te duci drept la Endelstow, nu ?

■— Nu, la ora asta nu mă pot duce. Poate nu știi că familia, sau, în orice caz, tatăl ei, e certat și cu mine.

— Nu, nu știam.

— Așa că nu pot să dau buzna peste ei, ca unul de-al casei, așa cum nu poți nici tu. Ei, sigur că eu mă bucur de avantajele unei rude îndepărtate, deși, care sînt avantajele astea, n-aș putea să-ți spun.

f Knight deschise fereastra și se uită afară.

■— Ea mulțime de lume în gară, spuse el. Parc-ar fi toți pe urmele noastre.

S214

Cînd trenul se opri, cei doi prieteni, pe jumătate

înstrăinați, zăriră la lumina felinarelor o adunătură de gură-cască, strînsă ghem în jurul unui grup de oameni în mantii negre. C) ușa laterală a grilajului de la capătul gării sta deschisă, și dincolo de ea se vedea o trăsură neagră, al cărui rost nu-l înțeleseră chiar de la început. Pe urmă Knight zări în partea de sus niște ornamente, asemeni chiparoșilor în noapte, și-și dădu seama că trăsura era un dric. Puțini erau aceia care se apropiaseră de vagoane să înțîmpine călătorii ; mai toți se buluciseră la capătul dinspre ieșire. Knight și Stephen coborîră, pornind, deocamdată, în aceeași direcție.

Vagonul mohorît, care-i urmărise toată ziua, în drumul de la Londra, se dovedi a fi avut aceeași destinație ca își ei. Fusese tras chiar în fața porții deschise. Toată lumea se dădu îndărăt, lăsînd deschisă o potecă pînă la poartă, și oamenii înfășurați în mantii se urcară în vagonul cu pricina.

— Par a fi muncitori, zise Stephen. Ah, ce ciudat, pe trei din ci îi cunosc, sînt de la Endelstow. Curioasă treabă !

Cu rinei începură să iasă, doi câte doi, și, în bătaia felinarului, văzură că purtau un coșciug de culoare deschisă, din lemn satinat de India, lustruit și fără un cui. Cei opt bărbați își ridicară povara pe umeri și trecură ușor cu ea pînă la poartă.

Knight și Stephen ieșiră din gară și se apropiară ele alaiul ce înainta. O trăsură din cortegiu coti în dreptul unui felinar. Razele luminară chipul pastorului din Endelstow, domnul Swancourt, mult îmbătrînit față de ultima oară cînd îl văzuseră. Knight și Stephen se traseră mai înapții, fără să-și dea seama ce fac.

Knight se adresă unuia dintre curioși.

— Ce legătură are domnul Swancourt cu înmormântarea asta ?

— E tatăl doamnei, răspunse omul.

— Care doamnă ? întrebă Knight, cu glasul sugrumat. Omul se uită lung la el.

— Moarta. Știți, dumneaei s-a prăpădit la Londra și-au adus-o aici cu trenul. Acum o duc acasă și mîine o înmormîntează.

așa

Knight rămase cu ochii țintă la locul unde fusese dricul, de parcă nu dispăruse de acolo, sau o vedenie i se iscase în față. Apoi întoarse capul și-l zări pe Stephen ; era firav și gârbovit ca un bătrîn. își prinse de braț tînărul prieten și-l scoase din bătaia luminii.

XL

„Domniță minară, fii binevenita"

TRECUSE O JUMĂTATE DE CEAS. Cei doi, copleșiți de durere, rătăceau în întuneric pe drumul de cîteva mile de la Camelton la Endelstow.

•— S-o fi sfîrșit de inimă rea ? se întrebă Henry Knight. E cu puțință s-o fi omorît eu ? M-am purtat rău cu ea, Stephen, și s-a prăpădit ! Doamne, nu merit mila Ta !

■— De ce crezi c-ai omorît-o dumneata și nu eu ?

— De ce ? Fiindcă am plecat de lîngă ea... am plecat aproape pe furiș... fără să-i spun că n-aveam să mă mai întorc ; și la ultima noastră întilnire n-am vrut s-o sărut măcar o dată, am părăsit-o ca un nemernic ! Am fost un smintit ! Un smintit ! Ah, aș fi în stare să trec prin chinurile unei spovedanii în fața mulțimii, numai să-mi răscumpăr, cît de cît, răul fără margini pe care i l-am făcut dragei mele !

■— Draga lui ! exclamă Stephen, gata să izbucnească în rîs. Oricine poate spune că i-a fost dragă, dar eu un lucru știu ; că ea a fost iubita mea înainte de a te în-v UI ni pe dumneata și chiar pe urmă. Singurul om îndrep--tații să spună că Elfride a fost iubita lui, sînt eu !

— Vorbești ca unul care habar n-are de nimic ; asta 0 ; n-ai habar de nimic ! A făcut ea vreodată ceva pentnț, kine ? Și-a riscat, pentru tine, reputația, de pildă ?

— Bineînțele ! spuse Stephen cu convingere.

Nu zău ! Trăia pentru tine, și-a dovedit că nu putea trăi Iară tine, se bucura și se întrista odată cu tine ?

— Da.

Nici pomeneală ! Și-a riscat vreodată viața pentru tino 7 Nu ! Iubita mea a făcut asta pentru mine !

384'

— Atunci a făcut-o doar din bunătate. Dar cum și-a riscat viața pentru dumneata ?

— Pe stîncă de colo, ca să mă salveze de la moarte.' Biata fetiță era cu mine acolo, și tocmai se uita cum se apropia vaporul Puf fin, cînd eu am alunecat în prăpastie. Am scăpat amîndoi ca prin minune. Bine era să fi murit atunci!

■— A. stai puțin, spuse Stephen cu glas tremurat și cu lacrimi în ochi. S-a suit pe stîncă, așa cum îmi făgăduise, ca să mă vadă pe mine, care eram în drum spre casă. Cu luni in urmă îmi promisese asta. Cum crezi c-ar fi pornit pînă acolo, dacă nu ținea nici un pic la mine ?

— Tu iți închipui, bineînțele, că Elfride s-a prăpădit de dragul tău, zise Knight, cu o ironie sumbră dar prea lipsită de vlagă ca să nu se consume numaidecît.

— Bine. Dacă aflăm că... pe dumneata te-a iubit pînă-n ultima clipă, nu mai am nimic de spus.

— Și dacă aflăm că te-a iubit pe tine. nu mai am nici eu nimic de spus.

— Foarte bine... așa să fie !

Norii întunecați care aeoperiseră soarele se porniră să cearnă o ploaie din ce în ce mai deasă.

— N-am putea să ne adăpostim undeva, pînă se potolește burnița asta ? întrebă Stephen. într-o doară.

— Cum dorești. Dar n-are rost. Aflăm repede ce s-a intimplat și ne întoarcem. Să nu spui nimănui cine sîntem. Eu nu mai sînt ce-am fost.

Ajunseră într-un punct, din dreptul satului de la apus, de unde drumul mare se despica în două, o parte pătrunzi od în sat. cealaltă mergînd mai departe spre East En-oelstwiw. Abia cînd ieșiră din poteca pe care merseseră pînă atunci, băgară de seamă că se aflau doar cu câțiva pași in urma dricului.

— Mi se pare că a cotit către East Endelstow. Vezi ceva ?

— Nu, nu văd nimic, clar cred că te înșeli.

Knight și Stephen intrară în sat. Un drug de lumină, strălucitor ca jarul, se întindea do-acurmezișul drumului, pornind din ușa crăpată a unei fierării, de unde pătrundeau zgomot de foaie și bătăi de ciocan. Ploaia se întetise și, fără să-și dea seama, pașii li se îndreptară spre locul acela cald și îmbietor care le putea servi drept adăpost.

216

Chiar în spatele lor mergea un om fără haină și fără umbrelă, cu un pachet sub braț.

— Ce vreme păcătoasă ! spuse el, oprindu-se o clipă în dreptul celor doi prieteni. Ei rămaseră în baraca de afară, dar omul intră în fierărie, pășind pînă-n fața focului.

Fierarul lăsă foalele la o parte, ca să mai schimbe o vorbă cu omul care intrase.

■— Mi-am rupt picioarele de la Camelton pîn-aici, zise noul venit. Înțelegi, era musai să ajung astă seară.

Spunînd asta, ridică pachetul turtit în bătaia focului; să vadă dacă nu cumva îl pătrunsese ploaia. Proptindu-l eu muchia de forjă, îl sprijini cu o mîină, folosindu-se de ^cealaltă ca să-și șteargă fața cu batista.

— Cred că știi ce am aici, zise el către fierar.

— Nu, nu știu, răspunse fierarul, lăsînd iar foalele. ■— Ei, stai să-ți arăt, că tot nu s-a oprit ploaia, spuse celălalt.

Puse pachetul lat, îngust și colțuros, drept pe nicovală și fierarul suflă în foc să-i facă mai multă lumină. Dezlegă mai întîi sfoara și dădu la o parte o coală de hîrtie cafenie. O puse jos și o netezi. Urma o bucată de pînză, pe care o întinse deasupra hîrtiei. «Al treilea înveliș era făcut dintr-o foiță de împachetat, care fu și ea, la rîndul ei, întinsă peste celelalte. Conținutul pachetului fu, înșfîrșit, dezvăluit și înfățișat fierarului spre cercetare.

— Ah, da... pricep ! spuse fierarul venind mai aproape, înviorat de o scînteie de curiozitate. Biata coconită ! Ah, ce sfîrșit trist, tare trist ! Și așa de timpuriu !

Knight și Stephen întoarseră capul uitîndu-se și ei. * — Și asta ce mai e ? urmă fierarul.

— Coroana... frumoasă treabă, și migăloasă, nu ? Ehe, asta costă parale, nu glumă !

— Da, grozavă lucrătură în metal ; așa ceva chiar că n-am mai văzut, zău că nu !

— Știi, e luată tot de la ai care-a făcut coșciugul, numa' că n-a fost gata la timp și n-a mai apucat să le-o trimită ieri acasă, acolo, la Londra. Mi-a zis s-o pun unde trebuie chiar în noaptea asta.

Obiectele împachetate cu afîta grijă erau o placă de mormînt și o coroană.

216

Knight și Stephen se apropiară. Omul de la pompele funebre, văzînd u-i că se uită după inscripție, o întoarse îndatoritor spre ei, și amîndoi citiră, aproape în același timp, la lumina roșietică a cărbunilor :

ELFRIDE

Soție a lui Spenser Hugo Luxellian. al cincisprezecelea baron Luxellian. Săvirșită clin viață la 10 Februarie, 18..:

Stephen și Knight citiră odată, și încă odată, însuflețiți; parcă, amîndoi de același duh. Apoi Stephen luă brațul lui Knight și se retraseră din raza luminii gălbui, mai departe, tot mai departe, pînă ce întunericul rece îi împresură și cerul liniștit își impuse prezența deasupra capetelor lor, ca un înveliș nedeslușit, cenușiu, de o monotonie fără sfîrșit.

— încotro mergem ? întrebă Stephen. • — Nu știu.

Urmă o lungă tăcere...

— Elfride căsătorită ! exclamă Stephen în șoaptă, de parcă se temea să lase cuvintele să-și ia zborul în lume.

— Necredincioasă ! murmură Knight.

— Și moartă ! Ne-a părăsit pe amîndoi ! Dar nu pot îndura vorba asta : „necredincioasă” ! N-o pot îndura !

Knight nu răspunse nimic.

Acum nu mai auzeau nimic decît sîngele ce le bătea în vine, măsurînd încet timpul, atingerea ușoară a ploii mărunte pe haine, și huruială înăbușită a foalelor fierarului pe undeva, pe aproape.

^ — O urmă pe Elfie mai departe ? întrebă Stephen.

■— Nu. S-o lăsam în bună pace. Dacă dragostea noastră 'r\o mai poate atinge, să n-o mai atingă nici învinuirile noastre ! De vreme ce nu cunoaștem nici măcar jumătate din motivele care au îndemnat-o să facă ceea ce a făcut, cum putem ști noi, Stephen, chiar și acum, că nu a fost curată și credincioasă în adîncul sufletului ei ?

Glasul lui Knight devenise blajin și gingaș ca un glas de copil. Apoi, urmă :

— Putem să zicem c-a fost ambițioasă ? Nu, Ca de-obicei, împrejurările i-au dominat intențiile... fragile și delicate, cum era și ea... gata să fie răsturnate, într-o clipită, de neprevăzut. Eu cred că așa a fost... tu nu ?

— Poate că așa a fost... așa trebuie să fi fost. Să mergem.

Și-și îndreptară pașii spre Castle Boterel, unde urmau să-și găsească bagajele, expediate de la Camelton. Rătăciră mult timp în tăcere, apoi Stephen se opri și-și petrecu ușor mîna pe sub brațul lui Knight.

— Mă întreb cum de-a ajuns să moară, spuse el în șoaptă, cu glas sugrumat. Să ne întoarcem, poate aflăm ceva.

Porniră iar îndrăgîți și, intrînd în Endelstow pentru a doua oară, ajunseră în dreptul unei uși deschise. Era ușa tmui han ce purta numele de Bine-ai venit acasă. Clădirea părea reparată de curînd și modernizată în întregime. Nici numele proprietarului nu mai era cel de dinainte, ci Martin Cannister.

Knight și Stephen intrară. Hanul era destul de liniștit și, luînd-o pe coridor, ajunseră în bucătărie, unde duduia un foc zdravăn care fluiera în sus pe horn, aruneînd pe dușumea, pe tavan și pe pereții proaspăt văruiți luciri atît de vii, încît luminarea abia se mai vedea. În încăpere nu era decît o femeie încinsă cu un șorț alb peste o rochie neagră ; sta în picioare, în spatele unei mese de brad bine curățate. Mai întîi Stephen, apoi Knight, își dădură seama că era Unity, fată în casă la prezbiteriu și, ulterior, camerista domnișoarei, la conacul Crag.

— Unity, spuse încet Stephen, nu mă mai cunoști ? Ea îl privi mirată, o clipă, apoi chipul i se lumină.

— Domnul Smith... ia te uită, taman dumnealui ! zise ea. Și dînsul e domnul Knight! Vă rog, stați jos. Poate nu știți că între timp m-am măritat cu Martin Cannister.

— De cînd ești măritată ?

— Să fie vreo cinci luni. Ne-am luat taman în ziua cînd drăguța de domnișoara Elfie a căpătat numele de lady Luxellian. În ochii lui Unity mijiră lacrimi ce curseră,' apoi, din belșug, rostogolindu-se pe obraji, în ciuda sforțărilor ei de a le stăvili.

Lupta celor doi bărbați de a se ține tari, în vreme ce aveau în față pilda ușurării prin lacrimi te umplea de jale. Se întoarseră amîndoi cu spatele la Unity și făcură cîțiva pași prin încăpere.

383

Apoi, Unity li se adresă :

— Nu vreți să poftiți în odaia de oaspeți ?

— Mai bine stăm aici, cu ea, șopti Knight, și întor-cîndu-se spre Unity, spuse :

— Nu, rămînem aici. Am vrea să ne odihnim un pic și să ne uscăm hainele, dacă se poate.

Protonii îndurerăți își petrecură seara cu gazda lor, în fața unui foc bun, Knight căutînd adăpost în ungherul întunecos alcătuit de cotul hornului. Purtîndu-se prietenos, cîștigară încrederea femeii, care le povesti ceea ce așteptau să audă de la ea : ultimele întîmplări din viața Elfridei.

— într-o bună zi, după ce dumneavoastră, domnule Knight, ați plecat de la noi, atunci, ultima oară, a fugit de ia Cragș iar taică-su a pornit în căutarea ei și a adus-o acasă, bolnavă. Unde s-a dus, n-aș putea să vă spun, dar după ce-a venit acasă a zăcut săptămîni de-a rîndul. Mi-a spus că nici nu-i mai păsa ce-o să se întîmple cu ea și că-și dorea moartea. Cînd s-a mai înzdrăvenit, i-am spus c-o să trăiască și-o să se mărite, și atunci ea a zis : „Da, o să fac tot ce-mi stă în putință ca să-mi mulțumesc familia, ca să aibă și viața asta a mea un rost”. Și uite-așa s-a întîmplat că lordu' Luxellian a început să seînvîrtă pe lîngă ea. Lady Luxellian a dintîi răposase, și el era necăjit că fetițele rămăseseră fără mamă. După un timp, numa' ce le vedeai cum pică la noi, îmbrăcate cu rochițele alea negre, mititele. Țineau la domnișoara ca la mama lor, ba mai mult, zău că da ! Cînd vorbeau cu ea îi ziceau „mămică mică”. Copiiiăștia parcă au mai înveselit-o un pic, da' nu mai era ea cum fusese odată, vedeam eu bine, tare se mai topise ! Ei, ce mai, stăpînu' ăl mare a început să-i poftască pe alde Swancourt la masă tot mai des... numa' pe ei îi poftea... și pînă la urmă popa Swancourt cu ai lui se vînturau de colo-colo, cît era ziua de lungă. Ei, umbla vorba cum că fetițele l-ar fi rugat pe tatăl lor s-o lase pe domnișoara Elfride să se mute la ele, și că el ar fi zis că, dacă erau cumînți, poate o să le facă pe voie. Ei, trece iar o vreme și, într-o bună zi, îi spun eu domnișoarei : „Domnișoară” Elfride, nu mai sînteți dumneavoastră ușa înfloritoare cum erați odată, vād eu bine, măcar că alții parcă n-au băgat de seamă”. Ea a dat să rîdă și a zis : „Așa-i, da' uite că trăiesc și o s-apuc să mă mărit, cum ziceai tu”

3SG

— Zău, domnișoară ? îmi pare bine s-aud o vorbă ea asta, am răspuns eu.

— Cu cine zici tu că mă mărit ? m-a întrebat ea, pe urmă.

— Păi, cu domnu' Knight aș crede — i-am răspuns eu.

— Ah, a strigat ea, și s-a făcut albă la față ; pînă s-apuc eu să mă reped, și căzuse jos, fără simțire, de nu mai alegeai din ea decît un maldăr de stofe. Ei, pe urmă și-a venit în fire și a zis :

— Unity, să ne terminăm vorba.

— Nu azi. lăsați-o pe altădată, domnișoară, am zis eu. , — De ce nu azi ? a întrebat ea. Cu cine zici tu că mă mărit ?

— Nu știu. am răspuns eu de data asta. :— Ia ghici ! a zis ea.

— Nu cumva cu stăpînu' ăl mare ? am zis eu.

— Ba chiar așa, a zis ea, abătută și rătăcită, parcă.

— Da' nu prea l-am văzut să vă pețească, am zis eu.

— Ei, ce știi tu, a răspuns ea.

Pe urmă mi-a zis că se vorbiseră să facă nunta în octombrie. După aia, parcă s-a mai înviorat un pic. poate, la gîndu' că pleacă cle-acasă, cine știe. Că, dacă tot vorbim, de ce să nu vorbim drept, casa aia nu mai era casă pentru ea. Taică-su era tot aspru și încrunțat față de dînsa. iar doamna Swancourt, femeie destul de cumsecade, nu pot să zic că se purta rău. da" o ținea mai la o parte, așa că nici la ea nu găsea cine știe ce mîngîiere. Biata fețișoară sta de una singură și se frămînta. Cam la o lună înainte nunții, numa' ce-o vedeai cum pornea călare ou stăpînu' ăl mare și cu ale două fetițe, de ți-era mai mare dragu' să te uiți la ei : și, nu știu dac-o să mă credeți, da' odată nu i-am văzut numa' pe ei doi. fără copii, și de-asta zic că tare curios amarez a mai fost și stăpînu'. Uite-așa ! Da' stăpînu' ăl mare e bărbat chipeș. îl știți și dumneavoastră, și eu zic că pînă la urmă a început și ea să-l placă. Am văzut-o eu cum da să rîdă și se îmbujora un pic la față cînd ii spunea el cîte ceva. El ținea s-o ia mai mult de dragul copiilor, că o mamă așa bună nu mai găsea el, asta știa oricine, și mai mult decît mamă, prietenă și tovarășă de joacă. Și stăpînu' ăl mare nu-i numa' chipeș, da' se și pricepe de minune să petească o fată în toate chipurile. Ce nu-i da. cu ce minunății

de daruri n-o încărcă ! Pe unu' mi-1 aduc și eu aminte,"

O frumusețe de brățară cu diamante și smaragde. Doamne, ca para focului s-a făcut când a văzut-o ! Parcă-i mai ieșiseră un pic bujorii de-altă dată în obraji ! Am ajutat-o să se îmbrace în ziua nunții, când a fost și nunta mea. Atât am mai apucat să fac pentru ea, biata copilă ! Când a fost ea gata, am dat fuga sus și mi-am tras și eu pe cap rochia ele mireasă. Stăpînii s-au dus înainte, iar după ei am pornit și eu cu Martin : și n-a apucat bine popa să-i cunune pe ei, că am trecut noi la rînd. Au fost două nunți tare liniștite ; nu prea aflase lumea de ele. Ei, într-o inimă tînără speranța nu moaie cu una, cu două, așa că stăpîna s-a mai înviorat un pic, că prea era chipeș și de treabă stăpînu' !

—• Dar cum de s-a prăpădit... așa, departe de casă ? întrebă cu un glas stins, Knight.

— Vedeți dumneavoastră, domnule, abia se luaseră, că domnișoara a început iar să tînjească, și stăpînu' a luat-o prin străinătăți să mai schimbe aera'. Erau în drum spre casă și tocmai ajunseseră la Londra, când ei

l s-a făcut rău dintr-un avort, de nici n-au mai putut s-o urnească din loc. Acolo s-a și prăpădit !

— El ținea mult la ea ?

— Cine ? Stăpînii' ? Ei, cum nu ! ■— Foarte mult ?

— Ca la ochii din cap ! Nu chiar de ia început, așa," cu timpu'. Așa era ea, eu cît o cunoșleai mai bine, cu atît te lipeai mai mult de ea. Bietu' stăpînu', vai. de su-fletu' lui !

— înmormântarea când e, mîine ?

— Da. Bărbatu-meu e acolo, în criptă, cu zidarii. Dau zor să deschidă intrarea și să curețe pereții.

A cloua zi, doi bărbați urcau binecunoscuta vale ce duce de la Castle Boterel la biserica din East Endelstow. Când înmormântarea se sfîrși și toți părăsiră cimitirul ce părea o simplă pajiște, cei doi coborîră agale treptele spre cripta familiei Luxellian, pe sub boitele joase, încrucișate, pe care le mai priviseră și altă dată, și care acum erau luminate la fel ca și atunci. În noua firidă a criptei se vedea un sicriu destul de nou, dar cu luciul cam stins și un altul și mai nou, strălucitor și fără pată.

în dreptul celui de la doilea se zărea silueta moho-rîtă a unui bărbat, îngenuncheat pe pardoseala jilavă,' cu trupul prăbușit peste coșciug, cu mîinile împreunate, pîrînd a se fi lăsat cu totul pradă durerii. Era încă tînăr, poale mai tînăr decît Knight și, chiar și așa cum sta acum, se vedea cît de zvelt și bine legat îi era trupul. Murmura o rugăciune și nu-și dădea seama că cei doi stăteau doar la cîțiva metri mai încolo.

' Knight și Stephen mai făcură cîțiva pași și se opriră în locul unde stătuseră cîndva, alături de Elfride, când. se întîlniseră toți trei acolo, înainte ca ea să se fi cufundat în tăcere, asemeni strămoșilor ei, și să-și fi închis pe vecie ochii ei albaștri, luminoși. Abia atunci zăriră, în lumina tulbure, trupul celui îngenuncheat. Knight își dădu îndată seama că omul îndoliat era lordul Luxellian, soțul văduv al Elfridei.

înțeleseră că erau de prisos în acel loc. Knight îl împinse pe Stephen spre ieșire, și se retraseră amindoi la fel de liniștit precum veniseră.

— Să mergem, spuse el, cu glasul sugrumat. N-avem ce căuta aici. Înaintea noastră e altul, mai aproape de ea-decît noi !

Și, unul lîngă celălalt, porniră pe drumul de întoarcere spre Castle Boterel, în josul văii liniștite, cenușii.

ÎN EDITURA EMINESCU AU APĂRUT:

Alexandru [vasiuc ILUMINĂRI

Al. Piru

POEZIA ROMANEASCA CONTEMPORANA

\

Ion Brad ULTIMUL DRUM

Vasile Nicolescu STAREA LIRICA
Al. Simion BLOCUL DE MARMURA

* * *

DELAVRANCE.î (rol. Biblioteca critică)
N. Rădulescu-Lemnaru FIICA LUI ZOLTES
Ioan Alexandru IM NE

* * +

LITERATURA ȘI CUNOAȘTERE (seria Permanențe—Perspective)

Nicolae Dragoș SCRISOARE ÎN SAT

Mircea Florin Șandru LUMINILE ORAȘULUI

Jean Cayrol SA NU UITAȚI CA NE IUBIM STRĂINELE CORPURI (col. Romanul de dragoste)

Câinii Baltazar GHIRLANDA IUBIRII

George Bălăiță LUMEA ÎN DOUA ZILE

Corneliu Rădulescu PRIN DEFILEU

Theodor Constantin MAGDALENA DE LA MIEZUL NOPTII (col. Clepsidra)

Emmanuel Robles CEAS UL LI M PEZIRI LOR (col. Romanul de dragoste)